A Nechay-Horváth családfa bal-felső része kinagyítva

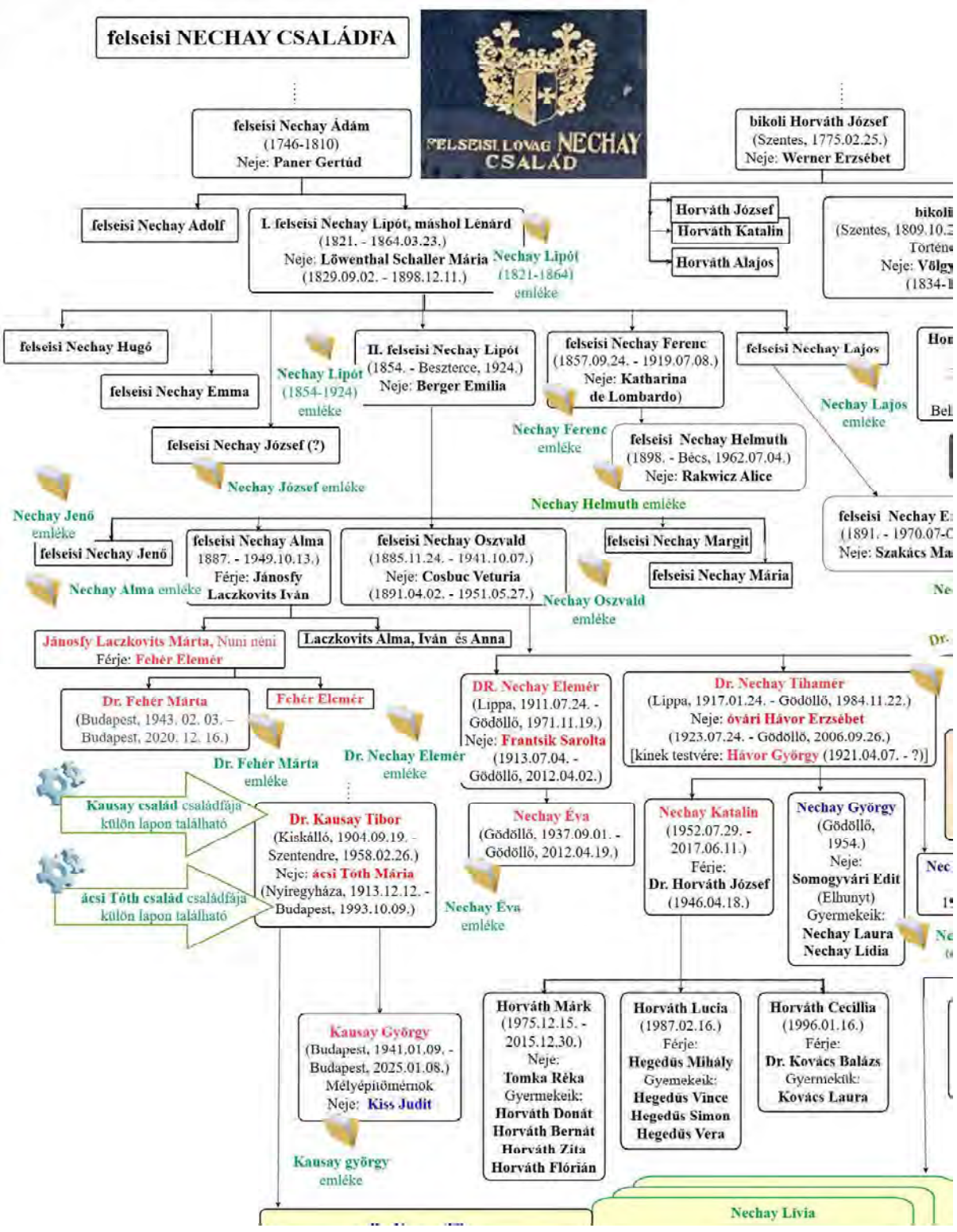

A Nechay-Horváth családfa jobb-felső része kinagyítva

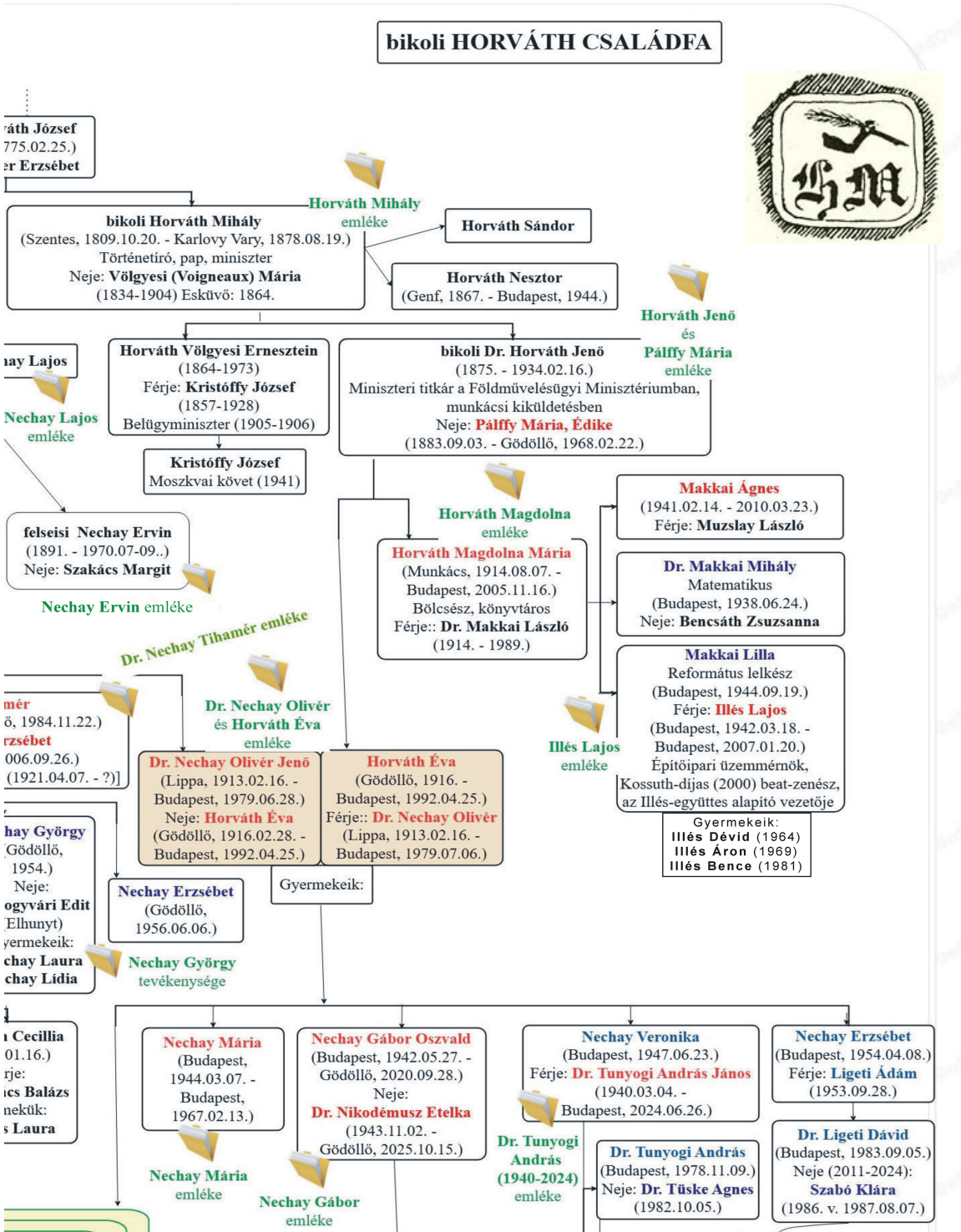

Nechay címer
a máriabesnyői Nechay-kriptán

A fényképet *Tunyogi Mihálytól* kaptuk

A fényképet *Tunyogi Mihálytól* kaptuk

NECHAY OSZVÁLD 1885.XI.24-1941.X.7.
FELESÉGE
COSBUC VETURIA 1891.IV.2-1951.V.27.
KOVÁTS GYÖRGYNÉ
NECHAY MÁRIA 1944.III.7-1967.II.13.
Dr. NECHAY ELEMÉR 1911.VII.24-1971.XI.19.
Dr. NECHAY OLIVÉR 1913.II.16-1979.VI.28.
Dr. NECHAY TIHAMÉR 1917.I.24-1984.XI.22.
Dr. NECHAY OLIVÉRNÉ
HORVÁTH ÉVA 1916.II.28.-1992.IV.25.
Dr. NECHAY TIHAMÉRNÉ
HÁVOR ERZSÉBET 1923.VII.24.-2006.IX.26.
Dr. NECHAY ELEMÉRNÉ
FRANTSIK SAROLTA 1913.VII.4.-2012.IV.2.
NECHAY ÉVA 1937.IX.1.-2012.IV.19.
HORVÁTH-TOMKA MÁRK 1975.XII.15-2015.XII.30.
Dr. HORVÁTHNÉ
NECHAY KATALIN 1952.VII.29.-2017.VI.11.
NECHAY GÁBOR
OSZVALD 1942.V.27.-2020.IX.28.

Nechay nemesi címer

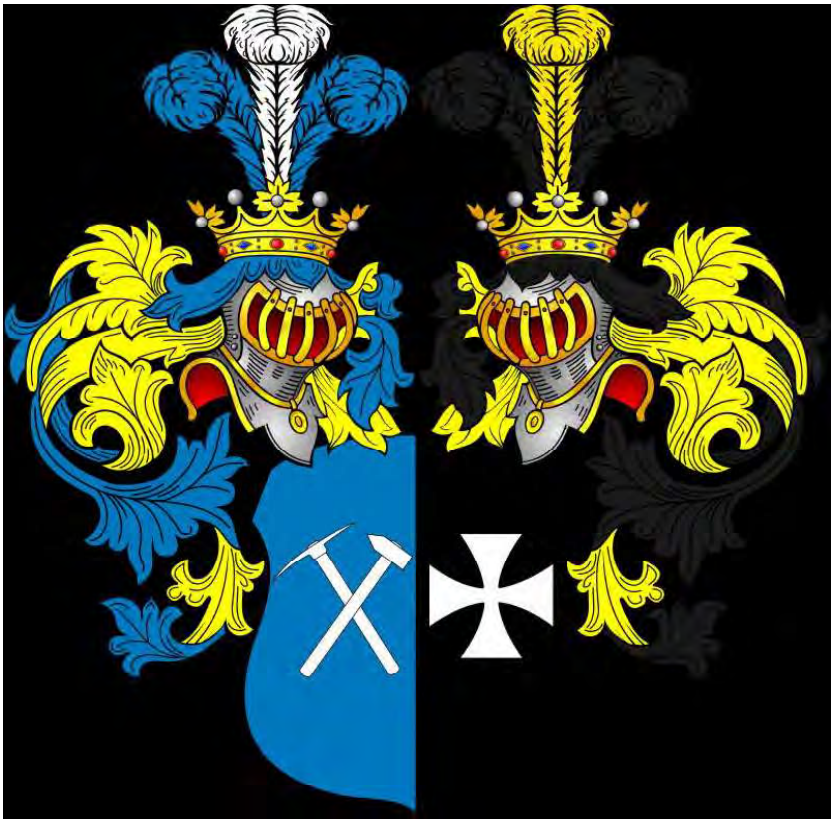

Nechay lovagi címer

Dr. Nechay Elemér feljegyzése (1960-as évek)

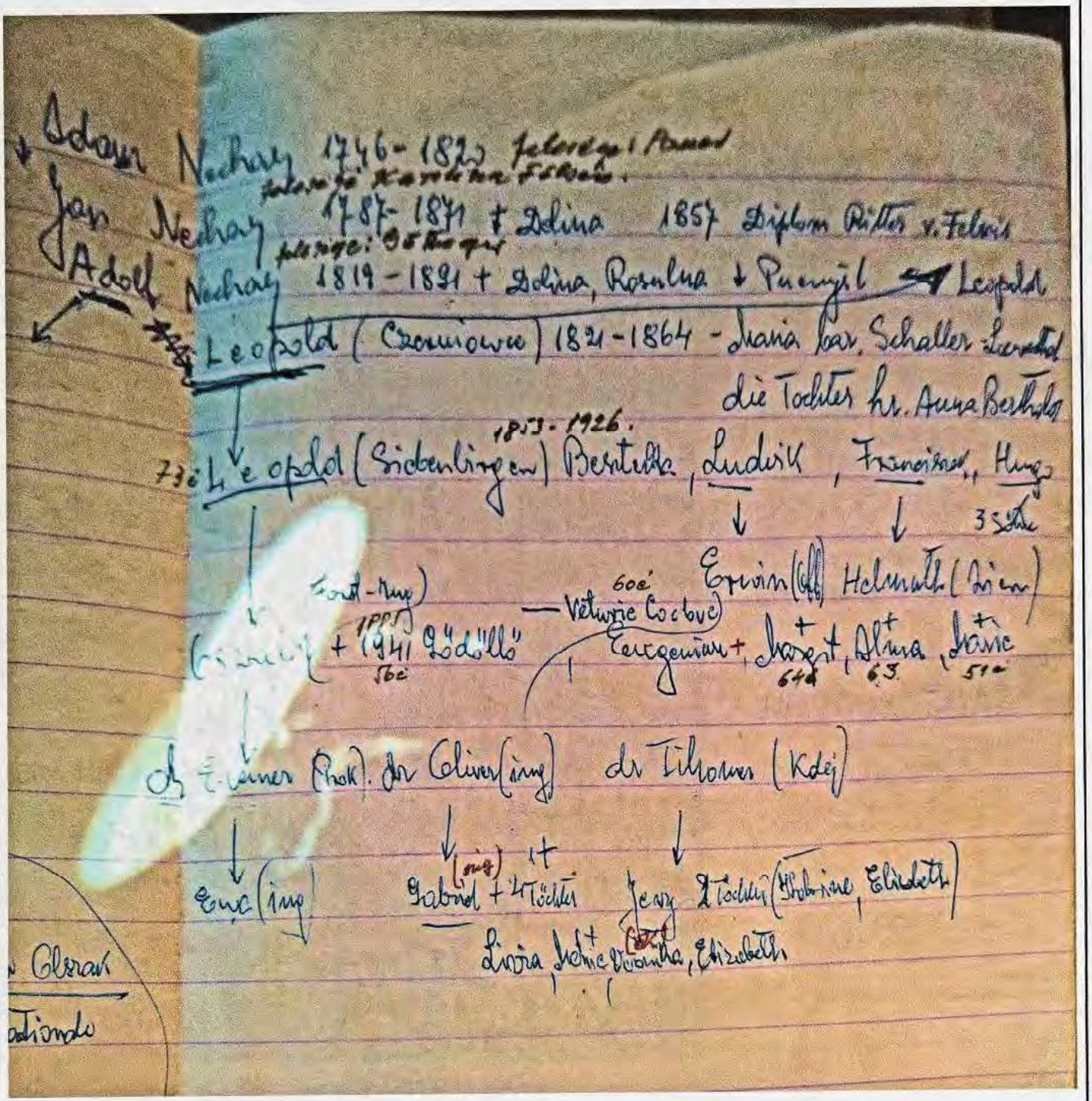

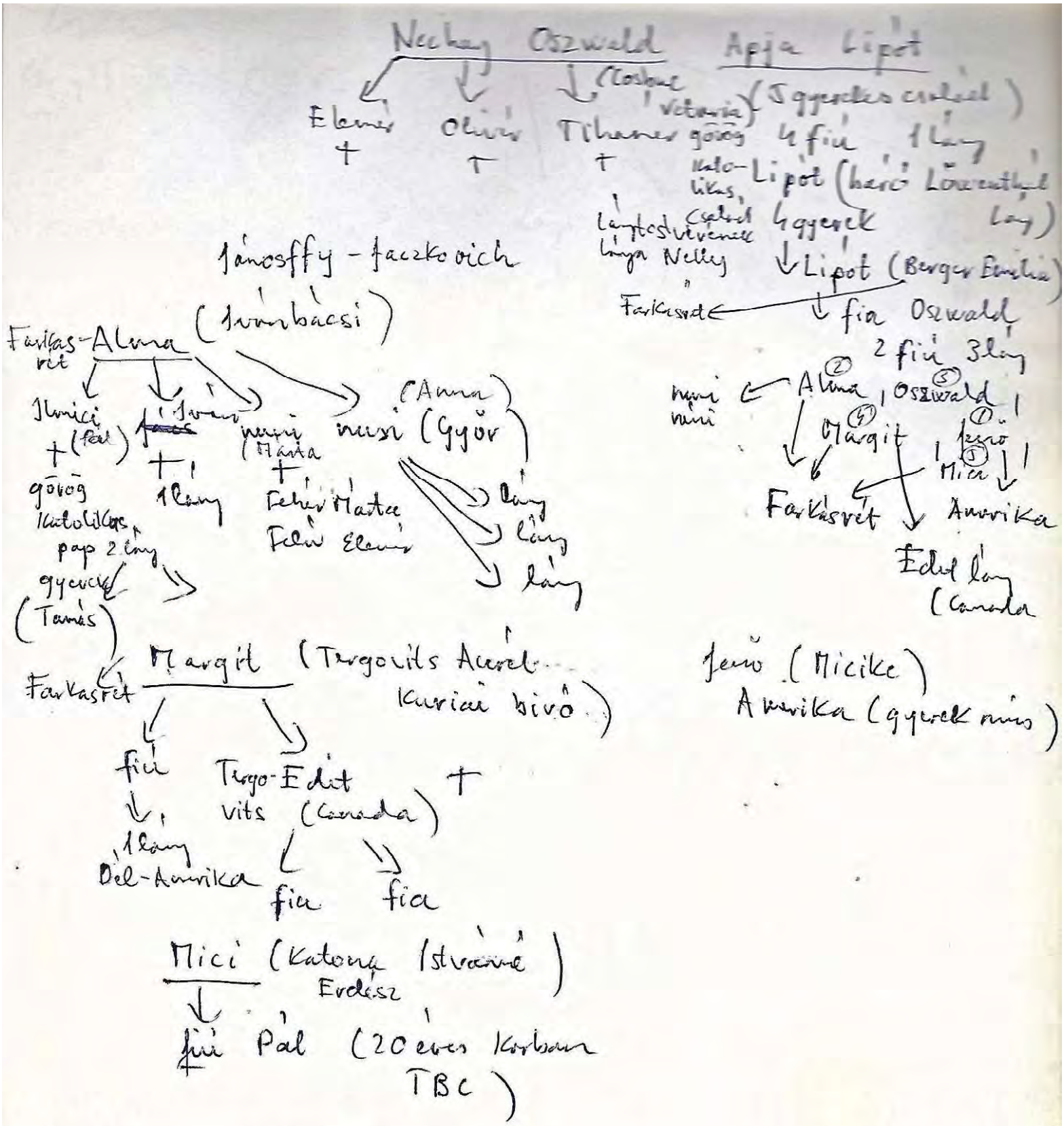

Horváth Éva (dr. Nechay Olivérné) diktálta családfa, leánya, Nechay Erzsébet (Ligeti Ádámné) kezeírásával

Nechay Tamással már régebb óta foglalkozunk a *Nechay család* családfájával. Néhány évvel ezelőtt – a *Nechay Gábor bácsi* hagyatékának átnézésekor – a kezünkbe került egy papír, amelyet **Nechay Elemér** bácsi készített még az 1960-as években. Nekem úgy tűnik, ő elsősorban a külföldi rokonok felkutatásával foglalkozott, de sok számunkra hasznos információt is tartalmaz. Készítettem a papírról egy fényképet csatolom az e-mail-hez.

A következőket sikerült eddig kiderítenünk:

Az első Nechayak – akiket sikerült megtalálunk – Teschen környékén éltek. Ez egy kicsiny dél-sziléziai hercegség – az egyetlen, amely a Habsburgok számára vesztes sziléziai háborúk (1740-1748) után is osztrák kézen maradt.

I. **Adam Nechayról** (1723-1777) csak annyit tudok, hogy a feleségét **Rozalia Enzendorfernek** hívták.

Az ő fia **II. Adam Nechay** (1749. december 21. - 1820 június 15). Róla annyit olvastam, hogy a jezsuitáknál tanult és papnak készült, de a rend feloszlatása után (1773) Teschenben ügyvédként dolgozott, majd a herceg udvari titkára volt 25 éven keresztül. Több műve (versek, kritikák, tudományos értekezések) jelent meg itt-ott nyomtatásban anélkül, hogy neve említésre került volna. 1780. június 6-án vette feleségül **Gertruda Pauer**-t és három gyerekéről biztosan tudhatunk:

- **Andzrej (1781. - ?)** – aki követte őt a hercegi titkári hivatalban,
- **Johan** (1787-1871) – aki az Elemér bácsi papírján is szerepel, és
- **Theresa Elizabeta Gertruda** – aki valószínűleg már gyermekkorában elhunyt.

Johan Nechayról (1787-1871) - aki foglalkozását tekintve bányamérnök volt, Lembergből és Rozsnyóból (Rosenau) is találtunk adatokat. Felesége egy lengyel nemes, **Maria Felseis**. **Johan Nechay** kapta meg az "*Edler von Felseis*" (nemesi, 1852), illetve „*Ritterstand*" (lovagi, 1858) címeket, így bizonyos szempontból ő tekinthető a **felseisi Nechay család** alapítójának.

Két fia közül **Adolf** (1819-1891) lengyel területen maradt (talán a felseisi birtokon, esetleg örökösként), így ő a lengyel ág megalapítója.

I. Lipót (1821-1864) Erdélybe került és feleségül vette báró **Löventhal Schaller Máriát**. **Idősebb Lipótról** nagyon keveset tudunk mivel fiatalon meghalt. Gyermekei:

- **Franz Joseph,**
- **Karl Hugo** (1853),
- **Lipót** (1853),
- **Lajos**,
- **Emma** (**Suchanek Antonné**),
- **Ferenc**, aki a haditengerészetnél szolgált, és ha jól tudom Bécsben élt. Leszármazottjai közül **Helmulttal Elemér bácsi** még levelezett.

Lajos és fia Ervin Erdélyben maradtak, úgy tudom ez az ág azóta kihalt.

Hugóról, illetve egyetlen lánytestvérükről, **Emmáról** sajnos addig semmit sem sikerül kideríteni.

II. Lipót (1853-1926) főkönyvelő volt Besztercén, felesége egy Hunyad megyéből származó bányamérnök lánya, **Berger Emília**. II. Lipótót Besztercén temették el 2006-ban; voltunk is a sírjánál.

Berger Emília *Lipót* halála után a trianoni Magyarországra költözött gyermekeivel. 1939-ben halt meg, sírja a farkasréti temetőben található. Gyermekei:

- **Jenő** (1884. - ?),
- **Oszvald** (1885-1941),
- **Alma** (Jatzkovits Ivánné, 1886-1949),
- **Margit** (Tergovics Aurélné, 1889-1953),
- **Mária** (Mici) (1894–1945).
- **Jenő**, aki katonatiszt volt (tüzér), és tudtommal feleségével Amerikába költözött még a háború előtt.

Alma a farkasréti temetőben van eltemetve **Berger Emíliával**.

Mária és kisgyermeke a II. világháború alatt Budapest ostromakor hunyt el.

Az e-mail-hez csatolom *Elemér bácsi* papírjáról készített képet, illetve képeket a máriabesnyői sírokról, valamint **II. Nechay Lipót** sírjáról, Besztercéből.

Aláírás: *Tunyogi Mihály*, Budapest, 2025. április 154-én.

DR. NECHAY TAMÁS kiegészítése 2025. május 31-én:

Nechay Ferenc az I. világháború előtt nyugdíjba ment, sorhajókapitányként. Előtte, ha jól emlékszem pólai kikötő parancsnoka is volt, ha jól rémlik, ő vitte Kármán Imrét a pólai (pulai) katonazenekarhoz karmesternek. Az I. világháborúban már nem vett részt. A lánya, ha jól rémlik Alma, annak a Vukovich sorhajókapitánynak volt a felesége, akinek a Horthy átadta a Viribus Unitist, amikor át kellett adnia a flottát, és aki az első "jugoszláv" flottaparancsnok volt. A főparancsnoksága első napján a szövetséges olaszok elsüllyesztették a Viribus Unitist, ő együtt süllyedt a hajóval: https://kuk-kriegsmarine.it/uomini/janko-mihovil-aleksandar-vukovic-de-podkapelski-1871-1918/ vagy: https://it.wikipedia.org/wiki/Janko_Vukovi%C4%87_de_Podkapelski

Nechay Ferenc az I. világháború után öngyilkos lett, a sírja Pólában van. Van valahol egy osztrák haditengerészeti, hagyományőrző magazinból elmentett cikk a Vukocich-ról, ott az is megvan, hogy pontosan melyik sorban, melyik számon található a sírja a pólai (pulai) haditengerészeti temetőben.

Nechay Ferenc fia el Alamein-nél kapitányi rangban sebesült a német flottában. Az ezerkilencszázhatvanas évekből az osztrák rallye versenyekről van egy fotó **Helmuth Nechay** balesetéről, ő valószínűleg **Nechay Ferenc unokája** lehet(ett).

A M. KIR. BELÜGYMINISZTER 25053/1938. II. A. SZ. AJÁNLÁSÁVAL.

A M. KIR. BELÜGYMINISZTER ÁLTAL IGAZOLT NEMESEK

1867–1937

SZERKESZTETTE ÉS KIADTA

DR GERŐ JÓZSEF

ÚJ EMBER Bonst KIADÓRIVATALA

BUDAPEST 1938

NECHAY (Felseisi) **Elemér,** *1911. VII. 24. Máriaradna, (Oszvald—Cosbuc Veturia), lg., e. 16845/1933.

Jenő ny. m. kir. tüzérszázados, *1884. II. 18. Kusma, (Lipót—Berger Emilia), lg., e. 45439/1938.

Olivér, *1913. II. 16. Lippa, (Oszvald—Cosbuc Veturia), lg., e. 16845/1933.

Oszvald ny. m. kir. főerdőmérnök, *1885. XI. 24. Kusma, (Lipót—Berger Emilia), lg., e. 16845/1933.

Oszvald, *1910. IX. 29. Kusma, (Lipót—br. Löwenthal Mária), lg., e. 16845/1933.

Tihamér, *1917. I. 24. Lippa, (Oszvald—Cosbuc Veturia), lg., e. 16845/1933.

MAGYAR

NEMZETSÉGI

ZSEBKÖNYV

ELSŐ RÉSZ: FŐRANGÚ CSALÁDOK

KIADJA

A MAGYAR HERALDIKAI ÉS GENEALOGIAI TÁRSASÁG

BUDAPEST

1888

I. idősb Nechay Lipót
(1821. - 1864.03.23.) emléke

SCHALLER-LÖVENTHAL.

Erdélyben, Besztercze vidékén honos régi család, melynek korábbi története tisztázva nincs. A család régi birtokaira (Kusma, Sirtsek és Demetrus) JÁNOS állítólag 1494. (vagy 1498-ban) új kir. adományt nyert, mikor is egyúttal II. Ulászló király által bárónságra emeltetett. (?) — A család ág. hitv.

Czímer: Vágott pajzs; fönt vörös mezőben jobbról három fenyűfa, balról egy kastély, középen jobbra fordúlt pánczélos lovag, jobbjában kivont kardot tart, melyre vérző török fej van szúrva; lent kék mezőben három arany oroszlány, kettő balra, egy jobbra lép.

JÁNOS; neje N. — Fiaik:

I. †KÁROLY (sz. 1798., megh. 1870. febr. 6.); neje gr. BERCHTOLD Anna (sz. 1803. aug. 26., megh. 1881. nov. 23. Beszterczén).

Gyermekeik:

1.†ALBERT (sz. 1824. febr. 12., megh. . . .).

2.†ADÉL (sz. 1826. jan. 25., megh. . . .); férje LICUDI Kajetán, cs. k. alezredes.

3. KÁROLY (sz. 1828. márcz. 30.), cs. kir. ezredes, a III. oszt. vaskorona-rend lovagja; neje PETKY Mária (sz. 1847. szept. 8.). Birtoka: Szász-Péntek. Lakás: Besztercze (Erdélyben).

4. MÁRIA (sz. 1829. szept. 2.); férje NECHAY Lipót (meghalt 1864. márcz. 23.), felscisi lovag, cs. kir. helytartósági tanácsos. Lakás: Czernovitz.

Vissza a keresési eredményhez >

Mária Schaller de Löwenthal BR

Geni World Family Tree kategóriában

Mentse el ezt a bejegyzést, és válassza ki a családfához hozzáadni kívánt információkat

Név	Mária Schaller de Löwenthal BR
Nem	Nő
Születés	1828
Elhalálozás	1898 december 11 Beszterce, Bistrita, BN, Romania
Apa	Karl Schaller (Szaler) von Löwenthal
Anya	Anna Schaller von Löwerthal (Berchtöld von Ungarschütz)
Férj	Lipót Nechay de Felseis
Gyermekek	Károly Hugó Nechay de Felseis Lipót Nechay de Felseis Emma Karolina Nechay de Felseis Ferenc Nechay de Felseis Lajos Nechay de Felseis
Testvérek	Adél von Lisudi (Schaller de Löwenthal BR) Anna Schaller de Löwenthal Károly Schaller de Löwerthal BR Albert Schaller de Löwenthal BR

Nechay József (?) emléke

(Írásos nyomát nem találtuk, de feltételezzük, hogy *I. idősb Nechay Lipót* gyermeke)

Budapest 1873. 257. szám. Szombat, november 8.

BUDAPESTI KÖZLÖNY.

HIVATALOS LAP.

Szerkesztőség: Pesten, hatvani-utcza 10-dik szám I. emelet.

Kiadó-hivatal: Pesten, barátok-tere 7. sz. a. földszint.

Kéziratok nem küldetnek vissza. Bérmentetlen levelek csak rendes levelezőinktől fogadtatnak el.

Előfizetési Árak:

Naponkénti postai szétküldéssel vagy helyben házhoz hordva a melléklappal együtt:

Egész évre . . . . 12 frt.
Félévre . . . . . 6 »
Negyedévre . . . . 3 »

A „Budapesti Közlöny" melléklapjára külön, postán vagy házhoz hordva:

Egész évre . . 2 frt 40 kr.
Félévre . . . 1 » 20 »
Negyedévre . . — » 60 »

A »Hivat. Értesitő« egyes száma fülap nélkül 10 kr., azzal együtt 20 kr.

Hivatalos Hirdetések:

A hivatalos „Értesitő"-be iktatandó hirdetések díjai a hirdetménnyel együtt előlegesen beküldendők, még pedig 100 szóig egyszeri hirdetésért 1 frt, és 30 kr. a bélyegért, 100—200-ig 2 frt, 200—300-ig 3 frt és igy tovább minden 100 szóért 1 frttal több.

A hivatalos hirdetést igazoló egyes lap ára 10 kr.

Magánhirdetések:

Egyhasábos petitsor egyszeri hirdetésért 19 kr., kétszeri 16 kr., és többszöri hirdetésért 13 kr. minden beiktatásnál. A bélyegdij külön minden beiktatás után 30 kr. oszt. ért.

Budapest, 1873. november 8.

Ő cs. és Apostoli kir. Felsége legkegyelmesebben méltóztatott kinevezni:

hadnagyokká:

a következő hadapródokat (tiszti helyetteseket):

felseisi lovag *Nechay* Józsefet, a 9. sz. b. Mertens gy. e.nél;

Budapest, 1878. 261. szám. Vasárnap, november 10.

BUDAPESTI KÖZLÖNY.

HIVATALOS LAP.

Szerkesztősége: Budapesten, Ferenczieklere, bazárépület, II. lépcső, II. emelet, 6-ik ajtó.

Kiadó-hivatal: Budapesten, Ferenczieklere Athenaeum épület.

Előfizetési Árak: Naponkénti postai szétküldéssel vagy helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . . . 20 frt.
Félévre . . . . . 10 »
Negyedévre . . . . . 5 »

Egy lap ára 30 kr.

Hivatalos hirdetések: A „Hivatalos Értesítő"-be iktatandó hivatalos hirdetések díjai e l ő l e g e s e n beküldendők; mégpedig 100-ig egyszeri hirdetésért 1 frt, 100—200-ig 2 frt, 200—300-ig 3 frt és így tovább. — Azonfelül minden egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj és az esedékes nyugtabélyeg is beküldendő.

Magánhirdetések: Egy hatodhasábos petitsor egyszeri hirdetésért 19 kr., kétszeri 16 kr., és többszöri hirdetésért 13 kr. minden beiktatásnál. A bélyegdíj külön minden beiktatás után 30 kr. oszt. ért.

Budapest, 1878. november 10.

Ő császári és Apostoli királyi Felsége legkegyelmesebben méltóztatott továbbá kinevezni:

(1878. évi november hó 1-jétől számitandó ranggal)

főhadnagyokká:

következő hadnagyokat:

felseisi lovag Nechay Józsefet, a 9. sz. gyalogezrednél;

Budapest, 1886. 248. szám. Péntek, október 29.

BUDAPESTI KÖZLÖNY.

HIVATALOS LAP.

Szerkesztőségi iroda: IV. kerület, hatvani-utcza 7. szám I. emelet, 8. ajtó.

Kiadó-hivatal: Ferenczieknél, Athenaeum-épület.

Előfizetési Árak: naponkénti postai szétküldéssel, vagy helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . . . 20 frt
Félévre . . . . . 10 »
Negyedévre . . . . . 5 »
Egy teljes lap ára 30 kr.

Hivatalos hirdetések: A „Hivatalos Értesítő"-be iktatandó hivatalos hirdetések díjjal előlegesen beküldendők; még pedig 100-szóig egyszeri hirdetésért 1 frt, 100—200-szóig 2 frt, 200—300-szóig 3 frt és így tovább.— Azonfelül minden egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj és az esedékes nyugtabélyeg is beküldendő.

Magánhirdetések: Egy hatodhasábos petitsor egyszeri hirdetésért 19 kr, kétszeri 16 kr, és többszöri hirdetésért 13 kr minden beiktatásnál. A bélyegdíj külön minden beiktatás után 30 kr oszt. ért.

Budapest, 1886. október 29.

Ő császári és Apostoli királyi Felsége — f. évi november hó 1-ével — legk. kinevezni méltóztatott továbbá:

2. oszt. századosokká:

a következő főhadnagyokat:

felseisi lovag Nechay Józsefet, a 9. sz. gyalogezredben;

Budapest. 1886. VIII. évf. 301. (2818.) szám. Szombat, október 30.

Előfizetési árak:
Egész évre . . . 14 frt — kr.
Félévre . . . . 7 » — »
Negyedévre . . . 3 » 50 »
Egy hóra . . . . 1 » 20 »
Egyes szám helyben 4 kr. Vidéken 5 kr.
Százalék nem adatik.

Kiadóhivatal:
Budapest, nádor-utca 7. sz., földszint, hová az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólamlások intézendők.

PESTI HIRLAP

POLITIKAI NAPILAP

M. MUNKÁSMOZGALMI INTÉZET KÖNYVTÁRA

Szerkesztési iroda:
Budapest, nádor-utca 7. sz., I. emelet, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.
Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el. Kéziratok vissza nem adatnak.

Hirdetések
a kiadóhivatalban vétetnek fel Francziaország részére pedig John F. Jones & Cie. Párisban, 21 bis, rue du Faubourg Montmartre.

Budapest, 1886. október 30.

Katonai ügyek.

—

A novemberi előléptetések.

A közös hadseregben.

2. oszt. **századosokká:** a következő főhadnagyokat: murvelli Moise Józsefet, Naswetter Ferdinandot, Gebauer Ferencet, Saffin Manót, cronenwaldi Cronister Antalt, Kisler Jakabot, Sesics Istvánt, Cvitas Vilmost, Czernohorsky Antalt, Bodansky Ferdinándot, felseisi lovag Nechay Józsefet,

Budapest, 1888. X. évf. 358. (3595.) szám. Szombat, december 29.

Előfizetési árak:
Egész évre . . . 14 frt — kr.
Félévre . . . 7 » — »
Negyedévre . . . 3 » 50 »
Egy hóra . . . 1 » 20 »
Egyes szám helyben 4 kr. Vidéken 5 kr.
Százalék nem adatik.

Kiadóhivatal:
Budapest nádor-utcza 7. sz., földszint, hová az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólamlások intézendők.

PESTI HIRLAP

POLITIKAI NAPILAP.

Szerkesztési iroda:
Budapesten, nádor-utcza 7. sz., I. emelet, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő
Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el. Kéziratok vissza nem adatnak.

Hirdetések
a kiadóhivatalban vétetnek fel. Franczia ország részére pedig John F. Jones & Cie. Párisban, 31 bis, rue du Faubourg Montmartre.

Budapest, 1888. december 29.

1888. december 29.

Kivonat a hivatalos lapból.

—

Az ujévi előléptetések.

A király ő felsége 1889. évi jan. 1-vel kinevezte

a gyalogságnál I. oszt. századosokká a következő 2. oszt. századosokat: Watzek Károlyt, Blazskovics Györgyöt, Naswetter Nándort, Gebauer Ferencet, Saffiu Manót, cronenwaldi Cronister Antalt, Zsezsics Istvánt, Cvitazs Vilmost, Czernohorsky Antalt, Bodansky Nándort, felseisi lovag Nechay Józsefet, redlwerthi Schrey Józsefet, Redl Lajost, radzie-

Budapest, 1896. 290. szám. Vasárnap, deczember 6.

BUDAPESTI KÖZLÖNY.

HIVATALOS LAP.

Szerkesztőségi iroda: IV. kerület, képiró-utcza 11. szám. (Képiró- és kecskeméti-utczák sarkán.)

Kiadó-hivatal: Ferenczieк tere, Athenaeum-épület.

Előfizetési Árak: naponkénti postai szétküldéssel, vagy helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . . . 20 frt
Félévre . . . . . 10 »
Negyedévre . . . . . 5 »
Egy teljes lap ára 30 kr.

Hivatalos hirdetések: A „Hivatalos Értesitő"-be iktatandó hirdetések dijjai előlegesen bekűldendők, még pedig 100-szóig egyszeri hirdetésért 1 frt, 100—200-szóig 2 frt, 200—300-szóig 3 frt és igy tovább.— Azonfelül minden egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdij, az esedékes nyugtabélyeg és az esetleg kért lappéldányok ára 30 krajczárjával is megkűldendő.

Magánhirdetések: Egy hatodhasábos petitsor (illetőleg annak térfogata) egyszeri beigtatásnál 19 kr, kétszernél 16 kr, s három vagy többszöri beiktatásnál 13 krajczárba kerül minden egyes megjelenésért. A bélyegdij minden beigtatás után külön 30 kr.

Budapest, 1896. december 6.

Ő császári és apostoli királyi Felsége
méltóztatott legkegyelmesebben

elrendelni:

őrnagyi helyi alkalmazásra előjegyzését a következő 1. osztályu századosoknak:

felseisi lovag *Nechay* Józsefnek, a gróf Clerfayt 9. sz. gyalog ezrednél;

Budapest, 1897. 248. szám. Csütörtök, október 28.

BUDAPESTI KÖZLÖNY.

HIVATALOS LAP.

Szerkesztőségi iroda: IV. kerület, képiró-utcza 11. szám. (Képiró- és kecskeméti-utczák sarkán.)

Kiadó-hivatal: Ferenczieк tere, Athenaeum-épület.

Előfizetési Árak: naponkénti postai szétküldéssel, vagy helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . . . 20 frt
Félévre . . . . . 10 »
Negyedévre . . . . . 5 »
Egy teljes lap ára 30 kr.

Hivatalos hirdetések: A „Hivatalos Értesitö"-be iktatandó hirdetések dijjai előlegesen beküldendők, még pedig 100-szóig egyszeri hirdetésért 1 frt, 100—200-szóig 2 frt, 200—300-szóig 3 frt és igy tovább.— Azonfelül minden egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdij, az esedékes nyugtabélyeg és az esetleg kért lappéldányok ára 30 krajczarjával is megküldendö.

Magánhirdetések: Egy hatodhasábos petitsor (illetőleg annak térfogata) egyszeri beigtatásnál 19 kr, kétszernél 16 kr, s három vagy többször beiktatásnál 13 krajczárba kerül minden egyes megjelenésért. A bélyegdij minden beigtatás után külön 30 kr.

Budapest, 1897. október 28.

Ő császári és apostoli királyi Felsége

méltóztatott legkegyelmesebben

megparancsolni, hogy a legfelső megelégedés kifejezése tudtul adassék:

a következő 1. oszt. századosoknak:

Matasović Ferdinándnak, a 2. sz. bosznia-herczegovinai gyalog ezrednél;

Polák Gábornak, a 37.,

felseisi lovag *Nechay* Józsefnek, a 9.. sz. gyalog ezrednél

Budapest, 1902. 247. szám. Vasárnap, október 26.

BUDAPESTI KÖZLÖNY.

HIVATALOS LAP.

SZERKESZTŐSÉGI IRODA:
VII. kerület, Miksa-utcza 8. szám.
KIADÓ-HIVATAL:
VII., Kerepesi-út 54., Athenaeum-épület.
Előfizetéseket elfogad és lappéldányokat árusit az Eggenberger-féle könyvkereskedés IV., Kecskeméti-utcza 3. sz.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
naponkénti postai szétküldéssel, vagy helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . . . 40 korona
Félévre . . . . . 20 »
Negyedévre . . . . . 10 »
Egy teljes lap ára 60 fillér.

Hivatalos hirdetések:
A „Hivatalos Értesitő"-be iktatandó hirdetések dijjai előlegesen beküldendők, még pedig 100-szóig egyszeri hirdetésért 2 kor., 100—200-szóig 4 kor., 200—300-szóig 6 kor. és igy tovább.— Azonfelül az esedékes nyugtabélyeg és az esetleg kért lappéldányok ára 60 fillérjével is megküldendő.

Magánhirdetések:
Egy hatodhasábos nonpareille-sor (illetőleg annak térfogata) egyszeri beiktatásnál 50 fill., kétszernél 45 fill., s három vagy többszöri beiktatásnál 30 fillérbe kerül minden egyes megjelenésért.

Budapest, 1902. október 26.

Ő császári és apostoli királyi Felsége

méltóztatott legkegyelmesebben

adományozni:

felseisi lovag Nechay Józsefnek, gróf Clerfayt 9. sz. gy. ezredbeli 1. oszt. századosnak, a felülvizsgálat eredményéhez képest, mint rokkantnak, mindenféle népfölkelési szolgálatra is alkalmatlannak, a nyugállományba leendő átvétele alkalmából az őrnagyi jelleget ad honores a dij elengedésével;

Budapest, 1918. 3. szám. Péntek, január 4.

BUDAPESTI KÖZLÖNY.

HIVATALOS LAP.

Szerkesztőség:
VII. kerület, Rákóczi-út 54. szám.
Telefon: József 20—21.

Kiadóhivatal:
VII., Rákóczi-út 54., Athenaeum-épület.
Telefon: József 13—91.

Előfizetési árak:
a »Hivatalos Értesítő« és az »Országgyűlési Értesítő« című mellékletekkel együtt, naponkint postai szétküldéssel, vagy helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 48 korona
Félévre ..... 24 »
Negyedévre ..... 12 »
Egy teljes lap ára 60 fillér.

Hivatalos hirdetések:
A »Hivatalos Értesítő«-be iktatandó hirdetések díja előlegesen küldendő be; még pedig az első 10 szóért 90 fillér, minden további 10 vagy kevesebb szóért 30 fillér. — Ezenfelül beküldendő az esetleges kért lappéldányok ára, egyenkint 60 fillérjével.

Magánhirdetések:
Egy hatodhasábos nonpareille-sor (azaz annak térfogata) egyszer beiktatva 40 fill., kétszer beiktatva egyenkint 36 fill., s háromszor vagy többször beiktatva 30 fill. számonkint külön-külön. Nyilvános hatóságok és közintézetek számára 50% engedmény.

Budapest, 1918. január 4.

Ő császári és apostoli királyi Felsége méltóztatott legkegyelmesebben adományozni

A) a nyugállományban:

az alezredesi címet és jelleget:

Felseisi lovag Nechay József,

Wagner Károly,
Zalaudek Hugó,
Zuna Antal nyug. őrnagyoknak;

II. ifjabb Nechay Lipót (1854. - Beszterce, 1924.) emléke

Budapest, 1895. XV. évfolyam 317. sz. Kedd, november 19.

BUDAPESTI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 14 frt, félévre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr., egy hónapra 1 frt 20 kr.
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnep után való napon is.

Főszerkesztő és laptulajdonos: Rákosi Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VIII., Rökk Szilárd-utca 4. sz.
Hirdetések nonpareille-számítással díjszabás szerint.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

1895. november 19.

Kolozsvármegyében a törvényhatósági bizottsági tagsági választások immár lefolytak, az eredmény csupán a bánffy-hunyadi kerületből nem érkezett még be

Az ujra választott bizottsági tagok névsora a következő:

Simon Albert, Velis Zoltán, Végh János, Eperjesi Olivér jegyző, ifj. Moisch István, ifj. Kasper János, Trutza Endre, Keresztes Aurél, Makkai Miklós állatorvos, Nechay Lipót, Gyárfás Benedek,

X-ik évfolyam. 1896. 90 szám. Kolozsvár, hétfő április 20

Szerkesztő-iroda:
BELKÖZÉP-UTCZA 4. SZÁM.
A lap szellemi részét illető minden közlemény ide intézendő.

Kéziratok nem adatnak vissza.
Megjelenik a lap minden nap, az ünnep- és vasárnapok kivételével.
Névtelenül beküldött közlemények tekintetbe nem vétetnek.

KOLOZSVÁR

Kiadóhivatal:
BELKÖZEP UTCZA 4. SZÁM.
ELŐFIZETÉSI DIJAK:
Egész évre . . . . . 16 frt.
Félévre . . . . . 8 frt.
Negyed évre . . . . . 4 frt.
Egy hóra . . . . . 1 frt. 50 kr.
Egy szám ára 5 kr.
HIRDETÉSI DIJAK:
Egy □ cm tér ára 4 kr. — Gyárosok kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.
Nyilttér sora 20 kr.

A tekei választók értekezlete.

— Eredeti tudósitás. —

1896.

Teke, ápril. 18.

Br. Kemény János halálával megüresedett képviselői állásra a választást Kolozsmegye központi választmánya f. h. 22-re tüzvén ki,

Gézu, Gaál Albert, Gaál Gyula, Gyulay Richárd, Herczeg Albert, Kasper András, Kinn Gusztáv, br. Löwenthal Károly, lovag Nechay Lipót, Münsterman Viktor, id. Moisin István, Riemer Mihály, Sikó Lajos, br. Toroczkay József és Welics Zoltán felkérésére a szabadelvü párt elnöke Gyárfás Benedek a szabadelvüpártot jelölő értekezletre mára (18-ra) egybehivta.

A MAGYAR KORONA ORSZÁGAINAK

MEZŐGAZDASÁGI STATISZTIKÁJA.

MÁSODIK KÖTET.

GAZDACZIMTÁR.

Pécsi Állami Levéltár
2690/2 sz.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISZTER RENDELETÉBŐL

SZERKESZTI ÉS KIADJA

A MAGYAR KIR. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL.

Ára 15 frt.

1897.

BUDAPEST

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

1897.

Folyó szám	Törvényhatóság, járás, község	A gazdálkodó		
		neve	főfoglalkozása	birtoklási jogczime
18	Felső-Balázsfalva	Balan Nikolae	földmíves	tulajdonos
19	»	Felsőbalázsfalvi g. kel. egyház		»
20	Kajla	Kajlai g. kel. egyház		»
21	»	Özv. Kis Irma és társai	földmíves	»
22	Kusma	Nechay Lipótné	földbirtokos	»

ÖTVENEGYEDIK ÉVFOLYAM. (117. szám.)

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 28 kor. — fil.
Félévre 14 » — »
Negyedévre 7 » — »
Egy hóra 2 » 40 »
Egyes szám 8 fil.
Vidéken 10 »

PESTI NAPLÓ

Szerkesztőség: VI., Teréz-körút 21. * Kiadóhivatal: VI., Teréz-körút 23.

Apróhirdetések ára: Egy szó 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fil.
Hirdetések petit számítással, díjszabás szerint.
Megjelen minden nap, ünnep és vasárnap után is.

Budapest, 1900. Főszerkesztő: Nemenyi Ambrus. Vasárnap, április 29.

1900. április 29.

— **Magvaszakadt förendi család.** A hivatalos lap mai számában *Daruváry* Alajos, a főrendiház alelnöke s *Széll* Kálmán miniszterelnök mint belügyminiszter közhirré teszi, hogy báró *Schaller-Löwenthal* Károly örökös jogu főrendiházi tagnak szeptember 14-én *Besztercén* bekövetkezett halálával e család fiágában magvaszakadás esete állt be.

A főrendi família utolsó férfisarja, *Károly*, kiről most a hivatalos lap közlése szól, 1828-ban született és ezredesi rangot viselt. Birtoka volt *Szász-Pénteken*, de állandóan *Besztercén* lakott. A *Schaller-Löwenthal*-családnak női tagjai közül is csak egy van még életben: a hetvenegy éves *Mária*, ki *Nechay* Lipót felsecisi lovag, helytartósági tanácsos özvegye és most *Czernovitzben* lakik.

1901. XXIV. évfolyam. Kolozsvár, szerda. május 15. 110. szám.

MAGYAR POLGÁR

Előfizetési árak:
Egész évre 28 kor., fél évre 14 kor., negyed évre 7 kor., egy hónapra 2 kor. 40 fillér. — Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden nap, az ünnepek és vasárnapok kivételével.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
AJTAI K. ALBERT.

Szerkesztőség: belkirály-utcza 6. sz.
A lap szellemi részét illető minden közlemény ide intézendő.
Kiadóhivatal: belközép-utcza 4. sz.

Hirdetések □ sorát 10 fillér, egyéb tér egy petit sor terjedelmét 40 fillér.

Értekezlet az alispán-választás ügyében.

— Saját tudósitónktól. —

1901.

Kolozsvár, május 15

Tegnap délután tartotta a Kolozsvármegye Dózsa-parti bizottsága néhány vármegyei tisztviselővel egyetemben a május hó 29-ikén megejtendő alispán-választás ügyében szervezkedő értekezletét.

Választott biz. tagok közül: Gr. Esterházy Kálmán orsz. képv. birt., Pap Miklós nyug. főszolgabiró birt., Ignácz Károly ev. ref. lelkész B.-Bunyad. Gáspár Tamás urad. intéző N.-Almás, Ajtay Géza birt. M. Domb. Sikó Lajos birtokos Septér, Ajtay Gyula birt. M. Erked, Gaál Péter birt. Kötelend, br. Thoroczkai József birtokos M.-Szentmihálytelke, ifj. Moisch István birtokos Bátos, ifj. Kasper János birt. Vaola, L. Nechay Lipót birt. Sz.-Péntek, Keresztes Aurél Kozmatelke, Dénes Gyula ev. ref. lelkész Tancs, Pap Mihály birtokos N.-Nyulas, gr. Béldi Ferencz birt. M.-Méhes, King Gusztáv Frigyes ev. luth. esperes Dedrád, Csortea Tivadar g. k. lelkész

MIHÓK-FÉLE

MAGYAR COMPASS

1905–1906

XXXIII-IK ÉVFOLYAM.

A NAGYMÉLTÓSÁGU MAGY. KIR. MINISZTERIUMOK ÁLTAL AJÁNLOTT, A PÉNZÜGYI HATÓSÁGOK, AZ «OSZTRÁK-MAGYAR BANK» ÉS A FŐBB PÉNZINTÉZETEK ÁLTAL TÁMOGATOTT ÉS HASZNÁLT

PÉNZÜGYI ÉS KERESKEDELMI ÉVKÖNYV

I. RÉSZ:

PÉNZ- ÉS HITELINTÉZETEK.

SZERKESZTI

Dr. GALÁNTHAI NAGY SÁNDOR

Pécsi Ál ami Ekvéltar
3319/28a sz.

Bolti ára 16 korona.

BUDAPEST

Szerkesztőség: V. ker., Alkotmány-utcza 20. sz.

1905

143. Besztercze-Naszód vármegyei zálogkölcsön- és hitelintézet-részvénytársaság. — (1890—1920.) — **Táv.-cz.:** Hitelintézet. — **Üzletágak: Betét:** 5%. — **Váltólesz.:** 3 aláírás, 1—6 havi, 8%. — **Jelzálogra:** 8%; bemut.: telekk. kiv. és értékbiz. — **Előleg:** Értékpapirokra az érték 75%-áig; arany és ezüstre az érték 80%-áig; egyéb ingókra az érték 50%-áig. — **Alaptőke: 200,000 K** — névre szóló **1,000** darab **200** K-ás részvényben. — **1 részv. 1 szav. 10-ig, ezentul 5 részv. 1 szav.** — **Részvényei ára 1905 februárban K: 250.** — **Osztalékok 1900—1904-re K: 14, 14, 14, 14, 14.** — **Összforg. K: 1.223,674.** — **Betéti könyvek sz.: 441.** — **Elnök:** Tergovits Ede. **Alelnök:** Balázs József. **Igazgatósági tagok:** dr. Brecher József, dr. Angyalossy Árpád, dr. Molnár Imre, K resztes Emil, Rohrlich Süsse. **Felügyelő-bizottság:** Molnár Albert, Czvajna József, Rohrlich Ede. **Jogtanácsosok:** dr. Molnár Imre, dr. Brecher József. **Vezérigazgató:** lovag Néchay Lajos. **Pénztárnok:** Keresztes Jenő. **Könyvelő:** lovag Néchay Lipót. — A **czéget** jegyzi: a vezérigazgató vagy helyettese egy igazgatósági tag vagy egy társulati tisztviselővel együttesen. — **Alapszab.:** 1890 április 2. — **F. é. (XV.) közgy.:** február 19.

MÉRLEG. 1904 deczember 31-én. **BILANZ.**

Vagyon — Activa:	K	*Teher — Passiva:*	K
Készpénz — Cassabestände	14,734	Alaptőke — Actiencapital	200,000
Váltótárcza — Wechselportefeuille	392,614	Tartalékalap — Reservefond	45,546
Jelzálog-kölcsönök — Hypothekar-Darlehen	337,319	Betétek — Spareinlagen	917,668
Kölcsönök kötvényekre — Auf Schuldscheine	368,678	Váltóleszámitolás — Reescompte	23,200
Előlegek zálogra — Vorschüsse auf Pfänder	41,172	Fel nem vett osztalék — Unbehobene Dividende	1,358
Adósok — Debitoren	34,611	Hiteltartalékalap — Creditverein-Fond	4,480
Ingatlanok — Immobilien	32,935	Különfélék — Diversi	740
Fölszerelés — Geschäftseinrichtung	457	Nyugdijalap — Pensionsfond	2,000
Különfélék — Diversi	1,154	Kamatadó — Zinsensteuer	2,410
		Nyereség — Gewinn	26,272
	1.223,674		1.223,674

1912—1913

PÉNZÜGYI COMPASS

A NYILVÁNOS SZÁMADÁSRA KÖTELEZETT VÁLLALATOK ÉS A NAGYIPAR ÉVKÖNYVE

HUSZONKETTEDIK ÉVFOLYAM

SZERKESZTI

KORMOS ALFRÉD

MÁSODIK KÖTET:

VIDÉK

BUDAPEST
APOLLO IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Mindkét kötet ára 25 korona.

Besztercze-naszód vármegyei zálogkölcsön és hitelintézet rt. (1890) — *Alaptőke* 500,000 K, 25,000 db 200 K-s részvény. (Fel. emelve 1908-ban 200,000 K-ról.) *Részvényár* 250 K. *Osztalék* 1900—1911: 14—14, 16, 16, 18, 12, 12, 12 K. OMB giró. *Igazgatóság:* Fejérvári Jenő fői (tb. elnök), Tergovits Ede mg (elnök), Keresztes Jenő (vezérig.), dr. Angyalossy Árpád o (alelnök), Keresztes Emil k, Kabdebó Ferencz mg, dr. Brecher József (ügyész), Rohrlich Süsse gy. *Felügyelő-bizottság:* Czvajna József (elnök) ig, dr. Körössy Bertalan közj, Rohrlich Ede k, Puskás Ferencz át. *Pénztárnok* Tergovits Károly. *Főkönyvelő:* Tóthfalussy Kálmán. *Könyvelő* Ballo Lajos, *Skönyvelő:* ifj. Garabeth Bálint. *Zálogosztály vezetője* lovag Nechay Lipót. (Közgy. 1912 márcz. 10.)

	1910	1911		1910	1911
Váltó	1.881,002	2.431,372	Alaptőke	500,000	500,000
Kötvény	248,709	205,444	Tartalék	30,342	37,382
Jelzálog	431,968	373,717	Betétek	1.575,869	1.704,421
Zálog	39,089	37,948	Hitel-tartalék	5,000	5,931
Ingatlan	40,000	47,612	Nyugdijalap	16,324	21,000
Pénztár	44,217	62,067	Fel n. vett oszt.	1,314	1,530
Felszerelés	4,475	4,446	Vissz. váltók	726,902	1.025,929
Adósok	123,080	76,350	Átm. tétel	2,999	3,371
Értékpapir	223,870	227,980	Lombárd	132,583	110,000
Sorsj. részl. üzl.	7,351	—	Nyereség	52,428	57,372
K	3.043,761	3.466,936	K	3.043,761	3.466,936

Eredményszámla: Bevétel 235,278 (204,592) K. Nyereségáthozat 4000 (4000), kamat 220,832 (192,186), vegyes 10,446 (8406) K. Kiadás: kamat 130,751 (108,217), adó 16,103 (15,178), fizetések 25,990 (24,064), üzleti költség 5062 (4705), nyereség 57,372 (52,428) K. Ebből rendes tartalék 12,618 (7000), külön tartalék 1625 (3018), nyugdijalap 4000 (3676), osztalék 30,000 (30,000), jutalék 3168 (2421), jót.-czél 1801 (1453), egyéb 160 (860), átvitel 4000 (4000) K.

II. ifjabb lovag felseisi Nechay Lipót (1854 - Beszterce, 1924) sírfelirata a besztercei síron

A fényképet *Tunyogi Mihálytól* kaptuk

Nechay Ferenc
(Gyulafehérvár, később Károlyfehérvár, 1857. szeptember 24. - - Pula, 1919. július 8.)
emléke

Franz Nechay Von Felseis

MyHeritage családfák kategóriában

Mentse el ezt a rekordot a családfájába

Adatment

Név	Franz Nechay Von Felseis
Születés	1857 szeptember 24 Alba Iulia, Romania
Esküvő	Házasság a következővel: Katharina de LOMBARDO 1907 február 16
Elhalálozás	1919 július 8 Pula, Općina Pula, Istria County, Croatia Sebevražda
Temetés	Pula, Općina Pula, Istria County, Croatia, in Abteilung III Reihe III Grab 4 aufdem Marinefriedhof

Családtagok

Apa	Johann Nechay Von Felseis	
Feleség	Katharina Nechay Von Felseis (rozená De Lombardo)	
Gyermekek	Helene VukoviĆ Podkapelski (rozená Nechay Von Felseis) 1890 - 1975	Hildegard Nechay Von Felseis 1893 - ?
	Henriette Nechay Von Felseis 1895 - ?	Helmuth Nechay Von Felseis 1898 - 1962

DR. NECHAY TAMÁS kiegészítése 2025. május 31-én:

Nechay Ferenc az I. világháború előtt nyugdíjba ment, sorhajókapitányként. Előtte, ha jól emlékszem pólai kikötő parancsnoka is volt, ha jól rémlik, ő vitte Kármán Imrét a pólai (pulai) katonazenekarhoz karmesternek. Az I. világháborúban már nem vett részt. A lánya, ha jól rémlik Alma, annak a Vukovich sorhajókapitánynak volt a felesége, akinek a Horthy átadta a Viribus Unitist, amikor át kellett adnia a flottát, és aki az első "jugoszláv" flottaparancsnok volt. A főparancsnoksága első napján a szövetséges olaszok elsüllyesztették a Viribus Unitist, ő együtt süllyedt a hajóval: https://kuk-kriegsmarine.it/uomini/janko-mihovil-aleksandar-vukovic-de-podkapelski-1871-1918/ vagy: https://it.wikipedia.org/wiki/Janko_Vukovi%C4%87_de_Podkapelski

Nechay Ferenc az I. világháború után öngyilkos lett, a sírja Pólában van. Van valahol egy osztrák haditengerészeti, hagyományőrző magazinból elmentett cikk a Vukocich-ról, ott az is megvan, hogy pontosan melyik sorban, melyik számon található a sírja a pólai (pulai) haditengerészeti temetőben.

Nechay Ferenc fia el Alamein-nél kapitányi rangban sebesült a német flottában. Az ezerkilencszázhatvanas évekből az osztrák rallye versenyekről van egy fotó **Helmuth Nechay** balesetéről, ő valószínűleg **Nechay Ferenc unokája** lehet(ett).

Budapest, 1893. 6. szám. Vasárnap, január 8.

BUDAPESTI KÖZLÖNY.

HIVATALOS LAP.

Szerkesztőségi iroda: IV. kerület, Lipót-utcza 19. szám.

Kiadó-hivatal: Ferenczieklere, Athenaeum-épület.

Előfizetési Árak: napenkénti postai szétküldéssel, vagy helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . . . 20 frt
Félévre . . . . . 10 »
Negyedévre . . . . . 5 »

Egy teljes lap ára 30 kr.

Hivatalos hirdetések: A „Hivatalos Értesítő"-be iktatandó hirdetések dijjal előlegesen beküldendők, még pedig 100-szóig egyszeri hirdetésért 1 frt, 100—200-szóig 2 frt, 200—300-szóig 3 frt és igy tovább.— Azonfelül minden egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdij, az esedékes nyugtabélyeg és az esetleg kért lappéldányok ára 30 krajczárjával is megküldendő.

Magánhirdetések: Egy hatodhasábos petitsor (illetőleg annak térfogata) egyszeri beigtatásnál 19 kr, kétszernél 16 kr, s három vagy többszöri beiktatásnál 13 krajczárba kerül minden egyes megjelenésért. A bélyegdij minden beigtatás után külön 30 kr.

Budapest, 1893. január 8.

Ő császári és apostoli királyi Felsége legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy az alábbnevezettek a részökre adományozott idegen rendjeleket, díszjelvényeket és érmeket elfogadhassák és viselhessék; ugymint:

felseisi lovag *Nechay Ferencz* sorhajó-hadnagy, a venezuelai egyesült államok Libertador-rendjének 4. oszt. jelvényét, és

Budapest, 1902. 22. szám. Kedd, január 28.

BUDAPESTI KÖZLÖNY.

HIVATALOS LAP.

Szerkesztőségi iroda: VII. kerület, Miksa-utcza 8. szám.
Kiadó-hivatal: VII., Kerepesi-út 54., Athenaeum-épület. Előfizetéseket elfogad és lappéldányokat árusit az Eggenberger-féle könyvkereskedés IV., Kecskeméti-utcza 3. sz.

Előfizetési Árak: naponkénti postai szétküldéssel, vagy helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . . . 40 korona
Félévre . . . . . 20 »
Negyedévre . . . . . 10 »
Egy teljes lap ára 60 fillér.

Hivatalos hirdetések: A „Hivatalos Értesitő"-be iktatandó hirdetések dijjai előlegesen beküldendők, még pedig 100-szóig egyszeri hirdetésért 2 kor., 100—200-szóig 4 kor., 200—300-szóig 6 kor. és igy tovább.— Azonfelül az esedékes nyugtabélyeg és az esetleg kért lappéldányok ára 60 fillérjével is megküldendő.

Magánhirdetések: Egy hatodhasábos nonpareille-sor (illetőleg annak térfogata) egyszeri beiktatásnál 50 fill., kétszernél 45 fill., s három vagy többszöri beiktatásnál 30 fillérbe kerül minden egyes megjelenésért.

Budapest, 1902. január 28.

Ő császári és apostoli királyi Felsége, folyó évi január hó 12-én kelt legfelső elhatározásával, legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy az alább megnevezettek a nekik adományozott idegen rendjeleket elfogadhassák és viselhessék, még pedig:

lovag Nechay Ferencz corvette-kapitány a fejedelmi montenegrói Danilo-rend lovagkeresztjét;

IX. évfolyam. 25. szám. Szerda. Budapest, 1902. január 29.

HAZÁNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Kéziratokat nem adunk vissza. ★ Telefonszám 56—22.

FELELŐS SZERKESZTŐ
BUDAY BARNA.

Előfizetési ára: Egész évre 28 kor. | Negyedévre 7.— kor.
Félévre ... 14 « | Egy hóra ... 2.40 «
Egyes szám 8, Vidéken 10, Pályaudvarokon 12 fillér.

Budapest, 1902. január 29.

— (**Idegen rendjelek.**) Ő Felsége megengedte, hogy az alább megnevezettek a nekik adományozott idegen rendjeleket elfogadhassák és viselhessék, még pedig: hellenaui *Sachs* Móric ellentengernagy a királyi görög Megváltó-rend nagy középkeresztjét és a királyi román «România csillaga» rend nagytiszti keresztjét; süssenbergi báró *Baselli* Viktor fregatte-kapitány a királyi olasz «Olaszország koronája» rend középkeresztjét; wellenburgi gróf *Lanjus* Károly fregatte-kapitány a királyi román «România csillaga» rend középkeresztjét; felseisi *lovag Nechay Ferenc* corvette-kapitány a fejedelmi montenegrói Danilo-rend lovagkeresztjét; lovag *Winterhalder Tivadar* I. osztályu sorhajó-hadnagy a királyi belga Lipót-rend katonai ékitményét és a ki-

Budapest, 1902. XXI. évfolyam, 25. szám. Szerda, január 29.

MAGYAR NEMZET

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VII., Kerepesi-ut 54. Athenaeum-épület.

Dr. JÓKAI MÓR és BEKSICS GUSZTÁV főszerkesztők. ADORJÁN SÁNDOR felelős szerkesztő.

Egész évre 12 frt, félévre 6 frt, negyedévre 3 frt, egy hónapra 1 frt. Egyes szám helyben és vidéken 4 kr.

Budapest, 1902. január 29.

— **Idegen rendjelek.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király megengedte, hogy az alább megnevezettek a nekik adományozott idegen rendjeleket elfogadhassák és viselhessék, még pedig: hellenaui Sachs Móricz ellentengernagy a királyi görög Megváltó-rend nagy középkeresztjét és a királyi román »Románia csillaga«-rend nagytiszti keresztjét; süssenbergi báró Baselli Viktor fregatte-kapitány a királyi olasz »Olaszország koronája«-rend középkeresztjét; wellenburgi gróf Lanjus Károly fregatte-kapitány a királyi román »Románia csillaga«-rend középkeresztjét; felseisi lovag Nechay Ferencz korvette-kapitány a fejedelmi montenegrói Danilo-rend lovagkeresztjét; lovag Winterhalder Tivadar 1. osztályu sorhajóhadnagy a királyi belga Lipót-rend katonai ékitményét és a királyi olasz »Olaszország koronája«-rend tiszti keresztjét; nor-

MAGYARORSZÁG

TISZTI CZÍM- ÉS NÉVTÁRA

XXIII. ÉVFOLYAM.

1904.

A KERESKEDELEMÜGYI M. KIR. MINISTER RENDELETÉBŐL

SZERKESZTI ÉS KIADJA

A M. KIR. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL.

Ára 12 korona.

Lelsárszám 426.

~~1062~~/3

BUDAPEST.

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

1904.

Tenger. szertári parancsnokság.

Szertár-pnok : **Siemuszowa Pietruski** Micziszláv lovag, 3VKr., kÉk., Ⓗ Ⓚ 3Sz., ⚷ sorh.-kap.
Helyettes : **Friesz** Károly, Ⓚ 3Sz., sorhajó-kapitány.

Gazdászati osztály.

Igazgató : **Luft** Antal, FJr.-l., Ⓚ II. oszt. teng. főbiztos.
Helyettes : **Selan** János, ☃ Ⓚ II. oszt. teng. főbiztos.

Számvivő iroda.

Irodavezető : **Jiřik** Venczel, FJr.-l., Ⓚ teng. biztos.

Felszerelési igazgatóság.

Igazgató : **folseisi Nechay Ferencz**, lovag, Ⓗ Ⓚ 3Sz., freg.-kap.

Budapest, 1915. 124. szám. Szombat, május 29.

BUDAPESTI KÖZLÖNY.

HIVATALOS LAP.

Szerkesztőség:
VII. kerület, Rákóczi-út 54. szám.
Telefon: József 20—21.

Kiadóhivatal:
VII., Rákóczi-út 54., Athenaeum-épület.
Telefon: József 13—91.

Előfizetési árak:
a »Hivatalos Értesítő« és az Országgyülési Értesítő« cimü mellékletekkel együtt, naponkint postai szétküldéssel, vagy helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 40 korona
Félévre ..... 20 »
Negyedévre ..... 10 »
Egy teljes lap ára 60 fillér.

Hivatalos hirdetések:
A »Hivatalos Értesítő«-be iktatandó hirdetések díja előlegesen küldendő be; még pedig 100 szóig egyszeri hirdetésért 2 K, 100—200 szóig 4 K, 200—300 szóig 6 K és igy tovább. — Ezenfelül beküldendő az esedékes nyugtatványbélyeg és az esetleg kért lappéldányok ára, egyenkint 60 fillérjével.

Magánhirdetések:
Egy hatodhasábos nonpareille-sor (azaz annak térfogata) egyszer beiktatva 40 fill., kétszer beiktatva egyenkint 36 fill., háromszor vagy többször beiktatva 30 fill. számonkint külön-külön. Nyilvános hatóságok és közintézetek számára 50% engedmény.

Budapest, 1915. május 29.

Ő császári és apostoli királyi Felsége méltóztatott legkegyelmesebben

kinevezni:

(1915. május 1-vel):

sorhajókapitánynyá a nyugáll.-ban:

Felseisi lovag Nechay Ferenc sorhajókapitányt

címmel és jelleggel;

Nechay Helmuth (1898. - Bécs, 1962. július 4.) emléke

MARINARI BASARABENI. DESTINE

Alina Barbu, dr.
Universitatea Maritimă Constanța
Mariana Păvăloiu, dr.
Academia Navală „Mircea cel Bătrân"

Abstract: *We wish to evoke the destinies of young people who served their country in time of peace or war in the Romanian Navy beginning with the year 1920. The first figure we shall ponder on is Commander Nicolae Mujicicov (16 July 1920-29 September 2013) who was born in Chisinau in a mixed family (a Russian father and a Romanian mother). In 1939, when Europe went to war, he chooses the career of naval officer being irremediably attracted by the sea, During the war, he fought at sea, participating in over 80 combat missions aboard HMS Ferdinand. In 1947 he was removed from office because of his anti-Soviet position. He futher follows another career – a sports teacher. He returns to his first love – the Navy - after 1990, bringing to the memory of the young not only feats of arms facts but also Romanian naval traditions.*

În studiul nostru ne-am oprit, cronologic, în ultimul secol, mai precis în anul 1918, când pământul dintre Prut şi Nistru, prin voinţa locuitorilor săi revenea la patria-mamă. Atunci, marinarii basarabeni, care serviseră în armata ţaristă, au fost primiţi, la cererea lor, în armata română. Regele Ferdinand I a semnat la 19 octombrie 1920 Decretul Regal nr. 4201, prin care au fost înscrişi în Anuarul Marinei cu vechimea corespunzătoare, 13 cadre care proveneau din Marina Austro-Ungară şi Rusă[10].

[10] Arhivele Militare Române, Fond *Comandamentul Marinei*, dosar 290, fila 223. Erau primiţi în Marina Militară Română: Cpt.Cdor. Urban Passerar; Lt.Cdor. Victor Schmidt; Lt.Cdor. Oreste Zopa; Lt.Cdor. Ghiudo Fritsch; Lt.Cdor. Arnold Aichelburg; Lt.Cdor. Camil Eisenbeisser; ofiţer mecanic Ion Mârzea; sublocotenent Virgil Nedelcu; sublocotenent Carol Prossinag; sublocotenent Vasile Volovei; sublocotenent Nechay Helmuth; sublocotenent Carol Lindner şi ofiţerul mecanic clasa a III-a Teodor Brânză.

BESZARÁBIAI TENGERÉSZEK. SORSOK

Alina Barbu, PhD. Konstancai Tengerészeti Egyetem

Mariana Păvăloiu, PhD. Tengerészeti Akadémia "Mircea cel Bătrân"

Absztrakt: Felidézzük azoknak a fiataloknak a sorsát, akik béke vagy háború idején, a román haditengerészetnél szolgálták hazájukat 1920-tól kezdődően.

I. Ferdinánd király 1920. október 19-én írta alá a 4201. számú királyi rendeletet, amellyel az osztrák-magyar és az orosz haditengerészetből érkezett 13 tisztet a megfelelő rangidősséggel bejegyezték a Haditengerészet Évkönyvébe[10].

[10] Román Katonai Levéltár, Haditengerészeti Parancsnoki Alap, 290. dosszié, 223. tábla. A román haditengerészet a következőket fogadta: Cdor Urban Passerar százados; Cdor Victor Schmidt hadnagy; Cdor Oreste Zopa hadnagy; Cdor Ghiudo Fritsch hadnagy; Cdor Arnold Aichelburg hadnagy; Cdor Camil Eisenbeisser hadnagy; Ion Mârzea gépésztiszt; Virgil Nedelcu hadnagy; Carol Prossinag hadnagy; Vasile Volovei hadnagy; **Nechay Helmuth hadnagy**; Carol

MyHeritage Kezdőlap Családfa Felfedezések Fényké

Helmuth Nechay Von Felseis

MyHeritage családfák kategóriában

Mentse el ezt a rekordot a családfájába Adatmenté

Név	Helmuth Nechay Von Felseis
Születés	1898
Foglalkozás	Im Zweiten Weltkrieg zum Korvettenkapitän befördert
Elhalálozás	1962 július 4
	Wien, Österreich

Családtagok

Szülők

Franz Nechay Von Felseis
1857 - 1919

Katharina Nechay Von Felseis (rozená De Lombardo)

Testvérek

Helene VukoviČ Podkapelski (rozená Nechay Von Felseis)
1898 - 1975

Hildegard Nechay Von Felseis
1893 - ?

Henriette Nechay Von Felseis
1895 - ?

Nechay Helmuth fényképe

Nechay Lajos (?) emléke

DR. NECHAY TAMÁS kiegészítése 2025. május 31-én:

Valahol megvan **Nechay Lajos** hagyatéki árverése is.

Nechay Ervinről (*Nechay Lajos* fia) van egy fotó fenn a neten 1944-ből, amikor a besztercei sportklub alelnökeként a focicsapatot látogatja.

Lajos Nechay de Felseis

Geni World Family Tree kategóriában

Mentse el ezt a bejegyzést, és válassza ki a családfához hozzáadn

Név	Lajos Nechay de Felseis
Nem	Férfi
Apa	Lipót Nechay de Felseis
Anya	Mária Schaller de Löwenthal BR
Feleség	Alice Rakwicz
Gyermek	Ervin Nechay de Felseis
Testvérek	Károly Hugó Nechay de Felseis Lipót Nechay de Felseis Emma Karolina Nechay de Felseis Ferenc Nechay de Felseis

Budapest, 1896. VI. évfolyam. 157. szám. Vasárnap, junius 7.

MAGYAR HIRLAP

Szerkesztőség, nyomda és kiadóhivatal: Honvéd-uteza A kereskedelmi akadémiával szemben. | Főszerkesztő: HORVÁTH GYULA. | Felelős szerkesztő: FENYŐ SÁNDOR. | Egész évre 14, félévre 7, 1/4 évre 3 frt 50 kr. egy hóra 12 Egyes szám ára: helyben 4 kr. vidéken 5 kr.

A hódoló nemzet.

A magyar állam ezeréves fennállásának nagy ünnepét éppen ama napon üli meg a nemzet, amelyen huszonnyolcz évvel ezelőtt a Szent István koronáját ma is dicsőségesen uralkodó királya fejére föltette.

A hódoló diszmenet junius nyolczadikán reggel a Vérmezőn gyülekezik és háromnegyed kilencz órakor indul el onnan.

Elől lovagol hat magyar herold harsonákkal. Utánuk a tizenegy országos zászlót vivő ur. Azután a belügyminiszter vezetése alatt az összes megyei és városi törvényhatóságok bandériumai, végül a törvényhozásnak lóháton megjelenő tagjai következnek.

18. Besztercze-Naszód vármegye.

Különböző diszruhákban.

Hunyady Imre dr., Nechay Lajos, Urányi

XVII. ÉVFOLYAM. 5. SZÁM.

IGAZSÁGÜGYI KÖZLÖNY

KIADJA A MAGYAR KIRÁLYI IGAZSÁGÜGYMINISZTÉRIUM

BUDAPESTEN, 1908. MÁJUS 25.

Az erdélyrészi birtokrendezési ügyekben kijelölt gazdasági szakértők.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter birtokrendezési ügyekben gazdasági szakértőkül az ország erdélyi részeiben, továbbá a volt Kraszna, Közép-Szolnok és Zaránd megyék, valamint a volt Kővárvidék területére a következőket jelölte ki:

II. Besztercze-Naszód vármegye területére:

Bock Vilmos beszterczei lakos, földmíves-iskolai igazgatót, Nechay Lajos beszterczei lakos, földbirtokost, Darkó Lajos galaczi lakos, haszonbérlőt, Frank Sándor, beszterczei lakos, földbirtokost, Emrich Mihály besenyői lakos, földbirtokost, Heincz Iván beszterczei lakos, m. kir. állattenyésztési felügyelőt, Vincze Albert magyarnemegyei lakos, földbirtokost, Pap Simon naszódi lakos, erdőmérnököt, Müller Gusztáv jádi lakos, földesgazdát, Schuszter Márton szépnyíri lakos, községi pénztárnok és földesgazdát és id. Penteker János beszterczei lakos, földesgazdát.

XXXVI. évfolyam. Budapest, 1909. junius 20. 19. szám.

PÉNZÜGYI KÖZLÖNY

a m. kir. pénzügyministerium alá rendelt

hatóságok, hivatalok és közegek számára kiadja

A M. KIR. PÉNZÜGYMINISTERIUM.

Kinevezések.

A m. kir. pénzügyminister által.

a Kolozsváron állomásozó m. kir. kataszteri igazgatóság müködési területére:

Dezső Dénest, Szarvady Józsefet, Boér Jenőt, Mihály Tibort, Nagy Miklóst, Bydeskuty Györgyöt, Szővérdffy Árpádot, ifj. Jeney Istvánt, Balássy Sándort, Rettegi Sándort, Voith Simont, Nechay Lajost, Daday Zoltánt, Hadviger Albertet, Zeyk Istvánt, Csákány Gézát, báró Orbán Ottót, Jakabházy Samut, kaáli Nagy Zoltánt, Porst Józsefet, Sykó Kálmánt, Szabó Dömét, Ábrahám Lajost, Herszényi Gábort, Wagner Jánost, Brády Elemért, Dohogán Gergelyt, Kőrössy Gábort, Kiss Elemért, ideiglenes minőségü kataszteri biztosokká,

XL. évfolyam. Budapest, 1915. julius 1-én. 53. szám.

Megjelenik az 1875. évi XXXVII-ik t.-cz. 8-ik §-a alapján, minden csütörtökön és vasárnap.

Szétküldetik a Közgazdasági Értesitővel együtt minden csütörtökön.

KÖZPONTI ÉRTESITŐ

KIADJA

A KERESKEDELEMÜGYI M. KIR. MINISTER.

Előfizetések csupán a Közgazdasági Értesitő kiadóhivatalánál (Pesti könyvnyomda részvény-társaság Budapest, V., Hold-utcza 7.) fogadtatnak el, még pedig csakis a két lapra együttesen.

I. Kivonat a magyarországi kereskedelmi czégjegyzékből. (Érvényes e lap keltétől fogva.)

Beszterczei törvényszék 1915—53.	1915. május 30. Cg. 57/1. 230/1	**„Omnia“ mozgófényképszinház részvénytársaság**	Főtelep **Besztercze**	Keresztes Jenő, dr. Pahone Vazul, dr. Brecher József, Tergovits Károly, Rohrlich Ede, Nechay Lajos.	Ezen részvénytársaság az 1914. évi márczius hó 21. és folytatólag 1915 évi február hó 4. napján tartott alakuló közgyülés által elfogadott alapszabályok szerint keletkezett. A vállalat tárgya: tudományos, illetve tanulságos felolvasásokkal kapcsolatos vetitett és mozgóképek, valamint fényképek bemutatása által a müveltség terjesztése és a közönség szórakoztatása. Tartama: 10 év. Alaptőkéje 50.000 korona, mely 50 drb. egyenként 1000 korona névértékü, névre szóló részvényből áll. Az igazgatóság 5 tagból áll. Az alapitók három évre igazgatósági tagokul kinevezték: Keresztes Jenő bankigazgató, dr. Pahone Vazul ügyvéd, dr. Brecher József ügyvéd, Tergovits Károly bankhivatalnok és Rohrlich Ede kereskedő beszterczei lakosokat, kiknek ezen minősége és czégjegyzési jogosultsága, valamint az igazgatóság által ügyvezető igazgatóul megválasztott Nechay Lajos magánzó, beszterczei lakósnak czégjegyzési jogosultsága is bejegyeztetik.

NAGY
MAGYAR COMPASS

(AZELŐTT MIHÓK-FÉLE)

1916–1917

XLIV-IK ÉVFOLYAM.

A NAGYMÉLTÓSÁGU MAGY. KIR. MINISZTERIUMOK ÁLTAL AJÁNLOTT, A PÉNZÜGYI HATÓSÁGOK, AZ «OSZTRÁK-MAGYAR BANK» ÉS A FŐBB PÉNZINTÉZETEK ÁLTAL TÁMOGATOTT ÉS HASZNÁLT

PÉNZÜGYI ÉS KERESKEDELMI ÉVKÖNYV.

II. RÉSZ:

BIZTOSITÓ-, IPAR- ÉS KÖZLEKEDÉSI VÁLLALATOK, ÁLLAM- ÉS VÁROSOK PÉNZÜGYEI.

KIADÓTULAJDONOS:

Dr. GALÁNTHAI NAGY SÁNDOR

Pécsi Akad. Levéltár
3319/1961

BUDAPEST, 1917.

Szerkesztőség: V., Alkotmány-utcza 20. (Telefon 158—49.)

Bolti ára a két kötetnek 80 kor.

II. rész ára 40 kor.

1136. Beszterecze. — **«Omnia» mozgófényképszinház részvénytársaság.** — (1914—1924). — **Táv.-cz.:** Omnia. — **Tlf.:** 73. — **Megye:** Besztercze-Naszód. — **Alaptőke: 50,000 K — 50** drb névre szóló **1,000 K-ás** részvényben. — **Osztalék 1915-re 50 K.** — **Igazgatósági tagok:** Keresztes Jenő, Rohrlich Ede, Tergovits Károly, dr. Pahone Vazul, dr. Brecher József. **Felügyelő bizottság:** id. Wagner Adolf, Balló Lajos, ifj. Garabeth Bálint. — **Jogtanácsos:** dr. Keresztes Lajos. — **Ügyvezető igazgató:** Nechay Lajos. **Pénztárnok:** Molnár János. — A czéget

Nechay Ervin
(1891. - 1970. július 9.) emléke

DR. NECHAY TAMÁS kiegészítése 2025. május 31-én:

Valahol megvan **Nechay Lajos** hagyatéki árverése is.

Nechay Ervinről (*Nechay Lajos* fia) van egy fotó fenn a neten 1944-ből, amikor a besztercei sportklub alelnökeként a focicsapatot látogatja.

Toată lumea selectă citește
MAGAZINUL
care a apărut pe luna Noemb. în 130 pagini, tipărite la Heliogravură, cu sute de fotografii și ilustrațiuni, anchete și concursuri originale. De vânzare la toți chioșcarii și depozitarii de ziare.

DIMINEATA
Director politic: MIHAIL SADOVEANU
Fondata în 1904 de CONST. MILLE | București, Strada Const. Mille 5-7-9 | TELEFON: Redacția și Ad-ția 3.34.30; Adm. G-ral 3.63.53; Tip. 4.67.39; Com. Tip. 4.29.41; Publ. 4.98.13; Provincia 3.84.31; Labor. Radio 5.66.91

1937. november 1. ARTILERIA

Coloneli: Vâlcu Constantin, Petrescu P. Virgiliu, Vlădescu Alexandru, Protopopescu Grigore, Dumitriu V. Constantin, Diaconescu Dumitru, Rizescu Ioan, Bărdescu Ioan, Alexandrescu B. Alexandru, Mihail Alexandru.

Locotenenți-coloneli: Popescu C. Vasile, Mihăilescu I. Grgiore, Popescu Fotino, Nicolau Leon, Porfireanu Gheorghe, Ludvic Ernest, Fleischer Arnold, Mihăilescu Virgil, Dorian Alexandru, Barcan C. Constantin, Georgescu I. Ioan, Murtaza Ali, Bechtold Bruno, Tuchel T. Alexandru, Negulescu M. Nicolae.

Maiori: Bănicescu G. Ștefan, Honorăceanu N. Constantin.

Căpitani: Sevano I. Nicolae, Drăgușin D. Nicolae, Thorand I. Virgiiu, Nechay Ervin, Ciută I. Zaharia,

Anul al 54-lea | 16 Pagini | EXEMPLARUL | 16 Pagini | Nr. 303 Miercuri 3 Noembrie 1937
P IIII

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 780 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ȘI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Cîte 220 Lei pentru 12 luni în țară

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

BIBLIOTECA CENTRALA

Căpitani: Sevano I. Nicolae, Drăgușin D. Nicolae, Thorand I. Virgiliu, Nechay Ervin, Ciută I. Zaharia, Opriș N. Teofil, Vasiliu M. Gheorghe, Bolintineanu

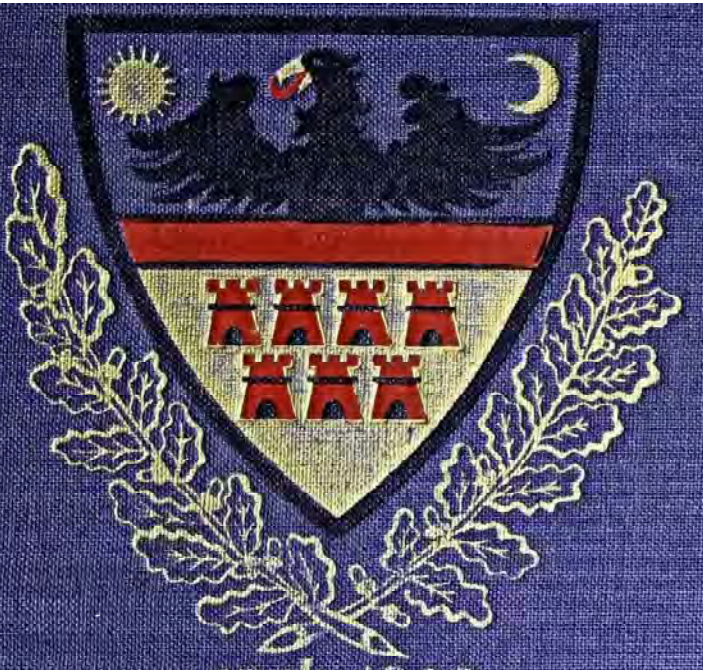

1914-1918

ERDÉLYI EZREDEK A VILÁGHÁBORUBAN

Az "Erdélyi ezredek a világháborúban" egy híres magyar katonai tárgyú könyv, amelyet vitéz Deseő Lajos szerkesztett, és az 1941-es kiadásban (Budapest) mutatja be Erdély történelmi ezredeinek szerepét az I. világháborúban, jelentős emléket állítva a harcoknak és a katonáknak.

ERDÉLYI EZREDEK A VILÁGHÁBORÚBAN

SZERKESZTETTE:

vitéz DESEŐ LAJOS
NY. TÁBORNOK

ÍRTÁK:

AJTAY ENDRE ny. ezredes,
BITTÓ DEZSŐ ny. tábornok,
GYURÓCSIK-JÁSZAY MIHÁLY ny. ezredes,
vitéz KAMARÁSSY JENŐ ny. ezredes,
noszlopi és körmendi KÖRMENDY GÉZA ny. ezredes,
SZENT KERESZTHEGYI KRATOCHVIL KÁROLY ny. altábornagy,
vitéz pávai MÁTYÁS SÁNDOR ny. altábornagy,
vitéz NÉMETH LAJOS ny. tábornok,
NYÁRY IVÁN alezredes,
vitéz SOLTH IMRE ezredes.

A II. RÉSZT SZERKESZTETTE:

ARDÓI GYULA

ARDÓI IRODALMI ÉS KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT KIADÁSA

BUDAPEST

AZ ERDÉLYI EZREDEK BAJTÁRSI EMLÉKALBUMA

A világháború alatt erdélyi ezredeknél szolgálatot teljesített tisztek, altisztek és legénység által szolgáltatott adatok alapján összeállítva.

RÖVIDITÉSEK MAGYARÁZATA:

* — született
† — meghalt
hds. — hadsereg
hdt. vagy hdtst. — hadtest
ho. vagy h. o. — hadosztály
dd. vagy ddr. — dandár
e. — ezred
zlj. — zászlóalj
szd. — század
o. — osztag
h. gy. e. — honvéd gyalogezred
k. gy. e. — közös gyalogezred
h. h. e. — honvéd huszárezred
k. h. e. — közös huszárezred
tüz. e. — tüzérezred
parnok — parancsnok
vkszt. — vezérkari szolgálatot teljesítő
ny. á. vagy ny. — nyugalmazott
szkv. — szolgálatonkívüli
e. e. — emléklappal ellátott
t. vagy tart. — tartalékos
népf. — népfelkelő
kpvj. — karpaszomány viselésére jogosult
c — címzetes
Aék. — arany érdemkereszt
T. Ar. vit. é. — tiszti arany vitézségi érem
Kék. — katonai érdemkereszt
Vkr. — Vaskorona-rend
Kor. aék. — koronás arany érdemkereszt
ez. S. L. — ezüst Signum Laudis
br. S. L. — bronz Signum Laudis
Ar. vit. é. — arany vitézségi érem
O1 — nagy ezüst vitézségi érem
O2 — kis ezüst vitézségi érem
OB — bronz vitézségi érem
Kcsk. — Károly csapatkereszt
Seb. é. — sebesülési érem
Heé. — háborús emlékérem
Kor. ez. érd. ker. — koronás ezüst érdemkere
Ez. érd. ker. — ezüst érdemkereszt
Kor. vék. — koronás vas érdemkereszt
Vék. — vas érdemkereszt
Jub. eé. — jubileumi emlékérem
mozg. ker. — 1912—13. évi mozgósítási keres
hdm. — hadiékítménnyel
kard. — kardokkal
m. — magyar
o. — osztrák
n. — német
b. — bolgár

Nechay Ervin lovag

1944.január 18.

XII. ÉVFOLYAM, 13. SZÁM. KOLOZSVÁR, 1944 JANUÁR 18. KEDD

ÁRA 14 fillér

KOLOZSVÁRI Estilap

Kiadótulajdonos: „Pallas Sajtóvállalat" R. T.
Előfizetési ára 1 hóra 3.40 P, 3 hóra 9.80 P.

Felelős szerkesztő: DEMETER BÉLA
Felelős kiadó: VITA SÁNDOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kolozsvár, Jóka u. 16, I. em. Telef.: 11—09. Csekkszámla 7205

A csepeli Szabadkai Besztercén?

BESZTERCE, január 18. A BMSE labdarugócsapata, készülve a tavaszi igényre, ma, kedden délután kezdi meg téli tornatermi edzéseit a Magyar Gimnázium tornatermében, *Gubis Ferenc* edző vezetésével. Erre az edzésre a vezetőség összes játékosait kirendelte, mivel ezév tavaszán *a BMSE csapata nemcsak az NB III. erdélyi csoportjában, hanem a kolozsvári kerületi bajnokságban, míg az ifjúsági csapata a vidék ifjúsági bajnoki címéért akar megküzdeni.*

A BMSE vezetősége élén *Csegezy Dénes* ügyvezető elnökkel, *lovag Nechay Ervin* százados, alelnökkel, valamint *Haász Konrád*

Nechay Jenő (szül.: Kusma, 1884.02.18.) emléke

35. szám.

1913. junius 28.

Személyes ügyek.

RENDELETI KÖZLÖNY.

A MAGYAR KIR. HONVÉDSÉG SZÁMÁRA.

Legfelsőbb elhatározások.

Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi junius hó 25-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával az ujólag megejtett felülvizsgálat eredménye alapján:

388 R. K. 35. sz.

a cs. és kir. hadügyminister urral egyetértőleg:

a cs. és kir. közös hadsereg tényleges állományából, a m. kir. honvédség tényleges állományába:

lovag felseisi **Nechay** Jenő,[1]) cs. és kir. 7. tábori taraczkosezredbeli főhadnagy az 1. és **Rüdiger** Imre,[2]) cs. és kir. 21. tábori ágyusezredbeli hadnagy, a 8. honvéd tábori ágyusezredhez.

[1]) és [2]) Megbizandó az anyagkezeléssel.

[1]) Rang: 1912. november 1.
Sorol: galánthai Balogh Károly főhadnagy elé.

VIII. évfolyam — 154 sz. Vasárnap 1914. Julius 5. Az „Uj LAP“ melléklete.

PÉCSI UJLAP

POLITIKAI NAPILAP.

A pesti „UJ LAP“ és „PÉCSI UJLAP“ együttesen

Negyedévre helyben . K 1·80 | Negyedévre vidékre . K 3·90
Egy hóra „ . K —·60 | Egy hóra „ . K 1·30
A „PÉCSI UJLAP“ külön vidékre küldve 1 hóra K 1·—

Felelős szerkesztő:
TIHANYI JÁNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Dunántúl Nyomda Részvénytársaság Pécs,
Lyceum-utca 4. szám. :—: Telefon 222. szám.
A felelős szerkesztő telefonszáma: 484.

— **Az uj pécsi honvédlaktanyák.** Az uj pécsi honvédlaktanyák épitésének előkészitésére kiküldött vegyes bizottság tegnap délután ülést tartott. Jelen voltak Nendtvich Andor polgármester elnöklete mellett, Pécs város részéről: Makay István gazdasági tanácsos, Rauch János főmérnök, Katona János tb. főmérnök, Czirer Elek dr. tiszti főorvos, Nick Alajos dr. tiszti főügyész, Trixler Alajos szállásmester, az államépitészeti hivatal részéről: Benedek László főmérnök; a honvédség részéről az állomásparancsnokság képviseletében: Zulawszky Elemér őrnagy; a 19. honvédgyalogezred részéről: Riffl Sándor százados; a 8. hovédhuszárezred részéről: Bereczky Andor százados és Szücs Lajos dr. ezredorvos; a tüzércsapat részéről: Nechay Jenő lovag főhadnagy.

XIV. évf. 43. szám. Budapest, 1914 október 25. Ára 24 fillér.

TOLNAI VILÁGLAPJA

Megjelen minden héten. Előfizetési ár: negyedévre 3 korona, félévre 6 korona. Szerk. és kiadóhivatal: Budapest, VII., Dohány-utca 12—14. Telefon: Kiadóhiv. 15—17, szerk. 45—36. — A Tolnai Világlapjában megjelent cikkek és képek utánnyomása tilos.

A császári és királyi hadügyminiszterium 17—20. számu

VESZTESÉG-LAJSTROMA.

Az utolsó hivatalos lista, amely birtokunkban van, s amelynek alapján jelen kimutatást közöljük.

A névsor összeállításánál és az illető katonára vonatkozó adatok megnevezésénél arra törekedtünk, hogy mindenki könnyen eligazodhassék rajta. Ezért a következő rövidítéseket alkalmaztuk:

A csapattestek megnevezésénél:

gye = gyalogezred
hgye = honvédgyalogezred
vdszzlj = vadász zászlóalj
hat vad szd = határvadász század
he = huszárezred
hhe = honvéd-huszárezred
dre = dragonyosezred
ue = ulánusezred
táe = tábori ágyusezred
tte = tábori tarackezred
háe = honvéd ágyusezred
Lae = Landwehr ágyusezred
Ltto = Landwehr tábori tarack-osztály
vtzlj = vártüzérzászlóalj
bhe = bosnyák-hercegovinai ezred
npte = népfölkelő ezred
szd = század
üt = üteg

A rangfokozatoknál:

t = tartalékos
hpd = hadapród
zls = zászlós
hdgy = hadnagy
főh = főhadnagy
szds = százados
őrn = őrnagy
alezr = a'ezredes
ezr = ezredes
so = segédorvos
eo = ezredes vos
gyal = gyalogos
vdsz = vadász
husz = huszár
dr = dragonyos
u = ulánus
póltart = póltartalék
jrvez = járőrvezető
szkv = szakaszvezető
őrv = őrvezető
tiz = tizedes
őrm = őrmester
eöö = egyévi önkéntes

A veszteség nemének megjelölésénél.

mh = meghalt
hf = hadifogoly
s = sebesült

Hogy milyen könnyű ezeken a rövidítéseken eligazodni, azt egy példán fogjuk megmutatni. Tegyük fel, hogy a lajstromban ezt olvassuk: **Kovács János 3. bhe zls — s.** Ha a rövidítések között ezeket kikeressük, azonnal tisztán látjuk, mit jelentenek. Azaz: Kovács János 3-ik bosnyák-hercegovinai ezred zászlósa sebesült.

Ezen listán 2384 név van feltüntetve.

Minden héten közölni fogjuk a folytatását ezen listának. — A legnagyobb vigyázat mellett is előfordulhat egy-egy betűhiba a sok ezer név között s ezért kérjük, hogy kétes esetekben tessék felvilágosításért a Vöröskereszt-Egylethez fordulni.

főh = főhadnagy háe = honvéd ágyúezred

s = sebesült

Szerkesztőség VI., Gróf Zichy Jenő-utca 37. szám. Telefon 58-00, a felelős szerkesztőé: 81—58. Kiadóhivatal VI., Gróf Zichy Jenő-utca 37. szám. Telefon 81-90. Előfizetési árak a magyar korona országaiba, Ausztriába és Bosznia-Hercegovinába: Egész évre 32 kor., félévre 16 kor., negyedévre 8 kor., egy hóra 2 kor. 80 fill. A német birodalomba negyedévre 15 kor., egy hóra 5 korona 20 fill. A »VILÁG« megjelenik hétfő kivételével mindennap, ünnepnapok után is. Ára Budapesten, vidéken és pályaudvarokon 12 fillér.

VILÁG

Hirdetések felvétetnek Budapesten a VILÁG kiadóhivatalában, Blockner J., Győri és Nagy, Jaufus és Társa, Tenczer Gyula, Leopold Testv., Mezei Antal, Schwarz József, Mosse Rudolf, Eckstein Bernát hirdetési irodákban. — Bécsben: M. Dukes Nachf., Haasenstein és Vogler, Rudolf Mosse, Eduard Braun, Heinrich Schalek, Bock und Herzfeld. — Berlinben: Dr. Jr. Blumenreich, Berlin-Wilmersdorf, Holstinniche-Strasse 27. sz.

MUNKÁSMOZGALMI INTÉZET KÖNYVTÁRA

V. évfolyam | 1914 Budapest, VASÁRNAP november 15. | 288-ik szám

— Katonai kitüntetések. A király az ellenség előtt tanusitott vitéz magatartásuk elismeréséül

felseisei *Nechay* Jenő lovag főhadnagynak a legfelső dicsérő elismerés tudtul adassék és nekik a bronz katonai érdemérem a katonai érdemkereszt szalagján kiutaltassék.

MAGYARORSZÁG

BUDAPEST, 1914. NOVEMBER 16 HÉTFO XXI. ÉVFOLYAM 292 SZÁM

Előfizetési ár:
Negyedévre **8** korona. Egész évre **32** korona.
Egyes szám ára helyben és vidéken 12 fillér.

Szerkesztő bizottság:
KÁROLYI MIHÁLY gróf
BECK LAJOS LOVÁSZY MÁRTON

Hirdetések milliméter számítással díjszabás szerint.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VI., Teréz-körut 22. szám.

MAGYARORSZÁG

A háboru kitüntetett hősei

Katonáink közül hősies vitézségük elismeréseül ismét számosan részesültek legfelsőbb kitüntetésben. A kitüntetettek mind a tisztikarhoz tartoznak s a névsorban a hadsereg számos olyan tisztjének neve is szerepel, akik már hősi halált haltak a csatamezőn.

A kitüntetések a következők:

elrendelte továbbá a király, hogy ugyanez alkalomból felsőeisi Nechay Jenő főhadnagynak a legfelső dicséró elismerés tudtul adassék és neki a bronz katonai érdemérem a katonai érdemkereszt szalagján kiutaltassék.

Budapest, 1916. 19. szám. Kedd, január 25.

BUDAPESTI KÖZLÖNY.

HIVATALOS LAP.

Szerkesztőség:
VII. kerület, Rákóczi-út 54. szám.
Telefon: József 20—21.

Kiadóhivatal:
VII., Rákóczi-út 54., Athenaeum-épület.
Telefon: József 13—91.

Előfizetési árak:
a »Hivatalos Értesitő« és az Országgyülési Értesitő« című mellékletekkel együtt, naponkint postai szétküldéssel, vagy helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 40 korona
Félévre ..... 20 »
Negyedévre ..... 10 »
Egy teljes lap ára 60 fillér.

Hivatalos hirdetések:
A »Hivatalos Értesitő«-be iktatandó hirdetések díja előlegesen küldendő be; még pedig 100 szóig egyszeri hirdetésért 2 K, 100—200 szóig 4 K, 200—300 szóig 6 K és igy tovább. — Ezenfelül beküldendő az esedékes nyugtatványbélyeg és az esetleg kért lappéldányok ára, egyenkint 60 fillérjével.

Magánhirdetések:
Egy hatodhasábos nonpareille-sor (azaz annak térfogata) egyszer beiktatva 40 fill., kétszer beiktatva egyenkint 36 fill., s háromszor vagy többször beiktatva 30 fill. számonkint külön-külön. Nyilvános hatóságok és közintézetek számára 50% engedmény.

Ő császári és apostoli királyi Felsége egyszersmind legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy

a legfelsőbb megelégedés kifejezése ujólag tudtul adassék:

ugyanezen alkalomból:

Perlaki Eckensberger György, 1. honvéd lovas tüzérosztálybeli,

lovag Felseisi Nechay Jenő, 1. honvéd tábori ágyusezredbeli és

Unterreiner Mihály, 5. honvéd gyalogezredbeli századosoknak, azután

Budapest, 1916. XIV. évfolyam. 245 szám. Vasárnap, szeptember 3.

Előfizetési árak:
Egész évre ... 32 K — f.
Félévre ... 16 » — »
Negyedévre ... 8 » — »
Egy hóra ... 2 » 80 »

Egyes szám ára Budapesten, vidéken és pályaudvarokon 12 fillér

Megjelen hétfő kivételével minden nap, ünnep után is.

AZ UJSÁG

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, Rákóczi-ut 54. sz.
Telefon: József 13—35.

KIADÓHIVATAL:
Budapest, Rákóczi-ut 54. sz.
Telefon: József 10—26 és 13—36.

OLVASÓTEREM:
Budapest, Erzsébet-körut 9.
Telefon: József 19—88.

Katonai kitüntetések.

A király a következő kitüntetéseket adományozta:

a legfelső dicsérő elismerés ujólag tudtul adassék: Jovag Felseisi Nechay Jenő ezázadosnak; megengedte, hogy

SB - 27.966 / 1918

A MAGYAR KIRÁLYI

HONVÉDSÉG ÉS CSENDŐRSÉG

NÉVKÖNYVE

1918. ÉVRE.

LEZÁRATOTT 1917. ÉVI DECZEMBER HÓ 15-VEL, A 165. SZÁMU RENDELETI KÖZLÖNNYEL. AZ EZEN NAP UTÁN MEGJELENT SZEMÉLYES ÜGYI RENDELETI KÖZLÖNYÖK CSAK RÉSZBEN VÉTETTEK FIGYELEMBE.

HIVATALOS KIADÁS.

BUDAPEST
PALLAS IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
1918.

1915. szeptember 1.

1. tb. á. ezr. lovag felseisi Nechay Jenő.

XXX. évfolyam. Budapest, 1920. május hó 22. 21. (2596. szám.)

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az átmeneti idő alatt hetenként egyszer jelenik meg.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:

Kiadásért felelős: **Szilassy Zoltán,** az OMGE igazgatója.

Felelős szerkesztő: **Buday Barna.**

Társszerkesztő: **Kenkely Thege Sándor dr.**

Szerkesztőség: **Budapest, IX., Köztelek-utcza 8.**
Telefon: József 51—05.

Kiadóhivatal: **Budapest (Köztelek), IX. ker., Üllői-út 25. szám.**
Telefon: József 99—31, József 99—32.

Előfizetési ár negyedévre **50 K.**, OMGE tagoknak pótdíj negyedévre **40 K.**

TARTALOM:

Aratási szalonna a gazdáknak.
A növénynemesitő bizottság gyülése.
Genfi emlékek. *(Bernát István.)*
Birtokpolitikai ankét.
Magyar-német gazdaszövetség.
A cseh uralom keservei.
A pöstyéni kongresszus.
Rosszindulatu száj- és körömfájás. *(Hutyra Ferenc dr.)*
Az állami ménesek ujjászervezése. *(Döhrmann Henrik.)*
A gyümölcstermés értékesitése. *(Buchta Győző.)*
Uj rendeletek.
Levélszekrény. *(Borjuk hurutos tüdőgyulladása. — Szénsavas mész etetése. — Tüzbiztos nádfedés.)*
Kárbecslő szakbizottsági elnökök.
A „Falu" Szövetség a kormányzónál.
Vegyes közlemények.
Tőzsde. Kereskedelem.
Időjárás.
Melléklet: *A földreform és az OMGE.*

tositékot, amely a létesitendő szövetség számára már eleve is a legszélesebb körök érdeklődését és bizalmát szerzi meg.

A „Falu" országos szövetség alakuló nagygyülését f. hó 26-án (szerdán) d. e. 11 órakor tartja meg az OMGE disztermében (Budapest, IX., Köztelek-utca 8., II. emelet).

Az alakuló nagygyülésen *Ruhinek* Gyula földmüvelésügyi miniszter és *Miklós* Ödön, az előkészitő-bizottság elnöke, mond beszédet.

Tagságra lehet jelentkezni az előkészitő-bizottság irodájában (Köztelek-u. 8.) irásban, vagy személyesen a délelőtti órákban és az alakuló közgyülés napján is, reggel 1/2 10 órától kezdődően.

Az előkészitő-bizottság.

Aratási szalonna.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

átvételéről és elszállitásáról az igénylő gazdaság tartozik gondoskodni.

Az irásban megteendő igénylésnek a következőket kell tartalmaznia:

1. A gazdaság pontos cime, posta és távirda állomása.
2. A szántóföld és a kalászosokkal bevetett terület nagysága.
3. A szerződésileg lekötött aratómunkások száma és a szerződésben megállapitott szalonna- és zsiradékjárandóság mennyisége.
4. Az igényelt szalonna mennyisége.
5. Részletes indokolása annak, hogy a gazdaság szalonnaszükségletét miért nem tudta hizlalás utján biztositani.
6. A bejelentés megrendelés jellegével bir és ezért *kötelező* kijelentés teendő az átvételre az igényelt mennyiség határáig.
7. Határozott kijelentés teendő arra nézve is, hogy a szalonna átvételéről és elszállitásáról az

MERÉNYI ÉS NECHAY

mezőgazdasági, ingatlanáruforgalmi és bizományi vállalata

Budapest, IX., Üllői-ut 11., II. em. 18.

Elvállalunk: földbirtokok, mindennemü mezőgazdasági termények, ugyszintén állatok és gazdasági felszerelések, valamint ingatlanok és háztelkek bizományban való eladását, vételét és közvetitését. Megbizható, pontos és valóban szakszerü elintézést biztositunk.

Merényi Elemér okl. gazdász. 8116 **Nechay Jenő** nyug. százados.

BUDAPESTI

CZIM- ÉS LAKÁSJEGYZÉK

KIADJA

A FRANKLIN-TÁRSULAT.

1922–1923

HUSZONNYOLCZADIK ÉVFOLYAM.

A képviselőháze

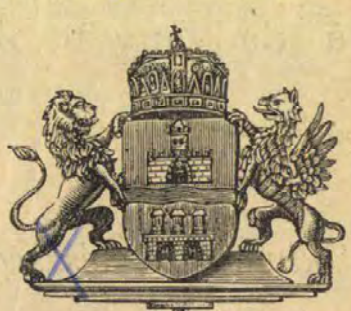

A MAGYAR NEMZETGYŰLÉS ELNÖKI HIVATALA

A KÉPVISELŐHÁZ ELNÖKE

BUDAPEST,
FRANKLIN-TÁRSULAT
MAGYAR IROD. INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA.

Nechay Jenő, tüzérszázados, VI, Podmaniczky-u. 18.
— Jenő, (Nechay), vállalk., VII, Rottenbiller-u. 35.

1925. december 30.

BUDAPEST, 1925. XLVII. ÉVFOLYAM, 294. (15.876) SZÁM. SZERDA, DECEMBER 30.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egy hóra 50.000 korona; két hóra 95.000 korona; negyedévre 135.000 kor. Egyes szám ára pályaudvaron is) 2000 kor., vasárnap 4000 kor. Külföldi kétszeres az előfizetési ár.

PESTI HIRLAP

1925 DEC. 30. 4/VETTE

zött december 31-én újra megnyitja.

— **(Felhivás.)** Felkérem mindazon „Mercuria" részvénytulajdonosokat, kik engem egy megindítandó akcióban támogatni óhajtanak, hogy részvénymennyiségüket és címüket velem közölni szíveskedjenek. Lovag Nechay Jenő, Rottenbiller-utca 35.

— (Életveszélyes hajsza ekszerek után a tengel

B/1050

MAGYAR NEMES CSALÁDOK

XI. KÖTET

VAÁL–ZSYSKA

PÓTLÉK ÉS FÜGGELÉK

IRTA

KEMPELEN BÉLA

Budapest, 1932.

BUDAPEST, 1932.
GRILL KÁROLY KÖNYVKIADÓVÁLLALATA
IV., VÁCI-UTCA 78—80.

bb) Béla. — cc) Mária; férje lovag Nechay Jenő, ny. tüzérszázados. — dd) Ede. — ee) Ferenc.

Bq 385/325
352/817
8505/7

EZ A NÉVSOR 1940 OKTÓBER 6-TÓL ÉRVÉNYES.

A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG.

A BUDAPESTI EGYSÉGES HÁLÓZAT

(BUDAPEST ÉS KÖRNYÉKE)

BETÜRENDES

TÁVBESZÉLŐ NÉVSORA

HIVATALOS KIADÁS.

(A névsorhoz füzött „SZAKNÉVSOR" a m. kir. posta személyzete jóléti alapitványának kiadása)

Ezt a borítékot a távbeszélő előfizetők saját érdekükben bekötés esetén se távolítsák el.

A névsor lezárása után beállott változások a XIX—XXII. oldalon találhatók.

FONTOSABB HIVÓSZÁMOK:

Bejelentése: távolsági beszélgetésnek	*01
Bejelentése: ébresztésnek	*140-014
Bejelentése: csoportos beszélgetésnek	*144-544
Hibabejelentés	*03
Pontos idő közlése	*133-133
Távbeszélő-propaganda iroda	*187-888 / *146-500
Táviratfeladás távbeszélő útján	*02
Üzenetközvetítés (telefon restant)	*338-888

TUDAKOZÓDÁSOK (INFORMATIONS):	
Idegen (angol, esperantó, francia, német, olasz, szlovák) nyelven	*140-145
Távbeszélőállomások száma és az előfizetők neve után	*333-222
Táviratok után (táviratfelszólalás)	*188-034
Távolsági beszélgetések után (panaszok)	*130-130
Különleges ügyekben	*140-140

BUDAPESTI KÖZÉRDEKÜ HIVÓSZÁMOK:

Mentők: helyi beszélgetésekre:	*04
Mentők: távolsági beszélgetésekre:	125-707
Tüzoltóság	*05
Rendőrség	*123-456 / *113-640
Csendőrség	*150-190
Elektromos művek	*292-250
Gázművek hibabejelentője: Pesten	*224-466
Gázművek hibabejelentője: Budán	*156-160
Vizművek	*185-855
Kórházi ágynyilvántartó	*143-629

AUTOTAXI

BUDAPESTI AUTOMOBIL KÖZLEKEDÉSI R.-T., X., KEREPESI-ÚT 15.

22-22-22 telefonszáma 22-22-22

ESKÜVŐI, ALKALMI ÉS TÚRAKOCSIK

a legolcsóbban kaphatók.

1940. szeptember hó

ALAPITVA: 1841-BEN V., FERENC JÓZSEF-TÉR 3.

PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK

*184-888 TELEFONSZÁM *184-888

EZ A NÉVSOR 1940 OKTÓBER 6-TÓL ÉRVÉNYES.

A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG.

A BUDAPESTI EGYSÉGES HÁLÓZAT

Bq 385/325
352/817
85057

(BUDAPEST ÉS KÖRNYÉKE)

BETÜRENDES

TÁVBESZÉLŐ NÉVSORA

HIVATALOS KIADÁS.

1940. szeptember hó

Nechay Jenő lovag, Margit-krt 15. felseisi, II. 353-436

NAGY
„MAGYAR COMPASS"

(AZELŐTT MIHÓK-FÉLE)

1942—1943

66-IK ÉVFOLYAM

II. RÉSZ: IPARVÁLLALATOK

SZERKESZTŐ ÉS KIADÓTULAJDONOS:

DR. GALÁNTHAI NAGY SÁNDOR

ÖRÖKÖSE

Pécsi Állami Levéltár
3319/56 kt.

BUDAPEST

Szerkesztőség: V., Alkotmány-utca 20.

Telefon: 115—849

Bolti ára P 70·—

2288. OLÁH SÁNDOR TEXTILÁRUKERESKEDŐ ÉS HIMZŐGYÁR RT. (1924-.) V., Arany János-u. 27. **Tlf.:** 121-656. **Gyártelep:** XIV., Lőcsei-ut 86. **Tlf.:** 496-580. **Pstkp. cs. sz.:** 11.252. **ALAPTŐKE: 200.000 P, 20.000** drb **10** P-s részvényben. (Alakult 90 m K-val. 1926 ápr. 30-án a felértékelésnél (9 : 1) 100,000 P-ben megállapitva, 1928 okt. 7-én 200.000 P-re emelve.) **Osztalék** 1940: 0·50, 1941: 0·50. **IGAZGATÓSÁG:** Bucz Károly (elnök), Bászel Aurél, vitéz Czetz Alfonz, Kottra Béla, Oláh Sándor, Serényi László. **FELÜGYELŐBIZOTTSÁG:** Andrásy István, Müller István, lovag Nechay Jenő, Oláh Sándorné. **A céget** Oláh Sándor egyedül is jegyezheti. **Közgy.:** 1942 máj. 27.

Mérleg 1941 dec. 31.: Vagyon Pénztár 3.112. Gyárépület 142.887. Gyári berendezés 318.004. Üzleti berendezés 18.756. Áru 440.668. Adósok 73.836. Értékpapir 15.291. Telek 20.000 = 1,132.554. **Teher:** Alaptőke 200.000. Rendes tart. 79.922. Hitelezők 324.565. Átm. tétel 5.807. Értékcs. tart. 272.536. Értékkülönb. tart. 214.140. Elfogadvány 5.850. Nyereség 29.734 = 1,132.554. — **Eredményszámla.** Költség 35.354. Fizetések 39.808. Kamat 6.941. Adó 72.088. Értékcs. leirás 35.281. Nyereség 29.734. = 219.206. — Árunyereség 217.865. Értékpapirnyer. 568. Nyer.-áth. 773 = 219.206.

EGYET... SZ... KÖNYVTÁR

XXI. évfolyam. Budapest, 1946. julius 4. 27. szám

Szerkesztőség: Budapest, „Szabadság-tér 17 — Telefon: 126-710

KÖZPONTI ÉRTESITŐ

KIADJA A MAGYAR KERESKEDELEM- ÉS SZÖVETKEZETÜGYI MINISZTER AZ 1875. ÉVI XXXVII. TÖRVÉNYCIKK 8-IK §-A ALAPJAN

Kiadóhivatal: Budapest, VI., Lovag-u. 18. sz. — Telefon: 122-160

Előfizetési díj egy hóra 22.000 adóp. Egyes példány 6.000 adóp.

Megjelenik hetenként egyszer, szükséghez képest többször. Előfizetéseket kizárólag a kiadóhivatal fogad el.

Kivonat a kereskedelmi cégjegyzékekből.

NÉVJEGYZÉK

a Központi Értesítő 1946-ik évi folyamának

második feléről

(A cégek mellé kitett számok a „KÖZPONTI ÉRTESITÖ" lapjainak folyószámait mutatják.)

Egyéni- és társas cégek.

Oláh Sándor textiláru kereskedő és himzőgyár részvénytársaság. Budapest.

Budapesti tvszk 1945. VII. 7. Cg 22990/41. 22073/15. — Oláh Sándor és Serényi László igazgatósági tagok ebbeli minősége és alapszabályszerü cégjegyzési jogosultsága bejegyeztetett. — Szentirmai Zoltán ügyvezető igazgatói címmel felruházott társasági tisztviselő ebbeli minőségének és cégjegyzési jogosultsága bejegyeztetett. (980.) (CIX. kötet, 277. lap.) (1946—28.)

Oláh Sándor textiláru kereskedő és himzőgyár részvénytársaság. Budapest.

Budapesti tvszk 1945. VIII. 8. Cg 22990/43. 22073/16. — Oláh János, Gerő István és Oláh Andor igazgatósági tagok ebbeli minősége és alapszabályszerü cégjegyzési jogosultsága bejegyeztetett. — Bucz Károly, Müller István és lovag felseizi Nechay Jenő igazgatósági tagok ebbeli minőségének és cégjegyzési jogosultságának megszünése bejegyeztetett. (1607.) (Lásd a fennebbi cégbejegyzés közzétételét.) (CIX. kötet, 277. lap.) (1946—28.)

München 1951. március 2
IV. évf. 9. (162) szám

Széchenyi: „Minden becsületes szívnek legszentebb a haza!"

HUNGÁRIA

HONTALAN MAGYAROK HETILAPJA

HUNGARIA-Weekly. — Published under Eucom Civil Affairs Division Authorisation No UNDP 275 — Publisher: Dr János Z Makra (Bad Wörishofen, Haus Bavaria) — Printer: Hans Holzmann (Bad Wörishofen, Ulridstr.) — Postaddress: Bad Wörishofen, Postfach 200, Germany. — Language: Hungarian; 6000 copies; Sponsor: IRO March 2nd, 1951; No. 162

München, 1951. március 2.

A passaui kiállítás

A passaui magyarok kiállítását nagy érdeklődés mellett nyitották meg. Nechay Jenő táborvezető fogadta a vendégeket és megnyitó-szavaiban hangoztatta, hogy ez a magyarság be akar kapcsolódni a gazdasági életbe és nem segélyekből és adományokból, hanem munkából akarja magát fenntartani. A passaui Landrat nagy elismeréssel emlékezett meg a magyar munka eredményéről, Raáb Ferenc gimnáziumi tanár a Munkaközösség nevében, Karl Prenner passaui polgármester a német meghivott közönség nevében beszélt.

Nechay Alma
(1887. - 1949.10.13.) emléke

Jánosfy Jaczkovits Iván, mint az elhunyt férje, **Orosz Pál** és neje sz. **Jánosfy Jaczkovits Alma, Dr. Jánosfy Jaczkovits Iván** és neje sz. **Zachár Amália, Fehér Elemér** és neje sz. **Jánosfy Jaczkovits Márta** és **Anti János** és neje sz. **Jánosfy Jaczkovits Anna,** mint gyermekei, **Turzán Dezső** és neje sz. **Orosz Alma, Véghseő Miklós** és neje sz. **Orosz Éva, Orosz Iván, Jánosfy Dóra, Fehér Márta, Fehér Elemér, Anti Anikó, Anti Márta, Anti Ágnes,** mint unokái, **Turzán Maricza, Véghseő Miklós, Véghseő Tamás,** mint dédunokái, a maguk, valamint a kiterjedt rokonság nevében fájdalmas szivvel, a Mindenható Isten akaratában megnyugodva szomoruan tudatják, hogy a forrón szeretett feleség, jóságos édesanya, anyós, nagyanya, dédmama, testvér, sógornő és rokon

Jánosfy Jaczkovits Ivánné sz. Felseisi Nechay Alma

életének 62 éves korában, boldog házasságának 46-ik évében, hosszas szenvedes és a szentkenet szentségével megerősitve, f. hó 13-án hajnalban csendesen elhunyt.

Drága halottunk földi maradványai folyó hó 15-én délután 3 órakor fognak a **Farkasréti temető** halottasházából a róm. kath. Egyház szertartása szerint ugyanazon temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő szent-miseáldozat pedig ugyanazon nap reggel ½8 órakor fog a Bakács-téri róm kath. templomban az Egek Urának bmutattatni.

Budapest, 1949. október hó 13.

Egész életedet a Családodért áldoztad fel és mi emlékedet szeretettel, örökké őrizni fogjuk.

Nyugodj békében!

Lakás: Budapest, IX. Üllői-út 11-13.

Fővárosi Temetkezési K. V. II., Batthyány-u. 2. T.: 161—267.
Jakab-nyomda II. Székely-u. 8. T.: 256—595

MyHeritage

https://www.myheritage.hu/

Alma Nechay de Felseis

Geni World Family Tree

- **Születés: 1887.**
- **Elhalálozás: 1949. október 13.**
- **Apa: Lipót Nechay de Felseis**
- **Anya: Emília Berger**
- **Férj: Iván Jánosfy-Jaczkovics**
- **Gyermekek: Iván Jánosfy-Jaczkovics dr., Alma Jánosfy-Jaczkovits, Iván Jánosfy-Jaczkovits Dr., Márta Jánosfy-Jaczkovits, Anna Jánosfy-Jaczkovits**
- **Testvérek: Jenő Nechay de Felseis, Oszvald Nechay de Felseis, Margit Nechay de Felseis, Mária Nechay de Felseis, Victor Nechay de Felseis**

MAGYARORSZÁG

BUDAPEST, 1904. MÁRCZIUS 31. CSÜTÖRTÖK. XI. ÉVFOLYAM 78. SZAM.

Előfizetési ár: negyedévre 7 Korona, egész évre 28 Korona.
Egyes szám ára helyben 8 fillér, vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Holló Lajos.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Teréz-körut 19. szám
Hirdetések nonpareille számitással díjszabás szerint.

Budapest, 1904. március 31.

— **Házasság.** *Jaczkovics* Iván beszterczei kir. törvényszéki albiró eljegyezte *Néchay* Almát lovag felseisi Néchay Leopold földbirtokos és neje leányát Beszterczén.

Ma: Nagy képes melléklet

35 JUN 29. ÁTVETTE

ÁRA 20 FILLÉR

BUDAPESTI HIRLAP

Budapest, 1935. Szombat, Junius 29 | POLITIKAI NAPILAP | LV. évfolyam 146. szám

Budapest, 1935. június 29.

Jánosfy-Jaczkovics Iván dr. nyug. miniszteri tanácsos, ügyvéd és neje, felseisi *Nechay* Alma leánya, *Anna* és *Anti* János végzett bölcsész, pestmegyei gyümölcstermelési intézö, július 7-én déli 12 órakor tartják eskövöjüket a kálvintéri ref. templomban. Tanuk: *Ujhelyi* Andor dr. miniszteri tanácsos és ifj. *Jánosfy* Iván dr., a Nemzeti Bank tisztviselője.

Karácsonyi szám — Ára 50 fillér (E)

Budapest, 1935 | **86. évfolyam 294. szám** | **Szerda, december 25**

ELŐFIZETÉSI ARAK:
Egy hóra 4.— pengő
Negyedévre 10.80 pengő
Félévre 21.60 pengő
Egyes szám ára
Budapesten, vidéken és a pályaudvarokon 16 fillér
Ünnepnapokon 24 fillér
Vasárnap 32 fillér

PESTI NAPLÓ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
VII. ker., Rákóczi út 54.
Telefon: 455-50-151 57-ig
464—13, 46.—19.
Jegypénztár, hirdetési-, előfizetési-, utazási- és könyvosztály:
VII., Erzsébet körút 18—20.
Szerkesztőség Bécsben:
I., Kohlmarkt 7.

Külpolitikai karácsony

Irta: gróf BETHLEN ISTVÁN

Budapest, 1935. december 25.

Dr. *Jánosfy Jaczkovits* Iván ny. miniszteri tanácsos, ügyvéd és neje, felsőeisi Nechay Alma leányát, *Mártát*, eljegyezte *Fehér* Elemér okleveles gépészmérnök.

Olympiai hírszolgálatunk a 4. és 5. oldalon

Időjárás Várható időjárás a következő huszonnégy órára: Északnyugaton és a fővárosban is az eső fokozatosan megszűnik, a hőmérséklet emelkedik

NEMZETI ÚJSÁG

XVIII. évfolyam 176. szám ◆ VASÁRNAP ◆ Budapest 1936 augusztus 2

Mussolini átalakított kormányában Starace lesz a belügyminiszter — A spanyol ellenforradalom nagy fölényben van — Itt az uj tudományos ösztöndíjasok névsora

Budapest, 1936. augusztus 2.

Házassága:

Jánosfy Jackovits Iván ny. miniszteri tanácsos, a székesfőváros XI. kerületének városbirája és neje, szül. felseisi *Nechay* Alma leányát, *Mártát* augusztus 9-én déli 12 órakor vezeti oltárhoz a pesti gör. kat. templomban (Rózsák-tere 10.) néhai *Fehér* Gyula kir. törvényszéki biró és neje, iloncai *Ilniczky* Margit fia, *Fehér* Elemér okl. gépészmérnök.

23. szám.
1941. május 27.

SZEMÉLYES ÜGYEK

HONVÉDSÉGI KÖZLÖNY

A MAGYAR KIRÁLYI HONVÉDSÉG SZÁMÁRA

EGYES PELDÁNYOK BOLTI ÁRA 0·60 PENGŐ

LEGFELSŐBB ELHATÁROZÁSOK.

KINEVEZÉSEK:

A Kormányzó Úr Ő Főméltósága 1941. évi május hó 16. napján kelt legfelsőbb elhatározásával a magyar királyi honvédség nemnivatásos állományában

kinevezni méltóztatott:

I.

a katonaállományban:

1. a szolgálatonkívüli viszonybeli tisztekuél:

főhadnagyokat:

a tüzérseguél:

a következő tartalékos címzetes főhadnagyokat:

dr. Jánosfy (Jaczkovics) Ivánt (1898. Dés. Nechay Alma),

Dr. Fehér Márta egyetemi tanár (Budapest, 1943.02.03. - - Budapest, 2020.12.16.) emléke

Dr. Fehér Márta Széchenyi-díjas filozófus, akadémikus, egyetemi tanár emléke

WIKIPÉDIA
A szabad enciklopédia

Fehér Márta (Budapest, 1942. február 3. – 2020. december 16.) Széchenyi-díjas magyar filozófus, tudománytörténész, egyetemi tanár, a Magyar Filozófiai Társaság életműdíjával kitüntetett, nemzetközileg elismert tudományfilozófus.

Élete, munkássága

1965-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetemen matematika-fizika szakos oklevelet szerzett, majd 1968-ban filozófusként diplomázott.[3] 1970-ben doktorált, 1980-ban kandidátusi fokozatot szerzett. 1994-ben az MTA doktora lett.[4]

Oktatói tevékenysége

1965-től a BME Filozófia és Tudománytörténet tanszékének munkatársaként dolgozott, 1989 és 1999 között a tanszék vezetője volt. Tanított a BME Csonka Pál Doktori Iskolában és a BME Tudományfilozófia és Tudománytörténet Doktori Iskolában, a Rutgers Egyetem és a St. John's Egyetem vendégprofesszora volt.

Tevékenysége szakmai szervezetekben

Az MTA Filozófiai Bizottságának, az MTA Tudomány- és Technikatörténeti Komplex Bizottságának volt tagja. A Polanyiana folyóirat főszerkesztője, az International Studies in the Philosophy of Science folyóirat szerkesztőbizottsági tagja volt.

Írásai

Könyvek

- (Hársing Lászlóval) A tudományos problémától az elméletig. Bp., 1976
- A tudományfejlődés-elméletek története. Bp., 1979
- A tudományfejlődés kérdőjelei. A tudományos elméletek inkommenzurábilitásának problémája; Akadémiai, Budapest, 1983
- Changing Tools, Case Studies in the History of Scientific Methodology, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1995

Tanulmányok

- A természetfelfogás változásai, Világosság 1979/8–9.
- A poszt-pozitivista tudományfilozófia válsága. Magyar Filozófiai Szemle 1985/5–6.
- A paradigmától a lexikonig, Th. Kuhn 35 év után. Replika 27., 1997
- A poszt-akadémikus tudományig és tovább. Magyar Tudomány 1997/7.

BME
Gazdaság- és
Társadalomtudományi Kar

Szomorúan búcsúzunk Fehér Mártától, a GTK professzor asszonyától

Fehér Márta
(1943-2020)

77 éves korában elhunyt Fehér Márta, a Filozófia és Tudománytörténet Tanszék korábbi tanszékvezetője, a BME GTK oktatója és több külföldi egyetem, köztük a világ élvonalába tartozó Rutgers korábbi vendégprofesszora, a honi tudományfilozófia egyik megteremtője, az MTA doktora, Széchenyi-díjas.

Élete nagy részét olyan korban élte, amikor a mainál is nehezebb volt filozófusként és nőként érvényesülni a tudományos életben, hatása mégis nevezhető túlzás nélkül iskolateremtőnek. A tudomány fejlődéséről, tudásszociológiáról és Polányi Mihály munkásságáról írt művei okán méltán emlegetik a hazai filozófiai élet egyik legjelentősebb kortárs alakjaként.

Utolsó éveiben gyakran mondogatta, hogy fiatalabb korában azért gondolt várakozással a nyugdíjas éveire, mert úgy több ideje lesz majd írni, az általa nagyra tartott szerzők műveit magyarra fordítani, hogy mindannyiónk számára elérhetővé váljanak e művek, de romló látása akadályozta ebben. Sosem tudjuk már meg, mi mindent látott volna még meg a tudomány sokszor átláthatatlanul kusza filozófiai összefüggései között.

Emlékét tisztelettel őrizzük.

Fehér Márta
(1943-2020)

77 éves korában elhunyt Fehér Márta, a Filozófia és Tudománytörténet Tanszék korábbi tanszékvezetője, a BME GTK oktatója és több külföldi egyetem, köztük a világ élvonalába tartozó Rutgers korábbi vendégprofesszora, a honi tudományfilozófia egyik megteremtője, az MTA doktora, Széchenyi-díjas.

Élete nagy részét olyan korban élte, amikor a mainál is nehezebb volt filozófusként és nőként érvényesülni a tudományos életben, hatása mégis nevezhető túlzás nélkül iskolateremtőnek. A tudomány fejlődéséről, tudásszociológiáról és Polányi Mihály munkásságáról írt művei okán méltán emlegetik a hazai filozófiai élet egyik legjelentősebb kortárs alakjaként.

Utolsó éveiben gyakran mondogatta, hogy fiatalabb korában azért gondolt várakozással a nyugdíjas éveire, mert úgy több ideje lesz majd írni, az általa nagyra tartott szerzők műveit magyarra fordítani, hogy mindannyiónk számára elérhetővé váljanak e művek, de romló látása akadályozta ebben. Sosem tudjuk már meg, mi mindent látott volna még meg a tudomány sokszor átláthatatlanul kusza filozófiai összefüggései között.

Emlékét tisztelettel őrizzük.

Fehér Márta mosolya

Forrás: https://qubit.hu/2021/01/15/feher-marta-mosolya

Bíró Gábor

2021. január 15.

nekrológ

Rendkívül szerencsésnek érzem magam, hogy doktorandusz hallgatóként még Fehér Márta tanítványa lehettem. Rendszeres konzultációink, később beszélgetéseink meghatározóak voltak filozófussá válásomban. Ezzel korántsem vagyok egyedül. Túlzás nélkül állítható, hogy Fehér Márta jelentős szerepet töltött be több magyar filozófusgeneráció szemléletformálásában. Tanítványai között találhatunk pályájuk elején lévő harmincasokat, vezető beosztású középkorúakat és hatvanas éveikben járó elismert filozófusokat, akiket még pályája elején oktatott. Sziporkázó személyiségének, páratlan műveltségének és kérlelhetetlen emberségének bemutatása lehetetlen feladat volna. A következő rövid karcolatok gazdag szellemi és erkölcsi örökségének csupán egy-egy kis szeletébe kívánnak betekintést nyújtani.

Fehér Márta (1942-2020), Széchenyi-díjas akadémikus, a Magyar Filozófiai Társaság életműdíjával kitüntetett filozófus, az MTA II. Osztályának, az MTA Filozófiai Bizottságának, az MTA Tudomány- és Technikatörténeti Komplex Bizottságának a tagja, a BME Filozófia és Tudománytörténet tanszékének volt vezetője (1989-1999), a BME Csonka Pál Doktori Iskola és a BME Tudományfilozófia és Tudománytörténet Doktori Iskola volt oktatója, a Rutgers és a St. John's egyetemek vendégprofesszora, a Polanyiana folyóirat főszerkesztője, az International Studies in the Philosophy of Science folyóirat szerkesztőbizottsági tagja, számos magyar és idegen nyelvű cikk és kötet szerzője, nemzetközileg elismert tudományfilozófus.

Tudományos kutatómunkája kiterjedt és sokszínű volt. Kutatási területeket, sőt, diszciplínákat honosított meg hazánkban. A Magyar Tudományos Művek Tára szerint öt nyelven összesen 212 tudományos közleményt publikált, az elsőt 1969-ben. *A variációs elv a fizika történetében* című disszertációját 1970-ben védte meg. Munkásságából csak néhány fontosabb témát említve: foglalkozott a természettudományok XVII-XVIII. századi történetével, a tudomány tudásszociológiai megközelítéseivel, Thomas Kuhn összemérhetetlenségi tézisével, a tudományfejlődés-elméletekkel és Polányi Mihály filozófiájával. Kulcsszerepe volt a tudományfilozófia magyarországi meghonosításában, az első jelentősebb hazai tudás- és tudományszociológiai szakmai hálózat felépítésében és – Gábor Évával és Újlaki Gabriellával együtt – a rendszerváltást követő hazai Polányi-kutatás elindításában.

Bújdosók, apadt karikák és az első magyar newtoniánus fizikakönyv

Fehér Mártával konzultálni egyedülálló élmény volt. Esetenként akár egyetlen példával is három-négy különböző irányba mutató tanulságra vezette rá tanítványait. Tette mindezt

könnyed, humoros formában, intellektuális felsőbbrendűségének leghalványabb éreztetése nélkül. Emlékszem, hogy másodéves doktorandusz koromban az egyik konzultáción váratlanul, a nyelv társadalmi tényezőinek tárgyalásakor, szó szerint idézett elsőre furcsának tűnő mondatokat apadt karikákon haladó nyolc bújdosóról, majd megkérdezett minket, hogy honnan is származhatnak ezek a különös mondatok. Az első magyar nyelvű newtoniánus könyvből, Molnár János *A' természetikröl, Nevvton tanitványinak nyomdoka szerént hat könyvből* (1777) való idézet egyszerre mutatott rá a sokszor változatlannak gondolt fizikai nyelvezet változékonyságára (bújdosó = bolygó, apadt karika = ellipszis), arra, hogy a tudomány közérthetősége már a XVIII. században is fontos volt, valamint arra, hogy a természettudományos nyelv a közhiedelemmel ellentétben nem szükségszerűen technikai jellegű.

AJÁNLOTT VIDEÓK

Alice Logikaországban avagy a mosolygó nélküli mosoly

Egy másik alkalommal a mesék társadalmi szerepéről beszélgetve szóba került Lewis Carroll Alice Csodaországban (1865) című meséje. Fehér Márta rávilágított, hogy a szerző (eredeti nevén Charles Lutwidge Dodgson) az Oxfordi Egyetem matematikaprofesszora volt, aki élénk érdeklődést mutatott logikai és filozófiai problémák iránt, sőt ezeket néhol ügyesen bele is csempészte meséibe. Ennek egyik példája a cheshire-i macska (Chesire cat), amely úgy tud eltűnni, hogy a mosolya ottmarad. Carroll szellemes próbatétel elé állította olvasóit: képzeljék el a mosolygó nélküli mosolyt. Bizony nem könnyű. Talán lehetetlen. De mindenképpen fricska volt az objektivitást zászlajára tűző, talán túlzottan is önhitt viktoriánus gondolkodásnak. Fehér tanárnő Carroll kevésbé ismert írásaiból a figyelmünkbe ajánlotta a Mit mondott a teknős Akhillésznek? (1895) címűt, amelyben a szerző az egyik Zénón-paradoxonból kiindulva rámutatott a logikai következtetések megalapozásával kapcsolatos regresszusproblémára.

Az elnyomás logikája ellen

Fehér Márta ideológiától függetlenül minden autoriter rendszert elutasított. Tudta, hogy az egyközpontúság és az egyoldalú, felülről lefelé történő irányítás szükségszerűen megalapozatlanabb és önkényesebb döntésekhez vezet, mint a sokközpontú, alulról felfelé történő önszerveződés. Tudta, hogy a nagyobb hatalom nagyobb tudatlansággal jár.

Egyrészt azért, mert minden embernek, még az autokrata vezetőknek is vannak kognitív korlátai. Még ha a legjobb szándék is vezérelné őket népük irányításában, akkor sem tudnának mindenre gondolni, mindent figyelembe venni és mindennel számolni. Saját

kognitív korlátaik be nem látása pedig felelőtlenség, és káros lehet mindenkire, akit érintenek a rendelkezéseik.

Másrészt azért, mert az egyközpontúság az ellenőrizhetőség és a kiigazíthatóság hiányával jár. Ha egyetlen központ van, akkor nincs, ami kontrollálhatná; nincs, ami az aktuális társadalmi vélemények és érdekek mentén optimalizálhatná, vagyis a társadalom tagjai szerint a társadalom számára leghasznosabb megoldás felé terelné a mindannyiunkat érintő döntéseket.

A demokrácia és a spontán rend iránti elköteleződés áthatotta Fehér Márta teljes lényét. Nyitottan és őszinte érdeklődéssel fordult mindenkihez. Bárkiből lehetett a tanítványa, tanítványai lehettek sokfélék. Egyetemi oktatóként eltöltött több mint ötven évében a tudomány iránt elkötelezett, de a lehető legváltozatosabb hátterű és karakterű emberek gyűltek köré, akiket nem saját képére kívánt formálni, hanem segített kibontakoztatni a bennük rejlő potenciált. Úgy gondolom, hogy többen beszélnek demokráciáról, mint amennyien megértik, hogy mit is jelent. Fehér Márta megértette, sőt e szerint élt. Talán ha őt jobban megértjük, a segítségével a demokráciát is könnyebb lesz megérteni. Talán még lehetnek tanítványai. Talán még nem késő. Bár Fehér Márta eltűnt, de a mosolya velünk maradt. Csak rajtunk, tanítványain múlik, hogy számos értékes üzenete közül mit látunk bele inkább ebbe a mosolyba, és mit viszünk tovább tisztelegve az emléke előtt.

A cikk szerzője egyetemi adjunktus, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Filozófia és Tudománytörténet Tanszékének tanszékvezető-helyettese.

Forrás. https://jelen.media/jo-es-rossz-metaforak-feher-marta-halalara-1176/

Jelen

Jó és rossz metaforák – Fehér Márta halálára

- Neuman Péter
- 2021. január 5. 08:08

A tanárok jönnek-mennek, ahogy telnek az évek. Vannak olyanok, akikre sokái emlékszünk, meg olyanok is, akikre nem. És ahogy öregszik a diák, a tanárnak egyr nehezebb emlékezetesnek lenni, újat mutatni a számára.

Talán már elmúltam ötven, amikor elkezdtem Fehér Márta óráira járni, mint doktorandus a Műegyetemen, és – ha rajtam múlik – sosem fogom ezeket elfelejteni. A tanárnő ekkc már nem látott jól, szembetegsége következtében az arcok és később a betűk felismerés is nehezére esett. Amikor beléptél a szobájába, célszerű volt fennhangon kimondani nevedet. A degeneratív betegség következtében látását lassan, de biztosan elveszít filozófus sorsa Beethoven sorsára emlékeztet.

Fehér Márta amellett, hogy soha nem panaszkodott, mindent elolvasott, amit odaadtunk neki. Különféle technikákat használt, eleinte segített a betűk fölnagyítása a képernyőn, aztán felolvasó programokkal dolgozott. De a dolgozatokat, prezentációkat, disszertációkat látta, megértette, véleményezte, bírálta – az enyémeket történetesen elég gyakran és olykor kíméletlenül. Nem esett jól, amikor egy tanszéki szemináriumomat bulvárlap-szerűnek minősítette (egy filozófia tanszéken kevés ennél kínosabbat lehet elképzelni). Ráadásul igaza volt, és pontosan fogalmazott.

Meg nem sértődni és a kritikát elfogadni azért volt lehetséges, mert sem megalázásnak, sem gúnynak, sem rosszindulatnak nem volt nyoma sem a szavaiban – csak érdeklődés, olykor düh, de – mindenekelőtt – tárgyszerűség. Azt hiszem, alig ismertem nála kedvesebb embert, de a kedvessége sokkal inkább passzív volt, mint aktív: nem dicsért ok nélkül, de cserébe nem is szidott vagy gúnyolódott feleslegesen. Semmilyen látható erőfeszítést nem tett azért, hogy tiszteljék, tekintélye mégis megkérdőjelezhetetlen volt.

Előadásai és tanulmányai stílusát is az eszköztelenség és sallangmentesség jellemezte, ugyanakkor nem csak meggyőző volt, hanem olykor káprázta tó is. Fogalmam sincs, hogy csinálta. A doktori képzés keretében tartott filozófiatörténet előadásai igazi LSD-mentes tripek voltak. Amikor ezt mondtam neki, elnézően mosolygott, meglehet, hogy ínyére is volt a metafora. A doktorim házi védésén ugyanakkor keményen kiosztott, mert a gordiuszi csomó elvágásához hasonlítottam bizonyos természettudományos problémáknak a szokásostól eltérő megfejtését.

Nem, Nagy Sándor nem volt comme il faut. „Madarat tolláról, filozófust metaforájáról" – mondta, és közel két évig tartott, hogy ezt megértsem és elfogadjam, de végül sikerült. Készültem rá, hogy ezt elmondjam neki, de sajnos elszalasztottam a lehetőséget.

Forrás: https://hang.hu/kultura/elhunyt-feher-marta-filozofus-121117

Elhunyt Fehér Márta filozófus

Lakner Dávid 2020. december 19., 20:41

Fehér Márta (Fotó: filozofia.bme.hu)

Hetvenhét éves korában elhunyt Fehér Márta filozófus, a magyar tudományos élet fontos alakja. A halálhírről magyar filozófusok számoltak be a Facebook-oldalaikon. Az ELTE BTK oktatója, a Széchenyi-díjas Ludassy Mária írta Marosán Bence Péter filozófus **posztja** alatt, hogy Fehér Márta öccsétől értesült a történtekről.

Fehér Márta elsődleges kutatási területe a tudományfejlődés volt. Sokat foglalkozott Polányi Mihály életével, másokkal együtt jegyzett tudásszociológiai szöveggyűjteményt, illetve kötetet Thomas Kuhn amerikai tudománytörténészről.

A filozófus 1970-ben védte meg az Eötvös Loránd Tudományegyetemen (ELTE) doktori értekezését. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen 1989 és 1999 között volt a Filozófia és Tudománytörténet tanszék vezetője. Vendégprofesszorként oktatott az Interuniverzitetski Centar Dubrovnikban, valamint a St. John's és a Rutgers egyetemeken. Polányi Mihályról még filozófiai folyóiratot is főszerkesztett Polanyiana címmel. Az International Studies in the Philosophy of Science szerkesztőbizottsági tagja volt. Olyan köteteket írt, mint A tudományfejlődés kérdőjelei, A tudományfejlődés-elméletek története vagy a Changing Tools, Case Studies in the History of Scientific Methodology. Kurátorként dolgozott a Soros Alapítványnál is.

A Kurdy Fehér János által készített beszélgetésben, ami a 2000 folyóirat 1993. januári számában jelent meg, Fehér Márta arról beszélt: középiskolásként még egyiptológusnak készült. Rokonai viszont lebeszélték róla, „mert a hatvanas években egy nőnemű egyiptológus nem sok sikert arathatott volna." Ezután fordult érdeklődése a természettudományok, a matematika és a fizika felé. El is végezte az ELTE matematika-fizika szakát, de hiányérzet maradt benne, „a természettudományok metafizikai és tudományfilozófiai területén némi filozófiatörténetet és valami marxizmusnak nevezett egyveleget oktattak csupán." Azután megismerkedett Altrichter Ferenccel, Bence Györggyel és Nyíri Kristóffal, akik elindították az angolszász analitikus tudományfilozófia irányába. Azóta is a tudomány működésének kérdéseivel foglalkozott.

Azzal szemben ugyanakkor szkeptikus volt, bölcsebbek lettünk-e a tudomány fejlődése által. Mint ugyanebben az interjúban vallotta: „a természettudományos tudás által a bölcsességünk csak nagyon kevéssé nőtt. Ugyanis, a természettudományos tudás a 17. század óta, mióta a mai értelemben vett természettudományos tudás alapjaiban és jellegében tekintve létrejött, szándékosan lemond arról, hogy értékítéletet hozzon. Tehát az értékek ügyében nem nyilatkozik, feladatául csakis a világ leírását, értékmentes, elfogulatlan leírását tekinti. Még a társadalomtudományok is azt az attitűdöt próbálják kialakítani, hogy teljesen értékmentesek, elfogulatlanok legyenek, és hogy ne orientáljanak semmilyen irányban bennünket az életünk döntő és fontos kérdéseiben. A tudomány magunkra hagy bennünket a világgal szemközt. Ugyanis a természet- és társadalomtudományos tudás éppen hogy egy olyan világleírásra törekszik 300 éve, amelyből a megfigyelő ki van zárva; olyan világkép kialakítására törekszik, amelyben a látó szem nincs benne. Ezért aztán nem lettünk bölcsebbek. Okosabbak lettünk, ami azt jelenti, hogy a külvilággal jobban tudunk bánni. Azt hiszem, inkább elfelejtkezünk számos igazán emberi és igazán belső dologról. Ugyanis a modernnek nevezhető természettudományos szemlélet az emberhez is kívülről közeledik. Az embert is tárggyá, objektummá teszi, és úgy tud róla valamit mondani. Lásd modern orvostudomány, modern pszichológia, pszichiátria."

Fehér Márta volt az, aki 2015 augusztusában arra kérte Széchenyi-díjas tudóstársait, hogy ne vegyenek részt Orbán Viktor invitálására a Pesti Vigadóban rendezett díszvacsorán. Mint írta ugyanis, a kormányfő rendelkezései visszatérően megsértik az egyetemi autonómiát, adminisztratív eszközökkel korlátozzák a kutatás és oktatás szabadságát. Felhívásához viszont nem sokan csatlakoztak, Radnóti Sándor és Ludassy Mária jelezték egyetértésüket.

„A vezető kutatók nagy része érdekelt abban, hogy a saját egzisztenciája mellett őrizze az általa vezetett csoportok és a tanítványok biztonságát. Ezt úgy tudja megtenni, ha elfogadja a politika gazdaságilag is motivált ajánlatait, ennek megfelelően cselekszik, vagyis azt oktatja, azt kutatja, amit elvárnak tőle. A megalkuvás fejében kap erkölcsi és anyagi támogatást, viszonzásul nem kritizálja a kormány döntéseit. Akik viszont nem állnak be a sorba, azt érzékelik, hogy a tudomány művelése ma egyre költségesebb. Bőrükön tapasztalják, hogy Magyarország nem fordít elég pénzt a tudásipar fejlesztésére, aminek a következménye lesz az ország tartós gazdasági lemaradása. Ezt belátva, a tehetséges kutatók tömegével hagyják el az országot. Akik maradnak, a legtöbbször nem azt csinálják, amihez a legjobban értenek" – fejtette ki Fehér Márta 2015 szeptemberében a 168 Órának adott interjúban.

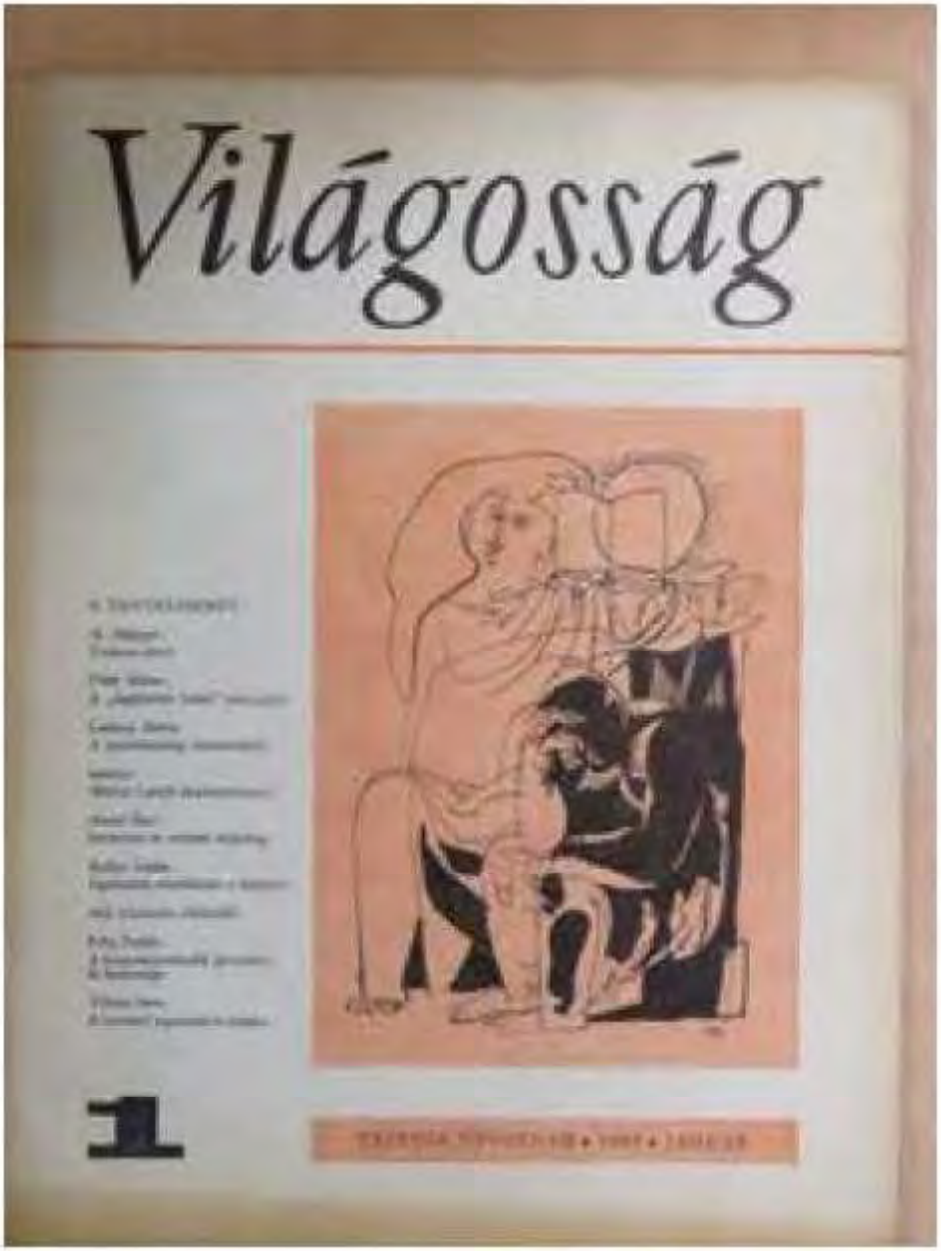

Világosság 1969. január [antikvár]

Ady Endre, Ancsel Éva, Balázs Sándor, **Fehér Márta**, Imre, Vekerdi László

Filozófiai közlemények 1971/2. [antikvár]

Fehér Márta, Gál Róbert, Gombár Csaba,

Élet és tudomány 1975. V. 30. [antikv

Bakcsi György, Cserné Tóth Judit, Dr.
Oszkár, **Fehér Márta**, Huszár Ágnes,

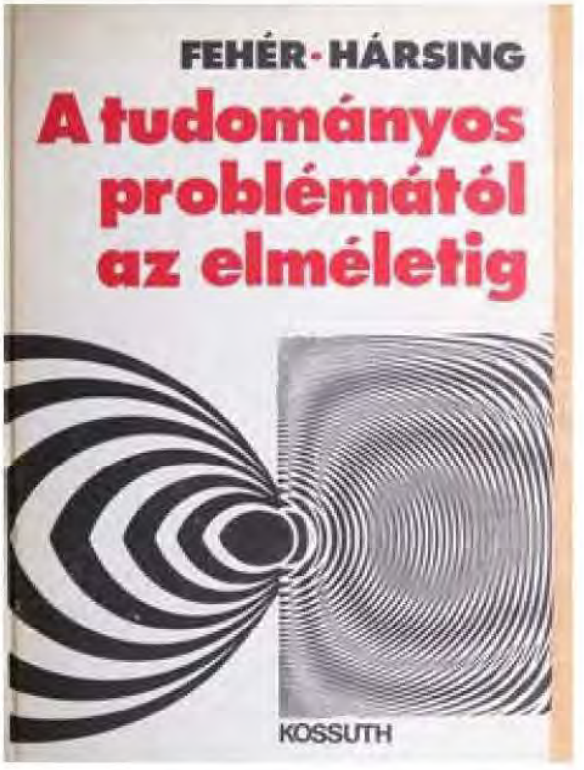

Kossuth Könyvkiadó, 1977.

A tudományos problémától az elméletig [antikvár]

Fehér Márta, Földesi Tamás, Hársing László

Ez a könyv a tudományelmélet alapkérdéseivel foglalkozik, és azok számára íródott, akik különösen érdeklődnek a tudományos megismerés során felmerülő ismeretelméleti és logikai problémák iránt.

A könyv a tudományelmélet alapvető kérdéseit tárgyalja, bemutatva, hogyan jut el a tudomány a problémák feltárásától a megoldást nyújtó elméletek megalkotásáig.

Tankönyvkiadó Vállalat, 1977.

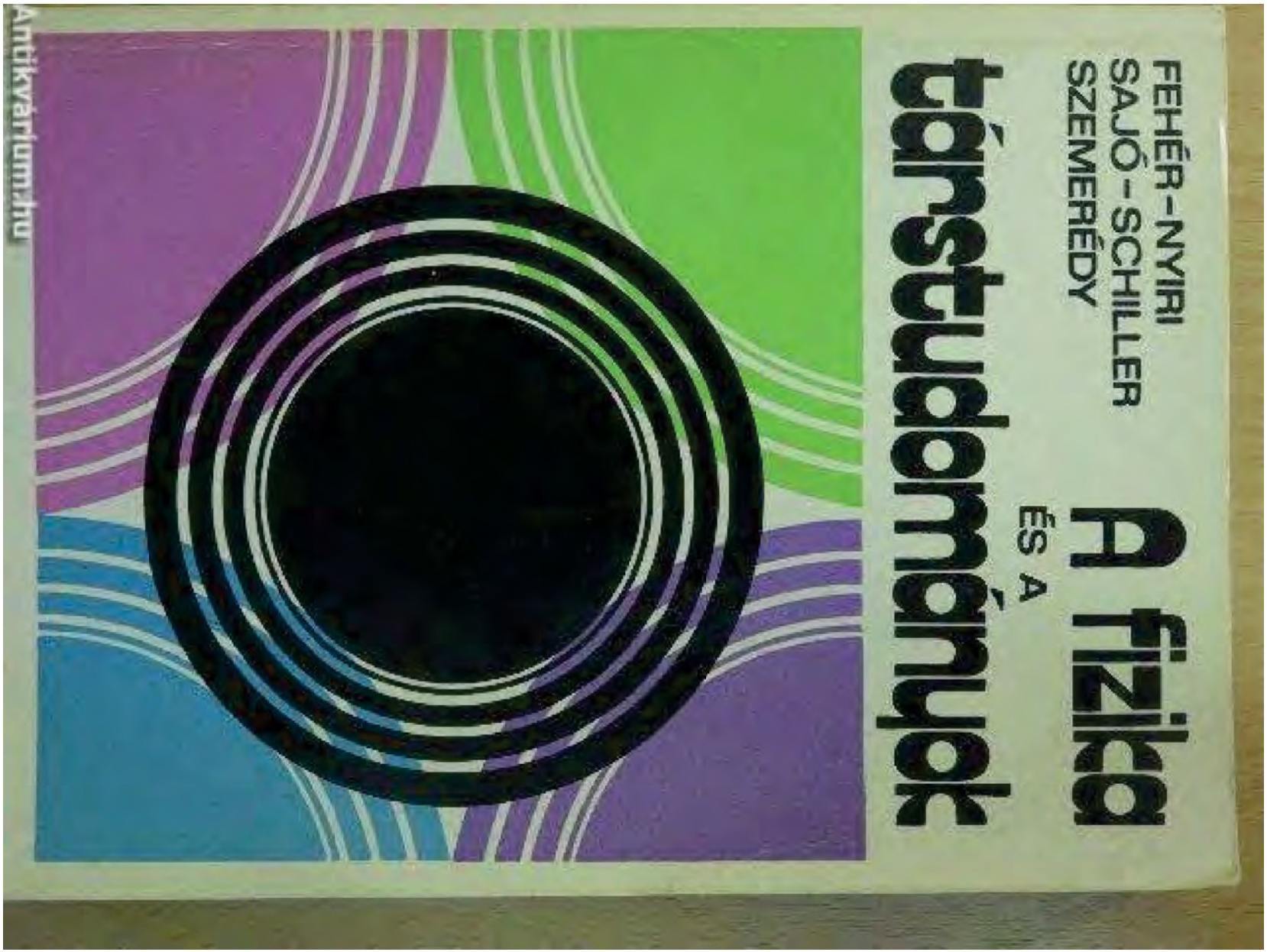

Eszmei és stilisztikai kérdések a régi magyar prózában [antikvár]

Ács Pál, Barabás Mária, Bartók István, Erdei Klára, **Fehér Márta**, I

Kossuth Lajos Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar, Debrecen, 1978.

Akadémiai Kiadó, 1981.

Kultúra és szemiotika [antikvár]

Andrzej Boguslawski, Beke László
Kiss Katalin, **Fehér Márta**, Ferruc

A kultúra és szemiotika viszonyát vizsgáló tudományterület a kultúraszemiotika (vagy etnoszemiotika), amely azt kutatja, hogyan működnek a jelek, szimbólumok és jelrendszerek a kultúrában, a mindennapi életben, a népművészetben, irodalomban, szokásokban (pl. fejfák, népdalok), feltárva a mögöttes jelentéseket, mint a magyar néprajzi kutatásban is megfigyelhető. A magyarországi szemiotikai kutatások központjában a jelek és a kultúra kapcsolata áll, melyet a MTA Szemiotikai Munkabizottsága is koordinál, számos klasszikus és kortárs művet inspirálva e téma körül.

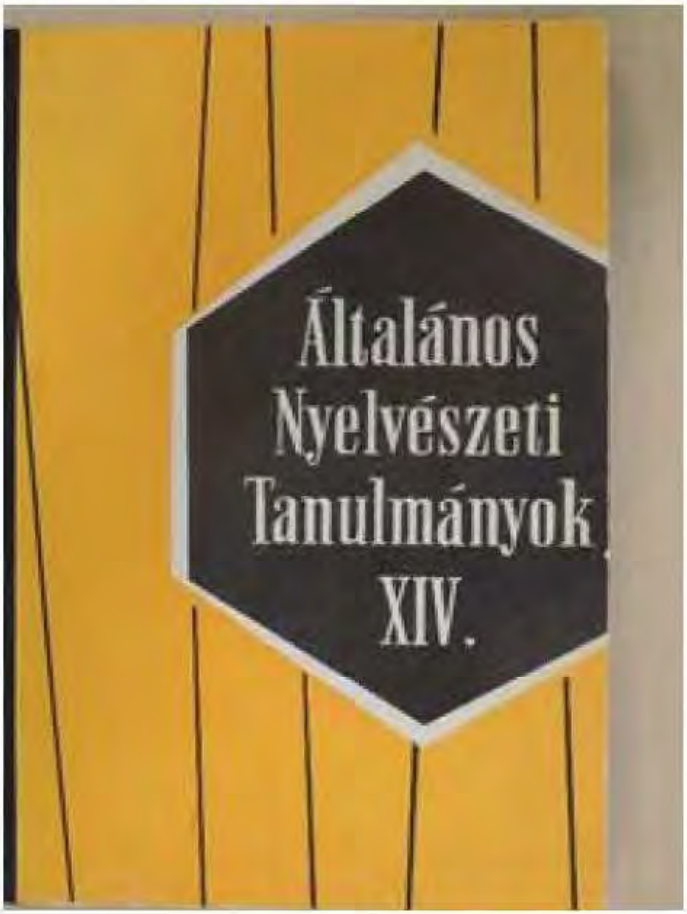

Általános Nyelvészeti Tanulmányok XIV. [antikvár]

A. Jászó Anna, Andor József, Aniot Judit, Antal László, Bánréti Zoltán, Buda
Károly, Dániel Tamásné, Dezső László, Faragó Szabó István, **Fehér Márta**,

Akadémiai Kiadó, 1982.

Tertium non datur 1984/I. [antikvár]

Bárd András, **Fehér Márta**, Madarás

Institute of Philosophy Hungarian Academy of Sciences. Budapst, 1985.

Doxa Philosophical studies 6. [ant

Fehér Márta, Nyíri J. Kristóf, Paul G

Filozófiai Figyelő 1985/3. [antikvár]

Ernan McMullin, Fehér M. István, **Fehér Márta**, .

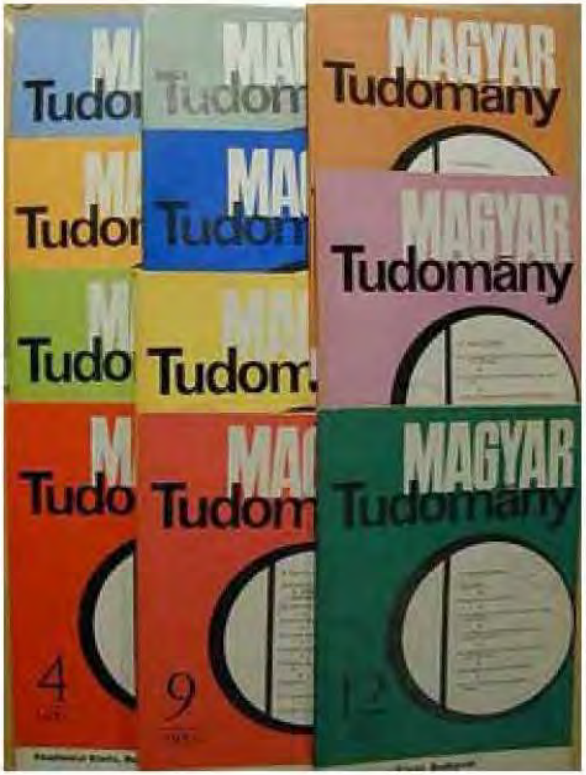

Magyar Tudomány 1985. január-december [antikvár]

Adorján Bence, Ágh Attila, Andorka Rudolf, Andrásfai Béla, Bakos István, Barta Imre, Bata Lajos, Beck Mihály, Beke Margit, Bencze Gyula, Bíró Gábor, Bogár László, Bokor Imre, Bolla Ilona, Bródy András, Csaba László, Csapláros István, Császár Ákos, Csepeli György, Csizmadia Ervin, Csomó István, Deák Péter, Dimény Imre, Drescher J. Attila, Egyed László, Enyedi Sándor, Erdélyi Tibor, Erdős Pál, Erdős Péter, Erényi Tibor, Eszes István, Fábián Pál, **Fehér Márta**, Felkai László, Fenyő

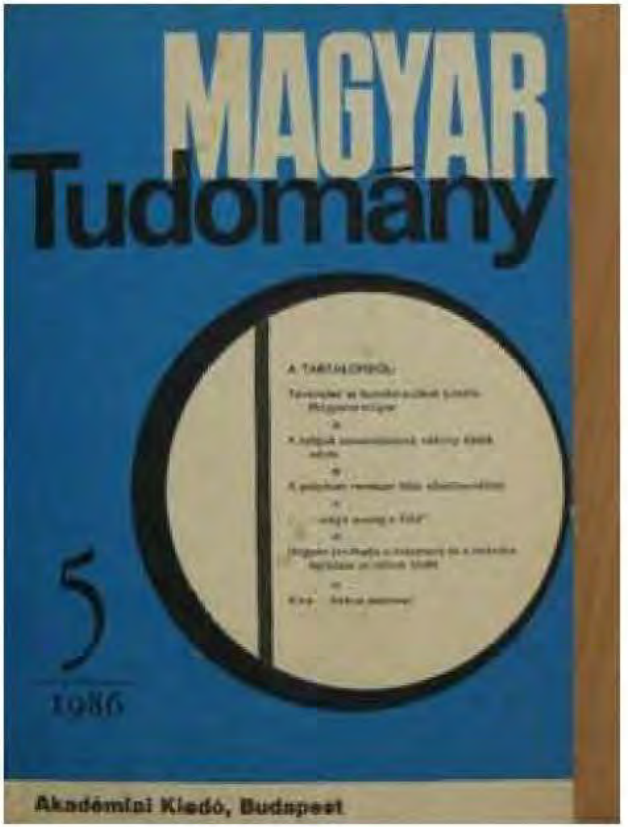

Magyar Tudomány 1986. május [antikvár]

Ács Tibor, Ágh Attila, Alpár László, Ancsel Éva, B. Lőrinczy Éva, Barna Gyula, Bay Zoltán, Beregi Edit, Berend T. Iván, Besznyák István, Bokor Imre, Cseh-Szombathy László, Dénes Iván Zoltán, Eckhardt Sándor, Ember Győző, Falusné Szikra Katalin, Faluvégi Lajos, Farkas Gábor, **Fehér Márta**, Ferenczi György, Finta József, F

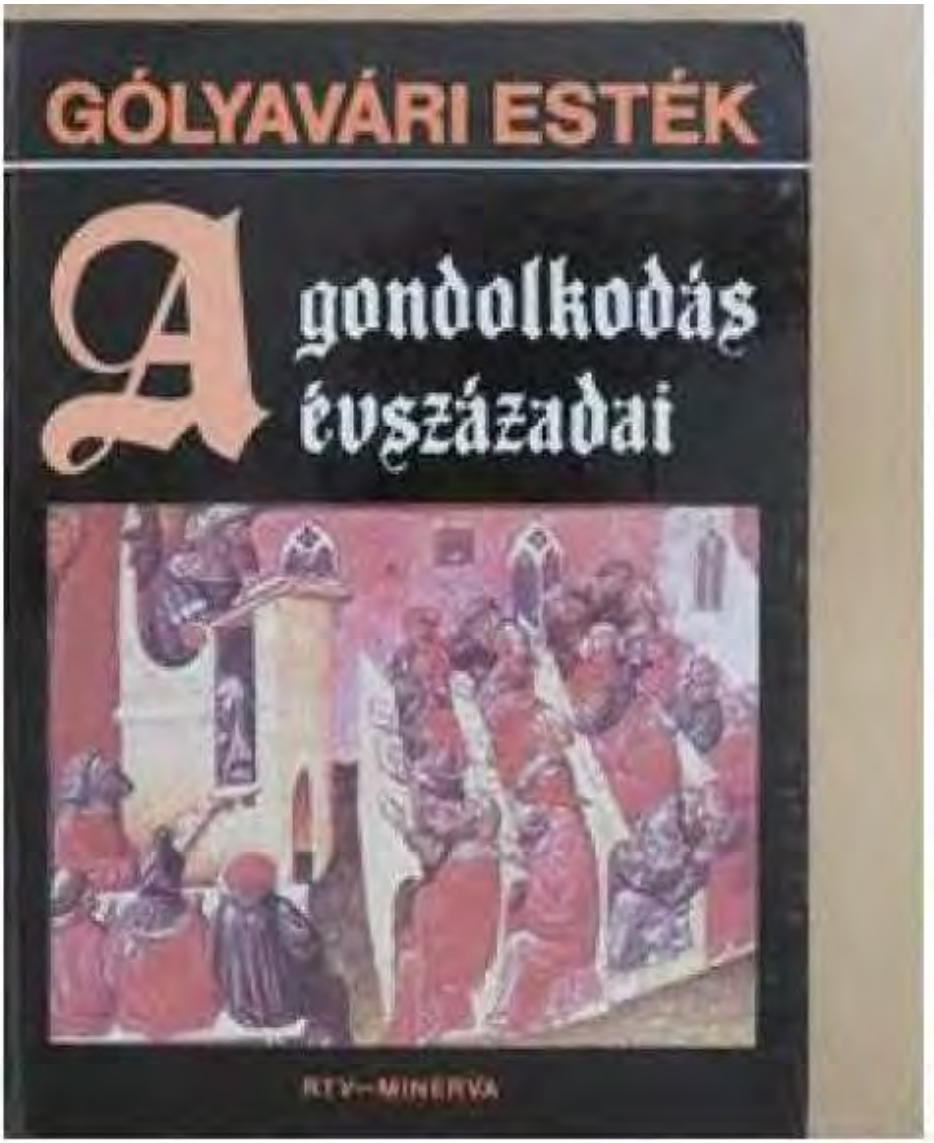

Minerva, 1986.

A gondolkodás évszázadai [antikvár]

Balázs Lajos, Benedek István, Bertalan Győző, Bíró Gáb
István, Csongor Barnabás, Endrei Walter, **Fehér Márta**,

Korunk természettudománya a hatalmas univerzum mélységeit és az egészen apró, emberi szemmel nem – még mikroszkópok segítségével sem – látható világot vizsgálja. Sok évezred tapasztalata, tudása kellett ahhoz, hogy arról beszélhessünk: a mai tudomány rohamléptekkel fejlődik. Nem kis feladatot jelent ez azoknak, akik meg kívánják ismerni az új eredményeket, vagy bepillantást szeretnének nyerni a korábbi időszakok gondolkodásába. Napjainkban erősödik az a felismerés, hogy a tudományos eredményeket, a gondolkodás új és új területeit csak úgy ismerhetjük meg, ha történeti fejlődésük egészét tekintjük át. Ezt a történeti áttekintést igyekszik megkönnyíteni a Gólyavári esték tudománytörténeti sorozata, melyet most könyv formájában is kézbe kaphatnak az érdeklődők. A sorozat készítésénél nyilvánvaló volt, hogy teljességre, de annak még a látszatára sem törekedhetünk. Ki kellett választani azokat a jellemző időszakokat, fontosabb állomásokat, fordulópontokat, melyek alapvetően megváltoztatták az emberi gondolkodás, a tudomány fejlődésének menetét. Ezeket a csomópontokat igyekeztek megragadni az előadók. Az előadásokban arra törekedtek, hogy képet kapjanak azokról a történelmi korszakokról, azokról a folyamatokról, melyekbe ágyazottan tette meg nagy lépéseit a tudomány. Válogatást kap tehát a kezébe az olvasó, amikor az előadásokat olvassa. Mégis úgy érezzük, hogy sikerült a legmarkánsabb jegyeket, a legfontosabb folyamatokat és mozgatókat megmutatnunk. Célunk az is, hogy felkeltsük az érdeklődést a tudománytörténet újabb kutatásai, eredményei iránt.

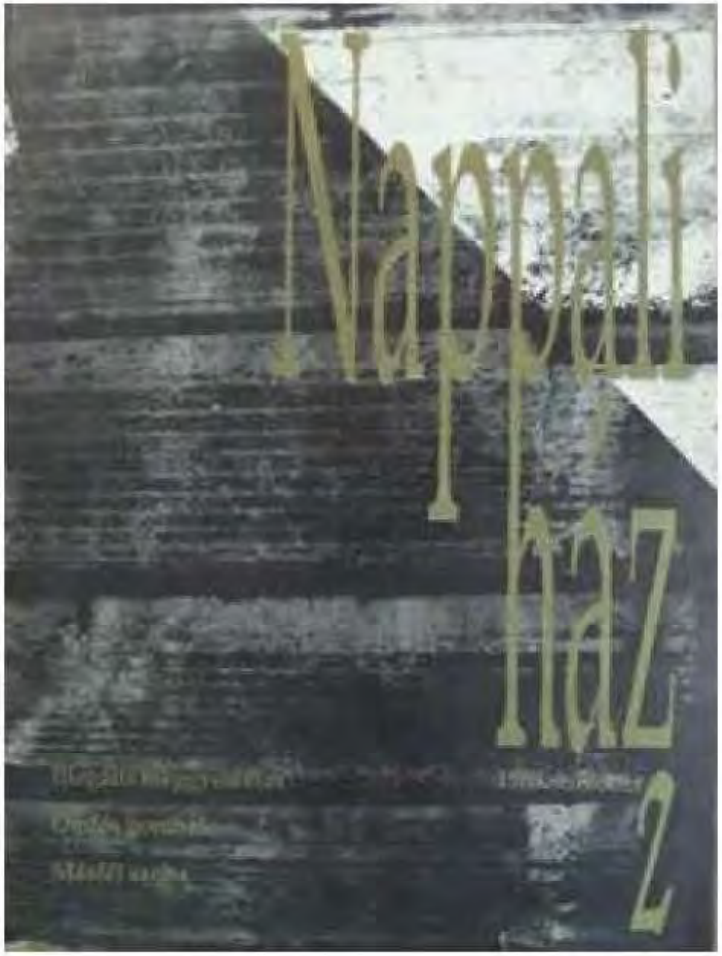

Nappali ház 1989. október [antikvár]

András Gábor, Babarczy Eszter, Boros Gábor, Deréky Pál, **Fehér Márta**,

Budapest, 1990.

Köszöntő Nyíri Tamás 70. születésnapjára

Adriaan Peperzak, Ancsel Éva, András Imre
Huldenfeld, Bangó Jenő, Békés Gellért, Bé
János, Csoóri Sándor, Dávid Katalin, David
Pougin, Farkas Beáta, **Fehér Márta**, Ferdir

Buksz 1990. tavasz-tél [antikvár]

Bak János, Bali János, Barna Imre,
István, Biró Yvette, Bodor Péter, Bo
Zsolt, Csepeli György, D. Lőrincz J
István, Diószegi István, Dobszay L
Fehér Márta, Fischer György, Fón

Magyar Tudomány 1991. (nem teljes évfolyam) [antik

Alföldi László, Alfred Tarski, Ancsel Éva, Antall József,
István, Balogh János, Balogh Tibor, Barabás Zoltán, B
Elek, Benkő Loránd, Berend Iván, Berényi Dénes, Bod
László, Csányi Vilmos, Csapó Benő, Csetri Elek, Csir
Zita, Diószegi István, Endrei Walter, Enyedi György, Er
Ferenc, Farkas János, Fehér M. István, **Fehér Márta**, I

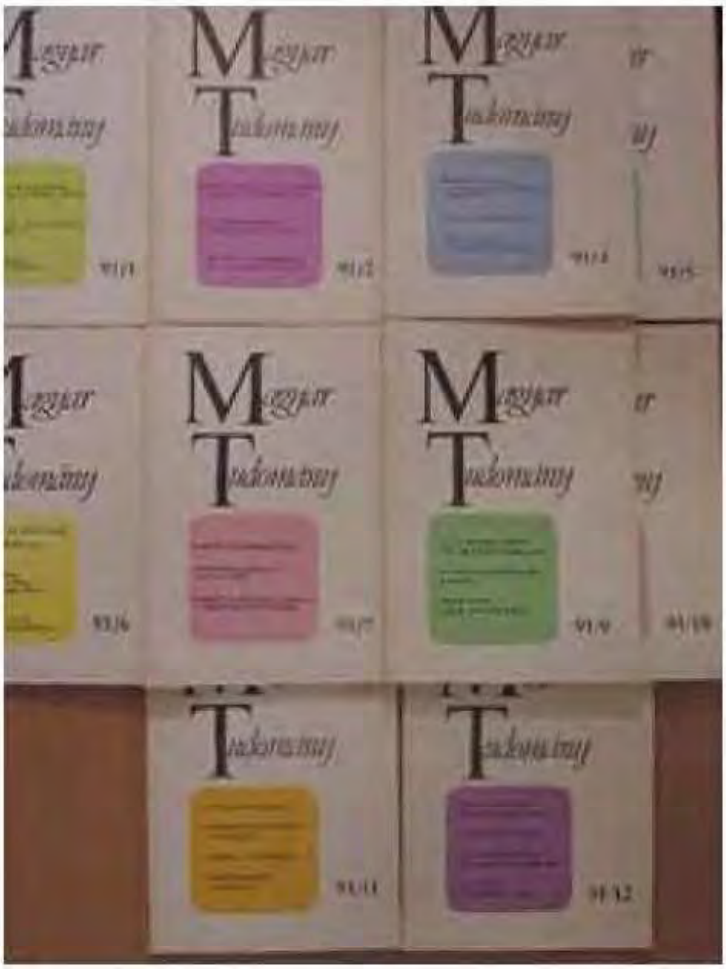

Magyar Tudomány 1991. (nem teljes évfolyam) [antikvár]

Alföldi László, Alfred Tarski, Ancsel Éva, Antall József, Bajkó Mátyá István, Balogh János, Balogh Tibor, Barabás Zoltán, Bardon Alfréd Gyula, Benedek Pál, Benkő Elek, Benkő Loránd, Berend Iván, Beré László, Borzsák István, Bozóky László, Csányi Vilmos, Csapó Ben László, Csomó István, Csorba László, Czigány Magda, Deáky Zita, István, Endrei Walter, Enyedi György, Erdős Tibor, Erdősi Ferenc, E Ferenc, F. Tóth Tibor, Farkas János, Fehér M. István, **Fehér Márta**,

Liget Műhely Alapítvány, 1991.

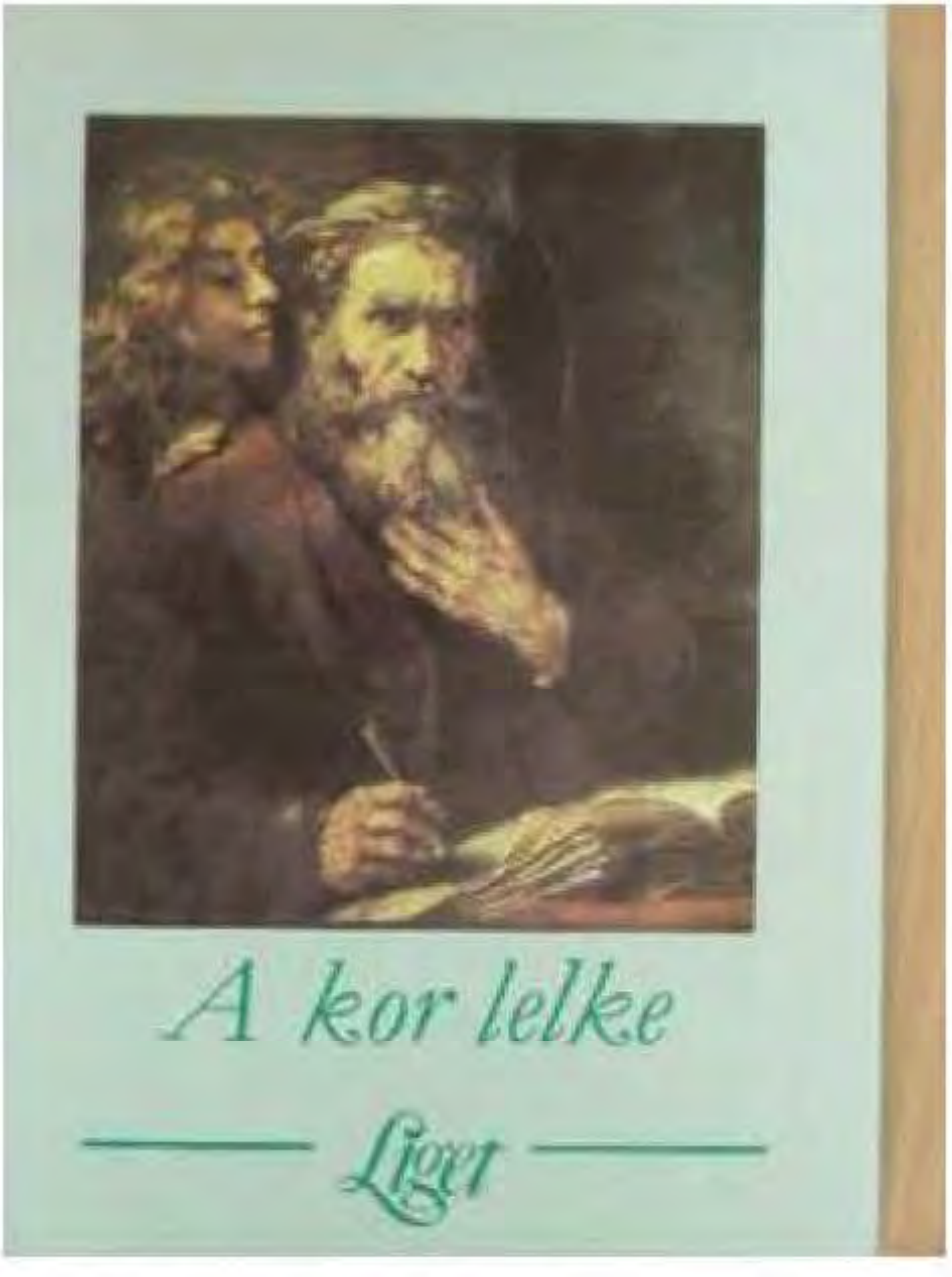

A kor lelke [antikvár]

Babits Mihály, Balassa Péter, Bálin

Fehér Márta, Fenyő Miksa, Forgác

Atlantisz Könyvkiadó, 1993.

Lehetséges-e egyáltalán? [antikvá

Altrichter Ferenc, Balassa Péter, B
Fehér Márta, Fodor Géza, Karádi I

Áron Kiadó, 1996.

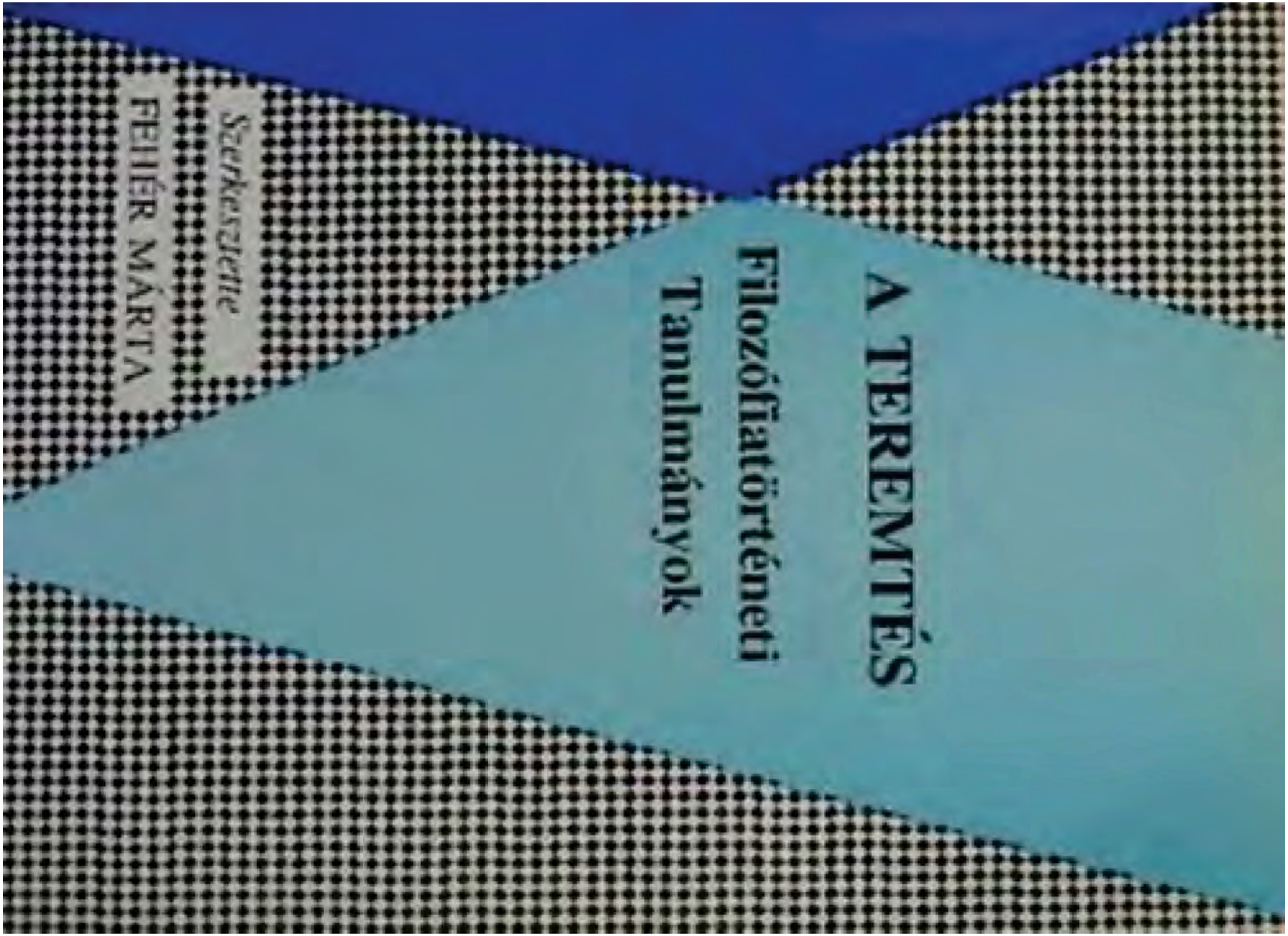

TARTALOM

Előszó
[7]

Geréby György — A „semmiből teremtés" a skolasztikában
[9]

Fekete László — Világ, teremtés és idő a 17. századi természetfilozófiában
[95]

Fehér Márta — A *creatio*-problematika Leibniznél
[129]

Vidrányi Katalin — A kanti Istenfogalom
[151]

Tatár György — A világ írásba szövése
[173]

Székely László — A világ keletkezésének eszméje az archaikus kultúrákban és a modern tudományban
[183]

ELŐSZÓ

A kötetben található tanulmányok (csaknem) mindegyikét közös téma köti össze: filozófiatörténeti–filozófiai szempontból vizsgálják a teremtés problémáját. Ám a szerzők eltérő érdeklődésének és kompetenciájának megfelelően az elemzés, megközelítés módja eltérő: filozófia-, ill. teológiatörténeti, természetfilozófiai és logikai szempontú fejtegetések egyaránt megtalálhatók a kötetben. A probléma közösségén túl a szerzőket az is összefűzte, hogy a tanulmányok írása idején (1994–95) kutatócsoportot alkottak, amely az *OTKA támogatását* élvezte. E csoport szellemileg meghatározó tagja volt *Vidrányi Katalin*, aki azonban már nem érhette meg a közös kutatómunka befejeztét, és a zárótanulmányt sem tudta elkészíteni. Vidrányi elvesztése a csoport tagjainak nemcsak emberileg volt fájdalmas veszteség, hanem a kutatómunka tudományos színvonalát, mélységét és értékét is fájdalmasan érintette. A kutatócsoport tagjai ezért úgy döntöttek, hogy Vidrányi szellemi jelenlétét egy korábban írt kéziratos tanulmányának a jelen kötetbe való felvételével próbálják megteremteni, s ily módon az egész kötetet az ő emlékének ajánlani.

Fehér Márta

A *CREATIO*-PROBLEMATIKA LEIBNIZNÉL*

FEHÉR MÁRTA

A teremtés kérdése Leibniz filozófiájában metafizikai-teológiai köntösben megjelenő *logikai* probléma[1]. Alapvetően egzisztencia-problémaként és döntési, kiválasztási feladatként értelmezi a világ teremtésének kérdését, amelyet Isten (nem pedig, ahogy korábban szokásos volt: a teremtmény) szemszögéből nézve vet fel, s a racionalitás körében megoldható, logikai feladatként (az Isten számára megoldandó és ezért teológiai szempontból is jelentős), problémaként kezel.

A világ létezésével kapcsolatosan Leibniz voltaképpen *két* logikailag egymást követő kérdést tesz fel:

1. Miért van valami, inkább mint semmi (cur aliquid existat quam nihil)? Vagy ahogyan a *Principes de la nature et de la grace*-ban fogalmaz: pourquoy il y a plustost quelque chose que rien?[2]

Ez a kérdés két további (al)kérdésre bontható[3]:

a) Miért létezik egyáltalán valami? (Modern szóhasználattal: miért van *eleme* a világ-halmaznak, miért nem üres?)

b) Miért létezik a világ, az univerzum mint a létezők összessége? (Mai szóval: miért létezik a *halmaz*?)

Holze (1991, 67. o.) szerint Leibniz az első, aki a metafizikának ezt az alapkérdését felteszi, mint az *elégséges alap elve* értelmében megválaszolható és megválaszolandó kérdést.

2. Miért az létezik, ami létezik, miért nem más? Vagy ahogyan a *De rerum originatione radicali*-ban fogalmaz Leibniz: „miért ez a világ aktuális

---

* Ez a tanulmány az OTKA 951 kutatási téma keretében és anyagi támogatásával készült.

[1] Russell (1900, 1937) nyomán Rescher (1967) hangsúlyozza, hogy „Leibniz számára a *teremtés* semmiféle értelemben nem történeti esemény." (65. o.) És, hogy „nehéz lenne Leibniz kozmológiájában helyet találni egy történeti teremtő aktusnak". (N. Rescher 1967, 65. o.)

[2] 7. fej., GP 6. köt. 602. o.

[3] Az 1. kérdés két alkérdésre bontása, mint látni fogjuk, logikailag-filozófiailag igen fontos, bár a vonatkozó Leibniz-szakirodalomban eddig nem részesült *szisztematikus* figyelemben.

a lehetségesek közül?"[4] (Mai szóval: *a)* miért *azok* a világ-halmaz *elemei*, amik? Ez a kérdés vezet az ún. *compossibilitas*-problémához Leibniznél. Illetve, *b)* miért *ez a halmaz* létezik, miért a dolgoknak ez az összesége aktuális, miért nem egy másik? Ez a kérdés a lehetséges *világok* közötti választás kérdése).

Az *1.* és *2.* kérdés szétválasztása Leibniz számára teológiai és filozófiai szempontból egyaránt fontos. Így ugyanis — mint látni fogjuk — sikerül elhatárolnia magát mind a Descartes-féle, mind pedig a Spinoza-féle szélsőséges állásponttól az Isten szabadságát illetően. *Leibniz* szerint ugyanis Istennek abszolút szabadsága van a tekintetben, hogy teremtsen-e egyáltalán *valamit* is vagy sem, de abban már nincs, hogy *mit*. (Robinet 1986, 420. o.) Mint ismeretes (Belaval 1960, Brehier 1967, Jolley 1981), *Descartes* teljesen szabad kezet ad Istennek, aki szerinte abszolúte önkényesen járhat el, hiszen még a logika, a racionalitás alapelvei sem kötik. *Spinoza* viszont semmiféle szabadságot nem ad Istennek, minthogy a világot teljesen determináltnak és szükségszerűnek tekinti (Blumenfeld 1981, Okruhlik 1985, Allan 1991). Leibniz a világ létezésében egyben Isten létezésének bizonyítékát látja. Az ún. *kozmológiai argumentum* nála úgy hangzik, hogy a világ létezése — lévén kontingens (=lehetne az a helyzet, hogy nem létezik semmi) — az elégséges alap elve szerint egy nem-kontingens létező (mint létre-hozó, existentificans) létezését előfeltételezi.

Az *1.* kérdés *értelmességét* ugyan többen vitatták. *Wittgenstein* azt írja, hogy „értelmetlen azt mondani, hogy csodálkozom a világ létezésén, mert hiszen nem tudom elképzelni, hogy nem létezik".[5] Wittgenstein szerint ezt a kérdést *emberi lény* nem *teheti* fel, ezt a kérdést *kívülről nem lehet* feltenni, csakis a világ*beli* szituációkra értelmes (pl., hogy miért nincs Kovács úrnak pénze, vagy miért nincsenek unikornisok vagy kerekeken gördülő élőlények). Azaz, hogy csak a Leibniz-féle *2.* kérdés értelmes. Persze, Wittgenstein az idézett helyen nem Leibnizcel vitakozik, és Leibniz szerint az *1.* kérdés nem az ember, hanem az Isten számára merül fel. Leibniz metafizikája „kintről-befelé" épül fel. Descartes-é „bentről-kifelé" építkezik, azaz az emberi elme introspektíve fellelt bizonyosságai jelentik számára világ metafizikai fundamentumát. Leibniz egy külső, archimédeszi pontot talál, és megközelítése globális, *holisztikus*. A szintetikus egésztől a filozófiai analízis útján jut el az egyedi létezőkhöz, köztük az emberi individuumhoz. Descartes a gondolkodó individuum elméjében a módszeres

stb---

[4] GP 7. köt., 305. o.

[5] A Lecture on Ethics. A J.H. Gill szerkesztette *Philosophy Today* c. kötetben, New York, London 1968, 10. o.

Világosság 1997. július [antikvár]

Allen R. Utke, Borbély Gábor, **Fehér Márta**,

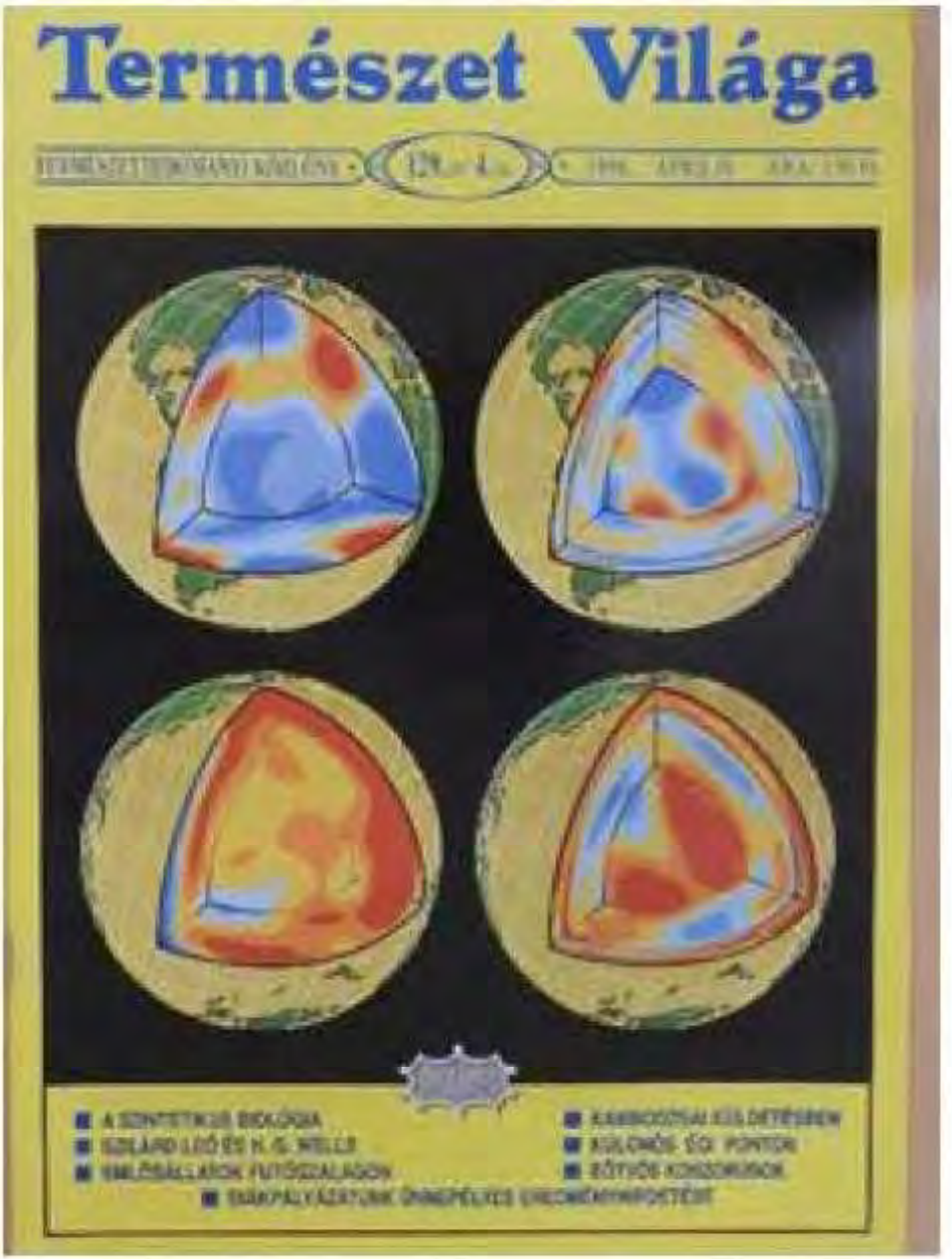

Természet Világa 1998. április [antikvár]

Abonyi Iván, Albert János, Bődy Zoltán, **Fehér Márta**,

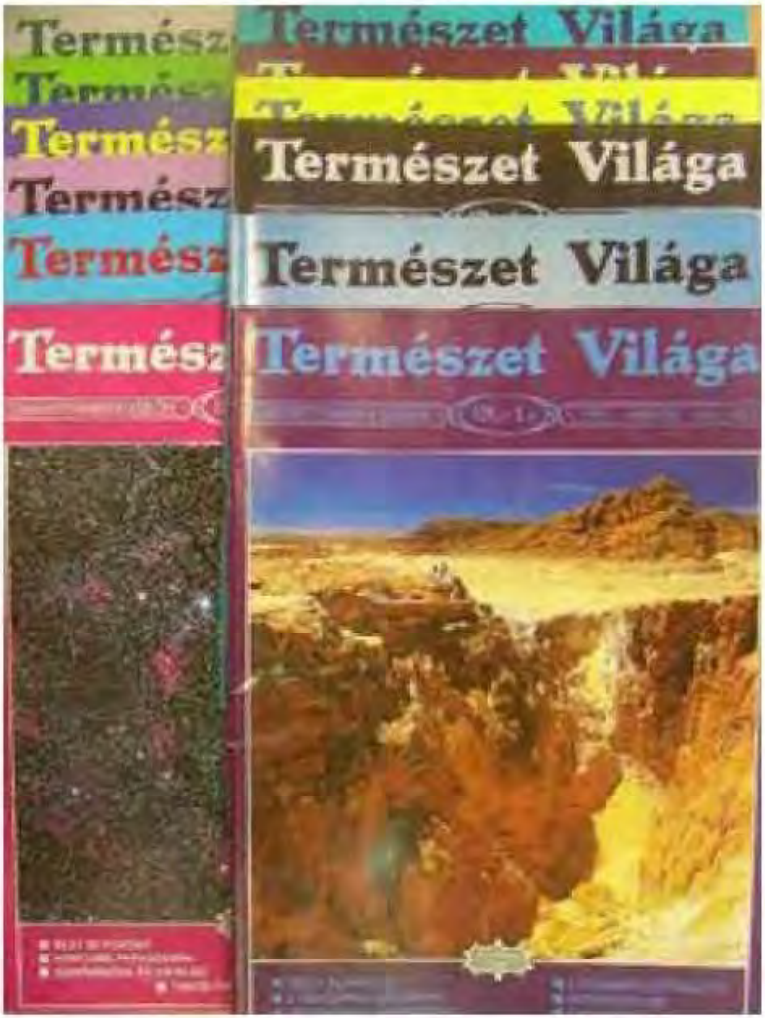

Természet Világa 1998. január-december [antikvár]

Abonyi Iván, Ádám György, Albert János, Albert Péter, Aszta
Katalin, Balázs Nándor, Barcsay László, Bárdos György, Be
András, Bereczkei Tamás, Borkovitsné József Rita, Both Elő
György, Cseke Henrietta, Cselényi József, Csermely Péter,
Rudolf, Czóbel Szilárd, Detre Csaba, Dieter Mersch, Dudic
Goldsmith, Farczády Róbert, Farkas Zsuzsa, **Fehér Márta**,

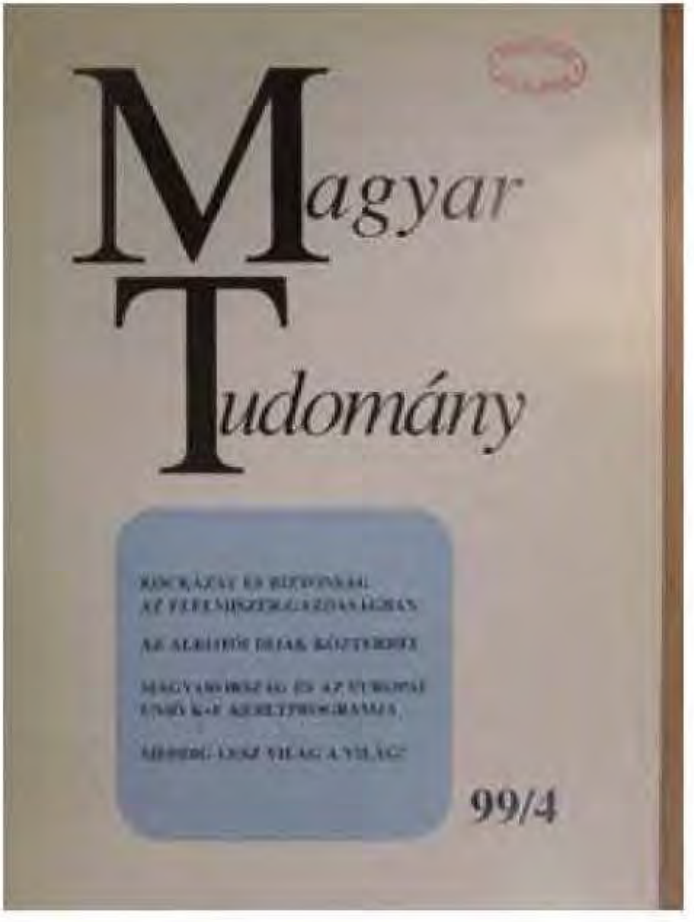

Magyar Tudomány 1999. április [antikvár]

Angelusz Róbert, Balogh Tibor, Banczerowski Januszné, Beck Mihály, Benc
Gyula, Berényi Dénes, Bertók Krisztina, Bitay Zoltán, Bokodi Erzsébet, Büky
László, Darányi Sándor, Daubner Katalin, Deák Mihály, Détári László, Dócz
Pál, Faludi Gábor, Falussy Béla, Farkas János, Fazekas Béla, **Fehér Márta**,

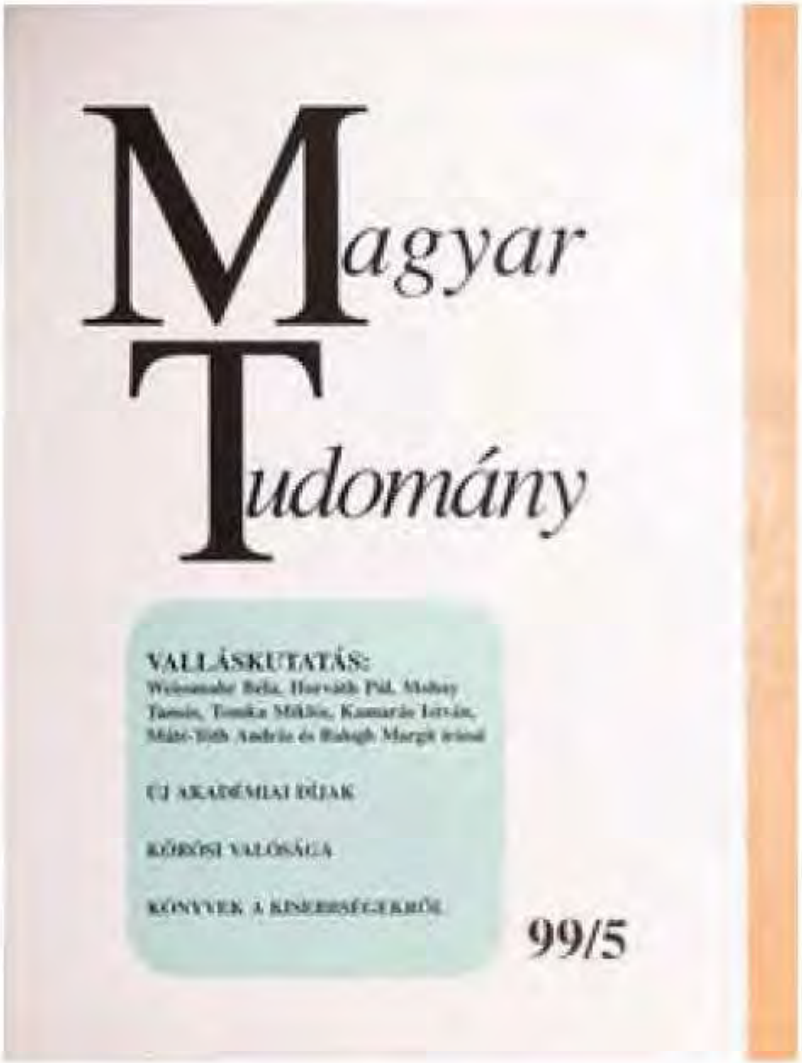

Magyar Tudomány 1999. május [antikvár]

Ádám Éva, Angelusz Róbert, Balogh Margit, Balo
Mihály, Bencze Gyula, Berényi Dénes, Bertók Kri
János, Bokodi Erzsébet, Büky László, Chikán Ág
Katalin, Deák Mihály, Détári László, Dóczi Judit,
Béla, Farkas János, Fazekas Béla, **Fehér Márta**,

Better Kiadó, 2001.

A XXI. század sikeres Magyarországáért [antikvár]

Alföldi László, Aszalós Adorján, Bácsy Ernő, Bauer Dénes, Bíró A. Zoltán, Bíró Károly Ágoston, Boda M Gabriella, **Fehér Márta**, Ferge Zsuzsa, Feszt Györg

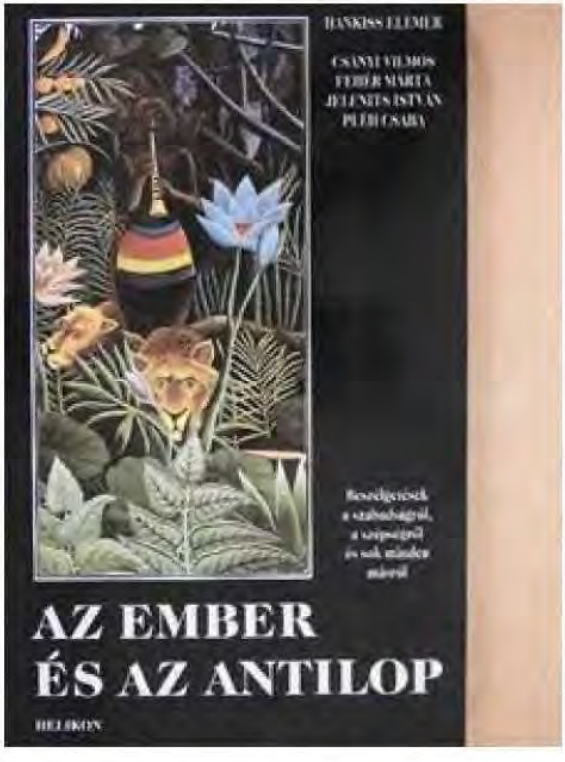

Helikon Kiadó, 2001.

Az ember és az antilop [antikvár]

Csányi Vilmos, **Fehér Márta**, Hankiss Elemér, Jelenits István, Pléh Csaba

Mostanában sokat hallunk arról, hogy az ember és a csimpánz genetikai állománya között alig kétszázaléknyi a különbség. Nem tudom, hogy ezt bóknak vagy sértésnek veszik-e a csimpánzok. Nem tudom azt sem, hogy ennek a kétszázaléknyi különbségnek örülnünk kell-e vagy a...

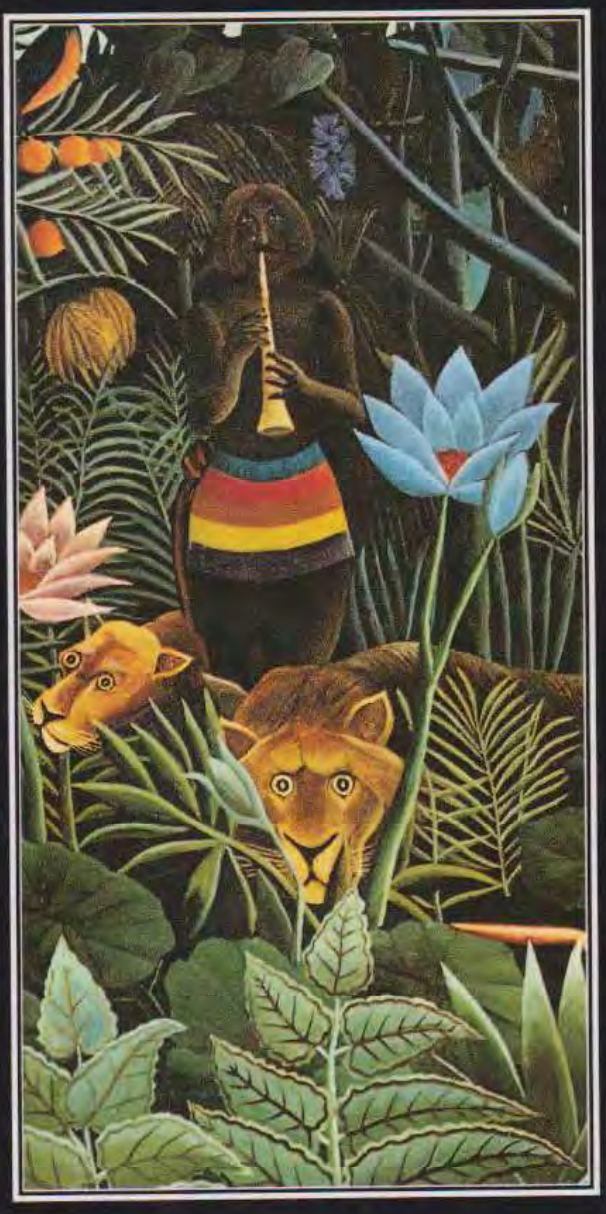

HANKISS ELEMÉR

CSÁNYI VILMOS
FEHÉR MÁRTA
JELENITS ISTVÁN
PLÉH CSABA

2001.

Beszélgetések
a szabadságról,
a szépségről
és sok minden
másról

AZ EMBER ÉS AZ ANTILOP

HELIKON

HANKISS ELEMÉR

CSÁNYI VILMOS FEHÉR MÁRTA
JELENITS ISTVÁN PLÉH CSABA

AZ EMBER ÉS AZ ANTILOP

BESZÉLGETÉSEK
A SZABADSÁGRÓL, A SZÉPSÉGRŐL
ÉS SOK MINDEN MÁSRÓL

HELIKON KIADÓ

TARTALOM

Első beszélgetés
AZ EMBER ÉS AZ ANTILOP / 9

Második beszélgetés
SZEMÉLYISÉG ÉS SZEREP / 33

Harmadik beszélgetés
A FEJLŐDÉS / 57

Negyedik beszélgetés
A JÖVŐ / 79

Ötödik beszélgetés
A HATALOM / 101

Hatodik beszélgetés
AZ ÉLET ÉRTELME / 121

Hetedik beszélgetés
A SZERETET / 145

Nyolcadik beszélgetés
A SZÉPSÉG / 169

Kilencedik beszélgetés
A SZABADSÁG / 193

Mostanában sokat hallunk arról, hogy az ember és a csimpánz genetikai állománya között alig kétszázaléknyi a különbség. Nem tudom, hogy ezt bóknak vagy sértésnek veszik-e a csimpánzok. Nem tudom azt sem, hogy ennek a kétszázaléknyi különbségnek örülnünk kell-e vagy a fejünket kell a falba verni miatta. Miért is álltunk annak idején két lábra... Igaz, ha jól emlékszem, Karinthy szerint nem valami megfontolt döntés következménye volt ez. Az emberré válás, az ő változatát továbbgörgetve, valahogy így zajlott le:

Boldogan hancúroztunk a fákon, a csimpánzokkal együtt. Aztán egy reggel, vagy délután, közülünk a legügyetlenebb egyszer csak eltévesztette az ugrást, zuhant lefele, és . . . a fejére esett. Az ütközés minden emlékképet kivert a fejéből. Olyannyira, hogy felocsúdva kábulatából, nem emlékezvén arra, hogy egy tisztességes majom a fákon mászkál vagy négykézláb jár, felegyenesedett, két lábra állt, s némi habozás után, bizonytalanul, kissé botladozva, kilépett az erdőből, a szavanna füves-bokros síkjára, és elindult az emberiség dicső (vagy dicstelen) jövője felé.

Hova jutott el azóta? – erre a kérdésre kerestünk választ azokon a késő esti beszélgetéseken, amelyeket a Magyar Televízió sugárzott 2000-ben.[1] Arról beszélgettünk, hogy ha nem is a csimpánztól, de mondjuk a sokkal csinosabb

[1] 1999-ben részben hasonló kérdésekről beszélgettem Blanckenstein Miklóssal, Fröhlich Róberttal, Puskás Ildikóval, Szabó Istvánnal, Csányi Vilmossal, Jelenits Istvánnal és másokkal. Az a beszélgetéssorozat *Beszélgetések életről és halálról* címen jelent meg 2000 tavaszán, ugyancsak a Helikon Kiadónál. A két kötet jól és sok szempontból kiegészíti egymást.

s békésebb antilopoktól vajon mi különbözteti meg a (nem mindig csinos és nem mindig békés) embert. Belemelegedve a vitákba azután sokfelé elkalandoztunk. Beszéltünk arról, hogy vajon: Jobbá vagy rosszabbá vált-e az idők folyamán ez a két lábon járó, emberszabású, különös lény? Kiszabadult-e vagy sem a természeti erők fogságából? Autonóm személyiséggé vált-e, s ha igen, mit tud kezdeni a szabadságával? Felelősen vagy felelőtlenül bánik megnőtt lehetőségeivel s hatalmával? Képes-e a türelemre, együttműködésre, vagy állandó harcban áll mindennel s mindenkivel? Milyen szerepet játszik életében a szeretet vagy a szépség? Milyen jövőt készít elő magának s utódainak?

Nem áltatom az olvasót azzal, hogy végleges válaszokat kap e kérdésekre ebben a kötetben. Nem tudományos értekezéseket tart a kezében, hanem kilenc beszélgetés szövegét, amelyek során négy kitűnő tudós keresi együtt, egymással vitatkozva s egymást kiegészítve a válaszokat. Sok érdekes, megszívlelendő s vitatható gondolat, nézet merült föl e beszélgetések során: van mit továbbgondolnia bárkinek.

Csányi Vilmos, Fehér Márta, Jelenits István és Pléh Csaba voltak a partnereim ezeken a beszélgetéseken (az „álmatlanok televíziójában", mert hogy beszélgetéseink éjjel tizenegy óra után kezdődtek, és mélyen belenyúltak az éjszakába).[2] Csupa komoly ember, valamennyien egyetemi tanárok. Az ember szinte megijed, hogy hogyan férhet bele ennyi tudós és tudás egy műsorba és általában a televízióba. De belefértek, egymással is jól megférték, ámbár

[2]Csányi Vilmos humánetológus, egyetemi tanár, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Etológiai Tanszékének alapítója.

Fehér Márta tudományfilozófus, a Budapesti Műszaki Egyetem Filozófia- és Tudománytörténeti tanszékének egyetemi tanára.

Jelenits István teológus és filozófus, piarista szerzetes, a Magyar Piarista Rend volt tartományfőnöke, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem tanára.

Pléh Csaba pszichológus és nyelvész, a Szegedi Tudományegyetem és a Budapesti Műszaki Egyetem egyetemi tanára.

nézeteik, gondolataik gyakran csaptak-szikráztak össze. Tisztelték egymás álláspontját – ezzel mindannyiunknak példát mutattak –, de határozottan kiálltak saját meggyőződésük mellett. Ebből is tanulhatunk.

Csányi Vilmos a biológia és modern humánetológia oldaláról elemezte a fölvetett problémákat, és maga is meglepődött azon, hogy milyen gyakran került közel Jelenits István nézeteihez, aki a modern teológia szellemében mindvégig az emberi szabadság tényét és nagy lehetőségeit hangsúlyozta. Fehér Márta a tudományfilozófia és a művelődéstörténet szempontjait hozta be a vitákba. Pléh Csaba a kognitív pszichológia és a fejlődéslélektan legújabb kutatási eredményeivel támasztott alá egy-egy megállapítást, vagy húzott vissza minket a földre, ha a vita hevében egy-egy pillanatra megfeledkeztünk a tudományos gondolkodás kötelező szigoráról. Köszönöm mind a négyüknek fontos és érdekes gondolataikat, s azt, hogy a késő esti órák ellenére eszmecseréjük mindvégig sziporkázó s briliáns volt.

Itt köszönöm meg Szakály Istvánnak, a Tudósklub felelős szerkesztőjének, hogy helyet adott ennek a műsornak, s mindvégig figyelemmel kísérte munkánkat. Hálás vagyok Szendi Editnek, aki nagy gonddal és hozzáértéssel töltötte be a műsor és a kötet szerkesztőjének a tisztét. Köszönet illeti a műsor rendezőjét, Varga Zs. Csabát. Horváth Lászlóné nagy hozzáértéssel gondozta a kéziratot.

Hálával tartozom a Helikon Kiadó vezetőjének, valamint munkatársainak, Borbiró Zsókának, Kováts Imrének, Rátz Máriának, hogy könyvvé formálták e késő esti beszélgetéssorozatot.

Ha egyetlen mondatban kellene meghatároznotok a legfontosabb különbséget ember és állat között, mi lenne az egyetlen, legfontosabb különbség?

FEHÉR MÁRTA: Hajlok arra, hogy most azt mondjam, hogy az öntudat vagy az önreflexió. De morfondíroztam, hogy ne a humorérzéket válasszam-e. Már amelyik embernek van.

PLÉH CSABA: Az ember képes más embereket személynek tekinteni.

JELENITS ISTVÁN: Az öntudatnál én is szívesen kikötnék, de ehhez hozzákapcsolnám, hogy az ember nincs kiszolgáltatva a pillanatnak, hanem emlékezik a múltra, és előrenéz a jövőre.

CSÁNYI VILMOS: Az ember el tud képzelni nem létező dolgokat.

Márta, mit jelent az, hogy önreflexivitás?

FEHÉR MÁRTA: Tulajdonképpen az etológusok erről többet tudnak, és éppen az utóbbi egy-két évtized fejleménye az, hogy kivált főemlősöknél bizonyos önreflexivitást már kimutattak.

Azt jelenti, hogy valaki saját magának tudatában van, magáról mint a világ többi részétől elkülönült egyedről, cselekvőről, tevékenykedőről valamilyen módon fogalmat alkot. Önmagát szemléli. Alkalomadtán érzékeli, értékeli önmagát, érzelmi viszonyt is kialakít saját magával. Tehát nemcsak a környezetével és az abban található lényekkel kapcsolatosan alakít ki érzelmeket, pél-

dául menekül, vagy éppen megragadja a prédát, hanem saját magáról is tud képet alkotni. Az állatok erre általában nem képesek, bár a főemlősöknél az úgynevezett tükörkísérletek kimutattak bizonyos önreflexiós mozzanatokat.

Ami az embereket illeti, az európai filozófia kétezer éve foglalkozik a tudattal, vagyis azzal, hogy hogyan alkotunk képet a világról, a külvilágról. Különösen sokat tett ezen a téren a tudományfilozófia, amely az embernek a tudományos megismerőtevékenységét vizsgálta és vizsgálja. Jóval kevesebbet foglalkoztak viszont az öntudattal, az önreflexióval, az embernek önmagára vonatkozó megismerőtevékenységével. Csak a legutóbbi időkben került ez a téma előtérbe az analitikus filozófiában, például Searle vagy Dennett könyveiben. Gondolom, a keleti kultúrákban más a helyzet, a meditatív hagyományok ott sokkal fejlettebbek. Ott úgy tűnik, nem a külvilágra, hanem inkább a belső világra irányul az emberi megismerőtevékenység.

Csaba, te, mint a kognitív tudományok szakértője, egyetértesz-e azzal, hogy az emberben az önreflexivitás erősebb, mint akár a legfejlettebb állatokban?

PLÉH CSABA: Egyetértek. De hadd próbáljam először egy kicsit értelmezni a nézők számára a Márta által említett tükörkísérleteket. Mindenki ismeri, hogy mi történik akkor, ha otthon az ember a macskájának egy tükröt mutat. Kevés állat van, néhány főemlős, akinél meg lehet azt csinálni, hogy elaltatják, és mondjuk ráfestenek a homlokára egy pöttyöt, majd a tükör elé állítják, és figyelik, hogy mi történik. A tükröt vakargatja-e, mint egy másik lényt, vagy saját magát? Többnyire nem csinál semmit, vagy a tükröt vakargatja, s csak nagyon ritkán fordul elő az, hogy önmagáról próbálja a foltot levakarni. (A hetvenes években Marton L. Magda közölt ezzel kapcsolatban fontos adatokat.) Ez arra vall, hogy még a legfejlettebb emlősöknek sincs azonosságérzetük a saját testükkel.

Az emberre vonatkozóan a mai fejlődéspszichológusok az ember önreflexivitásának többnyire két rétegét különböztetik meg. Van egy ősibb réteg, a saját testérzéssel kapcsolatos belső képzetek összessége. Gondoljuk csak meg, hogy a fantom végtagfájdalmaktól kezdve mi minden van az embernél, ami arra utal, hogy különlegesen viszonyulunk a saját testünkhöz. Ehhez az alapvető és valószínűleg már a csecsemőkorban kialakuló „testi" önreflexióhoz hozzáépül később egy másik, ami azzal kapcsolatos, amit Jelenits tanár úr említett: az embernek a múlttal, a saját élettörténetével kapcsolatos (ön)reflexiója. Elegánsan azt szoktuk mondani, hogy van egy testi öntudat, és van egy narratív vagy elbeszélő öntudat. Nem arról van szó, hogy az állatoknak ne lenne emlékezetük. Természetesen van emlékezetük, ezt sok kísérlet bizonyítja. De nincs meg az a típusú reflektív emlékezetük, ami manipulálhatóvá teszi az emlékeket, és állandóan rekonstruálja életünk történetét. Valószínű, hogy maga az önreflexió ennek a kettőnek különleges egymásra épülése az embernél. Az elsőnél nem kell a nyelv. A másodikhoz már sokan úgy gondolják, hogy szükséges a nyelv.

Jó ez nekünk? Ki szerencsésebb? Melyik állapot jár kevesebb fájdalommal és több örömmel? Érték-e az önreflexió, vagy egyszerűen csak adottság? Jó is, rossz is. Értékesebbé teszi-e az embert az önreflexió képessége?

JELENITS ISTVÁN: Feltétlenül. Hiszen egész életünket másképpen birtokoljuk, mint az állatok. Az állat már csak azért sem lehet boldog, mert nem tudja, hogy boldog. Akkor sem, ha történetesen az. Nem tudja a boldogságot „birtokolni", tudatosítani. Az ember – boldogságában néha önfeledt. Az állat nem lehet önfeledt, mert nincs mit elfelejtenie. Tehát tulajdonképpen önmagával nem tud igazán foglalkozni. Boldogságról nem is beszélhetünk ott, ahol ennek a tudata nincs meg.

Amikor egy csikó fickándozik örömében, az nem boldogság?

JELENITS ISTVÁN: Akkor akár a kőről is mondhatnánk, hogy boldog, ha a patak vize csörgedezik körülötte. Én azt gondolom, hogy a csikó fickándozásába önmagunkat vetítjük bele, és azért gondoljuk, hogy ő most nagyon boldog. Mi vagyunk boldogok, amikor a csikóhoz hasonlóan fickándozunk. Pascal mondta, hogy az ember gondolkodó nádszál. A gondolkodás olyan kiváltsága az embernek, amelyre nemcsak büszke, vagy nemcsak sorsként viseli, hanem valamilyen módon önmagát, a saját lényegét látja benne.

Csányi tanár úr több könyvet is írt e témakörben. Az egyik nemrég jelent meg, a címe: Az emberi természet: humánetológia. (Vince Kiadó, 1999.) *Ebben sok szó esik arról, hogy az ember miért ember, és miért más, mint az állat. Mit gondolsz az eddig mondottakról?*

CSÁNYI VILMOS: Túl sok okosat mondtak már, úgyhogy én szeretnék csavarni egyet a dolgon. Azt hiszem, hogy három rétege van az önreflexiónak. Az első, amit Csaba kezdett kifejteni, ami egy biológiai létérzés. Ha az ember autót vezet, akkor is tudja, hogy hol van az autó oldala, vége. Ez a képességünk nagyon gyorsan kifejlődik. Tehát van egy testhatárérzésünk, és ez biológiai természetű. Aztán van az a fajta önérzés, amikor magunkban, magunkról elmélkedünk. De ha igazából belegondolunk, hogy honnan vesszük a gondolatainkat, akkor kiderül, hogy attól kezdve, hogy megszületünk, a társadalomtól kapjuk a kultúrát, a szavakat, a mondatokat, a múltat, a jövő lehetőségét, s ebben tükröződünk. Én azt hiszem, hogyha az embernek nem volnának társai, mondjuk valakit csecsemőkorban kitennének egy lakatlan szigetre és ott megmaradna, akkor önreflexiója nem különbözne az állatokétól. Az, amiben mi különbözünk, az a társadalom, a kultúra hatása.

stb.

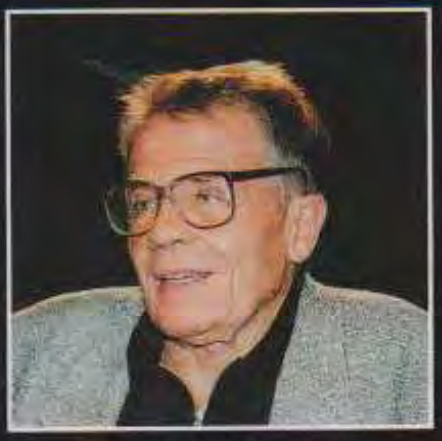

Hankiss Elemér

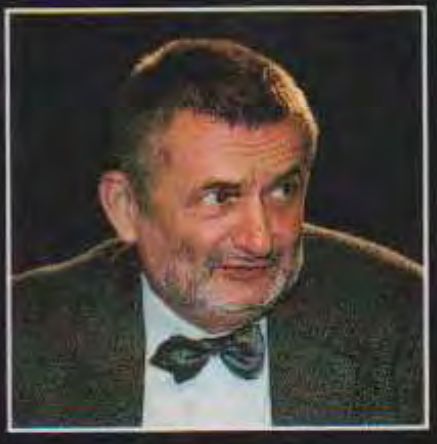

Csányi Vilmos

Fehér Márta

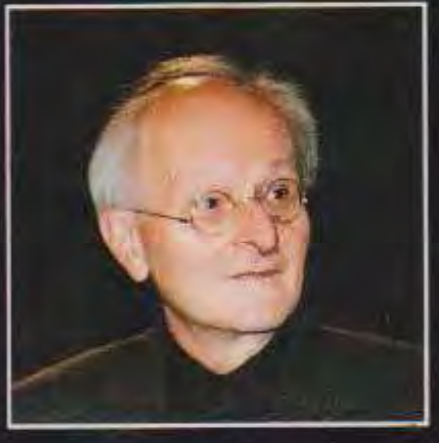

Jelenits István

Pléh Csaba

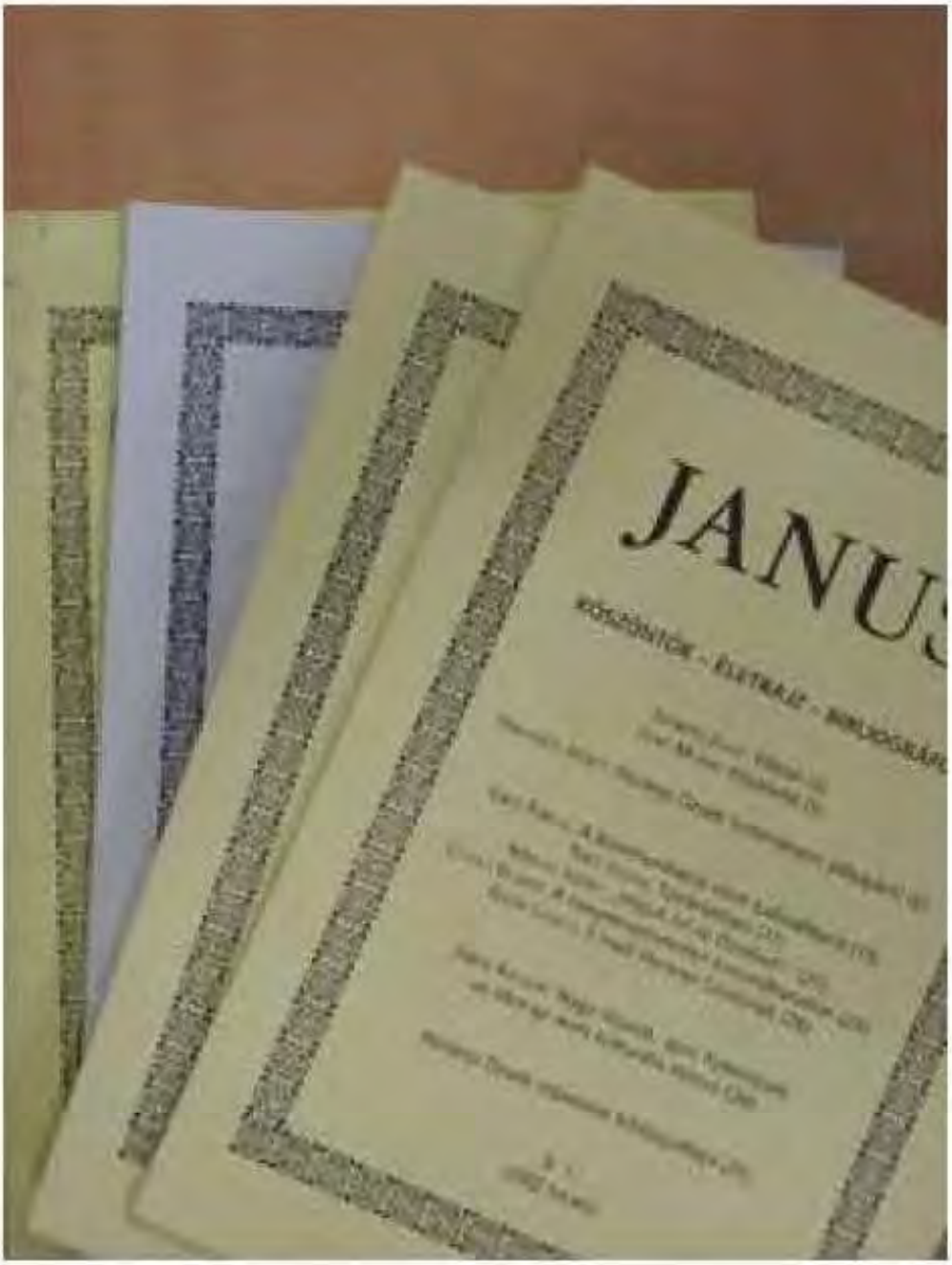

Janus 2002. tavasz X. 1-3. [antikvár]

Buda Béla, Csepeli György, **Fehér Márta**,

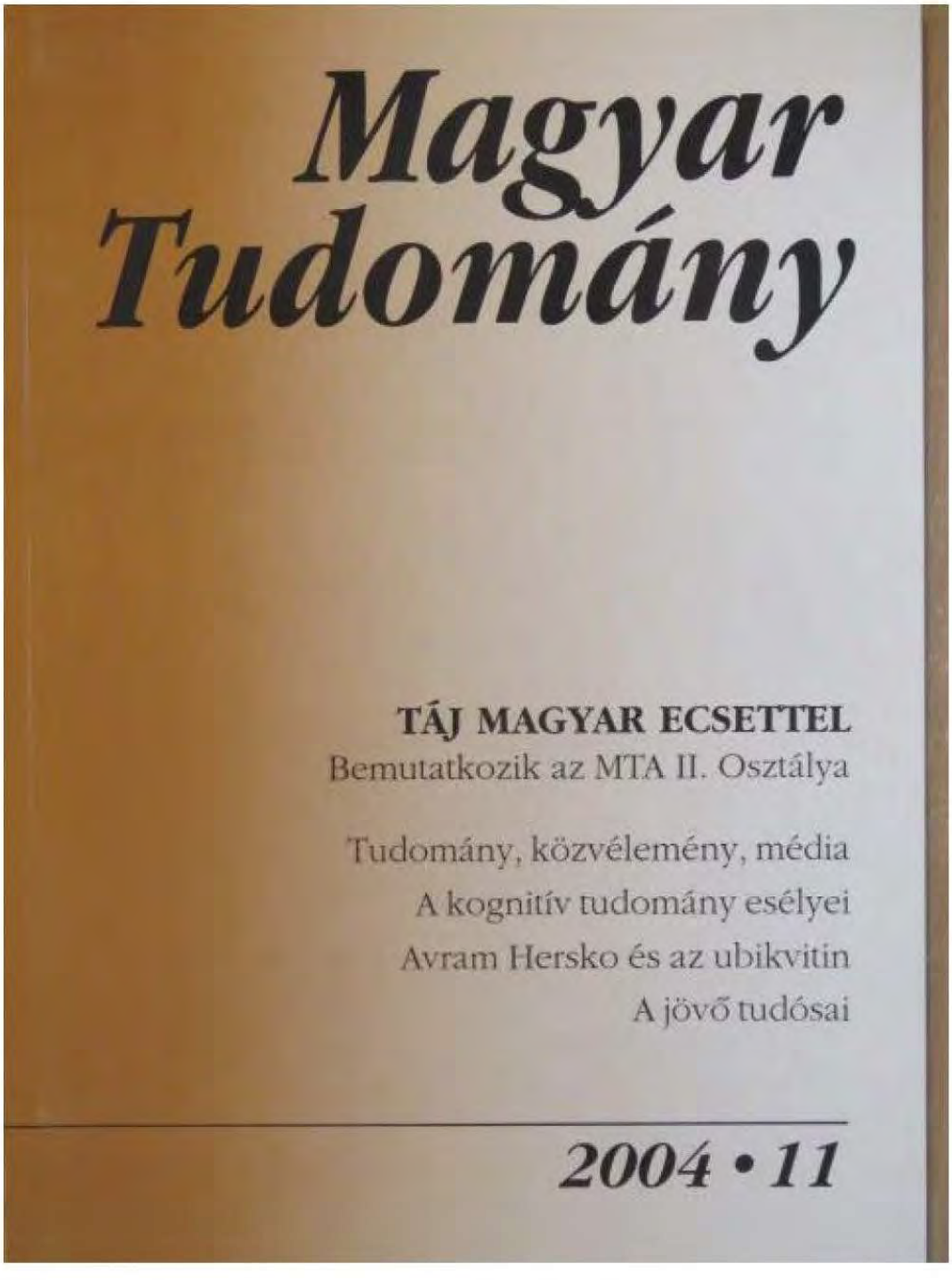

Magyar Tudomány 2004. november [antikvár]

Bánffy Eszter, Boros János, Csapó Benő, Fábri György, **Fehér Márta**, Gyá

Pilisborosjenő,
2021. április 2.

Alternativitás és pedagógusképzés [antikvár]

Biróné Balog Vilma, Dr. Bayerle Alajos, Dr. Gaál Éva, Dr. Juhász
Szenczi Árpád, Dr. Sztanáné dr. Babits Erzsébet, **Fehér Márta**,

Nechay Viktor Pawel
(Lemberg, 1895.01.25. -
- Bykowina-Kijev, 1940. vagy 1944.)
emléke

Viktor Pawel Nechay De Felseis
MyHeritage családfák kategóriában
Mentse el ezt a rekordot a családfájába

Adatmentés

Viktor Pawel Nechay De Felseis
MyHeritage családfák kategóriában
Mentse el ezt a rekordot a családfájába

Adatmentés

Név
Viktor Pawel Nechay De Felseis

Születés
1895 január 25
Lviv, L'vivs'ka oblast, Ukraine

Esküvő
Házasság a következővel: Teresa Nechay von Felseis
1929

Elhalálozás
1944
Kijów-Bykowina

Temetés
Bykowina, Polski Cmentarz Wojenny

Családtagok

Szülők

Ernest Jan Nechay Von Felseis
1856 - 1942

Stefania Katarzyna Nechay Von Felseis (z d. Michelewska)
1864 - 1922

Feleség

Teresa Nechay Von Felseis
(z d. Sędzimir H. Ostoja)
1900 - ?

Testvérek

Kazimierz Nechay
1886 - 1893

Alfred Nechay
1891 - 1944

Leánygyermek

Ewa Aniela Nechay-
lempart (z d. Nechay Von
Felseis)
1930 - 2017

Forrás

Pietraszewski Web Site

Frissítve 2025 április 9 (10 napja) | 419 profilok / egy családfa | 54 fénykép

A teljes profil megtekintése ezen az oldalon

Sergiusz Pietraszewski
Oldal kezelője
Kapcsolat Sergiusz

MyHeritage családfák
6 321 002 605 adat
Ez a gyűjtemény a MyHeritage tagjai által beküldött családfákat foglalja magában.A MyHeritage szigorúan védi felhasználóinak az adatait: élő személyekkel kapcsolatos információk a titoktartás végett nem...Több

Keresés ebben a gyűjteményben

Több adatot találtunk Viktor Pawel Nechay De Felseis
14 történelmi adat

Wiktor Paweł Nechay von Felseis
Geni World Family Tree
Wiktor Nechay
Lengyelország, Katonai feljegyzések
Wiktor Nechay
Lengyelország, Katonai feljegyzések
Wiktor Paweł Nechay
Híres emberek a történelem során
Ernest Jan Nechay de Felseis
Geni World Family Tree

1/3

MyHeritage családfák

6 321 002 605 adat

Ez a gyűjtemény a MyHeritage tagjai által beküldött családfákat foglalja

védi felhasználóinak az adatait: élő személyekkel kapcsolatos információ

Keresés ebben a gyűjteményben

Több adatot találtunk Teresa Nechay Von Felseis (Sędzimir h. Ostoja)

7 történelmi adat

Tereza Sędzimir h. Ostoja

Geni World Family Tree

Wiktor Paweł Nechay von Felseis

Geni World Family Tree

Wiktor Nechay

Lengyelország, Katonai feljegyzések

Wiktor Nechay

Lengyelország, Katonai feljegyzések

Wiktor Paweł Nechay

Híres emberek a történelem során

1/2

Nechay Jerzy (György) (Lemberg, 1899.07.19. - - Varsó, 1969.06.12.) emléke

Jerzy "Łanowski" Nechay
MyHeritage családfák kategóriában
Mentse el ezt a rekordot a családfájába

Adatmentés

Jerzy "Łanowski" Nechay
MyHeritage családfák kategóriában
Mentse el ezt a rekordot a családfájába
Adatmentés

Név
Jerzy "Łanowski" Nechay

Születés
1899 július 19
Rudki, Galicja wschodnia

Esküvő
Házasság a következővel: <Private>
1920

Esküvő
Házasság a következővel: <Private>
Kb. 1920

Elhalálozás
1969 június 12
Warszawa

Temetés
cm. Powązkowski, kwatera 196, rząd 2, miejsce 4,5

Teresa Nechay (Sędzimir h. Ostoja)
MyHeritage családfák kategóriában
Mentse el ezt a rekordot a családfájába

Adatmentés

Teresa Nechay (Sędzimir h. Ostoja)
MyHeritage családfák kategóriában
Mentse el ezt a rekordot a családfájába
Adatmentés

Név
Teresa Nechay (Sędzimir h. Ostoja)

Születés
1905 november 24

Esküvő
Házasság a következővel: <Private>
1920

Elhalálozás
1989 október 15
Kraków

Temetés
Cmentarz Rakowicki - Kraków

Családtagok

Szülők

Kazimierz Sędzimir H. Ostoja
1859 - 1926

Wanda Sędzimir (z d. Jasłkowska H. Radwan)
1860 - 1944

Antikvárium.hu

Nechay Jerzi: Díszvako...

OneBid

NECHAY Jerzy, Wypra...

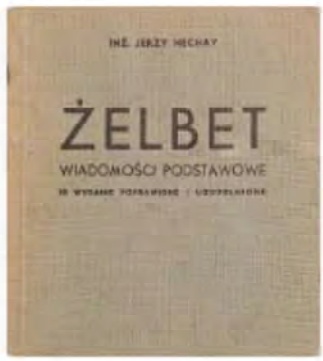

Allegro

Żelbet Jerzy Nechay • ...

Tezeusz.pl

Podręcznik inżynierii...

Allegro

KONSTRUKCJE ŻELB...

Archiwum Allegro

Konstrukcje żelbetowe,...

Tezeusz.pl

Beton na wsi 1945r - J...

Antykwariat Internetow...

Jerzy Nechay, Wypra...

Antykwariat Humanitas

Nechay Jerzy Konstruk...

OneBid

BIESIEKIERSKI Kazi...

Tezeusz.pl

Jerzy Nechay | książk...

Unikat Książki

PODRĘCZNIK INŻYNIERII T...

POWSZECHNY ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH
BIBLIOTEKA TECHNICZNA

INŻ. JERZY NECHAY

BETON NA WSI

ŁÓDŹ 1946

NECHAY JERZY

Dísz vakolatok műkő és műmárvány munkák

Antikvárium.hu

Díszvakolatok, műkő- és műmárványmunkák

SZERZŐ

Nechay Jerzi

SZERKESZTŐ

Valkó Ödön

FORDÍTÓ

Kázmér Sándor

LEKTOR

Bakondi János

Kéry Gyula

Lévai Andor

Budapest

'Nechay Jerzi: Díszvakolatok, műkő- és műmárványmunkák ' összes példány

Kiadó:	**Műszaki Könyvkiadó**
Kiadás helye:	Budapest
Kiadás éve:	1964
Kötés típusa:	Fűzött papírkötés
Oldalszám:	152 oldal
Sorozatcím:	
Kötetszám:	
Nyelv:	Magyar
Méret:	24 cm x 17 cm
ISBN:	
Megjegyzés:	Fekete-fehér ábrákkal, fotókkal.

Tartalom

A homlokzati és díszítő vakolások, műkőmunkák anyagairól	
Kötőanyagok	7
Cement	7
Mész	10
Gipsz	12
Adalékanyagok	14
Betonadalékanyagok	14
Vakolatok és műkőkérgek adalékanyagai	17
Porfestékek	22
Az építőiparban leggyakrabban előforduló porfestékek	23
A porfestékek vizsgálata	24
A porfestékek adagolása	26
A víz	27
Vasbetétek	27
Sablonok	
Fasablonok	31
Fémsablonok	32
Betonsablonok	34
Homlokzati vakolóállványok	
Árbocállványok	36

Létraállványok	38
Acélcsőállványok	38
Függőállványok	40
Külső és belső díszvakolatok	
Habarcsok	43
Mészhabarcs	43
Gipszhabarcs	44
Cementhabarcs	45
Javított mészhabarcs	45
Száraz habarcsok	46
Színes habarcsok helyszíni előállítása	47
Alapgyakorlatok	48
Felületelőkészítés	49
Az alapvakolatok anyagai	49
Alapvakolat készítése	50
Vakolathordozók	50
Homlokzatvakolatok	53
Belső díszvakolatok	71
Stukkó, műmárvány, fehérmunka	71
Vakolás rabicfelületekre és építőlemezekre	73

Gipszöntvények	76
Sgraffito	84
Előregyártott elemek felületképzése	85
Műanyagok felhasználása falfelületek kiképzéséhez	92
Műkő, mümárvány	
Terazzó padlóburkolatok	94
Az aljzatbeton	95
A terrazóréteg anyagai	96
A terrazóréteg készítése	100
Dilatációs hézagok	104
Csiszolás	105
Fényezés	108
Terazzókéreggel készített előregyártott betonelemek (mozaiklapok)	109
Terazzólapok (mozaiklapok)	109
Falburkoló cementlapok	116
Ablakkönyöklők	117
Lépcsőfokok	117
Bábos korlátok, kerítések	121
Fürdőkádak, mosogatók és tálak	124
Asztalok	125

Kandallók	126
Működ golyók	126
Műmárvány	128
Egyéb működvek	133
Vörös gránitot utánzó működ	133
Szürke gránitot utánzó működ	134
Szienitet utánzó működ	135
Porfírt utánzó működ	136
Szerpentint utánzó működ	136
Homokkövet utánzó működ	137
Kőfaragó megmunkálás	137
Mozaikburkolatok	140
Terazzó mozaikbetétekkel	141
Mintás mozaik	142
Rajzos mozaik	142
Darabos mozaik	144
Falmozaik	144
Működszobrok	145

Nechay Oszvald
(1885.11.24. - 1941.10.07.) emléke

MyHeritage Kezdőlap Családf

Oszvald Nechay de Felseis

Geni World Family Tree kategóriában

Mentse el ezt a bejegyzést, és válassza ki a családfához hozzáad

Név	Oszvald Nechay de Felseis
Nem	Férfi
Születés	1885 november 24
Házasság	Házastárs: Veturia Cosbuc 1910 május 15 Lippa, Lipova, AR, Romania
Elhalálozás	1941 október 7
Apa	Lipót Nechay de Felseis
Anya	Emília Berger
Feleség	Veturia Cosbuc
Gyermekek	Elemér Nechay de Felseis dr. Olivér Jenő Nechay de Felseis dr. Tihamér Nechay de Felseis Dr.
Testvérek	Jenő Nechay de Felseis Alma Nechay de Felseis Margit Nechay de Felseis Mária Nechay de Felseis Victor Nechay de Felseis

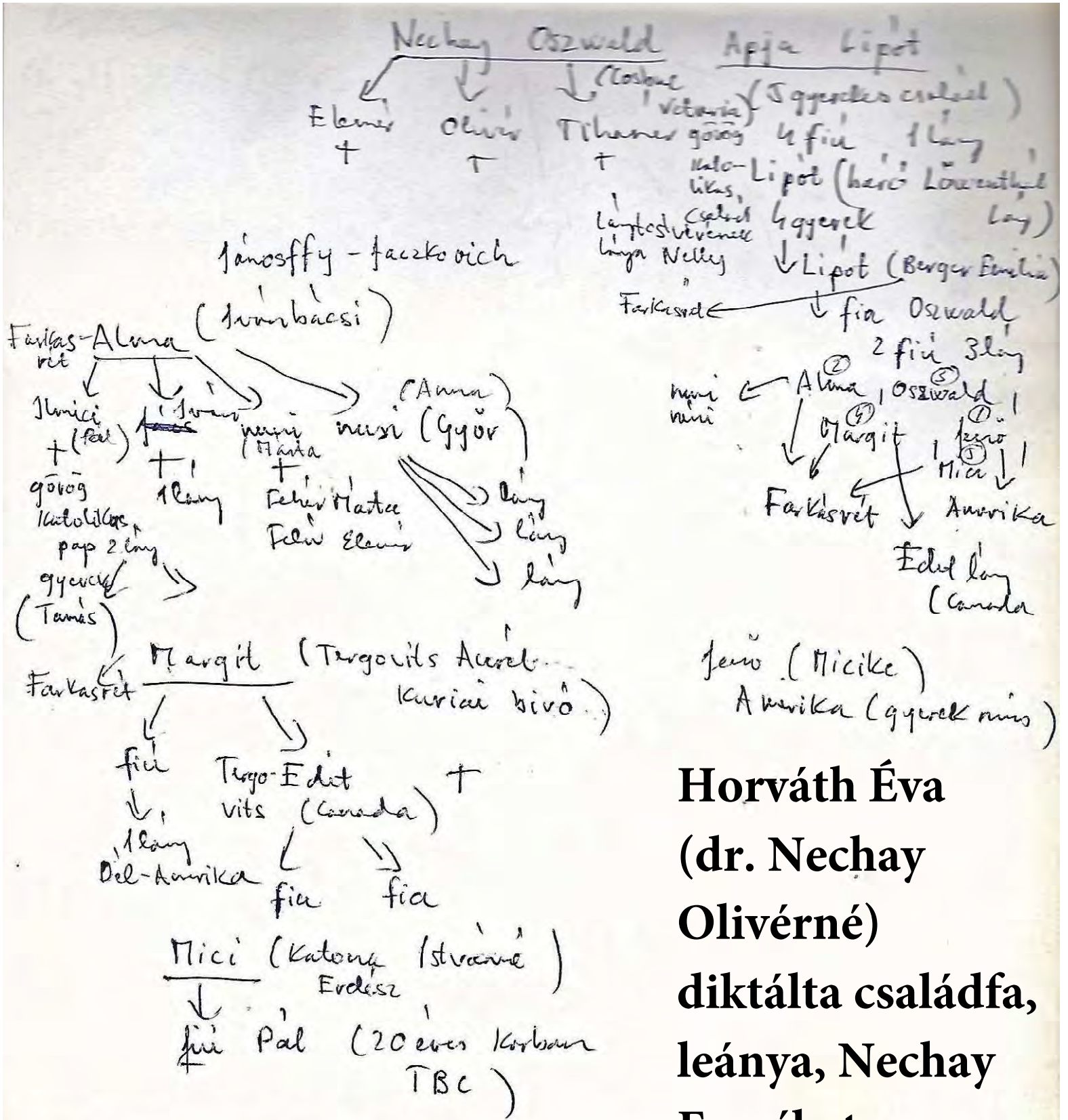

Horváth Éva (dr. Nechay Olivérné) diktálta családfa, leánya, Nechay Erzsébet (Ligeti Ádámné) kézírásával

Budapest, 1906. 243. szám. Szombat, október 20.

BUDAPESTI KÖZLÖNY.

HIVATALOS LAP.

Szerkesztőségi iroda:
VII. kerület, Kerepesi-ut 54. szám.
Kiadó-hivatal:
VII., Kerepesi-út 54., Athenaeum-épület. Előfizetéseket elfogad és lappéldányokat árusit az Eggenberger-féle könyvkereskedés IV., Kecskeméti-utcza 3. sz.

Előfizetési Árak:
a »Hivatalos Értesitő« és az »Országgyülési Értesitő« czimü mellékletekkel együtt, naponkénti postai szétküldéssel, vagy helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . . . 40 korona
Félévre . . . . . 20 »
Negyedévre . . . . 10 »
Egy teljes lap ára 60 fillér.

Hivatalos hirdetések:
A »Hivatalos Értesitő«-be iktatandó hirdetések dijai előlegesen beküldendők, még pedig 100 szóig egyszeri hirdetésért 2 kor., 100—200 szóig 4 kor., 200—300 szóig 6 kor. és igy tovább. — Azonfelül az esedékes nyugtabélyeg és az esetleg kért lappéldányok ára 60 fillérjével is megküldendő.

Magánhirdetések:
Egy hatodhasábos nonpareille-sor (illetőleg annak térfogata) egyszeri beiktatásnál 50 fill., kétszerinél 45 fill., s három vagy többszöri beiktatásnál 30 fillérbe kerül minden egyes megjelenésért.

Budapest, 1906. október 20.

A m. kir. földmivelésügyi minister a magyarországi, valamint a horvát-szlavonországi kicstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámába a következő végzett erdészeti főiskolai hallgatókat ideiglenes minőségü m. kir. erdőgyakornokokká nevezte ki: *Papp Lászlót* a bustyaházai m. kir. erdőhivatalhoz, *Bacsilla Lajost* a lippai m. kir. főerdőhivatalhoz, *Mankovich Rezsöt* az ungvári m. kir. főerdőhivatalhoz, *Dobrovits Lászlót* az apatini m. kir. erdőhivatalhoz, *Zvarik Egyedet* az orsovai m. kir. erdőhivatalhoz, *Szabó Endrét* a beszterczebányai m. kir. erdőigazgatósághoz, *Baunmgartner Emánuelt* az apatini m. kir. erdőhivatalhoz *Nechay Oszvaldot* a kolozsvári m. kir. erdőigazgatósághoz, *Lippóczy Bélát* a lugosi m.

Budapest, 1906. IV. évfolyam. 289. szám. Vasárnap, október 21.

Előfizetési árak:
Egész évre ... 28 k. — f.
Félévre ... 14 » — »
Negyedévre ... 7 » — »
Egy hóra ... 2 » 40 »
Egyes szám ára 8 fillér.
Vidéken 10 fillér.

AZ UJSÁG

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, Kerepesi-út 54. sz.
Telefon 56—16.
KIADÓHIVATAL:
Budapest, Kerepesi-út 54. sz.
Telefon 64—01—02—03.
Megjelen minden nap, ünnep és vasárnap után is.

KÖZLEKEDÉSÜGYI MÚZEUM KÖNYVTÁRA

Budapest, 1906. október 21.

Erdészeti kinevezések. A földmivelésügyi miniszter a magyarországi, valamint a horvát-szlavonországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámába a következő végzett erdészeti főiskolai hallgatókat ideiglenes minőségü erdőgyakornokokká nevezte ki: Papp Lászlót a bustyaházai erdőhivatalhoz, Bacsilla Lajost a lippai, Mankovich Rezsőt az ungvári főerdőhivatalhoz, Dobrovits Lászlót az apatini, Zvarik Egyedet az orsovai erdőhivatalhoz, Szabó Endrét a beszterczebányai erdőigazgatósághoz, Baumgartner Emánuelt az apatini erdőhivatalhoz, Nechay Oszvaldot a kolozsvári, Lippóczy Bélát a lugosi, Balás Emilt a beszterczebányai erdőigazgatósághoz, Praz-

Budapest, 1906. XXVI. évfolyam 289. szám. Vasárnap, október 21.

BUDAPESTI HIRLAP

Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnep után való napon is.
Előfizetési árak: Egész évre 28 kor., félévre 14 kor., negyedévre 7 kor., egy hónapra 2 kor. 40 fil. Egyes szám ára helyben 8 fil., vidéken 10 fil.
Telefon: szerk. 54—63, kiadóh. 55—95, igazg. 55—53.

Főszerkesztő és laptulajdonos:
Rákosi Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VIII. ker., Rökk Szilárd-utca 4. sz.
Előfizetés- és hirdetés-fölvétel: Ugrano ház József-körut 5. sz. a. oldalán.
Apró hirdetések ára: Egy szó 5 fil., vastagabb betűvel 10 fil.
Hirdetések milliméter számítással, díjszabás szerint.

Budapest, 1906. október 21.

A hivatalos lapból.

— Október 20. —

Kinevezés. A földmivelésügyi miniszer *Lelesti Kovách* Gáspár kávai lakost Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye közigazgatási bizottságába közgazdasági előadóvá, *Péchy* Tibor drt dijtalan miniszteri fogalmazó-gyakornokká, továbbá a magyarországi, valamint a horvát-szlavonországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámába a következő végzett erdészeti főiskolai hallgatókat ideiglenes minőségü m. kir. erdőgyakornokká nevezte ki: *Papp* Lászlót a bustyaházai erdőhivatalhoz, *Bacsilla* Lajost a lippai főerdőhivatalhoz, *Mankovich* Rezsőt az ungvári főerdőhivatalhoz, *Dobrovits* Lászlót az apatini erdőhivatalhoz, *Zvarik* Egyedet az orsovai erdőhivatalhoz, *Szabó* Endrét a besztercebányai erdőigazgatósághoz, *Baumgartner* Emánuelt az apatini erdőhivatalhoz *Neohay* Oszvaldot a kalozvári erdőigazgatósághoz, *Lip-*

MAGYARORSZÁG

BUDAPEST, 1906. OKTÓBER 21. VASÁRNAP XIII. ÉVFOLYAM 255. SZÁM.

Előfizetési ár: negyedévre 7 korona, egész évre 28 korona.
Egyes szám ára helyben 8 fillér, vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő: Holló Lajos.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Teréz-körut 19. sz
Hirdetések milliméter számítással díjszabás szerint.

MUNKASHOZGALMI INTÉZET KÖNYVTÁRA

Budapest, 1906. október 21.

Kivonat a hivatalos lapból.

— 243. szám, október 20. —

Kinevezések. A földmivelésügyi miniszter a vezetése alatt álló minisztériumhoz *Pechy* Tibor dr. budapesti lakost ideiglenes minőségü díjtalan miniszteri fogalmazó-gyakornokká, a magyarországi, valamint a horvát-szlavonországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámába a következő végzett erdészeti főiskolai hallgatókat ideiglenes minőségü erdőgyakornokokká: *Papp* Lászlót a bustyaházai erdőhivatalhoz, *Bacsilla* Lajost a lippai főerdőhivatalhoz, *Mankovich* Rezsőt az ungvári főerdőhivatalhoz, *Dobrovits* Lászlót az apatini erdőhivatalhoz, *Zvarik* Egyedet az orsovai erdőhivatalhoz, *Szabo* Endrét a beszterczebányai erdőigazgatósághoz, *Baumgartner* Emánuelt az apatini erdőhivatalhoz, *Nechay* Oszvaldot a kolozsvári erdőigazgatósághoz, *Lippoczy* Bélát a lugosi erdőigaz-

Budapest, 1906. XXVIII. évf. 290. (10,019.) szám. Vasárnap, október 21.

Előfizetési árak:
Egész évre .... 28 k. — f.
Félévre ..... 14 „ — „
Negyedévre ... 7 „ — „
Egy hóra ..... 2 „ 40 „

Egyes szám ára 8 f.
Vidéken 10 f.

Megjelenik minden nap, ünnep és vasárnap után is.

PESTI HIRLAP

A MUNKÁSMOZGALMI INTÉZET KÖNYVTÁRA

Szerkesztőség:
Budapest, Váci-körut 78. I. emelet,
hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Budapest, Váci-körut 78.,
hová az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Budapest, 1906. október 21.

Kivonat a hivatalos lapból.

Kinevezések, áthelyezések. A földmivelésügyi miniszter leleszi *Kovách* Gáspár kávai lakost Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye közigazgatási bizottságába közgazdasági előadóvá; a vezetése alatt álló miniszteriumhoz dr *Péchy* Tibor budapesti lakost ideiglenes minőségü dijtalan miniszteri fogalmazógyakornokká nevezte ki; a magyarországi, valamint a horvát-szlavonországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámába a következő végzett erdészeti főiskolai hallgatókat ideiglenes minőségü m. kir. erdőgyakornokokká nevezte ki: *Papp* Lászlót a bustyaházai m. kir. erdőhivatalhoz, *Bacsilla* Lajost a lippai m. kir. főerdőhivatalhoz, *Mankovich* Rezsőt az ungvári m. kir. főerdőhivatalhoz, *Dobrovits* Lászlót az apatini m. kir. erdőhivatalhoz, *Zvarik* Egyedet az orsovai m. kir. erdőhivatalhoz, *Szabó* Endrét a besztercebányai m. kir. erdőigazgatósághoz, *Baumgartner* Emánuelt az apatini m. kir. erdőhivatalhoz, *Nechay* Oszvaldot a kolozsvári m. kir. erdőigazgatósághoz, *Lippóczy* Bélát a lugosi m. kir. erdőigazgató-

57-dik évfolyam. 289. szám.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre . . 28 kor. — fill.
Félévre . . . 14 . — .
Negyedévre . . 7 . — .
Egy hóra . . . 2 . 40 .
Egyes szám . . . . 8 fill.
Vidéken . . . . . 10 .

PESTI NAPLÓ

Apróhirdetések ára: Egy szó 4 fillér, vastagabb betüvel 8 fillér.
Hirdetések milliméter számítással, díjszabás szerint.
Megjelenik minden nap, ünnep és vasárnap után is.

Budapest, 1906. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Andrássy-ut 27. Vasárnap, október 21.

Budapest, 1906. október 21.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 20. —

Kinevezés. A földmivelésügyi miniszter a vezetése alatt álló minisztériumhoz dr. Péchy Tibor budapesti lakost ideiglenes minőségü díjtalan miniszteri fogalmazó-gyakornokká, a magyarországi, valamint a horvátszlavonországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámába a következő végzett erdészeti főiskolai hallgatókat ideiglenes minőségü erdőgyakornokokká: Papp Lászlót a bustyaházai erdőhivatalhoz, Bacsilla Lajost a lippai főerdőhivatalhoz, Mankovich Rezsőt az ungvári főerdőhivatalhoz, Dobrovits Lászlót az apatini erdőhivatalhoz, Zvarik Egyedet az orsovai erdőhivatalhoz, Szabó Endrét a beszterczebányai erdőigazgatósághoz, Baumgartner Emánuelt az apatini erdőhivatalhoz, Nechay Oszvaldot a kolozsvári erdőigazgatósághoz, Lippóczy Bélát a lugosi erdő-

Budapest, 1907. 49. szám. Csütörtök, február 28.

BUDAPESTI KÖZLÖNY.

HIVATALOS LAP.

Szerkesztőségi iroda: VII. kerület, Rákóczi-ut 54. szám.
Kiadó-hivatal: VII., Rákóczi-út 54., Athenaeum-épület. Előfizetéseket elfogad és lappéldányokat árusit az Eggenberger-féle könyvkereskedés IV., Kecskeméti-utcza 3. sz.

Előfizetési Árak: a »Hivatalos Értesitő« és az »Országgyülési Értesitő« czimü mellékletekkel együtt, naponkénti postai szétküldéssel, vagy helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . . . 40 korona
Félévre . . . . . 20 »
Negyedévre . . . . . 10 »
Egy teljes lap ára 60 fillér.

Hivatalos hirdetések: A »Hivatalos Értesitő«-be iktatandó hirdetések díjai előlegesen beküldendők, még pedig 100 szóig egyszeri hirdetésért 2 kor., 100—200 szóig 4 kor., 200—300 szóig 6 kor. és igy tovább. — Azonfelül az esedékes nyugtabélyeg és az esetleg kért lappéldányok ára 60 fillérjével is megküldendő.

Magánhirdetések: Egy hatodhasábos nonpareille-sor (illetőleg annak térfogata) egyszeri beiktatásnál 50 fill., kétszerinél 45 fill., a három vagy többszöri beiktatásnál 30 fillérbe kerül minden egyes megjelenésért.

Budapest, 1907. február 28.

A m. kir. földmivelésügyi minister *Nechay Oszvald*, *Neumann Jenő* és *László János* erdőgyakornokokat a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámából az állami kezelésbe vett községi s némely más erdőket és kopár területeket kezelő erdőtisztek létszámába átsorozta s *Nechay Oszvaldot* a beszterczei m. kir. erdőigazgatósághoz, *Neumann Jenőt* a dési m. kir. állami erdőhivatalhoz és *László Jánost* a nagyenyedi m. kir. állami erdőhivatalhoz helyezte át.

Budapest, 1907. XXVII. évfolyam, 52. szám. Péntek, március 1.

BUDAPESTI HIRLAP

Megjelenik hétfő kivételével mindennap.
Előfizetési árak: Egész évre 28 kor., félévre 14 kor., negyedévre 7 kor., egy hónapra 2 kor. 40 fil. Egyes szám ára helyben 8 fil., vidéken 10 fil.
Telefon: szerk. 54—63, kiadóh. 55—95, igazg. 55—53.

Főszerkesztő és laptulajdonos:
Rákosi Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VIII. ker., Rökk Szilárd-utca 4. sz.
Előfizetés- és hirdetés-fölvétel: Ugyane hás József-körut 5. sz. a. oldalán.
Apró hirdetések ára: Egy szó 5 fil., vastagabb betűrel 10 fil.
Hirdetések milliméter számitással, díjszabás szerint.

Budapest, 1907. március 1.

A hivatalos lapból.

— Február 28. —

Kinevezés. A belügyminiszter az Eperjes városi anyakönyvi kerületbe *Andor* Sándor anyakönyves helyettest anyakönyvessé, *Faragó* József és *Matherny* Gusztáv városi tanácsost pedig anyakönyves helyettessé, a kassai itélőtábla elnöke *Horkai* Ferencet díjas gyakornokká; a kolozsvári itélőtábla elnöke *Andre* Ágoston drt segítődíjas joggyakornokká; a nagyváradi itélőtábla elnöke *Petrás* Lajos drt, *Novák* Bélát és *Mező* Sándort díjas joggyakornokká nevezte ki.

Áthelyezés. A földmivelésügyi miniszter *Nechay* Oszváldot a besztercei kir. erdőigazgatósághoz, *Neumann* Jenőt a dési állami erdőhivatalhoz és *László* Jánost a nagyenyedi állami erdőhivatalhoz helyezte át.

MAGYARORSZÁG

BUDAPEST, 1907. MÁRCZIUS I. PÉNTEK XIV. ÉVFOLYAM 52. SZÁM.

Előfizetési ár: negyedévre 7 korona, egész évre 28 korona. Egyes szám ára helyben 8 fillér, vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő: Holló Lajos.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Teréz-körut 19 sz. Hirdetések milliméter számítással díjszabás szerint.

H. HUNYADI INTÉZET KÖNYVTÁRA

Budapest, 1907. március 1.

Athelyezések. A földmivelésügyi miniszter *Nechay* Oszvald, *Neumann* Jenő és *László* János erdőgyakornokokat a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámából az állami kezelésbe vett községi s némely más erdőket és kopár területeket kezelő erdőtisztek létszámába átsorozta s *Nechay* Oszvaldot a beszterczei m. kir. erdőigazgatósághoz, *Neumann* Jenőt a dési m. kir. állami erdőhivatalhoz és *László* Jánost a nagyenyedi m. kir. állami erdőhivatalhoz helyezte át.

Budapest, 1907. XXIX. évf. 52. (10,141.) szám. Péntek, március 1.

Előfizetési árak:
Egész évre . . . . 28 k. — f.
Félévre . . . . . 14 „ — „
Negyedévre . . . 7 „ — „
Egy hóra . . . . . 2 „ 40 „
Egyes szám ára 8 f.
Vidéken 10 f.
Megjelenik minden nap, hétfő kivételével.

PESTI HIRLAP

Szerkesztőség:
Budapest, Váci-körut 78. I. emelet,
hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Budapest, Váci-körut 78.,
hová az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Budapest, 1907. március 1.

Kivonat a hivatalos lapból.

Kinevezések, áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter dr *Szücs* István segédtitkári cimmel és jelleggel felruházott miniszteri fogalmazót és dr *Nagy* Árpád miniszteri fogalmazótminiszteri segédtitkárokká, *Angeli* Róbert és dr *Cselőtei* Lajos miniszteri segédfogalmazókat miniszteri fogalmazókká, dr *Tóth* István, dr *Pilinszki* Ferenc, *Dulovics* Árpád, dr *Gönczi* Jenő, dr *Flandorffer* Pál és dr *Fábján* Jenő fizetéstelen segédfogalmazókat pedig fizetéses segédfogalmazókká nevezte ki. A földmivelésügyi miniszter *Nechay* Oszvald, *Neumann* Jenő és *László* János erdőgyakornokokat a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámából az állami kezelésbe vett községi s némely más erdőket és kopár területeket kezelő erdőtisztek létszámába átsorozta s *Nechay* Oszvaldot a besztercei m. kir. erdőigazgatósághoz.

Budapest, 1907. V. évfolyam. 52. szám. Péntek, március 1.

Előfizetési árak:
Egész évre ... 28 k. — f.
Félévre ... 14 » — »
Negyedévre ... 7 » — »
Egy hóra ... 2 » 40 »
Egyes szám ára 8 fillér. Vidéken 10 fillér.

AZ UJSÁG

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, Rákóczi-út 54. sz.
Telefon 56—16.
KIADÓHIVATAL:
Budapest, Rákóczi-út 54. sz.
Telefon 64—01—02—03.
Megjelen hétfő kivételével minden nap, ünnep után is.

NEMZETI MUNKÁSMOZGALMI INTÉZET

Budapest, 1907. március 1.

— **Az állami erdészet köréből.** A földmivelésügyi miniszter Nechay Oszvald, Neumann Jenő és László János erdőgyakornokokat a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámából az állami kezelésbe vett községi s némely más erdőket és kopár területeket kezelő erdőtisztek létszámába átsorozta s Nechay Oszvaldot a beszterczei m. kir. erdőigazgatósághoz, Neumann Jenőt a dési m. kir. állami erdőhivatalhoz és László Jánost a nagyenyedi állami erdőhivatalhoz helyezte át.

MAGYARORSZÁG

TISZTI CZÍM- ÉS NÉVTÁRA

XXVIII. ÉVFOLYAM.

1909.

A M. KIR. KERESKEDELEMÜGYI MINISTER RENDELETÉBŐL

SZERKESZTI ÉS KIADJA

A M. KIR. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL.

1062/14.

BUDAPEST.

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

1909.

M. kir. erdőigazgatóság.

(Székhelye: Besztercze.)

Kiterjed: Besztercze-Naszód vármegyében a volt naszódvidéki községi erdőkre.

Hivatalfőnök: **Laitner** Elek, FJr.-I. és tk. Ⓟ erdőigazgató, min. tanácsosi czímmel.

Beosztva: **Puskás** Ferencz, erdőmester.

Petrás Jakab, erdőmester.

Ráduly János, főerdész.

Kohout János, erdész.

Gaál Imre, erdészjelölt.

Niederland Rezső, erdészjelölt.

Dezső János, erdőgyakornok.

Vagács Sándor, erdőgyakornok.

Nechay Ozvald, erdőgyakornok.

Török Albert, felmérési felügyelő.

XX. évfolyam. — 12. szám. Megjelenik minden vasárnap. Budapest, 1909 március 21.

FÖLDMÍVELÉSI ÉRTESÍTŐ

KIADJA A MAGYAR KIRÁLYI FÖLDMÍVELÉSÜGYI MINISTER.

Kiadóhivatal: IV., Egyetem-utca 4 sz. Magánelőfizetőknek egész évre 4 korona.

Budapest, 1909. március 21.

A m. kir. földmivelésügyi minister az állami erdőtisztek összesitett közös rangsorozati létszámában *Kriska Sámuel, Petricsek István, Pap Sándor, Leitner Endre, Budisavljević Tódor, Frőhlich György, Muck András, Papp László, Bacsilla Lajos, Mankovich Rezső, Dobrovits László, Zvarik Egyed, Szabó Endre, Nechay Oszvald, Baumgartner Emanuel, Lippóczy Béla, Balás Emil, Neumann Jenő, László János, Rusz Imre, Barna Endre, Ljustina Mihály, Gruber Rezső, Hajdu Gyula, Bársony József, Szeőts Béla, Vagács Sándor és Thegze László* ideiglenes minőségű m. kir. erdőgyakornokokat m. kir. erdőmérnökjelöltekké nevezte ki.

60-dik évfolyam. 56. szám.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ... 28 kor. — fill.
Félévre ... 14 „ — „
Negyedévre ... 7 „ — „
Egy hóra ... 2 „ 40 „
Egyes szám ... 10 fill.

PESTI NAPLÓ

APRÓHIRDETÉSEK ÁRA
Egyes szó 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér.
Hirdetések milliméter számítással, díjszabás szerint.
Megjelenik hétfő kivételével naponkint, ünnep után is.

Budapest, 1909. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Andrássy-ut 27. Vasárnap, március 7.

Kivonat a hivatalos lapból.

1909.

— Március 6. —

a földmivelésügyi miniszter Dologh Jenő m. kir. kataszteri főmérnököt erdészeti főmérnökké; Kriska Sámuel, Petricsek István, Pap Sándor, Leitner Endre, Budisavljevics Tódor, Fröhlich György, Muck András, Papp László, Bacsilla Lajos, Mankovich Rezső, Dobrovits László, Zvarik Egyed, Szabó Endre, Baumgartner Emanuel, Nechay Oszvald, Lippóczy Béla, Rusz Imre, Barna Endre, Ljustina Mihály, Gruber Rezső, Hajdu Gyula, Bársony József, Szeőts Béla, Thegze László és Vagács Sándor ideiglenes minőségü m. kir. erdőgyakornokokat m. kir. erdőmérnök-jelöltekké, Schwanzcer Gusztáv végzett

Budapest, 1909. XXXI. évf. 56. (10.766) szám. Vasárnap, március 7.

Előfizetési árak:
Egész évre .... 28 k. — f.
Félévre ..... 14 „ — „
Negyedévre ... 7 „ — „
Egy hóra ..... 2 „ 40 „
Egyes szám ára 10 f.
Megjelenik hétfő kivételével minden nap.

PESTI HIRLAP

M. KIR. ORSZÁGOS LEVÉLTÁR

Szerkesztőség:
Budapest, Váci-körut 78.
I. emelet,
hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Budapest, Váci-körut 78.,
hová az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Budapest, 1909. március 7.

Kivonat a hivatalos lapból.

Kinevezések, áthelyezések. A földmivelésügyi miniszter kinevezte:

nuel, Nechay Oszvald, Lippóczy Béla, Balás Emil, Neumann Jenő, László János, Rusz Imre, Barna Endre, Ujustina Mihály, Gruber Rezső, Hajdu Gyula, Bársony József, Szeöts Béla, Thegze László és Vagács Sándor ideiglenes minőségü m. kir. erdőgyakornokokat erdőmérnök-jelöltekké, Schvanczer Gusztáv végzett erdészeti fő-

MAGYARORSZÁG

TISZTI CZÍM- ÉS NÉVTÁRA

XXIX. ÉVFOLYAM.

1910.

1062/5

A M. KIR. KERESKEDELEMÜGYI MINISTER RENDELETÉBŐL

SZERKESZTI ÉS KIADJA

A M. KIR. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL.

Ára 12 korona.

BUDAPEST.

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

1910.

Lippai főerdőhivatal.

(Kiterjed: Arad, Csanád, Krassó-Szörény és Temes vármegyékre.)

Hivatalfőnök: **Hammer Károly**, P főerdőtanácsos.

Erdőtanácsosok: **Földes János**, P
Nemes Károly, P
Molcsányi Ernő, P

Erdőmérnökök: **Puchreiner Henrik**, P
Ludmann Miksa, P
Krajcsovits Ferencz, P

Segéderdőmérnökök: **Szepessy Elek**, P
Szabó Kálmán, P
Jávorszky Zoltán, P
Linhart Ödön, P
Héjj János, P

Erdőmérnökjelöltek: **Bacsilla Lajos**, P
Nechay Oszvald, P

P = polgári jubileumi kereszt kitüntetés

XXII. évfolyam. — 7. szám. Megjelenik minden vasárnap. Budapest, 1911 február 12.

FÖLDMÍVELÉSI ÉRTESÍTŐ

KIADJA A MAGYAR KIRÁLYI FÖLDMÍVELÉSÜGYI MINISTER.

Kiadóhivatal: IV., Egyetem-utca 4. sz. Magánelőfizetőknek egész évre 4 korona

Budapest, 1911. február 12.

A m. kir. földmívelésügyi minister az állami erdőtisztek összesített közös rangsorozati létszámában kinevezte *Krause Tivadar*, *Papp László*, *Bacsilla Lajos*, *Mankovich Rezső*, *Dobrovits László*, *Zvarik Egyed*, *Szabó Endre*, *Baumgartner Emanuel* és *Nechay Oszvald* erdőmérnök-jelölteket segéderdőmérnökökké.

MAGYARORSZÁG

TISZTI CZÍM- ÉS NÉVTÁRA

XXXII. ÉVFOLYAM.

1913.

~~1663~~/1.

A M. KIR. KERESKEDELEMÜGYI MINISTER RENDELETÉBŐL

SZERKESZTI ÉS KIADJA

A M. KIR. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL.

Ára 12 korona.

BUDAPEST.

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

1913.

Lippai főerdőhivatal.

(Kiterjed: Arad, Csanád, Krassó-Szörény és Temes vármegyékre.)

Hivatalfőnök: Ormai Kálmán, P főerdőtanácsos.

Főerdőtanácsos: Földes János, P

Főerdőmérnökök: Oszterlamm Ernő.

Seenger Lajos.

Erdőmérnökök: Puchreiner Henrik, P

Ludmann Miksa, P

Szepessy Elek, P

Segéderdőmérnökök: Pécsi Ottó, P

Fail Ernő.

Nechay Oszvald, P

P = polgári jubileumi kereszt kitüntetés

XXVI. évfolyam. — 20. szám. Megjelenik minden vasárnap. Budapest, 1915 május 16.

FÖLDMÍVELÉSI ÉRTESÍTŐ

KIADJA A MAGYAR KIRÁLYI FÖLDMÍVELÉSÜGYI MINISTER.

Kiadóhivatal: IV., Egyetem-utca 4. sz. Magánelőfizetőknek egész évre 4 korona.

Tartalom: Hivatalos rész. — Hirdetmények. — Szeszforgalmikimutatás. — Gabonakimutatások. — *Állategészségügyi kimutatás* (1915. évi május hó 12-éről.

Budapest, 1915. május 16.

f) az összesített közös rangsorozati létszámban: *Török János, Wény János, Rusznyák Győző, Héjj János István, Loványi Heribert, Móré László, Schalát Béla, Húger Gyula, Niederland Rezső, Kelle Artur, Plotényi Jenő, Léber György, Velics Rezső, Mózs Ferenc, Fromm János, Szorkovszky Libor, Gaál Imre, Vojtás Árpád, Kelecsényi Mihály, Schwartz Béla, Kriska Sámuel, Petricsek István, Pap Sándor, Budisavljevic Tódor, Fröhlich György, Muck András, Krause Tivadar, Papp László, Bacsilla Lajos, Mankovich Rezső, Dobrovits László, Szabó Endre, Nechay Oszvald, Lippóczy Béla, Bársony József, Balás Emil, Neumann Jenő, Barna Endre, Gruber Rezső, Hajdu Gyula* és *Szeöts Béla* m. kir. segéderdőmérnököket m. kir. erdőmérnökökké,

V. évfolyam. — Jahrgang. Budapest, 1915. julius 10. 26—27. szám.

A FAKERESKEDELEM

DER HOLZHANDEL Budapest, 1915. július 10.

Fakereskedelmi és Faipari Közlöny
Holzhandel und Industrie Organ

◇ Az összes fakereskedők, fatermelők, fürészgyárak és erdőgazdaságok szaklapja.
◇ Fachzeitschrift der Holzhändler, Holzproducenten, Sägewerke und Forstwirtschafte.

ELŐFIZETÉSI DIJ:
1 évre Belföld K 20.— Külföld K 24.—
½ „ „ „ 10.— „ „ 12.—

HIRDETÉSEK előírás szerint kedvezményesen számittatnak.

Eredeti cikkek utánnyomása csak a forrás megnevezése mellett engedélyeztetik.

Felelős szerkesztő és kiadó:
Verantwortlicher Redakteur und Inhaber:
DEUTSCH GYULA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V. Visegrádi-utca 4. sz. Telefon 167—75.
Redaktion und Administration

Megjelenik: a háboru alatt minden hó 10-én és 25-én, esetleg többször. Békeidőben minden szerdán 12-24 oldal terjedelemig.

Erscheint: während des Krieges am 10. u. 25. des Monates ev. öfters. In Friedenszeiten jeden Mittwoch in einem Umfange von 10—24 Seiten.

ABONNEMENT:
1 Jahr Inland K 20 Ausland K 24
½ „ „ „ 10 „ „ 12

INSERATE: werden je nach der Vorschrift günstigen Tarife berechnet.

Der Nachdruck unserer Originalartikeln ist nur bei Angabe der Quelle gestattet.

Kinevezés a kincstári erdészetnél. (Folytatás.)

A király Ghillányi Imre báró földmivelésügyi miniszter előterjesztésére: Pajer István, Bachó János, Lág-

erdőmérnököket főerdőmérnökökké; az összesitett közös rangsorozati létszámba Török János, Wény János, Rusznyák Győző, Héjj János István, Loványi Heribert, Móré László, Schalát Béla, Háger Gyula, Niederland Rezső, Kelle Artur, Plotényi Jenő, Léber György, Velics Rezső, Mózs Ferenc, Fromm János, Szerkovszky Tibor, Gaál Imre, Vojtás Árpád, Kelecsényi Mihály, Schwartz Béla, Kriska Sámuel, Petricsek István, Pap Sándor, Budisavlevic Tódor, Fröhlich György, Muck András, Krause Tivadar, Papp László, Bacsilla Lajos, Mankovich Rezső, Dobrovits László, Szabó Endre, Nechay Oszvald, Lippóczy Béla, Bársony József, Balás Emil, Neumann Jenő, Barna Endre, Gruber Rezső, Hajdu Gyula és Szeőts Béla segéderdőmérnököket erdőmérnökökké; Csurilla Béla,

MAGYARORSZÁG

TISZTI CZÍM- ÉS NÉVTÁRA

XXXV. ÉVFOLYAM.

M. t. egyetemi könyvtár * Budapest

89/1916

1916.

A M. KIR. KERESKEDELEMÜGYI MINISTER RENDELETÉBŐL

SZERKESZTI ÉS KIADJA

A M. KIR. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL.

Ára 12 korona.

BUDAPEST.

PESTI KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

1916.

Lippai főerdőhivatal.

(Kiterjed: Arad, Krassó-Szörény és Temes vármegyékre.)

Hivatalfőnök: **Ormai Kálmán,** Ⓟ [P] **főerdőtanácsos.**

Főerdőtanácsos: **Lágler Gyula,** Ⓟ [P]

Erdőtanácsos: **Draskovich József,** Ⓟ [P]

Főerdőmérnökök: **Oszterlamm Ernő,** [P]
Vaitzik Ede, [P]

Erdőmérnökök: **Nechay Oszvald lovag,** [P]
Szepessy Elek, [P]

P = polgári jubileumi kereszt kitüntetés

XXIX. évfolyam. — 18. szám. Megjelenik minden vasárnap. Budapest, 1918 május 5.

FÖLDMÍVELÉSI ÉRTESÍTŐ

KIADJA A MAGYAR KIRÁLYI FÖLDMÍVELÉSÜGYI MINISTER.

Kiadóhivatal: IV., Egyetem-utca 4. sz. Magánelőfizetőknek egész évre 4 korona.

Budapest, 1918. március 5.

A m. kir. földmivelésügyi minister áthelyezte lovag *Nechay Oszvald* m. kir. erdőmérnököt Lippáról Beszterczebányára épitésvezetőnek. IV/23., 38,421. I/A—3. 1918. sz.)

A M. KIR. BELÜGYMINISZTER 25053/1938. II. A. SZ. AJÁNLÁSÁVAL.

A M. KIR. BELÜGYMINISZTER ÁLTAL IGAZOLT NEMESEK

1867–1937

SZERKESZTETTE ÉS KIADTA

DR GERŐ JÓZSEF

ÚJ EMBER Budapest KIADÓHIVATALA

BUDAPEST 1938

NECHAY (Felseisi) **Elemér,** *1911. VII. 24. Máriaradna, (Oszvald—Cosbuc Veturia), lg., e. 16845/1933.

Jenő ny. m. kir. tűzérszázados, *1884. II. 18. Kusma, (Lipót—Berger Emília), lg., e. 45439/1938.

Olivér, *1913. II. 16. Lippa, (Oszvald—Cosbuc Veturia), lg., e. 16845/1933.

Oszvald ny. m. kir. főerdőmérnök, *1885. XI. 24. Kusma, (Lipót—Berger Emília), lg., e. 16845/1933.

Oszvald, *1910. IX. 29. Kusma, (Lipót—br. Löwenthal Mária), lg., e. 16845/1933.

Tihamér, *1917. I. 24. Lippa, (Oszvald—Cosbuc Veturia), lg., e. 16845/1933.

A Növényvédelem című tudományos folyóirat 2013. szeptemberi számában dr. Nagy Bálint egyetemi tanár tollából megjelent "Száz éve született dr. Nechay Olivér (1913-1979)" című megemlékezésben olvashatjuk:

Nechay Oszvald főerdőmérnök **1926-ban Erdélyből repatriál, de állami erdészetnél nem kap állást. Az Országos Falusi Kislakásépítő Szövetkezetek mérnöke, haláláig** (1941).

Német-török közös nyilatkozat a célzatos álhírekről

Csütörtök, 1941 október 9. Budapest, IX. évf., 236. szám.

ÁRA 8 FILLÉR

Széchenyi István: Az erény örök, a bűn mulandó

Függetlenség

Telefonszám: 1-444-00

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Zsil, VIII., József-körút 5.

SZERKESZTI VITÉZ KOLOSVÁRY-BORCSA MIHÁLY

Előfizetési ár: egy hóra 1 P 90 fillér, negyedévre 5 P 50 fillér

Budapest, 1941. október 9.

HALÁLOZÁS

Felseisi lovag Nechay Oszvald ny. főerdőmérnök kedden 57 éves korában elhúnyt. Csütörtökön délután, fél 4 órakor temetik a Farkasréti-temető halottasházából. Lelkiüdvéért szombaton délelőtt 9 órakor mondanak szentmisét a Bakáts-téri plébániatemplomban.

Magyarázat:

Nechay Oszvald középső fia, dr. Nechay Olivér a családjával akkoriban (talán 1958-ig) a Budapest, IX. Zsil utca 3-5. alatti épületben (annak idején a szegedi "paprikások", a II. világháború után az Éliti Élelmezésipari Tervező Intézet, talán 1992 óta az Aki Agrárközgazdasági Intézet irodaháza) lévő földszinti szolgálati lakásban lakott, és feltehetőleg ő intézte a gyászmisét a közeli Bakáts téri plébániatemplomban.

NEMZETI UJSÁG

A kiadásért felelős: BARANYAY LAJOS vezérigazgató.

Kiadja a Központi Sajtóvállalat * XXIII. évf. 230. sz. CSÜTÖRTÖK

A szerkesztésért felelős: Dr. TÓTH LÁSZLÓ főszerkesztő

A MUNKÁSMOZGALMI INTÉZET KÖNYVTÁRA

Budapest, 1941. október 9.

Felseisi lovag *Nechay* Oszvald ny. m. kir. erőmérnök október 7-én 57 éves korában meghalt. Október 9-én délután fél 4 órakor temetik a farkasréti temető halottasházából. Az engesztelő szentmiseáldozat október 11-én reggel 9 órakor lesz a Bakáts-téri plebániatemplomban.

XXXI. évfolyam 231. szám Ára 12 fillér. Pécs, 1941. október 10. Péntek.

HIRDETÉSI ÁRAK
AZ SZÁLLÍTÁSA
POSTÁN EGY
HÓRA 2.50 PENGŐ
EGYES SZÁM ÁR
FILLER, 12 OLDALAS
20 FILLÉR. KÉZIRATOT
NEM ADUNK VISSZA

DUNÁNTÚL

SZERKESZTŐSÉG
PERCZEL-UTCA 2. SZÁM
TELEFONSZÁM: 29-49.
KIADÓHIVATAL
PERCZEL-UTCA 2. SZÁM
TELEFONSZÁM: 29-50.
HIRDETÉS
DÍJSZABÁS SZERINT

Pécs, 1941. október 10.

— Elhunytak: Felsőeisi lovag Nechay Oszvald ny. főerdőmérnök Budapesten, özv. Abelesz Mórné

Dr. Nechay Olivér (Lippa, 1913. február 16. - Budapest, 1979. június 28.) emléke

Wikipédia
A szabad enciklopédia

Nechay Olivér

Ellenőrzött

Nechay Olivér Lippa (ma: Románia), 1913. február 16. – Budapest, 1979. június 28.) gyógyszerész, közigazgatási jogalkotó a növényvédelem területén. Az államtudományi jogi doktori diplomával „A magyar növényvédelem aranykorában" (1959-1985) az *Agrárminisztérium* növényvédelmi és agrokémiai szakmai irányításának helyettes vezetője.

Nechay Olivér	
Született	1913. február 16. Lippa
Elhunyt	1979. június 28. (66 évesen) Budapest
Állampolgársága	magyar
Nemzetisége	magyar
Házastársa	Horváth Éva gyógyszerész
Gyermekei	öt gyermek
Foglalkozása	kémikus gyógyszerész
Tisztsége	főosztályvezető helyettes
Kitüntetései	Munka érdemrend ezüst fokozata (2x) Horváth Géza-emlékérem (1975)
Sírhelye	Gödöllő- Máriabesnyői régi- temető (Kapucinusok rendház temetője)

Sablon · Wikidata · Segítség

Élete

Középiskolai tanulmányait Gödöllőn a Premontrei Gimnáziumban végezte, majd a Budapesti Orvostudományi Egyetem Gyógyszerész szakán szerzett gyógyszerész diplomát. 1935-1940 között a Budapesti Pázmány Péter Tudomány Egyetem Jogtudományi Karán (https://www.elte.hu/content/az-egyetem-tortenet e.t.4?m=18) jogi tanulmányokat is folytatott, majd 1941-ben a Kolozsvári Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetemen Jog- és Államtudományi Karán államtudományi doktori (*doctor rerum politicarum*, dr. rer. pol.)[1] (https://hu.wikipedia.org/wiki/Doktor%C3%A1tus) címet szerzett. Jogi tanulmányai közepette folyamatosan dolgozott gyógyszerész kutatóként Budapesten, a Gyógynövénykísérleti Állomáson [2] (https://gynki.hu/wp-content/uploads/2017/04/GYNKI_tortenet_KM.pdf) (alapítva Budapesten 1915-ben), ahol vegyész, majd fő vegyész volt. Felesége: Horváth Éva ugyancsak gyógyszerész, akivel öt gyermeküket nevelték.

Talán nem véletlen, hogy az öt Nechay gyermek közül kettő is (Gábor és Erzsébet) a természet- és környezetvédelem területén helyezkedtek el, és tevékenységükkel erősítették a környezetvédelmi tárcát.[1]

Munkássága

A második világháború időszakában gróf Teleki Pál felkérésére báró Bánffy Dániel vezette Földművelésügyi Minisztériumnak a Növényegészségügyi Osztályára került Nechay Olivér 1941 decemberében, ahol jogalkotási feladatokkal foglalkozott.[2]

Munkáját 1945 után is folytathatta, azonban osztályidegen származása miatt megfigyelésnek és olykor felettesei részéről érkező zaklatásnak kitéve. Ebben a sorsfordító időszakban (1957-1989) a Földművelésügyi Minisztériumban 1959-ben lett munkatárs Nechay Olivér és Nagy Bálint főosztály vezető. Az osztálykülönbségek ellenére kettőjüket 15 szoros munkakapcsolatban eltöltött év kapcsolta össze, melyben Nechay a *növényvédelem jogi szabályozásának* "karmestereként" irányított. A szenvedéllyé váló *közös cél összetartásával* cementált, kételkedés nélküli *bizalom alakult ki közöttük* a „magyar növényvédelem aranykorában".[3] A *nemzetközi sikerű együttműködésüknek* a *szakmaiság*, a növényvédelem fejlesztésének *közös céljai és felelőssége* volt az alapja. Nagy Bálint karizmatikus vezető személyiség volt, de akinek ellentmondást nem tűrő természete miatt sokan voltak ellenzői, saját önkritikus jellemzése szerint is: „...idomíthatatlan voltam, mint a macska".[4] Nagy Bálint és Nechay Olivér közös munkával alakították ki azt a stratégiai koncepciót, amely Soós Gábor földművelésügyi miniszterhelyettes, (majd 1967-től MÉM) államtitkár támogatásával is találkozott: a gépesítés[5] és kemizálás (a műtrágyázás, peszticid használat) lettek a fő csúcsterületek. Az intenzív mezőgazdasági termelés során, a kemizálás terjedésével megnőtt a peszticid-felhasználásból eredő környezeti veszélyesség, aminek felelős és szakszerű nagyüzemi irányító szakembereinek képzésére – Szepessy István professzor kezdeményezésére, Nechay Olivér irányítása alatt – 1960-ban megkezdődött a felsőfokú agrár-képzésekben a *növényvédelmi szakmérnökök*, (ma: növényorvosok) képzése is.

A „magyar növényvédelem aranykora" az 1959-es esztendővel, Nagy Bálint, az első növényorvos főosztályvezetői kinevezésével kezdődött, és az 1983-as év közepéig tartott (Eke István, 2014,[6] Jordán László, 2021[7]). Az 1967-ben megalakult Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium (MÉM) önálló, Növényvédelmi Főosztályának szervezetére vonatkozó – a számos, korábbi jogszabályban megfogalmazott rendelkezést egységes rendszerbe foglalta – az 1968. évi 32. törvényerejű rendelet a növényvédelemről (1968.évi 32. tvr.),[8] az ún. ***Első Növényvédelmi Kódex***[9] nek is nevezett jogi keret, melynek szakmai koordinátora, felelőse Nechay Olivér volt. A növényvédelem feladata már nem csak a károsítók elleni védekezést jelenti, hanem megjelenik az első, lényegi élelmiszerbiztonsági rendelkezés: *az egészségre ártalmas növényvédő szermaradékot tartalmazó növények felhasználásának és forgalmazásának tilalma* is.

A Növényvédelmi Főosztály irányítása alá tartozott a *Növényvédelmi Szolgálat* és a megyei és a fővárosi *növényvédő állomások*,[10] az 1973-ban megalakult Növényvédelmi Központ, majd 1976-tól: a *Növényvédelmi és Agrokémiai Központ (MÉM NAK)*, amely 60 éves tevékenységének részleteiről Pálmai Ottó,[11] illetve a „magyar növényvédelem aranykoráról" Eke István[12] 2014-ben adtak részletes szakmai, kronológiai összefoglalót. Ezen időszak számos intézkedési eleme között a nagyüzemi gazdaságok tábláinak növényvédelmi kezeléseinek megszervezésére Szász Árpád (1935-2021)[13] kapott megbízást 1959-ben a *Repülőgépes Növényvédő Állomás* létesítésekor,[14] és aki a mezőgazdasági repülőgépes és helikopteres növényvédelem technológia fejlesztője is volt.[15] Szász Árpád olyan kiváló szakemberekkel dolgozhatott együtt, mint Dohy (Göllner) János, Ubrizsy Gábor, Nechay Olivér, Bordás Sándor,[16] Szatala Ödön és Ujvárosi Miklós.

A növekvő kemizálás és környezetszennyezés veszélyeinek felismerésére azonban hamarosan sor került. Rachel L. Carson: *Silent Spring* (1962) könyve (magyar nyelven *Néma tavasz*,[17] amely hazánkban is több kiadást ért meg: 1994, 1995, 2007) megpróbálta példákkal bizonyítani, hogy a *DDT* rovarölő szer, illetve más peszticidek maradandó környezeti károkat okozhatnak. Azzal érvelt, hogy az emberi test folyamatos kölcsönhatásban áll a környezetével, s így ki van téve a környezeti rendszerekben felhalmozódott mérgező anyagok hatásainak is. Szintén ez a tanulmány volt a kiindulópontja a *DDT betiltás*ának.

1965 márciusában bekövetkezett nagymértékű halpusztulás a Balatonon, amit vélhetőleg a DDT, dieldrin és az ebből keletkező endrin (klórozott szénhidrogén rovarölő szerek) okozott, majd ugyanebben az évben egy újabb nagymértékű halpusztulás következett be, valószínűleg aldrin-mérgezés hatására (Virág Árpád, 1997).[18] A halpusztulások okainak elemzése nyomán ***Magyarország volt az első a világon, ahol a DDT-t*** a tömeges balatoni halpusztulások miatt ***1968-ban betiltották*** (Pethő Ágnes, 2011),[19] hála *Nechay Olivér* toxikológusnak, aki híres volt széleskörű tudásáról és felelősségérzetéről, valamint *Cieleszky Vilmosnak* (1918-1989),[20] aki az Országos Élelmezés- és Táplálkozástudományi Intézet (OÉTI)[főigazgató helyettese volt.

Az USA-ban ez csupán 1974-ben történt meg, de hosszú volt az út odáig, hogy világszerte is betiltsák a DDT-t (és származékait), 2001-ben az ún. *Stockholm POP*[21]*'s Convention* (Stockholmi Egyezmény) elfogadásával. Azonban veszélyességének ellenére még ma is a világ számos országában használják a DDT rovarölő szert, főképp a maláriaterjesztő csípőszúnyogok elleni védekezésben.[22]

Nechay Olivérhez hasonló, nagy formátumú toxikológus hiányát ma is megsínyli a növényvédelmi irányítás.[23] Nagyon hiányzik az a bátor, megalkuvást nem tűrő, de korszerű orvosbiológiai nézőpont, ami a kiemelkedő környezeti problémák azonosításához és megoldásához elvezet. Nechay kitartóan küzdött a kemizálás veszélyeinek elhárítása érdekében.[24] A növényvédő szerek súlyos mellékhatásainak szakmai követésével és bírálatával az orvos szakma ma is adós, miközben az ezredvégen ez még nagyon másként volt (pl. Nechay Olivér, Dési Illés, Czeizel Endre). Az orvostársadalomnak a kémiai és genetikai biztonság területéről (*mutagénekre* és *GMO*-termékekre gondolva) meghatározóan állást kellene foglalnia. Tompa Anna könyve,[25] amely ugyan orvostudományi hiányterületet célzott meg, azonban számos kritika érte (Darvas, 2021).[26]

Nechay Olivérről, akinek szakértelmét nem nélkülözhették, háttérben maradó, „osztályidegen" úriember volt, akit a kommunista diktatúra idején személyében is megfigyeltek, „tevékenységéről" jelentéseket készítettek. A Nagy Bálint mellett betöltött moderátori, szürke eminenciás szerepét Vajna László professzor[27] egy előadásában így jellemezte: *„...és aki mindig vigyázott, hogy a megfeszített húr el ne szakadjon!"*. Nechay annak a kiváló nemzedéknek a tagja, amelyhez a botanikus Ujvárosi Miklós (1913–1981) pályatárs is tartozott. Egy olyan időszakban teljesítette küldetését, amelytől értékrendje meglehetősen távol állt, egy hitetlen világban hitet tudott átadni az embereknek. Mestere volt a növényvédelmi kémiának, toxikológiának, szakigazgatásnak, az egymástól elválaszthatatlan növény- és emberegészségügynek.[24] 1978-ban a mikotoxinok először kerültek a figyelem fókuszába az erős *Fusarium*-fertőzöttségű búza termés nyomán: Nechay elnökletével az általa összehívott *Első Országos Mikotoxin Értekezleten* [28](1978. november 3.) orvosok, állatorvosok és növényorvosok (növényvédelmi szakemberek) körében azok növény-, állat- és humánegészségügyi kockázataira irányította rá a figyelmet, mert „Mikotoxin világban élünk" (N.O.).[29]

Nechay 1974-ben ment nyugdíjba 61 évesen, ekkor második alkalommal kapta meg a magyar munka érdemrend ezüst fokozata (állami) kitüntetést. 1975-ben – a növényvédelmi szakmának, a növényorvoslásnak – a tudományterület specialitásától függetlenül – *a legkiemelkedőbb személyiségeinek elismerését jelentő szakmai kitüntetéssel*, a Horváth Géza-emlékéremmel is megtisztelték, egyidejűleg Jermy Tibor akadémikussal, a magyarországi *agrozoológia*, vagyis a mezőgazdasági-növényvédelmi állattan legnagyobb hatású képviselőjével. Nyugdíjasként a MÉM NAK szaktanácsadójaként felkérték a „Növényvédelem története" könyv megírására, amely töredékes kéziratnak azonban nyoma veszett.

Részvétele az oktatásban

A Keszthelyi Felsőfokú Mezőgazdasági Technikum növényvédelmi szakán (1962-1968). kezdetben technikusokat képeztek, amelyet 1972-ben egyetemi „növényvédelmi üzemmérnöki" szakká minősítettek át[30], meghívott előadói között ott találjuk Nechay Olivért a Növényvédelmi Főosztály helyettes vezetőjét is.[31]

Nechay Olivér címzetes egyetemi docensként számos egyetemi növényvédelmi kurzuson volt meghívott előadó Gödöllőn, Debrecenben, Keszthelyen a növényvédelmi higiénia, munka- és balesetvédelmi előírások betartatása, jog- és szakigazgatás tárgyak oktatásában[32].

Tanácsadói tevékenysége

A növényvédelmi szakmai kérdésekben a véleményalkotás és döntés-előkészítési feladataiban a Növényegészségügyi Tanács (1945 előtt), majd néhány év szünetet követően az MTA Agrártudományok Osztályaként (https://mta.hu/iv-osztaly/bemutatkozik-a-iv-osztaly-105610) 1950-től MTA Növényvédelmi (Fő-, majd) Tudományos Bizottság[33] néven folytatta munkáját Kadocsa Gyula (1950-1962) elnökletével, akinek halálát követően Ubrizsy Gábor lett a tanácsadó testület elnöke, és amelynek tagjaként Nechay Olivér (1962-1967) segítette a szakmai testület munkáját.[34]

Nechay Olivér előadást tart (1948, Gödöllő)

Szakkönyv írás és lektorálás

Nechay Olivér szakmai tapasztalataival, a főosztályvezető helyettesi felelősségével bekapcsolódott a szakkönyvek írásába, de a szakkönyvek kollegiális lektorálásába is, az igényes korrektség ellenőrzésével.

Magyarországon évente nyomtatott kiadvány jelenik meg az engedélyezett növényvédő szerek listájáról a kereskedelmi megnevezéséről, hatóanyag(ok)ról, terméktípusról, rtékekről, toxikológiai veszélyességi besorolásukról, formulázási jelöléseiről, forgalmi kategóriákról, az alkalmazás dózisairól és sok más fontos információról a növényvédő szakemberek és a gazdálkodók számára. Ez a hatósági engedélyalapú *„Engedélyezett Növényvédőszerek*[35] ...." szakkönyv-sorozat 1966-ban Nechay Olivér könyvével kezdődött. Azóta minden évben megjelenik, általában növekvő terjedelemben, 1993-tól már 2 kötetre bontva: „Növényvédő szerek, termésnövelő anyagok[36] I-II....", amelyek terjedelme – a peszticidek kínálatának szűkülését és a termésnövelő anyagok bővülését követve – a II. kötet egyre terjedelmesebbé vált. A *naprakész digitális hatósági adatbázist a NÉBIH* gondozza.

Könyvei

Nechay Olivér szerzőként és/vagy társszerzőként6 könyv megírásában vett részt.

- Berend Iván, Bognár Sándor, Csorba Zoltán, Jermy Tibor, Klement Zoltán, Milinkó István, Nagy Barnabás, *Nechay Olivér*, Podhradszky János, Reichart Gábor, Sántha László, Szelényi Gusztáv, Szijj József, Szirmay János, Ubrizsy Gábor (1954): *Növényvédelmi Útmutató az 1954. évre.* (Kacsó András szerk.). Földmüvelésügyi Minisztérium Kísérleti és Propaganda Igazgatósága, Budapest. 157 o.
- Mihalik Lajos, *Nechay Olivér* (1959): *Növényvédelmi tájékoztató a földmüvesszövetkezetek részére*. Mütrágya és Növényvédőszer Értékesítő Szövetkezeti Vállalat Kiadó, Budapest. 144 o.
- Bachó Zoltán, Boér András, Domokos Olga, Farkas László, Pap Mózes, Kacsó András, Tuli György, Kaczián Viktor, *Nechay Olivér*, Szentgyörgyi László, Trefán László (1962): *Növényvédelmi zsebkönyv*. Mezőgazdasági Könyv- és Folyóiratkiadó Vállalat, Budapest. 311 o.
- Berend Iván, Békési Ferenc, Forgó Ferenc, Héger József, Jékely Endre, Medveczky István, Mészáros István, Molnár István, *Nechay Olivér*, Pálovics Béláné, Podányi Sándor, Simka István, Szabó József, Takács József (1960, 1965): Mezőgazdasági szakigazgatás. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest. 311 o.
- *Nechay Olivér* (1966): Növényvédőszerek. Mezőgazdasági Könyvkiadó Vállalat, Budapest. 133 o.
- Josepvits Gyula, *Nechay Olivér* (1968): Klórozott szénhidrogének helyettesítési lehetősége a növényvédelemben. Témadokumentáció. Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium Információs Központja, Budapest. 57 o.

Lektori tevékenysége

1958 és 1978 között mintegy 32 könyv kiadásának előkészítésében volt felelős Nechay a szakmai pontosság és korrektség ellenőrzésének.

- Balázs Ferenc et al. (1958): *Növényvédelmi útmutató az 1958/59. évre.* (Kacsó András szerk.). Mezőgazdasági Kiadó, Budapest. 239 o.
- Erdélyi Tibor, Tengerdi János (1959): *Permetezés, porozás a gyümölcsösben, szőlőben, szántóföldön és konyhakertben*. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest. 190 o.
- Bordás Sándor (1962): Munkavédelmi óvórendszabályok növényvédőszerekkel dolgozók részére. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest. 59 o.
- Erdélyi Tibor, Tengerdi János (1962): *Permetezés, porozás a gyümölcsösben, szőlőben, szántóföldön és konyhakertben*. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest. 227 o.
- Domokos Olga et al. (1963): Növényvédelmi zárszolgálati kézikönyv. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest. 287 o.
- Manninger G. Adolf, Kacsó András, Kerekes Gyula (1963): Üzemi növényvédelem. (Fehér Gyula, Horváth Sándor, Muraközy Tamás, Sárközy Péter szerk.). A "Magyar Mezőgazdaság Termelőszövetkezeti Kiskönyvtára" sorozat. Mezőgazdasági Könyv- és Folyóiratkiadó Vállalat, Budapest.190 o.
- Bordás Sándor (1964): Veszélyes növényvédőszerek. Mezőgazdasági Könyv- és Folyóiratkiadó Vállalat, Budapest. 555 o.
- Bohér András et al. (szerk. 1964): *A Magyar Népköztársaság területén engedélyezett növényvédőszerek 1964-65. évi jegyzéke*.Mezőgazdasági Kiadó, Budapest. 87 o.
- Pap Mózes, Sándor Ferenc, Szentgyörgyi László (1966): *A házikertek és szórványgyümölcsösök növényvédelme*. (Szőllősi Dezső szerk.). Mezőgazdasági Könyvkiadó, Budapest. 287 o.
- Nagy Bálint, Szentgyörgyi László, Boér András, Kozma Lajos, Bachó Zoltán, Tuli György, Szöllősi Dezső (1966): *Növényvédelmi Útmutató*. Mezőgazdasági Könyv- és Folyóiratkiadó Vállalat, Budapest. 370 o.
- Beccari F., Grainger J., Weichser B., Zadoks J.C., Ennis W.B. (1967): *A növénytermesztést ért veszteségek megállapításának módszerei*. (Szakirodalmi tájékoztató / FAO Symposium on crop losses 1967 October, Rome) (Szalay-Marzsó László, Fabinyi Rudolf szerk.1969). Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium Információs Központja, Budapest. 239 o.
- Terényi Sándor, Josepovits Gyula, Matolcsy György (1967): Növényvédelmi kémia. Akadémiai Kiadó, Budapest. 462 o. ISBN 2399985670888
- Kádár András (1967): *Az 1966. évi növényvédőszer-kísérletek eredményei*. Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium, Budapest. 150 o.
- Bonta János, Bordás Sándor (1968): A mezőgazdasági növényvédőszer-raktárosok útmutatója. Medicina Könyvkiadó, Budapest. 124 o.
- Berend István, Farkas László, Nagy Barnabás, Szelényi Gusztáv, Bognár Sándor, Reichart Gábor (1968): Növényvédelmi enciklopédia I-II. (Ubrizsy Gábor szerk.). Mezőgazdasági Kiadó, Budapest. 1016 o.
- Hargitai Ferenc, Bordás Sándor (szerk. 1968): *Engedélyezett növényvédőszerek 1968*. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest. 143 o.
- Hargitai Ferenc, Bordás Sándor (szerk. 1969): *Engedélyezett növényvédőszerek 1969*. Mezőgazdasági Könyvkiadó Vállalat, Budapest. 183 o.
- Bordás Sándor (1969): Munkavédelem a kémiai növényvédelemben. Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium Információs Központ, Budapest.123 o.
- Szentgyörgyi László, Kádár Aurél, Boér András, Pap Mózes, Szappanos István (1970): Növényvédelmi technológia. (Sándor Ferenc szerk.). Mezőgazdasági Könyvkiadó Vállalat, Budapest.301 o.
- Schirilla György (1970): *A növényvédelem jogi vonatkozásai*. Mezőgazdasági Könyvkiadó, Budapest. 271 o.
- Kádár Tibor, Losonczy Béla, Szederkényi Miklós (1970): A növényvédőszerek egészségi ártalmainak megelőzése és elsősegélynyújtás'. "Munkavédelmi Kiskönyvtár 30.", Táncsics Könyvkiadó, Budapest. 248 o.
- Bordás Sándor (1970): *Engedélyezett növényvédőszerek 1970*. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest.162 o.
- Hargitai Ferenc, Bordás Sándor (1974): *Engedélyezett növényvédőszerek 1974*. Mezőgazdasági Könyvkiadó Vállalat, Budapest. 226 o.
- Balogh Sándor, Kovács Viktor, Pap Mózes (1974): Növényvédelmi technológiá'k. (Sándor Ferenc szerk.) Mezőgazdasági Kiadó, Budapest. 336 o.
- Boér András, Hargitai Ferenc, Pap Mózes, Szentgyörgyi László (1974): *Növényvédelem*. Tankönyvpótló jegyzet/kézirat/1703/1. sz. Gyümölcstermesztő - kertész/1703/2.sz. Szőlőtermesztő – kertész, és 1703/3. sz. Zöldségtermesztő - kertész szakma tanulói részére. MÉM Szakoktatási Főosztály, Budapest. 195 o.
- Bordás Sándor (1975): *Engedélyezett növényvédő szerek 1975*. Mezőgazdasági Könyvkiadó Vállalat, Budapest. 276 o.
- Bory Miklós, Kanizsay Jenő (1975): *Jövedelmező háztáji növénytermesztés*. Mezőgazdasági Könyvkiadó Vállalat. 263 o.
- Bordás Sándor (1976): *Engedélyezett növényvédőszerek 1976*. (Hargitai Ferenc, Kónya Árpád, szerk.) Mezőgazdasági Könyvkiadó Vállalat, Budapest. 239 o.
- Farkas Károly (1977): *Növényvédő szerekről kertbarátoknak*. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest. 186 o.
- Lelkes Lajos, Bodor János, Balázs Klára (1977): *Kiskertek és házikertek növényvédelmi naptára*. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest. 227 o.
- Rády Márta (1978): Agrokémia II'. (egyetemi jegyzet, kilencedik kiadás). Agrártudományi Egyetem Mezőgazdaságtudományi Kar Mezőgazdasági Kémiai Tanszék, Gödöllő. 137 o.
- Kovács Viktor, Szentgyörgyi László, Vályi István, Szappanos István, Kádár Aurél, Petró Ede (1978): Növényvédelmi technológiák 1979-1980.' (Sándor Ferenc szerk.) Mezőgazdasági Kiadó, Budapest. 451 o.

Tisztelete és búcsúztatása

A mindenki által szeretett és tisztelt dr. Nechay Olivér, „Olivér bácsi" 1979. június 28-án hunyt el. Ravatalát római katolikus pap szentelte meg a Farkasréti temetőben július 6-án. Budapesten ezidőben tartották a *11th International Symposium on Fruit Tree Virus Diseases (https://catalog.libraries.psu.edu/catalog/1046377)* virológiai szakmai rendezényt 1979. július 3-11. között, melyet V. Németh Mária[37][38] nemzetközileg ismert virológus szervezett (a Gyümölcsfák vírusbetegségeinek XI. Nemzetközi Szimpóziumának konferenciakötete 1981-ben jelent meg).[39] A rendezvény fontosságát aláhúzza, hogy a legfelsőbb hazai növényvédelmi vezetők: a szakminiszter helyettese, Váncsa Jenő, Nagy Bálint a Növényvédelmi és Agrokémiai

főosztály vezetője, továbbá számos külföldi szakvezető vett részt a jeles konferencián. Az Európai és Mediterrán Növényvédelmi Szervezet, az EPPO (https://www.eppo.int/) akkori általános igazgatója (1967-1984), dr. G. Mathys (https://www.eppo.int/ABOUT_EPPO/brief_history) a szimpózium tiszteletbeli elnöke *1979. július 6-án átmenetileg felfüggesztette a konferenciát*, hogy mindenki elbúcsúzhasson az akkoriban *nagy becsben álló magyar növényvédelem helyettes vezetőjének*, Nechay Olivérnek a ravatalánál.

Nechay Olivér hamvainak végső urnaelhelyezése 1979. július 18-án volt a Nemzeti Örökség Intézete által a Nemzeti Sírhelyek körébe tartozó Gödöllő-Máriabesnyői régi-temetőben (https://intezet.nori.gov.hu/temetok/mariabesnyoi-regi-temeto/) (Kapucinusok rendház temetője), gróf Teleki Pál síremlékének közelében.

Jegyzetek

1. Darvas Béla (2022): Búcsú helyett [V Nechay Gábor (1942-2020)]. https://greenfo.hu/hir/bucsu-helyett-%E2%80%A0nechay-gabor-1942-2020/Hozzáférés: 2024.01.09.
2. Nagy Bálint (2013): Száz éve született dr. Nechay Olivér (1913-1979). Növényvédelem 49 (9): 418-424. http://real-j.mtak.hu/23680/9/novenyvedelem_2013_9.pdf
3. Eke István (2014): A magyar növényvédelem aranykora. Magyar Mezőgazdaság 69 (46): 20-22. file:///C:/Users/user/Downloads/Downloads/MagyarMezogazdasag_2014-3-1692408445__pages630-632.pdf
4. Oláh István (2018): Szoboravatás... Dr. Nagy Bálint mellszobrának ünnepélyes leleplezése – Budapest, 2018. június 5. Agrofórum 2018 (7): 136-137. o.
5. Kádár korszak - Magyarország mezőgazdasága.https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyarorsz%C3%A1g_mez%C5%91gazdas%C3%A1ga
6. Eke István (2014): A magyar növényvédelem aranykora. Magyar Mezőgazdaság 2014. november 12. 20-22. file:///C:/Users/user/Downloads/Downloads/MagyarMezogazdasag_2014-3-1692408445__pages630-632.pdf
7. Jordán László (2021): A hazai növényvédelmi szabályozásról – egy Debrecenben végzett növényvédelmi szakmérnök gondolatai. pp. 13-27. In: *Növényorvos képzés Debrecenben*. (Tarcali G., Kövics Gy., Radócz L. szerk.) DE MÉK - Printart-Press Kft., Debrecen. http://real.mtak.hu/138352/1/N%C3%B6v%C3%A9nyorvos%20k%C3%A9pz%C3%A9s%20Debrecenben-k%C3%B6nyv-1-424.pdf
8. 1968. évi 32. törvényerejű rendelet a növényvédelemről. https://jogkodex.hu/jsz/1968_32_tvr_9902358
9. A magyar nyelv értelmező szótára: kódex (codex) fogalma/2 (jogi értelmezés) https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-magyar-nyelv-ertelmezo-szotara-1BE8B/k-359B8/kodex-37ABA/
10. 43/1968. (XII.6.) MÉM rendelet a növényvédelemről szóló 1968. évi 32. törvényerejű rendelet és a 44/1968. (XII. 6.) Korm. rendelet végrehajtásáról.https://jogkodex.hu/jsz/1968_43_mem_rendelet_9483493
11. Pálmai Ottó (2014): 60 éves a Növényvédelmi Szolgálat. pp. 8-10. In: 9. Tiszántúli Növényvédelmi Fórum, 2014. október 19-20. Agrártudományi Közlemények / Acta Agraria Debreceniensis 2014/62 Különszám (Szerk. Kövics Gy.). Debrecen, 96 pp. https://mek.unideb.hu/sites/default/files/upload_documents/proceedings_2014.pdf
12. Eke István (2014): A magyar növényvédelem aranykora. Magyar Mezőgazdaság 2014. november 12. 20-22. file:///C:/Users/user/Downloads/Downloads/MagyarMezogazdasag_2014-3-1692408445__pages630-632.pdf
13. Jáger Ferenc – Tarjányi József (2021): In memoriam Szász Árpád. Növényvédelem 82 [N. S. 57] (9): 410-411. http://real-j.mtak.hu/21757/10/2021_09_Novenyvedelem.pdf
14. Varga Ákos Endre (Hamster, 2009): A Repülőgépes Növényvédő Állomás 50. szülinapja. https://hampage.hu/repules/ma50ev/
15. *Dimitrievits György - Jordán László - Gulyás Zoltán (2023): A repülőgépes és helikopteres növényvédelem napjainkban. Agrárágazat 2023 (2) március 01. >https://agraragazat.hu/hir/agrar-legi-jarmu-szerkijuttatas-engedely-munkaterulet-mezogazdasag/*
16. Vámagy László (2015): Száz éve született Dr. Bordás Sándor professzor. Georgikon for Agriculture a Multidisciplinary Journal in Agricultural Sciences 19 (1): 3-7. http://real-j.mtak.hu/22191/1/GFA_2015_19_1.pdf
17. Rachel Carson (1994): Néma tavasz. Katalizátor Iroda, 262 o. ISBN 9637467238
18. Virág Árpád (1997): A Balaton múltja és jelene. Egri Nyomda Kft., Eger. 904 o.
19. Pethő Ágnes (2011): Környezetben tartósan megmaradó szerves szennyező (POP) növényvédő szerek hazai felhasználása 1950 és 2010 között. Biokontroll, 2(3): 12-22. o. https://www.biokontroll.hu/a-koernyezetben-tartosan-megmarado-szerves-szennyez-pop-noevenyved-szerek-hazai-felhasznalasa-1950-es-2010-koezoett/
20. Szende Ákos (2013): Piarista eszmék és sorsok 20. századból. Tanulmányok. Magyarország piarista múltjából, 6. kötet. Híressé vált egykori diákok. p. 40. Cieleszky Vilmos (1918-1989). Piarista Rend Magyar Tartománya, Budapest. 293 pp. https://pkk.piarista.hu/system/files/field/edokumentum/2022/mpm06-szendeakos-web.pdf
21. Persistent Organic Pollutants (POPs) (= Perzisztens Szervesanyag Szennyezők, közöttük a DDT és társai)
22. Use of DDT in fighting malaria. https://www.appropedia.org/Use_of_DDT_in_fighting_malaria
23. Darvas Béla (2000): Virágot Oikosnak. L'Harmattan Kiadó, Budapest. 432 o. https://mek.oszk.hu/09800/09886/09886.pdf
24. Oláh István (2013): Fának születni... Száz éve, 1913-ban született dr. Nechay Olivér. Agrofórum 2013 június 124-125. o
25. Tompa Anna (2005): Kémiai biztonság és toxikológia. Medicina Könyvkiadó, Budapest.
26. Darvas Béla (2021): Könyvszemle. Határmezsgyén, a túlpart felől - Tompa Anna: Környezeti toxikológia (2020) c. könyvéről. Ökotoxikológia 3 (1): 43-45.
27. N.N. (2022): Vajna László a Nagy Bálint-emlékérem kitüntetettje. Növényvédelem 81 [N.S. 56] (2): 94-95. <>https://adt.arcanum.com/hu/view/Novenyvedelem1965_2020/?pg=99&layout=s&query=Vajna+L%C3%A1szl%C3%B3</>
28. Kéki Ilona (2020): Gabonaalapú élelmiszerek fuzárium toxin szennyezettségének csökkentési lehetőségei. https://portal.nebih.gov.hu/-/gabonaalapu-elelmiszerek-fuzarium-toxin-szennyezettsegenek-csokkentesi-lehetosegei.Tanulmány. 1 - 44. o. https://portal.nebih.gov.hu/documents/10182/21384/Fuzarium-korr_za-k_0803.pdf/a86117cd-5734-4559-b46b-c22ca5ac3f23</>
29. Kajati István (1995): Elnöki beszámoló a MAE Növényvédelmi Társaság Növényorvosi Bizottság munkájáról. Elhangzott a Növényvédő Mérnöki Kamara II. Országos Fórumán. Agrofórum Kamarai Melléklet 1995. VI. évf. 6. sz. XV-XVI. o.
30. Tarcali Gábor – Kövics György (2021): A növényorvos foglalkozásdoktori cím, mint a növényorvosok szakmai elismerésének kiemelt fokozata, kezdeményezése. pp. 80-94. In: *Növényorvos képzés Debrecenben*. (Tarcali G., Kövics Gy., Radócz L. szerk.) DE MÉK - Printart-Press Kft., Debrecen. <>http://real.mtak.hu/138352/</>
31. Bognár Sándor (1994): A magyar növényvédelem története a legrégebbi időktől napjainkig (1030-1980). Business Assistance. Kisalföldi Vállalkozásfejlesztés Alapítvány kiadványa, Mosonmagyaróvár. 783 o.
32. Darvas Béla (2022): Búcsú helyett [V Nechay Gábor (1942-2020)]. <>https://greenfo.hu/hir/bucsu-helyett-%E2%80%A0nechay-gabor-1942-2020/</>
33. MTA Növényvédelmi Bizottság. https://mta.hu/iv-osztaly/tudomanyos-bizottsagok-105556
34. Bognár Sándor (1994): A magyar növényvédelem története a legrégebbi időktől napjainkig (1030-1980). Business Asistance. Kisalföldi Vállalkozásfejlesztés Alapítvány kiadványa, Mosonmagyaróvár. 783 o.
35. Az akkori helyesírási szabályok szerint egybe írva, ma a „növényvédő szer" külön írandó!
36. 36/2006. (V. 18.) FVM rendelet a termésnövelő anyagok engedélyezéséről, tárolásáról, forgalmazásáról és felhasználásáról. <>https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0600036.fvm</>
37. Kölber Mária, Nyerges Klára, Zsovákné Hangyál Rozália (2011): Búcsú Tanítómesterünktől. Növényvédelem 47 (4): 167-171. o. http://real-j.mtak.hu/23644/4/novenyvedelem_2011_4.pdf
38. Horváth József (2011): In memoriam V. Németh Mária (1924-2011). Növényvédelem 47 (4): 166. o. http://real-j.mtak.hu/23644/4/novenyvedelem_2011_4.pdf

39. Kristensen, H.R. (ed., 1981): XI International Symposium on Fruit Tree Virus Diseases. ISHS Acta Horticulturae 94. Akadémiai Kiadó, Budapest. 418 pp. ISSN 0567-7572 (print) 2406-6168 (electronic) https://www.actahort.org/books/94/ Archiválva (https://web.archive.org/web/20180602174026/https://www.actahort.org/books/94/) 2018. június 2-i dátummal a Wayback Machine-ben

Források

- Bognár Sándor (1994): A magyar növényvédelem története a legrégebbi időktől napjainkig (1030-1980). Business Asistance. Kisalföldi Vállalkozásfejlesztés Alapítvány kiadványa, Mosonmagyaróvár. 783 o.
- Nagy Bálint (2013): Száz éve született dr. Nechay Olivér (1913-1979). Növényvédelem 49 (9): 418 - 424. o. http://real-j.mtak.hu/23680/9/novenyvedelem_2013_9.pdf
- Oláh István (2013): Fának születni… Száz éve, 1913-ban született dr. Nechay Olivér. Agrofórum 2013 június 124-125. o.
- Pálmai Ottó (2014): 60 éves a Növényvédelmi Szolgálat. pp. 8–10. In: 9. Tiszántúli Növényvédelmi Fórum, 2014. október 19-20. Agrártudományi Közlemények / Acta Agraria Debreceniensis 2014/62 Különszám (Szerk. Kövics Gy.) Debrecen, 96 pp. https://mek.unideb.hu/sites/default/files/upload_documents/proceedings_2014.pdf
- Eke István (2014): A magyar növényvédelem aranykora. Magyar Mezőgazdaság 69 (46): 20-22. o. file:///C:/Users/user/Downloads/Downloads/MagyarMezogazdasag_2014-3-1692408445__pages630-632.pdf

A lap eredeti címe: „https://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=Nechay_Olivér&oldid=27568370"

NÖVÉNYVÉDELEM

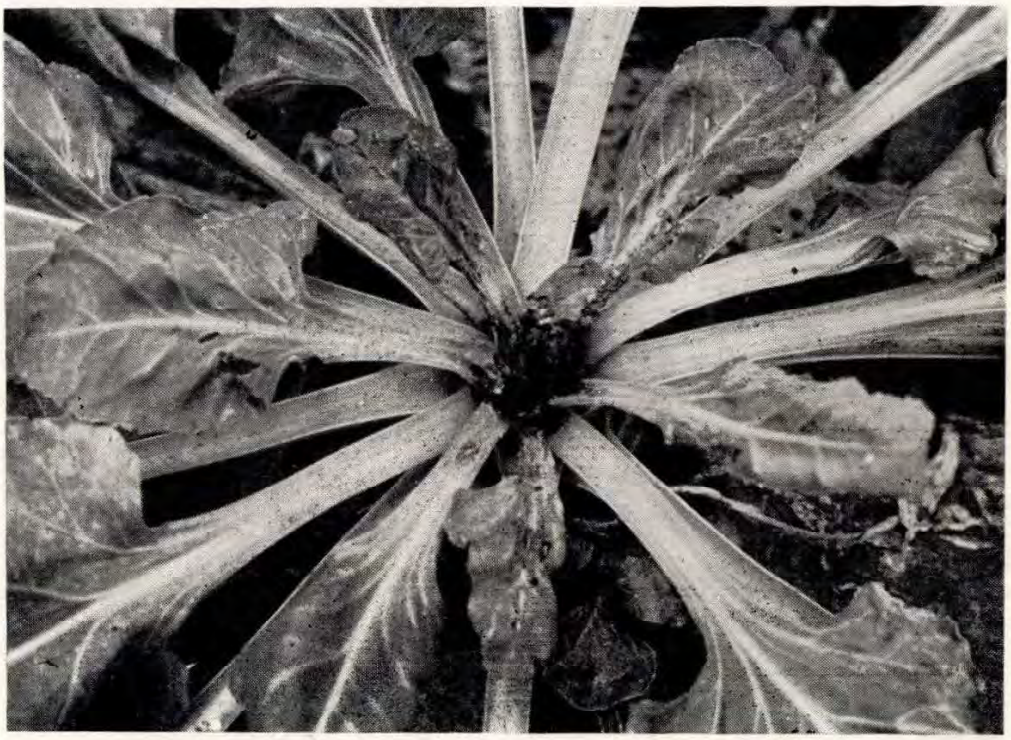

1979. JÚLIUS XV. ÉVFOLYAM. 7. SZÁM

DR. NECHAY OLIVÉR
(1913—1979)

Nagy veszteség érte a magyar növényvédelmet, dr. Nechay Olivérnek, a MÉM Növényvédelmi és Agrokémiai Főosztálya ny. főosztályvezető-helyettesének elhunytával.

Dr. Nechay Olivér 1913-ban született Lippán. Középiskolai tanulmányai elvégzése után a Budapesti Orvostudományi Egyetem Gyógyszerész Karán szerzett gyógyszerészi oklevelet, majd tudásának szélesebb körűvé tételére elvégezte a Kolozsvári Tudományegyetem Jogi Karát, ahol állam- és jogtudományi doktori diplomát kapott.

Pályáját gyógyszerészként kezdte, majd 1936-tól a Gyógynövény Kísérleti Állomáson vegyészként, fővegyészként dolgozott, ahol szervezési, kutatási feladatokat látott el.

ı a Földművelésügyi Minisztérium növényegészségügyi osztályára nevezték ki, ahol egy gyıövénnyel, majd a magyar paprikatermesztéssel és feldolgozással kapcsolatos szakmai és tokat látta el.

·es évektől kezdődően a szocialista nagyüzemi gazdálkodás által megkövetelt korszerű nöıi szervezet kialakításában, fejlesztésében tevékenykedett. Nyugdíjazásáig a növényvédelmi hatósági területen dolgozott. Munkatársai között élen járt a korszerűtlenné vált és az eliganehezítő, sokhelyen megjelenő növényvédelmi rendeletek, utasítások átdolgozásában, illetve ndeletbe való összefoglalásában, az első magyar Növényvédelmi Kódex megalkotásában. epe volt abban is, hogy a világon először Magyarországon volt növényvédőszer-maradék munkavédelmi óvórendszabály, hogy a vezetésével készült növényvédőszer engedélyezési ég ma is a legjobbak között van.

ató szakmai tudásával, nagy tapasztalatával hozzájárult a két-, illetve többoldalú nemzetközi lmi egyezmények előkészítéséhez és megalkotásához, valamint az azzal kapcsolatos felkszerű és célravezető végrehajtásához.

áló oktató, címzetes egyetemi docens címet kapott. Fáradhatatlan tevékenységet fejtett ki ökképzésben az agrártudományi egyetemeken.

yvédelmi kémia tárgyában egyetemi jegyzeteivel, könyveivel, valamint a szaktechnikusok kásképző iskolák részére társszerzőként írt tankönyvvel, szakcikkeivel — kiválóan szolgálta udás emelését.

nyvédősök generációit nevelte a szakma szeretetére, vezette be a növényvédelmi kémia rejoktatta rá heves és kedves elfogultsággal az egészségügyi követelmények tiszteletben tar-

ay Olivér 42 éven át szolgálta a magyar növényvédelmet. Szolgálta háborúban és békében; g, politikailag, emberileg nehéz helyzetekben: szolgálta gyógyszerészi és jogi diplomájával, cia és román nyelvismeretével, meleg emberségével. Végigküzdötte a „hőskort", oroszlána dinamikus fejlesztési időszak feladataiból és megadatott neki, hogy munkája eredményönyörködhessen.

ber volt, aki nem nézett korkülönbséget vagy beosztást, mindenkivel törődött, mindenkinek ıdenkinek tanácsokat adott hivatali és magánéletben egyaránt; aki példát mutatott, hoviselni a csapásokat, arra, hogy idősebb korban is lehet fiatalosnak maradni, lelkesedni a s az újért, és lehet továbbra is hasznosan, megbecsülve tevékenykedni a könnyebb, nyugatt. A növényvédelem történetét írta, s most már maga is azzá lett.

ık egy dolgos, példamutató élet előtt, búcsút veszünk dr. Nechay Olivértől, barátunktól, tanítónktól és példaképünktől, a magyar növényvédelem nagy öregjétől.

negőrizzük. Ő velünk marad, minden reá emlékeztet. Tovább él a növényvédelmi szerveveiben és jegyzeteiben, az egészséges búzakalászokban, tovább él sokezer ember szívében.

Forrás: https://adt.arcanum.com/hu/view/Novenyvedelem1965_1979/?query=N%C3%B6v%C3%A9nyv%C3%A9delem%2C+1979.+Nechay+Oliv%C3%A9r&pg=308&layout=s Sajnos az Arcanum Adatbázis Kiadó Kft. ezt az oldalt hibásan szkennelte.

50395

AQUILA

A MAGYAR MADÁRTANI INTÉZET

(AZ ORSZ. KÖRNYEZET- ÉS TERMÉSZETVÉDELMI HIVATAL MADÁRTANI INTÉZETE)

ÉVKÖNYVE

ANNALES INSTITUTI ORNITHOLOGICI HUNGARICI

1980

MEGINDÍTOTTA
HERMAN OTTÓ

SZERKESZTI
STERBETZ
ISTVÁN

FUNDAVIT
O. HERMAN

EDITOR
I. STERBETZ

LXXXVII. ÉVFOLYAM. TOM. 87

VOLUME: 87

BUDAPEST, 1981

Nechay Olivér dr. — sz. Lippa, 1913. II. 16. † Budapest, 1979. VI. 28. Iskoláit Besztercén, majd Gödöllőn végezte, budapesti gyógyszerész diplomájának megszerzése után Kolozsvárott jogtudományi doktorátust tett le. Erdőmérnöki családból származott, így a természet mindig vonzotta. A Gyógynövénytani Kutató Intézetben kezdte pályafutását de csakhamar mint kiváló szervező az akkori Földmívélésügyi Minisztériumhoz került, ahol biológiai és jogi tudását egyaránt érvényesíteni tudta. Intézetünk munkáját mindig nagy jóakarattal támogatta, a Madártani Egyesületben is alapítótag, sok jó jogi tanáccsal látta el, és hatékonyan közbeavatkozott, ha a természetvédelmet sértő intézkedések történtek. Tárgyilagos, mindig segítőkész támogatónkat vesztettük el vele.

NÖVÉNYVÉDELEM

A Vidékfejlesztési Minisztérium tudományos lapja

49. évfolyam 9. szám, 2013. szeptember

A KÖRIS ÚJ BETEGSÉGE

NAKVI

A KÖRNYEZETBARÁT NÖVÉNYVÉDELEMÉRT ALAPÍTVÁNY

SZÁZ ÉVE SZÜLETETT DR. NECHAY OLIVÉR (1913– 1979)

Dr. Nechay Olivérrel, 1959 májusában, a minisztériumba való kinevezésem után, ismerkedtünk meg. Életfáink gyöktörzse – nyugati civilizációnk társadalmi osztályellentétekre támaszkodó világnézettel fertőzött szemléletével értékelve – áthidalhatatlannak tűnő távolságból indult. Ezért a kettőnk viszonyát legtöbb említés e látszatnak megfelelő folyamatos értékrend különbség jegyében vizsgálja. Mivel azonban ebbe a formába a tényleges viszony történései és eredményei nem illenek bele, hamis rajzolatok mozaikjainak illeszthetetlen alakzatai találhatók szerte szét.

Ennek, sajnos nem csak dr. Nechay Olivér személyi történelmi jellemzésében vannak negatív következményei. A korabeli szakmai krónika objektív, ügyközpontú hitelessége is deformálódik e miatt.

Ami azonban legfontosabb: néhány ellenérdekeltségű integrátor gazdaságsszervezési központ, felzárkózni kényelmes, középszerű, szakmai, vagy hivatali kör, mellőzésre, sőt feledésre ítélte, dr. Nechay Olivér történelmi életművének, egyes szakmatörténeti jelentőségű megállapításait, vagy kérdésként hordozott sejtéseit, hipotéziseit. (Lásd Együtthatási (E) toxikológiai tényező; az LD 50 érték munkavédelmi, élelmezés egészségügyi környezet és természetvédelmi veszélyek tekintetében ellentétesen eltérő jelentősége; a bomlási időt befolyásoló tényezők; a porlasztás hatása a toxikológiában stb.)

A kor hatósági és igazgatási részének mulasztásait kihasználva, valakik észrevétlenül elsajátították, vagy megsemmisítették élete különösen utolsó három évében, a növényvédelem történelmének összeállításához gyűjtött, korabeli dokumentumait, és gyakorlati hagyományait, de ami legnagyobb bűn, saját jegyzeteit.

Sajnálatos módon elveszett a Schirilla György doktorral és Márfi Valérral közösen megszerzett, a szakigazgatási tevékenységünkhöz páratlan forrást jelentő, ezerévnyi időt átfogó, kötetbe rendezett Törvénytár. Valakiket zavart és szétszórták a belső és külső karantén vizsgálatok eredményeinek feldolgozott tömegét, és a vizsgálati módszerek biztonsági ellenőrzésének statisztikai és más módszerekkel modellezett elemzésének alap és feldogozott eredményeit. A rendszer öntanításig menő fejlesztése céljával gyűjtött, kutatott vagy mért eredmények vesznek el a múlt homályában és várnak újra felbukkanásra a történelmi jövőben.

Dr. Nechay Olivér, tőlem 17 évvel korábban, vagyis egy korosztályi korkülönbséggel született, egy – a napóleoni háborúkig biztosan visszavezethetően családfájának minden generációs ágában nemesi – felső értelmiségi jelleggel terebélyesedő családban, annak belső működésének, hagyományainak, legfőbb értékeinek, minden mozzanatában megnyilvánuló, konzervatív világnézetével. Emberi közösségi magatartásának erdőgazdasági szemléletű szülői behatásból eredő természet és világszemléletének gyökerei tehát, az ún. Nyugati, vagyis jelen Európai civilizáció fejlődésének, utolsó, ún. „természetes létforma" fázis életnedvéből származnak. Amelyben a család alapú társadalmat, még a rész, a termé-

szet és a teremtő uralja. Még nem a pénz, és hitel, természetet legyőzni akaró tőke, a profit célú tudományegyház a mindenható.

A család történelmi útja, modellje lehetne, az erdélyi magyar nemesség közös sorsának. Annak a hányatott történelmi támolygásnak, amelyet az igazi magyar felsőosztály, a XIX század forradalmi, ezért bosszúállási – majd tőkeuralmi – orkánjaiban, vagy a behódolásig, vagy a „hazaértem" érzetet megtagadó kelletlen repatriálódás miatti önpusztító emigrációig, végig kellett járjon (Lásd pl Wass Albert, Márai Sándor,Kós Károly stb., stb. Dok. forrásként: „Erdély irodalmi élete 1918-tól napjainkig" Nyugat 1935.4. sz. Vagy: WIKIPÉDIA „A magyar nemesség"; www.bibl.u.szeged.hu/ha/eletmod/ „Polgári arisztokrácia" alfejezet. www.wisocki.hu/old/irások/dok/plmo/htm „Magyar lengyel történelmi kapcsolatok" jegyzetekben)

Ha pedig van nemzeti értelmiségi, aki ne ismerné ennek valódi okát, számolja meg a Millennium ceremóniáin feszengő „kortárs" nemesség, történelmi korú, patinás prémű és kikészítésű, illetve vadonatúj, pazarlóan cifra, banki bőkezűséget hirdető, díszmagyar öltönyeinek arányát.

Több mint másfél évtizedes nemzetközi sikerű együttműködésünk megértéséhez nélkülözhetetlen annak ismerete, hogy én viszont, egy Árpád korig visszamenően, semmi más nagyhatalom által el nem foglalt, szatmári, erdőháti, Ecsedi-láp környéki, erdő birtokossági telkes jobbágy családfa, erdőirtás utáni, állattenyésztő zsellérré leöröklődött birtok-méretű, kálvinista paraszt családjának sarjaként láttam meg az Isten napját. Öröklött világszemléletét – a családközpontú közösségi társadalmi szövevényein keresztül – őstudásként kapott, természetes létforma elemeit, a túléléshez nélkülözhetetlen hagyományként hordozó, természettel egyezkedő, paraszti ivadékként. Vagyis a nyugati civilizáció utolsó természetes létforma tartópillérének értékrendjéből eredő lélekkel.

Mindezt ismerve, társadalmi civilizáció-történelmi gyökereink, és vele világnézeti alapértékeink találkozásunkkori különbségét, nem eredeti világszemléletünk és erkölcsi értékrendünk ellentéte jellemezte, hanem a közé nyomakodott internacionalista proletár és kozmopolita polgári, majd spekulatív pénzpiaci neoliberalizmus – bennünk lelki hidegrázást okozó – szemléletünket elnyomorító politikával operáló, pénz uralta kafkai kastélyrendszer.

Ebben Ő, egy osztályidegen, magával hozott tudásában kihasználandó, személyi anyagában politikailag megbízhatatlannak bélyegzett egyén. Én meg, a tőlem elvárt, de folyamatos gyanú alatt álló, mert gyökerével a magántulajdonhoz kötődő, a szövetségesi hűség parancsainak egyre nehezebben engedelmeskedni hajlandó, „anarchista", a bensejében, ősi ösztönei elemi fúziós folyamatának fellobbanásával fenyegető, paraszt lelkű, első generációs értelmiségi. Míg Ő egy gödöllői családi házzal, addig én egy reményeket ébresztő picinyke tanyagazdasággal voltam „társadalmasítva".

Egymást féltve a felesleges felelősségtől, ezt így egyértelműen soha nem beszéltük végig. De beszélgetésünk „külső" szemlélete, a felsőkkel kapcsolatban többes szám harmadik személyben való fogalmazása, a mindkettőnk számára szenvedéllyé váló ügyszeretet minden mondatunkban kitüremkedő szakmaisága, annyira zárt volt és minden felesleges tiszteletkörtől mentes, amely meglepte még a közvetlen, felső környezetünket is. Viszont hozzáértést várva és hozzáértésünket látva, tiszteletet és tartózkodást eredményezett. Mondanivalónkat – a növényvédelmi múzeum hagyatékai között megmaradt sztenogramokban és hangfelvételeken ellenőrizhetően – szakmai vizsgálati eredménnyel, vagy rendelettel és pontos adatokkal inditottuk, nem a párt vagy a kormány tekintélyére biztuk.

Dr. Nechay Olivér 1913. február 16-án, Lippán született. Apja Nechay Oszvald főerdőmérnök, 1926-ban Erdélyből repatriál, de állami erdészetnél nem kap állást. Az Országos Falusi Kislakásépitő Szövetkezetek mérnöke, haláláig. Édesanyja Cosbuc Veturia, egy román

pap leánya. Középiskolai tanulmányait Gödöllőn, a Premonterei Gimnáziumban végezte. Érettségi után, a Budapesti Orvostudományi Egyetem Gyógyszerész Szakán gyógyszerészi diplomát szerez, és Aszód és Gödöllő patikáiban, okleveles gyógyszerészként dolgozik. Közben a Budapesti Pázmány Péter Tudomány Egyetem Állami és Jogtudományi karán jogi tanulmányokat végez (1935–1940) és 1941-ben a Kolozsvári Tudomány Egyetemen államtudományi doktori címet szerez.

Felesége Horváth Éva (1916) szintén gyógyszerész, aki öt gyönyörű gyermekének nevelésével való elfoglaltsága miatt, a kötelező két éves gyakorlatot követően nem praktizált. Csak a gyerekek önállósodása idején helyezkedett el a Gyógynövény Kutató Intézetben, ahol analitikai vizsgálatokat végzett.

Gyógyszertári gyakorlat után, Budapesten, a Gyógynövény Kísérleti Állomáson vegyész, majd fővegyész kinevezést kap. Jogi egyetemi évei alatt végig dolgozik. 1941 decemberében a Földmüvelésügyi Minisztérium Növény-egészségügyi Osztályára kerül, ahol egy ideig a gyógynövény-termesztéssel, majd a paprikatermesztés és -feldolgozás szabályozásának jogalkotási kérdéseivel foglalkozik. 1945-től miniszteri segédtitkár, 1946 novemberétől segédtitkár kinevezést kap.

A háború végével, a pusztítás és a termelés csökkenése miatt, ellentmondást nem tűrő követelményként lép fel minden államban, az éhínség felszámolásának politikai hatással bíró feladata. Ezen belül, a háborúval más kontinensekről akadálytalanul áthurcolt, eddig ismeretlen növényi kártevők (köztük a burgonya- vagy kolorádó bogár, kaliforniai pajzstetű stb.) megjelenése, burgonyavészhez hasonló következményekkel fenyegető elterjedése. Ennek okán, a nemzetközi politika leporolja az 1935- ben született Római Növényvédelmi Egyezményt, és követelni kezdi annak végrehajtását. Ezen belül, az államok hatósági rendszerében, növényvédelmi zárszolgálati rendszerek létrehozását. Ezt nálunk a Központi Zárszolgálati Laboratórium és Szolgálatnak, a Növényvédelmi Kutatóintézettel kooperáló, eseti megoldásaival, oldották meg.

1945-től azonban, a burgonyabogár elterjedésének megakadályozása a nemzetközi politika szintjére emelkedett. Ezért napirendre került a növényvédelmi feladatok törvényi szabályozása, illetve a növényvédelmi szolgálat szervezetének, jelentőségének megfelelő átrendezése, s vele a minisztériumi elvi irányítás önállósításának igénye. Nechay Dr. paprikatermesztés irányultsága, főelőadói címmel, növényvédelmi irányba változott. A honi szakosított növényvédelmi államigazgatás születésének bábájaként, közelmúltjának legjobb ismerője. Ő, azon a területen volt a legtájékozottabb, ami az én ismereteimben a leghiányosabb volt.

A kinevezésem utáni első évet, az operatív vezetési teendők ellátása mellett az alapos és általános fejlesztési elvek kialakításával együtt járó helyzetelemzésre fordítottam. Természetes, hogy ebben elsődleges segítőtársam, személyügyi besorolásától függetlenül csak Ő lehetett. Ezért nagyon sokszor, számára kiszámíthatatlan időbeosztást előidézve, magamhoz kértem. Ezt belátva, megpróbáltunk menetrendet tervezni a szakmai munkában.

A sokirányú sokszor ellentétes célú szakmai helyzetet elemezve, ha nem akartuk, hogy a még képlékeny szervezet energiája kaotikus kapkodásban, ösztönösen követett zsákutcák labirintusaiban, vagy bürokratikus, adminisztratív önvédelemben haljon el, a fő irányokat meghatározó stratégiai koncepciót kellett kidolgozni és érvényre jutatni. Dr. Soós Gábor akkori főnökünk jóváhagyásával meghatároztuk a fejlesztés víziőját, irányait, a koordináló alapelveket és a szükséges diszciplináris fejlesztések struktúráját és algoritmusát a következő alaptételek mentén:

- A magyar mezőgazdaság politikailag meghatározott uralkodó szervezeti formája a kolhoz modellű nagyüzem lesz, ennek megfelelő epidemológiai, gradológiai következményekkel és kockázattal.

- Az ágazatban a technológiai fejlődés előreláthatóan két csúcsterületen, a gépesítés és kemizálás területén várható.

Ezért a kemizálás fő irányát képviselő növényvédelmi fejlesztés stratégiai víziója, a kémiai eszközök sajátosságainak és veszélyeinek ismeretében, az akkor domináló gépészetéhez hasonló komplexitással, szakember lépcsővel, az okszerűség biztosításához szükséges közösségi szakmai szolgáltatással, megelőzés elvű szaktanácsadással és ellenőrzéssel tevékenykedő, korszerű technológiai ágazat létrehozása volt.

- A kémiai eszközök társadalmi és munkahelyi veszélye roppant nagy, és kiemelkedő társadalmi fontossága, a visszavonhatatlan technológiai hatékonysága, végtelen egyszerű megjelenési formája és felhasználási módja miatt van. Minden tekintetben az a legveszélyesebb, ami okszerűtlen és szakszerűtlen. Másrészt, minden növényvédő szer, méreg. Semleges kemikália nincs, csak elviselhető. Ezért használatukhoz konkrét szaktudás szükséges. Az okszerűség biztosításához diszciplináris biológiai és előrejelző szakmai hátteret, a szakszerűség ellenőrzésére pedig, ellenőrző, analitikai laboratórium-hálózatot kell létrehozni. A laboratórium a kemizálásban ugyan olyan nélkülözhetetlen ágazati terület, mint a szerviz és javító hálózat a gépészetben.
- A technológiai ágazattá válás leghalaszthatatlanabb feladata a vegyi anyagok szakszerű, nagyüzemi felhasználásánál nélkülözhetetlen, komplex hatás-ismerettel rendelkező szakemberképzés beindítása, a tevékenység minden szintjén.
- A kemizálás veszélyes üzem. Halaszthatatlanul ki kell dolgozni egy át fogó, nagyüzemi tevékenységnek megfelelő munkavédelmi rendszabályt, a végrehajthatóság kritériumának lehető legjobb érvényesítésével.
- Mivel a kemizálás területén új eredmények tömeges megjelenése várható, a szervezet – a többhasznúság egész fejlett világban terjedő elve alapján – a feladatának elvégzéséhez múlhatatlanul szükséges, korszerű eszközök fogadó készsége érdekében, váljon erős, országos, technológiai transzfer, és K+F. szervezetté. Az állomásoknak tehát a magyar növényvédelem megyei szakmai és fejlesztési központjává kell fejlődnie.
- Az operatív gépi, technológiai feladatoknak, az állami védekezés végzésén kívül, a gépállomások feladataihoz hasonlóan, a termelőüzembe kell kerülniük.

A többirányú és -eredetű események növekvő nyomását és a rohamosan terjedő tevékenység várható gondjait előrelátva, megállapodtunk, hogy minden felvetődő probléma megoldásának csak egyetlen módját tartjuk elfogadhatónak: a konkrét ismereteken, vizsgálatokon, és elemzéseken nyugvó korrekciót vagy orvoslást. Olyan viharszerű gyorsasággal fejlődő területen, mint a kemizálás, az igazi ok megtalálásának elmulasztása, szőnyeg alá söprése vagy elkenése, kezelhetetlenül felgyorsuló veszélyhullámot okozhat. A pontosan tisztázott események és károk társadalmi ismeretének hatása, csak sürgetőleg, tehát támogatólag hathat a program végrehajtásához szükséges feltételek megteremtésében.

Az eleinte saját szerepét csak adatszolgáltatóként meghatározó dr. Nechayt, egyre inkább érdekelni kezdte majd bűvkörébe vonta a kibontakozó tervezet. Ez új energiát adott közös munkánknak, és viszonylag sajátos emberi és munkatársi viszonyt teremtett köztünk. A munka bizalmi jellege, egyre inkább bizalmi alapot adott kapcsolatunknak. Úgy érzem kölcsönösen, de részemről ez volt a bázisunk. A szenvedéllyé váló közös cél összetartásával cementált, kételkedés nélküli bizalom. Ebből eredően sajátos kapcsolatunk formálódott. Őszinte, de különlegesen baráti. Ugyanis, a korkülönbségnek, nálunk, parasztoknál, ellentmondást nem tűrő és társadalmilag megkövetelt tisztelete, elemi magatartás követelmény volt. Az ősi nemességnél, a magázó tisztelet még a parasztságénál is erősebb volt, amíg egy részük, francia módira hivatalnokká nem "világiasodott". A felvilágoso-

dott polgári magatartás első, egyenrangúság jeladása a tegeződés volt. Nem is beszélve a környezetünkben tomboló és az egyenlőség „elsődlegességét" harsogó urbánus proletár tegeződés leereszkedő, propagandisztikus hangsúlyozásáról. Nagy igyekezetem ellenére én még csak egy egyszer mázolt, e színjátékba kívülről bekerült, félkész értelmiségi voltam. Hónapokig tegezett és én, a kora miatt nem tudtam, nem voltam képes viszonozni, ami viszont nagyon zavarta. Végül barátta csiszolódtunk, de teljesen oldott haverség cinkoskodó szabadosságát mellőzve. Inkább az idősebb fivér formai viszonyai voltak ránk érvényesek, a vérség kötelezettségei nélkül.

Természetes volt, hogy Katzián Viktor, akkori helyettesem 1963-ban történt nyugalomba vonulásával, számos önjelölt „káder" szervezkedése ellenére, Őt választottam helyettesemnek. Hajlott korral, ilyen időtávlatból visszanézve is kijelenthetem, hogy bár néha, testvéreknél szokásos szilajsággal vitatkoztunk, soha meg nem bántam.

Az ügy szempontjából nagyon hatékony emberi kapcsolat volt ez.Tizenöt, szoros munkakapcsolatban eltelt év eredményei igazolják. Úgy látszott ezt ő is így értékelte. Pedig hányan, hányféle okból tették ezt próbára. Sőt hányan próbálják torzítani ma is. Különösen olyan önminősítő „dokumentőr" zsenik, akiknek „felfedezését" más „méltatlanokkal" szemben, „önkényes" alapon elmulasztottam. Az elért eredményekkel cáfolom őket. Azok, a felfedezettekkel születtek. Harsány, (Soós főnököm szerint egyenesen perverz) fitogtatása volt a nálunk uralkodóvá vált bizalmi viszonynak, amikor, igaz minden felelőssel együttesen egyeztetett programmal az irattáskájában, nem egészen két éves főosztályvezető helyettesi kinevezéssel, az 1963–64 tanév idejére, „én sem szeretem ha a kezem alá kaparásznak" jelszóval magára hagytam úgy, hogy az éves, párt végrehajtó bizottsági főosztályi beszámoló elvégzésén kívül, a főosztályra nem jártam be. És alig volt nálam büszkébb ember azon okból, hogy egy éppen teljes menetben fejlődő, új mezőgazdasági technológiai ágazat építésének irányítását, megállapodásunktól (mert meggyőződésétől) egy centiméterrel sem eltérve, személyi dossziéjában (amit a hivatalban soha nem néztem, ő ugyanis e téren a főnökünkhöz tartozott) politikailag „alkalmazkodó" bejegyzéssel dr. Nechay Olivér főosztályvezető helyettes vezeti. Tette ezt néhány, ötvenhat miatt visszaminősített, vagy honvédségnél lefokozott reszortfelelőssel és még csak szakérettségivel rendelkező, munkáskáder osztálytitkárral az oldalán, aki ez időben, egyben tanítványa volt az egyetemen.

Kinevezésétől kezdve, dr. Nechay Olivér, a növényvédelem jogi szabályozásának gondozója, a növényvédelmi jog diszciplináris fejlesztésének karmestere. E feladat színvonalának garantálása érdekében a hatvanas évek első negyedében mellé kerül dr Schirilla György a növényvédelmi pragmatikus jogalkotás és jogi szabályozás gyakorlati megfogalmazója. Az első növényvédelmi törvény (növényvédelmi kodex) megalkotója azonban még Nechay Olivér volt. A növényvédelmi munkavédelmi szabályozás terén is nemzetközi tekintélyű társat találtunk dr. Bordás Sándor egyetemi tanár személyében. Növényvédő szer és maradvány analitika terén dr. Jozepovits Gyula, élelmiszer biztonság terén dr. Czieleszky Vilmos voltak a szakértő társak. Ezeken a területeken, ez időben, a jogi szabályozás egy korszakkal lépett előre.

- Kötelező Növényvédelmi Óvórendszabályok kiadására került sor 1962-ben.
- A teljes szakmai lépcsőknek megfelelő oktatási rendszer gyakorlati kiépítése befejeződött 1962-ben.
- Európában elsőnek, egységes Növényvédelmi Törvény – Növényvédelmi Kódex – került kiadásra 1964-ben.
- A balatoni halpusztulás okának tisztázására kidolgozott hatósági vizsgálatok végrehajtása és értékelése, benne belső használatra az egyre sokoldalúbb kemizálás körül-

ményei közötti permanenssé váló és növekvő S faktor (össz.hatásexponencia) bizonyítása, modellezésének fő kultúránkénti megtervezése és kísérleti beindítása.
- **A világon először, a DDT-mentesítést célzó jogszabály született 1966-ban.**
- Az LD_{50} értékre alapozott toxikológiai értékelés elégtelenségének megállapítása és új munkaegészségügyi, élelmezés-egészségügyi és környezetvédelmi veszélyességi pontszám alapján álló toxikológiai és engedélyezési rendszer kidolgozására és nemzetközi elfogadására történő előterjesztés született 1967-ben.
- A rendkívül gyors fejlődés miatt, a növényvédelmi kódex átdolgozására, korszerűsítésre lett szükség 1968-ban.
- Új karantén vizsgálati rendszer kidolgozására került sor 1969-ben.
- Országos Növényi Vírusmentesítési Program elfogadására került sor 1971-ben.
- Növényvédőszer-maradék ellenőrzési, analitikai és toxikológiai laboratóriumi rendszer életre hívására került sor 1966–72-ben.
- Megkezdődtek a vizsgálati módszerek hatékonyság ellenőrzésére vonatkozó országos modell kísérletek (1968).

A fenti felsorolás a dr. Nechay Olivér közvetlen felügyelete alatt tevékenykedő szakterület válogatott témáit és eredményeit reprezentálja, nem említve a rendszer más részlegeinek tevékenységét.

A növényvédelmi rendszer társadalmi és gazdasági érdek-centrikusságának köszönhetően, a járvány és méreg kettős társadalmi veszélyt hordozó jellege ellenére, biztosította az elhárításhoz szükséges három alapelv érvényre jutását.

Elsőként, mindkét veszély típusnál, a megelőzés elsődlegességének érvényesülését. Ökonómiailag tisztázva, hogy nincs olyan drága járvány vagy mérgezés megelőzési tevékenységi rendszer, (beleértve a karantén intézkedés-rendszert is) amelyik ne lenne többszörösen olcsóbb, mint az elterjedés vagy járvány bekövetkeztével, a szükséges technológiai eljárások összes költsége, vagy mérgezésből származó, minden irányú, valóságos veszteség.

Másodikként, hogy a korszerű szakismertek birtokában, a rendelkezésre álló védekezési módok és eszközök között válogatva, 250 000 hektár átlagterületre kiépült laboratóriumi ellenőrző hálózat mellett, garantáltan biztosítható legyen, hogy a fogyasztó ne találkozzon a használt vegyi anyag megengedettnél nagyobb dózisával.

Harmadikként, annak biztosítás, hogy a védekezés toxikológiai hatása, térben és időben a kezelt területen belül maradjon. Illetve a táplálékláncon vagy meteorológiai, környezeti elemekkel stb. ne terjedjen tovább

Ezen követelmények elérésének realitása adta a magyar növényvédelmi rendszer kiemelkedő nemzetközi hírnevét. És azt a történelmileg páratlan minősítést, amit ország még el nem ért. A FAO, az UNIDO és az EPPO, tehát az ENSZ „kapitalista tábor" országai által uralt nemzetközi, növényvédelmi, élelmiszer termelési és iparfejlesztési szervezetei, illetékes vezetőinek személyes látogatásával, kormány szinten bejelentve és felkérve a „harmadik országok" szakember képzésében és szervezeti fejlesztésében való részvételre: **minket a növényvédelem nemzetközi modell szervezetévé minősítettek.** És azok maradtunk 10 évig.

Néhány nappal ezelőtt a családtól lehetőséget kértem és kaptam, dr. Nechay Olivér néhány, személyi anyagának, ereklyeként őrzött dokumentumaiba való betekintésre. Egyebek között ismételt „életút" leírásába.

Ezt az akkori személyügy, más területekhez hasonlóan a megbízhatatlanság gyanújának jelzésére, és a rendszerhez való alkalmazkodási törekvés erősítésére használta. Ismerve jellemét, összeszoruló gyomorral érzékeltem azt a családja miatti félelmet, és deformálódott kifejezésmó-

dot, amellyel szorongva válogatja az alkalmazkodást tanúsító közlendőket. Uram Isten! Micsoda szellemi potenciálokat semmisítettünk meg az uralomra tolakodott pauper, iparos szintű proletár elitnek a szellemi kisebbségi érzéséből táplálkozó, megfélemlítéssel való uralkodása következtében. Mi lett volna belőlünk a DDT mentesítési program kül- és gazdaságpolitikáig érő erőformáival való ütközésében, ha az akkori lelki helyzete mellett állunk ki. Vagy ha a kölcsönös őszinte bizalom tudatában való teljes feloldódás hiányában, az őt kormányzati szakértő bármelyikének megremeg a lába és feladja álláspontját? És milyen katarzis hogy éppen a koncepció kidolgozásába való azonos jogú részvételre épülő, őszinte bizalom hatására, biztonságérzetet nyerve.

Dr. Nechay Olivér, képes volt a szakmai fejlesztés kockázatvállalásának társ karmestere, tartó oszlopa lenni. Eredményként azonban, a DDT mentesítési program, a balatoni szennyeződéssel együtt volt az a közvéleményt mögénk állító ugró bástya, amelyről a **„megvizsgáltuk és megállapítottuk"** jelszó biztonságával elrugaszkodva, döntő részben saját tudásunkra, zseniális szakerőinkre támaszkodva úgy repültük végig a hatvanas évtizedet, hogy mire a vezetés felnézett, már a rendszer működő bemutatói ámították el.

Ezt látva, egy hirtelen mozdulattal tették a nyakunkba, az agrokémia, tulajerő gazdálkodás, majd a melioráció távlati stratégiájának és programjának vezetését. A nélkül, hogy szóvá tette volna, akkor láttam biztonságában megbillenni. Nem csodáltam. Egy patikus szemléletével, tizévnyi szüntelen innovációs erőfeszítés végén, kunhalmokként tornyosuló, pucéran ázó, fagyó, folyó, szivárgó műtrágya hegyekbe, egész tábla nagyságú területeket elöntő hígtrágya, hétmillió köbméter szerves trágya-hordalék tömeggel ütközve, újabb tíz év maratoni feladatára fordulni, hatvan évhez közeledve, kit ne rázott volna meg? Természetes hogy ennek közvetlen vezényletére ennek megfelelő képzettségű helyettest állítottunk be. Mint első helyettes azonban végül is, az egészért is felelős volt. A felelősségnek ez az újabb tömege, mikroanalitikai pontossághoz szokott szemlélete miatt, számára az agrokémia brutálisan darabos módszertanának idegen hullama, a nemzetközi siker hatására csak növelte a kockázat érzését. Mindez, de legfőbbképpen egy csodálatos kislányának elvesztése, az ő mélyen konzervatív családfelfogását ismerve, nincs emberi tartás és erő, amelyet ne roppantana össze.

Tiszteletemet csak növelte az erőfölötti erőfeszítés, amellyel igyekezett, hogy hivatali magatartásán mindez ne tükröződjön. A korábban szinte bemérhetetlen nagyságú munkabírása még így is átlagon felüli volt. Az új eljárásokkal és megoldásokkal kapcsolatban óvatosabb, zártabb volt. Neki volt igaza. A sors annyival jutalmazta, hogy nemzetközileg is elismert sikereinek csúcsán 1974-ben vonult nyugállományba. Oktatói, szakírói, kutatói munkáját azonban egészségi állapotának figyelmeztetései ellenére folytatta.

Dr Nechay Olivér a honi és nemzetközi növényvédelem XX. századi fejlesztésének meghatározó jelentőségű szakértője, személyisége volt. Eredményeinek teljes köre ma még nem ismert, és jelentőségében nem értékelt. Ezért munkájának tanulmányozása, elemzése, kutatása, a szakma megmaradásának feltételei közé tartozik. A növényvédő szer ismerete tantárgy, a növényvédelmi jog- és szakigazgatás elméletének szellemi gyöktörzse. Emberi tartása, példamutató tisztessége alapján is, példaképe lehet a jövő növényvédelmi szakember generációknak.

Dr. Nagy Bálint
egyetemi tanár

Érkezett: 2013. július 11.

• Mozaikok a növényvédelem aranykorából

Ne vesszen el a nyom……

Vázlat

Dr. Hargitai Ferenc

Életpályám: 1964 Bp.Műszaki Egyetem tanársegéd –2011 Corvinus c. docens

1964-67: BME , kutatási téma: forralásos hőátadás

1965/66: Stockholmi Műszaki Főiskola

Sárvári sólepárló alapterve

Előnyös ajánlat: MÉM

minisztériumi - főosztályi átszervezés

kedvező fogadtatás: Olivér bácsi, Nagy Bálint, partner intézetek

Első lépés: Nechay: Növényvédőszerek.

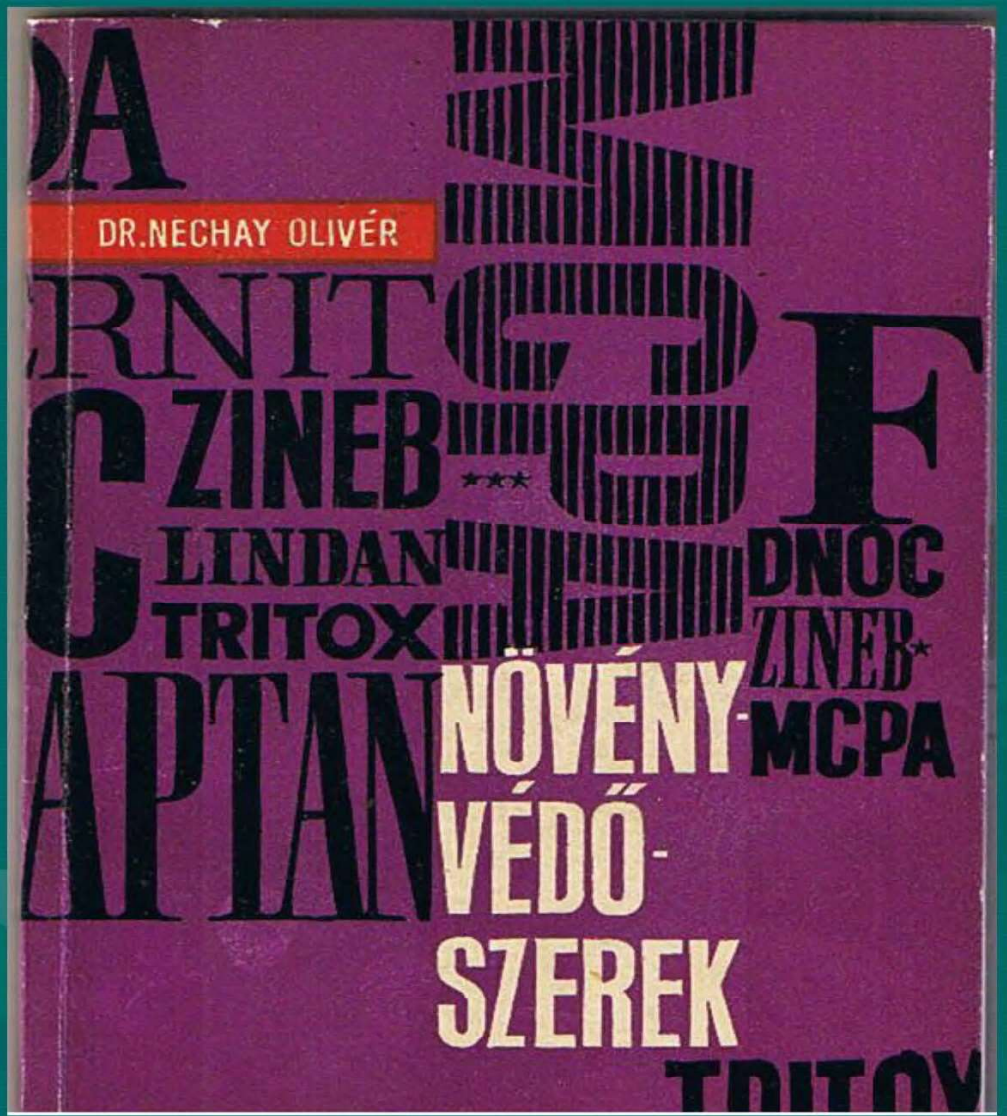

Mezőgazdasági Kiadó
Dr. Nechay Olivér:
Növényvédőszerek
1966

- 1990-1994: Kwizda Hungária igazgató [közben FM ajánlat, nem fogadtam el]
- 1994-2004: Chinoin/Agrochemie kereskedelmi igazgatóhelyettes [Indiai élmények]
- 2005-2009: Növényvédőszer-gyártók és Importőrök Szövetsége, főtitkár (ma NSZ)
  - rendszeres egyeztetések itthon és Brüsszelben – szerengedélyezési irányelvek (ECPA ,ma Crop Life, multik túlsúlya)

- Több, mint 20 év oktatás (Kertészeti Egyetem – Növény-és környezetvédelmi higiéne) után
- 2011: végleges visszavonulás

Dr. Hargitai Ferenc

Oláh István (2013):
Fának születni… Száz éve, 1913-ban született dr. Nechay Olivér.
Agrofórum, 2013. június, pp. 124-125.

A megemlékezést
sajnos nem ismerem (Kausay Tibor)

Vásárlói kosár

Cikkmásolat rendelése | Kosár törlése

Exportálás

- Listába
- Szövegfájlba (TXT formátum)
- Leírófájlba (XML formátum)
- RefWorks
- RIS (Zotero, MTMT)

Exportálás

Útmutató

Exportálás, vagy cikkmásolat megrendelés előtt a pipa eltávolításával törölhet a kosárból.

Kosár tartalma

Összesen: 1

1. **Oláh István: Száz éve, 1913-ban született Dr. Nechay Olivér**

Agrofórum : a növényvédők és növénytermesztők havilapja, ISSN 1788-5884 , 2013. (24. évf.) 6. sz. 124-125. old.

Támogatóink:

MATARKA
Magyar folyóiratok tartalomjegyzékeinek kereshető adatbázisa

Keresés | Index | Folyóiratok | Kosár | ? Súgó | EHM kereső | RSS

Cikkmásolat megrendelése

Rendelés feltételei
(Adatkezelési tájékoztató)

Tisztelt Megrendelőink!
A digitalizálási szolgáltatások megújítása miatt a MATARKA felületén beérkezett digitális másolati példányok vagy nyomtatott dokumentumok szolgáltatását az Országos Széchényi Könyvtár ideiglenesen felfüggeszti és rendszerben generált keresési listákat egyéb digitalizálási szolgáltatás keretében sem fogadja be.
Tisztelettel:
Országos Széchényi Könyvtár
Reprográfiai Szolgálat

A MATARKA adatbázisában a megtalálható cikkek 75 százalékához nincs teljes szöveg kapcsolva. Amennyiben szüksége van a cikk szövegére, **térítés ellenében** igénybe veheti a cikkmásolat-küldő szolgáltatásunkat, amelyet az Országos Széchényi Könyvtár Olvasó- és Tájékoztató Szolgálatának Reprográfiai csoportjától **rendelhet meg a megrendelő űrlap kitöltésével**. (A csillaggal jelölt mezők kitöltése kötelező.) A másolatok elkészítési ideje: a megrendelés felvételét követő 4 munkanap, vagy nagyobb megrendelés estén egyeztetés tárgya.

XLVIII. évfolyam. Budapest, 1938. július 25. 14. szám.

FÖLDMÍVELÉSI ÉRTESÍTŐ

KIADJA A MAGYAR KIRÁLYI FÖLDMÍVELÉSÜGYI MINISZTER

MEGJELENIK HAVONTA KÉTSZER

KIADÓHIVATAL: V., Kossuth Lajos-tér 11., földszint 21. sz.

Előfizetési díj: egész évre 6·— pengő.

CSEKK-SZÁMLA SZÁMA: 105.200.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter a mezőgazdasági tudományos és kísérletügyi intézmények tudományos tisztviselőinek létszámában

lovag Nechay Oliver,

m. kir. mezőgazdasági kísérletügyi gyakornokokat m. kir. mezőgazdasági kísérletügyi tisztviselőkké a XI. fiz. osztályba sorolja.

LII. évfolyam. Budapest, 1942 július 12. 28. (4569) szám.

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik egyelőre hetenkint egyszer: vasárnap

OMGE évi tagsági díj:

Földbirtokosok, bérlők és uradalmak	200 holdig	15	pengő
	500 „	30	„
	1000 „	60	„
	2000 „	90	„
	3000 „	120	„
	ezen felül...	150	„

Részvénytársaságok, szövetkezetek, vállalatok 90 P
Egyéb tagok részére évi tagdíj ... ... 10 „
OMGE postatakarékpénztári csekkszámla száma: 10,399

Lappótdíj OMGE-tagoknak:
Negyed évre 6 pengő, fél évre 11 pengő, egész évre 20 pengő

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona

Az egyesületi tanács felügyelete alatt

A kiadásért felelős:
Mutschenbacher Emil dr.,
az OMGE ügyvezető-igazgatója

Felelős szerkesztő: Dörsehug Tibor
Segédszerkesztő: Vermes András

Szerkesztőség: Budapest, IX., Köztelek-u. 8. Telefon: 187—954
Kiadóhivatal: Budapest, IX., Üllői-ut 25. Telefon: 189—932

Előfizetési árak:
„Rádiós gazdasági előadások" című füzettel együtt

Belföldre OMGE tagoknak:		Külföldre OMGE tagoknak:	
Negyed évre	6 pengő	Negyed évre	8 pengő
Fél évre	11 „	Fél évre	15 „
Egész évre	20 „	Egész évre	28 „
Előfizetőknek:		**Előfizetőknek:**	
Negyed évre	10 pengő	Negyed évre	12 pengő
Fél évre	18 „	Fél évre	22 „
Egész évre	32 „	Egész évre	40 „

Postatakarékpénztári csekks[illegible]

Kinevezések, előléptetések és címadományozások a földművelésügyi minisztérium különböző státusaiban.

lovag *Nechay* Olivér dr.-t, *Lutter* Bélát és *Ivány* Istvánt m. kir. mezőgazdasági kísérletügyi II. osztályú fővegyészekké,

DÁLNOKI MIKLÓS BÉLA KORMÁNYÁNAK (IDEIGLENES NEMZETI KORMÁNY) MINISZTERTANÁCSI JEGYZŐKÖNYVEI 1944. december 23.–1945. november 15.

B kötet

32

[*Nagy Imre*] *Földmívelésügyi miniszter* előterjeszti javaslatát, hogy a minisztérium központi fogalmazási személyzetének létszámában a VIII. fizetési osztályba való kinevezés kapcsán Garami Dezső miniszteri számtanácsost és Juhos László hírlapírót a fogalmazási szakra megkívánt képesítési kellékek, valamint a gyakorlati közigazgatási vizsga alól a VII. fizetési osztályba való kinevezés kapcsán dr. Nechay Olivér II. o. mezőgazdasági kisérletügyi fővegyészt, dr. Fraknói László járásbírót, dr. Keleti Imre OMBI titkárt és dr. Végh Zoltán miniszteri fogalmazót a gyakorlati közigazgatási vizsga kötelezettsége alól mentesíthesse, továbbá a 2500/1945. ME sz. rendelet 2. § (3) bekezdése alapján dr. Fraknói Lászlót, dr. Keleti Imrét és dr. Végh Zoltánt a VII. fizetési osztályba miniszteri titkárrá, Juhos Lászlót, Garami Dezsőt a VIII. fizetési osztályba miniszteri segédtitkárrá kinevezhesse.[27]

Minisztertanács az előterjesztéshez hozzájárult.

SZÖVETKEZETI KOMPASZ

AZ 1948—49. ÉVRE

Szegedi Paprikabeváltó Szövetkezet, Szeged, Szövetkezeti-út 1. — *Alakult :* 1945. II. 11. — *Tagok száma :* 3671. — *Igazgatóság :* dr. Nechay Olivér, dr. Csoóka Zoltán, Ábrahám Ferenc, Börcsök Károly, Császár Balázs, Császár János, Dobó Ignác, Dunai István, Kopasz János, Koszó Imre, Lajkó Kelemen, Lőrincz Lajos, Mison Nándor, Nagyi János, Ördögh Gergely, Szél Ernő, Szél Sándor, Varga Vince. — *Felügyelőbizottság :* Vida István, dr. Moldovány Bertalan, Bartha Mihály, ifj. Bite Antal, Dunai Ferenc, Jójárt Sándor, Koncz László, Masa Miklós, Szél Imre. — *Üzletrészek száma :* 27.920 drb. — *Ügyvezető :* Etsedy Ferenc.

BUDAPEST 1948.

Növényvédelmi tájékoztató földművesszövetkezetek részére

SZERZŐ

Mihalik Lajos

Dr. Nechay Olivér

LEKTOR

Pap Mózes

Budapest

'Mihalik Lajos: Növényvédelmi tájékoztató földművesszövetkezetek részére ' összes példány

Kiadó:	**Műtrágya és Növényvédőszer Értékesítő Szövetkezeti Válllalat**
Kiadás helye:	Budapest
Kiadás éve:	1961
Kötés típusa:	Fűzött keménykötés
Oldalszám:	172 oldal
Sorozatcím:	
Kötetszám:	
Nyelv:	Magyar
Méret:	17 cm x 13 cm

Növényvédőszerek

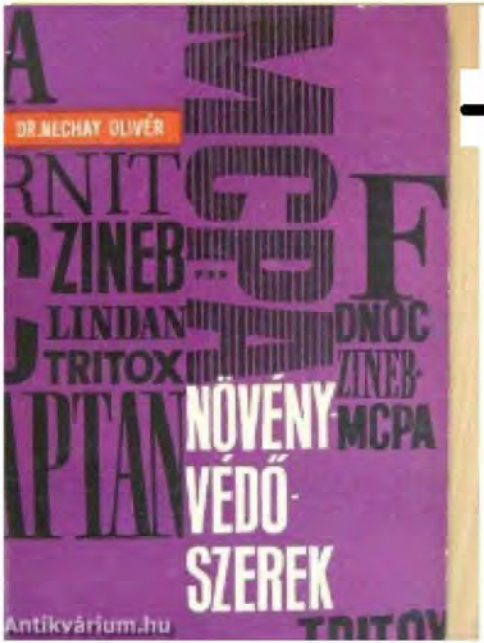

SZERZŐ

Dr. Nechay Olivér

LEKTOR

Dr. Erdélyi Tibor

Dr. Josepovits Gyula

Budapest

'Dr. Nechay Olivér: Növényvédőszerek ' összes példány

Kiadó:	**Mezőgazdasági Könyvkiadó Vállalat**
Kiadás helye:	Budapest
Kiadás éve:	1966
Kötés típusa:	Ragasztott papírkötés
Oldalszám:	133 oldal
Sorozatcím:	
Kötetszám:	
Nyelv:	Magyar
Méret:	20 cm x 14 cm
ISBN:	

A házikertek és szórványgyümölcsösök növényvédelme

SZERZŐ

Pap Mózes

Szentgyörgyi László

Sándor Ferenc

SZERKESZTŐ

Szőllősi Dezső

LEKTOR

Nagy Bálint

Dr. Nechay Olivér

Budapest

'Pap Mózes: A házikertek és szórványgyümölcsösök növényvédelme ' összes példány

Kiadó:	**Mezőgazdasági Könyvkiadó**
Kiadás helye:	Budapest
Kiadás éve:	1966
Kötés típusa:	Könyvkötői papírkötés
Oldalszám:	287 oldal
Sorozatcím:	
Kötetszám:	
Nyelv:	Magyar
Méret:	17 cm x 12 cm

Veszélyes növényvédőszerek

SZERZŐ

Dr. Bordás Sándor

LEKTOR

Dr. Nechay Olivér

Budapest

'Dr. Bordás Sándor: Veszélyes növényvédőszerek ' összes példány

Kiadó:	**Mezőgazdasági Könyvkiadó Vállalat**
Kiadás helye:	Budapest
Kiadás éve:	1967
Kötés típusa:	Fűzött keménykötés
Oldalszám:	719 oldal
Sorozatcím:	
Kötetszám:	
Nyelv:	Magyar
Méret:	17 cm x 12 cm
ISBN:	

KERTÉSZET és SZŐLÉSZET

23. évfolyam

3

1974. január 17

Ára: 4,— Ft

ÚJ SZAKFILMEK

HÁZIKERTEK NÖVÉNYVÉDELME (MÉRGEK)

Szaktanácsadók: dr. Nechay Olivér, dr. Szőllősi Dezső. Rendező: Dévényi László.

A színes film keskeny és normál változatban készült; vetítési ideje 11 perc.

Hazánkban csaknem négymillió ember mint kiskert, házikert, szórványgyümölcsös, háztáji stb. művelője, közvetlen kapcsolatba kerül a növények károsítói ellen használt növényvédőszerekkel.

Növényvédelmi technológiák

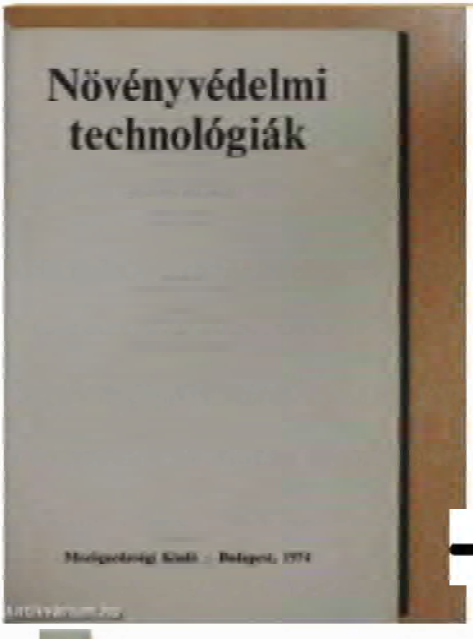

SZERZŐ

Balogh Sándor

Kovács Viktor

Pap Mózes

SZERKESZTŐ

Dr. Sándor Ferenc

LEKTOR

Dr. Nagy Bálint

Dr. Nechay Olivér

Budapest

'Balogh Sándor: Növényvédelmi technológiák ' összes példány

Kiadó:	**Mezőgazdasági Könyvkiadó Vállalat**
Kiadás helye:	Budapest
Kiadás éve:	1974
Kötés típusa:	Könyvkötői vászonkötés
Oldalszám:	336 oldal
Sorozatcím:	
Kötetszám:	
Nyelv:	Magyar
Méret:	24 cm x 17 cm
ISBN:	963-230-354-7

1976
5

TM

TUDOMÁNY ÉS MEZŐGAZDASÁG

XIV. ÉVF. • SZEPTEMBER—OKTÓBER

A XXIII. Növényvédelmi Tudományos Értekezlet március 30–31-én Budapesten a MÉM Növényvédelmi Központban Növényvédelmi előrejelzés témakörben szervezte meg a Növényvédelmi Társaság. Ez alkalomból került sor az 1976. évi Horváth Géza-emlékérem átadására, melyet ketten kaptak meg:

Dr. Nechay Olivér, a MÉM Növényvédelmi Főosztályának nyugalmazott helyettes vezetője, a Magyar Agrártudományi Egyesület Növényvédelmi Társaságának egyik alapító tagja. A növényvédelmi szakigazgatásban kifejtett sok évtizedes, kimagaslóan eredményes munkásságának oroszlánrésze volt az osztatlan hazai és nemzetközi tekintélynek örvendő magyar gyakorlati növényvédelmi szervezet kialakításában és a mintaszerű hazai növényvédelmi jogalkotás megalapozásában.

dr. Nechay Olivér

A Növényvédelmi Társaság vezetőségi tagjaként végzett fáradhatatlan és sokoldalú szervező munkája döntő szerepet játszott a társaság szilárd megyei bázisainak kiépítésében és gyors fejlődésében.

Jövedelmező háztáji növénytermesztés

SZERZŐ

Bory Miklós

Kanizsay Jenő

SZERKESZTŐ

Tomasz György

LEKTOR

Dr. Láng Géza

Dr. Nechay Olivér

Budapest

'Bory Miklós: Jövedelmező háztáji növénytermesztés ' összes példány

Kiadó:	**Mezőgazdasági Könyvkiadó Vállalat**
Kiadás helye:	Budapest
Kiadás éve:	1975
Kötés típusa:	Ragasztott papírkötés
Oldalszám:	263 oldal
Sorozatcím:	
Kötetszám:	
Nyelv:	Magyar
Méret:	20 cm x 15 cm
ISBN:	963-230-368-7
Megjegyzés:	Fekete-fehér fotókkal illusztrálva. Kihajtható melléklettel.

Kiskertek és házikertek növényvédelmi naptára

SZERZŐ

Lelkes Lajos

Bodor János

Balázs Klára

LEKTOR

Dr. Nechay Olivér

Budapest

'Lelkes Lajos: Kiskertek és házikertek növényvédelmi naptára ' összes példány

Kiadó:	**Mezőgazdasági Kiadó**
Kiadás helye:	Budapest
Kiadás éve:	1977
Kötés tipusa:	Ragasztott papírkötés
Oldalszám:	227 oldal
Sorozatcím:	
Kötetszám:	
Nyelv:	Magyar
Méret:	25 cm x 19 cm
ISBN:	963-230-272-9
Megjegyzés:	Szines és fekete-fehér fotókkal illusztrálva.

Növényvédő szerekről kertbarátoknak

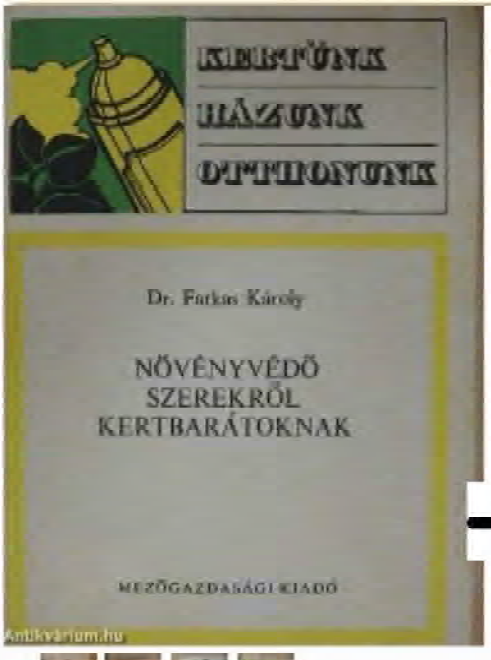

SZERZŐ

Dr. Farkas Károly

SZERKESZTŐ

Dr. Sárkány Pál

GRAFIKUS

Bartha László

LEKTOR

Dr. Nechay Olivér

Budapest

'Dr. Farkas Károly: Növényvédő szerekről kertbarátoknak ' összes példány

Kiadó:	**Mezőgazdasági Könyvkiadó Vállalat**
Kiadás helye:	Budapest
Kiadás éve:	1977
Kötés típusa:	Ragasztott papírkötés
Oldalszám:	186 oldal
Sorozatcím:	**Kertünk, házunk, otthonunk**
Kötetszám:	
Nyelv:	Magyar
Méret:	20 cm x 14 cm
ISBN:	963-230-193-5
Megjegyzés:	Fekete-fehér illusztrációkkal, egy kihajtható táblázattal.

Agrokémia II.

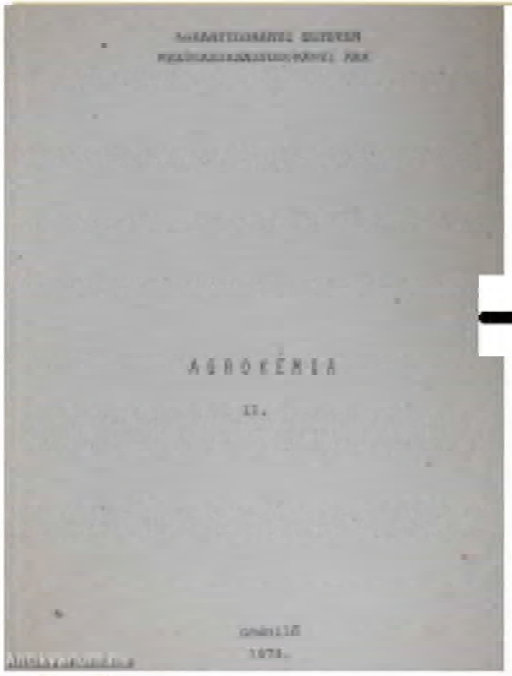

SZERZŐ

Dr. Rády Márta

LEKTOR

Dr. Pecznik János

Dr. Nechay Olivér

Gödöllő

'Dr. Rády Márta: Agrokémia II. ' összes példány

Kiadó:	**Agrártudományi Egyetem Mezőgazdaságtudományi Kar Mezőgazdasági Kémiai Tanszék**
Kiadás helye:	Gödöllő
Kiadás éve:	1978
Kötés típusa:	Tűzött kötés
Oldalszám:	137 oldal
Sorozatcím:	
Kötetszám:	
Nyelv:	Magyar
Méret:	24 cm x 17 cm

Dr. Nechay Olivér a leánya, Lívia eskövőjén a Szervita téri templom előtt, 1961. augusztus 6-án

Apósom, dr. Nechay Olivér festette ajándék-kavics

Dr. Nechay Olivérné, szül.: Horváth Éva (Gödöllő, 1916. február 28. - - Budapest, 1992. április 25.) emléke

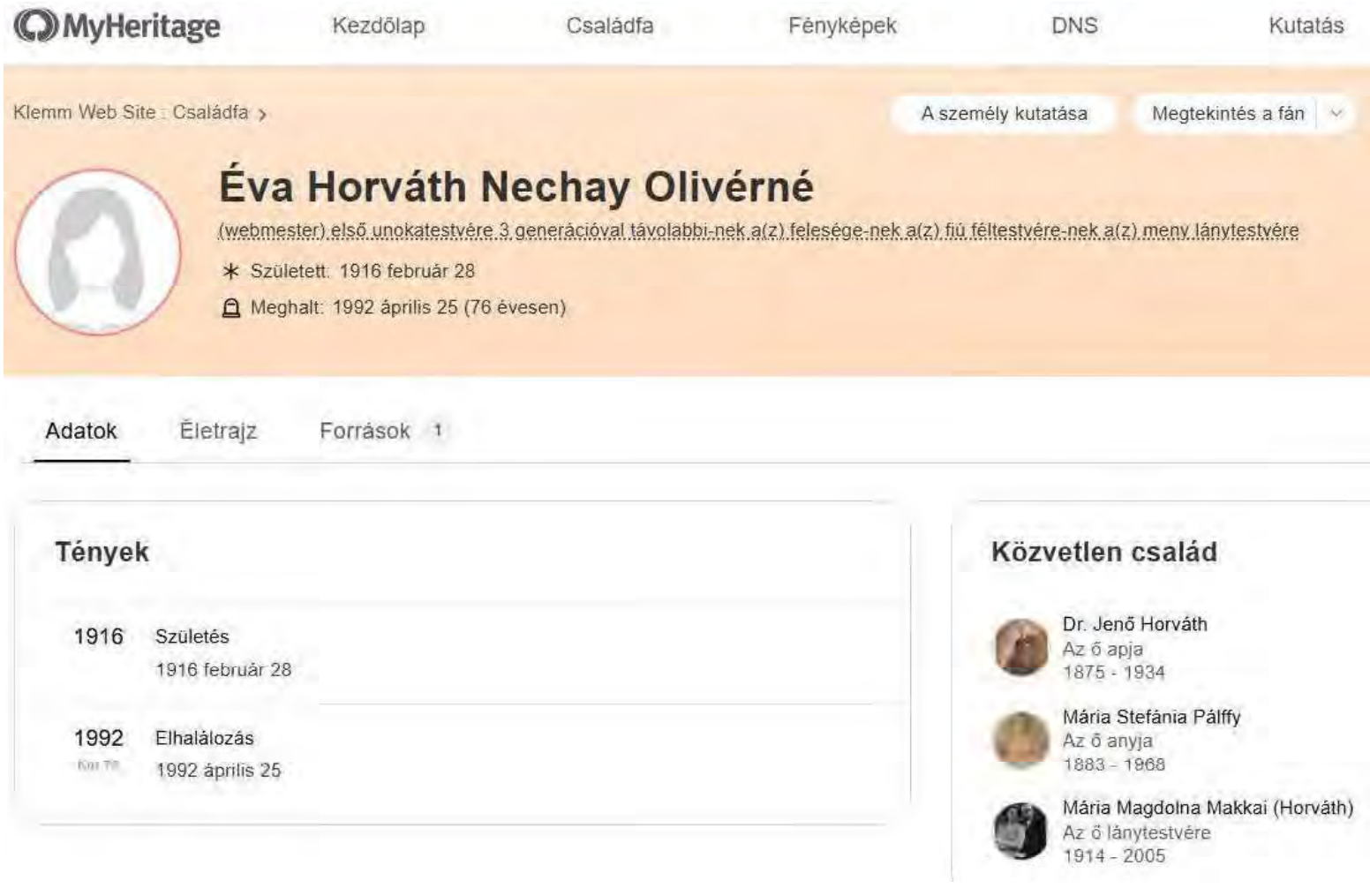

MyHeritage
https://www.myheritage.hu/research/collection-1/myheritage-csaladfak?itemId=OYYV6PSANZXBJBRDPJAESZODNLPONHY-8-500297&action=showReco

Éva Horváth Nechay Olivérné (Horváth)

Név	Éva Horváth Nechay Olivérné (Horváth)
Születés	1916 február 28 Munkács
Elhalálozás	1992 április 25

Családtagok

Szülők	Jenő Mihály Horváth 1877 - 1934 Mária Stefánia Horváth (born Pálffy) 1883 - 1968
Férj	Olivér Nechay 1913 - 1979
Lánytestvér	Mária Magdola Horváth 1914 - 2005
Gyermekek	Gábor Oszvald Nechay 1942 - 2020 <Private> Tunyogi (born Nechay) <Private> Nechay Mária Kováts (born Nechay) 1944 - 1967 <Private> Kausay (born Nechay)

Forrás Kalmár Web Site
Frissítve 2025 július 25 (4 hónappal ezelőtt)8 001 profilok / egy családfa372 fénykép
A teljes profil megtekintése ezen az oldalon
Endre Kalmár

GYÓGYSZERÉSZETI ÉVKÖNYV 1979

ANNALES PHARMACEUTICI

A Magyar Gyógyszerészeti Társaság kiadványa

Acta Pharm. Hung.
1981. ápr. 14

MEDICINA KÖNYVKIADÓ, BUDAPEST 1980

Horváth Éva Belovics Jánosné Szeged 1977 Borsod m Gyt. Kp. Sátoraljaújhely

Horváth Éva Fejes Árpádné Budapest 1966 Somogy m. Gyt. Kp. gyt. vez. Nagyberki

Horváth Éva Hegyi Andrásné Budapest 1963 Veszprém m. Gyt. Kp h. gyt vez. Pápa

Horváth Éva dr. Nechay Olivérné Budapest 1938 Nyugd. (Gyógynövény Kutató Int.)

Horváth Éva Rockenbauer Pálné Budapest 1957 Főv. Gyt. Kp. gyt. vez.

Horváth Éva Ilona Budapest 1977.

Horváth Gáborné lásd Ferencz Erzsébet

1. Dr. Nechay Olivér
2. Nechay Erzsébet
3. Dr. Nechay Olivérné, Horváth Éva
4. Nechay Mária
5. Nechay Veronika
6. Kausay György

1961. augusztus 6-án, a Szervita téri templomban, Nechay Lívia eskövőjén

Nechay Mária
(Budapest, 1944. március 7. -
- Budapest, 1967. február 13.)
emléke

MyHeritage

Mária Kováts (Nechay)

MyHeritage családfák • Kalmár Web Site, kezelője: Endre Kalmár

Születés	1944 március 7 - Budpest
Halál	1967 február 13 - Budapest
Szülők	Olivér Nechay, Éva Horváth Nechay Olivérné
Testvérek	Gábor Oszvald Nechay, <Private> Tunyogi (born Nechay), Kausay (born Nechay), <Private> Nechay
Partner	<Private> Kováts

Nechay Gábor
(Budapest, 1942. május 27. -
- Gödöllő, 2020. szeptember 28.)
emléke

„Isten örök életet adott nekünk, és ez az élet a Krisztusban van."
1 Ján 5,11

„S mielőtt minden csillagfény kihunyna, ragyogtasd fel egyetlen csillagod, hűséged csillagát, mely oda túlra vezet, hisz én is a fiad vagyok."

Csanád Béla, Adventi könyörgés

Mély fájdalommal és szomorú szívvel tudatjuk, hogy

Nechay Gábor Oszvald

okl. agrármérnök, növényvédelmi szakmérnök, az Agrárminisztérium ny. szakfőtanácsosa

2020. szeptember hó 28. napján, életének 79. évében örökre visszaadta lelkét teremtőjének.

Drága halottunkat 2020. hó október 16. napján 14 órakor a máriabesnyői kapucinus temetőben (2100 Gödöllő, Kapucinusok tere 1.), a római katolikus anyaszentegyház szertartása szerint helyezzük örök nyugalomra.

Lelki üdvéért az Engesztelő Szentmisére a temetést követően 15 órakor a Szentlélek és Gyümölcsoltó Boldogasszony Premontrei Templom és Plébánián (2100 Gödöllő, Fácán sor 3.) kerül sor.

Gyászolják: felesége, fia, testvérei, egész rokonsága, barátai és mindazok, akik ismerték és szerették.

A gyászoló család koszorúmegváltást kér, melyet jótékony célra ajánl fel.

DRÁGA EMLÉKE ÖRÖKKÉ SZÍVÜNKBEN ÉL!

Táviratcím: 2100 Gödöllő Podmaniczky utca 27.

E-mail: nechay.tamas@gmail.com

GREENFO
zöld iránytű a neten

Forrás: Darvas Béla FB

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2561072774131945&id=100006877413320

Béla Darvas

ndopStreos8f93 220 h0a0lbcó8a5ffogttuk16hg0i.mc4f2emh0.tr77t ·

Búcsú helyett [†Nechay Gábor (1942-2020)]

Édesapja – †Nechay Olivér (1913-1979) higiéniát tanított nekem Debrecenben, a növényvédelmi szakmérnökin. Ő, egyike volt a DDT hazai 1968-as betiltóinak. Magyarország először döntött így a bolygón. †Nagy Bálint (növényvédelmi ökonómia néven tanított nekem szakmai világlátást) helyetteseként figyelte nem is kevés szkepszissel a hazai agrokemizálást.

Nem gondolom véletlennek, hogy öt gyermeke közül kettő (Gábor és Erzsébet) is a természet- és környezetvédelem területén helyezkedett később el, és erősítették a környezetvédelmi tárcát. A DDT magyar történetét máig nem írta meg pontosan senki, pedig én Bálintot is faggattam erről. Gábor azt mondta nekem, hogy a házának a padlásán van egy doboz az apjától. Öreg koromban lehozom majd, és átnézem ígérte nekem. Fontos lenne – válaszoltam. Nem írt aztán arról, hogy mit talált. Sok sürgősen pótolandó feladatot hagyunk az utánunk következőknek. Bálint szerint †Nechay Olivér és †Cieleszky Vilmos vezető szerepet játszottak a DDT betiltásának ügyében. A megoldás valahol egy csöndben enyésző minisztériumi irattárban lehet, ahol 1967-1969 növényvédelmi anyagai vannak. Tartok tőle, hogy már késő a keresés; több, mint 50 év telt el.

Nechay Gábor 1967-ben, a Pest megyei Növényvédelmi Állomáson eltöltött pár hónap után került Vas megye tanakajdi Rágcsáló Laboratóriumába. Mezei pocokkal foglalkozott. Tolna megye fácánkerti Ökotoxikológiai Laboratórium

volt a következő. Gábort később a réti sas, a parlagi vipera mellett a vidra is nagyon foglalkoztatta. †Nagy Bálint a növényvédelmi állomások biológiai laboratóriumhálózata mellé speciális laborhálózatot hozott létre, amelyek közül kettő is az ökotoxikológiai területén dolgozott. Ezek, az 1969-től a Kunffy-kastélyban települt, induláskor 24 fővel működő fácánkerti speciális labor (vad- és méhtoxikológia – vezetője sokáig Zaják Árpád) és 1974-ben a százhalombattai 'Temperált Vizű Halszaporító Gazdaság'épületében létrehozott Vízélettani Laboratórium voltak (vezetője †Pénzes Bethen). A speciális laborhálózat később fokozatosan épült le, mint a hazai növényvédelmi fejlesztőhálózat is.

Gábor 1980-tól az 'Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatalban' dolgozott, amelyet a Költő utcai Jókai villában találhattunk. 1987. december 17-én, a Grósz-kormány idején Maróthy László miniszter vezetésével jött létre az 'önálló-közeli' környezetvédelmi tárca, ami hol a vízüggyel, hol a területfejlesztéssel volt kapcsolt. Gábor 1988. január 1-től dolgozott a környezetvédelmi tárcánál, egészen a 2006-os végleges nyugdíjazásáig. 2010-ben az önálló környezetvédelmi minisztérium jogutóddal szűnt meg; Szabó Imre volt az utolsó miniszter. A jogutód tárca a Vidékfejlesztési Minisztérium (ma Agrárminisztérium) lett. **Az elmúlt tíz év alatt a környezetvédelmi tevékenység erősen leépült.**

Már Gábor fácánkerti munkáiról is hallottam. A Csongrád megyei Növényvédelmi Állomáson töltött négy évem során a falszomszédom Szántó János volt, aki a Biológiai Védekezés laboratóriumot vezette. Rajta keresztül a speciális laborhálózat hírei és gondjai elértek.

Gáborral való személyes találkozásunk még a Költő utcából való. Az Antall-kormány idején találkoztam vele a kőházban, és a Horn-kormány idején a faházban. Váltogatjuk a helyünket aszerint, hogy melyik oldal van nálunk kormányon – mondta mosolyogva nekem. Érzékelhetően nem érintette meg a hétköznapok abszurditása. Nekem a politika messze a szakmaiság után mutatkozik csak be.

Találkoztam Gáborral 1999-ben az ELTE előadótermében is, ahol Vida Gábornak köszönhetően Pusztai Árpád adott elő, aki ellen távollétével tüntettek a hazai akadémikusok. Vitára tőlük nem tellett. A géntechnológia szó elhangzásakor akkortájt már a kalapjukat dobálták, szkepszisről soha nem hallottak még. A Magyar Tudományos Akadémia ún. establishmentjére emlékezem így, de nem szeretném, ha úgy tűnne, hogy csak ilyen tagok voltak. Elnökként Vizi E.

Szilveszter és Pálinkás József is beszélt velem ebben az ügyben és mindketten kiegyensúlyozott tudománypolitikai álláspontot képviseltek. Vajon ki vezényelte mégis a tudomány képviselőinek ezt a 'tornagyakorlatát', amit máig nem igazolt vissza az Európai Unió mezőgazdasági gyakorlata? Nem felelőtlen lelkesedés volt az, hogy 'átalakítjuk az élővilágot, mert megtehetjük'. Azóta már az akkori hangadók is mást mondanak a transzgenikus fajtákról; most a génszerkesztésről mantrázzák ugyanazt a gyöngécske tartalmat.
Ma tudjuk, Árpád 1998-as figyelmeztetése, hogy könnyen válhat belőlünk 'tengeri malac' máig belengi az Európai Unió GMO-politikáját. Nem a takarmányozás (GM-szója mindenhol kapható), hanem a nyílt GM-technológiának számító vetés területén, s ennek már környezetvédelmi okai vannak (génelszabadulás, génszennyezés).Gábor az 1999. április 26-ai ülésen is részt vett és egyéni gondolatait ott helyben közreadta. Nem volt feltétel nélkül lelkesedő, de totálisan elutasító sem.

2000-ben találkoztam vele újra, akkor már túl volt a **Pro Natura díján**, én a 'Virágot Oikosnhttp://www.termeszetvedelem.hu/_user/downloads/pronatura/D%EDjazottak_ABC.pdfak' kötetemen, amit minden ökotoxikológiával foglalkozónak is ajánlhattam volna. Kiváltképpen a Nechay-családnak, akik erről nem is tudva

szakmai előképei voltak az általunk alapított Magyar Ökotoxikológiai Társaságnak, amelynek elnöke vagyok.

Gábor az első Orbán-kormány idején úgy döntött, hogy velem váltja le az eddig szakértői bizottságba kinevezett pro-GMO tagot, vagyis még jóval a 2005-ös MON 810-es molyölő kukorica hazai vetési moratórium előtt. A munkámról csak az 1997-ben, a Fenntartható Fejlődési Bizottság (Nemes Csaba) felkérésére írt **„A genetikailag módosított élőszervezetek kibocsátásának környezeti kockázatai a mezőgazdaságban"** című füzetemből értesülhetett. Bátorságra vallott a részéről, hogy egy levelező státuszú, az MTA bizalmát élvező akadémikust (Agrártudományok Osztálya) egy éppen az MTA doktori címét védőre (Biológiai Tudományok Osztálya) cserélt. Nem tette ezt engem ismeretlenül, és körültekintő indoklás nélkül.

Delegált hát a Párizsban 2001. június 13-15. között rendezett ENSz szakértői konferenciára ('Intergovernmental Committee for the Cartagena Protocolon Biosafety'), amelynek „Genetikailag módosított élőszervezetek kezelése, transzportja, csomagolása és jelölése" volt a címe. A háromnapos tanácskozás legalábbis számomra – igen rossz hatásfokú döntéshozó képességével tűnt ki. A szervezők közös vélemény megfogalmazására vezető szavazási technikát nem alkalmaztak. A megközelítőleg 20 órás tanácskozás záródokumentuma ökológiai szempontból igen szerény hozadékot tudott felmutatni, amely alig haladta meg a 'Cartagena Protocol' szintjét. A megbeszélés az államközi áruszállítások rutinmegoldásai körül keringett, ahol az Egyesült Államok (az EPA éles hangú és gyors-beszédű jogásza) visszatérőlegesen a nála bevált árujegyzék-rendszert ajánlotta, míg a CBD titkársága elsősorban és talán kishitűen a jelenlegi határközi forgalom adminisztrációs terhei miatt aggódott. A **csalódottságomat cikkben írtam meg** és biztos voltam benne, hogy kritikus hangvételem miatt nem fognap többet rám bízni ilyen munkát. Tévedtem, Gábor volt a főtárgyaló, és a velem párhuzamos tárgyalásokon hasonló benyomásokat szerzett. Montrealba is én utaztam, de a korábbiakhoz képest sajnos nem ért meglepetés.

Gábor az a fajta ritka köztisztviselő volt, aki a szigorú keretek között is meg tudta őrizni a személyiségét. Úgy tudott kritizálni, hogy nem volt bántó, úgy dicsért, hogy nem volt alázkodó. 'Metakommunikálta' az ellenpontokat. Nemes Csaba, Rodics Katalin, Homoki Hajnalka, Nechay Gábor és Illés Zoltán voltak azok a környezetvédelmi tárcánál dolgozók, akik nélkül a GMO-Kerekasztalt 2005-ben nem hoztam volna létre, és a Géntechnológiai Eljárásokat Véleményező Bizottság tagja sem lettem volna. Ahhoz is kellett a Gábor által is táplált lendület,

hogy a Magyar Ökotoxikológiai Társaság 2011-es alakításának gondolatáig eljussak. **Hiányoznak ma a hozzá hasonló közszolgák, akikből az elegancia egy percre sem vész ki, s akik messzebb látnak, mint a 'pillanatnyi főnök előszobája'.**

„Isten örök életet adott nekünk, és ez az élet a Krisztusban van."
1 Ján 5,11

„S mielőtt minden csillagfény kihunyna, ragyogtasd fel egyetlen csillagod, hűséged csillagát, mely oda túlra vezet, hisz én is a fiad vagyok."

Csanád Béla, Adventi könyörgés

Mély fájdalommal és szomorú szívvel tudatjuk, hogy

Nechay Gábor Oszvald

okl. agrármérnök, növényvédelmi szakmérnök, az Agrárminisztérium ny. szakfőtanácsosa

2020. szeptember hó 28. napján, életének 79. évében örökre visszaadta lelkét teremtőjének.

Drága halottunkat 2020. hó október 16. napján 14 órakor a máriabesnyői kapucinus temetőben (2100 Gödöllő, Kapucinusok tere 1.), a római katolikus anyaszentegyház szertartása szerint helyezzük örök nyugalomra.

Lelki üdvéért az Engesztelő Szentmisére a temetést követően 15 órakor a Szentlélek és Gyümölcsoltó Boldogasszony Premontrei Templom és Plébánián (2100 Gödöllő, Fácán sor 3.) kerül sor.

Gyászolják: felesége, fia, testvérei, egész rokonsága, barátai és mindazok, akik ismerték és szerették.

A gyászoló család koszorúmegváltást kér, melyet jótékony célra ajánl fel.

DRÁGA EMLÉKE ÖRÖKKÉ SZÍVÜNKBEN ÉL!

Táviratcím: 2100 Gödöllő Podmaniczky utca 27.

E-mail: nechay.tamas@gmail.com

Nem búcsúzom Gábortól, de édesapjától Olivértől sem. Konok ember vagyok, aki ezt a tulajdonságát naponta fegyelmezi. Mindketten a mai személyiségem részei, magammal viszem őket, ahová tudom. 'Similis simile gaudet'.

Darvas Béla

A NAIK Agrár-környezettudományi Kutatóintézet tudományos tanácsadója, és a Magyar Ökotoxikológiai Társaság elnöke
Korábbi munkahelye:: MTA Növényvédelmi Kutatóintézet és MÉM Növényvédelmi és Agrokémiai Központ

Szeretjük a madarakat -Természetismereti fesztivál

Gödöllői Királyi Kastély és Kastélypark, 2024. május 10-11.

https://mme.hu/hirek/2024/04/02/szeretjuk_madarakat_termeszetismereti_fesztival

Szeretettel várjuk 2024. május 11-én a kicsiket és a nagyokat ingyenes családi napunkra, ami az MME 50 ünnepi sorozat keretében "Szeretjük a madarakat" címmel kerül megrendezésre Gödöllőn, a Királyi Kastélyban, kiegészülve az Év Fajai Fesztivállal, Madarak és Fák Napja programokkal, a nemzeti parkok és az MME partnereinek bemutatkozásával.

Több mint 30 stand gondoskodik a játékos ismeretszerzésről, 18 előadás nyújt betekintést a természetvédelmi problémákba és megoldási javaslatokba. Madárgyűrűzési bemutatók, madárismereti séták, odúszerelés és festés is színesíti a programot.

Programok:

Május 11. szombat 10.00-20.00

RÉSZLET:

Bemutatók: Kastélykert

7.00 - 11.30 Madárgyűrűzési bemutató
10.30 - 11.30 Madárismereti séták Ifi tagozat (MME Ifjúsági Tagozat)
12.00 - 12.30 Méreg- és tetemkereső kutya bemutató Deák Gábor (MME)
12.30 - 13.00 Sasközpontos madarak bemutatója Juhász Tibor (MME)
13.00 Menetleveles játék sorsolása
13.00 - 14.00 Kastély séta
14.00 - 15.00 Madárismereti séták (MME Ifjúsági Tagozat)
15.00 - 15.30 Méreg- és tetemkereső kutya bemutató Deák Gábor (MME)
15.30 - 16.00 Sasközpontos madarak bemutatója Juhász Tibor (MME)
16.00 - 17.00 Kastély séta
17.30 Menetleveles játék második sorsolása
18.00 - 18.30 Emlékhely avató, madárbarát tanösvény átadó
19.30 - 21.00 Fülemülék éjszakája program
20.30-22.00 Éjjeli lepkészés

MME
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

AZ ÉV FAJAI

Szeretjük a madarakat!

Természetismereti fesztivál

MÁJUS 10-11. GÖDÖLLŐI KIRÁLYI KASTÉLY ÉS -PARK

Ingyenes családi program

Rajz-verseny díjátadó, Madár bemutatók, Játszóházak, Nemzetiparkjaink, Kutyás bemutatók, Fülemüle koncert, Ásványok, Vásár, Kastély séta, Tanösvény átadó
... és még sok izgalmas kaland vár!

WWF SZTFH

50

MME
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

AZ ÉV FAJAI

Szeretjük a madarakat!

Természetismereti fesztivál

MÁJUS 10–11. GÖDÖLLŐI KIRÁLYI KASTÉLY ÉS -PARK

PROGRAMOK

MÁJUS 10. PÉNTEK

8.00 – 12.00 Iskolásoknak bemutató gyűrűzés – előadás – foglalkozás (Kastélykert)
19.30 – 21.00 Fülemülék éjszakája program (Kastélykert)

MÁJUS 11. SZOMBAT 10.00–20.00

Előadások: Kastély – Barokk színház

10.00 Rajzpályázat díjátadó – Bodnár Kata (MME)
10.20 Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület 50 éve a természet szolgálatában – Halmos Gergő (MME)
11.00 Kihaló fajok, eltűnő remények: Magányos George és a bordás homorcsák története (Fehér Zoltán WWF)
11.40 Föld élet sokszínűsége, túlélésünk záloga – Radics Katalin (Greenpeace)
12.20 Miért fontosak a madarak – madármonitoring Nagy Károly (MME)
13.40 Kölcsönhatások a természetben – Mi a különbség a környezet és természetvédelem között Bajor Zoltán (MME)
14.20 Drónok, műholdak, geolokátorok a természetvédelemben – Horváth Márton (MME)
15.00 Madárbarát kert – Orbán Zoltán (MME)
15.40 Madarak és Fák Napja díjátadó Miklós-Bóta Edit (MME)

Előadások: Kastély – Erzsébet előkert

10.30 – 11.00 Madarak és mérgek – Deák Gábor (MME)
11.00 – 11.30 Parlagi sas fajmegőrzés – Horváth Márton (MME)
11.30 – 12.00 Kék vércse fajmegőrzés – Palatitz Péter (MME)
12.00 – 12.30 Kerecsensólyom fajmegőrzés – Bagyura János (MME)
12.30 – 13.00 Rákosi vipera fajmegőrzés – Halpern Balázs (MME)
13.00 – 13.30 Madarak és vezetékek – Solt Szabolcs (MME)
13.30 – 14.00 Szalakóta fajmegőrzés – Tokody Béla (MME)
14.00 – 14.30 Év hüllője a kaszpi haragosgikló – Babocsay Gergely (MME)
14.30 – 15.00 Év gombája a szürke galóca – Fodor Lívia (Magyar Mikológiai Társaság)
15.00 – 15.30 Év fája a bükk – Bacsi-Nagy Gergely (Gödöllői Arbo-park)
15.30 – 16.00 Ősvilági fogászat – Bodor Emese Réka (Magyarhoni Földtani Társulat)

Bemutatók: Kastélykert

7.00 – 11.30 Madárgyűrűzési bemutató
10.30 – 11.30 Madárismereti séták III. tagozat (MME Ifjúsági Tagozat)
12.00 – 12.30 Méreg- és tetemkereső kutya bemutató Deák Gábor (MME)
12.30 – 13.00 Szaskópontos madarak bemutatója Juhász Tibor (MME)
13.00 Menetleveles játék sorsolása
13.00 – 14.00 Kastély séta
14.00 – 15.00 Madárismereti séták (MME Ifjúsági Tagozat)
15.00 – 15.30 Méreg- és tetemkereső kutya bemutató Deák Gábor (MME)
15.30 – 16.00 Szaskópontos madarak bemutatója Juhász Tibor (MME)
16.00 – 17.00 Kastély séta
17.30 Menetleveles játék második sorsolása
18.00 – 18.30 Emlékhely avató, madárbarát tanösvény átadó
19.30 – 21.00 Fülemülék éjszakája program

Természetismereti standok:
Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság
Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság
Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság
Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
Bükki Nemzeti Park Igazgatóság
Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság
Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság
Fertő Hanság Nemzeti Park Igazgatóság
(Az összes nemzeti park részt vesz a menetleveles játékban)

Év fajai, értékei standok:
Erdők a Közjóért Alapítvány: év fája a bükk, év gyógynövénye a borsmenta
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület: év madara a kerecsensólyom
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Kétéltű és Hüllővédelmi Szakosztálya: év hüllője a kaszpi haragosgikló
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Lepkevédelmi szakosztálya: év lepkéje a közönséges medvelepke
Vadonleső csapata Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.: év emlőse a vadmacska
Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (SZTFH), Magyarhoni Földtani Társulat (MFT): év ősmaradványa a gyapjas mamut
Magyar Mikológiai Társaság: év gombája a szürke galóca
Magyar Rovartani Társaság: év rovara a sisakos sáska
Magyar Haltani Társaság: év hala a réti csík
(A menetleveles játékban a lepke és a réti csík kivételével az összes stand részt vesz)

Magyar Madártani és természetvédelmi Egyesület osztályainak, szakosztályainak és fajvédelmi programjainak standjai:
MME Természetbarátok Boltja
Ragadozómadár-védelmi Szakosztály: Szaskópont-Parlagi sas, kerecsensólyom program
Fajmegőrzési osztály: kék-vércse, szalakóta program
Természetvédelmi osztály: Tűzok és agrárélőhelyek programja
Természetvédelmi osztály: Rákosi vipera program
Emlősvédelmi Szakosztály – Gyakorlati denevérvédelem,
Harkályvédelmi Szakosztály
Vízimadár-védelmi Szakosztály
Madárgyűrűzés és Monitoring Központ, Madárgyűrűző állomások
Társadalmi kapcsolatok osztály: Csipogó játszóház
Társadalmi kapcsolatok osztály: Odúképcsolás, festés
Tiszatáj – Bemutatkozik a közalapítvány, kézműves termékek
Dunatáj– Bemutatkozik a közalapítvány, kézműves termékek

Partnerek standjai:
WWF Magyarország Alapítvány (Panda bolt)
Magyar Természetvédők Szövetsége – Az én sokszínű kertem
Hatvani Vadászati Múzeum
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Nemzeti Biodiverzitás- és Génmegőrzési Központ,
Haszonállat-génmegőrzési Intézet (NBGK HGI) élő állat bemutató
Vácrátóti Botanikus kert
(A menetleveles játékban WWF, MTVSZ vesz részt)

WWF SZTFH

Nechay Gábor emlékköve
a Gödöllői Királyi Kastélyparkban

Nechay Gábor emlékköve
a Gödöllői Királyi Kastélyparkban

Nechay Gábor emlékköve
a Gödöllői Királyi Kastélyparkban

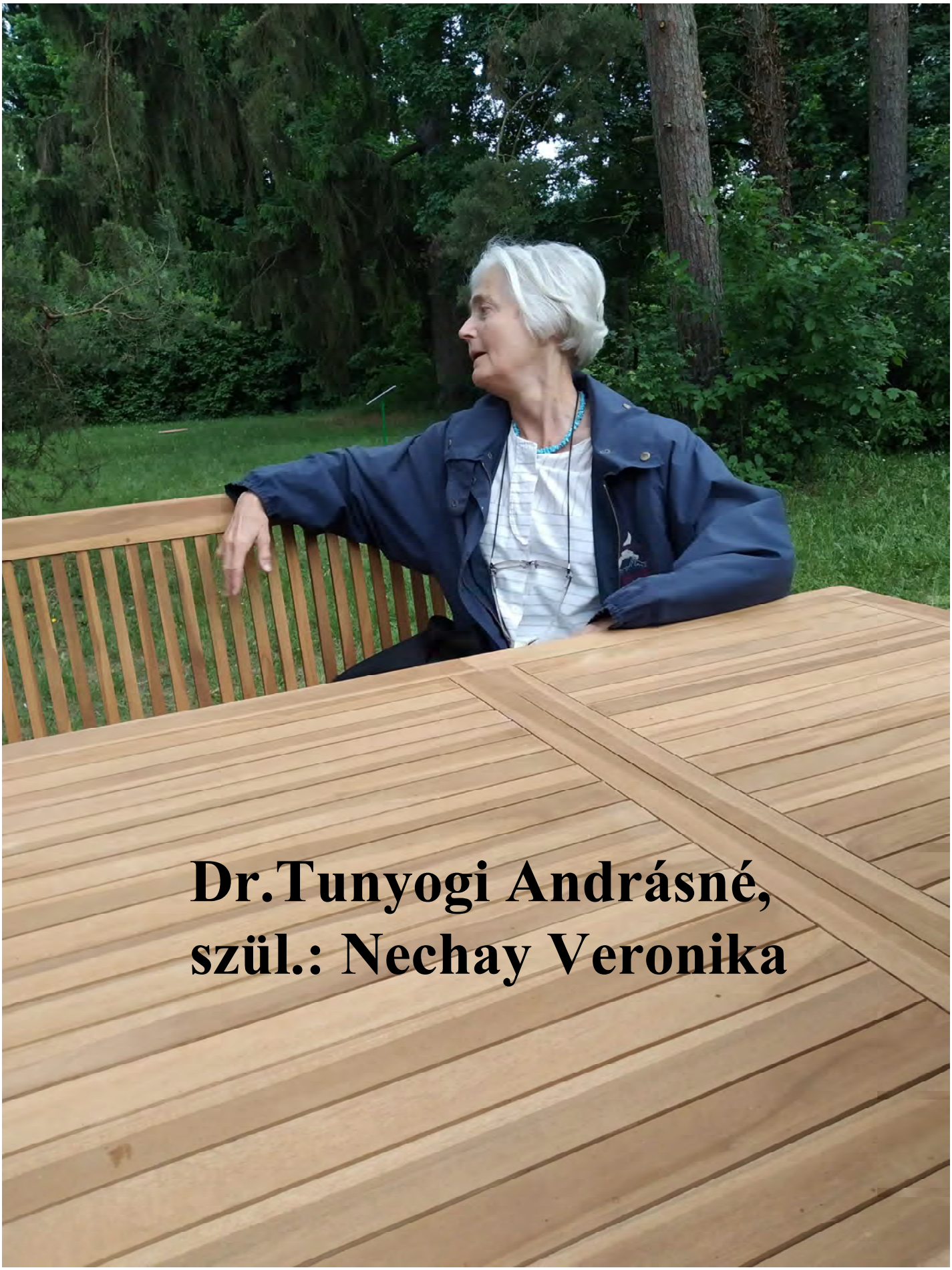

Dr.Tunyogi Andrásné, szül.: Nechay Veronika

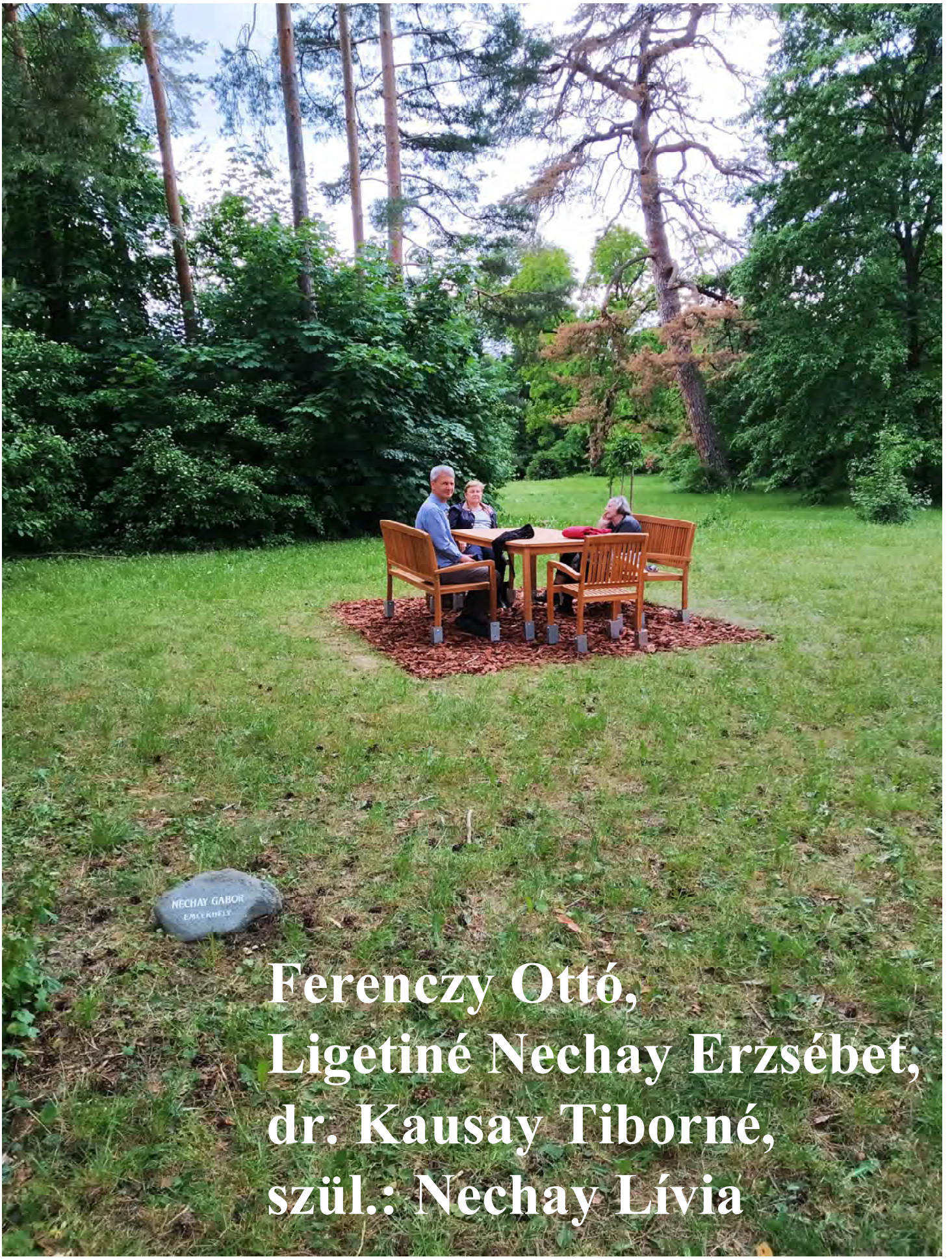

Ferenczy Ottó,
Ligetiné Nechay Erzsébet,
dr. Kausay Tiborné,
szül.: Nechay Lívia

Ligetiné Nechay Erzsébet,
dr. Kausay Tiborné,
szül.: Nechay Lívia,
Ferenczyné Kausay Kinga

Ligetiné Nechay Erzsébet, Ferenczyné Kausay Kinga

A VIDRA

MÚLTJA, JELENE, JÖVŐJE

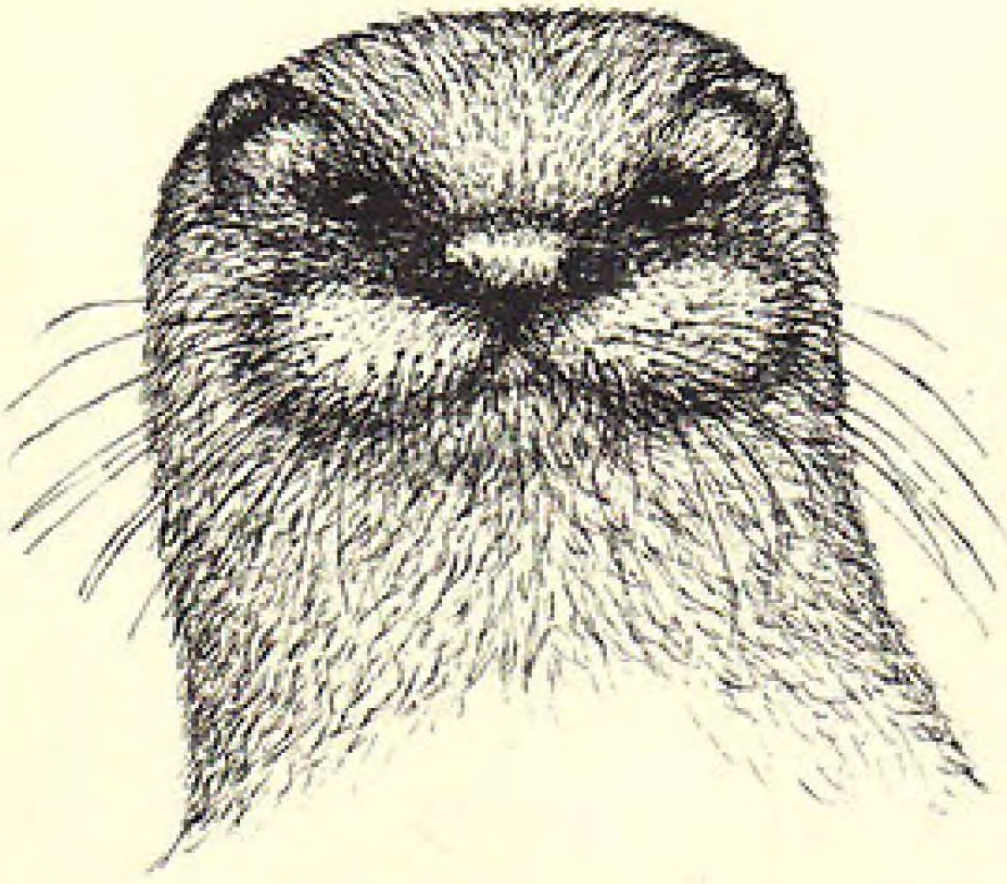

FŐVÁROSI ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERT
2006

Fülszövegek

ancsee 2016. november 1., 14:45

Gera Pál – Hanga Zoltán – Kemenes Ildikó – Lanszki József – Nagy Dénes – Nechay Gábor – Sós Endre: A vidra múltja, jelene, jövője

A Budapesti Állatkert által megjelentetett, védett fajokról szóló kiadványsorozat ezen kötete, a vidrával kapcsolatos ismereteket foglalja össze olvasmányosan és mindenki számára érthetően, de tudományos alapossággal. A kötet ajánlott mindazoknak, akiket csak kíváncsiságból érdekel a vidra, de azoknak is, akik a fajjal kapcsolatos tudományos ismereteiket szeretnék bővíteni.

felseisi Nechay család családfája

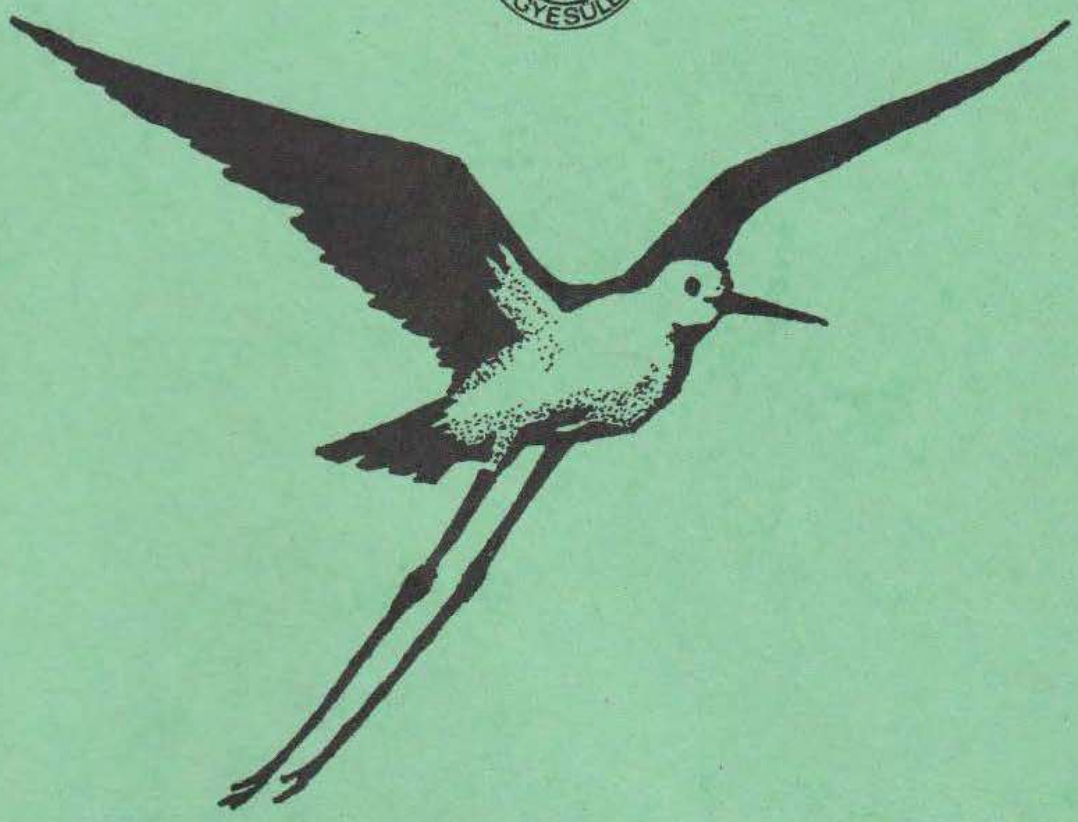

A MAGYAR MADÁRTANI EGYESÜLET

II. TUDOMÁNYOS ÜLÉSE

SZEGED

1986

A Magyar Madártani Egyesület II. Tudományos Ülése, Szeged, 1986.
The 2nd Scientific Meeting of Hungarian Ornithological Society, 1986. Szeged

A NAGY KÓCSAG (CASMERODIUS ALBUS) TERJESZKEDÉS MAGYARORSZÁGON

Expansion of Great White Egret (Casmerodius albus) in Hungary

KÁRPÁTI LÁSZLÓ – BANKOVICS ATTILA – NECHAY GÁBOR

Abstract

The Great White Egret is one of the most important protected bird of Hungary. Before the seventies only small populations bred in Transdanubia. Since the mid-seventies it has been an expanding species colonizing artificial pools, fishponds and marshes and now it breeds in all suitable habitats of Hungary. The causes of this expansion are suggested in this paper.

Előzmények, cél

A hazai kócsagállomány ügye és a magyar madártani kutatás mindig szoros kapcsolatban volt, hiszen a dunántúli fészkelőhelyek – Kis-Balaton, Nagyberek, Velencei tó – a Madártani Intézet alkalmazottainak kiemelt megfigyelési területei voltak. Mivel Nyugat-Európában e faj már nem fészkel, a külföldi ornitológia is élénken érdeklődött a magyarországi kócsagok helyzete iránt. Erre, és a hazai érdeklődésre adott választ ornitológusaink ezirányú, gazdag munkássága (SCHENK 1918; WARGA 1935; SZIJJ 1951; KEVE 1976; SCHMIDT 1977; MOLNÁR 1982; HARASZTHY és NECHAY 1983).

A 70-es években nagymértékű állománynövekedés következett be a Kárpát-medencei kócsagtelepeken. A szaporodás annyira látványos és könnyen tapasztalható volt, hogy halastavainknál és egyéb élőhelyeken – máról-holnapra – szinte mindenütt lehetett kócsaggal találkozni, még ott is, ahol korábban még hírből is alig ismerték. SCHMIDT (1977) szerint 1974-ben csak két helyen, a Kis-Balatonon és a Velencei-tónál fészkeltek kócsagok, 1976-ban már 14 ismert telepük volt.

Jelen dolgozat e robbanásszerű állománynövekedés okaira kíván fényt deríteni.

Állatföldrajzi viszonyok

A nagy kócsag 5 alfaja szinte az egész világon elterjedt madárrá teszi, de a Casmerodius albus albus L. Európában jelentős számban, szigetszerűen csak a Kárpát-medencében él. Tőlünk nyugatra Alsó-Ausztriából, Dél-Csehországból és Dél-Szlovákiából már csak igen szórványos és alkalmankénti fészkelései ismertek (BAUER – GLUTZ von BLOTZHEIM – BEZZEL 1966). Egykori mocsarainkban kiterjedt fészektelepei és jelentős állományai lehettek – a Fertőn pl. 1682-től fészkel – de a lecsapolásokkal együttjáró óriási élőhelyveszteségei és a sorait újra és újra megtizedelő – sőt esetenként a teljes fészkelő telepet kiirtó „disztoll-vadászat" majdnem végzetes hatással voltak rá.

Hazai előfordulása

SCHENK (1918) adatait jelenlegi határainkra vonatkoztatva megállapítható, hogy 1835-ben 11 telepen kb. 235 pár fészkelt Magyarország mai területén. A századfordulón már csak a Nagyberekben és a Kis-Balatonon voltak telepei. KEVE (1976) szerint LOVASSY a múlt század 90-es éveinek végén a Kis-Balatonon még kb. 100 párra becsülte állományát, mindez azonban e század első éveire 7 párra zsugorodott. E csökkenés okát a korabeli ornitológusok a vízrendezésekben, a vadászatban, a több alkalommal végzett, mértéktelen állatkerti begyűjtésben és a fészkeléshez szükséges avas nád jégzajlás miatti tönkremenetelében látták.

A kócsag iránti hazai és külföldi érdeklődés és SCHENK JAKAB fáradhatatlan küzdelme azt eredményezte, hogy 1922-től a Kis-Balatonon már kócsagőr vigyázott a telepre.

A Kis-Balaton előtérbe kerülése, valamint a határváltozások miatt a Fertőről lassan elterelődött a figyelem, pedig SCHENK 1913-ban Illmitz mellett 3-4 pár fészkelését kimutatta, 1919-ben pedig 80 példányt figyelt meg KOTSIS J. a déli parton, Hegykő térségében, fészkelésidőben (BREUER 1929).

A fészkelő állomány alakulása 1909-1974 között

A Madártani Intézet KEVE (1976) által közreadott kis-balatoni adatai, valamint BREUER (1929), ZIMMERMANN (1944), BAUER et al. (1955), BAUER, GLUTZ von BLOTZHEIM, BEZZEL (1966), GRÜLL (1982) DVORAK és GRÜLL (1983) a fertői kócsagállományra vonatkozó közlései alapján az 1. ábrán látható változások állapíthatók meg a Kárpát-medence két legismertebb fészkelőhelyén. E két, földrajzilag egymástól nem túl messze fekvő kócsagtanyán költő madarak, a gyűrűzések tanúsága szerint állandó kicserélődésben voltak. Míg a kis-balatoni állomány a második világháború végére megszűnt és csak 1946-tól kezdett gyarapodni, a Fertő osztrák részén ekkor már 100 pár fészkelését regisztrálták. Valószínűleg a tó hazai, kb. 65 km^2 kiterjedésű nádasában is voltak kócsagtelepek, de ezt senki nem tartotta számon egészen a 70-es évekig.

Az 1974 utáni időszak

Döntő változás következett be a kis-balatoni telepeken 1974-ben. A fészkelő párok száma az előző évi létszám háromszorosára duzzadt. Az állomány növekedése kisebb megakadásokkal 1983-ra elérte a 140 párból álló, igen jelentős számot. Ugyanekkor az ország más területein is megjelent a nagy kócsag. Mint említettük, 1976-ban a Dunántúlon 6 helyen, az Alföldön pedig 8 helyen keletkeztek új kolóniák. Magyarországon 1986-ban már 20 helyen fészkelt. MOLNÁR (1984) felmérései szerint 1976-82 között 29 telepen mintegy 260-330 pár költött (2. ábra).

Megtelepedése a kiskunsági tavaknál

A kis-balatoni, a fertői, majd később a velencei-tavi telep felerősödése és ezzel egyidőben az alföldi vízviszonyok javulása következtében az 1960-as évektől e fajnak az Alföld területére irányuló expanziója figyelhető meg. Itteni megtelepedését jelentősen befolyásolta az 1966 évi rendkívül magas vízállás, amikoris a vízborítottság kiterjedése a többszörösére nőtt. Az első telepek a Duna-Tisza köze nyugati részén alakultak ki. A szabadszállási Kis-réten 1968-tól valószínű a költése. 1975-ben telepszik meg a Kolon-tavon, 1976-ban a Péteri-tavon. Itt egyébként az első példányt 1967. április 9-én észleltük. A kiskunsági megtelepedések és az egyes kolóniák fejlődése (3. ábra) példát mutat az alföldi szikes tavak hasonló állományalakulásaira is, amit az aszályos évek erősen befolyásolnak.

1. ábra. A nagy kócsag (Casmerodius albus) fészkelőállományának alakulása 1909-1985 között a Kis-balatonon és a Fertőn

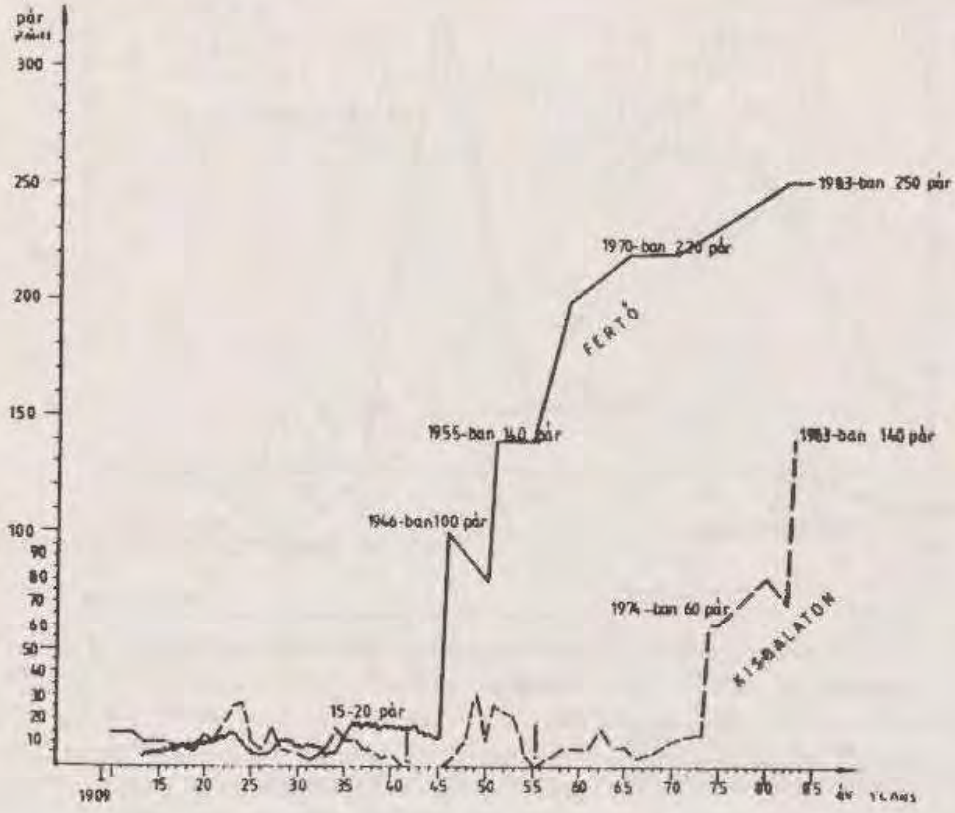

Fig. 1. *No of Great White Egrets breeding at two sites, Kisbalaton and Fertő in the period 1909-1985*

2. ábra. A nagy kócsag (Casmerodius albus) fészektelepei (MOLNÁR L. szerint)
1976
1976-80

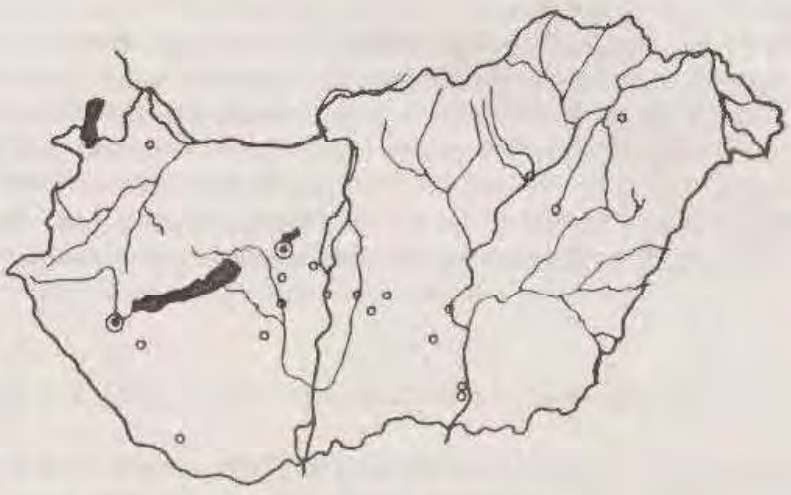

Fig. 2. *Colonies of Great White Egret in Hungary*

3. ábra. A kiskunsági tavak állományviszonyai

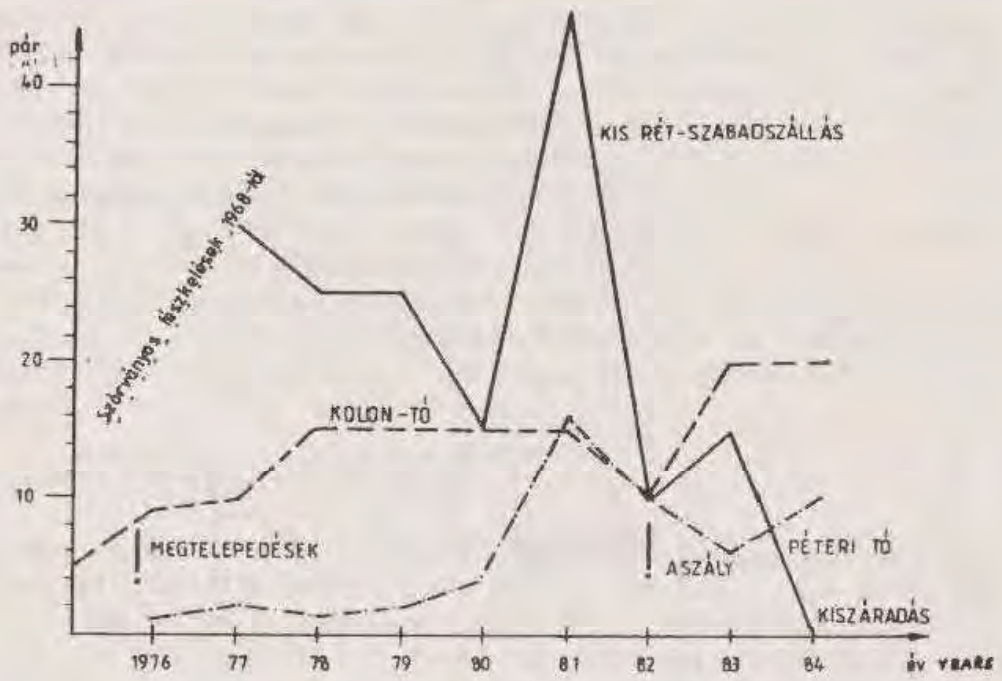

Fig. 3. *No of breeding Great White Egret pairs at lakes in Kiskunság region*

Áttelelés, táplálkozás-váltás

A kócsag nem vonul messzire, a Földközi-tenger ÉK-i partvidékén telel. Télvíz idején itt maradó példányait korábban is jegyezte a hazai ornitológia (pl. GRESCHIK 1938), de olyan tömeges áttelelésekre, amelyeknek a 70-es évek eleje óta a Fertő mentén, a Kisalföldön (KÁLMÁN 1980, KÁRPÁTI 1982, MOLNÁR 1982) és az ország egyéb területein (ORBÁN – TÖMÖSVÁRI 1980, SZALCER 1982) tanúi vagyunk, eddig még nem volt példa. A Fertő menti legnagyobb kócsag-csapatok adatait a 4. ábrán mutatjuk be.

Az átteleléssel együtt járt e faj táplálkozásában történt változás is. A telet csak úgy tudja nálunk átvészelni, ha elegendő zsákmányállatot talál. Így szokott ki a nádasokból a mezőgazdasági területekre, ahol – főleg a többéves agrokultúrákban, pl. lucernásokban – mezei pocokra vadászik. A Fertő mellett és a hansági földeken több esetben a hóborította mezőgazdasági táblákon is megfigyeltük pockozó csapatait. Ezek éjszakázni továbbra is a befagyott vízű nádasokba húztak. Az áttelelés szokásának kialakulásához és a mezei pocok tömeges fogyasztásához valószínűleg hozzájárultak a hatvanas évek végétől a nyolcvanas évekig gyakran enyhe telű esztendők is.

Következtetések

Az eddigiek alapján a nagy kócsag hazai terjeszkedésének okait és lehetőségeit a következőkben valósínüsíthetjük:

a/ a Kis-Balaton, a Velencei-tó és a Fertő, főleg ez utóbbi jelentősebb fészkelő állománya, a kócsag elszaporodásához szükséges, terjeszkedésre alkalmas populációkat biztosította.

4. ábra. A legmagasabb példányszámú megfigyelések a Fertőn (Fertőszéplak Mekszikópuszta) 1975-1985

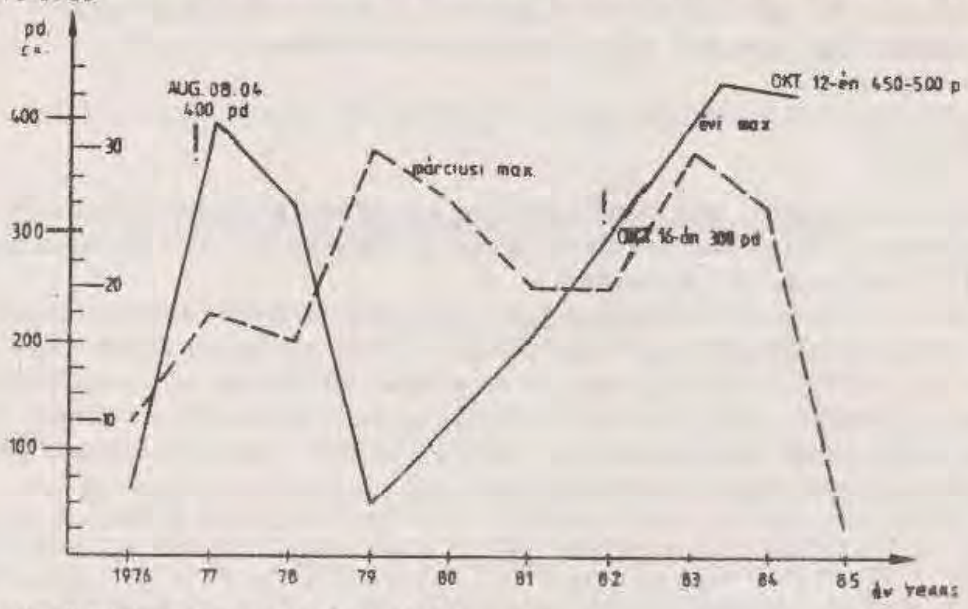

Fig. 4. *Maximal numbers observed at Lake Fertő*

b/ a Madártani Intézet természetvédelmi népszerűsítő munkája széles körben tudatosította a kócsag védelmének fontosságát. Az 1974-ben megalakult Magyar Madártani Egyesület egyre szaporodó tagjaival a védelemre és a faunisztikára is kiterjedő, az ország egészét átfogó kontrollt valósította meg. Ugyanezt tette a hetvenes évek Országos Természetvédelmi Hivatala is, védett területeinek extenzív növelésével, őri, felügyelői személyzetével.

Mindebből következett a potenciális fészkelőhelyek védelmének biztosítása, s az effektív védelem. KEVE (1976) idézi Schenket, aki szerint a kis-balatoni telepen a harmincas években egy év alatt meggyűrűzött 48 fiókából még ugyanebben az évben 15-öt lelőttek, és ezek csak a visszajelentettek voltak! E barbarizmussal Magyarországon a 70-es években már nem kellett számolnunk.

c/ a sorozatosan bekövetkező enyhe téli időjárás és a mezei pocok, mint téli zsákmányállata miatt áttelelése gyakorivá vált. A nem túl hideg teleken nemcsak mezei pockot fogyaszt, hanem – szinte a síkvidéki csatornák jellegzetes téli madarává válva – igen sok ezüst kárászt *(Carassius auratus gibelio)* is. E halfajt ugyan 1954-ben telepítették be hazánkba, de közismert szaporasága miatt az ország összes meliorációs célú csatornájában spontán elterjedt. Mindez közrejátszott abban, hogy a nálunk áttelelő, egyre népesebb kócsagállományt a tőlünk délre lévő országok madárvédelemmel nem sokat törődő puskásai sem tizedelhették meg.

d/ a már a hatvanas évek végén 200 fészkelőpár fölötti fertői kócsagállomány az osztrák Fertőzúgban lévő hagyományos táplálkozó területeit a nagymértékben kifejlesztett turizmus és a rétek, legelők feltörése, szőlősítése miatt elvesztette. A Fertő hazai része főleg csak fiókanevelés idején szolgált táplálékbázisul, a nyári kóborlásra viszont a magyarországi mocsarak és az intenzíven fejlesztett halastórendszerek kínálnak megfelelő élőhelyeket.

A halastavak területi változása (ha) (MÉM adatok)

1920 – 5300 ha
1950 – 9200 ha
1953 – 10400 ha
1980 – 19500 ha
1982 – 24000 ha

e/ meg kell jegyeznünk, hogy az egyes peszticidek hatása a madarak szaporodásbiológiájára még nem teljesen tisztázott, de az tény, hogy a DDT esetében tapasztaltak a fiókanevelést negatívan

befolyásoló tüneteket. Ma, amikor a Dunántúl sok területén a nagy kócsag az egyik leggyakoribb gémfaj – a Fertőn a legszámosabb – nincs forgalomban már DDT Magyarországon. Érdekes és megvizsgálandó jelenség viszont, hogy az 1970-ben történt végleges kivonása után két, a táplálkozási lánc végén lévő, halevő madárfajunk a kárókatona és a nagy kócsag is igen jelentősen elszaporodott.

Javaslatok

1. Nagyon fontos lenne a nálunk áttelelő kócsagok táplálkozásbiológiájának pontosabb megismerése, ezért kérünk mindenkit, hogy az elhullott példányokat az OKTH Madártani Intézetének (1121 Budapest, Költő u. 21.) juttassa el.
2. Szemünk előtt játszódott le Európa egyik legnagyobb madártani érdeklődésére számot tartó madárfajának ugrásszerű hazai elszaporodása, a folyamat minden komolyabb vizsgálata nélkül. Jó lenne ezt a hiányosságot pótolni, s más hasonló madárkincsünkkel, a kerecsennel, a parlagi sassal, a tüzokkal, a széki lilével, gólyatöccsel stb. együtt, e fajokról hazai kiadású, több nyelven megjelentetett monográfiákat írni, mielőtt a külföld – mint már többször előfordult – a magyar adatok felhasználásával megtenné!

IRODALOM

BAUER,K. – FREUNDL,H. – LUGITSCH,R. (1955): Weitere Beiträge zur Kenntniss der Vögelwelt des Neusiedler Seegebietes. Wissenschaftliche Arbeiten aus dem Burgenland Eisenstadt, Heft 7.

BAUER,K. – GLUTZ von BLOTZHEIM, U. – BEZZEL,E. (1966): Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Akad.Vrlg.Frankfurt/M Bd.1.,331-338.

BREUER,Gy. (1929): A kócsag ez idei fészkelőtelepei a Fertőn. Kócsag 2, 3-4, 134-138.

DVORAK,M. – GRÜLL,A. (1983): Avifaunistischer Bericht für das Neusiedlerseegebiet. Biologische Station Neusiedlersee 35.

GRESCHIK,J. (1938): Nagy kócsag télen. Kócsag 9-11, 95-96.

GRULL,A. (1982): Avifaunistischer Bericht. Biologische Station Neusiedlersee Illmitz, 21.

HARASZTHY,L. – NECHAY,G. (1985): Grid mapping and census of breeding birds in Hungary. (in: Taylor, K., Fuller, R.J. and Lack, P.C.: Bird census and atlas studies) BTO, Tring, 388.

KÁLMÁN,Gy. (1980): Áttelelő nagy kócsagok. Mad.Táj. 1980. július – szeptember 49-50.

KÁRPÁTI,L. (1982): A Fertő táj madárvilágának ökológiai vizsgálata. Erdészeti és Faipari Egyetem Tudományos Közleményei 1982/1, 111-203.

KEVE,A. (1976): Adatok a Kis-Balaton madárvilágához I. Aquila 82, 49-79.

MOLNÁR,L. (1982): Gémtelepek Magyarországon 1976-1980. Madártani Tájékoztató, 1982 január - március, 24-25.

MOLNÁR,L. (1984): Nagy kócsag (in: Haraszthy,L.szerk.: Magyarország fészkelő madarai) Natura, Budapest, 25-26.

MOLNÁR,I. (1982): Nagy kócsagok (Egretta alba) gyülekezése a Rába mentén. Madártani Tájékoztató, 1982. április – szeptember, 170.

ORBÁN,A. – TÖMÖSVÁRI,T. (1980): Madártani adatok Somogyból. Madártani Tájékoztató 1980. július – szeptember, 48-49.

SCHENK,J. (1918): A kócsag hajdani és jelenlegi fészkelőtelepei Magyarországon. Aquila 25, 1-73.

SCHMIDT,E. (1977): Auffalende Zunahme des Silberreihers (Casmerodius albus) in Ungarn im Jahre 1976. Egretta 20, 68-70.

SZALCER,A. (1982): Az áttelelő nagy kócsagokról (Egretta alba) Madártani Tájékoztató 1982 október – december, 297-298.

SZIJJ,J. (1951): Gémtelepek Magyarországon 1951-ben. Aquila 55-58, 81-87.

ZIMMERMANN,R. (1944): Beiträge zur Kenntniss der Vogelwelt des Neusiedler Seegebietes. Wien, Selbstvrlg. der Wissenschaftliche Staatsmuseen.

WARGA,K. (1935) Phaenológiai és nidobiológiai adatok a kis-balatoni nagy kócsag (Egretta alba L.) telepéről. Aquila 38-41, 164-173.

A szerzők címe:

Author's addresses:

Dr.Bankovics Attila, Nechay Gábor
H-1121 Budapest, Költő u. 21.

Dr.Kárpáti László
H-9408 Brennbergbánya, Soproni u. 22

VÖRÖS KÖNYV

A MAGYARORSZÁGON
KIPUSZTULT
ÉS VESZÉLYEZTETETT
NÖVÉNY- ÉS ÁLLATFAJOK

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST

Akadémiai Kiadó, 1990.

VÖRÖS KÖNYV

Az élővilág pusztulásáról szinte naponta hallunk vagy olvasunk a TV-ben, rádióban, újságokban. Szakértők a világ sok országában készítettek már katalógusokat a kipusztult vagy ennek veszélyébe került növény- és állatfajokról. Ezeket a könyveket mindenütt vörös könyveknek nevezik, hiszen a piros a veszély, a figyelmeztetés, de egyben az élet színe is. Figyelmeztetés arra, hogy az emberrel legtöbbször egyidős, az evolúció során és ma is természeti környezetünknek fontos részeit jelentő növények és állatok pusztulása jelzés számunkra: mi is veszélybe kerülünk. Megőrzésük fontos feladatunk, és a vörös könyvek ennek lehetőségeire, módjaira is útmutatást adnak.

Kötetünk, az első magyar vörös könyv, több szakértő sokévi munkája. Leltározást kellett végezni, fel kellett mérni a hazai flóra és fauna helyzetét. E munka óriási. A kb. 14 000 növény- és 32 000 állatfajnak csak egy részére, az ún. magasabbrendű csoportjaira terjedhetett ki, nem számítva a még teljesen ismeretlen fajokat. E kötet 110 gerinces (emlős, madár, hüllő, kétéltű, hal), 290 gerinctelen (csiga, rák, rovar) állatról és 730 növényről tájékoztat, nagy részüket képekben is bemutatva. Ismerteti elterjedésüket, veszélyeztetettségük fokát és azt is, mit kell tennünk megmentésükre.

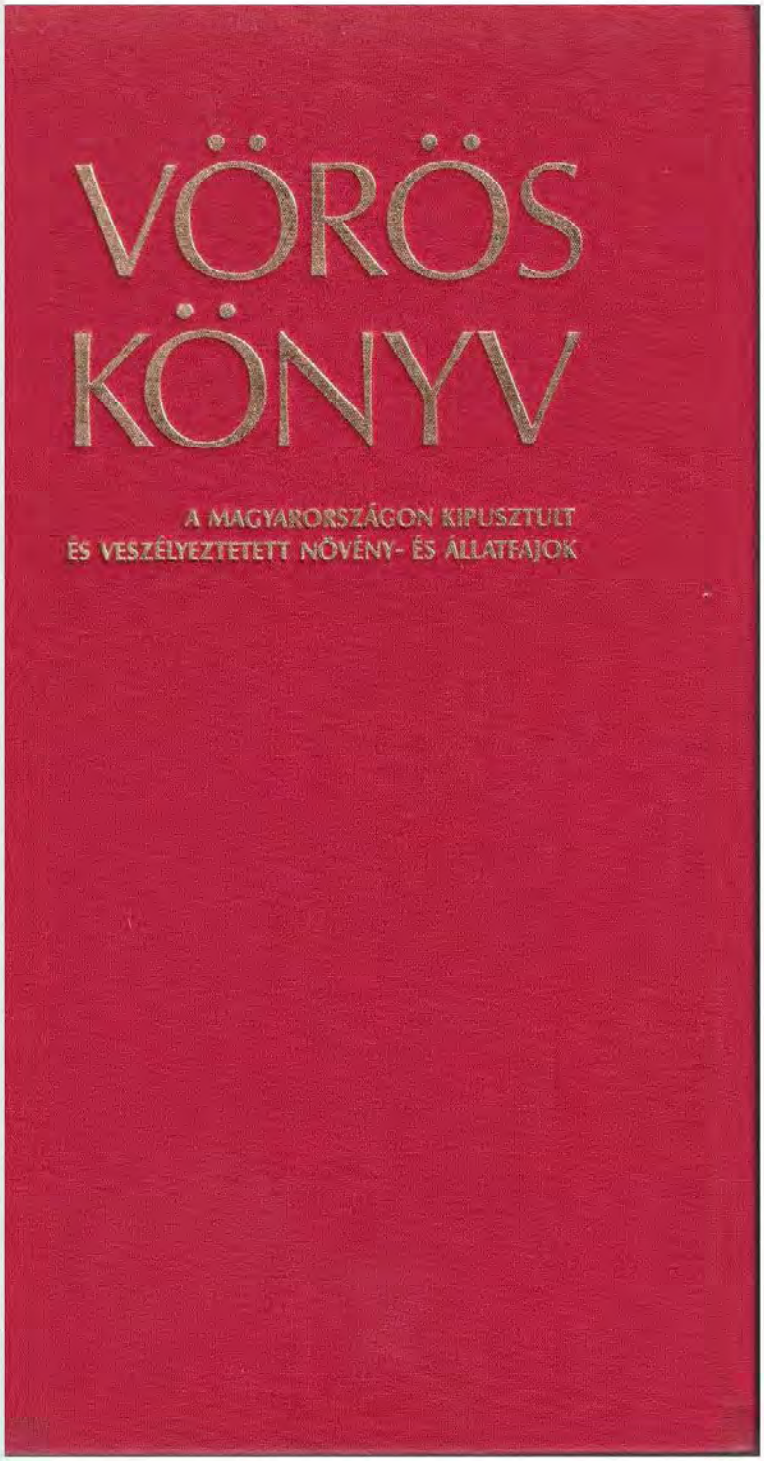

1828

AKADÉMIAI KIADÓ · BUDAPEST

SZERKESZTETTE RAKONCZAY ZOLTÁN

A SZERKESZTŐ MUNKATÁRSAI NECHAY GÁBOR és TEMESI IDA

SZERZŐK DR. BANKOVICS ATTILA, DR. GYŐRY JENŐ,
DR. KASZAB ZOLTÁN, NECHAY GÁBOR, NÉMETH FERENC,
DR. PAPP JENŐ, DR. RAJCZY MIKLÓS, RAKONCZAY ZOLTÁN,
DR. STERBETZ ISTVÁN, TEMESI IDA, DR. VARGA ZOLTÁN

LEKTOROK DR. BALOGH JÁNOS, DR. HORÁNSZKY ANDRÁS,
DR. JÁNOSSY DÉNES, DR. SIMON TIBOR,
DR. TOPÁL GYÖRGY

GRAFIKUSOK ANTI-SZABÓ JÁNOS, FEHÉRNÉ GYURKÓ GIZELLA,
FINTHA ISTVÁN, MURAY RÓBERT, PÁL JÁNOS, TÓTH PÁL,
DR. VARGA ZOLTÁN

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető (Rakonczay Z.) 9
Miért készülnek és milyenek a vörös könyvek? 9
Mitől pusztulnak a fajok? 13
Miért van eltérés a védett és a Vörös Könyvben szereplő fajok száma között? 19
Mit tartalmaz a magyar Vörös Könyv? (Temesi I.) 21
Természetvédelem Magyarországon 24

Útmutató (Nechay G.) 35

ÁLLATVILÁG – FAUNA 37

Bevezető az állattani részhez (Nechay G.) 39
A kipusztult és eltűnt állatfajok (Temes I.) 40
A közvetlenül veszélyeztetett (a kipusztulás közvetlen veszélyébe került) állatfajok (Temes I.) 42
Az aktuálisan veszélyeztetett állatfajok (Temesi I.) 44
A potenciálisan veszélyeztetett állatfajok (Temesi I.) 48

Gerinces állatok – Vertebrata 50
Bevezető (Bankovics A.) 50
Emlősök – Mammalia (Bankovics A., Nechay G.) 51
Madarak – Aves (Bankovics A., Györy J., Sterbetz I.) 71
Hüllők – Reptilia (Nechay G.) 161
Kétéltűek – Amphibia (Nechay G.) 166
Halak – Pisces (Bankovics A.) 166

Irodalomjegyzék 170

Gerinctelen állatok – Invertebrata 171
Bevezető (Varga Z.) 171
Csigák – Grastropoda (Varga Z.) 177
Rovarok – Insecta (Varga Z., Kaszab Z. Papp J.) 178

Irodalomjegyzék 261

ÚTMUTATÓ

A könyvben ismertetett állat- és növényfajok a főbb rendszertani kategóriák (törzsek) szerint csoportosítva találhatók. A legtöbb külföldi vörös lista vagy vörös könyv beosztásához hasonlóan ezek a fő fejezetek fordított fejlődéstörténeti sorrendben következnek. (Az állatokkal, azon belül is a gerincesekkel kezdünk és a könyv végén kaptak helyet a mohák.) Az egyes fejezeteken belül azonban a fajok tárgyalása rendszertani sorrendben történik.

A részletes tájékozódást, gyors utánkeresést a függelékben található névmutató segíti. Ebben az állat- és növényfajok elkülönítve, de magyar és tudományos nevükön egyaránt megtalálhatók ABC sorrendben. Ugyancsak itt, a nevek után álló betűjelek az illető faj védett (v) vagy fokozottan védett (fv) voltát jelentik. A névmutatóban a nevek után álló négy, három, kettő és egy csillag – a „Vörös Könyv"-be felvett fajok veszélyeztetettségének mértékét kifejező – kategóriát jelenti. Ezek:

Kipusztult vagy eltűnt (növényeknél: kiveszett) faj (****).
Közvetlenül veszélyeztetett faj (***).
Aktuálisan veszélyeztett faj (**).
Potenciálisan veszélyeztetett faj (*).

Az egyes kategóriákba történt besorolás ismérveit az egyes fejezetek bevezetőiben ismertetjük.

A grafikákon is bemutatott fajok neve után [ ]-ben álló szám utal az ábrára.

Az egyes fajok tárgyalásakor nem valósíthattunk meg teljes logikai és formai egységet. A növények esetében általában csak a nevek veszélyeztetettség szerinti felsorolását adjuk, a moháknál együttes értékeléssel. Ennek oka elsősorban az, hogy minden növény részletes tárgyalása a könyv terjedelmét jelentősen növelte volna. Csak a kipusztulás veszélyébe került növényfajoknál adunk részletes leírást. Másrészt – amint ez a mohákkal foglalkozó fejezet olvasásakor kiderül – nem minden faj esetében rendelkezünk annyi ismerettel, ami ezt lehetővé tenné. Az állatvilágnál viszont mind a négy kategóriában szereplő fajokról van leírás, kivéve néhány rovar rövid ismeretetését, valamint a puhatestűek egyes fajait, ahol csak puszta felsorolás van.

Az egyes fajok ismertetésekor a szöveget két egységre (bekezdésre) tagoljuk. Az elsőben találhatók az elterjedésre, szaporodásra, növényeknél esetleges „kultúrájukra" (= átültetés, ill. kisparcellás szaporításra) vonatkozó ismeretek a második pedig a természetvédelmi tudnivalók bekezdése (állománycsökkenés okai, védelmi adatok, további teendők).

A nevek írásakor a magyar és a teljes tudományos név feltüntetése a célunk. Teljes egység itt sem volt megvalósítható, mert követnünk kellett az állatoknál és növényeknél formailag eltérő, de nemzetközileg elfogadott nómenklatúra szabályait.

Több ún. gerinctelen állatfajnál nincs megfelelő magyar név, ezeknél csak a tudományos nevet közöljük. A magyar nevek néhány esetben vitára adhatnak okot. Általában az irányadó Gozmány, L. Európa állatvilága I–II (Bp. 1979) szótárt követjük, egyes fajoknál az ott javasolt neveket nem fogadtuk el, mert azokban valamilyen szakmai hiba van vagy félreinformálnak. Ilyen pl. néhány kifejezetten lápi-lápréti faj „mocsári" elnevezése vagy a *Sadleriana pannonica* „patakcsiga" neve. (Kizárólag karsztforrások és forráslefolyók lakója, ezért a „Kárpáti forráscsiga" a helyes név.) Ilyen több madárnév is, ezeknél ui. Keve, A. Magyarország madarainak névjegyzéke (Bp. 1984) az elfogadott nevezéktan.

A szövegben használt rövidítések jelentése – a mértékegységeken és közismert rövidítéseken (pl., ill., ún.) kívül – a következő:

OKTH = Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal.

Korm. rend. = 8/1982 (III.15) MT sz. rendelet.

OKTH rend. = 1/1982 (III.15) OKTH sz. rendelkezés.

NP = nemzeti park, BR = bioszféra rezervátum, TK = tájvédelmi körzet, tv-i = természetvédelmi.

A könyvben néhány nemzetközi intézmény vagy szervezet neveinek rövidítésével találkozhatunk. Ezek jelentése a következő:

ACIC = American Committee for International Conservation = Amerikai Nemzetközi Természetvédelmi Bizottság.

IBCC = International Bird Census Committee = Nemzetközi Madárszámlálási Bizottság.

ICBP = International Council for Bird Preservation = Nemzetközi Madárvédelmi Tanács.

ICF = International Crane Foundation = Nemzetközi Daru-Alapítvány.

IUCN = International Union for Nature Conservation = Nemzetközi Természetvédelmi Unió.

IWRB = International Waterfowl Research Bureau = Nemzetközi Vízivad Kutató Iroda.

UNEP = United Nations Environmental Programme = Egyesült Nemzetek Környezetvédelmi Programja.

SSC = Species Survival Committee = Fajok Túlélési Bizottsága.

WWF = World Wide Fund for Nature = Világ-Természetvédelmi Alap.

BEVEZETŐ AZ ÁLLATTANI RÉSZHEZ

A Vörös Könyvben megtalálható állatfajok a hazai állatvilágnak csak néhány csoportját képviselik. Nem található meg pl. az egysejtű állatkör *(Protozoa)* egyetlen képviselője sem és a soksejtűek *(Metazoa)* 24 törzséből is csak 3, a puhatestűek *(Mollusca)* az ízeltlábúak *(Arthropoda,)* és a gerincesek *(Vertebrata)* lelhetők fel. Még az utóbbi – arányaiban legrészletesebb – rész feldolgozása sem tekinthető teljes körűnek. Viszonylagos részletessége természetes, hiszen az emberhez ez a csoport áll anatómiailag és biológiailag legközelebb. Ezeket az állatokat és azok jelentőségét ismerjük a legrégebben, és ezen állatfajok játszották és játsszák a legfontosabb szerepet az emberiség evolúciós és kulturális történetében. Még ennél a csoportnál is a munka során, tudásunk, ismereteink számtalan hiányával találkoztunk, ami az egyes osztályok képviselőinek arányaiban, az ismertetésekben is észrevehető problémákban, adathiányban, valószínűsítésekben tükröződik. Az ízeltlábúak több osztálya (pl. a rákok – *Crustacea* vagy a pókszabásúak – *Arachnoidea*) könyvünkben feldolgozatlan, és a rovarok osztályának *(Insecta)* legtöbb rendje is hiányzik, közöttük olyan fajokban rendkívül gazdag csoport is, mint pl. a kétszárnyúak *(Diptera)*.

Néhány, kellően ismert veszélyeztetettségű rovarrend indikátornak is tekinthető fajaiból válogattunk, követve azon gyakorlati természetvédelmi szempontokat is, hogy a hazai állományokat veszélyeztető tevékenységek korlátozhatóak, elháríthatóak és a legfontosabb élőhelyek megvédhetők legyenek. A felvett fajok zömét ezért 2 rend (bogarak – *Coleoptera* és lepkék – *Lepidoptera*) tagjai teszik ki. Ezek a legjobban ismertek az area- (elterjedési terület) és példányszám-változásaik szempontjából, ami a veszélyeztetettség tényének és mértékének megítélésekor a két legfontosabb ismérv. A jobban ismert elterjedésű gerinceseken kívül szinte csak a lepkék area-változásairól állnak rendelkezésünkre nagy adatmennyiségre épülő felmérések. Meg kell jegyeznünk azonban, hogy e csoportokon belül is csak a fajok kis hányadát ismertethetjük (pl. 58 fajt a kb. 8000 bogárfajból). Kiválasztásukban – fentieken kívül – fontos szempont volt az is, hogy melyek azok a még nem védett fajok, amelyeknél a tartósan tapasztalható egyedszámcsökkenést – legfontosabb élőhelyeik alapvetően fontos megóvásán kívül – a faj jogi védelme is jelentős mértékben akadályozhatja. Hasonló problémákkal találkoztunk és ugyanezeket az elveket érvényesítettük a könyvben található további 4 rovarrend fajainak kiválasztásakor és a puhatestűek esetében is.

A Vörös Könyv tehát nem készülhetett a teljesség igényével, és nem jelenti azt, hogy csak az itt szereplő állatok helyzete veszélyeztetett. Vizsgálatok gyarapodó sora bizonyítja, hogy más ún. gerinctelen állatcsoportok több faja szembetűnően megritkult, a legtöbb esetben érzékeny indikátorként figyelmeztetve közvetlen környezetünk vagy a talaj, víz, levegő minőségének számunkra is kedvezőtlen változásaira.

A rendszeresen kb. két évtizede megindult hazai faunakutatás rengeteg új adatot halmozott fel. Szép bizonyítékai ennek a „Magyarország állatvilága" sorozat megjelent füzetei (Akadémiai Kiadó) vagy a legutóbbi években nemzeti parkjainkban végzett felmérések eddigi összegezései. Az állatpopulációk mennyiségi viszonyait, a változások irányát és okait elemző kutatásoknak azonban még a gerincesek körében is csak a kezdetén vagyunk. A Vörös Könyv hiányosságai tehát fauna-feltárásunk, zoológiai ismereteink hiányosságára is utalnak, és egyben az átfogó- és oknyomozó vizsgálatok, felmérések szükségességét jelzik a kutatás, valamint az azt lehetővé tevő feltételeket biztosítók figyelmét e szakterületekre irányítva.

Egyelőre a legtöbb esetben be kell érnünk azzal, hogy tapasztalati alapon megállapítottuk és kategorizáltuk az egyes fajok veszélyeztetettségének mértékét, súlypontozva ezzel a védelmük érdekében szükséges gyakorlati tennivalókat is.

Ezek a kategóriák és az egyes taxonok (= fajok, alfajok, a továbbiakban: fajok) minősítésének szempontjai a következők.

1. Kipusztult vagy eltűnt fajok. Azok, amelyeknek a XIX. sz. elejéig (1800-ig) visszatekintve hazánk mai területén rendszeresen szaporodó populációik éltek, de – mint ilyenek – a múlt század folyamán vagy 1935 előtt kipusztultak, azaz 50 éve rendszeres keresésük ellenére sem mutathatóak ki. „Csak" eltűntnek tekintünk egy fajt, ha annak az utóbbi 50 évben volt ugyan ismert, szaporodó állománya – vagy ilyen példánya –, de legalább 10 éve ez már nem mutatható ki. Ide soroltunk néhány olyan fajt is, amelyeknél vannak ugyan régi, bizonyítható példányok, de azt ma már nem lehet megállapítani, hol voltak vagy voltak-e egyáltalán hazai területen szaporodási (tenyésző) helyeik. Gyakorlati szempontból az e kategóriába sorolás azt is jelenti, hogy amennyiben a kérdéses faj hazai területen újra előkerülne, fokozott védelmet érdemelne.

2. A kipusztulás (közvetlen) veszélyébe került fajok. Azok, amelyek rendkívül kis számban vagy elszigetelten, izolált kis állományokban fordulnak elő. Nem minden esetben tudjuk ezekről a fajokról, hogy egyedszámuk a kritikus – kipusztulást eredményező – szintre csökkent-e, de az megállapítható, hogy meglévő populációik vagy elterjedési területük rohamosan csökken és élő-, ill. tenyésző helyeiket bizonyos hatások rombolják, csökkentik vagy károsítják. Ilyen pl. több endemikus (bennszülött) vagy reliktum (maradvány) faj. Ide soroltunk néhány olyan veszélyeztetett fajt is, amelyeknél a világállomány jelentős hányada hazánkban él, akkor is, ha nálunk az egyedszám-csökkenés – pl. a védelem eredményeként – megállt.

3. Aktuálisan veszélyeztetett fajok. Azok, amelyek kis egyedszámú populációkban élnek és állományuk, ill. elterjedési területük kimutathatóan csökken (pl. korábban ismert, egyes élő- vagy tenyészőhelyükről kipusztultak vagy eltűntek) vagy olyan élőhelyi feltételeket igényelnek, amelyek az utóbbi időben egyre többször szűnnek meg vagy alakulnak át. Ide soroltunk egyes, fogyatkozó számú olyan állatfajokat is, amelyeknek hazai előfordulása az elterjedésük határát jelenti (= area-peremi helyzetűek), vagy olyan rendkívül ritka – pl. hazánkon csak átvonuló – madárfajok, amelyeknek világállománya kicsi és nemzetközi viszonylatban is kiemelt természeti értékek.

4. Potenciálisan veszélyeztetett fajok. Azok, amelyek elterjedési területének szegélyzónája esik hazánk területére vagy nálunk csak a fő areától több-kevésbé izolált, szigetszerű populációkban élnek. Esetenként olyan – még jelentősebb egyedszámú – fajokat is ide soroltunk, amelyeket élőhelyeik viszonylag kis mértékű megváltozása is veszélybe sodorna. Ide soroltuk azokat az állatfajokat is, amelyek – általában az area-peremi fluktuációkat jelezve – ritkán fordulnak elő Magyarországon. Azt jelenti ez, hogy a potenciálisan veszélyeztetett fajok legtöbbjénél a területi (= élőhely) védelemnek megelőző jelentősége van. Fontos annak megjegyzése is, hogy számos állatföldrajzi szempontból faunánkra jellemző, értékes faj, ill. ezek helyileg létrejött (= endemikus) alfajai ebbe a csoportba tartoznak.

A fajokra vonatkozó szövegrészekben törekedtünk a legfontosabb zoológiai és természetvédelmi adatok összefoglalására. Az ismertetéseket ennek megfelelően általában 2 részre (bekezdésre) osztottuk. Az első rész az elterjedési területre és a hazai előfordulásokra, a jellemző élőhelyekre, a faj állományviszonyaira és legfontosabb biológiai adataira (táplálkozás, szaporodás, egyes esetekben leírás) vonatkozó információkat nyújt.

A második rész a veszélyeztetettség okaival és mértékével, a faj védelmi helyzetével foglalkozik, lehetőség szerint kitérve azokra a legfontosabb tennivalókra is, amelyekkel az állomány fenntartása, gyarapodásának elősegítése biztosítható.

KEREKNYERGŰ PATKÓSORRÚ DENEVÉR [1]
Rhinolophus euryale
BLASIUS, 1853

A legritkább patkósorrú denevérfajunk. Szaporodik nálunk, állandó faj. Az eurázsiai mérsékelt övi faunaterület nyugati felében honos. Európában főként az Ibériai-, Appennini- és a Balkán-félszigeten fordul elő. Megtalálható még Észak-Afrikában: Marokkó, Algéria és Egyiptom területén, továbbá a Közel-Keleten. Areája kelet felé Türkméniáig terjed. Magyarországon a Bükkben, az Aggteleki- és a Gerecse-hegységben fordul elő.

Szálláshelyei – nyári tanyái is – kizárólag barlangokban vannak. (Főként a cseppkőbarlangoknak azon szakaszain, ahol vízfolyás, forrás vagy kisebb patak van.) Téli szállásai a mélyebb barlangok, zsombolyok, melyek nem esnek messze nyári tanyahelyeitől (TOPÁL 1969).

Társaságkedvelő faj, néha nagy kolóniákban található. Pihenéskor az egyedek sűrűn telepednek egymás mellé. Több százas, sőt ezres telepei is előfordulhatnak. Szaporodásbiológiája kevéssé ismert. Kölykezésének ideje július eleje. TOPÁL (1969) szerint a kölykezés néhány nap alatt megtörténik. A fiatalokat az anyák nem viszik magukkal az esti kirepüléskor, hanem azok sűrű, tömött csapatban egymást melegítve a barlangban maradnak.

Egyes barlangrészek feltárása, idegenforgalmi igénybevétele előzheti ezt a fajt megszokott szállásairól. Egyik legfontosabb telepes előfordulási helyéről, Miskolc-Tapolca barlangfürdőjéből a létesítmény kiépítése óta tűnt el. Mint általánosságban az összes denevérfajunk 1901 óta törvényes védelem alatt áll. 1974-ben faj szerint kiemelve is védelmet kapott és jelenleg is védett ez az aktuálisan veszélyeztetett denevérünk. Értéke 3000 Ft.

Az általa lakott barlangrészleteket, kisebb barlangokat a látogatástól el kell zárni, mivel a zavarásra nagyon érzékeny. A kirándulóknak, turistáknak meg kell tiltani, hogy a barlangok bejáratában tüzet rakjanak, mert a barlangba behúzódó füst kiűzi őket pihenőhelyükről, vagy elpusztítja a fiatalokat.

NAGYFÜLŰ DENEVÉR [2]
Myotis beschsteini
KUHL, 1818

Tipikus európai faj, elterjedésének centruma Közép-Európa. Ezen kívül megtalálható Dél-Angliában, Észak-Spanyolországban, Franciaországban, a Balkán-félsziget északkeleti részein, Szicíliában és Észak-Olaszországban. Kelet felé a Kaukázusig terjed. Hiányzik Írországból, Skandináviából és kontinensünk legdélibb részeiről.

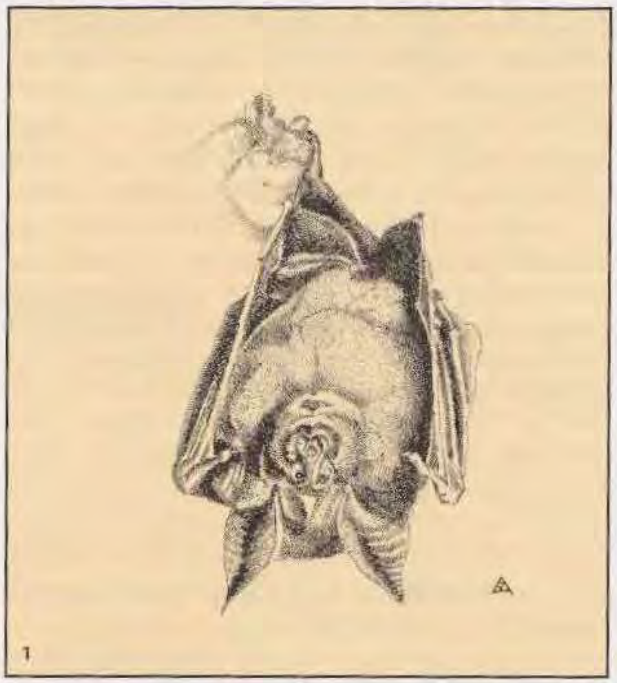

1

2

Ez ideig hazánkban csak hegyvidékekről került elő. Nyáron faodvakban telepszik meg. Téli szállásai barlangokban, pincékben, bányákban, ritkábban faodvakban vannak. A Szovjetunióban az erdőssztyepp állata.

Rejtett életmódja miatt mennyiségi viszonyairól jelenleg még nincs pontos képünk, de ritka, csak néhány helyről ismert denevérünk. A fosszilis leletek tanúsága szerint a jégkorszakban sokkal nagyobb számban élt. Rendszerint egyesével fordul elő, szaporodási időszakban is csak kisebb csoportjai alakulnak ki. (Nőstényei kölykezés idején 10–15-ös csoportokba verődnek.) Szaporodásbiológiája alig ismert.

Az odvas, öreg fák kivágása nyáron szaporulatát veszélyezteti, télen az odúban telelő példányok pusztulását okozhatja. Az odvas fák nélküli erdőkben búvóhely hiányában nem képes fennmaradni.

A kipusztulás közvetlen veszélyébe került, bár 1901 óta védett. Faj szerint az 1974-ben megjelent gerinces védelmi jogszabály nyilvánítja védettté. Jelenleg az 1982-ben megjelent OKTH rend. gondoskodik védelméről. Értéke 1 000 Ft.

Védelme érdekében telelőhelyein, a barlangokban zavartalanság biztosítása szükséges. Védett területre eső erdeinknek természetes fejlődési állapotban való tartásával, egyéb erdőkben az öreg fák meghagyásával, helyenként speciális denevérodúk kihelyezésével állományának fennmaradása elősegíthető.

CSONKAFÜLŰ DENEVÉR [3]
Myotis emarginatus
GEOFFROY, 1806

Az európai-turkesztáni faunatípusba tartozik. Európának főleg a dé tájain terjedt el. Északi irányban felhatol Hollandiáig és Csehszlovákiáig, sőt a közelmúltban Lengyelországban is megtalálták. Dél-Európában az Ibériai-félsziget nagy része kivételével mindenhol előfordul. Kelet felé Turkesztánig és Iránig, dél felé Izraelig terjed. Magyarországon a Bükk, a Gerecse és a Mecsek hegységekben, a Tornai-karszton

3

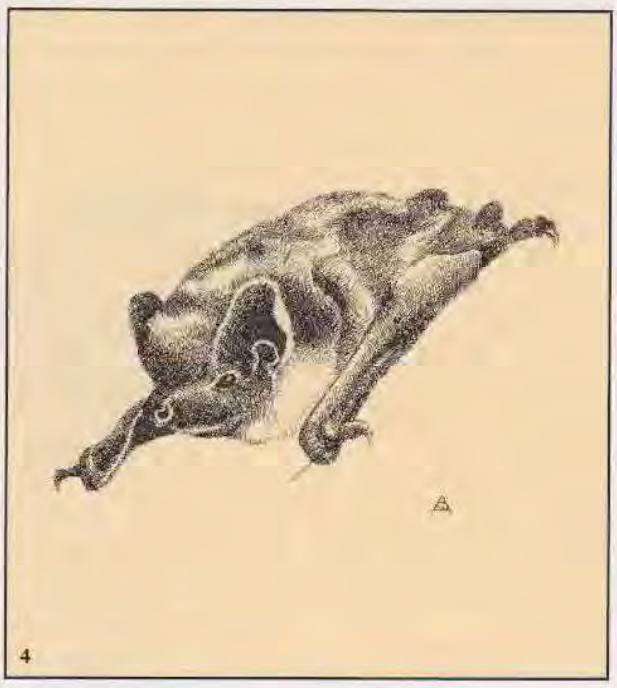

4

valamint Budapest környékén fordul elő, főként az erdős területeken, de lakott helyek, városok külső kertes részeire is behúzódik. Téli szállása barlangokban, bányákban, olykor pincékben található. Nyári tanyahelyeit barlangokban, faodvakban, épületekben üti fel. 15-25 nőstényből álló csoportja Pécs egyik csendes, régi villájában (jelenleg az OKTH Dél-dunántúli Felügyelőségének épülete) a tornác födémrészét foglalja el évről-évre nyári szállásként. Az állatok április végén érkeznek oda, telelő helyeikről, s július–augusztus folyamán távoznak.

Ritka faj, csak néhány olyan telep ismeretes hazánkban, ahol szaporodik is. Állományának nagyságát, eloszlását országosan nem ismerjük. Bükk hegységi állománya jelentős károkat szenvedett egyes barlangok idegenforgalmi hasznosításával, így Miskolc-Tapolcán a barlangfürdő kiépítésével e fajnak is a legjelentősebb ismert hazai telepe pusztult el (Topal szóbeli közl.).

Telelőhelyein történő becsléssel felmérésre van szükség, hogy állományának alakulását figyelemmel kísérhessük.

A nőstények a szaporodás idején más fajok társaságában, de kisebb-nagyobb, elkülönülő csoportokban gyülekeznek, rendszerint barlangokban vagy épületeken. Júniusban kölykeznek.

A kipusztulás közvetlen veszélyébe került, pedig, mint minden denevérfajunk, általánosságban már 1901-ben törvényes védelmet kapott. Később az 1974-ben, majd 1982-ben érvénybe lépett természetvédelmi jogszabályok alapján védett, értéke 3000 Ft. Védelme érdekében a barlangfeltárások során különös figyelemmel kell lenni a telelő denevérekre. Azokban a termekben vagy barlangszakaszokban, ahol a mikroklimatikus viszonyok miatt nagy számban telelnek a denevérek, a téli időszakban szünteltetni kell a feltáró munkát. Nyári tanyahelyein, sokszor az ember közelében, épületeken megtelepedő csoportjai számára is, teljes zavartalanságot kell biztosítani.

SZŐRÖSKARÚ DENEVÉR [4]
Nyctalus leisleri
KUHL, 1818

Szaggatott (diszjunkt) areája Európa legkülönbözőbb részeire kiterjed. A fő elterjedése azonban Közép-Európában van, innen húzódik át Kelet-Európára és a Volgáig, illetve a Kaszpi-tóig ér. Lokális előfordulásai találhatók Írországban, Angliában, Belgiumban, Franciaországban a Viscayai-öböl partvidékén, Portugáliában, az Appenninifélszigeten, valamint a Balkán-félsziget legdélibb részén. El még az Azori-szigeteken és Madeirán. Ázsiában Iránon keresztül a Himalájáig fordul elő. Magyarországon az Alföldön és a középhegységekben is megtalálható. A hegy- és síkvidéki lomboserdők állata. Magasabban lévő faodvakban telel, mindig társasan. Nyári szállásai szintén farepedésekben, odúkban vannak, ritkábban épületek padlásán vagy erdei építményekben telepszik meg. Esti vadászatára korán kirepül. Két kirepülése is lehetséges éjszakánként. Alkalmilag már nappal is előjön, különösen a sűrű erdőkben.

Hazai állományáról számszerű adatokkal nem rendelkezünk rejtett életmódja és búvóhelyei miatt, de ritka, csak kis populációkban, szórványosan előforduló fajunk. Szaporodásbiológiáját hiányosan ismerjük. Évente egy alkalommal kettőt kölykezik.

Öreg szálerdők kitermelésével az adott területről eltűnik. A fakitermelés gyakran pusztulását is okozhatja, ha a faodúkból nincs idejük kirepülni. 1901-től, majd 1974-től védett. Jelenleg az 1982-ben kiadott jogszabályok gondoskodnak védelméről, értéke 1000 Ft.

Aktuálisan veszélyeztetett faj. Az odvas fák, öreg erdőrészek védelmével, középkorú erdőkben speciális denevérodúk kihelyezésével segíthetjük állományát.

PISZE DENEVÉR [5]
Barbastella barbastellus
SCHREBER, 1774

Elterjedése európai, Dél-Angliától, Franciaországtól és Észak-Spanyolországtól kelet felé Ukrajnáig és a Kaukázusig, valamint Norvégia és Svédország déli részein, az Appennin-félszigeten, Korzikán, Szardínián és Szicílián, valamint Észak-Afrikában fordul elő. Magyarországon a Dunazug-hegységben, a Bükkben, a Bakonyban és Nyugat-Dunántúlon találták. Nyári szállásai alig ismertek. Nehezen található faj, mivel állománya hegyes, erdős vidékeken szétszórtan telepszik. Öreg fák elváló kérge alatt, faodúban, olykor épületekben, tornyokban is tanyát. Téli szállásul padlásokat, épületromokat, bányákat, pincéket, kisebb barlangokat keres fel. A hideg iránt kevésbé érzékeny, így a barlangoknak gyakran a kezdeti szakaszaiban vagy épp a bejáratánál telepszik meg. Nyáron meglehetősen korán repül ki vadászni. Többnyire két kirepülése is van egy éjszaka. Rendszerint alacsonyan, 1–5 m magasságban vadászik, tápláléka kisebb éjjeli lepkékből és egyéb rovarokból áll.

Mindenütt kis számban, rendszerint csak egyesével található. Ahol gyakoribb, ott teleléskor néhány példány együtt bújik a barlang sziklarepedésébe, vagy függeszkedik szabadon a falon.

Szaporodási ideje június–júliusban van. Nősténye általában két tőt kölykezik. Életkora meghaladhatja az 5 évet.

Hasonlóan némely más denevérfajhoz, a pisze denevér a múltban sem volt gyakori. Ritkán települő állományát leginkább a nagy fakitermelések veszélyeztetik. A faodvakban tartózkodó nőstények ilyenkor szaporulatukkal együtt elpusztulhatnak.

A kipusztulás veszélyébe került, annak ellenére, hogy a többi denevérrel együtt 1901 óta védett. 1974, majd 1982 óta természetvédelmi jogszabályaink gondoskodnak védelméről. Értéke 1000 Ft.

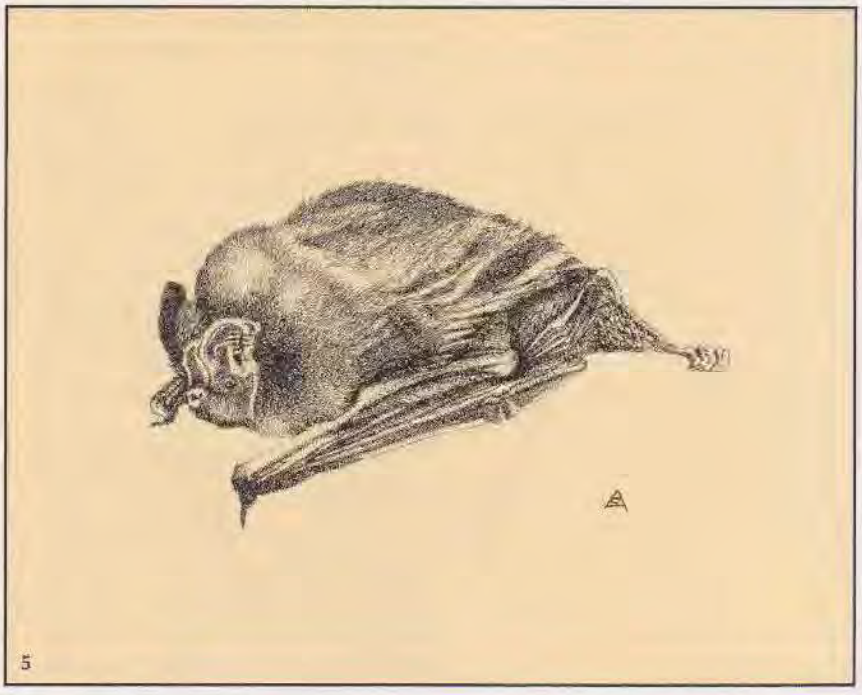

5

Telelőhelyein a barlangokban csendet és teljes zavartalanságot kell biztosítani, mert a téli álomban megzavart állatok könnyen elpusztulhatnak. Kíméljük az öreg, odvas fákat, vagy ha öregebb erdőrészek kitermelésére mégis sor kerülne, azt ne az odúlakó denevérek szaporodási időszakára (április–július) tervezzük.

EURÓPAI HÓD
Castor fiber
LINNAEUS, 1758

Eredetileg Eurázsia mérsékelt övi részein elterjedt faj, amelyet értékes gereznája, húsa és gyógyszerként, valamint illatszerek készítésénél használt mirigyváladéka – a hódpézsma – miatt kíméletlenül csapdáztak, vadásztak. Ez azt eredményezte, hogy a 19. sz. végére majdnem teljesen kipusztult. Csak a Rhône torkolatvidékén, az Elba középső szakaszán, Norvégia déli részén és a Szovjetunió területén, Voronyezs környékén maradt fenn 4 elszigetelt populációja.

Magyarországon is elterjedt állat lehetett még a középkorban és az újkor első századaiban is, amit a hódra utaló helységnevek sokasága jelez. A múlt században már meglehetősen ritka volt. Erről tanúskodik FRIVALDSZKY J. kézirata 1873-ból, valamint korábban megjelent munkája (FRIVALDSZKY J., 1865), amelyekben hódok észleléséről vagy elejtéséről „eseményszerűen" számol be. Az utolsó példányt 1854-ben ejtették el Ács (Komárom m.) környékén, de ugyanitt 1858-ban is láttak 2 hódot (WACHSMANN, 1905).

Az európai hód kedvelt élőhelyei az erdős partvidékű és holtágakkal is rendelkező folyók közvetlen környéke. Kedvező számára, ha a folyóvizek szomszédságában 1,5-2 m mélységű, „álló" vízfelületek is vannak és azok partja nem sziklás, homokos vagy lapos. Kotorékát, a „hódvárat" ui. a föld alatt készíti úgy, hogy az csak vízbe nyíló járatokon át közelíthető meg.

Tápláléka elsősorban fák különböző részeiből, gallyakból, kéregből, levelekből áll, de lágy szárú növényeket is fogyaszt, pl. nádat vagy *Rumex-*, *Urtica-*, és *Trifolium*-fajokat. A könyvekből, képekről

közismert módon, a törzsnél átrágott, és így kidöntött fa vékony oldalágait – téli táplálkozásához – fel is halmozza kotoréka környékén. A kb. 10 cm-nél vastagabb, 1-2 m-es darabokra rágott gallyakat gát vagy „sziget" építésére is használja. Ilyenkor ezeket függőlegesen a vízben felhalmozza, más növényi részeket is odahord, sőt köveket, iszapot, agyagot is. A gát alkalmas arra, hogy száraz periódusokban is olyan szinten tartsa a vizet, hogy kotorékához biztonságban eljuthasson. A hódvár ily módon készített sziget belsejében is lehet. A kb. 1 m hosszú és 50 cm magas lakókamráját agyaggal és növényrészekkel béleli és az belül teljesen száraz, annak ellenére, hogy kb. 20 cm-rel a víz szintje alatt van.

A hód Európában január–márciusi párzás és kb. 3,5 hónapos vemhesség után évente 1 almot vet. A fiatalok (almonként 1-5 db) már születésük után látnak és szőrzetük is fejlett. Víz alatti úszásra azonban még képtelenek és kb. 1 hónapon át a kotorékban maradnak. A szoptatási idő mintegy 3 hónap. 3-4 éves korukban válnak ivaréretté és szaporodóképes élettartamuk 15 év is lehet.

Az európai hód mai elterjedése és helyzete szép példája a természetvédelmi munkának. A norvégiai állományt már 1845-ben teljes védelem alá helyezték. Századunk folyamán mindenütt védelmet kapott, és a fennmaradt négy populáció szaporulataiból a hajdani élőhelyekre sok ponton visszatelepítették (Franciaországban, Svájcban, Ausztriában, az NSZK-ban, NDK-ban, Lengyelországban, a skandináv államokban, a Szovjetunióban több helyen, Szibériában is). Ilyen telepítések jelenleg is történnek. Az európai állomány a század elején 150–200 db volt. Ma ennek kb. százszorosa.

Magyarország területéről a hód kipusztult. Esetleges visszatelepítéséhez különösen az „emberalkotta" nagy víztározóink nyújtanának lehetőséget. Gondos élőhelyi tanulmányozásra és előkészítésre van azonban szükség. A hód – 1 pár – revírje kb. 1 km sugarú, de nagy különbségek lehetnek az élőhely típusától, táplálékkínálatától függően. Szükség volna a kialakuló kolónia létszámának optimális szinten tartására, az előrelátóan tervezett táplálékbázis biztosítására.

ERDEI PELE [6]
Dryomys nitedula
PALLAS, 1778

Európában Közép-Európától (Svájc, Bajor-erdő) a Volgáig, Ázsiában Kisázsiától (Izrael, Törökország) kb. az Altaj hegységig fordul elő. Hazánkban a Dunántúli- és Északi-középhegységi területeinken honos. Élőhelyei az európai domb- és hegyvidéki tájakon a sűrű, lombos- és fenyőerdők, bokros erdőszélek, kertek. A Balkán-félszigeten és Ázsiában fátlan, kőgörgeteges területeken is él.

Állományviszonyaira vonatkozó pontosabb adatokkal nem rendelkezünk. A legritkábban előkerülő pelefaj Magyarországon (SCHMIDT, 1974). Téli álma kb. októbertől–áprilisig tart. Felébredése után a párosodási időszak májusban van. Június végén 3-5 fiat szül, üregekben, fészekodvakban vagy főleg fiatal bükkfákon, levelekből, növényi szálakból készített, szabadon álló fészkében. A szoptatási idő kb. 4 hét, és ennyi idő után kezdik elhagyni a fiatalok a fészket. Az anyaállat a nevelési idő alatt zavarásra nagyon érzékeny, fészkét elhagyhatja és kölykeit is áttelepíti máshova. Az ivaréretséget a születésüket követő évben érhetik el. Életkora 4 év is lehet, az átlagos életkor kb. 2 év.

Megfogyatkozásának okai között – külföldi adatok alapján – jelentősek a téli álom folyamán különböző okok miatt bekövetkező

6

7

veszteségek. Ragadozók közül elsősorban a baglyok zsákmányolják. Ezek – és más ragadozók – létszámcsökkentő szerepe azonban jelentéktelen. Ritkasága és a telelő- valamint szaporodási helyeit hirtelen megszüntető tevékenység (pl. erdőgazdálkodás) miatt aktuálisan veszélyeztetett faj. 1974 óta védett, értéke 1000 Ft.

A védelmét elősegítő további intézkedésekhez az állomány elterjedésének – eloszlásának a felmérése szükséges.

NAGY PELE [7]
Glis glis
Linnaeus, 1766

Elterjedési területe: Skandinávia, Dánia, az NSZK északi tartományai, Belgium, Hollandia, valamint Franciaország nyugati partvidékének és az Ibériai-félsziget nagy részének kivételével Európában kelet felé kb. a Volgáig. Előfordul még Kisázsiában és a Kaukázusban is.

Élőhelyei főleg a hegy- és dombvidéki lomberdők, parkok, kertes területek, ahol gazdag aljnövényzet található és odvas, nem magas törzsű fák vannak. Megtelepedhet erdei épületekben, présházakban vagy alkalmas környezetben épült lakóházakban is.

Nálunk a Dunántúlon és az Északi-középhegység területén általánosan elterjedt. A pelefélék közül a leggyakoribb faj, de több látszólag megfelelő élőhelyről hiányzik vagy eltűnt.

Az egyik leghosszabb ideig téli álmot alvó állat. Május–júniusi felébredése után kb. egy hónappal párosodik és 30 napos vemhesség után 1–11 fiatalt hoz világra, apró gallyakból és levelekből, üregekben (fészekodú, faodvak, épületek, sziklahasadékok) készített fészkében. Ritkán előfordulhat szabadon álló fészek is, ez hasonló a mókuséhoz, de kisebb. Hűvös, esős nyarakon a szaporodás elmaradhat. A fiatalok a születésüket követő évben válnak ivaréretté. Téli álomra szeptember végétől, október közepétől föld alatti üregekbe húzódik. Lakóépületekben élő példányok télen is aktívak lehetnek.

Megfogyatkozásában legfőbb szerepe az erdőgazdálkodásnak, az alkalmas élőhelyek beszűkülésének van. Települések környékén a

8

Zala, sőt Somogy megyében is. Ezek azonban mind idetévedt állatok, nálunk szaporodó egyedekről nem tudunk. Az Alpokban élő zergék november-decemberi párzási időszak és kb. 6 hónapos vemhesség után általában 1 gidát hoznak világra. Táplálékuk az élőhelyükön található növényekből, fenyőtűből, zuzmóból áll.

A zerge világállománya nem veszélyeztetett, de több helyen rezervátumokban vagy vadászati jogszabályokkal védik. A hozzánk elvetődő példányok zoológiai szempontból érdekes, areaperemi mozgásokat jelentenek. Megóvásuk e jelenség hosszú távú, természetes alakulásának biztosítása érdekében feladatunk, ezért a nálunk előforduló zergéket potenciálisan veszélyeztetettnek és védelemre érdemesnek tekintjük.

HÜLLŐK – REPTILIA

MAGYAR GYÍK [96]
Ablepharus kitaibeli (Bibron) *fitzingeri* Mertens, 1952

A faj elterjedési területe a Kárpát-medencétől Jugoszlávián és a Balkán-félszigeten át Nyugat-Ázsiáig húzódik. A Magyarországon élő alfaj csak a Kárpát-medencében fordul elő. Elsősorban a Dunántúli- és Északi-középhegységek napsütötte, gyér növényzetű (alacsonyfüves) és sziklás részein él, de szigetszerűen előfordulhat pl. a Kecskemét környéki homokos területeken és valószínűleg a Mecsek–Villányi-hegységben is.

Az időjárástól függően, március végén – áprilisban párzik. Néhány (általában 5-nél kevesebb) tojását júniusban rakja a talajba. A fiatalok augusztusban – szeptember elején kelnek. Ivarérettségüket a születés utáni második évben érik el.

Állománya a védelem óta egyes területeken lassú létszámemelkedést mutat. Élőhelyeinek megváltoztatása, megszüntetése és fokozódó látogatottsága lehettek a létszámcsökkenés legfontosabb okai. Valószínűleg sok természetes ellensége van különféle állatok körében, ezek szerepét nem ismerjük, hasonlóképpen parazitáinak, betegségeinek jelentőségét sem. 1974 óta védett, a kipusztulás veszélyében lévő faj, értéke: 10 000 Ft.

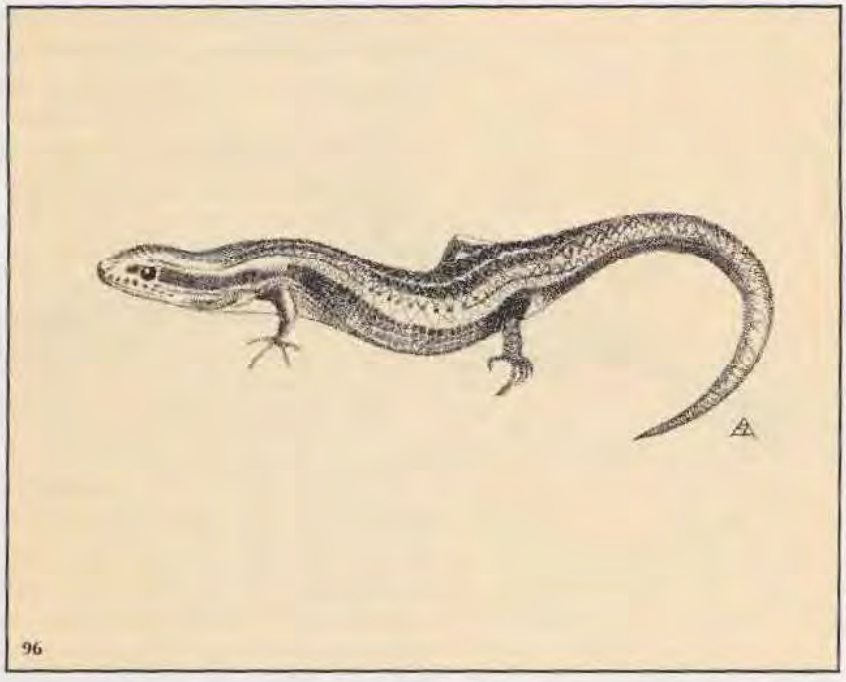

96

HEGYI GYÍK [97]
Lacerta vivipara
Jacquin, 1787

Magyarországon más gyíkfélékhez képest szórványosan, szigetszerűen előforduló faj, bár eurázsiai elterjedési területén (Eurázsia északi fele, keletre egészen a Szahalin-szigetig) viszonylag gyakori, és különböző típusú élőhelyeken megtalálható hegységekben, erdőkben és síkvidéki területeken is. Areájának déli határa kb. a Pireneusok, az Alpok, Bulgária, a Kaukázus, az Altáj és az Amur vidék. Észak felé a legtovább előforduló, hűvösebb, nedves környezetet is kedvelő faj.

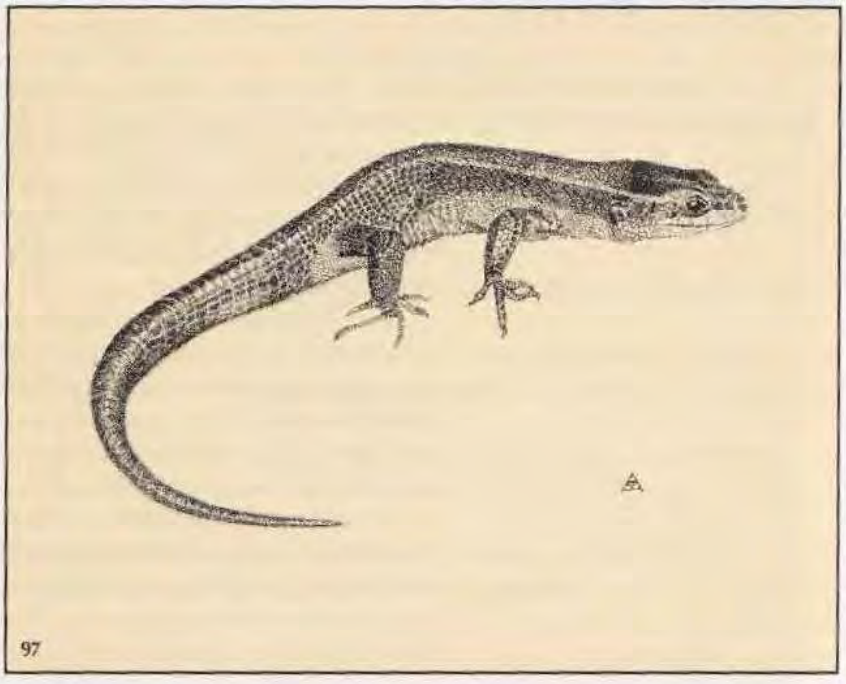

97

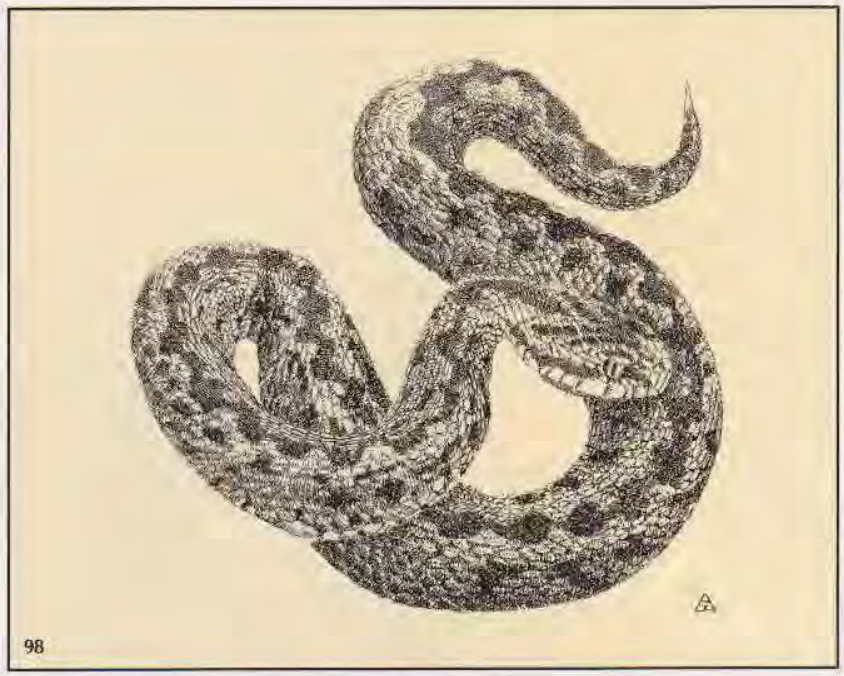

98

Nálunk a tőzegmohalápokon és vizenyős, zsombékos területeken, illetve ilyenek közelében a réteken, erdőszéleken él. Átlagos időjárás esetén már március közepén előjön téli rejtekhelyéről. Júliusban vagy augusztus elején a nőstény rakja le 5-10 tojását. Ezekben már teljesen kifejlett fiatalok vannak és perceken belül felrepesztik a tojás héját. Előfordul, hogy ez már az anyaállat testében megtörténik és eleven gyíkok születnek. Innen a többi neve: elevenszülő vagy fialó gyík.

A létszámalakulás megítéléséhez, állományviszonyainak értékeléséhez nem rendelkezünk vizsgálatokkal és elegendő adatokkal. Az alkalmas élőhelyek sokfélék (pl. Európa más részein), ezért esetleges létszámcsökkenését nem lehet kizárólag a hazai élőhelyek beszűkülésével összefüggésbe hozni. Más gyíkfajokkal fennálló, esetleges konkurens kapcsolatát nem ismerjük. Sok ragadozója van, de nincsenek vizsgálatok ezek szerepéről létszámának alakulásában. Parazitáit, betegségeit ugyancsak kevéssé ismerjük. A gyíkféléken általában előforduló atkák természetes népességeken nem állománycsökkentő hatásúak.

1974 óta védett, potenciálisan veszélyeztetett faj. Értéke: 5000 Ft.

A védelem alatt álló, alkalmas területeken állományainak felmérése szükséges. Ennek alapján a területeken a természetvédelmi kezelési munka úgy tervezhető, hogy e faj igényeit is figyelembe veszi.

PARLAGI VIPERA [98]
Vipera ursinii
BONAPARTE, 1825
rakosiensis
MÉHELY, 1894

A Vipera ursinii Délkelet-Franciaországtól Közép-Olaszországon át a Kárpát-medence magasságában és Dél-Ukrajnától Kirgiziáig több alfajban fordul elő. A Magyarországon élő alfaj csak Ausztriában a Bécsi-medencében (a Fertő tó környékén), nálunk a Hanságban, a Duna–Tisza közén (Budapest környékétől Bugacig), Szlavóniában, Romániában csak Kolozsvár környékén és Bulgáriában él. Élőhelyei

síkvidéki rétek, lecsapolt füves területek, ahol megfelelő számban fordulnak elő zsákmányállatai: egyenesszárnyúak, gyíkok, pocokfélék. Szigetszerű előfordulásai közül a legjelentősebbek Magyarországon voltak. Több élőhelye a terület átalakítása vagy beépítése miatt megszűnt.

Március elején – áprilisban hagyja el téli szállását. Rövidesen vedlik és párzik, majd általában augusztus folyamán 2-18 fiatalt szül. Ezeket csak vékony hártya burkolja, amit világrajövetelük után rögtön el is hagynak. A fiatalok szeptemberben még csak jó arasznyi (10-15 cm) hosszúak, októberben húzódnak téli nyugalomra mélyebb földalatti üregekbe.

Állománya nagyon lecsökkent. Sok természetes ellensége van, különösen a fiataloknak. Ezeket – Janisch M. (sz. közl.) megfigyelése szerint – még a fáczán is elfogyasztja. Bár nem támadókedvű és zavarásra vagy az ember közeledésére menekül és üregekbe búvik, mérges kígyó lévén és feltűnő színezete miatt különösen ki van téve az emberi pusztításnak, azonban halálos mérgezés nem ismeretes. Csökkenésének legfontosabb oka korábbi élőhelyeinek megszüntetésében keresendő. A budapesti és Pest környéki élőhelyek beépültek, hansági és kiskunsági előfordulásai a mezőgazdasági művelés vagy a rovarirtás miatt csökkenő – nagy termetű szöcskékből, tücskökből, fiatal rágcsálókból, gyíkokból álló – táplálékbázisa következtében kis területekre szűkültek.

Mindezek miatt a kipusztulás közvetlen veszélyébe került, védett faj. Értéke: 10 000 Ft.

HARAGOSSIKLÓ [99]
Coluber jugularis
Linnaeus, 1758

Délkelet-európai faj. Csehszlovákiától és Magyarországtól keletre és délre a Kaukázus fekete-tengeri partvidékéig, az Égei-tenger szigetein és Kis-Ázsia északnyugati részén él.

Magyarországon két, korábban ismert élőhelye a Budai-hegység és a Villányi-hegység. Feltehetően más, napsütésnek kitett, száraz, bokros területeken is előfordul. Nálunk élő kis állománya elterjedési területének nyugati szélén zoológiai és ökológiai szempontból különleges értékű.

Állományára vonatkozóan nagyon kevés adattal rendelkezünk, így helyzetének értékelése jövőbeni feladat. Melegigényes faj, téli nyugalmi állapota 6-7 hónapig is tarthat. Májusban, az időjárástól függően esetleg csak júniusban jön elő. Júliusban rakja le átlagosan 10 tojását, száraz laza talajba vagy avarba. A fiatalok általában szeptemberben kelnek és rövidesen téli rejtekhelyükre húzódnak.

Sok, főleg a tojásait és a fiatalokat tizedelő természetes ellensége lehet, de tényleges ismeretekkel nem rendelkezünk. Legfontosabb konkurense valószínűleg az ember, mert a többi siklóval ellentétben támadó kedvű (innen az elnevezése) és gyakran eshet áldozatául a „kígyógyűlöletnek". Az alkalmas élőhelyek beépítése, a turizmus terjedése – összefüggésben a fentebb említettekkel – létszámcsökkenést okoz. Természetvédelem alatt álló élőhelyein a védelem óta bekövetkezett állománynövekedésre utaló adataink még nincsenek. Nincs ismeretünk fogságban tartott állat. Vivárium szaporításának fontos szerepe lehet a jövőben a faj fenntartásában.

A kipusztulás közvetlen veszélyébe került, fokozottan védett faj. Értéke: 30 000 Ft.

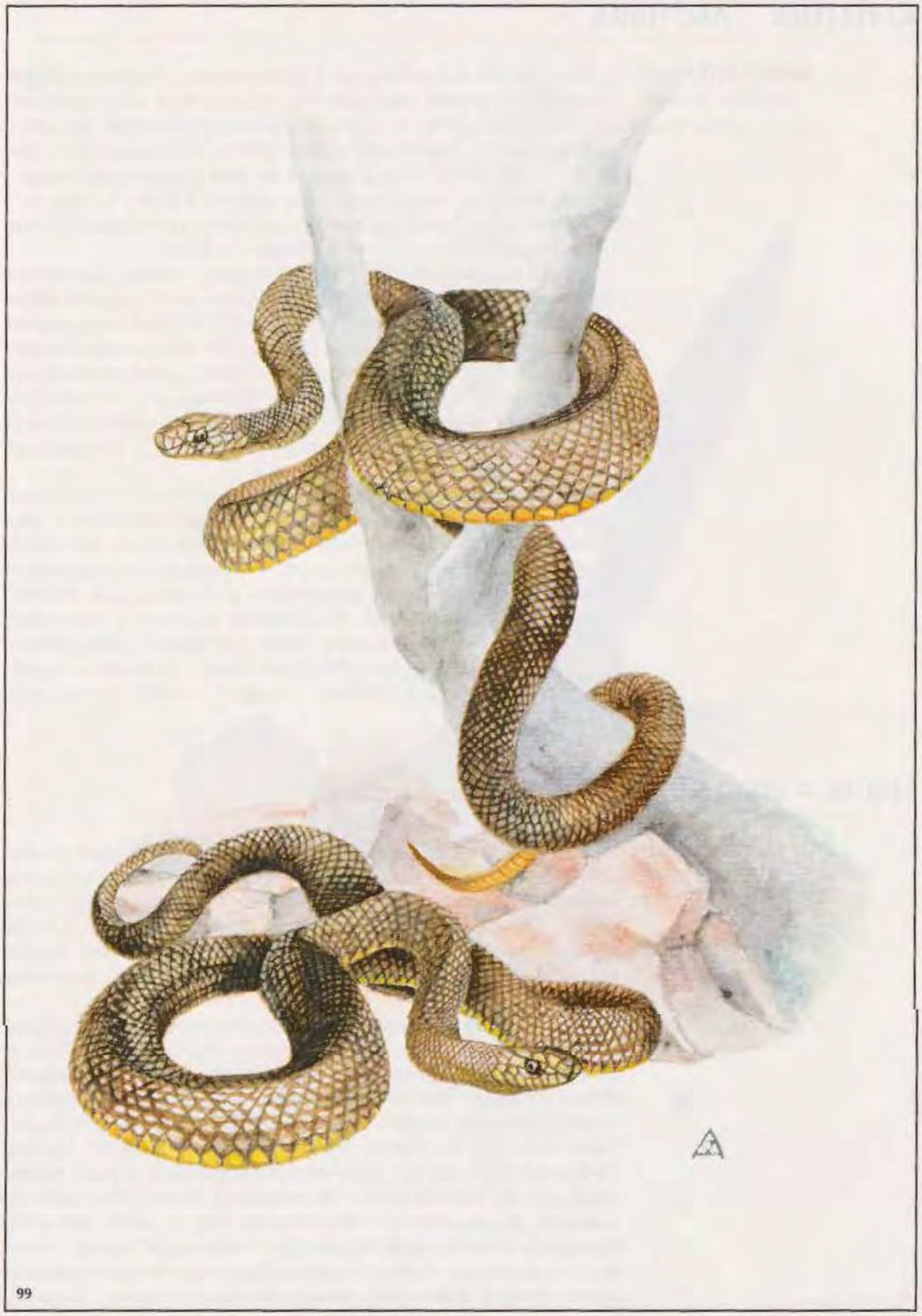

99

ALPESI GŐTE [100]
Triturus alpestris
LAURENTI, 1768

Európa középső, helyenként déli (Görögországban, Spanyolországban szigetszerűen) részein, hegyvidékeken elterjedt faj. A area északi felén (pl. Dánia) síkvidéken is megtalálható, hidegvizű, sekély tavakban, vízállásokban. A hegységekben kb. 2700 m magasságig tiszta vizű tavak, tócsák, lassú folyású patakok és ezek közvetlen környéke a kedvelt élőhelyei. Magyarországon a Bakony, a Bükk, a Mátra és a Zempléni-hegység több pontján él. A legritkább gőtefajunk, állományára vonatkozóan nincsenek pontosabb adataink.

Általában április elején párzik, téli nyugalmi állapotában történő előjövetele után. Petéit patakok lassú folyású részein vagy árkokban, időszakos vizekben növényekre rakja, rövid füzérekben vagy egyesével. Ezt követően elhagyja a vizet és annak környékén, az avarszinten él. Lárvái augusztus végén érik el teljes fejlettségüket és átalakulás után — általában szeptember végén — telelésre a szárazra vonulnak. Kedvezőtlen körülmények között a kifejlett lárva ivaréretté válhat és tartósan ebben a szaporodóképes lárvaállapotban, a vízben marad (neoténia).

Aktuálisan veszélyeztetett, védett faj, értéke: 3000 Ft. Állományát veszélyeztető, legfontosabb tényezők: a hegységi területeken is indokolatlanul terjedő vízszabályozási munkák, élőhelyeinek szennyeződése, a turizmus — gépkocsiforgalom — következtében egyes és az utakon áthaladó példányok elpusztulása. Konkurens fajok, betegségek szerepét nem ismerjük. Valószínűleg érzékeny a vízminőség változásaira — pl. oxigénszegény vízben torz lárvák fejlődhetnek — és gombás bőrbetegségekre. Előfordulási helyein rendszeres vizsgálatokkal tisztázni kell a különböző változások hatását állományának alakulására.

100

Ára: 450,– Ft

ISBN 963 05 5325 2

AZ ENSZ KÖRNYEZET ÉS FEJLŐDÉS KONFERENCIÁJA

AZ EGYESÜLT NEMZETEK SZERVEZETÉNEK EGYEZMÉNYE A BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉGRŐL

A biológiai sokféleség jelentősége
A Kormányközi Tárgyaló Bizottság tevékenysége
Az egyezmény aláírása, hatálybalépése
A hazai ratifikálás és a végrehajtás feladatai
Az egyezményt aláíró országok
Az egyezmény magyar és angol nyelvű szövege

AZ ENSZ KÖRNYEZET ÉS FEJLŐDÉS KONFERENCIÁJÁNAK
MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁGA
Budapest, 1992

AZ EGYESÜLT NEMZETEK SZERVEZETÉNEK EGYEZMÉNYE A BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉGRŐL

A kiadvány szerkesztői:

Nechay Gábor,
Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium,
Természetvédelmi Hivatal

dr. Faragó Tibor,
Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium

A kiadvány szerzői:

dr. Draskovits Rózsa,
Eötvös Loránd Tudományegyetem

Fésűs István,
Földművelésügyi Minisztérium

dr. Holly László,
Agrobotanikai Kutató Állomás, Tápiószele

dr. Láng István,
Magyar Tudományos Akadémia

Nechay Gábor,
Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium,
Természetvédelmi Hivatal

dr. Papp László,
Magyar Természettudományi Múzeum

dr. Varga Zoltán,
Kossuth Lajos Tudományegyetem

dr. Vida Gábor,
Eötvös Loránd Tudományegyetem

Kiadja:

Az ENSZ Környezet és Fejlődés Konferenciájának
Magyar Nemzeti Bizottsága
Budapest, 1992

Tartalom

1. Előzmények 7
A biológiai sokféleség jelentősége 7
A nemzetközi szervezetek tevékenysége 11

2. Az egyezmény előkészítése 13
ENSZ- és UNEP-határozatok az egyezményről 13
A Kormányközi Tárgyaló Bizottság 14
A hazai előkészítő tevékenység 15

3. Az egyezmény lényege 17
Az egyezmény célkitűzése és az alapvető elvek 17
A kötelezettségvállalások 18
Az egyezmény értékelése 18

4. Az egyezmény aláírása és hatálybalépése 19

5. A hazai ratifikálás és végrehajtás feladatai 21

Mellékletek

A. A fontosabb dokumentumok és hivatkozások jegyzéke 23
B. Az egyezményt aláíró országok 25
C. Előzetes állásfoglalás az egyezményről 27
D. Egyezmény a Biológiai Sokféleségről 29
Convention on Biological Diversity 53

3. Az egyezmény lényege

Az egyezmény célkitűzése és az alapvető elvek

Az egyezmény általában az élővilág – az élőhelyek, mikroorganizmusok, állat- és növényfajok – védelme és azok sokféleségének megőrzése érdekében született.

A legalapvetőbb célkitűzések a következők: a biológiai diverzitás megőrzése, a genetikai erőforrások hasznosításából származó előnyök igazságos és méltányos megosztása, beleértve a genetikai erőforrásokhoz való megfelelő hozzáférhetőséget és a kapcsolódó technológiák megfelelő átadását a vonatkozó jogszabályok figyelembevételével.

Az egyezmény új, nemzetközi jogszabályt jelent a biológiai sokféleség védelmére, az abból származó haszon „elosztására", a megőrzéséhez szükséges pénzalapok és technológiák szabad „áramlásának" biztosítására, e témakörben a nemzetközi együttműködés fejlesztésére. Keretegyezményről van szó, amelynek elvei alapján majd az egyezményben részes államok konferenciái további részletes megállapodásokat, jegyzőkönyveket dolgozhatnak ki.

Az egyezmény egyebek között kimondja, hogy egyfelől közös érdek a biológiai sokféleség megőrzése, másfelől azonban az egyes országok területén található biológiai sokféleség az adott országok nemzeti tulajdona. Ennek megfelelően csak az adott országok dönthetnek a biológiai sokféleség összetevőinek hasznosításáról és a természeti erőforrásokból keletkező előnyök is mindenekelőtt őket illetik meg. Lényeges elvi megállapítás az is, hogy az egyes országok a területükön végzett tevékenységeikkel nem okozhatnak a biológiai sokféleséget érintő károkat határaikon kívül.

Bizonyos leegyszerűsítéssel azt lehet mondani, hogy az egyezmény két nagy területet ölel fel: a klasszikus értelemben vett természetvédelmen túlmenően az élővilág általános védelmét, illetőleg a genetikai erőforrások biotechnológiai módszerekkel való hasznosítása révén keletkező gazdasági haszon megosztását.

Ami a természetvédelmet illeti, nagyon hasznos és szükséges kötelezettségeket ír elő az egyezmény: a szerződő felek kötelezik magukat, hogy kialakítják a védett területek rendszerét, gondoskodnak az élőhelyek védelméről, a fajok életképes populációinak fenntartásáról, állapotuk folyamatos ellenőrzéséről, kifejlesztik a veszélyeztetett fajok és populációk megőrzésére vonatkozó szabályozókat és gondoskodnak azok betartásáról. Támogatni és ösztönözni fogják az olyan kutatásokat, amelyek hozzájárulnak a biológiai sokféleség megőrzéséhez, továbbá együtt fognak működni a megfigyelések és a tudományos kutatások eredményeinek felhasználásában és a biológiai erőforrások megőrzésére és fenntartható hasznosítására vonatkozó módszerek kidolgozásában.

A felek kötelezik magukat arra is, hogy oktatási és képzési programokat szerveznek a biológiai értékek megvédésére, és együttműködnek más államokkal és nemzetközi szervezetekkel az oktatási és tájékoztatási programok kifejlesztésében.

A másik nagy terület a genetikai erőforrások védelme és hasznosítása.

Az egyezmény kimondja, hogy a genetikai erőforrások felett az államok szuverén jogokat gyakorolhatnak. A szerződő felek kötelezettséget vállalnak, hogy a genetikai erőforrások kereskedelmi és egyéb hasznosításából származó haszon méltányos és igazságos megosztásra kerül.

A biológiai erőforrások hasznosításához szükséges technológiák elterjesztése, beleértve a biotechnológiát is – az egyezmény értelmében – a fejlődő országok számára a

legnagyobb kedvezmény elvének figyelembevételével történik a jövőben. A biotechnológiai folyamatokkal nyert gazdasági hasznot is méltányos és igazságos alapon kell megosztani. Ennek mértékében az érintett feleknek kell megállapodniuk.

Ez az egyezmény kétszeres előnyt biztosít a fejlődő országoknak, amelyek a genetikai erőforrásaik felhasználásával keletkező haszonból részesedhetnek, illetve előnyösen juthatnak hozzá a biotechnológiai vagy más olyan eljárásokhoz, amelyek az élővilág megőrzését vagy ésszerűbb hasznosítását szolgálják. Természetesen számos nyitott kérdés van a gazdasági haszon mértékét és megosztásának módszerét illetően, és ezen a területen nagyon sok vita várható. Mégis tényként kell megállapítani, hogy az egyezmény alapvetően új helyzetet teremt a biológiai erőforrások hasznosítása terén.

A kötelezettségvállalások

Az egyezmény szerint a részes feleknek megfelelő stratégiát kell kidolgozniuk a biológiai sokféleség védelmére. A környezeti hatástanulmányokban is külön figyelmet kell szentelni ennek a kérdéskörnek. Az egyezmény vázolja a környezeti hatástanulmányok elkészítésének alapelveit és általános követelményeit.

A természeti erőforrások fenntartható hasznosíthatóságának megvalósítása az egyezmény fontos törekvése és ennek érdekében előírásokat tartalmaz az ezzel kapcsolatos tudományos ismeretek fejlesztésére is, a globális megfigyelő rendszer és az adatcserét támogató információs rendszerek kialakítására.

A biológiai sokféleség védelme érdekében az egyezmény elismeri, hogy a fejlett országoknak segíteniük kell a fejlődőket pénzügyileg, technológiai ismeretekkel, eszközök és eljárások átadásával. E segítség nem értendő bele a jelenlegi fejlesztési támogatásokba, hanem azokon túlmenően újabb forrásként kell megjelennie.

A pénzügyi támogatások szempontjából sajátos helyzetben vannak az átalakuló gazdaságú országok. Az egyezmény szerint a részes Felek Konferenciája fogja majd időszakonként felülvizsgálni többek között az átalakuló gazdaságú országoknak – az Egyezménnyel kapcsolatos – helyzetét is. Ezek az országok felkerülhetnek egy az egyezményhez csatolandó jegyzékbe, ezáltal átmenetileg mentesülve a pénzügyi támogatásnyújtási kötelezettségvállalástól.

Az egyezmény értékelése

Az egyezmény rendkívüli mértékben ellentmondó érdekek közötti kompromisszumok eredményeként született meg. Egyes vélemények szerint a jelenlegi formájában az egyezmény már nem is a biodiverzitás megőrzéséről szól, hanem sokkal inkább az annak használatához kötődő érdekek védelméről.

Bár az egyezmény formálisan elismeri a biológiai sokféleség megóvásához fűződő egyetemes érdekeket, a nemzeti önrendelkezés hangsúlyozásával végsősoron nem enged beleszólást az egyes országok területén található természeti értékekkel való – esetenként roppant káros és visszafordíthatatlan következményekkel járó – gazdálkodás folyamataiba.

Az egyezmény a viták és kompromisszumok eredményeképpen meglehetősen „gyenge", az abban foglalt feladatok, kötelezettségek egy része nem kellő egyértelműséggel szolgálja a biológiai sokféleség védelmét.

A további pontosításokat és egyértelműbb feladatmeghatározásokat a későbbiekben kidolgozandó jegyzőkönyvek tartalmazhatják majd.

Végsősoron az egyezmény a biológiai sokféleség védelemére szükséges együttműködések megalapozó nemzetközi jogi keretének, azaz kiindulásnak tekintendő.

4. Az egyezmény aláírása és hatálybalépése

Az egyezményt az ENSZ Környezet és Fejlődés Konferenciáján, Rio de Janeiroban 1992. június 5-én nyitották meg hivatalosan aláírásra.

Az ünnepélyes ceremónia az ENSZ főtitkárának beszédével vette kezdetét, majd az egyezményt elsőként a brazil elnök látta el kézjegyével. A Konferencia zárónapjáig, 1992. június 14-ig az egyezményt 154 ország és a Európai Közösség képviselője írta alá (B. melléklet).

Külön említést érdemel, hogy az USA nem írta alá ezt az egyezményt mindenekelőtt két fontosabb indok alapján: egyrészt az egyezmény az USA szerint elsősorban nem az élővilág megőrzésére irányul, hanem a biológiai sokféleség használatából fakadó jogokkal és gazdasági haszonnal kapcsolatos érdekek értelmezésére; másrészt az egyezményben körvonalazott pénzügyi eljárások és a biotechnológiai fejlesztésekkel kapcsolatos szabadalmi jogok az amerikai vélemény szerint nem megfelelően kidolgozottak.

Az azóta eltelt időszakban újabb országok írták alá az egyezményt, s 1992. december 31-éig hat ratifikációs okmány helyeztek el az ENSZ székhelyén található letéteményesnél, mely funkciót hivatalosan az ENSZ főtitkára látja el (B. melléklet).

Az egyezmény kilencven nappal azután lép hatályba, amikor a harmincadik ratifikációs okmányt letétbe helyezik.

A hatálybalépést követően a feladatok koordinációját, az egyezmény végrehajtásának rendszeres áttekintését az egyezményben részes Felek Konferenciája látja majd el. Addig ideiglenes jelleggel a UNEP által biztosított titkárság foglalkozik a szükséges szervezési feladatokkal.

ÁLLATTANI KÖZLEMÉNYEK

A MAGYAR BIOLÓGIAI TÁRSASÁG ÁLLATTANI SZAKOSZTÁLYÁNAK FOLYÓIRATA

MTA KÖNYVTÁR

SZERKESZTI
ANDRÁSSY ISTVÁN

LXXV. KÖTET

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST, 1989

781. ELŐADÓÜLÉS, 1987. JÚNIUS 3-ÁN
(Az Emlőstani Klub tárgysorozata)

Elnök: **Mahunka Sándor.**

1. **Nechay Gábor:** A hiúz (Felis lynx) Magyarországon c. előadásából megtudtuk, hogy a Zemplénben 1981-ben lőttek egy példányt, majd ezt követő években a Pilisben, a Börzsönyben, a Mátrában. Aggtelek környékén is észlelték. Javasolja, hogy a védett fajok listájára kerüljön fel e faj. — **Czájlik Péter** kiegészítésképpen elmondta, hogy a Hevesi Dombvidéken, Ózd és Pétervására között három éve figyelik nyomait. — **Gánti Tibor** megkérdezte, hogy vadászok miért nem látják a zsákmány szerzésének jellegzetes nyomait? Hogyan lehet, hogy évekig egy-egy területen nincs nyoma, majd előkerül és állítólag vérengzik? Az előadó szerint a hiúz igen rejtett életmódú, és az, hogy zsákmányszerzésének nyomai alig kerülnek elő, azt bizonyítja, hogy nem vérengző fenevad, nem káros a vadgazdálkodásra.

2. **Kutunidisz Kirlakosz:** Újabb emlősritkaságok nyugat-európai állatkertekben c. előadása diavetítéssel illusztrálva hangzott el. — **Nechay Gábor** gratulált az előadónak és örült, hogy újabb ritka fajokat ismerhettünk meg.

3. **Palotás Gábor:** Kisemlősök társulásszerkezete a Hortobágyon című előadása nyolc élőhelyen mutatta be az egyes populációk szerkezetének és eloszlásának változását. — **Nechay Gábor** hozzászólásában megjegyzi, hogy a Hortobágy ugyan másodlagos puszta, de ez az élőhely is jól demonstrálja a pusztai társulások szerkezetét. — **Czájlik Péter** kérte, hogy a Szakosztály intézze el azt, hogy **Palotás Gábor** kandidátusi értekezése sokszorosításra kerüljön, mert az egyetemi hallgatók, kutatók számára ez alapmű. — **Mahunka Sándor** szerint a Biológiai Tanulmányok sorozatban kellene megjelentetni.

4. **Sipos György:** 100 éve született Őry Sándor, a dermoplasztika nagy mestere c. előadásából megismerkedhettünk egy preparálási módszer hazai kiváló alkalmazójának életével, munkásságával. — **Kádár Zoltán** megjegyezte, nagyon örül, hogy nemcsak a tudomány nagyjairól hallhatunk előadásokat.

1994. december

NECHAY Gábor
főtanácsos

Élővilágvédelmi Főosztály
TERMÉSZETVÉDELMI HIVATAL

tel/fax 1756458

KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI MINISZTÉRIUM

1121 Budapest XII., Költő u. 21. Tel:156-2133 Fax:175-7857 Telex:22-6515

4

Természet Világa

TERMÉSZETTUDOMÁNYI KÖZLÖNY · 126. évf. 4. sz. · 1995. ÁPRILIS ÁRA: 68 Ft

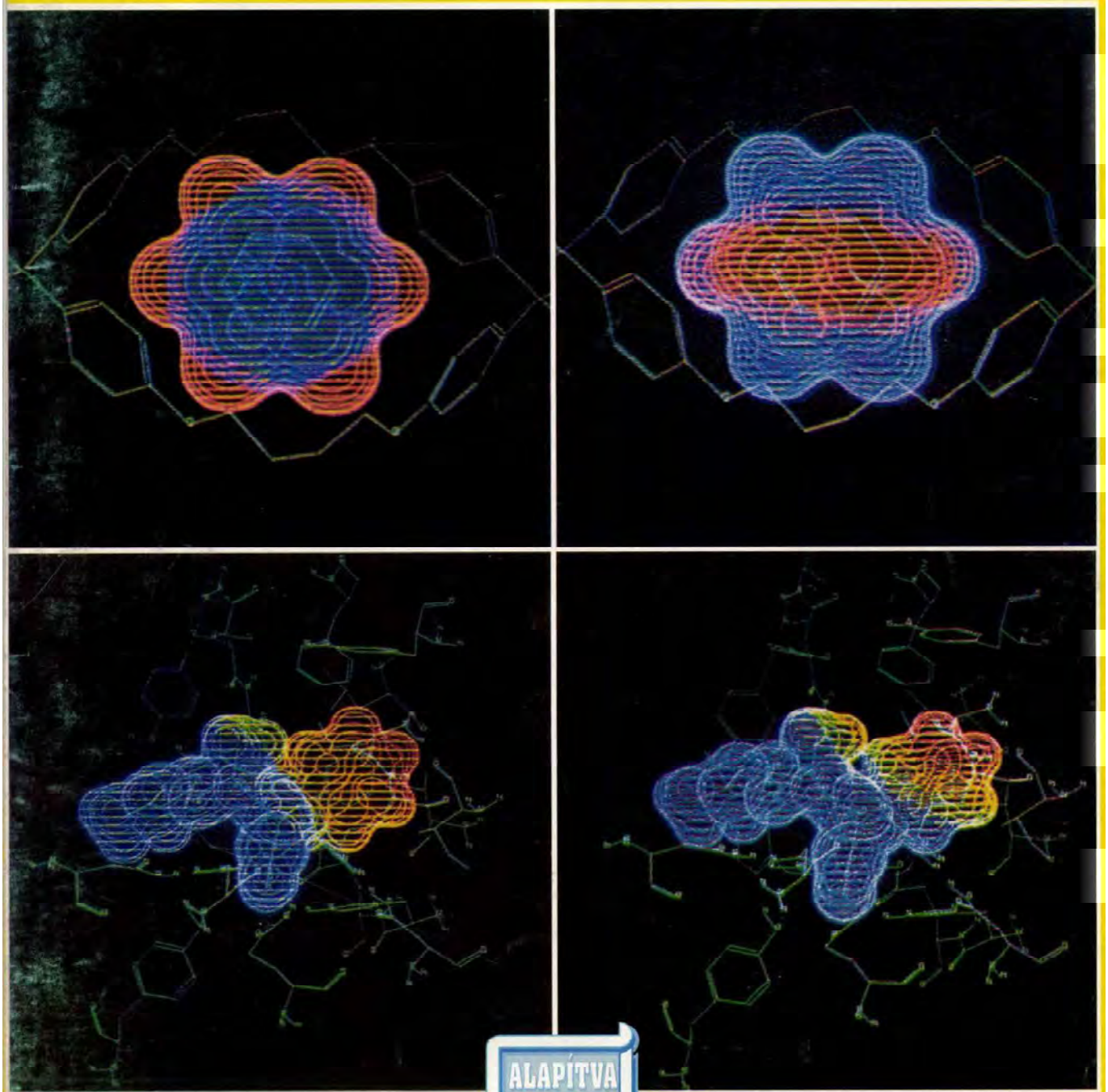

ALAPÍTVA 1869

- KÍVÁNCSISÁG ÉS KÉTELKEDÉS
- GONDOLATOK A HALÁLRÓL
- BOLYGÓTESTEK TEKTONIKÁJA
- ERDÉLY FÖLDJÉNEK KUTATÓI
- A BUBORÉKOK TUDOMÁNYA
- A RÁKOSI VIPERA
- CSEPREGI PÁL ÉS SIMON TIBOR, AZ EÖTVÖS JÓZSEF KOSZORÚ KITÜNTETETTJEI

A rákosi vipera

NECHAY GÁBOR

„A Vipera ursinii DK-Franciaországtól Közép-Olaszországon át a Kárpát-medence magasságában és D-Ukrajnától Kirgíziáig több alfajban fordul elő. A Magyarországon élő alfaj csak Ausztriában, a Bécsi-medencében... nálunk a Hanságban, a Duna–Tisza közén..., Romániában csak Kolozsvár környékén és Bulgáriában él. Élőhelyei sík vidéki rétek, lecsapolt füves területek, ahol megfelelő számban fordulnak elő zsákmányállatai: egyenesszárnyúak, gyíkok, pocokfélék. Szigetszerű előfordulásai közül a legjelentősebbek Magyarországon voltak. Több élőhelye a terület átalakítása vagy beépítése miatt megszűnt.

...Állománya nagyon lecsökkent. ... Bár nem támadó kedvű és zavarásra vagy az ember közeledésére menekül.., mérges kígyó lévén és feltűnő színezete miatt különösen ki van téve az emberi pusztításnak. ...Mindezek miatt a kipusztulás közvetlen veszélyébe került, védett faj. Értéke: 10 000 Ft."

Így ismerteti a rövid szövegezésre kényszerült és kéziratában 1985-ben lezárt *„Vörös Könyv"* a parlagi vagy rákosi viperát. Most, 10 év elmúltával egy ilyen összefoglalás másként szólna, mert e rövid idő alatt is lényeges változások történtek. Kipusztult Bulgáriában, Romániában. Bebizonyosodott, hogy *Ausztriában* három, a 80-as évek elején nyilvántartott élőhelyén az intenzív kutatások ellenére sem lelhető már fel, „eltűnt" és valószínűleg „kipusztult" a faj. (Megjegyzendő, hogy a *Nemzetközi Természetvédelmi Unió* (IUCN) vörös könyve is csak akkor tekint kipusztultnak egy vadon élő szervezetet, ha az 50 évi rendszeres keresés ellenére sem lelhető már fel. Ennek az az oka, hogy nem könnyű egyes rejtett életmódú fajok megtalálása, különösen ha már nagyon kis létszámban fordulnak csak elő). Ausztriában egyébként, az Európa Tanács égisze alatt működő *Berni Egyezmény* javaslatára 1989-ben védetté nyilvánították egyik legutolsó élőhelyét (az utolsó biztos észlelések itt is a 70-es évek közepén voltak), mely azóta már a közös *Fertő-tavi – Hanság – Neuseidlersee Nemzeti Park* osztrák területének része lett. A természetvédők mindent elkövetnek annak érdekében, hogy a rákosi vipera újra legyen ezen az élőhelyen. Ezt azonban furcsa módon akadályozza egy másik, szintén kipusztulóban lévő fajunk: a túzok. Egybeesik ugyanis az élőhelyük, és túl azon, hogy ennyire kis létszám esetén (ha még egyáltalán előfordul itt egy-egy rákosi vipera) az a mennyiség is sorsdöntő, amit a túzok elfogyaszt. A terület kezelésénél egyik faj érdekeit sem veszik igazán figyelembe, ha pedig igen, akkor a túzok az elsődleges.

Lényeges változás, hogy 1988 óta Magyarországon fokozottan védett természeti érték a rákosi vipera és 1993 óta *eszmei értéke 500 ezer Ft.* Több, korábban nem védett élőhelye is védelem alá került 1990-ben a Hansági Tájvédelmi Körzet (TK) bővítésével, majd 1993-ban a Peszéradacsi TK létrehozásával. Mindez a 80-as évek második felétől fokozódó területellenőrzésnek és -kutatásnak köszönhető. Nem kis szerepe van ebben az *Európai Herpetológiai Társaság (SEH)* aktivitásának, és annak sem, hogy 1990-ben a Magyar Köztársaság tagja lett az európai vadon élő növények, állatok és élőhelyeik védelméről szóló *Berni Egyezménynek.* Ennek az egyezménynek (a benne szereplő és a csatlakozással vállalt kötelezettségeken kívül) azóta csak egyetlen ajánlása van számunkra. Ez azt hangsúlyozza, hogy a másutt már kipusztult rákosi viperának a magyarországi reliktum rétek a legfontosabb génrezervátumai. Ajánlja az ilyen területek megvásárlását, a Hanságban meglévő rezervátum bővítését, s szorgalmazza a területek égetési tilalmának erősítését, ami a fauna és flóra más fontos elemeit is károsítja.

Az ajánlást „formálisan" teljesítettük is a két említett tájvédelmi körzetben. A dabasi legelőnek azonban csak egy kis része védett (az is az orchideafajok miatt), a terület továbbra is katonai lőtér. Ez egyben persze védelmet is jelent, mert biztosíték arra, hogy az élőhely fennmarad, nem építik be, nem szántják fel stb. Mégsem lehetünk elégedettek az eredményekkel, mert ezeken kívül nem igazán végzik el a hivatásos természetvédők azokat a területkezelési teendőket, amelyekre szükség volna ahhoz, hogy a magyar állomány ne kerüljön az ausztriaiak sorsára. Ennek elsősorban az az oka, hogy egy mérges kígyóról van szó. Még a hivatásos természetvédők sem szívesen tevékenykednek következetesen egy kígyó, ráadásul egy mérgeskígyó védelme érdekében. Ahhoz, hogy érzékelhető legyen, miért a rákosi vipera a legveszélyeztetettebb értékünk,

szükség van néhány ismeret felidézésére.

Európa területén 10 olyan kígyófaj fordul elő, amelynek harapása mérgező lehet. Közülük legveszélyesebbnek a Balkánon élő *homoki vipera* (Vipera ammodytes) és a törökországi *Vipera xanthina* számít. Kezeletlenül halálos lehet a legelterjedtebb *keresztes vipera* (Vipera berus) és a Franciaországban, Itáliában, Svájcban található *Vipera aspis* harapása is. Az európai viperák között a *Vipera ursinii* a legkevésbé veszélyes, mert mérge „enyhébb" hatású, és a legfélénkebb természetű a viperák között. Ehhez a fajhoz tartozik a rendszertan mai állása szerint a mi rákosi viperánk is.

Felfedezésének történetével és rendszertani elhelyezésével a Természet Világa 1992. 4. számában már részletesen foglalkozott. Néhány adatot mégis szükséges újra kiemelni. *Bonaparte* 1835-ben megjelent, az olaszországi gerinces állatokról szóló munkájában található egy rajz, amely az Abruzzo-hegységben talált kis kígyót ábrázolja. Bonaparte leírásában rögzítette azokat az eltéréseket, amelyeket a keresztes viperával összehasonlítva észrevett. Munkájában megemlítette, hogy amennyiben valóban új formáról volna szó, akkor annak a *Pelias ursinii* nevet adná. (Az ursinii-t *Orsini* után, aki a példányt fogta és átadta neki, a *Peliast* pedig a vipera akkori elnevezéséről). 1881-ben Franciaországban, ismét Olaszországban (Gran Sassoban), majd Kolozsvár mellett hegyvidéki fátlan, köves területen a keresztes vipera változatának tartott példányokat találtak. 1893-ban Bécs (Laxenburg), ill. Budapest környékéről (Rákos mezőről is) írtak le eltérő változatot (Werner, 1893, ill. Méhely, 1893). Az utóbbi két esetben az az érdekes, hogy az élőhely alacsony fekvésű, síksági rét volt és több példányt is találtak a területen. *Méhely* az eltérés magyarázatának kifejezetten a síkvidéki élőhelyet tartotta és el is nevezte a változatot *Vipera berus var. rakosiensis*nek. Ugyanekkor *Boulanger*, a British Museum herpetológusa a laxenburgi és a két Gran Sasso-i példányt, valamint Bonaparte első leírását tanulmányozva (Méhely közleményének olvasása után) levelet írt Méhelynek, melyben közölte véleményét. Eszerint nem keresztes vipera változatról, hanem egy új fajról van szó. Ezt *Vipera ursinii* (Bonaparte, 1835) névvel jegyezte be, és Méhely változatát is ezen új fajhoz sorolta.

Méhely a külföldi példányok pontos megismerése után elfogadta Boulanger besorolását. Az 1950-es évekig „hivatalosan" maradt is ez az elnevezés, magyar neve pedig *rákosi vipera* volt mindaddig, amíg ezt politikai okokból meg nem kellett változtatni a félrevezető *parlagi viperára*. Jobb lett volna a réti, esetleg mezei jelző, hiszen nem a parlagterületek, hanem az időszakosan nedves rétek az élőhelyei. Angol (Meadow-viper) és német neve (Wiesenotter) is ennek megfelelő. Az addig eltelt több, mint fél évszázad alatt sok területről mutatták ki (főleg nálunk). Több nagyobb élőhelyéről is kipusztult. Így Laxenburgban, ahol 500–1000 példányt öltek meg egy nap alatt, vagy nálunk a Hanság lecsapolásakor, amikor az ott dolgozó tanulók érthető félelmükben tucatjával verték agyon a sátraknál. Sok példányt gyűjtöttek be vizsgálati célra is. A bécsi Természettudományi Múzeumban több száz darabot őriznek, a budapesti gyűjtemény 1956-ban elpusztult. Az 50-es évek végén pl. a Duna–Tisza közén alkalmas élőhelyen még 50–60 példányt is lehetett látni egyetlen napon. A 19. századhoz képest az ötvenes években sok példány vizsgálatára került sor. A külföldi szakértők, ill. itthon *Dely* és *Janisch* (1959) igazolták, hogy a sík vidéki típus elkülönítendő az olasz, ill. francia hegyvidéki formától, s azt *Vipera ursinii rakosiensis alfajként* jegyezték be. Azóta ismét felvetődött (ami Méhelynek azért „meggyőződése" maradt), hogy a két forma élőhelyi különbsége és a földrajzi távolságok miatt, mégiscsak egy önálló fajról van szó. A származástan és szisztematika modern eljárásaival (sajnos ismét csak kis mintákon) végzett vizsgálatok ezt nem erősítették meg (Joger 1992). Valószínűsítik viszont Boulanger 100 évvel korábbi elképzelését, azt, hogy egy ősi formáról van szó, amely a jégkorszakban széles körben elterjedt lehetett Európa déli felén az akkori sztyeppövezetben, és azt követően csak izolált (reliktum) populációi maradtak meg. Ez magyarázat lehetne arra is, hogy miért a Kárpát-medencében maradt fenn centrumszerűen, viszonylag nagyobb számban, hiszen ez a terület volt Európa nagy részének „újranépesülési", ill. „menedékhelye", legalábbis az utolsó interglaciálisban és az eljegesedés alatt.

Mindezek alapján talán érzékelhető, hogy miért egyedülálló a világban Magyarország szerepe e faj megőrzésében. A tudományos viták és részletek felidézésének célja nem a faj- vagy alfajkérdés nagy fontosságának aláhúzása volt. (Az élővilág-védelem feladata nemcsak a fajok megőrzése, hanem az élet és élettársulások sokszínű formáinak és ezek genetikai diverzitásának a fenntartása. Ennek érdekében született a világegyezmény a biológiai sokféleségről 1992-ben.) Célunk annak bemutatása volt, hogy közel 100 éve ismerjük ezt az állatot, s mielőtt alaposabban megismerhetnénk, kipusztul. Amit tudunk róla, azok morfológiai és korábbi előfordulási adatok, azaz pusztulásának a története. Ma sem ismerjük életmódját, populációdinamikáját, de például mérgének összetételét sem. *Dely* és *Janisch* 1959-ben még 32 élőhelyét sorolta fel a Kárpát-medencében, beleértve az ausztriaiakat és a kolozsvárit is. Harmincöt évvel ezelőtt még biztosan megvolt 31 területen. Ebből mára 5 maradt, valamennyi Magyarországon. Mondhatni: szinte évente kipusztult egy-egy területen. Ilyen „sebességű" pusztulásra más hazai példa nemigen van. (Talán a madarak között a haris vagy a kövirigó esete hasonló, ezek azonban mozgékony és nagy areájú fajok). A csökkenés legfőbb okai:

- élőhelyének végleges (beépítés, feltöltés stb.) vagy átmeneti, ötletszerű átalakítása;
- kígyók közvetlen károsítása (gépesített kaszálás, agyonverés) vagy gyűjtése,
- az élőhely elpusztítása (kaszálógép, műtrágyázás, égetés, állategészségügyi rovarirtás).

Ezekből következnek a területkezelők és a természetvédelmi igazgatóságok kötelezettségei, amelyek közül kiemelkedő, hogy a kritikus időszakokban (tavasszal és szeptemberben) a területeket őriztetni kell, különösen hétvégeken. Nem engedhető meg a forgókéses kaszálógépek használata (sajnos pont az ilyen területeken kedvelt) és rotációs gép is csak a terület „karbantartására" használható, akkor is csak a vegetációs időszakon kívül. Az egyetlen „hasznosítási" lehetőség a hagyományos legeltetés.

IRODALOM

1. Rakonczay, Z. (szerk.) 1989. Vörös Könyv – Akadémiai Kiadó, Budapest
2. Entz, G. 1888 Adalékok Erdély herpetológiájához – Orv. Term.-tud. Ért., 10: 39–52
3. Bulgár Tud. Akadémia 1985. Cservena knyiga na NR Bulgarija Vol. 2. Zsivotnyi (Szófia, 1985)
4. Standing Committee of the Bern Convention: Recommendation No. 23 on the protection of the habitat of Vipera ursinii rakosiensis in Hungary (11 Jan. 1991.)
5. Dely, O. Gy., Stohl, G. 1984. Vert. Hung. 22.: 15–46.
6. Korsós, Z. 1992. Term. Vil., 123.: 180–182.
7. Méhely, L. 1893. Zool. Anz. 16.: 186–192.
8. Méhely, L. 1894. Mat. Term. tud. Ért., 12.: 87–92.
9. Werner, F. 1893. J. ber. Abh. nat. w. Ver., Magdeburg, 243–247.
10. Dely, O.Gy., Janisch M. 1959. Vert. Hung. 1.: 25–34.
11. Joger, U., Herrmann H-W., Nilson G. 1992. Proc. 6th Ord. Gen. Meet.S.E.H. – Budapest, 1991, 239–244.

KÖVETKEZŐ SZÁMUNK TARTALMÁBÓL

Zách Alfréd: A Magyar Meteorológiai Szolgálat 125 éve
Isépy István: Botanikus kertek, nemzeti parkok Brazíliában
Abonyi Iván: Az egzotikus atomok
Weszely Tibor: Sipos Pál, az első aranyérmes magyar matematikus
Rihmer Zoltán: A depresszió
Karsztok kutatója: Beszélgetés Jakucs Lászlóval
Hudoba György: A csomóra kötött fény
Széky Pál: Újabb részletek a virágjáró rovarok szájszervéről
Keresztúry Ákos: Üstökösfelhők a Naprendszer külterületén
Sterbetz István: Vadgazdálkodás és természetvédelem
Sánta Antal: A Kis- és Nagy-Szénás
Zátonyi Szilárd: Mi lesz veled, illatmező?
A tudomány helyzete Közép-Európában

Természet Világa

TERMÉSZETTUDOMÁNYI KÖZLÖNY • 127. ÉVF. • 1996. II. KÜLÖNSZÁM ÁRA: 220 FT

E 2492 FF
8 000000 134394

A biológiai sokféleség

ENVIRONMENTAL PARTNERSHIP FOR CENTRAL EUROPE
WWF

- ÖKOLÓGIAI FOLYOSÓK
- HOGYAN VÉDJÜK A SOKFÉLESÉGET?
- BIOLÓGIAI RENDSZEREK MEGŐRZÉSE
- EURÓPAI FOLYAMATOK
- FAJKELETKEZÉS ÉS SOKFÉLESÉG
- AZ ERDŐGAZDÁLKODÁS HATÁSA
- A BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉG MEGŐRZÉSE HAZÁNKBAN

Természet Világa

ALAPÍTVA 1869

A TUDOMÁNYOS ISMERETTERJESZTŐ TÁRSULAT ÉS A KÖZLÖNY- ÉS LAPKIADÓ FOLYÓIRATA

Megindította 1869-ben SZILY KÁLMÁN

A TERMÉSZETTUDOMÁNYI KÖZLÖNY 127. ÉVFOLYAMA

1996. II. különszám

Megjelenik a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület., az Ökotárs Alapítvány, a Világ Természetvédelmi Alap Magyarországi Képviselete támogatásával, valamint a Soros Alapítvány és a Természet–Tudomány Alapítvány hozzájárulásával

Főszerkesztő: STAAR GYULA

Szerkesztőség: Budapest, Somogyi Béla utca 6. 1085 Telefon, fax: 118-7506 Levélcím: 1444 Budapest 8., Pf. 256.

Felelős kiadó: NYÉKI JÓZSEF ügyvezető igazgató

Kiadja a Közlöny- és Lapkiadó 1085 Budapest, Somogyi Béla utca 6. Telefon: 138-4300, 138-2399 Hirdetésfelvétel a szerkesztőségben

Közlöny- és Lapkiadó Kft. Nyomdája, Lajosmizse 96–1566

Igazgató: BURJÁN NORBERT

INDEX 25 807
HU ISSN 0040–3717

Előfizethető: a Közlöny- és Lapkiadó Kft.-nél 1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. 1394 Bp. 62. Pf. 357.
Előfizetésben terjeszti: a Fáma Rt. (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) Telefon: 118-8557
Árusításban megvásárolható: a Közlönyboltban (1085 Budapest, Somogyi Béla utca 6.) A Hírker Rt., a NHRT és a regionális terjesztők árushelyein.

Külföldön lapunk előfizethető a Kultúra Külkereskedelmi Vállalatnál (H–1389 Bp. P. O. B. 149.) vagy a Magyar Hitelbanknál (H–1133 Bp.) vezetett 202-10995 számú számláján vagy külföldi partnereinél.

Előfizetési díj:

TARTALOM

Haraszthy László: Bevezetés 2
Vida Gábor: A biodiverzitás eredete 2
Láng István: Hogyan jutottunk el addig, hogy védjük a biodiverzitást? 5
E számunk szerzői 7
Nechay Gábor: Egyezmény a biológiai sokféleség megőrzésére – Az európai folyamatok 8
Varga Zoltán: Fajképződés és biológiai sokféleség 11
Fekete Gábor: A hazai biodiverzitás: feltárás, megértés, megőrzés 16
Scheuring István – Bartha Sándor: A szünbiológiai sokféleséget fenntartó mechanizmusokról 20
Simon Tibor: Növénytársulások, működő biológiai rendszerek megőrzése 24
Dénes Péter: Az MME a biológiai sokféleség megőrzéséért 29
Bartha Dénes: A magyarországi erdők értékelése biológiai szempontból 30
Seregélyes Tibor: „Magyar" növények 33
Standovár Tibor: Az erdőgazdálkodás hatása az erdők természetes sokféleségére 34
Márkus Ferenc: A mezőgazdaság hatása a biológiai sokféleségre 39
Gyulai Iván: Ökológiai folyosók, zöld folyosók: Tisztázatlan fogalmak a biológiai változatosság megőrzésének stratégiájában 41
Láng Edit: A biológiai sokféleség monitorozása 44
Balázs Ervin: Biotechnológia, biológiai biztonság 47
Haraszthy László: A biológiai sokféleség megőrzésének lehetősége Magyarországon 48
Márialigeti Károly: A baktériumok ellentmondásos helye a biológiai sokféleségben 58
Vida Gábor: Mire jó mindez? Záró megjegyzések a biodiverzitásról 61
Foltányi Zsuzsa: Az Ökotárs Alapítvány 62
Haraszthy László: A WWF a biológiai sokféleség megőrzéséért 63

Címképünk: „Virágtenger" a gabonatábla szélén (Haraszthy László felvétele)
Borítólapunk második oldalán: „Magyar" növények
Borítólapunk harmadik oldalán: Egykor és ma
Borítólapunk negyedik oldalán: A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület kiadványai

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

Elnök: CSÁSZÁR ÁKOS

Tagok: ABONYI IVÁN, ÁDÁM GYÖRGY, BALÁZS BÉLA, BÁLDI TAMÁS, BECK MIHÁLY, BENCZE GYULA, CZEIZEL ENDRE, CSABA GYÖRGY, GÁBOS ZOLTÁN, GERGELY JÁNOS, GYARMATI ISTVÁN, HORTI JÓZSEF, JUHÁSZ ÁRPÁD, KECSKEMÉTI TIBOR, KEÖMLEY ÉVA, KOCH SÁNDOR, KORDOS LÁSZLÓ, LOMNICZI BÉLA, LOVÁSZ LÁSZLÓ, PAP LÁSZLÓ, PATKÓS ANDRÁS, RÉFFY JÓZSEF, SCHILLER RÓBERT, SZATHMÁRY EÖRS, SZERÉNYI GÁBOR, VEKERDI LÁSZLÓ, VIDA GÁBOR, WESZELY TIBOR

Szakmai szerkesztő: HARASZTHY LÁSZLÓ

Szerkesztők: DÜRR JÁNOS, KAPITÁNY KATALIN, NÉMETH GÉZA

Tervezőszerkesztő: FÜLÖP LAJOS

Nyelvi lektor: SÜLE JENŐ

NECHAY GÁBOR

Egyezmény a biológiai sokféleség megőrzésére – az európai folyamatok

A biológiai sokféleségről szóló egyezmény (Magyarországon az 1995. évi LXXXI. törvény) a környezet- és fejlődés konferencia (Rio de Janeiro, 1992) egyik legfontosabb terméke. Nem ennek az írásnak a feladata, hogy a biológiai diverzitás (a biológiai sokféleség vagy sokszínűség, azaz az élővilág változatossága, a továbbiakban: biodiverzitás) fontosságát taglalja. Az sem, hogy miért volt szükség egy ilyen egyezmény megkötésére. Az egyezmény és a hozzá kapcsolódó európai folyamatok megértése érdekében azonban meg kell említeni azt a globális gazdasági-politikai folyamatot, ami létrehozta, kikényszerítette ezt a konferenciát vagy – ahogyan röviden emlegetni szokták – a Föld-csúcsot. Azt a konferenciát, ami valóban Föld-csúcs volt, hiszen mindaddig sohasem gyűlt össze annyi vezetője a világnak, mint akkor.

Ez a szükség és egyben hajtóerő a következőkben összegezhető. Az emberiség ma elfogyasztja (vagy elpazarolja) a Föld nettó primer produkciójának 40%-át. (Nettó primer produkció = a növények, illetve fotoszintézisre képes szervezetek által a napenergia segítségével előállított szerves anyagok.) Ez globális összegezésben úgy történik, hogy a fejlett, északi államok (köztük Magyarország is) használják el a 4/5-ét – jelenleg stagnáló vagy csökkenő népesség mellett. Pontosabban: a világ erőforrásainak 4/5-ét, ebben tehát benne van és jelentős részt képvisel a „felhalmozódott" primer produkció, fosszilis források formájában. Az ún. fejlődő országokra, a világ déli felére (eltekintve Ausztráliától, Új-Zélandtól), ahol a Föld biodiverzitásának 4/5-e és a világ népességének több mint 2/3-a található, jut a maradék. Mindez úgy valósul meg, hogy az erőforrások a déli országokból – azok érvelése szerint – az északiak felé áramlanak.

Ha ezeket a számokat nézzük, bizony nagyon igazságtalan a mérleg. Bizony pazarló az északi államok jóléte és felhasználása a Föld méreteihez képest. Ha mindenki így élne, a források jelenleg nem volnának elegendőek. E szempontból a biotechnológia, annak génsebészeti ága „ígéretes". Ezért is vált az egyezmény egyik legfontosabb fejezetévé a GMO-k (a genetikailag módosított szervezetek) kérdése, azok lehetséges ökológiai veszélyein kívül.

Ennek a – jövőbe tekintve – tarthatatlan helyzetnek az egyik „oldó" eszköze a biodiverzitásról szóló egyezmény, akkor is, ha arányaiban túlzott, vagy részleteiben vizsgálva kiderülne, hogy nem ennyire igazságtalan a mérleg. Vitatható lehet pl. az északi félteke globális jelentősége a Föld biodiverzitásának eloszlása és ennek *funkcionális* jelentősége viszonylatában, hiszen nem csak a legnagyobb fajdiverzitású területek, pl. a trópusi őserdők ún. megadiverzitása fontos a földi, ökológiai egyensúly szempontjából. Igen fontos szerepük van a boreális erdőknek, óceánoknak, a hatalmas északi, mezőgazdasági területeknek, ha fajdiverzitásuk kisebb is.

Itt kell megemlíteni az egyezmény jellegzetességeit, amelyek alapvetően újjá, mássá teszik korábbi, az élővilág védelmére kötött egyezményekkel szemben, bár bizonyos elemei korábbi egyezményekben is megtalálhatóak (pl. a ramsari egyezményben a vizes élőhelyek „bölcs hasznosítása", az európai élővilág védelmére vonatkozó berni egyezményben az általános védelemre törekvés és a korlátozott (szabályozott) hasznosítást is védelemként értelmezve). Ezek a jellegzetességek a következők.

Az egész élővilágra vonatkozik és fő „védelmi" módszerei:

– a szabályozott használat, amelyhez általános elvként „törvényesíti" a fenntartható hasznosítás és fenntartható fejlesztés fogalmait,

– az államok közötti és az országokon belüli, illetve a különböző ágazatok együttműködésének „megkövetelése";

– a helyi közösségek (az „alulról jövő kezdeményezések") erősítése és szerepük támogatása jogaik elismerésével;

– az egyezmény céljainak megvalósítása pénzügyi forrás létesítésével (amit a fejlett országok nyújtanak) és a fenntartható hasznosítást segítő technológiák átadásával;

– mindezek érdekében nemzeti stratégiák és cselekvési tervek megkövetelése az egyezményben részt vevő államoktól, amelyekben össze kell hangolni a biodiverzitás megőrzését a különböző tevékenységekkel, fejlesztési elképzelésekkel és tervekkel.

Természetesen rendelkezik az egyezmény a „hagyományos" védelmi módszerekről is, így védett területek hálózatának kialakításáról, ahol a biodiverzitás védelmére speciális feltételeket kell fenntartani (8. cikkely). Az egyezmény előkészítése során azonban az egyik legnagyobb vitát kiváltó téma volt az, hogy legyen-e egy, a Föld legfontosabb „biodiverzitású" területeit soroló lista vagy sem? Ezt végül is elvetették, nem akarván csökkenteni az egyezmény általános érvényét azzal, hogy egyfajta prioritási listával csak e területekre váljon értelmezhetővé a gyakorlatban. Ahogyan az ellenérvek kifejezték: erre szolgálnak a korábbi, létező (vagy esetleges jövőbeni) természetvédelmi programok és egyezmények, amelyek fontos jogi intézmények a legveszélyeztetettebb fajok és ökoszisztémák megőrzésére. Így a vizes területek védelméről szóló ramsari egyezmény, az UNESCO „Ember és bioszféra" program keretében működő bioszféra-rezervátumok vagy a világ kulturális és természeti örökségéről szóló egyezmény szerinti területek, ill. regionális egyezmények alapján létesített természetvédelmi területek.

Az egyezmény fő céljai

A biodiverzitásról szóló egyezmény – az előbbiekből érzékelhető „filozófiája" alapján látható, hogy át kívánja alakítani gondolkodásunkat – az élet minden területén – az élővilágot érintő döntésekről és tudatában van annak, hogy ehhez hosszú időre van szükség. Emellett keretegyezmény jellegű, több rendelkezése részletes kidolgozást kíván, amit az egyezmény alapján elfo-

gadandó jegyzőkönyvek formájában kell majd rögzíteni. Érthető, hogy a gyors, látványos változásokat váró országok vagy az élővilág-védelem türelmetlen képviselői (ez a türelmetlenség jogos, hiszen az élővilág a Föld története során soha nem volt „sebességgel" pusztul és az „idő nem vár"), ill. azok, akik nyilatkozataik szerint azt várták, hogy a riói konferencia, az államfők ottani deklarációja, az ott megkötött egyezmények (a biodiverzitásról és a klímaváltozásról) vagy az ott elfogadott „Agenda 21" (ajánlások a 21. századra) nyomán rövid idő alatt jelentősen javul a bevezetőben említett mérleg, csalódtak és csalódásuknak olyképpen adnak hangot, hogy pl. a kapzsi Északnak csak egy újabb trükkje volt Rio a Dél megnyugtatására, miközben az vérzik (Egziabher, 1994).

Lehet, hogy ilyen politikai szándék is szerepet játszott. Ez az egyezmény azonban mégis nagyon fontos lépés az együttműködésre az élővilág fenntartásában, az ennek érdekében alapvetően fontos, általánosan, az élet minden területén szükséges intézkedések megtételére, az „alulról jövő" kezdeményezések, a helyi közösségek szerepének erősítésére, érdekeik felkeltésén és támogatásán keresztül. Az egyezmény kifejezője az erre irányuló készségnek, annak ellenére, hogy az emberek nagyobb részét vagy – néhány kivételtől eltekintve – a politikusokat nem érdekli a Föld élővilágának a sorsa, kivéve azokat az országokat, ahol az élővilág a „gazdasági élet" fontos vagy az egyik legfontosabb forrása.

Mindez új korszakot nyit az élővilág-védelemben. Erősíti ezt, hogy az egyezmény két és fél éves élete során (1993 decemberében lépett hatályba) 1996 júniusáig *149* állam ratifikálta, és ezzel a világ „legnagyobb" élővilág-védelmi szerződésévé vált.

Célja a biológiai sokféleség, az élővilág megőrzése. Ennek elérésére új gondolkodásmódot és új eszközöket vezet be. Fő céljait hármas felosztásban szokták összefoglalni: az élővilág elemeinek (fajok, azok állományai, élőhelyek) 1. megőrzése, 2. fenntartható használata vagy hasznosítása, 3. a felhasználásukból származó hasznok igazságos elosztása, különös tekintettel a genetikai forrásokként történő felhasználásukra.

Nézzünk néhány előírást a már eddig bemutatottakon kívül. Fontos megállapításokat tartalmaz az egyezmény bevezető része a biodiverzitás jelentőségéről és megállapítja, hogy megőrzése az emberiség közös ügye, de az egyes országok joga, hogy rendelkezzenek élőviláguk felett. Ezek a látszólag ellentmondásos alapelvek azért fontosak, mert az eddig korlátlanul „használható" élővilágot – eltekintve most a már védett fajoktól vagy élőhelyektől – mint az emberiség alapvető értékét az egyes országok felelősségévé teszik. Ebből fakad pl. az a rendelkezés is, ami a más országok biológiai diverzitásában okozott károsítás tilalmára vonatkozik (3. cikkely), de ennek alapján értékelődik fel az eddig korlátozás nélkül használható természetes biológiai források jelentősége (pl. növények gyűjtése gyógyszeralapanyagnak vagy nemesítési célból stb.). Ez pedig az ilyen eredetű haszonból történő részesedés jogosságához vezet (15. cikkely), beleértve a szabadalmi jogok megosztását is a származási országgal, illetve helyi, pl. bennszülött közösséggel.

Az élővilág iránti felelősségből következik minden további rendelkezés is. Így a monitorizálás kötelezettsége, ami azt jelenti, hogy meg kell határozni a biodiverzitás azon elemeit, amelyek fontosak, azokat a folyamatokat és tevékenységeket, amelyeknek káros, vagy valószínűleg káros hatásuk van ezek megőrzése szempontjából, és mindezeket folyamatosan nyomon kell követni (7. cikkely). Szó esett már a védett területek létesítéséről. Az erre vonatkozó 8. cikkely tartalmaz egyéb „hagyományos" védelmi tevékenységeket is, például degradált ökoszisztémák helyreállítását, a védett területekkel határos területek megfelelő kezelését, veszélyeztetett fajok állományának javítását vagy a honos élővilágra káros, annak rovására terjedő fajok ellenőrzését (betelepedés megelőzése, védekezés ellenük, vagy program a kiirtásukra). Ehhez kapcsolódik a biotechnológia modern technikáival előállított ún. genetikailag módosított szervezetekhez (GMO) esetleg kapcsolódó kockázatok kivédése is. Ennek érdekében a GMO-k felhasználását szabályozni kell, ahogyan pl. a növényvédő szerek vagy a nukleáris energia felhasználása kapcsán is szigorú szabályozás érvényesül. Ez a kérdés az eddigi konferenciákon a legfontosabb témák közé tartozott. Határozat született arra, hogy 1998 végéig ki kell dolgozni egy erre vonatkozó jegyzőkönyvet részletes szabályozást az egyezmény keretében arról, hogy milyen biztonsági feltételeknek kell megfeleljen egy GMO ahhoz, hogy használatba vehető legyen.

Az ún. ex situ védelem (9. cikkely) a nem az eredeti élőhelyeken történő megőrzést jelenti. Ez megerősíti a génbankok fontosságát, elsősorban a származási országokban.

Fontosak a kutatási és képzési, valamint ismeretterjesztési programok támogatását ösztönző rendelkezések (12., 13. cikkely), a nemzetközi információcserére, a műszaki és tudományos együttműködésre, a szakembercserére, szakemberképzés támogatására vonatkozók (17., 18. cikkely). Környezeti hatásvizsgálatra kötelezettek azok a tervek és programok, amelyek jelentősen károsíthatják a biológiai sokféleséget (14. cikkely).

Az egyezmény kulcsfontosságú és sok kritikát kapott fogalma a *fenntartható hasznosítás.* Eredeti értelmezése világos: az élővilág olyan mértékű terhelése, használata, hasznosítása, amely nem haladja meg a megújuló képességüket (IUCN–UNEP–WWF, 1991). Azaz gazdálkodás esetén pl. a rablógazdálkodás tilalma. Az egyezmény fogalomtárába enyhébb értelmezésben került azonban be, éspedig: olyan használat, terhelés stb., ami hosszú távon nem károsítja a biológiai sokféleséget. Ez a megfogalmazás volt elfogadható mindenki számára, mivel az ilyen egyezmények konszenzus eredményeként születnek. Hogy mit jelent a „hosszú távon" és a „nem károsítja" ez bizony kérdés és sok gondot okozhat majd az egyezmény Tudományos, Technikai és Technológiai Kiegészítő Testületének (SBSTTA). A jövőben ezt is részletesen szabályoznia kell az egyezmény konferenciáinak.

Európa és az egyezmény

Mondhatni: ez az egyezmény nem Európáé, hanem a fejlődő országoké, ill. elsősorban az ezen államokban található, biológiai források védelmét, fenntartható hasznosítását kell segítsék előírásai. Európában már régóta megvalósulnak a fenntarthatóság elvei – mondják sokan –, és ha pl. csak a földhasználat összegező adatait nézzük, a változások kis léptékűek más világrészekhez képest. Az erdő–erdő, a szántóterület–szántó (bár fokozatosan csökkenő, az ipar- és infrastruktúra-fejlesztés, a települések térfoglalása miatt). Kialakult és növekszik a védett területek rendszere, szigorúan szabályozzák a biocidek (irtószerek) engedélyezését és használatát, a nyugat-európai országokban szabályozták már a genetikailag módosított szervezetek előállítását, kibocsátását és felhasználását. Karanténszolgálat ügyel az idegen (nem honos) fajok behurcolására és több országban programokat indítottak a már megtelepedett, legterhesebb jövevények kipusztítására. Európában – legalábbis nagy részén – él az önkormányzati jog: a helyi közösségek döntenek biológiai készleteik sorsáról és részesülnek is azok hasznából.

Igaz, hogy az egyezmény eszközei elsősorban a fejlődő országok segítését célozzák az élővilág megtartására, mert ott várhatóak a legpusztítóbb változások. Előírásai azonban minden részt vevő államot kötelezneknek és ez Európában is az élővilág szempontjainak *jobb* figyelembevételét, az intézkedések – és mindennapi cselekedeteink – *megreformálását* igénylik.

Európa – természeti földrajzi adottságait tekintve – az egyik legváltozatosabb földrész, ahol a legnagyobb arányú az emberi jelenlét szerepe. Területének 65%-át ez a tevékenység határozza meg és ettől mentesnek, természetesnek csak 15–16%-a tekinthető (Hannah és társai. 1994). Népsűrűsége 2,5-szerese a világátlagnak, csak Dél- és Kelet-Ázsiában hasonló (egy kicsit magasabb) és a népesség eloszlása – az utóbbi térség egy-egy *„pontra"* koncentrálódó, igen nagy népsűrűségű részeihez képest – viszonylag

egyenletes. Ennek megfelelően nagy a települések száma, a világon a legsűrűbb a közlekedési hálózata. Általánosságban elmondható: területe a leginkább „igénybe vett". Ugyanakkor Európában történtek az első élővilág-védelmi intézkedések és itt alakult ki a védett területek legsűrűbb hálózata. Ennek ellenére talán ezen a földrészen látható leginkább ezen intézkedések elégtelen volta. Egyes veszélyeztetett fajok védelmében elért sikerek mellett itt a legszembetűnőbb pl. a közönségesnek számító taxonok állományainak csökkenése és az idegen vagy invaziv fajok térhódítása – *a kis szigetországokon kívül.*

Európa kezdeményezője volt a biológiai sokféleségről szóló egyezménynek és meghatározó szerepet játszott annak szövegezésében és – elfogadásával – életbe lépésében is. A nyugat- és közép-európai országok legtöbbje már régóta tagja más természetvédelmi egyezményeknek is és földrészünknek volt már korábban is általánosabb jellegű, az élővilágot védő egyezménye (a már említett berni egyezmény). Az Európai Unió országaiban pedig egységes direktívák érvényesülnek. A biológiai sokféleségről szóló egyezmény, illetve előkészítése is élénk tevékenységet indított el a tudomány, az oktatás, a társadalmi szerveződések és az államközi, ill. államigazgatási tevékenység területein egyaránt.

Felsorolhatatlan az a sokféle tevékenység, ami az egyezmény hatásának tulajdonítható. Ezek jelenleg elsősorban a felmérésekre, tervezésre (stratégia, akcióprogram), jogszabályi megalapozásra, pénzalapok létesítésére irányulnak, de már gyakorlati megvalósításra is. A – címük szerint – biodiverzitással foglalkozó tudományos közlemények száma mintegy megnégyszereződött (Sz. Zs., 1994). A taxonómiai és rendszertani kutatás felértékelődött. A nagy nemzetközi intézmények (pl. BirdLife International, IUCN, UNEP, WWF) Európában is szélesítik programjaikat, ugyanígy az egyes országokon belüli szervezetek. A FAO intenzíven dolgozik megfelelő támogatási, illetve ösztönző formák vagy a génbankok tevékenységének szervezésén. Az ex situ védelem jelentőségének elismerésével új felelősség hárul a botanikus és állatkertekre és erősödniük kell az egyéb génbankoknak is.

Az Európai Unió már 1992-ben kiegészítette ún. élőhelyi direktíváit (az Unió területén betartandó egységes előírások a vadon élő fajok és élőhelyeik védelmére). Az élővilág állapotának és a kapcsolodó problémáknak az értékelésére, nyomon követésére új tevékenység kezdődött: az egyes fajokra specializálódott munkától fajcsoportokon, illetve az élőhelyekre vonatkozó, egységes állapotfelmérési és térinformációs rendszer (CORINE) kialakításán át, a biodiverzitás elemeinek és a sorsuk szempontjából fontos folyamatoknak a komplex nyomon követéséig (monitorizálás). Ennek kapcsán az UNESCO MAB bioszféra-rezervátumokban, Európában is új program indult a mérések kiszélesítésére és egységesítésére.

Az európai környezetvédelmi miniszterek 1991-es dobrisi értekezlete a táj és a természeti környezet állapotromlásának kivédésére szükségesnek látta rögzíteni, hogy a gazdaságpolitikai döntésekben ökológiai szempontokat is figyelembe kell venni. A luzerni konferencián (1993) az emberi egészségre káros szennyezések csökkentése vagy megszüntetése volt a fő téma és a biodiverzitás-megőrzés kérdése háttérbe szorult. Talán ezért is, még ugyanebben az évben sor került (holland és magyar szervezésben) a maastrichti konferenciára. Itt jelent meg az európai ökológiai hálózat (EECONET) és egy biológiai és tájdiverzitásvédelmi stratégia gondolata. Az EECONET egy Európát „átszövő" ökológiai („zöld") folyosórendszer. „Gyújtópontjaiban" a védett ökoszisztémák, amelyeket megfelelő területfejlesztési iránymutatással és földhasználati, valamint egyéb gazdasági intézkedésekkel fenntartott „folyosók" (vagy élőhelymozaikok láncolata) kapcsolnak össze, biztosítva a területek közötti biológiai kapcsolatokat. 1993-ban létrehozták az Európai Természetvédelmi Központot (ECNC) is.

Az Európa Tanács megbízásából az ECNC koordinálta az említett stratégia kidolgozását. Ezt jóváhagyta az Európa Tanács miniszteri bizottsága és elfogadta a környezetvédelmi miniszterek 3. konferenciája (Szófia, 1995). A stratégia hangsúlyozza a táj szerepét Európa biológiai sokféleségében és célja, hogy következetesen végrehajtott akcióprogramjaival javítsa a földrész biodiverzitását. Ebben fontos szerepet szán az EECONET-nek, a táj és a biológiai források fenntartó hasznosításának, gazdasági ösztönzőknek, a közvélemény jó tájékoztatásának, az egységes megvalósításnak, az összeurópai szempontból kulcsfontosságúnak tekintett területeken. Ezek: a tengeri és partvidéki övezetek, a folyók és a vizes területek, az erdők, a hegyvidéki és a füves területek, a veszélyeztetett fajok. 10 elvet kíván érvényesíteni, köztük a megelőzés elvét (pl. előzetes hatástanulmány), az ökológiai kompenzáció elvét (ha nem elkerülhető a káros hatás, azt védelmi intézkedésekkel kell kompenzálni), az ökológiai integritás elvét (élőhely és ökológiai folyamatok fenntartása) vagy a szennyező fizet elvét.

Európában különleges helyzetük és jelentőségük van a kelet-európai államoknak. Ez a térség (az ENSZ-besorolás alapján) Albániától Kazahsztánig terjed és mint ún. átmeneti gazdaságú országok, nem kötelesek (még) pénzügyileg támogatni a fejlődő országokat, de nem is részesülnek az azokat megillető támogatásban. Ugyanakkor segítségre szorulnak és Európa biodiverzitása szempontjából nagy a jelentőségük. Igazolta ezt az 1993-ban az Európa Tanács által Budapesten szervezett tanácskozás a térség helyzetéről vagy az MTA és Finn Tudományos Akadémia által ugyanebben az évben, Tihanyban megrendezett tudományos szimpózium. Mindkét tanácskozás bizonyította, hogy ezekben az országokban jobb állapotú, gazdagabb élővilág maradt fenn, mint Nyugat-Európában. Ugyanakkor ezeknek az új demokráciáknak a gazdasági átalakulása, a tulajdonosi jogok szabad gyakorlása egyszerre jelentkező veszélyt jelent, e helyzethez szabott jogszabályok és pl. kompenzációs lehetőségeik hiányában.

Stratégiák, cselekvési tervek, tanácskozások. Milyen konkrét eredmények vannak a gyakorlatban? – kérdezheti bárki.

A kelet-európai régió jó példa erre is. Kitüntetett területe pl. az összeurópai stratégiának. Erre alapozva az IUCN készített akciótervet. Ennek keretében történik pl. az albán tengerpart kímélő fejlesztése, a Duna-delta Nemzeti Park segítése vagy nálunk, illetve több, a Duna vízgyűjtőjéhez tartozó országban a Duna-medence vizes területeinek fenntartása.

Az egyezmény más támogatási rendszerek követelményeinek kialakításában is elsőbbséget kapott. A közismert PHARE-program keretében készül a magyar nemzeti biodiverzitás monitorozás tervezése. Jelentős az egyezmény szerepe a jogalkotásban is. A természet védelméről szóló új törvényünk pl. az eddigi barlangokra vonatkozó általános védelmet kiterjeszti a forrásokra, lápokra, szikes tavakra, víznyelőkre. Rendelkezik a GMO-król is: a velük folytatott tevékenység csak külön törvényben meghatározott feltételekkel és módon történhet.

Sok kritika érheti az egyezményt és kapott is bőven. Nem szabad elfelejteni azonban, hogy rengeteg probléma szabályozására vállalkozott és szövege egy „világkompromisszum" eredménye. Az sem felejtendő el, hogy két és fél éve „él".

Veit Koester, az egyezmény kidolgozásának egyik vezető személyisége szavaival (1995): „...legyünk realisták és nem túl kritikusok az egyezménnyel szemben legalább annak első 5–10 évében".

IRODALOM

Egziabher, T. B. G. 1994. Where's the Good Will ? – Our Planet, 6., 4., 17–19.

Hannah L., Lohse D., Hutchinson C., Carr J.L., Lankerani A. 1994. A preliminary inventory of human disturbance of world ecosystems. – Ambio, 23. 246–250.

IUCN–UNEP–WWF, 1991. Caring for the Earth – A Strategy for Sustainable Living (Magyar kiadás: KTM, 1992. Földünkért... Az élet fenntartásának stratégiája – Budapest, 228. p.

Koester V. 1995. Implementing the Convention on Biological Diversity – Bulletin on Biological Diversity, October, 1995, 6–7.

Sz. Zs. 1994. Biodiverzitás-túltengés? – Magyar Tudomány, 39:2. 217.

EZREDFORDULÓ

STRATÉGIAI TANULMÁNYOK A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIÁN

GENETIKAILAG MÓDOSÍTOTT ÉLELMISZEREK AZ EURÓPAI UNIÓBAN

BIACS PÉTER: ÉLELMISZER-BIZTONSÁG ÉS FOGYASZTÓVÉDELMI MEGÍTÉLÉS

DUDITS DÉNES: GÉNTECHNOLÓGIA ÉS EGÉSZSÉGJAVÍTÓ ÉLELMISZEREK

BALÁZS ERVIN: SZERETI ÖN A KIVIT?

NECHAY GÁBOR: A GENETIKAILAG MÓDOSÍTOTT SZERVEZETEK KÖRNYEZETI JELENTŐSÉGE

GLATZ FERENC: VÍZTÁROZÁS ÉS ÉLETMÓDVÁLTÁS AZ ALFÖLDÖN

2 2000

NECHAY GÁBOR

A GENETIKAILAG MÓDOSÍTOTT SZERVEZETEK KÖRNYEZETI JELENTŐSÉGE

Nézetek, felfogások, hatások

Az 1990-es évek közepe óta a biológia területén talán legtöbb és legnagyobb hatású publicitást és vitákat a modern biotechnológia és ezen belül a mesterséges génátvitel (géntechnológia, rekombináns DNS-technika, „génsebészet, génmanipuláció") váltotta ki. Érthető, hiszen a géntechnológia segítségével olyan lehetőségek nyíltak az élőlények új tulajdonságokkal rendelkező formáinak, változatainak, típusainak előállítására, ami joggal kelti az emberekben azt az érzetet, hogy a „teremtés misztériumába" hatol be napjainkban a biológia.

A géntechnológia ugyanis lehetővé teszi, hogy egymástól távol álló élőlények bizonyos tulajdonságait egyesítsük. Alapja ennek az, hogy az öröklődő tulajdonságokat meghatározó gének minden élőlényben DNS-molekulákból állnak. (Kivételek az RNS-vírusok.) A DNS egy nagy molekulájú, szerves vegyület (dezoxiribonukleinsav), amelyet szerves foszfor-, cukor- és pirimidin-, ill. purinbázis vegyületek igen hosszú (több méter is lehet) kettős láncolata alkot. Ez, az élőlények sejtjeiben összetekeredve (a modell szerinti „kettős spirál"), főleg a kromoszómákban (emberben, állatokban, növényekben kisebb részben a mitokondriumokban, színtestekben is) található. A bázisrészek négyfélék: adenin, guanin, timin és citozin, amelyeket a nagy kezdőbetűjükkel (A, G, T, C) szoktak jelölni. Ezek a bázisok kapcsolják össze a DNS két láncát. A nagyobb A és G a kisebb T-vel és C-vel kapcsolódik, mindig úgy, hogy AT és GC kapcsolódások vannak. Egy DNS-ben milliónál is több bázispár lehet. Az RNS (ribonukleinsav) hasonló, de nem kettős láncú és jóval kisebb molekula, és benne más a cukor (ribóz), illetve négy bázisának egyike is más, timin (T) helyett uracil (U). Nagyon fontos szerepei vannak az RNS-eknek, mert ők másolják le, továbbítják a DNS-ben lévő kódot, és ők is alakítják ki a készítendő fehérje üzenet szerinti tulajdonságait is. A bázisokkal kapcsolt és szétváló DNS ugyanazon rendben, ugyanolyan bázisvégekkel bíró lánccal kapcsolódhat ismét össze. Az információ hordozója a bázisok sorrendje (variációi). Amikor egy sejt osztódik, előtte a DNS kettős lánca is szétválik, és az RNS-ek segítségével készülnek megfelelő másolatok, amelyek ugyanolyan láncca kapcsolódnak egy új DNS-t alkotva, mint az eredeti volt.

A DNS-ben, a génekben lévő „nyelv" egységessége teszi lehetővé, hogy a géntechnológia akár idegen fajból is származó DNS-t vagy DNS-szakaszt juttasson be vagy cseréljen ki a génállományban úgy, hogy az örökletesen beépül.

Az eljárás lényege: a megváltoztatni kívánt élő szervezet sejtjeinek DNS-eit összekeverik a bevinni kívánt DNS-darabokkal, majd a sejt- vagy szövettenyészetből kiválogatják azokat, amelyek „megfogantak". A génsebészet kifejezés tehát tulajdonképpen megtévesztő. Nem arról van szó, hogy valamilyen különleges mikroeljárással kivágnak és beilleszetenek DNS-szakaszokat, hanem mindenféle ügyeskedésre van szükség. Az „összekeverés" könnyebb a baktériumok vagy vírusok esetében. Az ember növekedési hormonjának termelését biztosító gént baktériummal elfogadtatva ma már iparilag előállítható a hormon. Ez a rászoruló gyerme-

MAGYARORSZÁGON VÉGZETT, SIKERES GENETIKAI TRANSZFORMÁCIÓK FONTOSABB NÖVÉNYEKNEL

Faj	Génbeviteli módszer	Szabadföldi vizsgálat
Árpa	génbelövés	vírusrezisztencia
Burgonya	Agrobacterium	gyomirtószer-rezisztencia
		rovarrezisztencia
		vírusrezisztencia
Búza	génbelövés	–
Cukorrépa	Agrobacterium	gyomirtószer-rezisztencia
Gyapot	génbelövés/Agrobacterium	gyomirtószer-rezisztencia
		rovarrezisztencia
Kukorica	génbelövés/protoplaszt/Agrobacterium	gyomirtószer-rezisztencia
		rovarreszisztencia
Napraforgó	génbelövés	–
Olajrepce	génbelövés/Agrobacterium	gyomirtószer-rezisztencia,
		beporzódás szabályozása
Paradicsom	génbelövés/Agrobacterium	késleltetett érés
		vírusrezisztencia
Rizs	génbelövés/Agrobacterium	gyomirtószer-rezisztencia
Szója	génbelövés/Agrobacterium	gyomirtószer-rezisztencia

Forrás: Biotechnológia: lépéstartás Európával. Magyarország az ezredfordulón. Bp., 1998, MTA. 29. o.

keknél vagy égési sérülteknél igen jó gyógyulást eredményez. Hasonlóan, a vírusfertőzések ellen hatékony és a szervezetünk által termelt interferon ma már gyártható GM baktériumok segítségével.

Természetesen nem ilyen egyszerű mindezek működése. Valószínűleg gyakran keletkeznek másolási hibák, törések, változások. Ezek nagy részét javító mechanizmus ellenőrzi és korrigálja. Mégis előfordulnak eltérések (mutációk), amelyek egy része azután zavarokat okoz. Esetleg „némák" maradnak, vagy csak bizonyos körülmények esetén vagy későbbi generációban érvényesülnek. Nagy szerepet játszhatnak más, nem eléggé ismert tényezők, a környezet is. Mindenesetre a „nyelvezet" látszólag igen kis változásai is jelentős élettani, funkcionális stb. következményekkel járnak.

Gazdasági-társadalmi háttér

A genetika, a molekuláris biológia és ezzel a biotechnológia is igen gyors fejlődésen ment át az utóbbi három évtizedben. Mindezt az elektronikus informatika, a szövettenyésztési és egyéb laboratóriumi technikák és azok műszaki eszköztárának tökéletesedése tette lehetővé. A kutatások jelentős összegeket emésztettek fel, és a géntechnológiában rejlő gyakorlati felhasználási lehetőségek miatt ennek nagyobb részét az alkalmazásban perspektívát látó magánvállalkozások fektették be. Az üzleti érdekek védelme miatt a titkolózás biológiai kutatásokban korábban szokatlan légköre alakult ki. Tekintettel arra, hogy a géntechnológia lehetőségei nemcsak az emberiségnek hasznosak, hanem igen veszélyes „lények" létrehozását is magukban rejtik, érthető bizalmatlanság kezdte körülvenni a „génmanipulációt". A lehetőségekről, veszélyekről kialakult vita nyomán világszerte tiltakozás kezdődött. Elsősorban az emberi egészséget veszélyeztető, lehetséges vagy ismeretlen hatásoktól (az allergiától az ember génkészletének megváltozásáig) és a rossz szándékú (pl. terrorizmus) felhasználástól való – nem is alaptalan – félelem miatt. Európában, ahol a „génsebészet" ellenzése korábban is a legnagyobb volt, a tiltakozás erősödése a politikusokat is komolyabb korlátozó intézkedésekre kényszerítette. Több országban visszavontak engedélyeket és nem adtak ki újakat. A genetikailag módosított (GM) termékek forgalmazására sem. Ez egybeesett más, a biotechnológia területét érintő vitával és kereskedelmi érdekek sérelmével is.

Az 1990-es évek első felében – a korábbi világkereskedelmi egyezmény helyett, ami a vámtarifákat szabályozta (GATT) – megalakult a Világkereskedelmi Szervezet (WTO, 1995) és ennek védnöksége alatt létrejött több, az országok közötti kereskedelmet szabályozó egyezmény. Ezek közül az egyik legfontosabb a biztonságos élelmiszerekre vonatkozik, illetve hogy az egyes államoknak tudományosan meg kell indokolniuk, ha valamilyen élelmiszer importját korlátozzák. Az első nagy vita okozója az volt, hogy az Európai Unió (EU) betiltotta a növekedést serkentő hormonok alkalmazását az állattartásban és egyidejűleg az így nevelt szarvasmarhák húsának importját is. Ez több ország, köztük az USA európai marhahúsexportját korlátozta. A WTO az indoklást nem tartotta tudományosan kellően megalapozottnak, és az uniót újabb kockázatvizsgálatra vagy a tilalom feloldására szólította fel. Az EU azonban erre nem hajlandó. Sőt, megszigorította már az 1990-es évek elejétől létező szabályozások (EU-direktívák) betartását. Ezek előírják pl. a GMO-tartalmú termékek kötelező címkézését is. A világon a legnagyobb területen GM növényeket termesztő USA viszont azt szeretné érvényesíteni, hogy a GM élelmiszert és takarmányt ne kezeljék eltérően a GMO-kat vagy azokkal készült termékeket nem tartalmazó élelmiszerektől.

A napisajtó által is tolmácsolt vitának, a pontatlanságok, summás vélemények miatt két, más típusú következményére is fel kell hívni a figyelmet.

1. *Tudománypolitikai következmény.* Csökken a tudomány presztízse, nő a bizalmatlanság a tudományos álláspontokkal szemben, a tudományos kutatás és vélemény szabadságának féltése az ipari (stb.) titokvédelem miatt, a fontos információk elhallgatásától. Felvetődik a géntechnológiai fejlesztésben dolgozó kutatók elfogultsága is. Ennek oka lehet, hogy a kutatások finanszírozásában az érdekelt (multinacionális) cégek (alkalmazók) játszanak jelentős szerepet. Ehhez is kapcsolódik – jogosan – az az igény, hogy az EU terve szerint: a kutatások költségeiben az állami részvállalást növelni kell. 2010-re ez érje el a GDP 3%-át (jelenleg: 1,9%, Magyarországon 1,1% és az USA-ban 2,7%).

2. *Politikai következmény.* A kereskedelmi vita politikai konfrontáció táptalajává vált az EU és az USA között. A multinacionális vállalatok elleni politikai mozgalom, az antiglobalizációs tüntetések hátterében a géntechnológia gyakorlati felhasználása, ilyen termékek forgalmazásához a szabadkereskedelmi jogokra való hivatkozás jelentős szerepet játszik. Jelzik ezt a seattle-i világkereskedelmi konferencia óta (1999) állandósult tüntetések a világtalálkozók alkalmával. A tiltakozás egyik oka, hogy a WTO egyezményei nem veszik figyelembe a GMO-k esetében az elővigyázatosság elvét. A riói nyilatkozat (1992) deklarálja, hogy az államoknak óvatosan kell eljárniuk a környezet védelme érdekében és komoly vagy irreverzibilis károsodás veszélye esetén a tudományos bizonyítottság hiánya nem használható fel arra, hogy ne tegyenek intézkedéseket. Ennek az elvnek a mellőzése miatt jogosan vélelmezhető, hogy a biztonság háttérbe szorul a szabad kereskedelem javára.

A GMO-k felhasználása, GM állatok vagy növények tenyésztése, ill. termesztése, ilyen termékek forgalmazása a fejlettebb országokban mindenütt engedélyhez kötött tevékenység. Az USA-ban ezt a korábbról meglévő biztonsági, élelmiszerekre, növényvédő szerekre, természetvédelemre

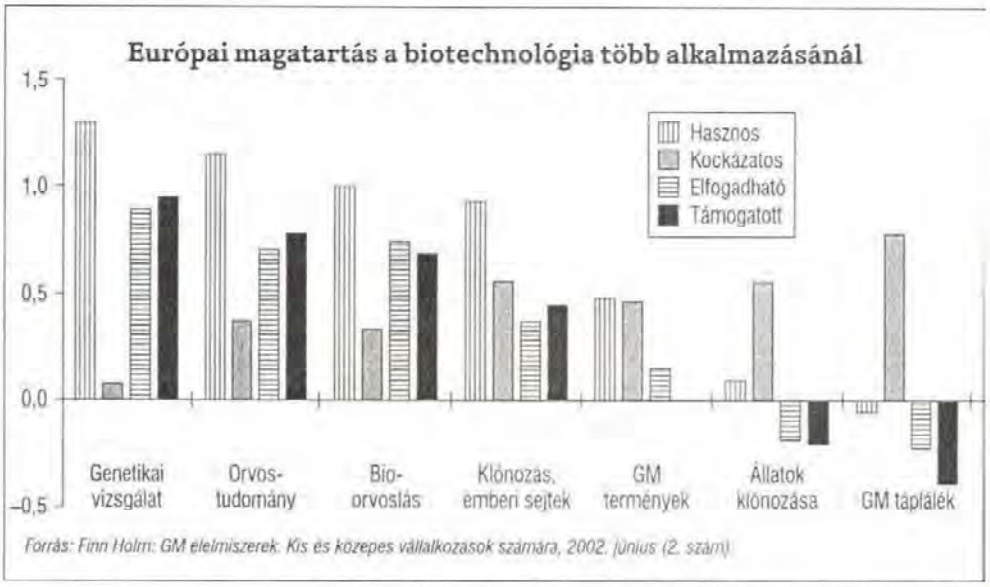

Forrás: Finn Holm: GM élelmiszerek. Kis és közepes vállalkozások számára, 2002. június (2. szám)

vonatkozó törvények alapján teszik. Nem engedélyezik pl. GM növény termesztését olyan országrészekben, ahol a kérdéses növény géncentrumai (az eredeti, vadon élő rokon fajok természetes előfordulási helyei) vannak, hogy azokat megóvják a módosított génnel történő fertőződéstől.

Az esetleges egészségügyi problémákat ma már megfelelő alapossággal vizsgálják. Az EU legújabb direktivái részletesen tartalmazzák az engedélyezés előtt kötelező vizsgálatok típusait, az engedélyezés és forgalmazás feltételeit. Magyarországon is megfelelő jogszabályok vannak (az 1998-ban hozott géntechnológiai törvényünk 2002-ben egészült ki az új EU-direktívák előírásaival és további végrehajtó rendeletek készülnek).

Ökológiai hatások

Viszonylag elhanyagolt terület az alig ismert lehetséges káros környezeti (ökológiai) hatások kérdése. Az Amerikai Ökológiai Társaság 1988-ban mérlegelte a GM szervezetek környezetbe kerülésének várható ökológiai következményeit, és jelentésében javaslatokat tett azok kibocsátások előtti vizsgálatára, illetve rámutatott az ökológiai hatások összetettségére, vizsgálatának nehézségeire. Megállapította:

– Bár a pontos genetikai változtatások elvégzésének képessége csökkenti annak valószínűségét, hogy az örökítőanyagban (genom) nem kívánt változások is történjenek, a GM szervezet pontos, genetikai jellemzése nem biztosítja, hogy annak minden, ökológiai szempontból fontos, megvalósuló tulajdonsága (fenotípusa) előre jelezhető legyen abban a környezetben, ahová kikerül.

– Az új gén átadódhat más szervezeteknek (mikroorganizmusoknál ez „természetesen" is előfordul, magasabb rendű élőlényeknél hibridizációval). Ha ez történik, az új gén hosszú ideig tovább élhet a környezetben (perzisztens lesz) azután is, amikor az eredeti GMO már nincs ott.

– A környezetben az új gén később megjelenő hatásaira (is) számítani kell, a közvetlen hatás hiánya nem biztosíték arra, hogy később nem jelentkezhetnek hatások.

– Bár a mikroorganizmusok körében ilyen génátadás természetesen is előfordul, ez nem olyan gyakori, hogy a géntechnológia által végzett génátvitellel a fajok közötti, természetes gátak áttörése hasonlítható lehetne ezekhez a természetben előforduló transzformációkhoz.

– A kockázatok vizsgálatakor nemzetközi együttműködésre van szükség és különös figyelmet kell szentelni a ritka genetikai források károsodásának lehetőségére, így a domesztikált fajok vadon élő őseire és más vadon élő (kis állományuk következtében) veszélyeztetett fajok génállományaira.

– A géntechnológiai produktumok előnyeinek és kockázatainak felmérése során sok tudományterület – a molekuláris biológia, genetika, sejtbiológia, evolúcióbiológia, fiziológia, populáció- és társulásbiológia, ökoszisztéma-működés – ismeretére és figyelembevételére van szükség.

A jelentés megállapította azt is, hogy a legtöbb GM szervezet háziasított faj, amelyek valószínűleg nem képesek emberi gondoskodás nélkül fennmaradni természetes környezetben (bár állatok esetében erre vannak példák). A genetikai információ más szervezeteknek való átadása miatt vizsgálni kell a környezeti kockázatokat. A jelentés a következő példákat sorolta fel a lehetséges nem kívánt hatásokra:

– Új károsítók keletkezése (pl. sótűrő rizs, ami elszaporodik a folyami torkolatvidékeken).

– Jelenlegi károsítók hatásainak erősödése. Okozója lehet minden olyan rekombináns DNS, ami erősítheti a gyomok versenyképességét, pl. só- vagy szárazságtűrő képesség, betegség, herbicid- vagy rovarrezisztencia.

– Nem célfajokban okozott károk, pl. a Bt növények előállításához a toxin hatásspektrumát is szélesítették, így más, pl. beporzó rovarok is veszélyeztetettek lehetnek.

– Az élő közösségeket bomlasztó hatás. Pl. inszekticid toxin termelését biztosító gén beépítése fafajokba megváltoztatja a faösszetételt, ha a toxin a magvakban is jelen lesz, mert pusztítja a magtermést korlátozó fajokat.

– Az ökoszisztéma-folyamatok károsítása. Pl. a tápanyagforgalom megváltozása (kulcsfontosságú mikrobiális folyamatok, mint a nitrogénkötés vagy lignínbontás befolyásolása miatt).

– Veszélyes vegyületek nem tökéletes lebomlása, pl. klórozott szénhidrogének lebontására használt, nem teljes le-

bomlást végző GM mikroorganizmusok nyomán az eredetinél bizonyos fajokra toxikusabb vegyület keletkezhet (pl. tri- és tetraklóretilénből vinil-klorid, ami mérgezőbb a halakra vagy emlősökre).

– Értékes biológiai források pazarlása. Pl. a Bt növények és a természetben élő (természetes limitáló szerepű) *Bacillus thuringiensis* is hatástalanná válhat, a Bt-toxinrezisztencia kialakulásának felgyorsulása miatt.

A GM növények termesztésére vonatkozó problémák és viták a következőkben foglalhatóak össze:

1. A *géntechnológus* véleménye: rekombináns DNS-technikával jelentősen növelhető az élelmiszer-termelés a produktív területek csökkenése mellett is, mert genetikailag módosított (GM) növények segítségével biztosítható:

– a nagyobb termésátlag és a termésbiztonság,

– a termékek jobb tárolhatósága,

– a beltartalom kedvező megváltoztatása,

– szárazságtűrő, fagytűrő (stb.) fajták termesztése kedvezőtlen területeken is,

– jelentős károsítások hatékonyabb megelőzése, kevesebb peszticid felhasználásával,

– arra alkalmas területeken (időszakonként) a szántás nélküli termesztés,

– nitrogén- (stb.) kötő képesség révén kevesebb műtrágya-felhasználás.

Utóbbiak környezetvédelmi jelentősége is nagy, és a géntechnológia mindezzel hozzájárul a világ élelmezési és közegészségügyi gondjainak csökkentéséhez, illetve a szegénység leküzdéséhez.

2. A GM növényeket *ellenzők* véleménye:

– hagyományos módszerekkel is biztosítható nagyobb termésátlag és termésbiztonság, beleértve a biotikus és abiotikus káros hatások elleni védelmet is,

– e szempontból nincsenek kihasználva a meglévő fajták sem,

– a mesterségesen átvitt új tulajdonság átterjedhet rokon és rendszertanilag egymástól távol álló élő szervezetekre, és ez a természetes életközösségek alapvető megzavarásához vezet (ökológiai *fitness* változás, „szuperszervezetek" kialakulása),

– a rekombináns DNS-technika során a célzott tulajdonságon kívül egyidejűleg más, ismeretlen genomváltozás(ok) is bekövetkezhet(nek).

Ezekhez kapcsolódik, az *ellenzők* azon álláspontja, hogy

– nem tudunk még eleget a genetikai információs mechanizmusról, az abban szerepet játszó tényezőkről, ezért a géntechnológia maradjon zárt (kutatási) körülmények között,

– az előbbiek miatt és a jelenlegi technikákkal kérdéses az előállítás pontossága (mi változik meg még?),

– a horizontális transzfer következtében lehetséges más, nem célfajokban is az új tulajdonságok megjelenése,

– a GM növények termesztése jelentős társadalmi problémákat vált ki egyes országokban (pl. fejlődő országok).

A *géntechnológus* válasza ezekre, hogy

– a géntechnológia alkalmazásához is elegendő (már) a tudásunk és az ellenzés oka a hozzá nem értés,

– mi is felelősséggel dolgozunk, és különösen kell vigyáznunk, hogy ne történjen hiba,

– a tudomány eddig mindig megoldotta a felvetődő problémákat.

Komolyan vizsgálva azonban a GM szervezetek jelenlegi, széles körű felhasználásával szembeni ellenállás hátterét, a hozzá nem értés nem róható fel, ill. ökológiai tudatlansággal vádolható volna a géntechnológia is. (Nem is minden alap nélkül, hiszen régen kipusztult fajok géntechnológiával történő visszahozatalára vonatkozó ötletek, mint pl. a mammut „életre keltését" célzó projekt erről árulkodik.) Ismereteink hiányosságait jól tükrözi a humán genom program egyik, nem várt eredménye: a feltételezett kb. 200 ezer gén helyett csak kb. 35 ezer génnel rendelkezünk. Ez alig kétszerese pl. egy muslica génjeinek. DNS-eink szakaszainak jelentős (nagyobb) része látszólag néma, nincs jelentése vagy még egyáltalán nem tudjuk mire szolgálnak. A rekombináns DNS-technika elvi alapja az, hogy az élő szervezetek fontos (öröklődő) tulajdonságait más-más gén határozza meg, ill. a feltételezések szerint egy-egy DNS-szekvenciaváltoztatás felelős egy-egy tulajdonságért. Joggal feltételezhető azonban, hogy egy-egy gén más tulajdonságok esetén is fontos lehet, kölcsönhatásban egyéb, ismeretlen és az öröklésben, ill. a sejtjeink osztódásakor fontos tényezőkkel.

Az ismeretek hiányossága miatt a kutatást nem, de a gyakorlati felhasználást ellenzők érvei között szerepel a génátvitel jelenlegi „találati" pontatlansága. Van, aki megkérdőjelezi a technológia szóhasználat jogosságát, mert a génmódosító eljárás több részlete ugyan jól standardizálható, a végső fázis (az „összekeverés") azonban nem.

A géntechnológia fontos érdeke, hogy kizárja a nem kívánt módosulásokat. Nagy erőfeszítéseket tesz és a technikák, módszerek területén is gyors a fejlődés. Kár, hogy a környezeti, ökológiai hatások vizsgálatára nem fordít még ugyanilyen figyelmet. A horizontális géntranszfer pl. kiugró fontosságú lehet a környezeti hatásokban. A magasabb rendű fajok között is átvivők lehetnek mikroszervezetek, pl. vírusok. Kézenfekvő azonban a növények esetében a virágporral (pollennel) történő géntranszfer. Ezért az Európai Környezetvédelmi Hivatal (2002) áttekintette ennek valószínűségét a GM növények körében. Az ismert átkereszteződési jellemzők alapján a génátadás veszélyét közepesnek vagy nagynak találták (természetesen) ugyanazon fajon belül, de vad rokon fajokra is, a repcénél, cukorrépánál, kukoricánál (de Európában nincs vad rokona), bogyós gyümölcsfajoknál, almánál, szilvánál, szőlőnél. Alacsony ennek veszélye az árpánál, búzánál, burgonyánál.

Környezeti hatások és a jelenlegi felhasználás

Ha a világon jelenleg termesztett GM növények sajátosságait és csak az ezekhez kapcsolható ökológiai hatásokat vizsgáljuk, akkor megemlítendők a következők:

1. *Herbicidrezisztencia.* A herbicidek (gyomirtó szerek) a legnagyobb mennyiségben és legnagyobb területen felhasznált növényvédő szerek. Ma már nagy területeken a segítségükkel történik a fő növények, gabonafélék, kukorica stb. termesztése. A herbicidek több típusát leválthatná egy környezeti szempontból jó tulajdonságokkal bíró vegyületcsoport (gyorsan, káros maradványok nélkül bomlik, nem mérgező az állatokra), amely a növények kloroplasztiszában egy enzim működését blokkolja. A vegyszer az enzimfehérjéhez kapcsolódva megbénítja fontos aminosavak – pl. tirozin, triptofán – szintézisét, és a növény elpusztul. A legelterjedtebb ilyen herbicid a *Glyphosat*. Felhasználása azonban a növénytermesztésben csak úgy lehetséges, ha a kultúrnövényt ellenállóvá teszik. A rezisztens növényben a baktériumokból vagy ellenálló, mutáns, növényi sejtekből átvitt gén olyan enzim termelődését kódolja, amely nem érzékeny a Glyphosatra (vagy egy azt detoxifikáló enzim termelődését kódolja). Ilyen már termesztett GM fajták: (roundup) burgonya, cukorrépa, gyapot, kukorica, szója.

Ha önmagában a Glyphosat-rezisztencia esetleges terjedésének ökológiai vonatkozásait nézzük: az „elszabaduló" gén a különböző növénytársulásokban csak a Glyhosatos permetezéssel együtt jelentene veszélyt. Azt azonban, hogy bizonyos növényfajokban milyen egyéb, funkcionális változással járhat együtt a Glyphosat-rezisztencia, nem lehet biztosan előrejelezni. Ennek alapján is belátható, hogy minden GM növénytípus külön-külön értékelendő az ökológiai (és egyéb) hatásokat illetően és a gén sorsát a környezetben monitorozni kellene.

2. *Bt növények.* A *Bacillus thuringiensis* (Bt) toxinokat (mérgező fehérjéket) termelő baktérium. Ezek a spóraképzés folyamán, kristályos formában jelennek meg a baktériumsejtben. Sok, némileg eltérő szerkezetű formáját izolálták, különböző országokban vett *B. thuringiensis*-mintákból, és a baktériumnak is több alfaja (szerotípusa) van. Ezeknek a toxinjai gyakorlatilag nem mérgezőek az emberre vagy magasabb rendű állatokra. Az egyes szerotípusok más-más rovarcsoportokra termelnek mérgező toxinokat, tehát ezeknek az állatoknak a körében is szelektíven hatnak. A *B. thuringiensis*t ezért már több évtizede használják rovarirtásra. GM növényekbe jelenleg általában a *Bacillus thuringiensis sp. kurstaki* (Btk), és *B. th. tenebrionis* (Btt) endotoxinjainak termelését biztosító géneket ültetik be.

Ezek a természetben is ható toxinok, így a *B. thuringiensis* az egyik természetes korlátozó tényezője a rovarpopulációknak. A toxinok úgy hatnak, hogy pl. a lárvák bélcsatornájában: 1. feloldódnak a kristályok, 2. az ott lévő fehérjebontó enzimek lehasítják az aktív, toxikus részt, 3. ez az aktív toxin tud kötődni a bélfal speciális helyeihez (receptoraihoz), és megváltoztatja a bélsejtek működését, megszűnik a tápanyagfelvétel és elpusztul a lárva.

Ugyanígy hatnak a *B. thuringiensis*ből készült növényvédő vagy szúnyogirtó szerek. A Bt növényekbe azonban a géntechnológiai műveletek során csonkított gént visznek be, ami az aktív toxin termelődését biztosítja. Különbség van a kétféle toxinforma környezeti sorsában is. A rovarirtásra „hagyományosan" (pl. aeroszol vagy permetezés) használt Bt-készítményekkel felületi kezelés történik. A kipermetezett szer nem szívódik fel a növényekbe. A toxin fényérzékeny, a felületeken gyorsan bomlik. A élőlények által elfogyasztott részből az aktív toxin keletkezéséhez az említett fiziológiai folyamatokra is szükség van.

Ezzel szemben a Bt növény egész életén át termeli a toxint, minden részében ott van. Ez – ha pl. a kukorica 5–7 hónapos tenyészidejét vesszük – tartós hatású (perzisztens) növényvédőszer-felhasználásnak tekintendő. Ehhez jön még, hogy a betakarított termésen kívül a növények többi része kint marad a területen, majd beszántják. A növényi szövetekbe zárt Bt-toxin lebomlása jórészt ismeretlen és hosszú folyamat. Vizsgálatra szorul a toxin esetleges bioakkumulációja is. A talajban történő lebomlás során a kiszabaduló Bt-toxin megkötődik az agyagásványokon és huminsavon. A megkötött toxin megtartja biológiai aktivitását és nehezebben hozzáférhető a lebontó mikroorganizmusok számára. Ugyanakkor nincs jele annak, hogy fontos, talajlakó szervezetekre (baktériumok, gombák, egysejtű állatok, fonalférgek, földi giliszták) ártalmas lenne, és az ilyen talajban termesztett növények, normális kukorica, sárgarépa, retek sem veszik fel.

A hosszú ideig ott levő toxin adott esetben hatásosabban pusztítja a célzott fajt vagy fajokat, de az azokban kialakuló ellenálló képesség (rezisztencia) kiváltója is lehet. Ezen kívül mindenképpen veszélyt jelenthet az arra érzékeny és nem irtandó rovarokra.

Az Oktatási Minisztérium pályázati lehetőségeinek keretében hazai kutatás is kezdődött 2001-ben a Bt kukorica ökológiai hatásainak tisztázására, az MTA Növényvédelmi és Talajtani Kutató Intézete, a Szent István Egyetem és az Öko Rt. együttműködésével. Az eddigi eredmények arra utalnak, hogy a talaj biológiai aktivitása kisebb lehet a Bt kukorica termesztési helyén. A vizsgálat során nagyon sok tényezőre kell figyelni és meg kell birkózni módszertani gondokkal is. Nehéz az ökológiai hatások tisztázása a sokféle jelenlévő élőlény és azok kapcsolatai miatt is.

A Bt növények ökológiai hatásait illetően jelenleg a peszticidek (irtószerek) engedélyezésének elveit és gyakorlatát lehet alkalmazni. A mérsékelt övi országokban, így Európában ma már elvi előírás, hogy perzisztens és lassan bomló vagy a felhalmozódás veszélyét jelentő peszticid nem engedélyezhető.

Dr. Tunyogi András
(1940. március 4. -
- Budapest, 2024. június 26.)
emléke

2019. augusztus 3.

„Taníts meg számba venni napjainkat, hogy eljussunk a szív bölcsességére!"

Zsolt 90.12

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy

Dr. Tunyogi András János

2024. június 26-án életének 85. évében hosszan tartó betegség után elhunyt.

Hamvait 2024. augusztus 3-án 10 órakor helyezzük örök nyugalomra a református egyház szertartása szerint, a máriabesnyői kapucinus temetőben (cím: 2100 Gödöllő, Kapucinusok tere 1.)

Gyászolják: felesége, lánya, fiai, menye és unokái.

A szertartást követően közös megemlékezést tartunk 11.30 órai kezdettel az Erzsébet Királyné Étteremben (2100 Gödöllő, Dózsa György út 2.)

A gyászoló család

mg
ALAPÍTVA 1946
48. ÉVFOLYAM
1993. MÁRCIUS 10.
ÁRA: 58 FT
10
MAGYAR
MEZŐGAZDASÁG

1993. március 10.

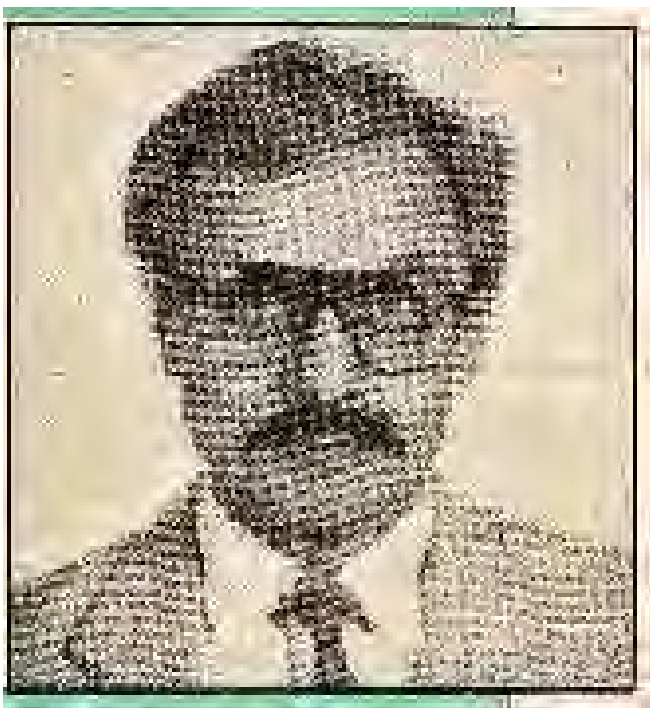

Dr. Tunyogi András 1940-ben született az alföldi, romániai határ menti Nagyrédén. Le- és felmenői rokoni ágon paraszti származás (gazdag is, szegény is volt közöttük), apja jogász. Debrecenben volt gimnáziuma, s ott lett agrármérnök 1964-ben. Sokfelé és sokféleképpen próbálta ki tudását. Volt: gyakornok, agronómus, vízügyes, növénytermesztési főfelügyelő. Foglalkozott gépesítéssel és agrárszakigazgatással. Állandóan képezte magát; 1976-ban gépészmérnök, 1984-ben

fejlesztési szakmérnök lett. Doktori disszertációját 1987-ben Termésbecslés módszerei (műholdas, légi, földi) témában védte meg. Van egy kertészeti szabadalma, másik kettőn dolgozik. A MAE megyei szervezetének titkára, sok agrárszakemberrel van kapcsolatban. Tagja egy mérnökklubnak is, amelynek célja a külföldi szakemberekkel felvenni és ápolni a kapcsolatokat. Felesége közgazdász, egy leánya és két fia van.

MAGYAR Mezőgazdaság
43. ÉV
28 SZÁM
1988. július 13.
14 Ft
1988. július 13.

ELMÉLETI ALAP A TERVEZÉSHEZ

Mire képes a termőföld?

Az eddigi tapasztalatok összegzéseként megállapítható, hogy az agroökopotenciál-felmérés üzemi alkalmazása kedvező feltételeket teremthet az eredményes és korszerű (ami alatt nem föltétlen a legdrágább technika alkalmazását értjük) nagyüzemi gazdálkodáshoz. A ráfordítások rövid időn belül megtérülnek. Teljes körű alkalmazásával 5—7 százalékkal növelhető az eredmény.

Dr. Akácz Béla,
Dr. Tunyogi András
Pest Megyei Tanács

AGRÁRVILÁG

1989. február.

PORTRÉ

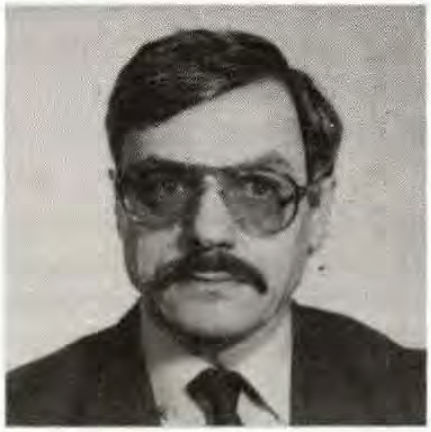

BEMUTATJUK

DR. TUNYOGI ANDRÁST,

A MAE Pest megyei szervezetének titkárát

Tunyogi András 49 éves. Mezőgazdasági mérnöki oklevelét a Debreceni Agrártudományi Egyetemen szerezte, majd levelező úton a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Gépészmérnöki Karát, később a Kertészeti Egyetem Műszaki-fejlesztési szakmérnöki diplomáját is megszerezte. Egyetemi tanulmánya befejezése után Debrecen környéki termelőszövetkezetekben dolgozott agronómusként, majd ezt követően Szolnok megyében a Nagykunsági Állami Gazdaságban helyezkedett el. Később a Hajdú megyei Tanács Mezőgazdasági Osztályára került csoportvezetőnek. Jelenleg - tanácsosi címmel - a Pest megyei Tanács csoportvezetőjeként dolgozik. 1986-ban doktorált a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen. Disszertációját a termésbecslés témaköréből írta.

Egyesületünknek már egyetemi évei alatt is tagja volt, 1973-ban a Pest megyei Szervezet szervezőtitkára, 1984-ben pedig titkára lett. Ez utóbbi funkciót tölti be azóta is. Eredményes és színvonalas társadalmi munkáját több kitüntetéssel, többek között Kiváló Munkáért, Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója kitüntetéssel, MAE Aranykoszorús jelvénnyel ismerték el.

**

A legtöbb megyei tanács mostanában keresi azt az új irányítási formát, amellyel jobban tudja segíteni, támogatni, befolyásolni az adott körzet termelő - mezőgazdasági, ipari szolgáltató - tevékenységét. Önök hogyan és mit változtattak szervezetükön?

A Pest megyei Tanács szervezetének módosítása során úgy változtattunk, hogy osztályunknak, ezen belül csoportunknak, két kiemelt tevékenységre - a mezőgazdasági alaptevékenységre és az iparra - egyaránt jó rálátása legyen. Tettük ezt azért, mert a mezőgazdasági üzemek mára területi gazdasági egységekké váltak, amelyek az alaptevékenységen túl igen komoly ipari és szolgáltató tevékenységet folytatnak. Az utóbbiak az elmúlt években fokozatosan erősödtek, szélesedtek, esetenként meghatározóvá is váltak. Ha a mai mezőgazdasági nagyüzemeket bármilyen szempontból vizsgáljuk, akkor ebből a tényből kell kiindulni.

A beszélgetések során gyakran elhangzik, hogy a mezőgazdaságban koncentrációs folyamatok játszódnak le. Így látja Ön is?

Ez igaz, de véleményem szerint tulajdonképpen arról van szó, hogy a tőke tömörült és ez ma már a vidék, a falu meghatározó eleme lett. Ha ezt a tendenciát helyesen értékeljük és megállapításainkat munkánk során mindenkor szem előtt tartjuk, akkor nagyot nem tévedhetünk. Ami az elmúlt időszakban a magyar mezőgazdaságban lejátszódott az egy kissé más formában világviszonylatban is lezajlott. Saját valóságunkból kiindulva és az eddig elért eredményeket figyelembe véve le lehet szögezni, hazánkban a változás eredményt hozott. Sajnos a folyamat kialakulásában voltak hibák is, így például a tőketömörülés során az

egyéneknek semmilyen érzelmi kötődése nem alakult ki a biztosabb lábakon álló, sokprofilú nagyüzemmel.

Munkánkban ezeket árnyaltan kell figyelembe venni és kiindulási alapnak tekinteni. Ezek felismerése segített ahhoz, hogy tudtuk és ma is tudjuk a mezőgazdasági nagyüzemek vezetőinek véleményét formálni. Azokét, akik megítélésünk szerint a leggyakorlatiasabban alkalmazkodnak a mai magyar valósághoz. Ma Magyarországon az agrármérnökök a legjobb managerek, melyet az eredményeikre alapozottan állítunk.

Az eddig megemlített, többé-kevésbé országosan is jelentkező tendenciákon túl mi specifikusan jellemző Pest megye mezőgazdaságára?

Átlagos megye természetszerűleg nincs. Ránk az a jellemző, hogy a főváros körül gazdálkodunk, ezért a sok szempontból nem átlagos mezőgazdasági üzemi szerkezet jórészt ebből adódik. Kevés tájkörzetre jellemző, ami Pest megyére igaz, hogy a termelési érték 40%-a származik csupán a mezőgazdasági alaptevékenységből. Természetszerűleg a szolgáltató tevékenységek, pl. a vadásztatás, horgászvízek üzemeltetése, üdültetés, sportló tartás, stb. ezer szállal kötődnek a mezőgazdasághoz. Úgy gondolják az üzemek, hogy a mezőgazdasági termékek megtermelésével nem zárulhat le tevékenységi körük. Ezt a gondolkodást mi helyesnek tartjuk, mert így például a termékek feldolgozásakor az üzemek kiegyensúlyozott saját felvevőpiacra termelnek, másrészt az üzemen belüli vertikum kiépítésével nagyobb vállalati jövedelmet is tudnak elérni.

Természetesen jellemző gondok is vannak. Ilyenek a földügyi problémák, amelyek spekulációs elemektől sem mentesek. Ugyancsak sok gondot okoz a kistermelés irányítása, koordinálása. Úgy gondoljuk, hogy változó világunkban az eligazodás segítése a mi dolgunk is, ezért sok mindent magunkra vállalunk. Munkánkat nehezíti, hogy az ország és a térség érdekeit egyaránt és egyidőben kell képviselnünk.

Mennyiben meghatározók a térségi, megyei érdekek?

Szerintem a térségi érdekek meghatározóak. Ennek számtalan - többek között agrár - vetülete is van. Én természetesnek tartom a térségi érdekek jelentkezését, mert ez a termelőnek, a forgalmazónak, a vásárlónak egyaránt kezelhető, áttekinthető egység. Az a megyei rendszer, amelyet Szent István 1000 évvel ezelőtt kialakított, nem véletlenül maradt mindmáig fent. Ez a területi egység összetartó erőt jelent, az egyén számára is befogadható, áttekinthető, megismerhető és beutazható. Ezt napjainkig nem sikerült tönkre tenni, pedig sok mindent túl centralizáltunk, de a területi, térségi érdekek megmaradtak, s véleményem szerint ezzel a jövőben is számolni kell.

A térségben gazdálkodók összetartozási igénye is határozottan jelentkezik, annak ellenére, hogy az utóbbi két évtizedben a mezőgazdaság volt a legrugalmasabb ágazat. Itt nagyon régen nincs kézi vezérlés, csak segítőkészség van. Részünkről a segítség olyan mértékű, amilyet az adott üzem, az ott dolgozó szakemberek igényelnek, mert tevékenységünk többségénél a részvétel önkéntes.

Ugyanakkor azt sem szabad elfelejteni, hogy mi a fogyasztók és a termelők ütközőpontján vagyunk. E két ellentétes érdekű közösségnek az érdekeit kell egyeztetnünk, ami nem egyszerűen állami, vagy álamigazgatási feladat, mert olyan szervezet sehol a világon nincs, amely mindent meg tud oldani. Mi úgy gondoljuk, hogy a kialakuló automatizmust hagyni kell működni, sőt annak értelmes, eredményt hozó kiteljesedését kell segíteni. A termelés irányítása régen könnyebb volt, mert jött egy utasítás, hogy mit kell termelni. A tervszámokat le lehetett bontani üzemekre, s utána már csak ellenőrizni kellett a feladat teljesítését. Ehhez nem kellett ész, sőt még diploma sem.

Ma úgy igyekszünk dolgozni, hogy megpróbáljuk a helyes modellt meghatározni, ezek után megfelelő tekintéllyel, a ránk bízott dolgokat, valamint a felismerésünk alapján vállalt elgondolásainkat képviseljük. Úgy véljük az dolgozik jól, akinél a papír gyenge eszköz, az csak végső

stáció, mert a papír lehet lezárása 1-1 ügynek, de nem pótolhatja a személyes intézkedést, az ebből adódó meggyőző erőt.

A térségi érdekektől elkanyarodtunk az ügyintézés múltbeli és jelenlegi formáihoz. Hogyan kell a megyei tanácsnak dolgozni?

A területi koordináció problémakörét még egyszer át kell gondolni, mert egy térségben sok szektor van. Ezeknek az érdekei természetszerűleg nem esnek egybe, ezért a különböző gazdasági egységek ügyes-bajos dolgait valakinek intéznie kell. Ez nem feltétlenül tanácsi feladat, felfogásom szerint ezt teheti más is, ha megszervezi. Egyelőre azonban nincs jelentkező. A szervezés alatt álló kamara sem ilyen - hiszen az ágazati - szervezet. A folyamatosan felmerülő gondok azt mutatják, hogy kell a térségben - minden ágazat viszonylatában - egy össztársadalmi érdeket képviselő szervezet, mert nem elég felsorolni problémákat, hanem tenni is kell megoldásukra, az ellenérdekű tevékenységek elviselhető koordinálására.

Pest megye élen jár az agroökopotenciál kérdéseknek vizsgálatában. Ez mezőgazdasági szempontból is fontos, mivel nincs a tábla határán vasfüggöny, ezért számtalan hatás éri a termelőt. A gazdaságon belül szerves egységnek kell kialakulnia. Ez a termőföldön túl magában foglalja az úthálózat, a vízgazdálkodás a vadgazdálkodás és még számtalan tényező egységét. Ma megyénkben az agroökopotenciál kérdéskörében egyidőben három program fut, melyeket egymással versenyeztetünk és figyeljük, hogy ezekből mi hasznosítható.

Ezek szerint a megengedő, máskor a tevékenységet koordináló, segítő tanácsi munkához a helyes információ a legfontosabb?

Hogy munkánkat eredményesen tudjuk végezni természetesen jó információk kellenek. Ennek van hivatalos csatornája, ilyen például a termésbecslés, a különböző statisztikai adatok begyűjtése, de nem nélkülözhetjük a személyes tájékozódást, a helyszíni szemléket, mivel ezek együttesen alapozhatják meg az üzemek és az államapparátus magasabb szintjei felé irányuló kezdeményezéseinket.

A tanácsok is részesei az országos rendeletalkotó tevékenységnek. Egyelőre csak kezdeményeznek, pedig egyre inkább a végső formába való öntésben kellene részt venni. Úgy gondolom ez lenne a mi dolgunk, amelyet megfelelő szintű rátekintéssel, ha úgy tetszik biztos információkkal kellene végeznünk.

Gondolom tanácsi munkáját jól segíti, hogy a MAE megyei szervezetének titkára is. Milyen sajátosságok jellemzik a pestmegyei tagságot?

- A nagy megye egyesületi életének központja Budapest. 2500 tagunk 40%-a vagy Budapesten dolgozik és a megyében lakik, vagy a fővárosban lakik és a megyében dolgozik. Ez azt jelenti, hogy összemosódik a főváros és Pest megye. Tehát nekünk a fővárosra is oda kell figyelni!

Mi úgy gondoljuk, hogy munkánk szervezésekor az egyszerű tagok igényeiből kell kiindulni. Azt kell modellálni, hogy ő mit vár a MAE-től. Mivel egyaránt van egy szakmai és egy területi vonal, minden tagra van társasági és megyei ráhatás is. Tagjaink egy részénél erősebb a szakmai, társasági kötődés, ilyenek például az állatorvosok, míg az agrármérnököknél ez nem ilyen egyértelmű, mivel gyakran vált, illetve kénytelen váltani szakterületet, ezért szakmailag több irányban akar fejlődni.

A területi kötődés jól bemutatható a vidéken élő agrármérnökök esetében, akik általában 30 kilométeres körben mozognak. Véleményünk szerint modellálni kell "Kovács János" háromgyermekes, 8-10 ezer forintos fizetésű, trabanttal közlekedő agrármérnök igényeit. Ha tüzetesen megvizsgáljuk, akkor elmondható, hogy a MAE az elmúlt időben nem számolt "Kovács Jánossal" mert immár 10 éve azt "adjuk el", amink van és nem azt nézzük, mire van helyzetéből adódóan szüksége a korlátozott lehetőségekkel rendelkező tagjainknak. Ezért az a véleményem, hogy tudományos egyesületünk nem tudományosan szervezi meg munkáját, tevékenységi körét, sok szempontból szervezetét, mivel alapvetően nem a meghatározó tagsághoz, s

annak igényéhez alkalmazkodik. Mivel a tagság zöme korlátozva van mozgásában, egyéb lehetőségei is sokszor szűkösek, ezért véleményünk szerint a MAE jövője a területi egységekben rejlik, mert ez tud a többség igénye szerint a tagsághoz szólni. Mi ezt már tisztáztuk és ezek szerint dolgozunk!

Mit akar általában a tagság?

Fejlődni akar szakmailag, marketing, kereskedelmi, valamint közgazdasági ismereteket is szeretne szerezni, mert munkája egyre inkább piacorientáltságot kíván. A kollégákkal is szervezett formában szeretne kapcsolatot tartani. Pozícióban, megbecsülésben is előre szeretne lépni, s ehhez is segítséget vár. Ezen túlmenően szakmai érdekvédelmet is akar, amely többek között biztosítja számára a mérnöki lét társadalmi megbecsülését. Ezek összetett igények. A tagság csak akkor érzi magáénak az egyesületet, ha ezt biztosítani tudjuk számára.

Azt is figyelembe kell venni, hogy nemcsak egyéni tagjaink vannak, hanem jogi személyek is támogatják egyesületünket. Így az összkollektíva érdekeit kell nézni, amely a vállalati tevékenységhez hasonlóan nagyon sokrétű, mivel tagjaink sorában jogászok, közgazdászok, gépészek, állatorvosok, gazdászok egyaránt találhatók. Ennek a sokrétűségnek megvannak a szakmai szintű központi szervezeti, a szakosztályok és társaságok, de a területi szervezetük is. Ha ezt mind számba vesszük, akkor könnyen belátható, hogy munkánk során sok türelemre, az érdekek árnyalt figyelembevételére van szükség.

Mit lát ma a legnagyobb gondnak?

Véleményem szerint a legnagyobb probléma a MAE általános elbizonytalanodása. Ez részben abból adódik, hogy egyes társaságok és néhány megyei szervezet vezetőinek elképzelése szerint a MAE önálló jogi személyiségű társaságok és egyéb szervezetek szövetségévé kell alakulnia.

Mi úgy foglaltunk állást, hogy amennyiben nincs jobb elképzelés célszerű, ha a jelenlegi szervezeti forma, a jogi személyiségű országos egyesület megmarad, tevékenységében aktivizálódik és korszerűsödik. Véleményünk szerint feltétlenül szükséges a szervezeti egységek önállóságának továbbnövelése, a központi apparátus segítő, koordináló munkájának fokozása és a MAE tevékenysége alapelveinek újra fogalmazása.

- Az alapelvek megfogalmazásánál mire helyezik a hangsúlyt?

A Magyar Agrártudományi Egyesület feladata a szellemi haladás elősegítése, s ennek eredményeként az agrár műszaki fejlesztés, másnéven termelésfejlesztés,társadalmi megvalósítása, szakmai hátterének és tömegbázisának biztosítása és kis- és nagyüzemekben, az egyéb ágazathoz kötődő szervezetekben, illetve országos szinten. Ennek érdekében a szakemberek tudományos, szakmai fejlődését elősegítő tudományos rendezvényeket, továbbképzéseket, tanulmányutakat szervez, szakmai érdekvédelmi feladatokat lát el, összefogja egy-egy térség vagy szakma szakembereit, szervezi az agrárszakemberek, az üzemek és a népgazdaság gazdasági eredményességének növelését elősegítő tevékenységet (véleményezés, megbízásos feladatok végzése, stb.), valamint képviseli az agrártudományokat, a szakmát és a szakembereket hazai és nemzetközi fórumokon.

- Ennek az igénynek a megyei szervezetük mennyiben felel meg?

A szellemi élet aktivizálására nem sok ember kell. Jelenleg sem sokan végzik nálunk ezt a munkát. Lényeges, hogy tudatosan válasszuk ki azokat a vezetőket, akik erre alkalmasak. A felsorolt igényeknek nálunk a többség megfelel, önállóan és jól végzik a feladataikat.

Jelenlegi szervezeti felépítésünk a "hagyományos": 10 szakosztályt, 14 üzemi, 8 helyi, 5 ifjúsági csoportot működtetünk. Az ifjúsági csoportból három budapesti: 1-1 van a Pénzügyi Főiskolán, a Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetemen és az Állatorvostudományi Egyetemen. Továbbá van agrár eszperantó és két nyugdíjas klubunk.

Szervezeti életünk munkaterv szerint folyik. Az aktivitásra jellemző, hogy heti 3-4 jelentősebb rendezvény van. Ezek klasszikus tevékenységet, főleg tanácskozások, bemutatók, nyelvi továbbképzések, kiutazással egybekötve.

Természetesen új igények is jelentkeznek. Ilyen például a nyelvtanulási igény. Ezt úgy tűnik, nem tudjuk megszervezni az egymástól eltérő és egy-egy térségben szórványosan jelentkező igények miatt. Ugyanakkor megítélésünk szerint a nyelvi képzésnek csak akkor van értelme, ha a megszerzett ismeretek gyakorlására, használására lehetőség van.

Új kezdeményezésként említhetők meg - bár megyénkben ennek hagyománya van - az egyesületen belül kidolgozott tudományos témák, mint például az agroklimatológiai felmérés, amelynek gyakorlati alkalmazása a heti agrometerológiai előrejelzés. A különböző pályázatok, pl.: "A munkám tapasztalatai" című, amely igazán vonzó volt sokak számára, de itt gondot okoz, hogy még nem látjuk az igen értékes gondolatok hasznosítási lehetőségét.

Nagyon nagy a vonzása a szakmai tanulmányutaknak. Kínosan ügyelünk arra, hogy a kiutazások ténylegesen szakmai utak legyenek. Súlyosbodó gond, hogy a külföldi utak egyre drágábbak. Természetesen együttműködünk szomszéd megyékkel is. Látogatjuk, hívjuk egymást, mert a megyehatáron élőket nem érdekli, hogy melyik megyének a rendezvénye az, amelyik felkeltette az érdeklődését.

Sokat teszünk a szakmai érdekvédelemért. Segítjük tagjainkat gépkocsi igénylésükben. Tevékenységükről, munkájuk színvonaláról igazolást, referenciát adunk. Természetesen lehetne ezt a tevékenységünket fejleszteni, de ez már nemcsak rajtunk múlik, hanem az országos vezetésen is.

Köszönöm a beszélgetést.

dr. Bánk Gábor

XXXIV. évfolyam, 23–24. szám, 1990. december 18. Ára: 37,– Ft

TECHNIKA

MŰSZAKI SZEMLE

A MAGYAR MÉRNÖKÖK ÉS ÉPÍTÉSZEK VILÁGSZÖVETSÉGE
ÉS A MAGYAR MÉRNÖK AKADÉMIA FÓRUMA

1990. december 18.

MTESZ-DÍJASOK 1990

Dr. Tóth János a MTESZ főtitkára, Dr. Tóth László közlekedési mérnök, a közgazdasági tudományok kandidátusa (Győr-Sopron -Ebenfurti Vasút Rt. vezérigazgatója), Dr. Tunyogi András agrármérnök (Pest megyei Tanács, főtanácsos), Vándor Pál okl. közlekedési mérnök

GÖDÖLLŐI Hírlap

XVIII. ÉVFOLYAM, 224. SZÁM — 1991. SZEPTEMBER 24., KEDD

Legalább ő ne érezze, hogy más

Segítségre várnak

Dávid ugyanúgy megkezdte az általános iskolát, mint hasonló korú társai. Ugyanúgy tanul, figyel, rendetlenkedik, mint a többiek. Csak annyiban más, hogy ő gyógyszereket szed. Meg hogy fáradékonyabb, s gyakran köhög. És hogy édesanyja a szokásosnál is nagyobb aggodalommal kíséri reggelenként, s megy érte tanítás után. Mert nála bármi előfordulhat . . .

— Születésekor még nem sejtettünk semmit. Igaz, náthás volt, amikor a kórházból hazavittük, s emiatt szopni sem tudott, de később megjött az étvágya. Ám hiába táplálkozott rendesen, nem fejlődött: négy hónapos korában is csupán 3 kiló volt. Közben ödémás lett, feltelt vízzel, be kellett vinnünk a László Kórházba. Sokáig vizsgálták, naponta szurkálták pici testét. Borzasztóan sajnáltam, csak ültem mellette, s simogattam a kis hátát . . .

Kedves arcú, fiatal anyuka idézi a történteket a kezdet kezdetétől a folytatásig, amikor is megállapították, hogy a kisfiú *súlyos anyagcsere-betegségben, mucoviscidosisban szenved.* Genetikailag öröklött rendellenességről van szó, amely Magyarországon körülbelül minden négyezredik gyereknél fordul elő. Dávid sajnos e ritka esetek közé tartozik.

Nap mint nap

— Az elváltozás lényege, hogy a szervezet valamennyi nyáktermelő mirigye a normálisnál jóval sűrűbb váladékot termel. E tapadós váladék lerakódik a tüdőben, rátelepszik a hörgők falára, a kialakult hörghurutok és tüdőgyulladások pedig tönkreteszik a tüdőt. Az emésztés is gátolt: gyógyszerek nélkül a táplálék nem hasznosul, aminek következtében leromlik az egész szervezet — magyarázza szakszerűen az édesanya, aki minden lehetséges ismeretet megszerzett már a betegségről, s megtanulta a különféle kezelési módokat is. Gyógyszereket és vitaminokat adagol a gyereknek; szakembertől ellesett mozdulatokkal „klopfolja" a mellkasát; légzőtornát és inhalálást végeztet; reszketve figyeli, nem náthás-e, nem köhög-e, hiszen az nála tragédiához — fulladásos halálhoz — is vezethet. *Mindezt teszi évek óta, folyamatosan, nap mint nap.*

Más életvitel

— Bár 10 éves koráig gyesen lehetek vele, beírattam őt óvodába, most pedig iskolába is, hogy gyerekek között legyen. Tudom, sokat fog hiányozni, hiszen minden fertőzést megkap, de azt akarom, *ne érezze, hogy ő más, mint a többiek.* Szülőként én úgyis érzem ezt magamról. Más gondjaim, lelki és anyagi terheim vannak, más az életvitelem, mint a többi anyáknak.

Hát igen. A kilátások nem rózsásak. *Racionális, kemény világunk nem kedvez a pátyolgatásra szorulóknak.* Állandó hiányzásokkal nem lehet iskolákat elvégezni — vagy csak drága pénzen fogadott magántanárokkal —, a fizikai munkát pedig nem bírja a gyenge szervezet. S ez sajnos nem az a betegség, amelyet majd „kinő" a gyerek, sőt: az állandó gyógyszerezés rongálhatja a szervezetet. Régen sokan rövidesen a születésük után meghaltak e betegségben, ma hazánkban az átlagéletkor 14 év. De *külföldről biztató hírek érkeznek:* egyre többen elérik a fiatal felnőtt, sőt a középkort is.

Dávid, aki szerencsére a könnyebb esetek közé tartozik, remélhetőleg *még tovább* élhet. De nem mindegy, hogy hogyan, milyen körülmények között. Jelenleg *ijesztően bizonytalan az orvosi háttér.*

— *Holics Klára* doktornő, aki évek óta foglalkozik a mucoviscidosisos betegekkel, hetente egyszer tudja fogadni a rászorulókat — mondja a gödöllői anyuka. — Budapesten, a *Heim Pál Kórházban* két órán át használhat egy rendelőt. Egyébként teljesen magunkra vagyunk utalva. Félünk. Hiányzik a biztonságérzet, hogyha baj van, bármikor tudunk hová fordulni. A mucoviscidosisos betegek szüleiből alakult *szülői közösség* kérésére megszületett egy olyan *nappali szanatórium* terve, ahol folyamatosan tudnák fogadni, s megfelelő berendezésekkel vizsgálni, kezelni a gyerekeket. Ennek megvalósítására *alapítvány* is született, amely sajnos nem igazán került be a köztudatba. *Katona Klári* énekesnő adott a javára egy jótékony célú koncertet, ám a későbbiekben nem folytatódott az adakozás. Pedig nagy szükség lenne rá!

A pénzt erre az érintett szülők képtelenek előteremteni. *Az ő vállukat olyan állandó anyagi teher nyomja, amelyet már nem lehet fokozni.* A gyógyszerek, s a rengeteg vitamin, a speciális fehérjedús táplálkozás, a méz, virágpor, s a gyógyteák — amelyeknek ki tudja, milyen kis hányadát hasznosítja csak a beteg szervezet —, a rendszeres gyógytorna, a tanfolyamok, s az esetleges magántanárok fizetése óriási összegeket igényel tőlük.

Aki áldoz rá

Sokféle alapítvány van, tudjuk. De talán lesz, aki éppen e célra kíván, tud áldozni. Az *„Élhetőbb életért alapítvány"* csekkszámlaszáma: *Dunabank Rt. 217-98955-1043.*

P. É.

Képviselői beszámoló Isaszegen

Arányosabb teherviselést!

Képviselői beszámolót tartott Isaszegen Roszik Gábor. A művelődési házban megjelent harminc érdeklődő előtt kül- és belpolitikáról beszélt, majd kérdésekre válaszolt. Segítségére volt vendége, dr. Tunyogi András, az FM Pest Megyei Földművelésügyi Hivatalának vezetője.

Jól jellemzi, mennyire *meglódult* a történelem kereke az évezred utolsó évtizedébe érve, hogy nem is olyan könnyű követni az eseményeket. Már-már a múlthoz tartozik, ami augusztus második felében történt a *Szovjetunióban.* *Roszik Gábor* először erről beszélt. Felidézte, hogy a puccs óráiban sokan megijedve kérdezték: *vége a demokráciának?* Röviddel korábban* járt *Péterváron.* Úgy érezte, hogy szabad országot keresett fel. *Az utcán Bibliát árultak.* A puccs elvetélése is azt bizonyítja, hogy ha egyszer megadták a szabadságot, azt többé el nem vehetik. A képviselő szerint az államesíny meghiúsításának *olyan hihetetlen jelentősége van a világban,* mint amilyen rossz irányban befolyásolta azt az 1917-es októberi forradalom.

Napjainkban a *jugoszláviai válság* rontja a térség stabilitását. Ezzel kapcsolatosan Roszik Gábor elmondta: egészen aljas magatartás, hogy magyar területről indították rakétákat horvát települések ellen a jugoszláv hadsereg repülőgépeiről. Az összes nyugat-európai országnak, valamint az USA-nak és a Szovjetuniónak kellene elismernie *Horvátország* és *Szlovénia* függetlenségét.

A hazai helyzetre térve a képviselő felvetette, hogy *valami előrehaladásnak csak kellett történnie, amikor a forint kettős árfolyama gyakorlatilag megszűnt.* Ennek a gazdasági hatása persze csak később mutatkozik meg, az azonban kitűnt, hogy *nem akarnak új választást az emberek,* hanem azt várják, hogy mi lesz abból, amit másfél éve szabad akarattal létrehoztak.

A *Parlamentben* túlnyomórészt gazdasági törvényeket alkottak, mivel az ország működőképességének megőrzése volt az elsődleges cél. Az olyan politikai kérdések viszont mindig a levegőben lógtak, hogy például *meg kell állapítani az elmúlt rendszer felelőseit, el kell őket számoltatni, felül kell vizsgálni a korkedvezményes nyugdíjazásokat.*

— Konkrét elképzeléseink vannak — mondta a képviselő —, de csakis az alkotmányosságnak, a törvényeknek és a jognak megfelelően kívánunk eljárni.

A *kárpótlási törvényről* szólva kifejezte azt a véleményét, hogy a környező országokhoz képest a miénk a legjobb.

A kérdések, hozzászólások során elhangzott, *hogy a monopóliumokkal szemben a legjobb törvényeket sem lehet végrehajtani, hogy a rendszerváltozás ragyogó vértelenesztés volt a kommunistáknak, hogy a lopott vagyon licitálását a magyar ember orgazdaságnak nevezi.*

Roszik Gábor elmondta, hogy az *MDF megyegyűlésein* számon kérték, miért kapnak magas nyugdíjat azok, akik tönkretették az országot, miért élvezhetik egészséges *negyvenesek* a nyugdíjat, miért nem dolgoznak inkább? Ezeket a felvetéseket *erkölcsi kötelességük* megoldani. A kárpótlási törvény megalkotása során az *igazságosság* és a *kivitelezhetőség* szempontjai vezették a honatyákat.

Dr. Tunyogi András a többi között azt kifogásolta, hogy arról senki sem beszél, miért jó a törvény, melyek a kedvező vonásai. Véleménye szerint, akinek jár kárpótlás, éljen vele! *A magyar nép számára szükséges földterületet a Parlament és a kormány megőrizte,* nem voltak nagy földeladások.

További kérdésekre válaszolva a község országgyűlési képviselője annak a reményének adott hangot, hogy *nem lesz forró ősz,* a segítségre szorulók számára elkülönített alap áll rendelkezésre.

B. G.

Közös szokásvilág

Rang és hitel

Messze vitte a szél a zeneszót szombaton a *hévízgyörki* Galga-Újtelepen, ahol Fercsik Ferenc és Gyetvai Júlia *Zsolt* nevű gyermekük házasságkötését ünnepelték. A hófehérbe öltözött menyasszony, *Bágyoni Rita* szerényen, de boldog mosollyal köszöntötte a *széles körű* rokonságot, akik közül sokakkal most találkozott először, mert *Zsámbokról* hozta őt Hévízgyörkre ifjú vőlegénye.

Táncoltak a párok, gyűlt a ajándékok sokasága, a *polcok roskadoztak a torta- és süteményestálcák alatt, a márkás italok gazdag választéka elég lett volna egy most nyíló kisvendéglő induló készletének.* Az udvar végében a főzés tudományát, az ízek fortélyát ismerő, lakodalmak sokaságát kiszolgáló fő- és alszakácsnő irányításával asszonyok serege szorgoskodott. Azért, hogy amikor *Bencsi Ferenc* vőfély bejelenti az ebédet — elinduljon a felszolgálók sora, s a háromszáz vendég jóízűen elfogyaszthassa a májgombóccal és csigatésztával dúsított *aranyló húslevest,* a natúr sertéssültet, a gombával és májjal töltött *csirkecombot,* a *rántott halat,* és természetesen mindezt megkoronázza *a híres hévízgyörki káposztás és túrós rétessel.*

Úgy indult ez a lakodalom, ahogyan az megszokott a Galga mentén, ám valamivel mégis különbözött azoktól a családi ünnepektől, amelyeken eddig részt vettem.

A menyasszonynak és a vőlegénynek az egyházi, valamint a polgári esküvőre történő indulását mindig megelőzi a vőfély búcsúztatója. Itt is így történt. Ekkor tűnt fel, hogy a népes vendégseregben ennek a lakodalomnak a rokonságon kívül egy rangos vendége is van. Eljött az esküvőre *dr. Szabad György,* az Országgyűlés elnöke.

— Régi ismeretség, sőt barátság köt az örömszülőkhöz, természetes tehát, hogy elfoglaltságom ellenére is biztosítottam szabadidőt a hévízgyörki látogatásomra — mondta érdeklődésemre. Bevallottam, hogy beszélgetésünk néhány gondolatát szeretném olvasóinkkal megismertetni, de ez nem zavarta Szabad Györgyöt. — Sok-sok évvel ezelőtt voltam már falusi esküvőn, akkor is, most is úgy érzem: *a néphagyományok megőrzésének, ápolásának fontos szerepe van és lesz a jövőben is a magyar falvak embereinek életében.* A közös szokásvilágnak láthatóan megmaradt a korosztályokat, nemzedékeket együtt tartó, az ifjakat útnak indító, s az életkezdéshez támogatást nyújtó melegsége és felelőssége. Itt ma, amikor táncolnak, énekelnek, mulatnak a rokonok, a család barátai, tulajdonképpen arról is hírt adnak, hogy *felnőtté értek a gyerekek,* s az ősök szokása szerint, a kemény munkával szerzett anyagi javak megosztásával szárnyukra engedik őket, s mindazért, amit kapnak, csak egyet vár el tőlük a szülői ház, nagyszülőkkel s a dédnagymamával együtt: *egész életükön át őrizzék és kövessék apjuk, anyjuk szorgalmas, már-már önsanyargató életét.*

Szabad György szavaiból arra következtettem, hogy ismeri a hévízgyörki emberek mindennapjait, de amint kiderült, jó ismerője az egész Galga mentének.

— Tudom — mondta az Országgyűlés elnöke —, hogy ennek a vidéknek a polgárai *nem egy lábon élnek.* A mezőgazdasági termelés egy olyan sajátságos formáját alakították ki, amelyet az egész országban el kellene terjeszteni, s ez *a közvetlen piacra történő termelés.* Itt az elmúlt évek kegyetlen és sokszor bántó agrárpolitikája sem tudta elszegényíteni a mezőgazdaságból élőket. Jó volt látnom, amikor jöttem a falun és a szomszéd községen végig az emeletes házakat, a virágos kerteket, az autókat, s örültem a sok egészséges, szépen öltözött gyerekseregnek.

— Elmondták a lakodalomban, hogy *aki dolgozik, aki a munkát vállalja, annak van rangja, hitele a faluban.* Örömmel hallottam ezeket a szavakat — mondta dr. Szabad György. — A nagybirtok summásai vagy a gyárak munkásai a múltban sem szerették az olyan embert, aki mindig *a nap járását figyelte, s az árnyékot kereste.* Hévízgyörknek a hagyományok őrzése mellett, amit ez az esküvő fényesen igazol, másik nagy értéke: az itt élő emberek szorgalma, sokszor emberfeletti munkája. De ezekkel a tulajdonságokkal csak azok rendelkezhetnek, *akik bíznak a holnapjukban, a jövőjükben.* Ezzel a hitel is találkoztam, amikor hallgattam hévízgyörki ismerőseim szavait, akik — úgy tűnik — őseik példája nyomán teszik dolgukat, hogy elkerülje portájukat a szegénység.

Hajnalodott, amikor elnémult a zene. Elköszöntem a nagypapától. A nyolcvanéves férfi is búcsúzott: — Megyek haza, mert itt az ideje, hogy *megetessem az állatokat.*

Az élet rendje szerint az *ünnepet a munkás hétköznapok követik.*

Fercsik Mihály

Kézilabda

Kupamérkőzés

A *Miller GSC* női kézilabdacsapata a *Magyar Kupa-versenysorozat* középdöntőjében van már, miután a selejtezőben a *Sasad,* az elődöntőben pedig a *Debreceni Sportiskola* együttesét búcsúztatta a küzdelmektől. Ez azt jelenti, hogy a mostani fordulónak már az a tétje, hogy bejusson a gárda az országos döntőbe, a legjobb 16 csapat közé.

A Miller GSC-t a Fortuna is segítette a sorsoláskor, mivel hazai pályán fogadhatja az elmúlt bajnokság első helyezettjét a csoportból. Azt a *Jászberényt,* amely az előző évadban csak két vereséget szenvedett, egyiket éppen a gödöllőiektől, hazai pályájukon! Hátrány viszont az a mostani meccsen, hogy a versenykiírás szerint azonos osztályú csapatok esetén a döntetlen *eredmény* a vendégcsapat továbbjutását jelenti. (Így hiába, hogy most már NB I-es a Jászberény, az előző bajnokság osztályba sorolása a mérvadó.)

A Miller GSC—Jászberény kuparangadó *szeptember 24-én,* kedden 16 órakor lesz a megszokott helyen, a GEAC-csarnokban. Várjuk szurkolóinkat!

Markó Gábor

KÖZLEMÉNY

ABO homlokfalak, sárvédők, küszöbök, alkatrész és javítás. Doros László, Aszód, Pécsi út 23. Telefon: 177 (volt Vöröstelep). (76 018/3K)

GÖDÖLLŐI HÍRLAP

Gödöllő, Szabadság tér 10. ● A szerkesztőség vezetője: Balázs Gusztáv. ● Munkatárs: Fülér Éva. ● Postacím: Gödöllő, Pf. 14. 2101. Telefax és telefon: (28) 20-794. ● Szerkesztőségi fogadóóra: hétfőn 10-től 11 óráig. ● Hirdetésfelvétel: munkanapokon 8.30-tól 12 óráig a szerkesztőségben.

Roszik Gábor elmondta, hogy az *MDF megyegyűlésein* számon kérték, miért kapnak magas nyugdíjat azok, akik tönkretették az országot, miért élvezhetik egészséges *negyvenesek* a nyugdíjat, miért nem dolgoznak inkább? Ezeket a felvetéseket *erkölcsi kötelességük* megoldani. A kárpótlási törvény megalkotása során az *igazságosság* és a *kivitelezhetőség* szempontjai vezették a honatyákat.

Dr. Tunyogi András a többi között azt kifogásolta, hogy arról senki sem beszél, miért jó a törvény, melyek a kedvező vonásai. Véleménye szerint, akinek jár kárpótlás, éljen vele! *A magyar nép számára szükséges földterületet a Parlament és a kormány megőrizte*, nem voltak nagy földeladások.

PEST MEGYEI Hírlap

XXXVI. ÉVFOLYAM, 2. SZÁM Ára: 11,50 forint 1992. JANUÁR 3., PÉNTEK

1992. január 3.

KIBONTAKOZÓBAN A SOKRÉTŰ AGRÁRSZEKTOR

Állami gazdaságok privatizációja

Sokszektorú és sokrétű agrárgazdaságot szeretne látni, méghozzá minnamarabb *dr. Tunyogi András*, a Pest Megyei Földművelésügyi Hivatal vezetője. Megítélése szerint a mezőgazdasági nagyüzemek, a szövetkezetek *átalakulása* valóban nagy feladat, de bízik abban, hogy az átmenet zökkenőmentes és zavartalan lesz.

Dr. Tunyogi András szerint *sokan türelmetlenek*, hogy még mindig késik a szövetkezeti, a tulajdontörvény parlamenti elfogadása, s ez *komoly zavarokat okozhat* az egykori szocialista nagyüzemek majdani átalakulásában. Nem érti az aggályoskodókat, mert mint mondta, a tavasszal esedékes kárpótlási és kárrendezési igények kielégítésének időszakában már javában folyhat a szövetkezetek átalakítása is. Azon egyszerű oknál fogva, mert *addigra már lesz egy minden bizonnyal alaposan megvitatott és az Országgyűlés által szentesített új szövetkezeti törvény.*

A kárpótlással kapcsolatban arról szólt, hogy árverési szabályzata már van az Állami Vagyonügynökségnek, de a licitálásra még nem született meg az idevonatkozó szabályozás. A megyei földművelésügyi hivatal munkatársai, együttműködve a megyei kárrendezési hivatallal, *minden szükséges szakmai segítséget megadnak az arra rászorulóknak.*

Dr. Tunyogi András és stábja helyenként két-három napot vidékre utazásokkal kíván eltölteni, hogy *a gyakorlatban, a helyszínen* tájékozódjanak a leendő gazdálkodókat foglalkoztató gondokról, nehézségekről. Utalt arra is, hogy mind több lesz az olyan kistermelő, aki mellesleg az iparban is dolgozik, mintegy megőrizve a számára még mindig biztonságosabbnak tűnő alapvető megélhetési forrást. Prognosztizált jövőképéből nem hagyta ki a hobbikerteket, a családok számára sok helyütt már évek óta meglévő és művelt parányi birtokokat.

nyezelszennyezési birság, s a mind súlyosbodó likvidítási nehézségek *mind sürgetőbbé teszik a gazdaság privatizációját.*

Dr. Tunyogi András határozottan kijelentette, hogy az aggályoskodókkal ellentétben *egyáltalán nem félti* a már meglévő és születendő farmergazdaságokat. Jó részük ugyanis beszerezte a szükséges, az induláshoz elengedhetetlen erő- és munkagépeket. A cél egyértelműen az, hogy a művelés alá eső földeken *hatékony és egyúttal piacképes termelés legyen.*

Gy. L.

1992 -02- 11

heti MAGYARORSZÁG

Politikai és társadalmi hetilap XXIX. évfolyam 5. (1461.) szám: 1992. január 31. Ára: 22 forint

1992. január 31.

Diploma előtt, elkeseredve

Mozsár József, dr. Vajna Tamás, dr. Tunyogi András
(Fotó: Turczer György)

Négyen ülünk együtt a Pest Megyei Földművelésügyi Hivatal vezetőjének, *dr. Tunyogi Andrásnak* a szobájában: a házigazda, valamint *dr. Vajna Tamás* agrárvállalkozó és Mozsár József, az idén Gödöllőn végző gazdászjelölt. Előbb ez utóbbit kérdem a jövendőről.

— *Mint Tunyogi úr elmondta, ön a nyarat az USA-ban töltötte, méghozzá afféle tanulmányúton...*

— Igen, mégpedig Purdue agráregyetemén, amelynek 30 ezer hallgatója van, s ahol az atomfizikustól az agrármérnökig sokféle diplomát szerezhetnek — így Mozsár József. — Hogyan jutottam ki? Magánszervezésben, mégpedig úgy, hogy biotechnológiai hallgatót kerestek. Én jelentkeztem, s a MAE, az Agrártudományi Egyesület Pest megyei szervezete is támogatott ebben, amelynek — bizonyára tudja — Tunyogi úr a vezetője. Nos, két és fél hónapot töltöttem kint, az agronómiai tanszéken, amelyen kétezer fiatal tanul, többen, mint Gödöllőn. Munkával teltek napjaim, éppen aratásra érkeztem, s a kísérleti parcellák betakarítása után a laboratórium következett. Kinti professzorom különben búzával és zabbal foglalkozik. Mint kisegítő erő, két kutató mellett dolgoztam. Ami a jövendőt illeti: a mi korosztályunk szenvedi meg igazán a rendszerváltást, nékem például, mint biotechnológusnak, semmi kilátásom nincsen állásra. De a többi végzősnek sem jobb nagy általánosságban a helyzete, vannak persze kivételek, bár sok nagyüzem még a megkötött szerződéseket is felbontotta...

A vállalkozóban fölpislákol a szakma, közelebbről érdeklődik a gazdászjelölt amerikai tanulmányútjáról, de már tele szakszavakkal, ami számomra követhetetlen. (Meglehet, egy majdani állás születésének tanúja vagyok?!)

De hadd mutassam be dr. Vajna Tamást, aki a pesthidegkúti Rozmaring Termelőszövetkezetben dolgozott, azt hagyta oda, s lett vállalkozóvá egy kisszövetkezet mezőgazdasági főmérnökeként. Hol?

— Az Akadémia martonvásári kutatóintézetétől bérelt kétszáz hektárt a szövetkezetünk, sajnos, roppant sokért, hektáronként 19 ezer forintért, amit megfizetni bajos, hiszen akkora jövedelmet nem produkál egy mégoly intenzív mezőgazdasági ágazat sem. Mi a biokultúrát szemeltük ki célként, amely modellként szolgálhat majd, legalábbis — reményeink szerint — későbbi farmergazdaságok számára. Meggyőződésem, hogy csakis a minőségi váltás révén tud kilábalni mai pangásából a mezőgazdaság. Mi tehát a vegyszerszegény agrártermékek mellett tettük le a voksot, ezt nevezik mai, divatos szóval biogazdálkodásnak.

— *Amit persze nem tud akárki csinálni, s máris ott vagyunk az agrárértelmiség szerepénél...*

— Ma mélytengeri nyomás alatt áll ez a réteg — vélekedik Vajna doktor. — Tudnivaló, hogy akinek gazdász volt az őse, arra a múlt rendszer urai legalábbis gyanakodva figyeltek. Másfelől a köznéptől megkaptuk az „ugrómókus" titulust...

Dr. Tunyogi András:

— Úgy hiszem, értelmiséginek lenni nemcsak jog — kötelezettség is. Be kell végre látnunk, hogy igenis agrárállamban élünk, a régi, még Rákositól hangoztatott teória nem vált be, immár a múlté. Meg kell tehát tanulnunk az önálló cselekvést, a kockázatvállalási készséget, egyáltalán: a vállalkozást. Agrárértelmiséginek lenni egyszersmind magatartásforma is!

— *Agráregyesületi létszámuk?*

— Pest megyében kétezerötszáz főre tehető, de anyagiak okán az utóbbi időben agonizál szervezetünk — válaszolja dr. Tunyogi András. — Mi korábban kiépítettük kapcsolatainkat a környező országokkal, még Szerbiával is a nyáron, Belgrád alatt. De szlovákiai, romániai — erdélyi — barátaink bőven vannak, s természetesen már a korábbi egy-két évtizedben is sokan megjártuk Nyugat-Európa több államát, tehát nem újdonság, nem idegen nékünk mindaz, amit a megújítandó szövetkezetek vagy a piacgazdaság jelentenek.

Kellene a „dipl. ing."

Kissé idegenkedve fogadom el azt a dokumentumot, ami *A mérnöki végzettség feltüntetése a névhasználatban* címet viseli, hiszen terjedőben amúgy is a cím- és rangkórság. Aztán belátom, hogy ama „felzárkózás" sokféle úton képzelhető el, ilyen a társadalom megbecsülését tükröző — névkártya. Nos, a megyei szervezet a nyáron megvitatta a teendőket, s az elhangzottakból leszűrt *Összesítő* ilyen passzust is tartalmaz: *„Amíg... a fejlett országokban erkölcsileg is, anyagilag is megbecsülik a mérnököket, északi és déli szomszédainknál pedig az erkölcsi megbecsülés magas, hazánkban ilyen törekvéseket egyáltalán nem tapasztalhatunk."*

Hogy is van ez? Hiszen soha annyi dr. nem volt hazánkban, mint napjainkban! Hogy ez nem elég? Hiszen névjegyeken föltüntethető az, hogy főorvos, jogtanácsos, és így tovább, de a mérnöki végzettséget is — nemzetközi mintára — célszerű lenne megkülönböztetni. Adódik a nyugati minta követése: ingénieur! Igen ám, de hiszen idegen a magyar nyelvtől — vetették föl sokan. Hát a „doktor" vajon etelközi eredetű jövevény? — szól az ellenérv.

Tunyogiék beszerezték az Osztrák Köztársaság parlamentjének 1990-ben hozott mérnöki törvényét, amely az „ing." rövidítést csak azoknak tartja fenn, akik a diploma elnyerése után hároméves gyakorlatot is bizonyítani tudnak. Aki azonban anélkül viseli nevéhez kapcsoltan, hogy erre jogosult volna, a szabálysértésért 20 ezer schillingig terjedő pénzbírsággal büntetendő. (Ha nem fizet, két hét börtönt kap!) Az aláírók: *Waldheim* és *Vranitzky*.

A tanácskozás előtt tartottak egy mini közvélemény-kutatást: miként vélekednek az értelmiségről? Nos: kozmopoliták, egoisták, nemzeti érzés híján, erős a „céh szelleme" (lásd a „nehéz embereket"!), az elit elkülönül benne, s eltávolodik a tágabb értelmiségtől.

— Külföldön járva kaptam dipl. ing. névjegyeket. Ez hiányzana a magyar agrármérnököknek?

— Az integrálódó Európában nemcsak nekik, általában a mérnököknek — válaszolja Tunyogi doktor. — Ez ugyanis már nemzetközi kategória, ami törvényileg védett, vagyis ingyen és bérmentve bizonyos rangot ad. Jogokat egyfelől, kötelezettségeket másfelől. Sajnos, egyet kell értenem közvélemény-kutatásunk azon summázatával is, hogy az utóbbi évtizedekben elsikkadt a nemzeti jellegünk; nem akartunk a nacionalizmus gyanújába keveredni, inkább lettek kozmopolitává sokan. Pedig a valaha volt Bánkúti búza nem véletlenül vált világhírűvé, vagy mondjam a magyartarkát?

Vajna Tamás:

— Van 6,5 millió hektár földünk, amit minőségileg kell hasznosítanunk, márpedig ebben óriási az agrárértelmiség szerepe. Talán négy esztendeje véleményeztem egy kandidatúrát Gödöllőn. Szerzője NSZK-beli állampolgár volt, aki megállapította, hogy termelési költségeink 93 százalékára rúgnak az NSZK-belieknek, tehát olcsóbban produkálunk, s mégis háromszor akkora summát kap portékájáért a német paraszt, mint a magyar. A különbség a dotációkban keresendő és található, amit egy fejlett ipari állam megengedhet magának, de mi, sajnos, a korábbiaktól is megfosztatunk.

Mint az egyetemi hallgatótól megtudom, Gödöllőn, az első évfolyamon már kreditrendszerben oktatnak, magyarán: pontszámokat adnak a tanárok, s vannak kötelező, de szabad tantárgyak is. Ők ehelyett a tudományos szocializmus szép elméletét magolták, míg az USA-ban a svéd mitológia is választható tantárgy lehet az agráregyetemen...

KERESZTÉNYI NÁNDOR

HÁROMSZÉK
társadalmi-politikai napilap
SEPSISZENTGYÖRGY
1992. JÚNIUS 9., KEDD
642. SZÁM ÁRA 10 LEJ

Sepsiszentgyörgy, 1992. június 9.

PÁRHUZAMOK

A lencse szerelmese

Beczásy István gazdászmérnök neve talán már ismert olvasóink számára is. Írását közöltük, önéletírásának pályázati sikeréről is (a Lakitelek Alapítvány önéletíró pályázatán IV. helyezést ért el) beszámoltunk.

A régi dálnoki gazda — Beczásy úr ugyanis, jóval a nyolcvanon túl, marosvásárhelyi lakosként még mindig dálnokinak érzi magát, és itt is vágta újból bele a fejszéjét a gazdálkodásba, miután a 49-es márciusi deportálás következtében 15 évet szenvedett Galac, Marosvásárhely kommunista börtöneiben, a Duna-csatorna munkatelepein —, szóval az örökifjú gazda újból vállalkozásba kezdett. És nem is akármilyenbe. A háromszéki lencse gazdasági erejét és hírnevét próbálja visszahonosítani szülőfalujába. Az ötletet még fiatal gazda korából hozza, amikor — egy 50 évvel ezelőtti gazdanaptárból idézve — *„az erdélyi, úgynevezett háromszéki áru nagyszerű, és feladóállomáson 7,80 pengőben lett megállapítva"*.

Az ötletet tett követte. Magyarországi kapcsolatai révén *(„dr. Tunyogi András államtitkár úr segített")*, mivel Európában ez idő szerint sehol nem termelnek lencsét, Kanadából sikerült 200 kilogramm vetőmagot beszerezni. A szállítási gondok (Kanadából könnyebben jutott el Gyergyószentmiklósra, mint onnan Dálnokra), a rövid és erős szárú, köztesnek való árpa beszerzése után, Dálnokon 4 hektáron zöldellt ki a lencse. És a gazda számításai szerint háromévi vetőmagtermesztés után, akár több ezer hektáron is újra lehetne honosítani e rég elfelejtett kultúrát. (Bár erre, tudomásunk szerint, az évek folyamán még történtek kísérletek.)

A visszahonosítás sikere, már ha csak a lencse világpiaci árára gondolunk, sem kis dolog. Mert „a lencse ára jelenleg Magyarországon 100 forint kilogrammonként, s nálunk évtizedeken keresztül 800 kilón alul nem adott; ez pedig 80 ezer forint hektáronként — mondja Beczásy úr. — Félő is kiszámítani, hogy ez itt milyen nagy összeget jelent."

Aztán így folytatja: *„Itt ez nem sikerülhet félre. S ugyanúgy van a heremaggal is. És mindenik rádásul a földet, a talajt nem kihasználja, hanem nitrogéntartalmában gazdagítja."*

Meggyőző érvek, főleg, ha a kiszipolyozott, le-

III. évfolyam 25. szám
1993. június 25.

ÉRDI ÚJSÁG

VÁROSPOLITIKAI LAP
MEGJELENIK HETENTE

Ára: 21,50 Ft

1993. június 25. BORVERSENY

A szőlőtermelés és borászat eredményeinek, színvonalának felmérése, a szőlész- borász szakemberek részére tapasztalatcserét, konzultáció lehetőségét biztosítja a július 1-én (csütörtök) 9 órai kezdettel megrendezésre kerülő Pest megyei borverseny.

Házigazda: a *Promontorvin Részvénytársaság* és a *BORFOK Kft.*

A rendezvény helye: Budapest (Budafok) XXII. Kossuth L. u. 84.

A borverseny részvételi feltételei az alábbiak: a verseny részt vehet térségünk minden bortermelője szőlőborral, a forgalmi, termelői és múzeális kategóriákban; továbbá borpárlatokkal.

Az italokat jelentkezési lapon kell nevezni az *FM Pest megyei Földművelésügyi Hivatalánál* (postacím: 1364 Budapest, Pf. 212.)

Jelentkezési határidő: 1993. június 25., vagy (legkésőbb) a versenyre nevezett tételek átadásakor 1993. június 28., és 29-én 7-16 óra között *BORFOK Kft.* központi pincéjében. (Budafok, XXII, Kossuth L. u. 84.)

A jelentkezési lapra az italokat kategóriánként csoportosítva kérjük felvezetni.

A résztvevőknek minden benevezett tétel után nagytételben termelők (szövetkezet, gazdaság, vállalat, intézet, Rt., Kft., Bt.) esetében ezer forint/minta, kistermelőknek 500 forint/minta nevezési díjat kell a csatolt átutalási postautalványon, vagy a tételek átadásakor átvételi elismervény ellenében befizetni.

Postautalványon történő befizetésnél kérjük a feladóvevényt szíveskedjenek az italokkal együtt átadni a Szervezőknek. Borból 3 darab 0,7 literes, borpárlatból 3 darab 0,5 literes palackot (mintát) kell térítésmentesen beküldeni.

Az italok (palackok) címkéjén kérjük feltüntetni:

– a termelő nevét, székhelyét, vagy lakhelyét, a szőlő termőhelyét, a termék fajtáját, évjáratát és nevezési számát (ezt a csatolt 2. sz. mellékletből lehet megállapítani.)

A mintákat a borversenyen 3 – egyenként 5 tagú – bizottság értékeli a csatolt 3. és 4. sz. mellékletben leírt szemponok és módszer szerint. A verseny eredményét 1993. július 1-én 14-15 óra között ismerteti a borverseny Elnöke. Az értekelés összesített eredményét valamennyi résztvevőnek megküldjük.

A verseny értékelésére és a díjak kiosztására egy később megrendezésre kerülő ankét keretében kerül sor, melyre minden résztvevőnek külön meghívót küldünk.

A szervezésben a *Pest megyei Földművelésügyi Hivatalon* és a házigazda *Promontorvin Rt.-n* kívül részt vesznek: a *Magyar Agrártudományi Egyesület Pest megyei Szervezete*, a *Soós István Élelmiszeripari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet* (Budapest) és egyéb pártoló szervezetek.

Dr. Tunyogi András
hivatalvezető

Az Országgyűlés hiteles jegyzőkönyve

1997. évi őszi ülésszak szeptember 15-16-17-ei ülésének első ülésnapja

297. szám *

1997. szeptember 15-én, hétfőn délután 15 órakor

dr. Gál Zoltán, dr. Áder János és dr. Kóródi Mária
elnöklete alatt

Jegyzők: ***dr. Kiss Róbert, Sasvári Szilárd, Szili Sándor, dr. Trombitás Zoltán***

GYIMÓTHY GÉZA (FKGP): Köszönöm a szót, elnök úr. Tisztelt Ház! Amikor a földkérdésről beszélünk, mindig felvetődik a kérdés: kinek az érdeke, hogy a jelenleg hatályos '94. évi LV. számú földtörvényt módosítsák? A kormánypárti képviselők nagyon gyakran azt a vádat mondják az egységesen fellépő ellenzéknek, hogy azért akarják hatályban hagyni a jelenlegi földtörvényt, mert ez nagyon sok embernek, nagyon sok gazdag embernek lehetőséget ad spekulatív földszerzésre, és amikor majd nagyon nagy ára lesz a magyar termőföldnek, akkor ők fogják majd eladni külföldieknek.

A Mezőgazdasági Gazdasági Társaságok Szövetsége, dr. Tunyogi András elnök és a többi képviselője több ízben kinyilvánította, most is a képviselők, bizottsági tagok kapjuk a leveleket, ők ugyanúgy tiltakoznak, mint mi, ellenzéki képviselők az önök földtörvény-módosítása ellen. De tiltakozik az IKR munkatársaitól kezdve nagyon sok agrárértelmiség, akik lehet, hogy úgymond baloldali beállítottságúak, de ők is megérzik, hogy micsoda veszélyt jelent, ha a karvalytőkét, a külföldi karvalytőkét rászabadítják önök a földtörvény módosítása kapcsán a csonka Magyarország termőföldjére. *(Derültség, moraj a bal oldalon.)* Mert nézzük, kérem, a "Fekete földek" című dokumentumfilmet! A szombathelyi körzeti tévéadó csinált nemrégen egy dokumentumfilmet "Fekete földek" címmel. Az idő rövidsége miatt nem áll módomban elmondani, de hat módozatot ismertettek a szerzők arról, ahogy a karvalytőke bejön Magyarországra és megszerzi a magyar termőföldet. Hisz lehet, tisztelt képviselőtársak, hogy a földhivatalban még most nem jegyezték be azt a külföldi földtulajdonost, de már a cégbíróságoknál... Attól, hogy átalakult, mondjuk, egy adott szövetkezet, hisz egy szövetkezet fél óra alatt át tud alakulni gazdasági társasággá, és egy részvénytársaságban *(Francz Rezső közbeszólása.)*, ahol megszerzik... Sajnos így van, tisztelt képviselőtársak! Mutatja azt, hogy hány szövetkezet alakult át részvénytársasággá. És ott a részvénytársaságokban már nem az "egy tag-egy szavazat" elv érvényesül, hanem igenis a részvények többségét a gazdag külföldi megszerzi, és a cégbíróságnál már be is jegyzik. És a cégbíróságoknál a föld rendelkezési jogával már jelenleg is a külföldiek rendelkeznek! És ha önök ezt

BÉKÉS MEGYEI KÖNYVTÁR
5601 BÉKÉSCSABA
Pf. 35

Magyar Nemzet

POLGÁRI NAPILAP

LXIII. ÉVFOLYAM, 194. SZÁM ◆ ORSZÁGOS KIADÁS ◆ 2000. AUGUSZTUS 19., SZOMBAT

ÁRA: 69 FORINT

2000. augusztus 19.

Pszichés atom

Az első atombomba ledobásának augusztus 6-i időpontjára emlékező írásukban (Nyiri János: Ártatlan áldozatok emléke, MN, augusztus 7.) Churchillt idézték, aki tanúja volt, mikor a postdami konferencián Truman, az USA egykori elnöke tájékoztatta Sztálint az atombombáról. Churchill a második világháborúról szóló könyvében írja le az eseményt, és elmondja, hogy úgy látta, Sztálin láthatóan nem fogta fel a dolog jelentőségét.

Az atombomba előállításában a nyugati világ többéves előnyre tett szert, és ez olyan elrettentő erőt biztosított, amely megakadályozta, hogy a Szovjetunió menetből, helyesebben rögvest az amerikai haderő kivonása után lerohanja Nyugat-Európát. Azt, hogy ilyen világmeghódító terv létezett, bizonyítja

Milován Dilas, a sokat vitatott jugoszláv kommunista is. Ő 1944-ben egy pártdelegációval járt Moszkvában, s a Találkozások Sztálinnal című könyvében leírja (106. oldal), hogy egy szűk körű vacsorán Sztálin – nyilván már az atomtitok birtokában – kijelentette a résztvevőknek: „A háború hamarosan véget ér. Tizenöt-húsz év alatt mindent kiheverünk, azután kezdhetjük elölről."

Mondhatni, az ötvenes évek közepére minden együtt volt Európa meghódítására: az atomerő és az 5. hadoszlop. Az 1956. október 23-án kitört magyarországi forradalom azonban sokkolólag hatott Nyugat-Európa tömegeire, mivel most már közvetlenül is érzékelhették az új elnyomó hatalom brutalitását és fenyegetését. A kommunista pártok tá-

mogatottsága ugrásszerűen csökkent, és a vezető értelmiségiek kijózanodva elfordultak az „eszmétől". Ezáltal megszűnt egy „felszabadító" hadjárat belső támogatottsága és a szovjet győzelem esélye. Európa újra megmenekült. Vállalható történelmi tény, hogy nemcsak a középkorban, a török fenyegetés időszakában volt Magyarország Európa védőpajzsa, hanem a legújabb korban is sokat tett a nyugati civilizáció megvédéséért. A magyar tudósok aktívan részt vettek a nyugati nukleáris fegyverek kifejlesztésében, a magyar forradalom pedig mintegy pszichológiai atombombaként robbant, és az európai önvédelmi tudat helyreállításának kiváltója lett.

Dr. Tunyogi András
Budapest

mg
ALAPÍTVA: 1946

2000. november 8.

MAGYAR
MEZŐGAZDASÁG

ALAPÍTVA: 1946.
Agrárgazdasági hetilap
55. évf. 45. szám, 2000. november 8.
HÁJOS LÁSZLÓ
főszerkesztő, ügyvezető igazgató

Családi gazdaságok

A családi gazdaságokról rendezett vitaülést a minap a MAE Budapesten. A megjelentek egyebek mellett a családi gazdaságok létrejöttének elvi kérdéseivel, a családi gazdaságok helyzetével, támogatottságával és jövőjükkel foglalkoztak.

amire a gazdálkodókk
már nem hatékony,
dalmi háttér a kommu
tevékenység hiánya m
alakult ki.

Ugyancsak gátló
hogy a banki szféra n

Családi gazdaságok

A családi gazdaságokról rendezett vitaülést a minap a MAE Budapesten. A megjelentek egyebek mellett a családi gazdaságok létrejöttének elvi kérdéseivel, a családi gazdaságok helyzetével, támogatottságával és jövőjükkel foglalkoztak.

A tanácskozás résztvevői elmondták, hogy a közvélemény nem kellően tájékozott a családi gazdaságokról, s maga a fogalom sem egyértelműen tisztázott. Ma az állampolgárok a tartalmat a név alapján próbálják megfogalmazni, ami a legváltozatosabb értelmezésekhez vezet, s ez olykor nem is tükrözi a valós helyzetet. Mint elhangzott, a magyar agrártudomány mindig is az úgynevezett nagyüzemeket privilegizálta! Rendkívül sajnálatos, de a különböző feladatkörökben és pozíciókban tevékenykedő agrárszakemberek többsége jelenleg nem rendelkezik megfelelő ismeretekkel a családi gazdaságokról, legalábbis olyannal nem, ami egy szakembertől elvárható. Ezért nem is tudnak azonosulni a családi gazdaságokkal, a velük kapcsolatos feladatokkal.

A vitaülés résztvevői szükségesnek tartották megfogalmazni azt, hogy bár a nemzetközi irodalomban többféle meghatározás is megjelent, a

getlenséget élveznek, és döntéseikben önállósággal bírnak. Mindez gazdasági – a piachoz való rugalmas alkalmazkodóképességük, sokoldalúságuk stb. révén – fejlődésüket eredményezi. Napjainkban ezt a tényt már számos ország példája bizonyítja. Ugyanakkor az is jól látható más országokban, hogy a családi gazdaságok működésének biztonsága, nemzetközi versenyképessége csak szövetkezéssel garantálható. Mindemellett a családi gazdaságok megléte nem zárja ki az egyéb szervezeti formákat (részvénytársaság, nagybirtok, stb.), sőt esetenként eredményesen együtt is működhetnek.

A tanácskozás résztvevői szerint a magyar mezőgazdaságban már 5–6 éve kialakult a családi gazdaságok területi aránya, ami jelenleg lényegesen nagyobb, mint az általuk előállított érték-aránya, s ezért nem tudják az agráriumon belül a megillető helyüket elfoglalni. Ennek okai: a családi gazdaságok szinte a semmiből jöttek

amire a gazdálkodókhoz eljut, már nem hatékony, a társadalmi háttér a kommunikációs tevékenység hiánya miatt nem alakult ki.

Ugyancsak gátló tényező, hogy a banki szféra nem partner és a háttér-szervezetek kialakulása lassú.

Azzal, hogy a családi gazdaságok fejlesztése a kormány programjában is megjelent, ez az ügy már nem csak egy minisztérium belügye. Valamennyi kormányzati szervezetnek (vámőrség, fogyasztóvédelem, közlekedési-, oktatási minisztérium, stb.) éreznie kellene felelősségét, és tevékenységüket ki kellene terjeszteni e gazdaságokra is.

A vitaülés résztvevői mindezek rögzítése után egyebek között a következőket javasolták:

– Az esélyegyenlőség megteremtését a pozitív diszkrimináció is elősegítheti, ami azonban nem csak a pénzügyi támogatásra érvényes, hanem a háttérszervezetek (gazdaszövetkezet, TÉSZ, stb.) létrejöttének, megerősödésének a segítésére is.

Végül a vitaülés résztvevői úgy határoztak, hogy egy év múlva ismét értékelik a családi gazdaságok helyzetét.

Dr. Tunyogi András

A vitaülés résztvevői mindezek rögzítése után egyebek között a következőket javasolták:

– Az esélyegyenlőség megteremtését a pozitív diszkrimináció is elősegítheti, ami azonban nem csak a pénzügyi támogatásra érvényes, hanem a háttérszervezetek (gazdaszövetkezet, TÉSZ, stb.) létrejöttének, megerősödésének a segítésére is.

Végül a vitaülés résztvevői úgy határoztak, hogy egy év múlva ismét értékelik a családi gazdaságok helyzetét.

Dr. Tunyogi András

2002. február 7.

MAGYAR KÖZLÖNY

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG HIVATALOS LAPJA

Budapest,
2002. február 7
csütörtök

A Miniszterelnök 8/2002. (II. 7.) ME határozata

a Magyar Nemzeti Földalap Közhasznú Társaság felügyelő bizottsága tagjainak kinevezéséről

A Nemzeti Földalapról szóló 2001. évi CXVI. törvény 4. § (3) bekezdése alapján — a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter javaslatára —

dr. Tunyogi Andrást,

dr. Reke Barnabást és

Zachariás Józsefet

a Magyar Nemzeti Földalap Közhasznú Társaság felügyelő bizottsága tagjává kinevezem.

Budapest, 2002. január 28.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

Tolnai Népújság

www. tolnainepujsag.hu
e-mail: tolnai.nepujsag@axels.hu

2002. május 14., kedd | Ára 69 Ft. Előfizetve 46 Ft. | XIII. évfolyam, 111. szám

2002. május 14.

Ismét az állami földeladásról

Egy héten belül megjelennek az első hirdetmények

A Magyar Nemzeti Földalap Kht. felügyelőbizottságának tagja, dr. Tunyogi András kérdésünkre elmondta, a versenytárgyalási szabályzat elkészült, mely az állami földeladások részletes előírásait tartalmazza. Az árveréses földértékesítésről, a haszonbérbe adás pályázatos és versenytárgyalásos előírásairól a versenytárgyalási szabályzat nem rendelkezik, mert ezekről külön szabályzat készült. Az értékesítésről szóló hirdetményt a versenytárgyalás megkezdése előtt legalább 30 nappal kell megjelentetni a Magyar Nemzeti Földalap Kht-nál, az illetékes önkormányzatnál, a megyei földművelésügyi hivatalnál. Az

első hirdetmények várhatóan még e hét végén, vagy a jövő hét elején jelenhetnek meg. A jogosultak a bejelentkezési határidő lejártától számított 3 napon belül kifogást nyújthatnak be elővásárlási besorolásuk ellen, amelyet a kht. ügyvezetőjének újabb 3 napon belül kell elbírálnia. Így az első versenytárgyalásokat júniusban lehetne megtartani, mondta dr. Tunyogi András. A vásárlók a tárgyaláson bá-

natpénz fejében vehetnek részt, melyet a Magyar Nemzeti Földalap a hirdetményekben határoz meg (ez függ majd az aranykorona értéktől, hány évre bérlik a földterületet, stb.). A veszteségek a bánatpénzt

visszakapják, a nyerteseknél pedig a kht. a befizetett összeget beszámítja a vételárba. A versenytárgyalás érvénytelen, ha az induló árat senki sem fogadja el.

A földeket először a szomszédoknak (azon belül elsőbbséget élvez a családi gazdálkodó) ajánlják fel, a többi jogosult csak akkor szólhat bele az üzletbe, ha ők nem tartanak arra igényt. Ha a nyertes nem családi gazdálkodó, az eredményt a tárgyalás vezetőjének a helyi önkormányzathoz meg kell küldenie, ahol azt 8 napon belül ki kell függeszteni. Ezt követően a családi gazdálkodók 15 nap alatt újra eldönthetik, a kialakult áron mégis megveszik-e a földeket.

A versenytárgyalás költségeit a Magyar Nemzeti Földalap állja, a cég fizeti az átadási és az ingatlanrendezési kiadásokat is.

A szerződéskötés és az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés költségei a vevőket terheli. Ők fizetik a tulajdon-átruházási illetéket is. A tárgyalás résztvevőinek 45 napos „ajánlati kötöttséget" kell vállalniuk az eredmény megállapítása után. A nyertes a bánatpénzt elbukja, ha az adásvételi szerződést e határidőn belül az ő hibájából nem sikerülne megkötni. Az árverésekről minden esetben jegyzőkönyv készül. Dr. Tunyogi András hangsúlyozta, az állami földek privatizációja már hónapokkal ezelőtt szóba került. Azért kerül minden alapos szabályozásra, hogy a korrupciónak még az árnyéka se vetődhessen a földértékesítésekre. A jelenlegi bérlőknek (különböző gazdasági társaságok vezetői) ugyanúgy joguk van az adott földterületre licitálni, mint bárki másnak, aki helyben lakó, sőt a bérletdíjat beszámítják a vételárba.

MAUTHNER

SZENT ISTVÁN EGYETEM

VI. évfolyam 6. szám 2004.június 28. Ára: 50 Ft

Gödöllő, 2004. június 28.

Magyar Agrártudományi Egyesület

Dr. Szűcs István az új elnök

Az ez évben 52 éves Magyar Agrártudományi Egyesület (MAE) május 25-én megtartotta tisztújító közgyűlését. A 4 évvel ezelőtt választott vezetőség megbízásának lejárta után a közgyűlés a következő új vezetőséget választotta meg, amelyben egyetemünk részéről is többen tisztséget nyertek:

Elnök: *Dr. Szűcs István*, a GTK Gazdaságmódszertani Intézetének igazgatója

Főtitkár: *Dr. Marton István*

Alelnökök: *Dr. Hajós László*, a GTK Munkatudományi Intézetének igazgatója, *Dr. Papp Tibor*, *Dr. Seprős Imre*, *Dr. Tunyogi András*

Ellenőrző Bizottság elnöke: Dr. Szabó Zoltán

Etikai Bizottság elnöke: *Dr. Jeszenszky Zoltán*, a GÉK emeritus professzora

Alapszabály- és Ügyrend-szerkesztő Bizottság elnöke: *Dr. Hullán Tibor*

Szakértői Bizottság elnöke: *Dr. Faust Dezső*, a GÉK Rendszertecnikai Intézete Gépüzemeltetés és Rendszertechnikai Tanszékének vezetője

Kitüntetést Előkészítő Bizottság elnöke: *Dr. Hajós Lászlóné*, az MKK Genetika és Növénynemesítés Tanszékének docense

A megválasztott tisztségviselőknek ezúton is jó munkát kívánunk!

2008.

2008-2009 (társadalmi kurátorok)

Az MTV Közalapítvány Kuratóriumába delegált kurátorok és szervezeteik

Magyarországi Németek Országos Önkormányzata	Schuth János
Magyar Katolikus Püspöki Konferencia	Szerdahelyi Csongor
Magyarországi Metodista Egyház	Dr. Hecker Walter
Nyilvánosság Klub	Dr. Lánczos Veronika
Magyar Bábművészek Szövetsége	Radácsi Anikó
Magyar Örökség és Európa Egyesület	Zelényiné Dr. Kováts Annamária
Magyar Színházi Társaság	Vajda Márta
MASZK Országos Színészegyesület	Lampl Lajos
Szülői Közösségek	Dr. Hardy F. Gábor
Tanítók Fekete István Egyesülete	Dr. Hermann Istvánné
Szabad Fémipari Szakszervezetek Szövetsége	Csala Elvira
Mezőgazdasági Gazdasági Társaságok Szövetsége (METÁSZ)	**Dr. Tunyogi András**
Tudományos Újságírók Klubja	Staar Gyula
Magyarországi Kárpát Egyesület	Bánhidi Attila
Nők a XXI. Századért Egyesület	Brunner Tiborné
Természetjáró Fiatalok Szövetsége	Varsányi Attila
Magyar Nyugdíjasok Egyesületeinek Országos Szövetsége	Zsuppán László
Asztmás és Allergiás Betegek Országos Szövetsége (ABOSZ)	Gráf Csilla
Magyar Sakk Szövetség	Dr. Kunos Péter
Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége	Aczél Gábor
Magyar Koalíció Pártja	Peczár Károly

X 6678

KERTI KALENDÁRIUM

OLVASOTEREM

2009

AUGUSZTUS

MAGYAR MEZŐGAZDASÁG LAPCSOPORT

Tudnivalók a szőlőtől a borpalackozásig, *László Gyula,* a Biocont igazgatója Új környezetvédelmi készítmények a házikert, az árutermelő kert hatékony növényvédelmében, *Ladányi Péter,* a Damisol igazgatója A korszerű növénytáplálás mesterfogásai. A Damisol-készítmények alkalmazása a zöldség, gyümölcs és szőlő kultúrákban, *Denke Gábor* igazgató a III-as kategóriájú, szabadforgalmú új növényvédő szerek, a Belchim CP Hungary Kft.-től *dr. Tunyogi András* főtitkár Bemutatkozik a Mező- és Erdőgazdasági Érdekképviseleti Szövetség, *Görög Gábor* kertészeti üzletágvezető Modern támrendszer a szőlőtermesztésben, korszerű borászati technológia, borászati segédanyagok címmel.

Dr. Szent-Miklóssy Ferenc
a KKOSZ elnöke

ÉSZAK-KELETI NAPLÓ LXXI. ÉVFOLYAM, 207. SZÁM, ÁRA: 130 FT, ELŐFIZETŐKNEK: 96 FT

2014. szeptember 5.

Nem kívánok a magyar válogatott rendelkezésére állni

SZALAI ÁDÁM

9. OLDAL

HAJDÚ-BIHARI

NAPLÓ

Anna animátor lesz, de a cukrászat is érdekli

16. OLDAL

FÜGGETLEN NAPILAP
PÉNTEK
2014. SZEPTEMBER 5.

És ha leszakad a híd?!

Jubileumi diplomaosztó

Debreceni Egyetem Mezőgazdaság-, Élelmiszer-tudományi és Környezetgazdálkodási Kar (DE MÉK)

2014. szeptember 5. péntek, 10 óra DE MÉK, aula

Aranydiplomások

Dr. Barta József, Biró Mihály, dr. Blahut Károly, Borsó Péter, dr. Budai Csaba, Bujdosó József, dr. Bukovinszky László, Csáki Dezső Sándor, Csordás János, Dancsházi Imre, Danyi József, Deme Ferenc, Fábry Botond Zoltán, dr. Fenyvessy József, dr. Fülöp Mihály, Glatz György, Tóth Györgyné Holeiter Ilona, Huszár Imre, Ilosvai Gábor, dr. Lajos, Kovács Sándor, Kozma József, Kőrösi László, Lengyel Zoltán József, dr. Löffler László, Nagy Nándor, Nyíri Ákos, dr. Oláh Imre, Ölyüs Sándor, Papp Dezső, Palotainé dr. Papp Ildikó, Patakvölgyi Rudolf, Pálfi Sándor, dr. Pásti Lajos, Sándor Zerénd, Sárvári István, Smid János, Sovány Pál, Sóvágó Gábor, Sulyok Géza, Surányi Róbert József, Szabó Károly, Szabó Miklós, Szakay Miklós, Széles András, Szilágyi Adolf, Szolnoki András, dr. Szolnoky Győző, dr. Tarján Zoltán, Tóth Zoltán, Török Ferenc, dr. Tunyogi András, Túrmezei Sándor, dr. Uzonyi József, Vály György, Várkonyi László

2016. április 25.

Rövid beszélgetés Dr. Nagy István parlamenti államtitkárral és Patay Vilmossal, a Hangya Szövetkezetek Együttműködésének elnökével.

Néhány éve egy lelkes kis csapat, a Magyar Mező- és Erdőgazdasági Érdekképviseleti Szövetség (MAÉT) a Földművelésügyi Minisztérium támogató közreműködése révén koszorúzással egybekötött tisztelgő ünnepséget rendezett az FM falán lévő emléktáblánál.

Ma sem volt másként; 2016. április 25-én a helyszínen beszédet mondott Dr. Nagy István parlamenti államtitkár és Patay Vilmos, a Hangya Szövetkezetek Együttműködésének elnöke.

*

A Kárpát-medencei jobbágyfelszabadítás az 1948-as forradalom talán legjelentősebb vívmánya volt, amely a megtorlást követően és a földhöz való ősi jogként fennmaradt. Az elhangzott méltatások visszaidézték agrártörténelmünk e meghatározó eseményének vívmányait.

Az 1848. március 15-i forradalom során elfogadott 12 pont, a 'Mit kívánt a magyar nemzet?" c. kiáltvány a Pozsony-i országgyűlésen I-XXXI törvénycikkekben", azaz összesen 31 törvénycikkben realizálódott. Mindez a Kárpát-medence 12 milliós lakosságának 80%-a számára a feudális kötöttségektől történő végleges megszabadulást, és ezzel óriási változást eredményezett.

*

A felszabaduló telkes jobbágyok úrbéres földjüket kapták szabad tulajdonul, továbbá a házuk telkét, valamint egyéb közös földeket. A jobbágyfelszabadításkor a kb. 7-8000 ezer telkesjobbágy-család jutott ingyenesen földtulajdonhoz, és ezekből alakultak ki a kis-, és középparaszti gazdaságok. Lélekszámra ez összesen 4-4,5 millió főt érintett. A gazdák most már szabadon rendelkezhettek a földjeikkel, munkaerejükkel, igásállataikkal.

A szintén felszabadított zsellérek (úrbéres föld nélküliek) megkapták a kb. 1 holdas beltelküket, továbbá szőlő-, irtványföld tulajdonhoz juthattak, és földterületet kaphattak a közös legelő és erdő szétosztásakor is. Ez 8-900 ezer családot, kb. 5 millió főt érintett. Röghöz kötött robotosokból szabad munkaerővé váltak. A jobbágyoknak az úrbéres földek után nem kellett a földesuraknak semmit fizetni, a kártérítést az állam vállalta.

Az országgyűlés eltörölte a feudális szolgáltatásokat: a robotot, a földesúri adókat, a terményjáradékot, a pénzjáradékot, valamint a dézsmát.

Ezen kívül, mivel a jobbágyokból most már állampolgárok lettek, részesültek a polgári jogokban, kimondatott a közteherviselés, választójogot kaptak stb.

A jobbágyfelszabadítás következményeként, a gazdasági önállóság, a nagyfokú szellemi és jogi szabadság megvalósulásával, az egész Kárpát-medencében, létrejöttek az önálló árutermelő paraszti gazdaságok tömegei. Mindezek elősegítették, illetve generálták a XIX. század-végi/ XX. század eleji igen jelentős gazdasági fejlődést, különösen az ipar, a közlekedés területén, valamint a szellemi élet, a kultúra fellendülését.

*

Az ünnepi beszédeket az emléktábla megkoszorúzása és az elődöknek kijáró főhajtás követte.

*

(Dr. Bódis László – Agrofórum Online)

*(A jobbágyfelszabadítás hatására vonatkozó anyagrészt **Dr. Tunyogi András a MAÉT főtitkára** bocsátotta rendelkezésemre.)*

BUÉK 2019.

TA

tunyogi andras =
Címzett: Kausay Tibor

Kányádi Sándor:

Ballag már…

Ballag már az esztendő
Vissza-visszanézve,
Nyomában az öccse jö
Vígan fütyörészve.

Beéri az öreget,
S válláról a terhet
Legényesen leveszi,
Pedig még csak gyermek.

Lépegetnek szótlanul,
S mikor éjfél eljö
Férfiasan kezet fog
Múlttal a jövendő.

Kedves Tibor!
Ezzel a verssel kívánunk, mi is, Boldog Új Esztendőt!
Tunyogiék apraja, nagyja

(Túl lévén a karácsonyi IIÍ. fokú bejgli-mérgezésen,
A fogadkozások kora jön, s a tippem ez lészen.)

Szilveszteri Intelem

Nagyot „**BUÉK**olván" óvlak Tetégedet,

(mert, bár nulla órától újra lesz neked,

- míg a Föld pályáján ide visszatekereg -

364 napod, s így 8760 órád,

azaz : 525.600 perced, tehát:

31.536.000 másodperced, de)

Meg ne fogadd szómra, hogy az újévben

Majd minden idődet hasznossá teszed,

Mert vállalásodat máris megszeged,

Ha elolvasod ezen csali szöveget.

Budapest, 2020. december 31. Dr. Tunyogi András

(Segitek: a megoldás kulcsa, hogy a „majd minden" kétféleképpen érthető)

WIKIPÉDIA
A szabad enciklopédia

2024. június 29.

Szerkesztő:Sfl~huwiki

Tállya - Európa mértani középpontja (www.sfl.5mp.eu)

(Ahogy történt)

Az állítás nem légből kapott és nem általam kitalált, községet a figyelem központjába állító „duma." A történet a következő: 1995-ben Tállyára keveredett az MTV egyik műsorának, a „Hazanéző"-nek a stábja, Feledy Péter vezetése mellett. A nyári és a szüreti időszakban forgattak egy-egy hetet a településen, amiből végül megszületett a film, ötven perces időtartamban, novemberben ezt le is adták a televízióban. A forgatás alatt én kísértem a stábot a helyszínekre egyfajta idegenvezetőként, jó kapcsolat alakult ki a tévésekkel. Talán ennek köszönhető, hogy a következő év elején meghívás érkezett az önkormányzathoz, Pekó József polgármesterrel utaztunk Budapestre, a Vajdahunyad-várba.

Mint kiderült, létezik egy csoportosulás Nagyváthy János Gazdaképző Egyesület címszó alatt, tagjait mezőgazdászok, jogászok, mérnökök és még a jó ég tudja, kik képezik. Vezetője az a Bálint György (Bálint gazda), akit a nagyközönség ugyancsak az MTV1 „Ablak" című műsorából ismerhet (később maga is ellátogatott Tállyára). Az egyesület – többek között – a régiók mezőgazdasági problémáival is foglalkozik, meghívásunk idején Tokaj-hegyalja nyűgjeire kerestek orvosságot. A Feledy Péterék által Tállyáról forgatott kópia - egyrészt mint vitaindító, másrészt mint Tokaj-hegyalját (is) bemutató film – vetítésre került ezen az estén, ebből az apropóból kaptuk a meghívást.

Nos, amikor a tanácskozás befejeződött, és sor került a kötetlen beszélgetésekre, hozzám lépett egy úriember – **Dr. Tunyogi András**, az akkori Földművelésügyi Minisztérium Pest Megyei Földművelésügyi Hivatalának a főosztályvezetője – és megkérdezte, tudom-e, hogy Tállya, Európa geometriai középpontja? Honnan tudtam volna? **Tunyogi úr** elmondta, hogy hivatalának egy csoportja, csupán a kíváncsiságtól hajszolva, földrajzi méréseket végzett ez ügyben, és arra a megállapításra jutottak, hogy a geometriai középpont térségünkre esik. A mérési eredményeket elküldték a Magyar Tudományos Akadémia földrajzzal foglalkozó tudorainak, valamint a Honvédelmi Minisztérium térképészeinek, akik ellenőrizték és visszaigazolták a mérés pontosságát. A főosztályvezető megpróbálta ecsetelni a mértani középpont fontosságát, ami elsősorban az idegenforgalomban hozhat fellendülést. Ugyanakkor bevallotta, hogy itt nem egy tűhegynyi pontról van szó, a középpontot a Bodrog-Tisza találkozásától a Hernád folyóig, egy harminc kilométer magas, nyújtott ellipszisben, bárhol, tehát Tállyán is be lehet jelölni. A mérést 1992-ben végezték el, akkor felkínálták a lehetőséget Tokajnak. Az ottani vezetőség kijelölte mértani középpontnak a tokaji Kopasz-hegyet és várták a galambot, hátha arrafelé téved röppályáján – megsülve. A tokajiak nem léptek, a pestiek pedig miért léptek volna?

Nekem tetszett az ötlet, a kérdést felvetettem már ott, a helyszínen Pekó József polgármesternek, aki szintén látott fantáziát a dologban, de nagyon óvatosan kezelte. Abban egyetértettünk, ha össze is jönne valami, ezt az ellipszis dolgot nem kell feltétlenül nagydobra verni, mert félő, hogy

valamelyik huncut település vezérkara „lenyúlja" előlünk a lehetőséget. (Manapság ettől nem kell tartanunk.) Másnap, immár Tállyáról, elszórtam a média felé a „nagy felfedezést" – ekkoriban voltak már jól kialakított kapcsolatok e területen – és lassan kezdtük beépíteni a köztudatba.

Azt mondanom sem kell, hogy - egy idő után - magamra maradtam, a képviselő-testület (aláhúzandó - nem a polgármester!) úgy volt vele, ha bejön, együtt verjük a mellünket, ha nem, lesz kire mutogatni. Vagyis a többség megmosolygott, és valljuk be, első hallásra tényleg bizarrnak tűnt a gondolat. Soha nem felejtem el, nem sokkal a budapesti meghívásunk után indult be a Magyar Televízió volt elnökének, Hankiss Elemérnek egy kezdeményezése „Találjuk ki Magyarországot!" címmel. Propaganda felsőfokon. Az első ülésre meghívást kaptam azzal a kéréssel, hogy tartsak előadást Tállya múltjáról és jelenéről úgy, hogy a község, mint Európa mértani közepe szerepel az eseményen. Vajon honnan tudott e témáról Hankiss Elemér?! A meghívottak között ült Soross György, a magyar származású amerikai tőzsdecápa is, amivel csak azt akarom érzékeltetni, hogy nem kis kaliberű fazonok vettek részt a rendezvényen.

Miért volt ez fontos? Azért, mert jelen voltak azok az országos, elektronikus és nyomtatott médiák is, amelyekkel addig semmiféle kapcsolatunk nem volt. Ölünkben a lehetőség. A kiaknázás azonban még mindig gyerekcipőben járt, bár azt is meg kell említeni, hogy Tállyával, mint középponttal, már a Parlamentben is foglakoztak akkor, nevezetesen Torgyán József földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter jóvoltából. Mégis, miért ment ilyen nehezen a dolog, teheti fel a kérdést bárki – jogosan. A választ illetően csak tippelni tudok. Hazánk felvételét kérte az Európa Unióba. Milyen visszhangot váltott volna ki, ha egyszer csak bejelentjük hogy Európa közepe Magyarországon van? Blőd a helyzet, nem?

Tucatnyi év telt el, ma már – legalábbis térségi szinten – senkit nem lep meg, ha Tállyát Európa mértani közepeként emlegetik. Sőt! Sokan azon csodálkoznak, ha valaki ezt nem tudja... A kulturális –és egyéb rendezvényeket manapság így hirdetik - egy ideje - hogy XY esemény Európa közepén. Egy lélegzetvételnyi időre azonban kanyarodjunk még vissza az ezredfordulóhoz.

Tudni kell, hogy nyaranta Tállyán dolgoznak a fővárosi központú Közép-európai Művésztelep és Szabadiskola professzionális alkotói. 2000-ben - négyévnyi kínlódás és szapulás után - végre úgy döntöttek a helyi honatyák, hogy kézzelfoghatóan is láthatóvá teszik a geometriai középpontot. A művésztelep egyik vendége, Volodimir Scsur ukrajnai szobrászművész kapta a feladatot, aki hatalmas, talapzattal együtt mintegy nyolc méter magas Főnix imitációt álmodott a község centrumába. Sokan még akkor is a fejüket csóválták...

...soha nem felejtem el, a szobor beemelésekor a közmunkások vezetője megjegyezte nekem, hogy nem semmi pasi vagyok, szobrot állítanak a hülyeségemnek... hm!

SfL

A lap eredeti címe: „https://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=Szerkesztő:Sfl~huwiki&oldid=15908362"

Dr. Nechay Elemér (1911-1971) emléke

Mindennap képesmelléklet

ÁRA 10 FILLÉR

BUDAPESTI HIRLAP

Budapest, 1934. Szerda, Április 25 | Főszerkesztő: OTTLIK GYÖRGY | LIV. évfolyam 92. szám

Budapest, 1934. április 25.

Az igazságügyminisztériumnál:

(joggyakorlatra bocsátottak): Bakkay Tibor dr., sipeki Balás László dr., Baltay Mihály dr., Bardócz Béla dr., Bárdos Ferenc dr., Bátori László dr., Benkő Gyula dr., Boda Géza dr., Bornemissza Sándor dr., Borsos József dr., Böszörményi Imre dr., Caflisch Iván dr., Csanádi Zoltán dr., Csorna Jenő dr., Deák Géza dr., Dénes Dániel dr., Dóczy Ernő Tibor dr., Dömötör Miklós dr., Egresits János dr., Erdös Béla dr., Esze Béla dr., Farkas Imre dr., Fejes Ferenc dr., vitéz Felszeghy János dr., Fürjes Dénes dr., Füsti Molnár Antal dr., Füsti M. Lajos dr., ifj. vitéz Galamb Sándor dr., ifj. Gáll Endre dr., Gellért György dr., Góth Gábor dr., Habermann György dr., Hampek Ernő dr., Hetey László dr., nagymuzsalyi Horváth István dr., Iwsits Imre dr., Jakab Mihály dr., Kálnoki Bedő Sándor dr., Károlyi Károly M. Garibaldi dr., Kendi Dezső dr., Királyi Sándor dr., Kiss József dr., Kolumbán Géza dr., Komin Ferenc dr., Konkoly-Thege Balázs dr., Kornásy Gyula dr., Kósa Géza dr., Kővágó János dr., Löke Béla dr., Majzik László dr., Magyar Andor dr., Margitay Iván dr., Markovich Imre dr., Mihályi János dr., Módos Tivadar dr., Molnár László dr., Nagy Ferenc dr., Nagy Sándor dr., Nechay Elemér dr., ifj. Neusiedler Antal dr., Okolicsányi György dr., Perlaki János dr., Rajz Károly dr., ifj. Rázsó

Budapest, 1934. 97. szám. Kedd, május 1.

BUDAPESTI KÖZLÖNY.

HIVATALOS LAP.

Budapest, 1934. május 1.

Az ügyvédjelöltek lajstromából törölte:

dr. Palugyay Ferenc ügyvédjelöltet dr. Hovhannesian Eghia gödöllői ügyvédtől, dr. Schober László ügyvédjelöltet dr. Szokolay Jenő budafoki ügyvédtől, dr. Ryll Viktor ügyvédjelöltet dr. Blauner Miksa váci ügyvédtől, dr. Nechay Elemér ügyvédjelöltet dr. Romanecz Arisztid gödöllői ügyvédtől, dr. Techert

Budapest, 1937. július 8.

Budapest, 1937. **152. szám.** Csütörtök, julius 8.

BUDAPESTI KÖZLÖNY.

HIVATALOS LAP.

Hivatalos hirdetések dija, a 300 szót meg nem haladó ingó- és ingatlanárverések kivételével, az első 10 szóért **28** ar. f, minden további 10 vagy kevesebb szóért **19** ar. f, mely előre fizetendő. — **Magánhirdetéseknek** egyszeri beiktatási dija félhasábos m/m sor (azaz annak térfogata) után **20** ar. f.

Ezek a dijak fizetendők nemcsak a Hivatalos Értesitőben megjelenő teljes szövegü hirdetések után, hanem a főlapban megjelenő kivonatokért is.

Ezenfelül fizetendő a megküldendő Hivatalos Értesitő ára, a bélyegilleték, forgalmi adó és az esetleges postaköltség.

A **300 szót meg nem haladó ingó- és ingatlanárverési hirdetmények hirdetési dija budapesti hirdetők részére 5** aranypengő **60** fillér, **vidéki hirdetők részére 6** aranypengő **10** fillér, mely áralányösszegekben egy támpéldány ára, a bélyegilleték és forgalmi adó, a vidékről feladott hirdetéseknél ezekenfelül a támpéldány- és nyugtakézbesitési költségei is bentfoglaltatnak.

A 300 szót meghaladó ingó- és ingatlanárverési hirdetmények hirdetési dijára nézve az egyéb hivatalos hirdetmények dijszabása mértékadó.

Szerkesztőség: Budapest, I. ker., Vár, Kapisztrán-tér 1. sz. — Telefon: 1—604—53.
Kiadóhivatal: Budapest, I. ker., Vár, Kapisztrán-tér 1. sz. — Telefon: 1—604—64.
Kiadóhivatali kirendeltség: Budapest, V., Szalay-utca 10—14. sz.
A m. kir. postatakarékpénztári számla száma: **64.805.**

Előfizetési árak:

Budapesti Közlöny.		Hivatalos Értesitő.	
Hatóságoknak havonkint	1 ar. P 28 f.	Havonkint	4 ar. P 80 f.
„ negyedévenkint	3 „ 84 „	Negyedévenkint	14 „ 40 „
Magánosoknak havonkint	3 „ 20 „	Számonkint	— 20 „
„ negyedévenkint	9 „ 60 „		
Egyes szám ára 8 old. terjedelemig	— 16 „		
„ „ „ további 8 old.-kint	— 16 „		

Az „**Országos Törvénytár**"-ra az előfizetés az egyes füzeteknek a m. kir. belügyminisztérium által megállapitott ára alapján történik. — Az elszámolásra küldendő összeg egy évre **20** ar. pengő.

HIVATALOS RÉSZ.

csosi cimmel és jelleggel felruházott pénzügyi tanácsos, kaposvári pénzügyigazgatóhelyettest, *Fodor Rezső* pénzügyi főtanácsosi cimmel *Ferenc* miniszteri tanácsosi cimmel felruházott pénzügyi főtanácsos, szekszárdi pénzügyigazgatónak, *dr. Hegyessy Gyula* miniszteri taná-

Ferenc egri kir. törvényszéki, *dr. Magyar Andor* mezőcsáti kir. járásbirósági, *dr. Fejes Ferenc* veszprémi, *dr. Kővágó János* kalocsai, *dr. Nechay Elemér* budapesti, *dr. vitéz Rózsa Lajos* balassagyarmati és *dr. Tamás László* egri kir. törvényszéki, *dr. Dénes Dániel* edelényi

joggyakornokokká nevezte ki. (1937. évi junius hó 30-án. — 11.491/1937. I. M. E. szám.)

A m. kir. igazságügyminiszter

50275

50275

IGAZSÁGÜGYI KÖZLÖNY

XLVII. ÉVFOLYAM 1938.

KIADJA

A MAGYAR KIRÁLYI IGAZSÁGÜGYMINISZTÉRIUM.

1938.

BUDAPEST
1938.

A m. kir. igazságügyminiszter kinevezte:

VIII. fizetési osztályba m. kir. kincstári jogügyi igazgatósági titkárokká: dr. Tóth László, dr. Papp Zsombor, dr. Fodor Domokos és dr. Kulcsár József m. kir. kincstári jogügyi igazgatósági fogalmazókat;

IX. fizetési osztályba m. kir. kincstári jogügyi igazgatósági fogalmazókká: dr. Vándor Ferenc, dr. Senney Erich, dr. Gabonyi Endre és dr. Molnár László m. kir. kincstári jogügyi igazgatósági segédfogalmazókat, továbbá dr. Szakolczay Lajos a m. kir. kincstári jogügyi igazgatósághoz beosztott bírósági aljegyzőt;

X. fizetési osztályba m. kir. kincstári jogügyi igazgatósági segédfogalmazókká: dr. Majoros László a m. kir. kincstári jogügyi igazgatósághoz beosztott bírósági aljegyzőt, dr. Nechay Elemér a m. kir. kincstári jogügyi igazgatósághoz beosztott budapesti kir. törvényszéki aljegyzőt, dr. Havasi Béla a m. kir. kincstári jogügyi igazgatósághoz beosztott budapesti központi kir. járásbírósági, dr. Kurucz Jenő és dr. Vuits András a m. kir. kincstári jogügyi igazgatósághoz beosztott budapesti kir. törvényszéki joggyakornokokat;

m. kir. kincstári jogügyi igazgatósági

1942 JULIUS 8
Előfizetési ára egy hóra 2.50 P. Két hóra 5 P. ¼ évre 7.20 P. ½ évre P 14.60. Egy évre 29.20. Egyes szám ára hétköznap 10 fillér, vasárnap 16 fill. (a pályaudvarokon is)

PESTI HIRLAP

SZERDA
LXIV. évfolyam, 152 (20.772) sz. Kiadja a Pesti Hirlap r.-t. Előállítja: Légrády Testv. r.-t. nyomdája. Szerk. és fők. V., Vilmos cs.-út 78. T.: 112-295 és Erzsébet-krt 1. T. 225-638.

Budapest, 1942. július 8.

Igazságügyi kinevezések

A Kormányzó az igazságügyminiszter előterjesztésére dr. tunyoghi Szücs Lajos m. tanácsosi c. és j. f. miniszteri osztálytanácsost m. tanácsossá, dr. Dezsényi Andor és dr. Némethy László m. osztálytanácsosi c. és j. felr. titkárokat m. osztálytanácsosokká, Györkös Rezső számv. I. o. főtanácsosi c. és j. felr. számv. II. o. főtanácsost számv. I. o. főtanácsossá, vitéz dr. Dengyel László kincstári főügyészi c. felr. kincstári főügyészi helyettest kincstári jogügyi aligazgatóvá, dr. Szántha György kincstári főügyészi helyettesi c. felruh. kincstári ügyészt kincstári főügyészi helyettessé, dr. Majoross László, dr. Nechay Elemér és dr. Vutits András kincstári jogügyi igazgatósági titkárokat kir. kincstári ügyészekké kinevezte;

Vértes András siklósi járásbirósági elnököt a pécsi törv. tanácselnökké, dr. Kató Zoltán halmi járásbirósági elnököt a szatmárnémeti járásbirósághoz alelnökké, dr. Mátételki Dezső szegedi törv. birót a szegedi és dr. Hutira Károly dési törvényszéki birót a dési törv.-hez tanácselnökökké, dr. Zoránd Ernő budapesti büntetőjárásbirót a budapesti büntető- és dr. Nyáguly Béla kézdivásárhelyi járásbirót a kézdivásárhelyi járásbirósághoz alelnökökké, dr. Kamarás Géza szekszárdi törvényszéki birót a szekszárdi törvényszékhez tanácselnökké, dr. Gerley Dezső ujpesti járásbirót az ujpesti járásbirósághoz alelnökké, dr. Graf Elemér budapesti büntetőtörv. birót a budapesti büntető-, dr. Grigássy Lajos debre-

Budapest, 1942. július 11.

Igazságügyi kinevezések

A Kormányzó az igazságügyminiszter előterjesztésére dr. tunyoghi Szücs Lajos miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel felruházott miniszteri osztálytanácsost miniszteri tanácsossá, dr. Dezsényi Andor és dr. Némethy László miniszteri osztálytanácsosi címmel és jelleggel felruházott miniszteri titkárokat miniszteri osztálytanácsosokká. Györkös Rezső számvevőségi I. osztályu főtanácsosi címmel és jelleggel felruházott számvevőségi II. osztályu főtanácsost számvevőségi I. osztályu főtanácsossá, vitéz dr. Dengyel László kincstári főügyészi címmel felruházott kincstári főügyészi helyettest kincstári jogügyi aligazgatóvá, dr. Sántha György főügyészi helyettesi címmel felruházott kincstári ügyészt kincstári főügyészi helyettessé, dr. Majoross László, dr. Nechay Elemér és dr. Vuits András kincstári jogügyi igazgatósági titkárokat kincstári ügyésszekké kinevezte, — dr. Csánk Béla miniszteri osz-

Dr. MEZEY LAJOS
ügyvéd, országgyülési képviselő
Budapest, V. Szent István-körut 6, III. 9
Telefon: 325-125

MAGYARORSZÁG
TISZTI CÍM- ÉS NÉVTÁRA

51. ÉVFOLYAM.

4342./24.
Állami Levéltár

1944.

SZERKESZTI ÉS KIADJA
A M. KIR. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL.

ÁRA 30 PENGŐ.

BUDAPEST, 1944.
MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI NYOMDA.
2000/1944.

M. kir. Kincstári Jogügyi Igazgatóság.

(V., Gorove-u. 3. Tel. 112—404, 112—410, 120—264, 122—494, 122—495)

Főnök: jakusseveczi és felsőradessichi **Kuzmich** Gyula dr. kincst. jogügyi igazgató, ✠, ✠, ✠, S

Helyettese: vitéz kövendi **Dengyel** László dr. kincst. jogügyi aligazgató. ✠, ✠, ✠

I. Ügyosztály.

Ügyköre:

A Kormányzóság, az országgyűlés, a m. kir. legfőbb állami számvevőszék, a m. kir. közigazgatási bíróság, a m. kir. miniszterelnökség, a m. kir. külügyminisztérium, a m. kir. pénzügyminisztérium, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium és a m. kir. igazságügyminisztérium a közellátásügyi igazgatás, a m. kir. nemzetvédelmi és propaganda-miniszter és a m. kir. tárcanélküli miniszter ügyei.

A telekkönyvi betétszerkesztéssel és átalakítással kapcsolatos ügyek.

A Dunabánsági Vagyon (8020/1941. M. E. sz. r.) ügyei.

Kovács Antal dr.,
Fodor Domokos dr.,
Vuits András dr.,
Ringer Tivadar dr. kincst. ügyészek
Dávid Imre dr. bírósági titkár
Szabó-Pap László dr. jogügyi igazgatósági titkár
Horváth Andor dr. bírósági titkár
Kövesdi Pál dr., ✱ hsz. ✕, Tk. I., Ⓔ
Orbán László dr. bírósági aljegyzők
Fejérváry Géza.
Sándor Tibor.
Mikis László dr. bírósági joggyakornokok.

III. Ügyosztály.

Ügyköre :

A m. kir. iparügyi minisztérium és a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium ügyei.
A m. kir. belügyminisztérium rendelkezése alatt álló lakástelepek ügyei.
Vitéz Horthy István Magyar Állami Vas-, Acél- és Gépgyárak (Mávag), az Iparművek Képviselete Államiérdekű Részvénytársaság (Ikart) és a Füleki Iparművek Rt. ügyei.
A m. kir. Állami Vas-, Acél- és Gépgyárak Diósgyőri Társpénztára és a Komlói m. kir. Kincstári Kőszénbánya Társpénztár ügyei.

Ügyosztályvezető : **Kenessey** Aurél dr. kincst. főügyészi helyettes

Beosztva : **Szentmihályi** Gyula dr. kincst. főügyészi hely., hely. ügyosztályvezető
Szendey Béla dr., ○b.
Majoross László dr.,
Havasi Béla dr.,
Laszy József dr. kincstári ügyészek
Jaczó László dr.,
Benárd Aurél dr.,
Nyári Ferenc dr.,
Mály József dr., Tk. I., Ⓔ. kincst. jogügyi igazg. titkárok
Kovács Illés dr.,
Tüttő József dr. kincst. jogügyi igazgatósági segédfogalmazók
Déri József dr. bírósági aljegyző
Erőss Gyula dr. bírósági joggyakornok
Platz Antal dr. Ikart. tisztviselő
Selmeci József dr. Mávag. segédtitkár
Bornemisza Endre dr. Ikart. tisztviselő.

IV. Ügyosztály.

Ügyköre :

A m. kir. belügyminisztérium ügyei — a lakástelepek ügyei kivételével — és a honvédelmi minisztérium ügyei.
Az Önkormányzati Testületek Kárpótlási Vagyona (ÖTKV.) (1929 : IV. tc. 1. §) ügyei.
Az Országos Hadigondozó Hatóság (O. Hg. H.) (4500/1943. M. E. sz. r.) ügyei.

Ügyosztályvezető : **Bencsics** István dr. kincst. főügyészi helyettes

Beosztva : **Sántha** György dr. kincst. főügyészi helyettes, hely. ügyosztályvezető, ✱ ✕, ○2, ○b, ✪, S1
Tóth László dr.,
Papp Zsombor dr.,
Pintér Jenő dr.,
Nechay Elemér dr.,

Dr. Nechay Elemér és családja háza Gödöllőn, 1944-ben.
1944-ben az állandó budapesti éjszakai bombázások miatt mindnyájan - uzoni Temesváry Izabella nagymamával együtt - dr. Nechay Elemér gödöllői házában laktunk. (Majd 1971 után dr. Nechay Elemérné és Nechay Éva ezt a házat eladta a gödöllői Agrártudományi Egyetemnek.)

1. Kausay Tibor 2. Nechay Lívia 3. uzoni Csiky Lajos
4. Dr. Nechay Elemér a Szervita téri templombeli esküvőn,
1961. augusztus 6-án

1. Nechay Lívia 2. Dr. Nechay Elemér 3. uzoni Csiky Lajos
4. Kausay Tibor a Szervita téri templombeli esküvőn

Dr. Nechay Elemérné
szül.: Frantsik Sarolta
(1913.07.04. - Gödöllő, 2012.04.02.) emléke

Új Ember
1998. december 20.
Ára: 58,— Ft
KATOLIKUS HETILAP
LIV. évf. 51. (2630.)

Adományozóink, jótevőink

Legutóbbi híradásunk óta az alábbi kedves Olvasóink segítették hozzá anyagi nehézségekkel küzdő testvéreiket az Új Ember jövő évi olvasásához:

özv. Aradi Vincéné, Tihany — 500,- Ft; Bálint Gábor, Tatabánya — 7000,- Ft; Knézich Béla, Berzence — 500,- Ft; Kovács Irén, Pacsa — 200,- Ft; Magasi Mária, Vác — 2000,- Ft; Metzing Jánosné, Pécs — 300,- Ft; dr. Nechay Elemérné, Gödöllő — 500,- Ft; Perjési János, Zamárdi — 3000,- Ft; Rencz Istvánné, Budapest

Nechay Éva
(Gödöllő, 1937.09.01. - Gödöllő, 2012.04.19.)
emléke

A GÖDÖLLŐI PREMONTREI ÖREGDIÁKOK EGYESÜLETÉNEK

KÖRLEVELE

2011. **I. félév**

Évfolyamon kívüliek

Balázs Andrea
Balázs Gusztáv
Bárdy Andrásné
Csepeli János
Heckenast Lászlóné
Kaufmann Mária
Kazy Zsámbok Gizella
Kiss Józsefné
Köles Péter
Kurucz Andor
Markó József
Menyhért Zoltánné
Molnár József
Gyula
Nagysolymosi István
Nechay Éva

Nechay Éva és Kausay Gyuri Gödöllőn, dr. Nechay Elemér házának kertjében, 1944-ben, amikor a budapesti éjszakai bombázások miatt dr. Nechay Elemér házában laktunk.

Dr. Nechay Tihamér
(Lippa, 1917.01.24. - Gödöllő, 1984.11.22.)
emléke

Tihamér Nechay de Felseis Dr.

MyHeritage

Geni World Family Tree

Születés	1917 január 24 - Lippa, Lipova, AR, Romania
Elhalálozás	1984 november 22 - Gödöllő, Hungary
Apa	Oszvald Nechay de Felseis
Anya	Veturia Cosbuc
Feleség	Erzsébet Hávor de Óvár
Gyermekek	Katalin Nechay de Felseis, <<Private>> Nechay de Felseis, <<Pr Nechay de Felseis
Testvérek	Elemér Nechay de Felseis dr., Olivér Jenő Nechay de Felseis dr.

Tihamér Nechay de Felseis Dr.

Geni World Family Tree kategóriában

Mentse el ezt a bejegyzést, és válassza ki a családfához hozzáadni kívánt inf

Név	Tihamér Nechay de Felseis Dr.
Nem	Férfi
Születés	1917 január 24 Lippa, Lipova, AR, Romania
Elhalálozás	1984 november 22 Gödöllő, Hungary
Apa	Oszvald Nechay de Felseis
Anya	Veturia Cosbuc
Feleség	Erzsébet Hávor de Óvár
Gyermekek	Katalin Nechay de Felseis <<Private>> Nechay de Felseis <<Private>> Nechay de Felseis
Testvérek	Elemér Nechay de Felseis dr. Olivér Jenő Nechay de Felseis dr.
Forrás	A teljes adat megtekintése a Geni weboldalán

MyHeritage

https://www.myheritage.hu/research?s=1&formId=master&formMode=1&useTranslation=1&exactSearch=&p=1&action=query&view_mode=card&qname=Name+fn.Tiham%C3%A9r+fnmo.1+ln.Nechay+lnmsrs.false

© MyHeritage

Tihamér Nechay de Felseis Dr.

Geni World Family Tree kategóriában

Születés:
1917. január 24. - Lippa, Lipova, AR, Romania

Elhalálozás:
1984. november 22. - Gödöllő, Hungary

Apa: Oszvald Nechay de Felseis

Anya: Veturia Cosbuc

Feleség: Erzsébet Hávor de Óvár

Gyermekek:
Katalin Nechay de Felseis, <<Private>>
Nechay György, Nechay Erzsébet (Babuka)

Testvérek:
Elemér Nechay de Felseis dr.,
Olivér Jenő Nechay de Felseis dr.

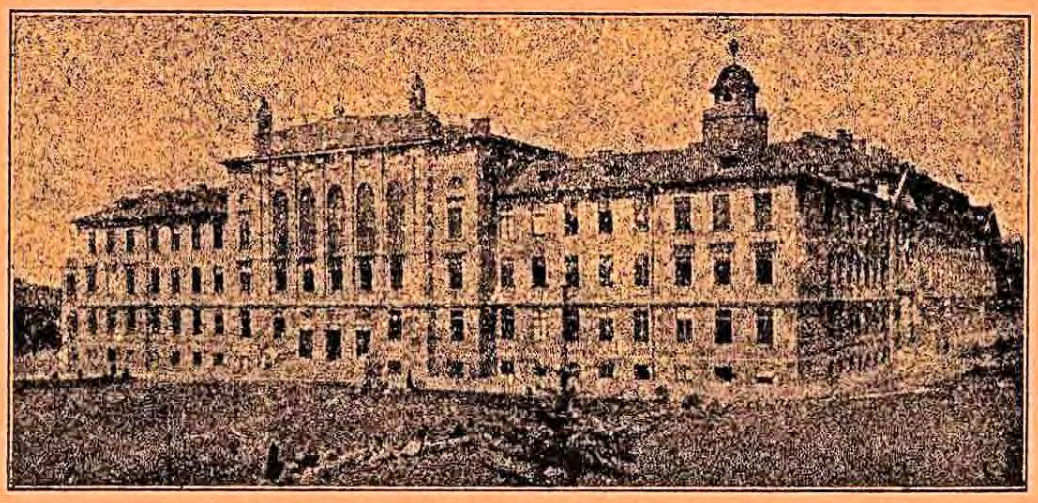

A
JÁSZÓVÁRI PREMONTREI KANONOKREND
GÖDÖLLŐI REÁLGIMNÁZIUMÁNAK ÉS
SZENT NORBERT-NEVELŐINTÉZETÉNEK

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1926—1927. ISKOLAI ÉVRŐL

KÖZZÉTESZI

STUHLMANN PATRIK Dr.

REKTOR-FŐIGAZGATÓ.

BUDAPEST, 1927.

KIR. MAGYAR EGYETEMI NYOMDA. VIII, MÚZEUM-KÖRÚT 6. GÓLYAVÁR.

I. *B)* osztály.

Osztályfőnök: *Aldorfai Benedek dr.*

	A tanuló neve, vallása	Magaviselet	Rendes tanulmányok: Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Mennyiségtan	Természetrajz	Rajz	Testgyakorlat	Rendk. Ének
	Adametz József	2	2	3	3	2	3	2	3	3	3
	Balogh István*	2	2	3	3	3	3	3	3	1	2
	Bágyoni Lajos*	2	3	3	3	3	3	3	3	1	3
	Bene László	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2
5	Berecz József*	2	2	2	3	1	2	2	1	2	2
	Berki Mátyás*	2	2	3	3	3	3	3	2	3	1
	***Bényi Mihály**	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Boga Gyula	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3
	Ferjancsik Lajos*	2	3	3	3	2	3	2	2	2	3
10	Fodor Ferenc*	2	2	3	4	2	3	2	3	3	2
	Gerlits Ferenc	2	3	3	3	2	3	2	3	1	2
	Hajek Pál*	1	2	2	3	3	3	2	1	2	1
	Hegedűs Ferenc*	1	2	2	3	2	2	2	3	1	3
	Hermann Gyula	2	3	3	3	3	3	2	3	1	1
15	Horváth László*	1	2	2	2	1	2	1	3	1	2
	Jánosy István	2	2	3	3	3	3	3	3	1	3
	Jánossy Pál*	2	2	3	3	3	3	2	3	2	2
	Juhász Lajos	1	2	2	2	1	3	2	1	1	1
	Katona István*	1	2	2	2	3	2	2	3	2	2
20	*Katona Lajos*	1	2	1	2	1	1	2	2	3	2
	Katona Miklós	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2
	Katzer Béla	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
	Király József*	2	2	2	3	2	3	3	3	2	1
	Kis József	1	1	1	2	2	2	2	1	1	1
25	*Knipfer Imre*	2	3	2	3	2	2	2	1	2	3
	Kovalik Vilmos*	2	3	3	4	3	4	3	3	2	3
	Kópor Mihály	2	3	2	3	2	3	3	3	2	1
	Kroffinger László*	2	3	3	3	3	4	3	3	2	3
	Kunik Jenő*	1	2	2	1	2	1	2	3	1	1
30	Maszlagi Sándor*	2	2	3	4	2	2	2	2	2	1
	Megyeri Lajos	1	1	2	3	3	2	3	2	1	1
	Mocsáry László	1	1	1	2	2	1	2	2	1	1
	Mojzsis Andor*	oszt. nem kap									
	Morhardt József	2	2	3	3	3	3	3	3	1	2
35	Nechay Tihamér	1	2	1	2	2	3	1	1	2	1

A BUDAPESTI KIRÁLYI MAGYAR

PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM

ALMANACHJA

FENNÁLLÁSÁNAK 301. TANÉVÉBEN

AZ

MCMXXXV—MCMXXXVI. TANÉVRE

LEZÁRATOTT 1936 AUGUSZTUS 31-ÉN.

MINDENNEMŰ UTÁNNYOMÁS TILOS

BUDAPEST,
KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA
1936

Morvay Zsigmond
Moskovits László
Mosó Endre
Moussong Tibor
Módlinger Henrik
Mucsányi Károly
Mucsányi Pál
Mucsi István
Munkácsy Andor
Nasch Pál
Naszvadi Mihály
Nádas Gyula
Nánássy-Mégay Ede
Nechay Olivér
lovag Nechay Tihamér
Neckuen József
Nedeczky Iván
Odry Lehel
Okrutay Ferenc
Olé Gyula
Onderka Gyula
Ónody Dezső
Opálény András
Oplatka János
Orbán Antal
Orbán Elek

Nasch Pál
Naszvadi Mihály
Nádas Gyula
Nánássy-Mégay Ede
Nechay Olivér
lovag Nechay Tihamér
Neckuen József
Nedeczky Iván
Neidenbach László

A BUDAPESTI KIR. MAGY.

PÁZMÁNY PÉTER-TUDOMÁNYEGYETEM

TANÁCSÁNAK

1938. OKTÓBER 3.-i ÜLÉSÉN MONDOTT

BESZÉDEK

I.

DR. KENÉZ BÉLA 1937/1938. TANÉVI RECTOR MAGNIFICUS

BESZÁMOLÓ BESZÉDE

II.

DR. VEREBÉLY TIBOR 1938/1939. TANÉVI RECTOR MAGNIFICUS

SZÉKFOGLALÓ BESZÉDE

III.

DR. DARÁNYI GYULA ORVOSKARI PRODÉKÁN

TANÉVMEGNYITÓ BESZÉDE

***

DR. VÁMOSSY ZOLTÁN

PÁZMÁNY-EMLÉKBESZÉDE

BUDAPEST
KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA
1939

142

13.

1939. február hó 11-én.

Jogtudományi doktorokká avattattak: Fehér Sándor, Jerfy Ervin, Kapus Géza, Kaszap Béla, Kovács Imre, Neidenbach László, Parlag Rezső, Radványi Antal, Rutkai György, Szőnyi Jenő Károly, Tóth Sándor, Vetter Béla.

Államtudományi doktorokká avattattak: felseizi lovag Nechay Tihamér, Szentirmai Tibor, derzsenyei és zsemberi Zsembery Gyula.

Budapest, 1940 február 22. XXXVIII. évfolyam, 8. szám.

PEST-PILIS-SOLT-KIS-KUN VÁRMEGYE
HIVATALOS LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, IV., VÁRMEGYEHÁZ
Megjelenik minden csütörtökön

Az alispán megbízásából szerkeszti:
DR. GÉCZY ANDRÁS
vm. tb. másodfőjegyző.

Előfizetési ár egy évre . . 24.— pengő
Egyes szám ára . . . . . 50 fill.
Hirdetési díj mm-soronként —.28 fill.
Előfizetési és hirdetési díj csekkszámla 55215.

1. Az első küldöttségnél szavaznak az A—G kezdőbetűs törvényhatósági bizottsági tagok, amely küldöttségnek

elnöke: Gosztonyi Tibor,

tagjai: dr. Galla Ferenc és Geréby Imre,

jegyzője lovag dr. Nechay Tihamér.

XLV. ÉVFOLYAM. BUDAPEST, 1940. NOVEMBER 24. 52. SZÁM

BELÜGYI KÖZLÖNY

KIADJA A MAGYAR KIRÁLYI BELÜGYMINISZTÉRIUM

MEGJELENIK RENDSZERINT MINDEN VASÁRNAP

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre hatóságok és hatósági közegek részére 20 pengő, magánosok részére 24 pengő.

CHEQUE-SZÁMLA SZÁMA: 100.900.

XLV. ÉVFOLYAM. BUDAPEST, 1940. NOVEMBER 24. 52. SZÁM

BELÜGYI KÖZLÖNY

KIADJA A MAGYAR KIRÁLYI BELÜGYMINISZTÉRIUM

MEGJELENIK RENDSZERINT MINDEN VASÁRNAP

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre hatóságok és hatósági közegek részére 20 pengő, magánosok részére 24 pengő.

CHEQUE-SZÁMLA SZÁMA: 100.900.

A Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi területre önkormányzati közigazgatási tisztviselők kinevezése.

A m. kir. belügyminiszter az 1940 : XXVI. tc. 3. §-ában kapott felhatalmazásra kiadott 7.800/1940. M. E. számú rendelet 14. §-a alapján ideiglenes hatállyal kinevezte:

Beszterce-Naszód vármegye törvényhatóságához: dr. *Szmolenszky* László főszolgabíró, kiszombori lakost alispánná, dr. *Mikes* József városi aljegyző, váci lakost vármegyei másodfőjegyzővé, dr *Csallner* Rolf besztercei, *Ilniczky* Aurél ügyvéd, besztercei, *Monda* János besztercei, dr. *Nechay* Tihamér vm. közigazgatási gyakornok, gödöllői, dr. *Okolicsányi* Gábor vm. közigazgatási gyakornok, nagykállói és *Pop* István sajónagyfalui lakost vármegyei aljegyzővé, dr. *Vernes* Gyula ügyvéd,

A Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi területre önkormányzati közigazgatási tisztviselők kinevezése.

A m. kir. belügyminiszter az 1940 : XXVI. tc. 3. §-ában kapott felhatalmazásra kiadott 7.800/1940. M. E. számú rendelet 14. §-a alapján ideiglenes hatállyal kinevezte:

Beszterce-Naszód vármegye törvényhatóságához: dr. *Szmolenszky* László főszolgabíró, kiszombori lakost alispánná, dr. *Mikes* József városi aljegyző, váci lakost vármegyei másodfőjegyzővé, dr *Csallner* Rolf besztercei, *Ilniczky* Aurél ügyvéd, besztercei, *Monda* János besztercei, dr. *Nechay* Tihamér vm. közigazgatási gyakornok, gödöllői, dr. *Okolicsányi* Gábor vm. közigazgatási gyakornok, nagykállói és *Pop* István sajónagyfalui lakost vármegyei aljegyzővé, dr. *Vernes* Gyula ügyvéd,

1940. november 29.

ÁRA 10 FILLÉR (3 LEJ)

ELLENZÉK

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kolozsvár, Mussolini-út 4. Telefon: 31—89. Nyomda: Egyetem-utca 8. szám. Telefon sz.: 29—23.

ALAPITOTTA BARTHA MIKLÓS
Felelős szerkesztő és igazgató:
DR. OROS LÁSZLÓ

Kiadótulajdonos: PALLAS R. T. Kolozsvár. Előfizetési árak: havonta 2.70, negyedévre 8, félévre 16, egész évre 32 pengő.

LXI. ÉVFOLYAM, 273. SZÁM. PÉNTEK KOLOZSVÁR, 1940 NOVEMBER 29.

Az erdélyi megyék és városok új tisztviselői kara

KOLOZSVÁR, november 28. (Saját tud.) November 26-ával a katonai közigazgatás szerepét átvette a polgári közigazgatás. Ezzel kapcsolatban közöljük az erdélyi megyékhez és városokhoz a belügyminiszter által eszközölt kinevezéseket:

Besztercenaszód vármegye

Dr. Szmolenszky László alispán, dr. Mikes József másodfőjegyző, dr. Csallner Rolf, Ilniczky Aurél, Monda János, dr. Nechay Tihamér, dr. Okolicsányi Gábor és Pop István vármegyei aljegyzők, dr.

MAGYARORSZÁG KÖZHIVATALAINAK CIM- ÉS ADATTÁRA

ÁLLAMI, VÁRMEGYEI, VÁROSI, KÖZSÉGI ÉS EGYHÁZI HIVATALOK ÉVKÖNYVE

1942.

FŐSZERKESZTŐ:

Dr. bellusi BAROSS ENDRE

m. kir. gazd. főtanácsos, orszgy. képviselő

SZERKESZTŐ:

TAKÁCS JÓZSEF

2135

IV. ÉVFOLYAM

MAGYARORSZÁG KÖZHIVATALAINAK CIM- ÉS ADATTÁRA KIADÓHIVATALA

BUDAPEST, V., BANK-UTCA 7. TELEFON: 120-537.

BESZTERCE

Sz. kir. m. város. 16.282 lakos. (Beszterce-Naszód vm.) Várm. székh. helyben.

Beszterce-Naszód vm. Főispáni Hivatala, Beszterce. Tel.: 27. — Főispán: bethleni Bethlen Béla gr. dr. — Főispáni titkár:

Beszterce-Naszód Vármegye Alispáni Hivatala, Beszterce. Mussolini-u. 56. Tel.: 14., 160., 70. — Alispán: Szmolenszky László dr. — Főjegyző: Lázár János dr. — II. főjegyző: Mikes József dr. — Tiszti főügyész: Vernes Gyula dr. — Aljegyzők: Csallner Rolf dr., Nechay Tihamér dr., Desbordes Viktor dr., Szentgyörgyi István dr., Szabó Pap Zoltán dr. — Irodaigazgató: Bágyoni Csegezy Dénes.

1943. június 1.

Használjuk a Vármegyei Tisztviselők Otthonát! Budapest, II., Pala-utca 11/a. Tel.: 350-343

XXXVIII. évfolyam. 16. szám. Budapest, 1943. junius 1.

A VÁRMEGYE

KÖZIGAZGATÁSI ÉS EGYESÜLETI KÖZLÖNY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, II., PALA-U. 11/a. a Vármegyei Tisztviselők Orsz. Árvaháza és Otthona székházában
Telefon: 350-343.
Megjelenik minden hó 1., 10. és 20-án

A VÁRMEGYEI TISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS LAPJA

Felelős szerkesztő: DR. HUNYADI-BUZÁS ENDRE országgyűlési képviselő, ny. vármegyei főjegyző.

ELŐFIZETÉSI DIJ:
Egész évre ... 24 pengő
Félévre ... 12 pengő
A 8322/920. B. M. sz. rendelet értelmében közpénztárak terhére megrendelhető.
Postatakarékp. csekksz.: 22.030
Pályázati hirdetmények közlési dija mára soronként 80 fillér.

A belügyminiszter *Beszterce-Naszód* vármegye ideiglenes hatállyal kinevezett tisztviselői közül *Beszterce-Naszód* vármegye törvényhatóságához dr. *Mikes* Józsefet vármegyei főjegyzővé, dr. *Sudár* Józsefet vármegyei másodfőjegyzővé, dr. *Desbordes* Viktort, dr. lovag *Nechay* Tihamért, dr. *Csallner Rolf* Richárdot, dr. *Szentgyörgyi* Istvánt, dr. *Szabó-Pap* Zoltánt és dr. *Kétyi* Andrást vármegyei aljegyzőkké, dr. *Vernes* Gyulát vármegyei tiszti főügyészszé, dr. *Gondosch* Viktort vármegyei árvaszéki elnökké, dr. *Sándor* Andrást, dr. *Virágh* Károlyt és dr. *Crisan* Tituszt vármegyei árvaszéki ülnökökké, dr. *Péter* Sándort a besztercei felső-, *Thellmann-Bidnert* a besztercei alsó-, *Kovrig* Gábort a naszódi és dr. *Borbás* Gyulát az óradnai járások főszolgabíráivá, dr. *Monda* Jánost, *Ilniczky* Aurélt, *Gergely* Ferenc Boldozsárt és dr. *Dobray* Lászlót szolgabírákká kinevezte. — A belügyminiszter *Gö-*

1944. június 3.

Budapest, 1944. 124. szám. Szombat, junius 3.

BUDAPESTI KÖZLÖNY.

HIVATALOS LAP.

Hivatalos hirdetések díja, a 300 szót meg nem haladó ingó- és ingatlanárverések kivételével, az első 10 szóért **46** ar. f, minden további 10, vagy kevesebb szóért **30** ar. f, mely előre fizetendő. — **Magánhirdetések** egyszeri közlési díja egy hasáb, egy m/m térfogat után **64** ar. f.

Ezek a díjak fizetendők nemcsak a Hivatalos Értesítőben megjelenő teljes szövegű hirdetések után, hanem a főlapban közzétett kivonatokért is.

Ezenfelül fizetendő a támpéldány ára, a bélyegilleték és az esetleges portóköltség.

A 300 szót meg nem haladó ingó- és ingatlanárverési hirdetmények hirdetési díja budapesti hirdetők részére 9·— ar. P, vidéki hirdetők részére 10·— ar. P, mely átalányösszegben egy támpéldány ára, a bélyegilleték, a vidékről feladott hirdetéseknél a támpéldány- és nyugtakézbesítés költségei is bennfoglaltatnak.

A 300 szót meghaladó ingó- és ingatlanárverési hirdetmények hirdetési díjára nézve az egyéb hivatalos hirdetmények díjszabása mértékadó.

Szerkesztőség: Budapest, I., Vár, Kapisztrán-tér 1. sz. — Telefon: 160-453.
Kiadóhivatal: Budapest, I., Vár, Kapisztrán-tér 1. sz. — Telefon: 160-464.
Fiókkiadóhivatal: Budapest, V., Szalay-utca 10—14. sz.

A m. kir. postatakarékpénztári számla száma: **157.805.**

A Budapesti Közlöny előfizetési ára és feltételei

Közintézetek számára az előfizetés legrövidebb időtartama egy év.

Egy éves előfizetés ára	26·— ar. P
Magánosok számára az előfizetés legrövidebb időtartama egy negyed év.	
Negyedévi előfizetés ára	15·50 „
Félévi „ „	31·— „
Egy évi „ „	62·— „
Egyes szám ára 8 oldal terjedelemig	—·26 „
„ „ „ további 8 oldalanként	—·26 „

Hivatalos Értesítő előfizetési ára

Havonként **7·70** ar. P, negyedévenként **23·10** ar. P, egyes szám ára —·32 ar. P

Az „**Országos Törvénytár**"-ra az előfizetés az egyes füzeteknek a m. kir. belügyminisztérium által megállapított ára alapján történik. — Az elszámolásra küldendő összeg egy évre **20·—** ar. pengő.

A m. kir. belügyminiszter az 1942 : XXII. tc. 3. §-a alapján Beszterce-Naszód vármegye törvényhatóságához *dr. lovag Nechay Tihamér* vármegyei aljegyző, besztercei lakost vármegyei másodfőjegyzővé kinevezte. (39.462/1944. III. B. M. szám.)

1944. július 25.

LXII. évfolyam 166. szám

Sepsiszentgyörgy, 1944 július 25., kedd

Székely Nép

ELŐFIZETÉSI DÍJAK:
Egy hónapra — — — 5.20 pengő
Negyed évre — — — 15.— pengő
Fél évre — — — — 30.— pengő
Egy évre — — — — 60.— pengő
Csekkszámla: 72.254

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP
KIADÓTULAJDONOS:
JÓKAI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
SEPSISZENTGYÖRGY
GRÓF TELEKI PÁL-UTCA 4 SZÁM
Szerkesztőségi távbeszélő 59
Kiadóhivatali távbeszélő 109
Kéziratokat nem adunk vissza

— Kinevezések. A belügyminiszter Nechay Tihamér dr. vármegyei másodfőjegyző beszterczei lakost Ujpest városhoz tanácsnokká kinevezte.

MAGYARORSZÁG
TISZTI CÍM- ÉS NÉVTÁRA

51. ÉVFOLYAM.

1342./24.

Állami Levéltár

1944.

SZERKESZTI ÉS KIADJA

A M. KIR. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL.

ÁRA 30 PENGŐ.

BUDAPEST, 1944.

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI NYOMDA.

2000/1944.

Beszterce-Naszód vármegye

(Székh.: Beszterce)

Főispán: bethleni **Bethlen** Béla gr. dr.
Főispáni titkár: **Nechay Tihamér** lovag dr. vm. aljegyző.

Dr. Nechay Tihamér a II. világháború után szobafestőként dolgozott, és hétvégeken vendéglőben muzsikált.

A Timi bácsi 1961-ben nászajándékként kitapétázta a Budapest, IX., Közraktár utcai szobánkat. (KT)

X7 H 33

86/8

augusztus

1986 AUG 12

JATE KÖZPONTI KÖNYVTÁRA Időszaki kiadványok SZEGED

KRITIKA

MŰVELŐDÉSPOLITIKAI ÉS KRITIKAI LAP

Ismeretlen Ady-vers 1901-ből

Fejtő Ferenc a Szép Szóról és József Attiláról

József Attila és az illegális kommunista párt viszonyáról

Lukács Györgyre emlékezik Tolnai Gábor

Az ellenforradalmi rendszer történetéhez: Részletek Bethlen István, Bethlen Béla, Kozma Miklós és Náray Antal emlékiratából

ÁRA: 8 Ft

Bethlen Béla: Erdély kormánybiztosa voltam

(részlet)[1]

A katonai közigazgatás[2] Észak-Erdélyben [1940.] november 26-ig működött, amikor azt a polgári közigazgatás váltotta fel. Körülbelül tíz nappal ezen időpont előtt üzenetet kaptam, hogy sürgősen menjek be Kolozsvárra – akkor ugyanis Bethlenben laktam.

Kolozsvárra megérkezve a városházára irányítottak, ahol már nagy társaságot találtam. Észak-Erdély összes magyar intézményei vezetőin kívül ott volt Teleki Pál miniszterelnök, Pataki Tibor államtitkár, Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter, továbbá a belügyminisztérium megyei és városi főosztályainak vezetői, dr. Sótonyi Gábor és dr. Sass Elemér. Az értekezlet egyedüli tárgya a megyei és városi polgári közigazgatás megszervezése volt.

Amikor itt végeztek, Teleki megkért, hogy kísérjem el őt és társait Désre. A dési értekezletnek – amelyen számos Szolnok-Doboka vármegyei hangadó személy vett részt – ugyanaz volt a tárgya. Itt ugyancsak jelen volt a katonai közigazgatás ottani parancsnoka, Thold tábornok.[3]

Désről a budapesti urak tovább utaztak Beszterce, ahová engem is magukkal vittek. Az ottani értekezleten a magyarság vezetőin kívül még

Bethlen Béla

továbbiakra nézve. Ezzel 9 óráig el kellett készülnöm. 9-től 11-ig az egyes hivatalfőnökök jöttek hozzám referálni; ennek rendjén minden folyó problémát részletesen megbeszéltünk. Azután következtek a felek fogadása, ami du. 2 óráig eltartott; utána még átnéztem és aláírtam azt az anyagot, amelyet a titkárom 9-től 2-ig elkészített. Ilyen munkabeosztás mellett maradt még két szabad délutánom – péntek és szombat – ezeket kiszállásokra használtam fel, mert hiszen a két megyében számtalan helyen, egyidejűleg folytak különböző munkák: út, vasút, hídépítések, továbbá iskolák, községházak, zöldkeresztes, Oncsa, meg útőrházak építése. Mindezen munkálatokat többször megtekintettem és ellenőriztem. A megyei városok polgármesteri, valamint minden főszolgabírói hivatalt is meghatározott időközökben meg kellett vizsgálnom. A két megye területén úgyszólván minden vasárnapon volt olyan esemény, ünnepély, stb., amelyen illő volt megjelennem. Állásom megkívánta volna azt, hogy valamelyes társadalmi életet is éljek, de erre már sehogy sem jutott időm; sokszor még az egyes parancsnokok, vagy hivatalfőnökök szokásos tisztelgő látogatását is csak nagy későre tud-

A főispán a vármegyei közigazgatási tisztikar aljegyzőinek sorából választhatta ki a titkárját. Én Besztercén – miután előzőleg az aljegyzők között seregszemlét tartottam – dr. Nechay Tihamért választottam magam mellé közvetlen munkatársamnak. Az ő édesapja sem volt már száz százalékban magyar származású, édesanyja Beszterce-Naszód vármegyei román nő volt, egy ro-

mán lelkész lánya. Tudatosan és céltudatosan cselekedtem így, mert ezzel is azt akartam kihangsúlyozni a vármegye lakosságának túlnyomó többségben levő románsága előtt, hogy velük szemben mentes vagyok minden előítélettől. Másrészt útmutatásnak, figyelmeztetésnek szántam a megyei és állami igazgatás valamennyi ágazatának vezetői, a hivatalfőnökök részére, hogy mindenkor számolniok kell a helyi adottságokkal és a realitásokat nem hagyhatják figyelmen kívül. Választásommal kétségtelenül nagy kockázatot és felelősséget vállaltam magamra, hiszen róla tudtam ugyan, hogy kifogástalan megjelenésű és modorú fiatalember, de addigi közszolgálatáról édes keveset hallottam. Hamarosan meggyőződhettem azonban arról, hogy választásom a legszerencsésebb volt, mert alapos felkészültsége mellett szorgalmával, megbízhatóságával és egész magatartásával arra törekedett, hogy meghálálja az előlegezett, korlátlan bizalmat. [...]

GÖDÖLLŐI PREMONTREI ÖREGDIÁKOK EGYESÜLETE

1996/2

"Historia est magistra vitae."

Az utóbbi évek magyar és külföldi eseményeinek ismeretében ennek a régen sokszor idézett klasszikus mondásnak a végére pont helyett inkább kérdőjelet tettem volna, ha nem befolyásoltak volna a régi, kedves beszélgetések erről a kérdésről néhai szeretett igazgatónkkal, Kumorovitz Bernáttal, a történettudományok akadémikus doktorával. Ő, ugyanis 19oo-ban született, így átélte történelmünk utolsó századának minden jelentős eseményét. Talán éppen ezeknek a tapasztalatoknak hatására változtatott a cikkben olvasható szólásmondás állítmányán, s így már elfogadhatóbbá tette ezt vitapartnerei számára: „A történelem az élet tanítómestere *lehet*" Ebben az értelemben használva értékelte és magyarázta meg pl. a milleneum utáni korszak „fényeit és árnyait", gyakorta saját élményeit felidézve. Gyermekként a családi körben hallott a felvidéki magyarok, szlovákok és ruszinok tömeges Amerikába vándorlásáról, elemi iskolásként élte át 19o7-ben az ún. Apponyi-nyelvtörvény végrehajtását, amely „bár szándékában nemes volt, a nemzetiségek felizgatásához s a magyar állameszmétől való elidegenítéséhez nagyban hozzájárult". (Kat. Lex. 1931.I.1o1)

A múlt kendőzetlen ismeretében értelmesebben, világosabban vállalhatjuk a jelent és a kisejthető jövőt minden lehetőségével együtt. Ebben a vállalásban segíteni fog továbbra is bennünket keresztény hitünk, annak az ígéretnek megtapasztalása és megélése, hogy „az Istent szeretőknek minden a javukra válik" (Róm 8, 28). Ezzel a közös reménységgel és bizakodással köszönt benneteket
Gödöllőről 1996 nehéz őszén

Fényi Ottó O. Praem.
az Egyesület elnöke

A második részben a jubiláló osztályok küldöttei szóltak. Dr.Roller Kálmán 83 évesen;(1924-ben kezdtek és 1931-ben ők voltak az első érettségizők, köztük Rónay György..) a 65 éves évforduló alkalmával:

- Két mondatot 65 év után sem tudok elmondani. Nem akarok én Kanadából utolsó mohikán lenni, ne legyenek azok a fiatalok sem, akik itthon tanulnak. Hatvanöt év nagyszerű iskola volt nekem,ezek közt a falak közt szenvedélyes miniszráns voltam. A többiek még aludtak, amikor hajnalban már lopóztam le... 1924-ben már itt voltam és itt érettségiztem gróf Klebelsberg Kunó kultuszminiszterünk, elnök előtt. Nem álmodom: ez az új ébredésem tanúja lehet. Így tanultam: idézem - Ne beszélj sokat, mondd el röviden és ülj le !

És leült !

Ebből az első érettségizö osztályból ez alkalommal beteg feleségét ápoló, alapitványt tevő Windisch-Graetz Vince most nem volt jelen: nevében adták át az alapitványi díjat két mai diáknak, - a gimnázium részére cimeres nemzeti lobogót.

60 éve: 1936-ban érettségizettek nevében, mint küldött Scossa Géza jelent meg és szólt. (Maga az osztály egy héttel előbb a Szent Mihály kápolnában, majd a Margitszigeten tartott találkozót, több külföldi és nem túl jó testi kondícióban lévő osztálytársuk kerdvéért.) Heten jöttek össze a volt diáktársak közül. Ez alkalommal Hajdu Zoltán osztálytársuk 50 ezer forintot adott az Alapítvány javára, az iskola fejlesztésére. Ő maga ez alkalommal Resch tanárúrra is visszaemlékezett, aki megalapozta zenei műveltségüket. Ez nem csak a klasszikus zene terén mutatkozott meg, modern zenét is játszottak, köztük Nechay Tihamér, aki maga tíz hangszeren játszott ! Előadták feketére kormolt képpel Irwing Berlin híres számát, az Alexanders Ragtim Band-et. Sohasem tudott ministrálni, mert minden miséhez ők adták a zenei kiséretet...

Nosztalgiával emlékezett vissza arra az időre, amikor még létezett a körnös - tenyeres - lehajlós fenyítés (nyilván volt része benne..). Az orgonát nagy lelkesedéssel fujtatták, a kántor úgy kellet, hogy figyelmeztesse: már fent van a gomb ! Visszaemlékezett az atlétikai sikerekre, milyen öröm volt a tanároknak, hogy a Vác-Aszód-Gödöllő versenyen a gödöllői csapat sok sikert aratott. Megemlékezett Gödöllőn közismert testvéreiről: Zoli, aki tengerész lett - Csoki volt a beceneve - és bejárta a világot, már nem él. Csuli már nem Gödöllőn érettségizett, huga is, aki 1927-ben született, meghalt, ő van még egyedül..

Kanadából két hétre, főképp erre az alkalomra jött haza az Uray házaspár és ő szólt az 55 éve, 1941-ben érettségizettek nevében. Elmondta: erettségi után a Debreceni Gazdasági Akadémiát végezte el, diszoklevéllel tüntették ki. Megrendülten találta meg a tablókon István testvére arcképét, akivel igy tudott összejönni, mert ő hősi halált halt.. Vele emlékszik a halottakra, az áldozatokra, amit Magyarországért hoztak. Ő, aki messziről jött azt mondja, hogy az Ur azért hivott, hogy vissza is adjon és büszkén mondhassa a jelmondatot: Virtute Vinces !

Elmondja: legjobban a hittan órákat szerette, mert református lévén, hetente kétszer kimehetett a hittan órára a községbe.. majd visszatérve a visszaadás kérdésére: egy kis csalódás érte az ökumenikus mozgalom révén, ugyanis ahol béke van, ott segítenek és Magyarországon is épitenek házat és erre augusztus 7-től kerül sor a mozgalom vezetőjer, Jimmy Carter személyes vezetésével, de sajnos nem Gödöllőn, mint először tervezték, hanem Vácott, de oda is hazajön épitkezni. Mindez Magyarország érvényesülését segíti és nézzünk bizalommal a jövő felé.. - fejezte be.

Utolsónak az 1951-esek nevébenm Kőrösfői László szólalt fel. Elmondta: ők már nem a premontrei gimnázium falai közt végeztek. Tanulmányikat még itt kezdték, három évet még mint premontrei diákok, majd az államositott iskolában, egy ideig a Hamvai kuriában, végül szétszóródva, ki hol tudott, de már nem premontrei diákként.. De a szellemi - lelki alapokat a premontreiektől kapták. Míg idejártak, ide is tartoztak ! Gánton - ahol. a bauxitot bányászták - voltak cserkésztáborba az államositás idején. A püspökszilágyi tábor a legemlékezetesebb: már csak sójuk maradt a táborozás végére, azt adták el, de az már az utiköltségre nem volt elég, igy a csapat egy része, ő maga is, gyalog jött haza Gödöllőre. Felejthetetlen sitúrákon vettek részt, köztük Fényi Ottó is. Ugyancsak vidám pillanatokat élt meg a Hamvai kurián. Az orosz órát nem pedagógus, hanem egy orosz asszony -feleség- tartotta, aki nem vette észre, hogy a hátsósorokból szökdösnek a diákok, egyre ritkulnak és az óra végére már csak az első sorok vannak ott.

Azt is mondta: Ahol az igazgató olyan fiatal, mint Fényi Ottó, ott nonszensz öregdiákról beszélni.

Végül a templom üvegablakáról szólt, ő nem csak mint öregdiák nézi, hanem mint Nagy Sándor leszármazottja, a Kőrösfői-Kriesch család tagja. Emlékeztett végül rá, hogy Erdélyben, Marosvásárhelyen is láthatók nagyapja, Nagy Sándor freskói.

Endrei Gyula a francia tagozatú gimnáziumról emlékezett meg. Külön egyesületük van, beszámolt róla. Egykori tanáraik közül, 80 évesek bár, de még leveleznek velük. Az egyik igy irt:

- Ha nem jön a szovjet megszállás, el sem hagytam volna az országot.

Leveleikből a visszavágyás hangja hallható. Egyébként volt olyan tanáruk is, aki szovjet fogolytáborból került közéjük. Gyakorlati javaslata van. Mivel 1946-ban egy diák sem érettségizett köztük: az első 50 éves találkozót, mivel 1947-ben már tizenöten érettségiztek, jövőre ünnepélyes körülmények közt tartsák meg és franciaországi tanáraikat hívják meg !

Polcz Iván, az Egyesület újonan választott főtitkára beszámolóját Szent Pál szavaival kezdte: TANUSÁGOT KELL TENNI ! Ez a tanúbizonyság szászszorosan hat a tengeren túlról is.. A jelen és a közeljövő kihívásaira segíteni kell a Rendet és az iskolát !

Bejelentette, hogy a szervező titkárok Dragsits Imre és Fejéregyházi Sándor. Külön köszöni a Tájékoztató megjelenését, ami az ő tevékenységüknek köszönhető. Egy Emlékkönyvet kívánnak kiadni, továbbra is kéri a birtokban lévő anyagot kiegészítésre.

Kiemelt: új tagunk Béres József -a Béres cseppek feltalálója. Felhívja a résztvenni szándékozók figyelmét a június 15-i kassai útra.

A záró szavakat Fényi Ottó perjel, igazgató mondta:

- Nem lehetett nem azt csinálni, amit csináltunk - mondta, a Gondviselés irányitott bennünket. Előttünk a jövő gondjai, de nem félek és bizom a tagságban, egy magasabb eszményért.

A Himnusz eléneklésével végződött az ünnepség, de a volt gimnázium előtt még csoportokba verődve emlékeztek a résztvevők.

Isten kegyelmével ismét szép Norbert napunk volt !!!

Fazekas Mátyás.

60 éve: 1936-ban érettségizettek nevében, mint küldött Scossa Géza jelent meg és szólt. (Maga az osztály egy héttel előbb a Szent Mihály kápolnában, majd a Margitszigeten tartott találkozót, több külföldi és nem túl jó testi kondícióban lévő osztálytársuk kerdvéért.) Heten jöttek össze a volt diáktársak közül. Ez alkalommal Hajdu Zoltán osztálytársuk 50 ezer forintot adott az Alapítvány javára, az iskola fejlesztésére. Ő maga ez alkalommal Resch tanárúrra is visszaemlékezett, aki megalapozta zenei műveltségüket. Ez nem csak a klasszikus zene terén mutatkozott meg, modern zenét is játszottak, köztük Nechay Tihamér, aki maga tíz hangszeren játszott ! Előadták feketére kormolt képpel Irwing Berlin híres számát, az Alexanders Ragtim Band-et. Sohasem tudott ministrálni, mert minden miséhez ők adták a zenei kiséretet...

Dr. Nechay Tihamérné, született: óvári Hávor Erzsébet (1923. július 24. - - Gödöllő, 2006. szeptember 26.) emléke

GÖDÖLLŐI LOKÁLPATRIÓTA HAVILAP

SZOLGÁLAT

Kiadja a Gödöllő Városáért Alapítvány Ára: 20 Ft

Gödöllő, 1993. november

Caritas-segítség a szigetvári menekülttáborba

Ez év nyarán felhívásunkra megmozdult városunk lakossága. Gyűjtést hirdettünk a Horvátország területén lévő lerombolt Szentlászló Szigetvárra menekült idős lakói, valamint unokáik számára.

Hirdetésünk nyomán pénzt és még használható ruhát, cipőt adományoztak városunk lakói, melyet a szigetvári várban élő szentlászlóiak nagy örömmel fogadtak.

Szállítóeszköz hiányában csak október 21-én sikerült az adományokat eljuttatni.

Megdöbbenve és szomorúan tapasztaltuk, hogy a vár újabb menekülteknek ad otthont. Október 10-e táján baranyai családoknak 10-15 perc alatt kellett otthonaikat elhagyniuk. Elmondásuk szerint a magyar nemzetiségű, még hadrafogható férfiakat behívják és a legveszélyeztetettebb területekre viszik őket harcolni. Szülők és feleségek siratják hozzátartozóikat. Segítségünk a legjobbkor érkezett. Szomorú és megható volt találkozásunk a menekültekkel. Ezúton szeretnénk köszönetet mondani azoknak, akik elősegítették és lehetővé tették, hogy a felajánlott adományaikat a helyszínre juttassuk.

Iszlai Ibolya, Nechay Tihamérné, Dóka Dezső, Dr. Vámos János főorvos, gödöllői lakosok, és nem utolsósorban a

PEST MEGYEI HÍRLAP

XXXVIII. ÉVFOLYAM, 230. SZÁM | Ára: 17,50 forint | 1994. OKTÓBER 1., SZOMBAT

Népszavazást az expóért!

Az alábbiakban folyamatosan közreadjuk azok nevét, akik támogatják, hogy az 1996-os magyarországi expóról népszavazás döntsön, s e szándékukról lapunkat tájékoztatták:

Varga Ernő, Varga Ernőné, Ivánka Zsófia *Bp. II.;* **Kovács István** *Budaörs;* **dr. Horváthné sz. Nechay Katalin, Hávor Józsefné, Horváth Márk, dr. Horváth József, Nechay Erzsébet, dr. Nechay Tihamérné** *Gödöllő;* **Nemes Lajos, Ne-**

Katalin Nechay de Felseis

Geni World Family Tree kategóriában

Mentse el ezt a bejegyzést, és válassza ki a családfához hozzá

MyHeritage

Név	Katalin Nechay de Felseis
Nem	Nő
Születés	1952 július 29
Elhalálozás	2017 június 11
Apa	Tihamér Nechay de Felseis Dr.
Anya	Erzsébet Hávor de Óvár
Házastárs	<<Private>> Horváth dr.
Gyermek	Márk Horváth-Tomka dr.
Testvérek	<<Private>> Nechay de Felseis <<Private>> Nechay de Felseis

Dr. Horváthné Nechay Katalin (1952-2017) emléke

PEST MEGYEI HÍRLAP

XXXVIII. ÉVFOLYAM, 230. SZÁM | Ára: 17,50 forint | 1994. OKTÓBER 1., SZOMBAT

Budapest, 1994. október 1.

Népszavazást az expóért!

Az alábbiakban folyamatosan közreadjuk azok nevét, akik támogatják, hogy az 1996-os magyarországi expóról népszavazás döntsön, s e szándékukról lapunkat tájékoztatták:

Varga Ernő, Varga Ernőné, Ivánka Zsófia *Bp. II.;* **Kovács István** *Budaörs;* **dr. Horváthné sz. Nechay Katalin, Hávor Józsefné, Horváth Márk, dr. Horváth József, Nechay Erzsébet, dr. Nechay Tihamérné** *Gödöllő;* **Nemes Lajos, Ne-**

bikoli Dr. Horváth Mihály (Szentes, 1809. október 20. - - Karlsbad, 1878. augusztus 19.) emléke

Horváth Amália özvegy Krikay Ágostonné, Horváth Katalin férjezett Lavatka Józsefné, Horváth Alajos a m. kir. államvasutak igazgató helyettese, számos rokonaik nevében is, bánatos szívvel jelentik felejthetetlen testvérük

MÉLTÓSÁGOS ÉS FŐTISZTELENDŐ

HORVÁTH MIHÁLY

[illegible] apátnak s. t. l.

folyó évi augusztus hó 19-én, élte 69-ik évében Carlsbadban rövid szenvedés után történt elhunytát

A boldogult hült teteme folyó augusztus hó 25-én ½5 órakor fog pipa-utcza 6. számú saját házából a kerepesi köztemetőbe örök nyugalomra helyeztetni

Az engesztelő szent mise áldozat pedig hétfőn f. hó 26-án délelőtt 10 órakor fog a Ferencz-rendiek templomában az Úrnak bemutattatni

Budapest 1878 augusztus hóban

Legyen áldott emléke!

Entreprise de pompes funèbres (kígyó-utcza 1. sz.)

Nyom. Burián M., Budapest.

Mihály Horváth De Bikol

MyHeritage családfák • A Muzslai család, kezelője: Barnabás Muzslai

Születés	1809 október 20 - Szentes, Csongrad, Ungarn
Halál	1878 augusztus 19 - Karlsbad
Szülők	József Horváth, Erzsébet Werner (Born Werner)
Testvérek	Alajos Horváth, József Horváth, <Private> Ivánkovitsné (Horváth), Amália Krikay Ágostonné (Horváth), <Private> Lavatka Józsefné (Horváth)
Feleség	Marie Michelle Voignoux Horváth (Voignoux (Völgyessy))
Gyermekek	Mária Michaela Ernesztine Kristóffy (Horváth), Mária Michaela Ernesztina Kristóffy (Völgyessy) Kristóffy (Horváth De Bikol), Nesztor Horváth De Bikol, Jenő Horváth De Bikol, Albert Horváth De Bikol, Sándor Horváth De Bikol

MyHeritage családfák kategóriában
Mihály Horváth De Bikol

Név	Mihály Horváth De Bikol
Születés	1809 október Szentes, Csongrad, Ungarn
Egyetem befejezése	1828 Budapest, Ungarn
Tanulmányok	geistlicher Seminar, Theologie Vác, Pest, Ungarn
Tanulmányok	Gymnasium Szeged, Szeged, Ungarn
Foglalkozás	Erzieherstelle in dem Haus des Grafen Erdödy1841 Wien, Österreich
Foglalkozás	Professor der ungarischen Sprache und Literatur am Theresianum1844 Wien (
Foglalkozás	Propst zu Hatvan1847 Hatvan, Heves, Ungarn
Foglalkozás	vom Kultusminister Eötvös zum Bischof von Csanád und zum Mitglied der Magnatentafel ernannt184 8
Foglalkozás	V. Ferdinánd király csanádi püspökké nevezte ki1848
Foglalkozás	das Portefeuille des Kultus und des öffentlichen Unterrichts erhielt1849
Foglalkozás	einige Zeit Erzieher im Haus der Gräfin Károlyi war1849 Zürich, Zürich, Schwei
Lakhely	Paris, Brüssel, Zürich 1849

Freiheitskampf / Szabads	vom Kriegsgericht in contumaciam zum Tod verurteilt wurde1851
Lakhely	Genf, Schweiz 1862
Esküvő	Házasság a következővel: Marie Michelle Voignoux Voignoux (Völgyessy) (Horváth) 1864 Ferney-Voltaire, Haute-Savoie, Rhone-Alpes, France
Freiheitskampf / Szabads	wurde er amnestiert1867
Foglalkozás	erhielt von der ungarischen Regierung eine dotierte Abtei, beteiligte sich wieder am politischen Leben1867
Foglalkozás	zum Deputierten erwählt1876 Budapest, Ungarn
Elhalálozás	1878 augusztus 19 Karlsbad reggel 5 órakor tüdoszélhudés

Családtagok

Szülők	Dr. József HorváthErzsébet Werner (Born Werner)
Feleség	Marie Michelle Voignoux Horváth (Voignoux (Völgyessy)) 1834 - 1904
Testvérek	Alajos Horváth1824 - 1890 <Private> Ivánkovitsné (Horváth) <Private> Lavatka Józsefné (Horváth) József Horváth Amália Krikay Ágostonné (Horváth)
Gyermekek	Mária Michaela Ernesztine Kristóffy (Horváth) 1865 - 1944 Nesztor Horváth De Bikol1866 - 1876 Albert Horváth De Bikol Mária Michaela Ernesztina Kristóffy (Völgyessy) Kristóffy (Horváth De Bikol) 1865 -? Dr. Jenő Horváth De Bikol1875 - 1934 Sándor Horváth De Bikol

Fényképek

Horváth Mihály történeti előadása Erzsébet királyné előtt

Forrás: https://mek.oszk.hu/05700/05790/html/05.htm

Horváth Mihály Budapest, IX. Pipa utcai háza

9.Tv - Ferencvárosi séták - Horváth Mihály élete 2013.09.16.

Videók Horváth Mihály
Budapest, IX. Pipa utcai házáról:

https://youtu.be/2eCt0CkcIwA

https://youtu.be/cMTzwmlA8AM

https://youtu.be/ckDNT-qbnCE

1978. szeptember 15.

Horváth Mihály végrendelete. Jeles történetirónk hátrahagyott vagyona: a csillag-utczai háromemeletes ház (értéke kétszázezer forint, nyolczvanezer forint teherrel), a rákos-palotai villa, könyvtár, négy kocsi, 25 darab magyar jelzálogbank-részvény, 25 mátrai bányarészvény, kétezer forint arany rente, huszezer forint biztositási police s a művek könyvárusi jövedelme. A mult év deczemberében irt végrendelet szerint, melyet Fraknói Vilmos, Weisz Bernát és Orosz Mihály irtak alá, e vagyont Völgyesy Mária Michaela asszony (előbbi nevén Vuagnoux) örökli, mint élethosszig tartó haszonélvezetet, de ha férjhez megy, a haszonnak csak egy harmadát élvezi. Halála után két gyermeke: Ernesztina és Jenő Mihály öröklik a vagyont.

Horváth Mihály végrendeletében a Pipa utcai házat Csillag utczai háznak nevezték, ugyanis, mint a Homolka József-féle, 1896-ban kiadott térképen látni, a mai IX., Gönczy Pál utcát annak idején Csillag utczának hívták. (Régen a mai Erkel utca neve is Pipa utcza volt.)

Az 1896-os Homolka József rajzolta térkép reprint kiadása a Holló Szilvia Andrea: "Budapest régi térképeken, 1686-1896" című könyv (Officina Nova, Budapest, 1994) melléklete.

Szarka u.
Vámház
körút
Fővám
tér
Helytör-
téneti
Vásár-
csarnok
Sóház
Gönczy Pál
Erkel
Budapesti
Közgazdaságtudományi és
Államigazgatási Egyetem
alsó rakpart
Mátyás
Imre
Czuczor
Közraktár
Török P
Györgyi
Albert

BUDAPEST ATLASZ

1 : 10 000

2005.

az első...

- KÖZINTÉZMÉNYEK
- KÖZLEKEDÉS
- ÚJ ÉJSZAKAI TÖMEGKÖZLEKEDÉS
- KANYARODÁSI TILALOM JELÖLÉSE
- LAKÓPARKOK
- SZELEKTÍV HULLADÉKGYŰJTŐK
- DOMBORZAT ÁBRÁZOLÁS

CITY ATLAS ◆ STADTATLAS

A legnagyobb méretarányú és a legrészletesebb

Budapest Atlasz!

BUDAPEST TÉRKÉPE

házszámok megjelölésével

és

az utczák és terek betürendes jegyzékével.

KÉSZITETTE

HOMOLKA JÓZSEF.

Ára
80 kr.

Preis
80 kr.

PLAN VON BUDAPEST

mit Angabe der Hausnummern

und

Alphabetischem Strassenverzeichniss

ENTWORFEN VON

JOSEF HOMOLKA.

1896.

1686 BUDAPEST 1896

RÉGI TÉRKÉPEKEN

II. évfolyam, 67. szám. Budapest, 1891. augusztus 7-én.

FŐVÁROSI KÖZLÖNY

BUDAPEST FŐVÁROS HIVATALOS LAPJA.

MEGJELENIK MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Egész évre 6 frt, félévre 3 frt.
Szerkesztőség: IV. ker., régi városház I. em. 52.
Kiadóhivatal: V. ker., hold-utcza 7. sz.

KIADJA BUDAPEST FŐVÁROS KÖZÖNSÉGE.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HAJNAL ISTVÁN.

A lap szétküldésére vonatkozó minden felszólalás a kiadóhivatalhoz intézendő.
Hirdetések kizárólagosan Singer Gyula hirdetési irodájában, IV., Aranykéz-utcza 2 vétetnek fel.

1891. augusztus 7.

A vásárcsarnokok tárgyában a kereskedelmi minister ur a következő leiratot intézte a főváros közönségéhez:

Budapest főváros közönségének!

A tervbe vett élelmezési vásárcsarnokok létesitése tárgyában f. é. május hó 13-án 496. sz. a. hozzám intézett felterjesztésére mindenek előtt azt válaszolom, hogy ezen, általam is mindig élénk érdeklődéssel kisért intézmény létesitése érdekében a főváros közönsége teljes támogatásomra számithat; a vezetésem és rendelkezésem alatt álló közlekedési és forgalmi intézmények közreműködését készséggel helyezem kilátásba és reménylem, hogy ezen a főváros élelmezésére és közgazdaságilag az ország távolabbi vidékeinek termelésére nézve is olyannyira fontos kérdés elvégre helyes megoldást veend.

Most csak tájékoztatásul a következőket emlitem:

A felterjesztésben kifejezett azon kivánságra nézve, hogy a központi vásárcsarnok a vasuti hálózattal összeköttetésbe hozassék, megjegyzem, hogyha a központi vásárcsarnok akár a vámház-körút, pipa-, csillag- és sóház-utczák által határolt helyen, akár a Boráros-tér mellett épittetnék is ki, a vasuti összeköttetés lényeges nehézségbe ütközni nem fog. Első esetben a vágányösszeköttetés a fővámházba vezető vágányból, a második esetben pedig közvetlenül a dunaparti teherpályaudvarból, avagy szintén a fővámházhoz vezető vágányból ágazhatnék ki.

Mindenesetre szükséges azonban, hogy a közönség a központi vásárcsarnok tervezésénél gondoskodjék arról, hogy a vásárcsarnokban az előre látható forgalom mérvéhez képest megfelelő vágányzat legyen előállitható.

Azon további kivánság, hogy az élelmiszerek közvetlenül, gyorsan és megfelelő szerkezetű kocsikban szállittassanak a központi vásárcsarnokba, szintén nem fog nehézségbe ütközni, mert az élelmiszerek a vásárcsarnok felállitása esetén is, ugy, mint jelenleg, az e czélra meglevő és alkalmas vasuti kocsikban személy- és gyors-tehervonatokkal fognának a vidékről a főváros területére szállittatni s a

Budapest, 1891. évi julius hó 5-én.

Baross *s. k.*

Ugyancsak a vásárcsarnokok ügyében a közmunkák tanácsának átirata következőleg hangzik:

Tisztelt fővárosi közönség!

Az élelmezési vásárcsarnokok ügyében f. é. május 13-án 496. kgy. sz. a. hozott határozatát f. é. julius hó 4-én 23.794. sz. a. kelt előterjesztése folytán városrendezési szempontból tárgyalás alá vevén, megállapodásainkról a következőkben értesitjük:

1. A központi csarnok czéljára az u. n. sóházi telket, melyet a vámház-körut, pipa-utcza, csillag-utcza és sóház-utcza határolnak, részünkről is a legalkalmasabbnak tartjuk s ezért elvben ahhoz készségesen hozzájárulunk.

Tekintettel azonban arra, hogy a telek a csillag-utczán túl, illetve ennek déli oldalán fekvő magántelkekkel is kiegészittetni czéloztatik, kérnünk kell a t. főv. közönséget, hogy az emlitett czélzatból kifolyólag felmerülő szabályozási kérdésben még az épitési programm megállapitása és a pályázat kiirása előtt előterjesztést tenni sziveskedjék.

Idevonatkozólag már ezuttal hangsúlyozni óhajtjuk, hogy a csillag-utcza, mint a Csepel-rakpartra kivezető nyilvános közlekedési ér ezen minőségében továbbra is fentartassék, akár mostani vonalában, akár esetleg más alkalmas vonalban.

Továbbá kivánatosnak tartanók, hogy ezen alkalommal a sóház-utcza lehetőleg kiszélesittessék, mert előre látható, hogy ezen utczában a közuti vaspályai közlekedés berendezése szükségessé fog válni.

III. évfolyam, 8. szám. Budapest, 1892. január 26-án.

FŐVÁROSI KÖZLÖNY

BUDAPEST FŐVÁROS HIVATALOS LAPJA.

MEGJELENIK MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Egész évre 6 frt, félévre 3 frt. Szerkesztőség: IV. ker., régi városház I. em. 89. Kiadóhivatal: V. ker., hold-utcza 7. sz.

KIADJA: BUDAPEST FŐVÁROS KÖZÖNSÉGE.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HAJNAL ISTVÁN.

A lap szétküldésére vonatkozó minden felszólalás a kiadóhivatalhoz intézendő. Hirdetések kizárólagosan Eckstein Bernát hirdetési irodájában, V., Fürdő-utcza 4. sz. vétetnek fel.

1892. január 26.

HIVATALOS RÉSZ.

Budapest főváros törvényhatósági bizottsága

1892. évi január hó 27-én (szerdán) délután 4 órakor tartandó

rendes közgyülésének tárgysorozata.

Rendes tárgyak.

1.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés, a központi vásárcsarnok telkének és környékének szabályozása tárgyában. (Előadó *Kún* tanácsnok.)

A központi vásárcsarnoknak a sóház-telken való elhelyezése városrendezési szempontból a környék újabb szabályozását tevén szükségessé, a mérnöki hivatal kidolgozta és bemutatta az erre vonatkozó tervet, mely szerint a sóház-utcza 9 ölre lenne szélesitendő, mert nagyobb szélesités csakis a központi vásárcsarnok területének rovására történhetnék. A csillag-utcza azon része, mely a pipa- és sóház-utcza közti részbe esik, áthelyezendő volna, ugyszintén felhagyandó az Imre-utcza egy része, hogy egy új térnek adjon helyet. Ily módon lehetségessé válik egyrészt

helyet. Ily módon lehetségessé válik egyrészt a villamos vasutnak a sóház-utczán való vezetése, másrészt pedig e rendezések folytán elég tér marad a közraktárakuak az árúcsarnokkal való vasuti összeköttetésére. Tekintettel a vámház-téri hid épitésére, a vásárcsarnok környékének magassági viszonyai változást szenvednek s nevezetesen a sóház-utcza emeltetni fog, a mi a bemutatott helyszinrajzon szintén ki van tüntetve. A középitési bizottság helyeselte a bemutatott szabályozási tervet, mert a sóház-utcza bővitése 9 ölre, a csillag-utcza áthelyezése és továbbvezetése a Csepel-rakpartra 7 öl szélességben, valamint a csillag-, pipa- és Imre-utczák találkozásánál a kocsik számára tervezett tér s a vasut bevezetése a vásárcsarnok-telepre helyesen terveztetik. Miután 2.875 négyszögöl marad a tulajdonképeni vásárcsarnok területéül, a csillag-utczán túl a Csepel-rakpart sarkán a 188 négyszögöl fenmaradó telken vagy az administraczionalis épület, vagy a gépház helyezhető el. A terv

XVIII. ÉVFOLYAM

8

1977. FEBRUÁR 19.

ÁRA: 3,50 Ft

TÉLI ESTE

(Fotó: Kiss Vera)

1977. február 19.

KÉPES ÚJSÁG

A Tolbuhin körúti csarnok épülete, a pesti Duna-part egyik látványossága

Régi csarnokok új kínálatai

„Érett közszükségletté vált immár az élelmezési vásárcsarnokok intézményének meghonosítása, amitől fél millió lelket számoló fővárosunk egészséges és lehetőleg olcsó élelmezése függ. Igen örvendtünk, hogy a jelentésünkben megemlékezhetünk arról, hogy a vásárcsarnokok létesítésének körvonalait meghatározván egyszersmind az ügyet a közeli kivitel stádiumába juttatta. Ami a létrejött elhatározásokat illeti, jelezzük, hogy a központi csarnok czéljára az ún. sóházi telek van kiszemelve, melyet a vámházkörút, pipa-utcza, csillag-utcza és sóház-utcza határolnak." – jelentette 1892-ben a Fővárosi Közmunkák Tanácsa. Ekkoriban ugyanis a főváros lakossága a napi élelmiszer szükségletét házalóktól, s a nyílt piacokról szerezte be.

Horváth Mihály (történész)

A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából

Ez a szócikk a történészről szól.

Horváth Mihály Imre (Szentes, 1809. október 20. – Karlsbad, 1878. augusztus 19.), magyar történész, katolikus címzetes püspök Csanádon 1848-tól 1849-ig. 1877-től 1878-ig a Magyar Történelmi Társulat elnöke.[3][4]

Életpályája

Tizenhét gyermekes családban született, édesapja, Horváth József orvos, anyja Verner Erzsébet volt. Fivére, Horváth Alajos (1824-1890) a magyar királyi államvasutak igazgatója,[5] leánytestvérei, Krikay Ágostonné Horváth Amália és Lavatka Józsefné Horváth Katalin voltak. 1819 és 1825 között a szegedi piarista gimnázium diákja volt, ahol mind a hat osztály elvégezte, mindig első vagy második eminensként (mivel az akkori osztályzási rendszer rangsorolta a diákokat).[6] 1825-től a váci papnevelő intézetben teológiát és történelmet tanult, 1828-ban a pesti egyetemen bölcsészdoktori oklevelet szerzett; 1831-ben pedig pappá szentelték.

Egy ideig Dorozsmán, Kecskeméten, Nagykátán és Nagybaconban káplánkodott, majd gróf Keglevich Gábor, utóbb pedig gróf Erdődy Kajetán fiai mellett volt nevelő. Az ismeretlen vidéki káplán csakhamar jó nevet szerzett magának a történettudomány terén való szereplésével. Három akadémiai jutalmat nyert, és az Akadémiának 1839-ben levelező, 1841-ben pedig vidéki rendes tagja lett. 1844-től a bécsi Theresianumban a magyar nyelv és irodalom tanára lett. Óráin nagy hangsúlyt fektetett a magyar nyelv sajátosságainak a megismertetésére. 1847-től hatvani prépost-plébános. Szabad idejét főleg a bécsi, soproni és kismartoni levéltárakban való kutatással töltötte.

1847. január 23-án nagy feltűnést keltett a kapucinusok templomában József nádor fölött tartott gyászbeszédével. Még ugyanazon évben hatvani prépost-plébános lett (innen későbbi álneve: Hatvani Mihály), és egy ideig nyugodtan élt tanulmányainak. Az 1848–49. évi események őt is elsodorták a csendes munkásság teréről. 1848 júliusában V. Ferdinánd király csanádi püspökké nevezte ki (ám sohasem szentelték föl), a függetlenségi nyilatkozat után pedig vallás- és közoktatásügyi miniszterhelyettes lett.

A szabadságharc leveretése után előbb Magyarországon bujdosott, majd főúri hölgyek közbenjárásával Lipcsébe és onnan Belgiumba menekült. A haditörvényszék halálra ítélte, és in effigie fel is akasztatta. A katolikus egyház kiközösítette, papi hivatalától eltiltotta, részben a szabadkőműves tagsága miatt, részben a Szent Korona elleni 1848–49-es tevékenysége (detronizáció) miatt. 18 évig száműzetésben élt különböző európai városokban (Párizs, Montmorency, Genova, Nizza, Firenze, Genf, 1856-tól ismét Brüsszel), ahol a magyar történelemre vonatkozó levéltári kutatásokkal foglalkozott. Kiadta az 1441 és 1652 közti magyar történelemre vonatkozó oklevelek hosszú sorát. *(Magyar történelmi okmánytár, a brüsseli országos levéltárból és a burgundi könyvtárból. Összeszedte s lemásolta Hatvani Mihály. Monumenta Hungariae Historica. Diplomataria. I-IV. Kiadja a Magyar Tudományos Akademia Történelmi Bizottmánya. Pest, 1857-59).*[7]

Genfi emigrációja alatt 1864-ben megnősült, felesége Marie-Madeleine Voignoux később Völgyesire magyarosította a nevét. A polgári házasságból öt gyermek született, akik közül három fia gyermekkorban elhunyt. Leánya, Ernesztin Kristóffy Józsefhez ment nőül, Jenő fia pedig miniszteri titkár lett a földmívelésügyi minisztériumban, s mint ilyen, a felvidéki kirendeltség főnöke Munkácson. Felesége Pálffy Mária.[8][9]

Horváth Mihály 2010-re felújított sírja a Fiumei úti sírkertben (Bal oldali falsírboltok, B-286. Máté István és Lantos Györgyi műve.)

Mellszobra a szegedi Dóm téren

1867 elején a királyné és az Akadémia segítségével végre visszatérhetett Magyarországra, ahol köztiszteletnek örvendett. Szeged egyik kerülete országgyűlési képviselővé, a magyar történelmi társulat és az Akadémia második osztálya elnökévé választotta, a király történelemtanárnak hívta meg a trónörökös mellé, tribunici címzetes püspökké nevezte ki és a vaskai javadalmas apátságot adományozta neki.

A magyar történetírás kiemelkedő alakja. Liberális, függetlenségi szellemű történeti munkáival a magyar polgári átalakulás ügyét szolgálta. A magyar történelem fő tendenciájának a szabadság kivívására és folyamatos megtartására irányuló törekvést tartotta. Több publikációját Hatvani Mihály álnéven jelentette meg. A történész feladatát abban látta, hogy a letűnt nemzedékek életének és munkásságának minden mozzanatát felkutassa, és a forrásokat kellő kritikával kezelje. Horváth Mihály a korabeli legnépszerűbb magyar történetírók egyike volt: nemcsak arra a korra gondolt, amelyről írt, hanem a közönségre is, akinek írt. Nemcsak kutató akart lenni, hanem buzdító, lelkesítő tanító is, aki mindig arra törekedett, hogy a 19. század vezéreszméit hirdesse.

A Magyar Tudományos Akadémia 1839. november 23-án levelező, 1841. november 23-án pedig rendes taggá választotta. A magyar honvédelem történeti vázlata című székfoglaló előadása 1842. november 22-én hangzott el. 1871. május 17-én az igazgató tagságot nyerte el. 1870. január 15. – 1878. augusztus 19. között a II. Osztály elnöki tisztségét látta el. 1867-ben a Magyar Történelmi Társulat ideiglenes elnöke, 1867-77-ben első alelnöke, 1877-től haláláig elnöke. 1868-tól a Kisfaludy Társulat rendes tagja. Háromszor részesült – 1840., 1867., 1873. – a Magyar Tudományos Akadémia Nagyjutalmában.

Mindegyik művét átlengi az erős hazafi-érzés, a szabadság, alkotmány és haladás érdekei iránti lelkesedés, ami írásainak nagy szubjektivitást kölcsönöz.

Szokatlan volt még egy katolikus pap részéről a vallási kérdésekben mutatkozó pártatlansága is. 1849-ben például a papi nőtlenség, és a szerzetesség eltörlésének és az egyházi javak és alapítványi vagyonok közös alapba helyezésének szószólója volt.

Sírja a Fiumei úti sírkert bal oldali falsírboltok (B-286.) alatt található. A síremlék 1881-ben Gerster Kálmán kivitelezésében készült el, mellszobra – Dunaiszky László műve[10] – állt a sír boltíve előtti talapzaton, melyet az 1990-es években elloptak.[11] A 2009-ben felújított síremlékre a Lantos Györgyi és Máté István házaspár 1992-ben készített reliefje került.[12][13]

Művei

- *Gróf Nádasdy Tamás' élete, némi tekintettel korára*, Buda, 1838
- *Az ipar és kereskedés története Magyarországon a három utolsó század alatt*, Buda, 1840
- *Az ipar és kereskedés története Magyarországon a XVI. sz. közepéig*, Pest, 1842
- *A magyarok története* → elektronikus elérhetőség, Pest (1842–1846 halad). A második kiadás 1860–1863 között jelent meg 6 kötetben, és 1815-ig terjed, a 3. kiadás 1871–1873 között 8 kötetben.
- *A magyarok története rövid előadásban*, Pest, 1862.
- *Párhuzam az Európába költözködő magyar nemzet és az akkori Európa polgári és erkölcsi műveltsége között*, Pest, 1847
- Huszonöt év Magyarország történetéből (1823-48), Genf, 1864
- *Kurzgefasste Geschichte Ungarns (In deutscher Übersetzung)*, Pest, 1863
- *Magyarország függetlenségi harcának története 1848 és 1849-ben*, Genf, 1865
- *Történelmi zsebkönyv*, 1867
- *Kisebb történelmi munkái*, Pest, 1868
- *Williams Roger életrajza*, Pest, 1868
- *Kossuth Lajos újabb leveleire*. Pest: Ráth Mór. 1868. - e-Könyvtár Szentes, 2016 (Reakcióként erre az írására: *Válasz a válaszra. Horváth Mihálynak.*)
- *Zrínyi Ilona életrajza*, Pest, 1869 Online
- Magyarország függetlenségi harczának története 1848 és 1849-ben, Pest, 1871
- *Fráter György*, Pest, 1871

- *Magyarország történelme*, Pest, 1871
- *Erdély története: az ős-időktől korunkig*, Kuliffay Edével, Kővári Lászlóval és Szilágyi Sándorral, Budapest, 1876
- *A kereszténység első százada Magyarországon.* Budapest: Ráth Mór. 1878. - e-Könyvtár Szentes, 2016
- *Huszonöt év Magyarország történelméből 1823-1848*, Budapest, 1886
- *Az 1514.-i pórlázadás, annak okai s következményei*; előszó, jegyz. Szigethy Gábor; Magvető, Bp., 1986 (*Gondolkodó magyarok*)
- *Polgárosodás, liberalizmus, függetlenségi harc. Válogatott írások*; vál., sajtó alá rend., bev. Pál Lajos; Gondolat, Bp., 1986 (*Történetírók tára*)
- *Az eltitkolt történelem. Válogatott szemelvények Horváth Mihály (1809–1878) csanádi püspök, történetíró A magyarok története című művéből*; szerk. Horváth Mihály József; s. n., s.l., 2002
- *Magyarország függetlenségi harczának története 1848 és 1849-ben*; bev. Erdődy Gábor, szerk. Nádasdy Miklós, szöveggond. Kocsis Ferenc, Nádasdy Miklós; Equinter, Bp., 2015

Emlékezete

- Szülővárosában Szentesen 1906 óta utca viseli a nevét[14]
- A szentesi Magyar Királyi Állami Főgimnázium 1922-ben felvette Horváth Mihály nevét[15]
- Budapesten a VIII. kerületben teret neveztek el róla

Jegyzetek

1. Nagy szovjet enciklopédia (1969–1978), 2015. szeptember 28., Хорват Михай
2. ↑ Nem szentelték fel, a szabadságharc leverésétől kezdve bújkálni kényszerült. Utódát 1851-ben iktatták be.
3. ↑ *familysearch.org Horváth Mihály keresztelője*
4. ↑ *familysearch.org Horváth Mihály püspök gyászjelentése*
5. ↑ *familysearch.org Horváth Alajos gyászjelentése*
6. ↑ Csifféry Gabriella, *Magyar politikusok az iskolapadban*, Budapest, 2021, 80-81.
7. ↑ Első kötet Második kötet Harmadik kötet Negyedik kötet
8. ↑ Horváth Jenő (1877–1934) minisztériumi osztályfőnök; miniszteri tanácsos adatai a PIM Névtérben

9. ↑ Ligeti Dávid: Történetíró, pap, miniszter Horváth Mihály (1809–1878) élete és pályafutása. Klauzál Gábor Társaság honlapja
10. „Horváth Mihály mellszobra. Dunaiszky László szobrász most készíti Horváth Mihály elhunyt jeles történészünk életnagyságú mellszobrát, mely érczbe fog öntetni. A szobor Horváth sírkövét fogja disziteni és teljes püspöki díszöltönyben ábrázolja az elhunytat. A szobor legközelebb teljesen elkészül. A költségeket a rokonok viselik." A Hon, 1881-08-08 / 217. szám
11. ↑ Tóth Vilmos: Toldy Ferenc síremléke. Népszabadság, 2001. október 4. 32. o. „Ércnél maradandóbb" rovat.
12. ↑ Horváth Mihály síremléke. Attila Siskovits műlapja; kalaposlány fotói. Köztérkép.hu
13. ↑ Tóth Vilmos: *„Nemzeti nagylétünk nagy temetője". A Fiumei úti sírkert és a Salgótarjáni utcai zsidó temető adattára*, Nemzeti Örökség Intézete, Budapest, 2018, 35. o.
14. ↑ Labádi Lajos: *Horváth Mihály utca - Utcáink, tereink névadói (58.)* In: Szentesi Élet 2011. szept. 2. (e-Könyvtár Szentes)
15. ↑ A szentesi Magyar Királyi Állami Horváth Mihály-Főgymnasium értesítője az 1921-1922 iskolai évről. Közzéteszi: dr. Szőke József kir. igazgató. Szentes, 1922. (e-Könyvtár Szentes)

Kapcsolódó cikkek

- Bárczay-kastély (Gomba)

További információk

- Baráth Ferenc 1903/2007: Emlékeim 1849-ből. Pápai Lapok 1903/17 (2007 Acta Papensia 7/3-4)
- Márki Sándor: Horváth Mihály: 1809-1878 (MEK)
- Arcképe
- Romsics Ignác: *Clio bűvöletében. Magyar történetírás a 19–20. században – nemzetközi kitekintéssel*. Budapest, 2011, Osiris Kiadó
- *Századok. Tanulmányok a 200 éve született Horváth Mihály emlékére*; szerk. Bojtos Anita, Novotnik Ádám; Eötvös Collegium Történész Műhely, Bp., 2010 (*Acta historica Collegii de Iosepho Eötvös Nominati Series I.*)
- Pálinkás János: Főpapból száműzött, száműzöttből nemzeti hős (jozsefvarosujsag.hu)

Horváth Éva (dr. Nechay Olivérné) diktálta családfa, leánya, Nechay Erzsébet (Ligeti Ádámné) kézírásával

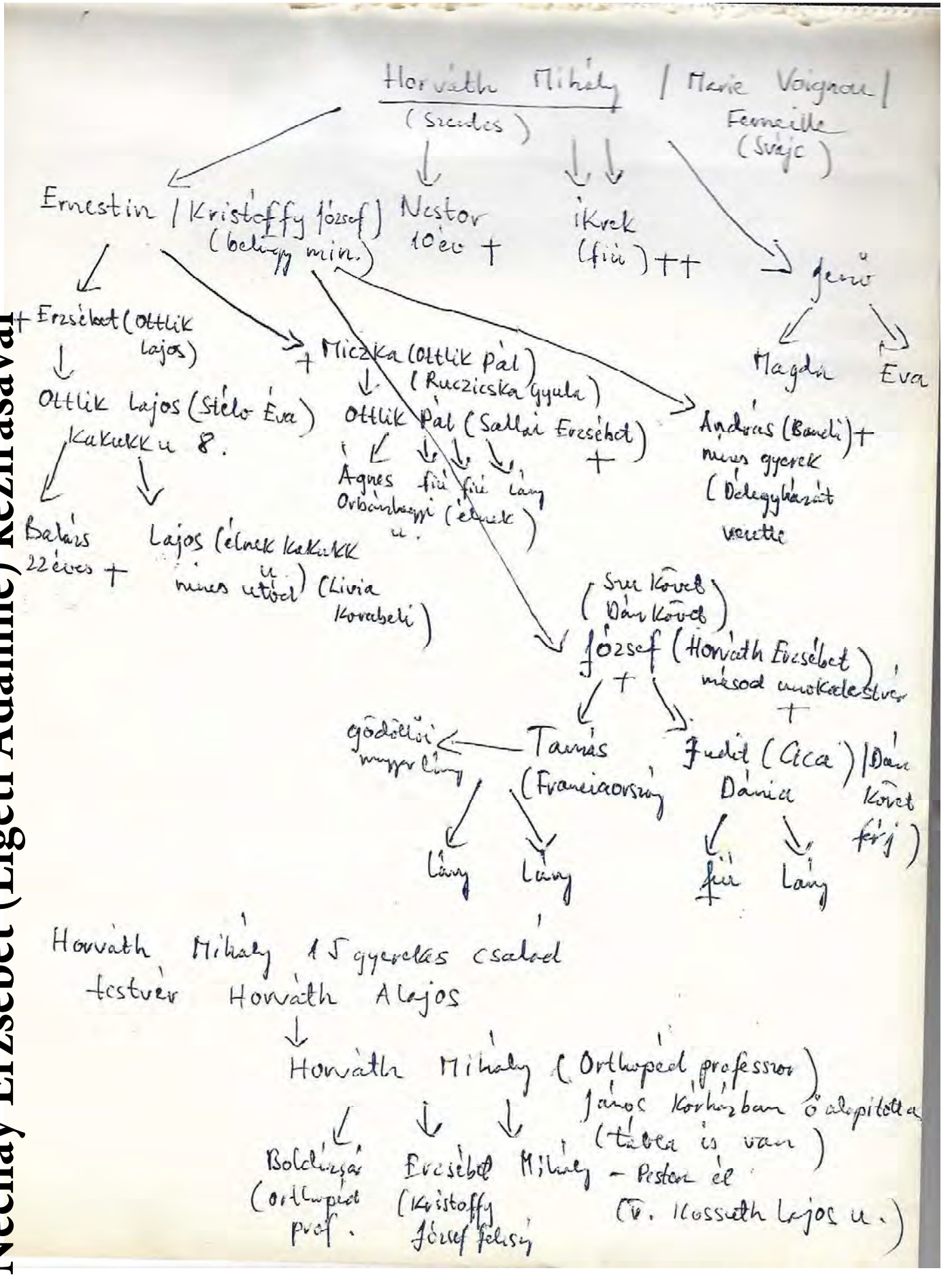

Dr. Ligeti Dávid tanulmánya (2021. április):

Történetíró, pap, miniszter
Horváth Mihály (1809–1878) élete és pályafutása

A rendhagyó módon megtartott 2021. évi Klauzál Napok Tétényben rendezvényünk nyolc „előadásból" álló sorozata negyedik írásában, igazi különlegességként **dr. Ligeti Dávid** történész, a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tudományos főmunkatársa emlékezik meg az idén 215 éve született ükapjáról, az 1849-es Szemere-kormány püspök kultuszminiszteréről...

Horváth Mihály (1809–1878) élete és pályafutása

A rendhagyó módon megtartott 2021. évi Klauzál Napok Tétényben rendezvényünk nyolc „előadásból" álló sorozata negyedik írásában, igazi különlegességként **dr. Ligeti Dávid** történész, a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tudományos főmunkatársa emlékezik meg az idén 215 éve született ükapjáról, az 1849-es Szemere-kormány püspök kultuszminiszteréről...

Az 1848/49-es magyar szabadságharc egyik emblematikus alakja, egyúttal a Szemere-kormány kultuszminisztere, Horváth Mihály volt. A forradalom előtt a leendő miniszter elsődlegesen történetíróként vált ismertté – élete végén viszont már teljes joggal inkább történészként definiálhatjuk személyét.

Horváth Mihály szülőháza Szentesen

Horváth Szentesen született 1809. október 20-án. Középfokú tanulmányait a szegedi piaristáknál folytatta, majd egyházi pályára lépett: 1825 óta volt a váci püspökség papnövendéke. Három évvel később Pesten bölcsészdoktorrá avatták, 1831-ben pedig pappá szentelték. Klerikusi minőségében a mai Pest és Heves megyékben működött, mint káplán, majd plébános, valamint nevelői feladatokat is ellátott a Keglevich és Erdődy családoknál.

Ekkorra már több munkával jelentkezett a hazai történettudományban. Történetírói tehetségét a Magyar Tudományos Akadémia három pályázatán is bizonyította, a testületnek 1839-ben levelező, majd 1841-ben rendes tagja lett. Tudományos előmenetelében döntő jelentőségű volt Magyarország története című sorozata, amely évtizedekre iskolai tananyag lett.

Horváth Mihály(1809-1878)

1844-től magyar nyelvtant és irodalmat tanított a bécsi Theresianumban, 1847-ben pedig nemesi támogatói segítségével. hatvani plébános lett. Az első magyar kormány kultuszminisztere – báró Eötvös József felterjesztésére – 1848-ban címzetes csanádi püspökké nevezték ki. Mindazonáltal a cím betöltéséhez szükség volt Róma beleegyezésére, ez azonban soha nem történt meg. Ebben jelentős szerepet játszott Horváth radikális nézetrendszere, amely a szó legszorosabb értelmében forradalmi változásokat szorgalmazott a katolikus egyházon belül.

Szemere-kormány

Horváth nézeteit leginkább az anglikán egyház létrejötte és példája befolyásolhatta leginkább, ugyanis gyakorlatilag autonóm magyar egyházat akart létrehozni. Szorgalmazta a hitbizományok felszámolását, az egyház birtokállományának felosztását, valamint a cölibátus eltörlését is. Emellett a minél szélesebb nemzeti főkegyúri jog mellett tört lándzsát, ezzel lényegében a magyar állam kezébe helyezve a püspökök kinevezését. A latint száműzve a liturgia nyelvét magyarra változtatta volna. Követelte továbbá a polgári házasság intézmények bevezetését, valamint ebből következően a válás jogi feltételeinek megteremtését. Mindent összevéve a történetíró a szabadságharc radikálisabb „49-es" szárnyához tartozott. Ez leginkább 1849 áprilisában vált világossá, minthogy a függetlenségi nyilatkozat megfogalmazásában és a Habsburg-ház trónfosztásának kimondásában markáns szerepet játszott, emellett kitartóan érvelt a magyar respublika, vagyis köztársaság kikiáltása mellett. Mi több, szembeszállt a magyar püspökök aulikus és királyhűségre elszólító pásztorlevelével is. Ezen előzmények után lett a május 2-án megalakult Szemere-kormány vallás- és közoktatásügyi minisztere. Jóllehet alig három hónapig volt tárcavezető, Horváth az egyik legaktívabb kultuszminiszternek bizonyult a magyar történelemben.

Június 15-én a kultuszminiszter egy nemzeti zsinatot hívott életre, amely augusztus 20-án ült volna össze – vereségünk következtében erre már nem kerülhetett sor. Horváth vonatkozó rendelete kimondta, hogy a „magyar katolikus egyháznak a szabadság alapján történendő újjászületését", valamint az államhoz való viszonyát biztosítani és szabályozni kívánja. Röviden fogalmazva meg kívánta valósítani az állam–egyház szétválasztását. Az orosz intervenció hírére a kultuszminiszter lényegében népfelkelést hirdetett, és a magyar ügy melletti végsőkig való kitartást irányozta elő.

Rendeletére május 27-től kezdve három héten át minden vasárnap s az első és második hét csütörtökein a népet a papok a szabadságharc folytatására kellett lelkesítsék, a római és görögkatolikusoknak pedig körmeneteket kellett tartaniuk.

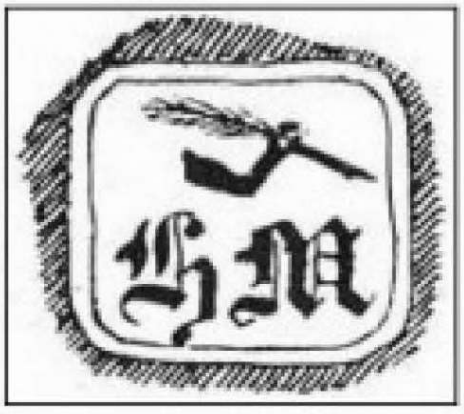

Horváth Mihály monogramja

A bécsi nuncius ekkori titkos jelentésében összefoglalta Horváth egyházreformbéli nézeteit, egyúttal IX. Piusz beavatkozását kérte. Az egyházfő el is rendelte, hogy mivel „az ál-szabadságnak kárhozatos szelleme számtalanokat az egyháziak közül is elkábított, kik nem azon szabadságot, mely Krisztus Urunktól való keresik, hanem azt, mely hizlalván a testet, és a testi érzékeknek tömjénez, a lelket azonban megöli", minden egyházmegyei gyűlést és konzisztóriumot prolongált. A Horváthról szóló ekkori jelentések nem éppen hízelgőek a miniszterre nézve, akit lényegében egy ördögi személyként ábrázolnak ezen írások.

A szabadságharc bukása után Horváthnak is menekülnie kellett – nem tudjuk, hogy milyen megfontolások mentén azonban nem a török határt választotta, hanem Poroszország felé utazott és sikerült átlépnie a Habsburg Birodalom határát. Távollétében in effigie halálra ítélték, nevét pedig egy bitófára szögezték.

Horváth Mihály emigrációban

A volt miniszter 18 évig élt száműzetésben, és különböző európai városokban fordult meg (Lipcse, Brüsszel, Párizs, Montmorency, Genova, Nizza, Firenze, Genf, 1856-tól ismét Brüsszel). Ezen időszak alatt Horváth számos korábban nem ismert forrást gyűjtött össze, amelyek közül kiemelkedett Mária királyné irattára Brüsszelben, amely révén sok mohácsi csatával kapcsolatos kérdést tisztázott. A kiegyezés hajnalán térhetett haza – nem kis részben a királyné és az Akadémia közbenjárására. Az ekkor megalakult Magyar Történelmi Társulat alapító tagja, sőt első alelnöke, 1877-től elnöke lett. I. Ferenc József tribunici címzetes püspökké nevezte ki, és megkapta a vaskai apátság jövedelmeit. Ezeket a kinevezéseket a Vatikán ugyanakkor nem ismerte el. Az uralkodópár kérésére gyermekeiket Horváth tanította magyar történelemre, és különösen fontosnak tartották, hogy a történész beszéljen számukra az 1848/49. évi „Magyarország elleni hadjáratról", vagyis szabadságharcunkról. Az egyik ilyen alkalommal készített litográfia az egyik leghíresebb kiegyezés-kori képzőművészeti alkotásunk.

Erzsébet királyné, Gizella, [Ferenczy Ida], Rudolf, Horváth Mihály és gr. Andrássy Gyula

A volt miniszter politikai funkciót is ellátott. 1868-tól Szeged képviseletében Deák-párti politikusként lett a képviselőház tagja, s bár 1873-ban lemondott, de az 1876-ban Deák Ferenc halála folytán megüresedő mandátumot betöltötte. Ekkor már sokat betegeskedett, és gyakran fordult meg gyógyfürdőkben. Az egyik ilyen kúra során – az Osztrák–Magyar Monarchia történetének egyik legválságosabb periódusában, a balkáni krízis idején – 1878. augusztus 19-én Karlsbadban érte a halál. A mai Nemzeti Sírkertben (avagy fiumei úti temetőben) helyezték örök nyugalomra.

Horváth Mihályné Völgyesi Mária (1834-1904)

Horváth Mihály leánya Völgyessy Ernesztin (1864-1973) és férje Kristóffy József (1857-1928)

Horváth alakja az utóbbi években elsősorban azonban nem történelmi munkái, vagy 1848/49-ben betöltött politikai szerepe, hanem családi élete miatt állt az érdeklődés középpontjában. A genfi emigrációban ugyanis megnősült, felesége Marie-Madeleine Voignoux lett, aki később Völgyesire magyarosította nevét. Az 1864-ben kötött polgári házasságából öt gyermek született. Legidősebb lánya, Ernesztin Kristóffy József felesége lett, aki a darabont kormány belügyminisztere volt 1905 és 1906 között, egyúttal Ferenc Ferdinánd trónörökös-

főherceg bizalmi emberének számított – némileg bizarr módon Horváth Mihály vejeként. Kristóffy miniszter József nevű fia meghatározó szerepet játszott hazánk diplomáciatörténetében, minthogy ő volt moszkvai követünk 1941-ben. Három fia kisgyermekkorban halt meg, legkisebb Jenő gyermeke, aki gyakorlatilag nem ismerte apját, hiszen 1877-ben született, a Horthy-korszakban államtitkárságig vitte a Földművelésügyi Minisztériumban.

Hol helyezhetjük el Horváthot a magyar történelmi pantheonban? Megállapíthatjuk, hogy sok tekintetben megelőzte korát, és bár történelmi művei mára már elavultnak számítanak, hatása a magyar historiográfiában jelenleg is kimutatható – elsődlegesen az 1848/49-es történelmet tekintve. Ezzel együtt egész történelmi műfajok magyarországi atyjának tekinthető, így a magyar gazdaságtörténet első fontosabb munkáját jelentette 1840-ben megjelent Az ipar és kereskedés Magyarországon című munkája. Emellett a magyar mentalitástörténet terén szintén úttörő jelentőségű író és kutató volt. Korábban már említett Magyarország története monográfiája mellett kiemelkedő fontosságú az 1848/49-es forradalom és szabadságharc történetéről írt három kötetes munkája, amely az első

jelentősebb történelmi munka volt erről az időszakról. Nem véletlen, hogy „Hatvani Mihály" álnév alatt a kiegyezés előtti időszakban az egyik legfontosabb – egyébként betiltott – történelmi munka volt. Horváth Mihály alkotta meg a reformkor fogalmát, történelemszemlélete a mai napig meghatározó az 1825–1849 közötti időszakot tekintve.

Horváth Mihály művei

A történész egyúttal a magyar politikumot is sok tekintetben leképezte, hiszen a saját kiegyezését ugyanúgy megkötötte, mint pl. Deák Ferenc vagy Andrássy Gyula gróf. Ebben az értelemben pedig jó reálpolitikusnak bizonyult. Ugyanakkor tény, hogy sok tekintetben – különösen pedig egyházjogi értelemben – renegáttá vált, alakjához leginkább elbukott szabadságharcunk az Oszmán Birodalomba emigrált és muzulmánná vált tábornokai hasonlíthatók, mint pl. Bem József, vagy Guyon Richárd. Bár gyakran „püspökként" hivatkoznak rá, mint láttuk, ez nem felel meg a valóságnak. Kortársai azonban joggal nevezték „magyar Liviusnak": ez történelmi munkái alaposságának és terjedelmének kijáró epitheton ornans volt.

Horváth Mihály utolsó fényképe

Radikális nézetei, amelyek sok szempontból a francia forradalom jakobinus eszméjéből táplálkoztak, igen népszerűek voltak az államszocialista időszakban. Alakja ezért ekkor „PC" volt – ennek bizonyítéka volt Pamlényi Ervin (később az állambiztonság besúgója) Horváth életrajza, amely egy haladó, reformer és mindenre elszánt forradalmár képét vázolta fel.

Horváth alakja körül sok vitát lehet generálni. Egy dolog azonban elvitathatatlan tőle: mindvégig nemzetben gondolkodott, és a történetírást is nemzeti szempontból közelítette meg. 1867-ben ezt a következőképpen fogalmazta meg:

„És ki nem tudja, ki nem tapasztalta önmagában, hogy a nemzeti érzelemnek a történelem tudománya képezi leghatékonyabb dajkáját? Bizonyára tévedés veszélye nélkül állíthatjuk, hogy nincs, nem lehet öntudatos nemzeti érzelem senkiben, aki nemzete történelmét nem ismeri. És ha meggondoljuk, hogy maga a honszeretet, a hazafiság is párhuzamosan jár a nemzeti érzelemmel, hogy ez annak legtevékenyebb ébresztője és ápolója: nem fogjuk-e azt is érezni, hogy minden nemzetnek legelső kötelességei közé tartozik a maga történelmének buzgó tanulmányozása?"

Azt gondolom, hogy a 21. századi magyarságnak ez Horváth legfontosabb üzenete.

Dr. Ligeti Dávid, történész, a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tudományos főmunkatárs

2021. április

(A képeket összeválogatta: Hódi Szabolcs)

GÖDÖLLŐI SZOLGÁLAT

XVIII. évf. 38. szám • 2009. október 21. • Terjesztői ára: 75 Ft WWW.SZOLGALAT.COM Lokálpatrióta hetilap • Alapítva: 1992

Gödöllő, 2009. október 21.

AKIKRE EMLÉKEZÜNK

Gödöllő városához számtalan kiváló személyiség neve kötődik. Akár az irodalom, a képző- vagy előadóművészet, a tudományos élet vagy a politika területén nézünk szét, mindenhol találunk olyan ismert személyeket, akik Gödöllőhöz kötődnek. Vannak, akik országos hírnévnek örvendenek, mások emlékét városunk lakói ápolják nagy tisztelettel. Sorozatunkban velük szeretnénk megismertetni kedves Olvasóinkat!

Horváth Mihály (1809-1878)

200 esztendővel ezelőtt született Horváth Mihály püspök, aki 1849-ben, a győztes isaszegi csata után Gödöllőn, a kastélyban időzött Kossuth Lajossal, majd többnapi Debrecenbe tartó együttes utazás után részt vett a Függetlenségi Nyilatkozat megfogalmazásában. „Kalandokban" gazdag életének Gödöllőhöz kötődő eseményeit idézzük fel születési évfordulója alkalmából.

Mikor született? Az biztos, hogy 1809 októberében, a nappal kapcsolatban már akadnak eltérések. Az életrajzát idézők leggyakrabban október 20-át jelölik. Horváth Mihály Gödöllőn élő dédunokája, Nechay Gábor nyugállományú bio-diplomata, aki az ENSZ-ben a közép-kelet európai régiót képviseletét is vezette elnökként, (Ezúton is köszönjük a megemlékezés elkészítéséhez nyújtott segítségét – a szerk.) 22-ét jegyzi dédapja születésnapjaként.

Vele azonosan vélekedett Horváth Mihály (és sok más nevezetes személyiség, egyébként a gödöllői temetőben nyugvó) életrajzírója, Márki Sándor is, aki a püspökről közreadott könyvében így írt:

„Szentes városa utóbb emléktáblával örökítette meg a Hadzsi-házon azt az eseményt, hogy 1809. október 22-én ott született negyedik gyermekök, Horváth Mihály, a nemzet koszorús történetírója."

Valójában most nem is az a legfontosabb, hogy pontosan melyik nap jött a világra, hanem tiszteletreméltó életútja, tevékeny munkássága.

A szülővárosához közeli Szegeden kapta az egész további életét meghatározó vallásos nevelést. A piarista stúdiumok befejeztével a váci papnevelő intézetben teológiát és történelmet tanult, majd Pesten szerezte meg bölcsészdoktori tudományos fokozatot. Huszonkét éves korában szentelték fel pappá, ezt követően vidéki plébániákon teljesített szolgálatot. Harmincévesen lett a Magyar Tudományos Akadémia levelező, később pedig rendes tagja. Történész volt és korai munkáival is – a korábbi történelemArndorffer Alajos plébános segédlete mellett a gödöllői plébánia-templomban husvét napján szívében ezzel a reménynyel mutathatta be miseáldozatát. Tehát még sem ölhették meg a nemzetet – szólt ünnepi beszédében. – Él, mozog és kitör koporsójából. S mindez a feltámadás ünnepén. Minő csodás intelem! Oh, hála legyen neked, könyörülő Istenünk!

A függetlenségről Kossuth az ünnepek alatt négyszemközt beszélt Görgeyvel, de beszélgetésük titkát egyik sem közölte Horváth Mihállyal. Mikor azonban az elnök a püspökkel husvét másodnapján, április 9-én a gödöllői főhadiszállásról hazaindult Debreczenbe, Kossuth, úgy látszik, szólt Horváthnak is, aki csak így írhatta, hogy nagy dolgot forgatott elméjében s ez nem volt kevesebb, mint az ország függetlenségének kimondása."

A nevezetes Függetlenségi Nyilatkozat okmány első sora: „Magyarország és a vele törvényesen egyesült Erdély szabad, független, önálló, európai állam" nemzet régi vágyát, óhaját fejezte ki.

Néhány héttel a Habsburgok trónfosztásának elfogadása után ő lett a Szemere-kormány vallás- és közoktatásügyi minisztere. A világosi fegyverletétel után Horváth Mihály sorsa is megpecsételődött: felségsértés miatt emeltek vádat ellene, sokakkal együtt emigrációba kényszerült.

Talán nem véletlen, hogy a szintén Franciaországba menekült Batthyány Lajosné rábízta gyermekei tanítását. Az első felelős magyar kormány vezetőjének özvegye bízott abban, hogy két lánya és fia vallásos és hazafias nevelésben is részesül. Nem mellékesen így próbált meg segíteni a teljesen vagyontalan püspökön és volt miniszteren.

Csaknem két évtizednyi száműzetés után, 1867-ben tér-

Valójában most nem is az a legfontosabb, hogy pontosan melyik nap jött a világra, hanem tiszteletreméltó életútja, tevékeny munkássága.

A szülővárosához közeli Szegeden kapta az egész további életét meghatározó vallásos nevelést. A piarista stúdiumok befejeztével a váci papnevelő intézetben teológiát és történelmet tanult, majd Pesten szerezte meg bölcsészdoktori tudományos fokozatot. Huszonkét éves korában szentelték fel pappá, ezt követően vidéki plébániákon teljesített szolgálatot. Harmincévesen lett a Magyar Tudományos Akadémia levelező, később pedig rendes tagja. Történész volt és korai munkáival is – a korábbi történelemírással szemben – a demokratizálódást, polgárosodást segítette. Tudásának elismeréseként hívták a Mária Terézia által alapított bécsi Theresianumba a magyar nyelv és irodalom tanárának.

Horváth Mihály a bécsi kir. palotában előadást tart Erzsébet királynénak a 48-as eseményekről.

1847-ben József nádor temetésén figyeltek fel rá a császárvárosban. A bécsi Kapucinusok-templomában ő búcsúztatta a „magyar Habsburgot", gyászbeszéde, főleg a köztiszteletben álló elhunyt magyar nemzet érdekében tett erőfeszítéseinek emlegetése váltotta ki a császári család nemtetszését.

Barátai biztatására pályázta meg a hatvani prépost-plébánosi állást. A kegyúri jogot akkoriban még III. Grassalkovich Antal herceg özvegye, Esterházy Leopoldina gyakorolta. Az ő jelöltje eredetileg Duschek Frigyes, a gödöllői esperesség bagi egyházközségének plébánosa volt, később már ő is támogatta Horváth Mihály kinevezését.

Néhány héttel a Habsburgok trónfosztásának elfogadása után ő lett a Szemere-kormány vallás- és közoktatásügyi minisztere. A világosi fegyverletétel után Horváth Mihály sorsa is megpecsételődött: felségsértés miatt emeltek vádat ellene, sokakkal együtt emigrációba kényszerült.

Talán nem véletlen, hogy a szintén Franciaországba menekült Batthyány Lajosné rábízta gyermekei tanítását. Az első felelős magyar kormány vezetőjének özvegye bízott abban, hogy két lánya és fia vallásos és hazafias nevelésben is részesül. Nem mellékesen így próbált meg segíteni a teljesen vagyontalan püspökön és volt miniszteren.

Csaknem két évtizednyi száműzetés után, 1867-ben térhetett haza. Gróf Andrássy Gyula miniszterelnök Eötvös Józsefet kérte fel Horváth Mihály korábbi posztjának betöltésére. Az író-akadémikus akkoriban a leendő királyné, Erzsébet magyar nyelven írt leveleit javítgatta. Ferenc József felesége néhány nappal a koronázás előtt fogadta a részben az ő személyes közreműködésével hazatért Horváth Mihályt. Erről a találkozóról írta Márki Sándor.

„– Kedves püspök úr – szólt a királyné – Ön, mint történetíró, a legilletékesebb arra, hogy nekem a kellő felvilágosításokat megadja. – Horváth megütődve látta, hogy a királyné előtt az ő tiltott könyve, a Függetlenségi Harcz Története fekszik. A királyné azonban kedvesen folytatta: – Éppen a debreczeni függetlenségi nyilatkozatot olvasom az ön könyvéből. Ennek ön szintén részese volt. Én a leplezetlen történelmi igazságot keresem, azért elvárom, hogy felelete teljesen őszinte lesz; annál is inkább, mert hiszen abban az időben még nem is voltam a dynastia tagja; férjem nevében pedig, a ki úgyszólván gyermekifjú volt még akkor, sok olyasmit követtek el, a mi, hogy akaratán kívül megtörtént, ő fájlalja legjobban. Higyje el, ha tehetségünkben állana, férjem és én volnánk az elsők, a kik Batthyány Lajost és az aradi vértanukat életre ébresztenők.

A királyné nagy figyelemmel hallgatta, utóbb is többször meghítta s Horváth mindenkor azzal az érzéssel távozott el tőle, hogy a királyné valódi isteni asszony!"

Nem egyedül tért haza a száműzetésből Horváth Mihály. Felmenőiről a következőket mondja egyik dédunokája, Nechay Gábor: „Az emigrációban, 1864-ben, Genfben volt az esküvője Marie Michelle Voignoux-val. Ott már akkor létezett a polgári házasság intézménye. Nagy-

Barátai biztatására pályázta meg a hatvani prépost-plébánosi állást. A kegyúri jogot akkoriban még III. Grassalkovich Antal herceg özvegye, Esterházy Leopoldina gyakorolta. Az ő jelöltje eredetileg Duschek Frigyes, a gödöllői esperesség bagi egyházközségének plébánosa volt, később már ő is támogatta Horváth Mihály kinevezését.

1848-ban az uralkodó, V. Ferdinánd király csanádi püspökké nevezte ki, de ténylegesen nem szentelték fel. (Érdekesség, hogy nevét még napjainkban e vallási tisztséggel együtt emlegetik.) Az 1849 tavaszán dicsőséges Tavaszi Hadjárat Isaszeg mellet lezajlott döntő csatája után a gödöllői kastélyban tartózkodott. A győzelem utáni 160 esztendővel ezelőtti napokat idézzük Márki Sándor könyvéből:

„Kossuth fáradtan, de nyugodtan Gödöllőn abban a nyoszolyában tért pihenni, a melyből Windischgrätz reggel riadva szökött ki, futásban keresve menedéket. És április 8-án a feltámadás ünnepe, mely gyönyörű tavaszi nappal virradt fel – írta maga Horváth – úgy a táborban, mint a közel fővárosban a sokat és sokáig szenvedett nemzet szabadságra és függetlenségre támadásának reményeit költötte fel egyaránt a vitézek és polgárok szivében. És zott el tőle, hogy a királyné valódi isteni asszony!"

Nem egyedül tért haza a száműzetésből Horváth Mihály. Felmenőiről a következőket mondja egyik dédunokája, Nechay Gábor: „Az emigrációban, 1864-ben, Genfben volt az esküvője Marie Michelle Voignoux-val. Ott már akkor létezett a polgári házasság intézménye. Nagyanyám mindig emlegette, hogy a pápától kérte a cölibátus feloldását, de a pápa ezt elutasította. Házasságukból több gyermek született, de nem mindegyik érte meg a felnőttkort. Első lányuk Ernesztin egyik fia volt Magyarország moszkvai nagykövete, amikor Horthy Miklós bejelentette kilépését a háborúból. Jómagam az ötödik gyermek Jenő unokája vagyok. Nagyapám 1877-ben született Budapesten, házasságából két lány született. Unokatestvéreim Makkai-, mi pedig testvéreimmel együtt a Nechay-leszármazottak vagyunk. Büszkék vagyunk kétszáz esztendeje született dédapánkra. Az ükunokák is, akik között van filozófus a New York-i egyetemen, itthon pedig cserépkályha- és kandalló építő mester, gyógyszerész, jogász, mérnök, pszichológus, református lelkész, történész, és Budapesten dolgozó ügyvéd fiam, aki itt lakik Gödöllőn.

Szabó Margit

AZ

IPAR ÉS KERESKEDÉS

TÖRTÉNETE

MAGYARORSZÁGBAN,

A HÁROM UTÓLSÓ SZÁZAD ALATT.

ÍRTA

HORVÁTH MIHÁLY,

VÁCI MEGYEI PAP, A SZÉP MŰVEK ÉS BÖLCSELKEDÉS TANÁRA,

A M. T. TÁRSASÁG LEV. TAGJA.

BUDÁN,

A MAGYAR KIR. EGYETEM BETŰIVEL.

M.D.CCC.XL.

1840. Sajtóhiba

https://adt.arcanum.com/hu/view/Eltekonyvek_gb_01084/?query="Ipar+és+kereskedés+története"&pg=0&layout=s

GONDOLKODÓ MAGYAROK

HORVÁTH MIHÁLY

Az 1514.-i pórlázadás, annak okai s következményei

Az 1841-ben megjelent könyv reprint kiadása

MAGVETŐ KÖNYVKIADÓ

1986.

Antikvarium.hu

MAGYARORSZÁG
FÜGGETLENSÉGI HARCZÁNAK
TÖRTÉNETE
1848 és 1849-ben.

Genf, 1865.

Antikvárium.hu

https://adt.arcanum.com/hu/view/Books_06_184849SzabadsagharcKossuthEmigracio_0369_Magyarorszag_fuggetlensegi_harczanak_tortenete_1_Horvath_Mihaly_236/?query="Magyarország+függetlenségi+harcának+története%"&pg=0&layout=s

Ft. 6,166,

HUSZONÖT ÉV

MAGYARORSZÁG

TÖRTÉNELMÉBŐL

1823-TÓL 1848-IG.

IRTA

HORVÁTH MIHÁLY.

MÁSODIK, JAVÍTOTT S BŐVÍTETT KIADÁS.

MÁSODIK KÖTET.

PEST, 1868.

KIADJA RÁTH MÓR.

1868.

Antikvárium.hu

https://adt.arcanum.com/hu/view/Books_07_19dik20dikSzazadiTarsadalomtortenet_0458_huszonot_ev_magyarorszag_tortenelmebol_1_391/?query="Horváth+Mihály%3A+Huszonöt+év+Magyarország+történelméből"&pg=0&layout=s

KOSSUTH LAJOS

ÚJABB LEVELEIRE

HORVÁTH MIHÁLY.

A fordítási jog fenntartatik.

Pest, 1868.

KIADJA RÁTH MÓR.

https://mek.oszk.hu/09900/09922/

1868.

MAGYARORSZÁG TÖRTÉNELME.

POLGÁRI KÖR

ÍRTA

HORVÁTH MIHÁLY.

AZ ÚJ DOLGOZAT MÁSODIK, BŐVÍTETT KIADÁSA.

NYOLCZADIK KÖTET.

BUDAPEST.

KIADJA A „FRANKLIN-TÁRSULAT"

MAGYAR IRODALMI INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA.

1873.

1873.

https://adt.arcanum.com/hu/view/Books_16_NepekOrszagokTortenelme_0970_magyarorszag_tortenelme_5_501/?query="Horváth+Mihály%3A+Magyarországé+története"&pg=0&layout=s

HUSZONÖT ÉV
MAGYARORSZÁG
TÖRTÉNELMÉBŐL.

1823—1848.

ÍRTA

HORVÁTH MIHÁLY.

HARMADIK KIADÁS.

HARMADIK KÖTET.

BUDAPEST, 1886.

KIADJA RÁTH MÓR.

1886.

Antikvárium.hu

https://adt.arcanum.com/hu/view/Books_07_19dik20dikSzazadiTarsadalomtortenet_0458_huszonot_ev_magyarorszag_tortenelmebol_1_391/?query="Huszonötév+Magyarország+történelméből"&pg=0&layout=s

HORVÁTH MIHÁLY.

A MAGYAROK TÖRTÉNETE

RÖVID ELŐADÁSBAN.

HATODIK KIADÁS.

SAJTÓ ALÁ RENDEZTE, BŐVÍTETTE ÉS JEGYZETEKKEL ELLÁTTA

SEBESTYÉN GYULA.

BUDAPEST.

FRANKLIN-TÁRSULAT

MAGYAR IRODAI INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA.

1887.

1887.

MŰVELT NÉP KÖNYVKIADÓ

MN

1954.

PAMLÉNYI ERVIN

HORVÁTH MIHÁLY

TARTALOM

BEVEZETÉS 5

I. HORVÁTH MIHÁLY A REFORMKORBAN 7
1. Ifjúság. Az életpálya alakulása 7
2. A reformkorszak történetírása 13
3. A magyar történelem új felfogása 20
4. A feudalizmus bástyái ellen 27
5. A jobbágyság felszabadításáért 37
6. A történetírás módszereinek fejlesztése 42

II. A MAGYAR SZABADSÁGÉRT! 52
1. A szabadságharc püspöke 52
2. A kultuszminiszter 61

III. SZÁMŰZETÉSBEN 66
1. Párizs, Brüsszel, Genf 66
2. A „Huszonöt év története" 72
3. A „Függetlenségi harc története" 79
4. A hazatérés 88

IV. AZ UTOLSÓ ÉVEK 90

HORVÁTH MIHÁLY NAGYOBB TÖRTÉNETI MUNKÁI .. 96

JEGYZETEK 97

IV.

AZ UTOLSÓ ÉVEK

Horváth Mihály életének hátralevő szakasza meghozta számára mindazt a sikert, rangot, társadalmi elismerést, amit a száműzetés évei alatt annyira nélkülözött. A Deák-pártnak Horváth nevére, tekintélyére nagy szüksége volt, az ő népszerűségét szívesen használta fel a maga céljaira. Hazatérése után két héttel már felajánlották neki a szentesi mandátumot, amit azonban ekkor még nem fogadott el. A magyar kormány mindent elkövetett, hogy egyházi vonatkozásban is rendezze Horváth bizonytalan helyzetét. A király külön megbízta Simor hercegprímást, hogy tárgyaljon Horváthtal, hajlandó-e visszavonni az utolsó műveiben az egyházra vonatkozó, Simor által sérelmezett helyeket. Nem tudjuk, hogy ez a tárgyalás sikerre vezetett-e, de tény az, hogy Horváth viszonya Esztergommal sohasem javult meg. Mindenesetre a király Eötvös szorgalmazására 1867 végén a katolikus vallásalapból évi járadékot rendelt a volt csanádi püspöknek. A közvélemény, mely előtt „érdemei oly nagyok, neve oly népszerű és általánosan tisztelt volt," szívesen látta volna püspöki székben, a kassaiak külön feliratban kérték kinevezését a királytól, a primás azonban minden ilyen kísérletnek mereven ellenállt.

Közben Horváth a politika terére lépett. 1868 elején a szegedi deákpárti Szabadelvű Kör tiszteletbeli tagjának választotta meg. Köszönőlevelében Horváth éles támadást intézett a függetlenségi párt ellen, Kossuth ellen és a maga harmincéves történetírói munkálkodására hivatkozva, védelmébe vette velük szemben a kiegyezés rendszerét. Kossuth nem sokkal ezután — pécsi választóihoz intézett levelében — élesen kritizálta Horváthnak ezt az új felfogását, mire Horváth személyeskedő, indulatos röpiratban válaszolt, melynek végén Kossuthot egyenesen kiutasította a politika területéről. A röpiratra Kossuth egyik híve válaszolt, aki Horváth műveiből vett idézetekkel bizonyította be, hogy ő a függetlenség kérdésében egész élete folyamán éppen az ellenkezőképpen vélekedett. A bemutatott idézetek teljességgel emellett szóltak. Az

egész vitában és sok kis részletkérdésben Kossuthnak volt igaza: Horváth Mihály a függetlenségi gondolat renegátjává lett, mikor politikai múltja ellenére fellépett a kiegyezés védelmében. Útjuk ettől kezdve örökre elvált egymástól: Horváth szorosan Deák Ferenchez csatlakozott, kinek bizalmas köréhez tartozott. 1869 elején Szeged választotta képviselőjévé, majd Deák halála után az ő kerülete, Budapest-belváros küldte a parlamentbe. Képviselőházi tevékenységének kiemelkedő emléke a vármegyék reformjáról tartott nagy beszéde, sokat foglalkozott az iparfejlesztés kérdésével, s nagyjelentőségű volt indítványa a katolikus autonómia ügyében, melyet most ő elevenített fel, s melynek kezdetben az ő részvételével, később nélküle folytatott csaknem három évtizedes tárgyalásai végül is — mint tudjuk — nem hozták meg a kívánt eredményt, az egyház és állam szétválasztását.

Közben a kormány előterjesztésére a király tribunici címzetes püspöknek nevezte ki, majd később, a prímás nem minden ellenkezése nélkül neki adományozta a vaskai javadalmas apátságot. Az Országos Közoktatási Tanács elnöke lett, gyakran fogadta őt a királyné, kinek 1848—49 történetéről tartott előadást, történelemből ő vizsgáztatta a trónörököst, az Akadémia kétszer tüntette ki nagy jutalmával; a Szabadelvű Párt egyáltalán nem volt hálátlan 1849 „megtért" kultuszminiszterével szemben.

Ezek a sikerek azonban most, hogy elérkeztek számára, nem foglalkoztatták túlságosan. Munkálkodását elsősorban a történettudománynak szentelte, hátralévő éveinek igazi, számunkra is értékes tartalmát ez jelenti. Szervező és alkotó tevékenység egyszerre jellemzi ezeket az éveit.

Hazaérkezése után első teendője volt régi tervét valóra váltani, s előkészíteni a fiatalkori kisebb munkáinak, tanulmányainak, s az abszolút korban itthon megjelent dolgozatainak együttes kiadását. Csakhamar meg is jelent kisebb munkáinak négy vaskos kötete, bennök változatlan szöveggel a régi tanulmányok, haladó korszakának nagy alkotásai. Itthoni kutatásai után, áttanulmányozva a közben kiadott forrásanyagot, újra kiadta Magyarország történetét, amely az átdolgozás után nyolc hatalmas kötetre duzzadt meg és a közben szintén átdolgozott *Huszonöt év történeté*-vel s a *Függetlenségi harc történeté*-vel együtt tizennégy kötetben Magyarország teljes, a saját koráig a legnagyobb méretű s leghaladóbb felfogású magyar nyelvű történetét alkotta. Ugyancsak ezekben az években írta meg egyik legszebb kisebb művét, Zrínyi Ilona életrajzát, valamint ekkor adta ki a már említett egyháztörténeti munkáját, *A kereszténység első századai Magyarországon* címmel.

Ezek az évek meghozták számára azt is, amit egész életében

annyira hiányolt: a tudományos méltatást. A Századok és más folyóiratok egymásután ismertették műveit, közöttük a régebbieket is; Pauler Gyula, aki Zrínyi Ilona életrajzát és egy régebbi tanulmányát ismertette a „Századok"-ban, nála szokatlan meleg hangon méltatta Horváth egész életművét. Disszonáns hangot csak az egyházi folyóiratok ütöttek meg: Az Új Magyar Sion Bendeguz álnév alá rejtőző bírálója már 1868-ban Horváth egyháztörténeti munkája ellen példátlanul goromba támadást intézett, amely tele van személyi támadásokkal és szemére hányja azt, hogy pl. a pápák bűneiről beszél, vagy hogy Piligrim püspökre rábizonyítja az okmányhamisítást.

Ezek a „kritikák" azonban Horváthot nem kedvetlenítették el: jól tudta, hogy itt elsősorban politikáról, nem pedig tudományról van szó. Kutatásait ezekben az években is fáradhatatlanul folytatta tovább. Most másoltatta le külföldi tartózkodása alatt felkutatott forrásanyagát, irányította az Akadémia forráskiadó munkáját és rendkívül tevékeny részt vett a Magyar Történelmi Társulat működésében. A parlamentben és az Akadémián elősegítette a legfőbb kormányszékek iratainak megőrzésére hivatott Országos Levéltár felállítását. A Történelmi Társulat első közgyűlése a társulat alelnökévé, majd elnökévé választotta. Ilyen minőségben, a szó igazi értelmében, valóban irányította a hazai történetkutatást. Alig volt a Történelmi Társulat első tíz esztendejének olyan fontosabb megmozdulása, amelyen ne vett volna részt. Különös gonddal fordult a Társulat vidéki vándorgyűlései felé. Ilyenkor a Társulat tagjai egy-egy vidék városi, családi levéltáraiban lévő okleveleket tanulmányozták át. Ő maga rendkívüli szorgalommal vett részt magában a kutatómunkában is: megnyitó és záróbeszédeiben pedig kritikát gyakorolva a történetírás hibáin, egyoldalúságain, egyszersmind kijelölte a jövő fejlődés irányát is.

Ezek a beszédek számunkra Horváth Mihály utolsó életszakaszának legkiemelkedőbb, legértékesebb emlékei. Ifjúkorának haladó vonásai szinte eredeti tisztaságukban jelennek meg ezekben a beszédekben és a kor hanyatló ideológiája ellenére a haladásban való hitet, a tudománynak az élettel való kapcsolatát hirdetik.

A Történelmi Társulat első közgyűlésén a század uralkodó eszméinek egyikeként a nemzetiséget jelölte meg. Ezzel kapcsolatban mutatott rá arra, hogy a nemzetiség nem lehet cél önmagában, csak eszköz egy magasabb célra, „mely a haladásban, tökélyesbülésben, az emberiség eszménye felé való közeledésben keresendő... A fejlődés, a haladás a népek legközelebbi célja". És hozzáteszi: „nemzetünk is csak úgy fog örvendhetni hosszú élet-

nek, és csak annyira fog fejlődhetni, ha és amennyire a külön nemzeteknek a haladás ösvényén mind konkrétabbá váló életéhez csatlakozik. Másszóval ha az emberiség közös irányán, ösvényén halad".

A magyar történettudomány a kiegyezés után lényegében véve eltávolodott attól az úttól, melyet Horváth Mihály munkássága jelölt ki számára. Egyes történettudósok puszta forrásközlésre szorítkoztak, hogy ne kelljen szembenézniök a nemzeti élet nagy kérdéseivel. Mások a magyar történelem legrégibb századaiba menekültek vissza, így szakítván el minden kapcsolatot saját koruk problémáival. Ismét mások már kimerészkedtek az újkori politikai történet mezejére, de elhanyagolva a külföldi tanulságokat, továbbra is, folytatva a magyar történetírás Horváth Mihály előtti, régi irányát, csak a politika, a háborúk és békekötések történetének elmondására szorítkoztak. Minél jobban el akartak távolodni az „úgynevezett politikai" kérdésektől, távolról sem akarták érinteni a nemzet nagy részét elsősorban érdeklő függetlenségi kérdést. Számos történetíró munkásságában pedig megjelent, ha változott formában is, a régi, feudális-klerikális történetfelfogás kifejezése.

Horváth Mihály ezekkel az irányzatokkal szemben felvette a harcot. Kiemelte azt, amit már régen hirdetett: „A történelemtudomány csak a közérdekeltség szárnyain — azaz szoros kapcsolatban a nemzeti élettel — emelkedhetik a kifejezés azon fokára, melyen az más művelt nemzeteknél immár tényleg létezik... Enélkül csak üvegházi növény tengésére van kárhoztatva." Világosan kimondja: a történelmi kutatások haszna korlátolt „ha csak néhány szaktudós kezein forognak s a társadalomba, a nemzet nagy tömegébe nem hatolnak be." Figyelmezteti a történetírókat, hogy nem kell minden erejöket puszta nyersanyaggyűjtésre pazarolni. „Puszta adathalmaz helyett" — olyan történelmi műveket kell írniok, „melyekből a kor szelleme s törekvései, az uralkodó eszmék, érzelmek és irányok mivolta, a nemzeti műveltség állapota és haladása, szóval az összes polgári és társadalmi élet képe határozottan és sajátságos színezetében kidomborodjék". A történetírónak kötelessége az is, hogy felkutassa a törvényeket, melyek az erkölcsi világban uralkodnak, és kimutassa „mindama szolidaritás kapcsait is, melyek az egyes nemzet életét a többi nemzetek, sőt az emberiség történelmével összekötik, s azon egyetemes élet és haladásáramlatba vonják, mely az emberi nemet rendeltetése végcélja felé előbbre viszi".

Állást foglal végül az egyoldalú politikai történetírással szemben is. Mindenekelőtt a társadalom tanulmányozását sürgeti: „Én legalább azt tartom egy nemzet életében a legtanulsá-

gosabbnak, a mi a nemzet társadalmi életét a leghívebben tükrözi" — mondja 1872-ben s hozzáteszi, hogy „például egy figyelemre is alig méltatott felfedezés az ipar és kereskedés s más népfoglalkozások mezején, mely a nép ezreit, egész vidékek és megyék lakosságát jólétre emelte, sokkal becsesebb tényezője volt a nemzeti életnek, mint ama bel- és külháborúk, melyekben jobbára csak egyes hatalmasok dicsvágya és egyéb szenvedélyei nyertek kielégítést". Ilyen irányú figyelmeztetéseit egyre gyakrabban megismétli: ahol ezt a kérdést a legvilágosabban megfogalmazza, ott arról beszél, hogy történetíróink legtöbbje eddig sokkal több gondot fordított a „zajos... hadi eseményekre... mint ama, bár csöndes, de a nemzeti fejlődés, a haladás tekintetében annál fontosabb jelenetekre, melyek a társadalmi viszonyok, a családi élet, a polgári foglalkozások,... körében nyilvánul. Ez teszi pedig érdekesebb, fontosabb és tanulságosabb részét minden nép történetének, mert ez jelzi a fejlődés, haladás irányát és fokait, a népek tökélyesbülését és emelkedését az emberi eszmény felé".

A haladásba, a fejlődésbe vetett hit így ível Horváth Mihály egész pályáján keresztül, így köti össze a harmincas éveket élete utolsó évtizedével. Horváth Mihály elbukott a politika síkján, kora hanyatlási tendenciáinak hatása alatt, de nem bukott el soha a történetíró, aki utódainak a negyvenes évek magyar polgári fejlődésének optimizmusát, haladásba vetett hitét töretlenül tudta átadni.

Átadta ha már nem is hitt benne olyan feltétlenül, mint negyven évvel azelőtt: az azóta eltelt idő, az 1867 utáni Magyarország szemlélete valamit mintha már elárult volna neki a polgári fejlődés jövő lehetőségeiről, mintha élete alkonyán megsejtett volna valamit abból, amit a kapitalizmus teljes kifejlődése jelenteni fog az emberiség részére. A Kisfaludy Társaságban tartott székfoglalójában egyrészt arról beszélt, hogy az emberiség lassan legyőzte „a szép, jó és igaz megismerésének legnagyobb akadályait, az elfogultságot, a fanatismust, a türelmetlenséget vallásban és politikában, s azok béklyóitól megszabadulva, erélyesen halad előre a szabadvizsgálat végetlen mezején". Másrészt azonban azon panaszkodik, hogy kora, „a tudomány és ipar" korának civilizációja felette egyoldalú: elsősorban az értelem uralkodik, „az eszmények elenyésztek, az ihlet forrásai kiapadtak, a kedélyeket közönyösség, lapos mindennapiság" szállta meg. Mi ez, ha nem a kapitalizmus elembertelenedésének, immár hősi eszmények nélküli szakaszának kritikája? A magyar polgári fejlődés ideológusa kissé keserűen, csalódva tekintette a felemás eredményt, a kiegyezéskori magyar társadalmat, mely oly kevéssé hasonlított az ő és a reformkor legjobbjainak elképzeléseihez.

Ugyanez a csalódottság ott ül utolsó arcképein is. Kutató szeme a távolba néz, mintha keresne valamit, de szája körül már mélyek a keserű vonások.

Hatvankilenc éves volt, mikor 1878 augusztusában meghalt. Polgári történetírásunk első nagy alakja távozott el vele. Azok, akik utána jöttek, hagyatékából alig vettek át valamit. Irányának folytatóit a századforduló körül kell keresnünk, Márki Sándor, Acsády Ignác személyében. Akkorra azonban a feudális maradványoktól gátolt, de mégis fejlődő magyar kapitalizmus már új szakaszába érkezett.

*

Horváth Mihály élete történetének megismeréséből szinte önként adódnak a tanulságok haladó történetírásunk mai munkásai számára.

Ahogyan ő tudományát a reformkorszakban és a szabadságharc idején a haladó politika szolgálatába állította, ahogyan részt vállalt a szabadságharc küzdelmeiből és végsőkig kitartott Kossuth oldalán, ahogyan támadta és leleplezte a reformkorszakban és a szabadságharc idején a nép ellenségeit, a hazaáruló arisztokratákat és a főpapokat, ahogyan ostorozta az abszolút korszakban a magyar népet elnyomó osztrák önkényuralmat — mindezek az eszméknek és tetteknek, haladó tudománynak, és haladó politikának — számunkra is példamutató — kiváló egységét mutatják.

Ahogyan ő leküzdötte a feudális magyar történetírás maradi szempontjait, reakciós szemléletét, ahogyan ő érvényesítette történetírásában az új, feltörekvő társadalmi osztály érdekeit, ahogyan újraértékelte történelmünknek addig elmellőzött, haladó alakjait, ahogyan élete végéig fáradhatatlanul kutatott és dolgozott ahogyan csaknem mindvégig megőrizte a haladó gondolatba, a fejlődésbe vetett hitét — mindezek a haladó tudós — számunkra is példaadó — bátorságát a régi leküzdésére, merészségét az új módszerek alkalmazására, a mindennapi munkában való ritka kitartását és szorgalmát s nem utolsósorban a haladó eszmékhez való hűségét mutatják.

Még politikai és történetírói — egymástól elválaszthatatlan — hanyatlásának rajza sem minden tanulság nélkül való: megmutatja, hogy a kapitalizmus gazdasági, társadalmi viszonyai között még a haladó tudósok is milyen útra jutottak.

Így Horváth Mihály élete és munkássága történetírásunk haladó hagyományainak sorában fontos helyet foglal el, érdemes arra, hogy alakjára — csaknem száz év távolából is — hamis kegyelet nélkül — megbecsüléssel és tisztelettel tekintsünk.

HORVÁTH MIHÁLY NAGYOBB TÖRTÉNETI MUNKÁI

Gróf Nádasdy Tamás élete, némi tekintettel korára. Buda. 1838.

A szükség és szabadság a történetben. Athenaeum. 1838.

Mikor és miért fosztatott meg a pórosztály szabad költözési jogától és mikor nyerte vissza azt? Athenaeum, 1839.

Vázolatok a magyar népiség történetéből. Athenaeum. 1839, 1840.

Gondolatok a történetírás theoriájából, Wachsmuth után. Athenaeum. 1839.

Európa belviszonyai a francia forradalom idejétől fogva. Athenaeum. 1839.

Az ipar és kereskedelem története Magyarországban a három utolsó század alatt. Buda. 1840.

Az 1514-diki pórlázadás, annak okai és következményei. Tudománytár, 1841-i IX. kötet.

A demokrátia kifejlése korunkban. Athenaeum. 1841.

A magyarok története Európába költözésétől mostanig. Pest, 1841. (Az utolsó, 10. kiadás, Budapest. 1890.)

A magyar honvédelem történeti vázlata. A Magyar Tudományos Akadémia Évkönyvei. VI. k. 1845.

Az ipar és kereskedés története Magyarországban a XVI. század elejéig. Történettudományi pályamunkák. II. kötet. Buda. 1842.

Corvin János élete. Athenaeum. 1843.

Az országtani theóriák eredete, kifejlése s gyakorlati befolyása az újabb Európában, Heeren után. Tudománytár. 1842. XII. kötet — I—IV.

A magyarok története. Pápa. 1842—1846.

Az 1764-i országgyűlés története. Az MTA Évkönyve. VII. k. 1846.

Párhuzam az Európába költözködő magyar nemzet s az akkori Európa polgári és erkölcsi művelsége között. Pest. 1847.

A magyarok története a bölcsészettanuló ifjúság számára. Bécs. 1847. (Újabb kiadásai: A magyarok története rövid előadásban stb. címen; 6. kiadása, Budapest. 1887.)

Magyar történelmi okmánytár a brüsszeli országos levéltárból és a burgundi levéltárból. I—IV. Pest. 1857—59.

Történeti zsebkönyv. Rajzok a magyar történelemből. Pest. 1859. (Hatvani Mihály álnéven.)

Magyarország történelme. I—VI. kötet. Pest. 1860—63.

Huszonöt év Magyarország történetéből. 1823-tól 1848-ig. I—II. Genf. 1864. 2. kiadás. Pest. 1868. 3. kiadás. Budapest. 1886.

Magyarország függetlenségi harcának története 1848 és 1849-ben. Genf. I—III. 2. kiadás. Pest. 1871—72.

Horváth Mihály kisebb történelmi munkái. Pest. 1868. I—IV.

Williams Roger, a „szabad egyház a szabad államban" elv megteremtője, s megtestesítője. Életrajzi vázlat. Pest, 1868.

Kossuth Lajos újabb leveleire. Pest. 1868.

Zrinyi Ilona életrajza. Pest. 1869.

Magyarország történelme. I—VIII. Pest 1871—73.

Ultyeszenich Fráter György (Martinuzzi bibornok) élete. Pest. 1872.

A kereszténység első százada Magyarországon. Budapest. 1878.

TÖRTÉNETÍRÓK
TÁRA

Horváth Mihály

POLGÁROSODÁS, LIBERALIZMUS, FÜGGETLENSÉGI HARC

Gondolat 1986.

Antikvárium.hu

Horváth Mihály születésének 200. évfordulója – síremlékavatás

Fiumei úti temető, 2009. október 20.

200 éve született a magyar történetírás kiemelkedő alakja Horváth Mihály. A jeles alkalomból a **Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság** Szentes Város Önkormányzatával, valamint a szentesi Horváth Mihály Gimnázium és Szakképző Iskolával közösen emlékezik a Fiumei úti temetőben a történetíró, címzetes püspök sírjánál.

A Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság megalakulását követően a legelsők között védte le Horváth Mihály sírját, mint a Nemzeti Sírkert részét, kiemelkedő munkásságát ezzel is méltatva.

A megemlékezésen köszöntőt mondott dr. Zlinszky János a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság elnökhelyettese, majd emlékbeszédet tartott Szirbik Imre, Szentes város polgármestere, országgyűlési képviselő.

Arany János: Széchenyi emlékezete című művéből Vágner Réka, a szentesi Horváth Mihály Gimnázium és Szakképző Iskola tanulója mondott részletet, Gajdán Márta, a szentesi Horváth Mihály Gimnázium és Szakképző Iskola tanulója népdalokat énekelt.

A Nechay-család Horváth Mihály felújított síremlékének avatásán, Budapesten, a Fiumei úti sírkertben, 2009. október 20-án.

SZENTESI MOZAIK
NET ÚJSÁG
www.szentesinfo.hu/mozaik

Születésének 200. évfordulója alkalmából Szentes Város Önkormányzata felújíttatta Horváth Mihály síremlékét Budapesten, a Fiumei úti temetőben, 2009. október 20-án, emlékezve a város szülöttére, a neves történetíróra, püspökre, a Szemere-kormány vallás és közoktatási miniszterére.

Horváth Mihály síremlékét minden évben megkoszorúzza a szentesi önkormányzat és a róla elnevezett középiskola is. A jubileum alkalmából azonban felújították az emlékművet, melyet az is indokolt, hogy a rajta lévő bronz mellszobrot ismeretlen tettesek ellopták. Az új bronz domborművet, Horváth Mihály portréját, Máthé István csongrádi szobrászművész tervezte.

HORVÁTH MIHÁLY
1809—1878
TÖRTÉNETÍRÓ,
A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA TAGJA
CSANÁDI PÜSPÖK,
A SZEMERE — KORMÁNY
VALLÁS — ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTERE
SZÜLETÉSÉNEK 200 ÉVFORDULÓJÁRA
KÉSZÍTTETTE
SZENTES VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
2009

HORVÁTH MIHÁLY
1809—1878
köztérkép / mapublic

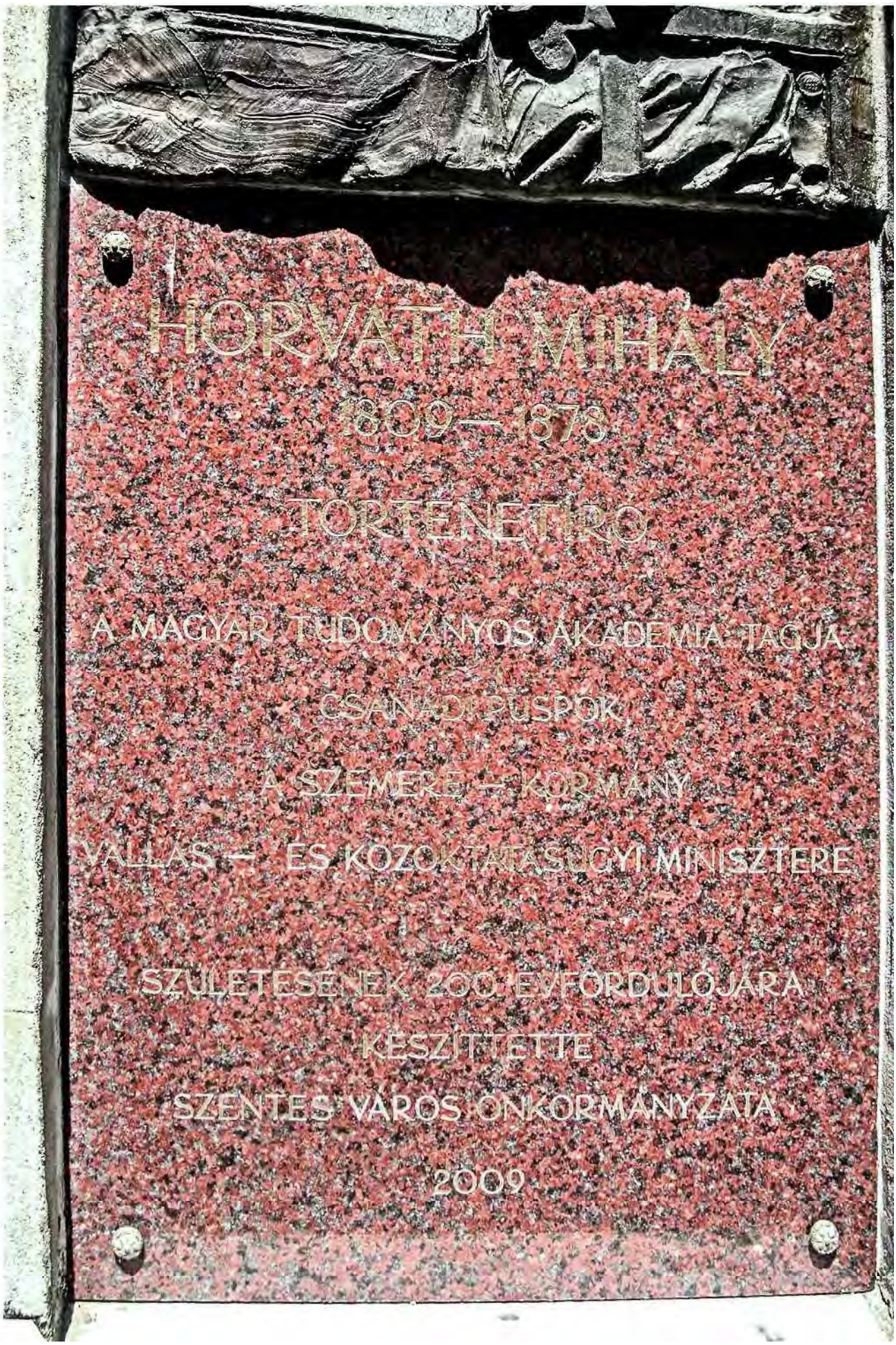
HORVÁTH MIHÁLY
1809 – 1878
TÖRTÉNETÍRÓ
A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA TAGJA
CSANÁDI PÜSPÖK
A SZEMERE – KORMÁNY
VALLÁS – ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTERE
SZÜLETÉSÉNEK 200. ÉVFORDULÓJÁRA
KÉSZÍTTETTE
SZENTES VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
2009

Budapest Magyar Történelmi Társulat, 1917 - Hasonmás kiadás

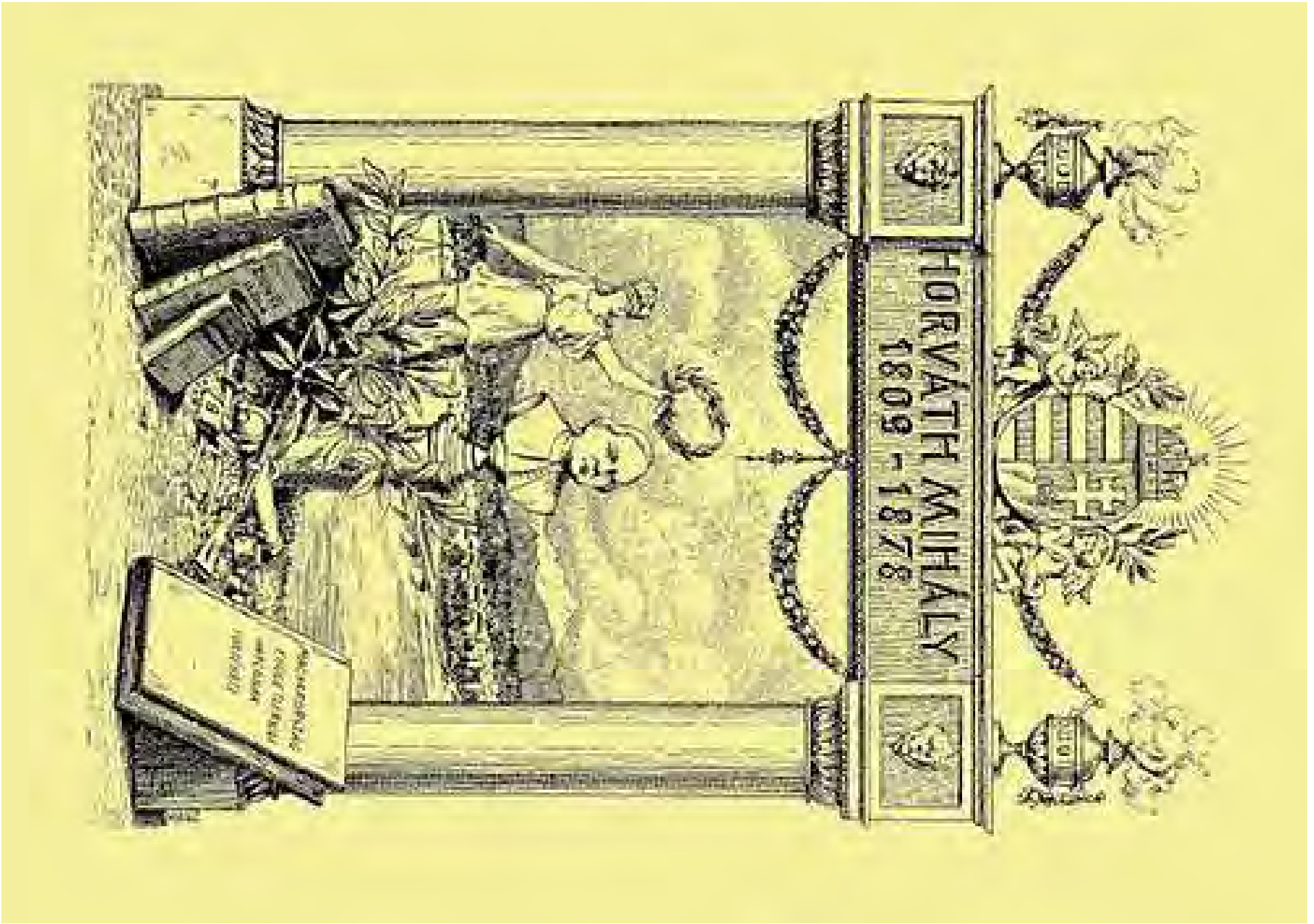

G 624

1917

XXXIII. évf. 1–5. füzet.

[illegible]

Magyar Történeti Életrajzok

A M. T. Akadémia Történelmi Bizottságának
segélyezésével kiadja a Magyar Történelmi Társulat

XXXIII. ÉVFOLYAM

Dr MÁRKI SÁNDOR:

HORVÁTH MIHÁLY

(1809–1878)

[illegible]

Budapest
AZ ATHENAEUM R.-TÁRSULAT KÖNYVNYOMDÁJA
1917

Dr. Márki Sándor: Horváth Mihály 1809-1878 (Magyar Történeti Életrajzok. Budapest, 1917)

A könyv a Magyar Elektronikus Könyvtárban elérhető:

https://mek.oszk.hu/05700/05790/html/

Dr. Márki Sándor: Horváth Mihály 1809-1878 (Magyar Történeti Életrajzok. Budapest, 1917)

A könyv az Arcanum webhelyen is elérhető:

https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/MagyarTortenetiEletrajzok-magyar-torteneti-eletrajzok-BE5D/horvath-mihaly-18091878-B9BD/

https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/MagyarTortenetiEletrajzok-magyar-torteneti-eletrajzok-BE5D/horvath-mihaly-18091878-B9BD/xxiii-csalad-es-haza-BB9C/

TARTALOMJEGYZÉK

I. GYERMEKKORA ÉS TANULÓÉVEI.
II. KÁPLÁNSÁGA.
III. ELSŐ TUDOMÁNYOS MUNKÁI.
IV. NEVELŐSÉG.
V. BÉCSI TANÁRSÁGA.
VI. A FŐPAP.
VII. A SZABADSÁGHARCZBAN.
VIII. A MINISZTER.
IX. EGYHÁZPOLITIKÁJA.
X. TANÜGYI POLITIKÁJA.
XI. DEBRECZENTŐL ARADIG.
XII. A SZÁMÜZETÉS KEZDETE.
XIII. SVÁJCZBAN.
XIV. BRÜSSELBEN
XV. NEVELŐSÉG OLASZORSZÁGBAN.
XVI. KIEGYEZÉS VAGY FORRADALOM.
XVII. OLASZORSZÁGBAN.
XVIII. ÚJ ÉLET GENČVEBEN.
XIX. A HUSZONÖTÉV TÖRTÉNETE.
XX. A FÜGGETLENSÉGI HARCZ TÖRTÉNETE.
XXI. MAGYARORSZÁG TÖRTÉNELME.
XXII. EMIGRÁCZIÓ ÉS KIEGYEZÉS.
XXIII. CSALÁD ÉS HAZA.
XXIV. AZ AMNESTIA.XXV. ITTHON.
XXVI. TUDOMÁNY ÉS POLITIKA.
XVII. UTOLSÓ MŰVEI ÉS HALÁLA..

Horváth Mihály
(Rákosi Nándor olajfestménye a M. Tud. Akadémia képes termében)

HORVÁTH MIHÁLYNAK huga, Amália, 1864 augusztus 18-án azt kívánta,[1141] hogy ha már a kegyetlen sors messze földre szakította el tőlük, környezzék oly nemesszívű barátok, kik szeretett hazáját és kedves családját némileg pótolják; de a jó teremtő áldja is meg mindazokat, kik őt szeretettel és gyöngédséggel környezik.

Szeretetre, gyöngédségre annál nagyobb szüksége volt, mert a folytonos, megfeszített munka, a hazája sorsa miatt való aggodalom és a megélhetés gondjai egészségét is megtámadták. Már Olaszországban duzzogott rá kedves tanítványa, Károlyi Pálma, hogy nem követi tanácsát, nem járkál eleget s azután haragszik, panaszkodik, hogy a fürdőben sárral betapasztják, kínozzák, gyógyítják.[1142] Évek óta csúzban és idült torokbajban szenvedett, a mely ellen kénes fürdőket használt.[1143] Mikor 1862 végén Genèvebe költözködött át, nem volt, a ki a szerény lakásában elzárkózva egyre dolgozó tudóst napról-napra figyelmeztesse, hogy egészségére jobban vigyázzon. Munkái írása közben annyi fennakadást, nehézséget, anyagában annyi hiányt tapasztalva, kedvetlenségei, bosszúságai közt fel is fogadta,[1144] hogy új munkába nem fog többé, míg kinn kell élnie. De hiában – úgymond. – Miképen Eugène Sue Juif Errantja, újra meg újra fülében érzi harsogni a végzetes «Marche! Marche!» szavakat, midőn örökös bolyongása közben elkikkadva, néha megállni s meghalni epedez: úgy érezte magát ő is száműzöttségének különben kiállhatatlanná váló unalmai, ízetlenségei közt szünet nélkül üzetni a munkára, hogy idejét szakadatlan foglalkozásban ölje el.

Házi orvosa, dr. Zangesfeld, a Huszonötév Története első kötetének elkészülte után erélyesebben követelte, hogy többet törődjék önmagával és egészségével. Kívánságára előbb a Mont Blanc tövében levő st. gervaisi fürdőbe ment, mikor pedig onnan hazatért, ajánlatára kényelmesebb szállást fogadott s abba ápolónőt, a ki egyúttal háztartását vezesse. Az új szállása a Rue de Lausanne 39. száma alatt volt[1145] és szeptemberben mint házvezetőnő oda költözött be Marie Michelle Voignoux.

Marie jómódú polgári családból származott; atyjának Genèvetől másfélóra járásnyira, a már franczia területen levő Ferneyben gazdasága, majorsága volt.[1146] Szép időkben Horváth többször kisétált oda Marieval, a kinek szüleivel is megösmerkedett. A tudós, de nagyon kedves modorú, szép, szakállas, idősebb úr, a ki már az ötvenötödik esztendőben járt, Voltaire falujában, Ferneyben, sohasem említette, hogy ő tulajdonképpen pap s Marie és a család őt nyugalomba vonult tanárnak ösmerték. Örültek tehát, mikor Horváth, hogy biztosítsa az igen rendes, jólelkű, szorgalmas, gondos, kedves és erényes leány jövendőjét, Marie kezét megkérte s vele 1864 nyarán a genèvei maire előtt tanuk jelenlétében polgári házasságra lépett.[1147]

Elhatározása megítélésénél figyelembe kell venni, hogy Horváth, a mint 1863 elején megírta barátjának, Toldy Ferencznek, már tulajdonképpen nem volt pap, a mennyiben egyházi kötelességeket nem teljesített.

Horváth Mihály igen boldogan élt feleségével, és Isten öt gyermekkel áldotta meg őket. 1. Mária Michaela Ernestina 1865-ben Ferneyben, a nagyszülék házában született. Utóbb Kristóffy Józsefhez ment férjhez, a ki mint csanádi főjegyző, orsz. képviselő, szatmári főispán és belügyminiszter élénk részt vett a közéletben.[1148] 2. Nestor, született Genèveben 1866-ban, meghalt 1876-ban Budapesten. 3. Sándor és 4. Albert, csecsemőkorukban húnytak el. 5. Jenő 1875-ben Budapesten született. Miniszteri titkár a földmívelésügyi minisztériumban s mint ilyen, a felvidéki kirendeltség főnöke Munkácson. Felesége Pálffy Mária.[1149]

1149. Kis gyermekeik: Horváth Magda és Éva

Horváth Éva dr. Nechay Olivér felesége, és ők Nechay Lívia (dr. Kausay Tiborné) szülei. Nechay Lívia a Ferenczy-fivérek nagymamája. A Ferenczy-fiúk tehát Horváth Mihály ötödik generációs leszármazottai.

Könyvismertetés, kritika

Dr. Márki Sándor : Horváth Mihály. (1809—1878.) Budapest, Athenaeum, 1917. (Magyar Történeti Életrajzok. XXXIII. évf.) N. 8-r. 388 l. Ára 16 K.

Ezt az életrajzot az alkalom szülte; a Magyar Történelmi Társulat ötvenéves fennállása ünnepén adózik vele egyik alapítója emlékének. A könyv hőse rászolgált e kötetre: a modern magyar történetírásnak még sok rajongással s talán egy kis elfogultsággal is telt, de már komoly, nagyralátó, széleskörű és főképen szókimondó, őszinte kezdete fűződik ennek a hánytvetett életű, különös sorsú csanádi püspöknek nevéhez, a kihez a magyar irodalomtörténetírásnak is van valamelyes köze. Mert a Toldy nyomán feléledő irodalomtörténet tudományának, valahol Jámbor Pál, Arany János kezdései során ott van a Horváth Mihály neve is, a ki főművében, *Magyarország történelmé*ben, az irodalom történetének is méltó helyet ad, s a *Huszonötév történeté*ben a költészet fejlődésével akarja bevezetni munkáját, mert az újraébredésben, 1825 körül, ez egyik legfontosabb tényezője az eseményeknek. Leginkább három kérdés érdekli: milyen viszony volt az irodalom és a cselekvényes élet közt; mily lökést vett a szellemi mozgalom a külső élettől; végül, hogy milyen visszahatást gyakorolt az irodalom az állami és a társadalmi élet tüneményeire? Forrása leginkább Toldy. S épen az a barátság is, a mely Toldyhoz köti, érintkezései Kazinczy Gáborral, Jósikával, Keménynyel, Eötvössel, Jókaival, Bajzáékkal, ifj. Péczely Józseffel s általában viszonya az Akadémiához akkor is felköltené figyelmünket iránta, ha a történetírás történetében elfoglalt helye nem kötné őt tudományunkhoz.

Márki Sándor könyve általában kitölti azt az űrt, a mely ez életrajz híján a XIX. század ösmeretében érezhető volt. A kiváló tudós, szabadságharczaink történetének leghivatottabb méltatója, első elődének életrajzában — a ki előtte épen az 1514-iki és a 48-as eseményekkel is foglalkozott s a Rákóczi-kutatások terén is érdemeket szerzett — a tőle megszokott lelkesedéssel, melegséggel és gondossággal végezte nehéz

feladatát. Különösen méltánylandó buzgósággal kutatta föl műve forrásait. Horváth életének úgyszólván minden nevezetesebb mozzanatához megtalálta a szükséges adatokat s e czélból levél- és könyvtárakat, magántulajdonban levő jegyzeteket és levelezéseket a mai nehéz viszonyok között is felkutatott és felhasznált.

Ezeknek köszönhető könyvének főerénye: adatainak megbízható és hiánytalan pontossága. Nincs a kötetben semmi rés, az események meg nem szakítható folyamatossággal követik egymást, középpontjukban mindig Horváth-tal. Hőse iránt meleg, de tárgyilagosságig fékentartott lelkesedéssel viseltetik. Pályájának rajzában, viszontagságos körülményeit kutató érdeklődésében, ingadozásai közepett megértő veleérzésében s különösen a szabadságharcz alatti tevékenységének s jelentőségének méltatásában gyakran nyilvánul e vonzalom. Az író meleg szíve nekivaló hősre talált; Horváth Mihály legelszántabb cselekedetét, a keresztes hadjárat hirdetését is az eseményekbe illesztve s azokból megértve tudja magyarázni. Vele van a többszöri nevelősködés keserveiben. Finom tapintattal tudja előadni helyzetét a Keglevich- és Erdődy-családoknál, házasságának történetét, kellő melegséggel a Batthyány-családban viselt szerepét és Károlyi Pálma grófnő nevelését. Színes a genfi idill, az olasz tengerparti idő rajza is: de nem vész el a részletekben főfeladata, a számkivetett tudós pályája, s megfelelően domborodik ki annak legjellemzőbb mozzanata: az alkotnivágyás, az örökké fáradhatatlan munkakedv, a melyért Horváth, ha kell, jövő kilátásait is ismételten feláldozni kész.

Két dolog az, a mit a munkán hibáztatni mernénk; mind a kettő menthető is. Az egyik: összefoglaló kép hiánya Horváth Mihály egyéniségéről. Igaz, hogy jellemének rajza kialakul a zaklatott pálya sikerülten írott részleteiből is; de jellemző vonások élesebben maradnának meg emlékünkben, ha az avatott szerző erőteljesen kidomborította volna őket egy, az író egyéniségét tárgyazó fejezetben. Horváth életében, a ki a sors nagyon különböző helyzeteiben a legváltozatosabb feladatok elé volt állítva, szükség lett volna erre. A másik, hogy hőse alkotásait leginkább a mások, egykorú s kis részben posthumus kritikák véleményével méltatja. Ezek többnyire találóak ugyan, de nem teszik feleslegessé épen Márkinak, az erre hivatott tudósnak, elfogulatlan véleményét.

De van egy szépséghibája is a könyvnek. Talán épen, mert alkalom szülte s adott terminusra készült, a sietség — mely pedig adatainak gondosságára nem volt hatással — ott hagyta nyomát stílusán. A Rákóczi életírójának fennkölt, emelkedett, szép stílusa itt, különösen a könyv első részében, gyakran majdnem pongyola, sokszor pedig nehézkes: végső csiszolásra érezhetőleg nem volt a kiváló szerzőnek ideje. A sietség rovására írom a hiányos korrekturákat is, a mire elég példa, hogy a szöveg szerint az alig 19 éves Keglevich *Géza* lebukott a lóról és meghalt, a jegyzet szerint ellenben Keglevich *Gábor* emlékezetére fon Horváth koszorút (35. l.); Athanaczkovics *Plátót* említ a 86. l., Athanačkovich *Pál Plátóról* szól a 116. l., végül Athanačkovich *Pál*ról esik szó, stb.

A munka belső értékét ez persze nem rontja. — Régi hibája a *Történeti életrajzok*nak, hogy névmutatót nem közölnek, pedig jó hasznukat venné az olvasó. Az illusztrációk gazdagsága a mai viszonyok közt kétszeresen dicsérendő; de már valósággal pazarlás, hogy pl. Guizot képét közli, pusztán azért, mert egy idézett levél Horváthnak néha papos stílusát azzal mentegeti, hogy a protestáns Guizot is paposan írt. Sok a jóból is megárt.

GÁLOS REZSŐ.

Forrás:
https://epa.oszk.hu/00000/00001/00121/pdf/itk_1918_4_432-436.pdf

Horváth Mihálynak 1954 óta Budapest VIII. kerületében tér viseli nevét, ahol az 1848-as forradalom centenáriumán állított emlékoszlopa is áll, amelyet Domján Árpád tervezett. Szülővárosában, Szentesen 1906 óta utca őrzi nevét, és a helyi gimnázium 1922-ben felvette Horváth Mihály nevét. A Fiumei úti sírkertben nyugszik, a sír boltíve előtti talapzaton álló mellszobrát az 1990-es években ellopták, a 2009-ben felújított sírra egy relief került a püspökről.

Forrás: https://jozsefvarosujsag.hu/fopapbol-szamuzott-szamuzottbol-nemzeti-hos/

JÓZSEFVÁROS
ÚJJÁÉPÜL
VIII. kerület, Józsefváros, Corvin negyed
Horváth Mihály tér

Horváth Mihály emlékoszlop a budapesti VIII. kerületi Horváth Mihály téren.
Domján Árpád alkotása mészkőből. Felirata: 1848 / Kossuth címer / 1948 / HORVÁTH MIHÁLY / A 48-as szabadságharc / hőslelkű püspökének / emlékére / emelte a VIII. kerületi / Nemzeti Bizottság / 1948.március 15.-én. -

Horváth Mihály emlékoszlop
a budapesti VIII. kerületi Horváth Mihály téren

bikoli Dr. Horváth Jenő
(Budapest, 1875. - Gödöllő, 1934. február 16.) emléke

Jenő Horváth

MyHeritage családfák • Williams Mècs Web Site, kezelője: Ildiko Williams Mécs

Születés	1875 - Budapest, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Hungary
Halál	1934
Szülők	Mihály Horváth, Marie Michelle Voignoux Horváth (née Voignoux)
Testvérek	Mária Michaela Ernestina Horváth De Bikol (Völgyessy), Nestor Horváth De Bikol, Albert Horváth, <Private> Horváth De Bikol
Feleség	Mária Pálffy Dr. Horváth Jenőné
Gyermekek	Mária Magdolna Makkai (née Horváth), Éva Nechay De Felseis (née Horváth De Bikol)

Vissza a keresési eredményhez >

Jenő Horváth

MyHeritage családfák kategóriában

Mentse el ezt a rekordot a családfájába

Adatmen

Név Jenő Horváth

Születés 1875

Budapest, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Hungary

Elhalálozás 1934

Családtagok

Szülők

Mihály Horváth
1806 - 1879

Marie Michelle Voignoux Horváth (née Voignoux)
1834 - 1904

Feleség

Mária Pálffy Dr. Horváth Jenőné
1883 - 1966

Testvérek

Mária Michaela Ernestina Horváth De Bikol (Völgyessy)
1865 - 1944

Nestor Horváth De Bikol
1868 - 1870

<Private> Horváth De Bikol

Albert Horváth

Gyermekek

Mária Magdolna Makkai (née Horváth)
1914 - 2005

Éva Nechay De Felseis (née Horváth De Bikol)
1916 - 1992

Dr. Horváth Jenőné, Pálffy Mária (Édike) (Gödöllő, 1883. szeptember 3. - - Gödöllő, 1968. február 22.) emléke

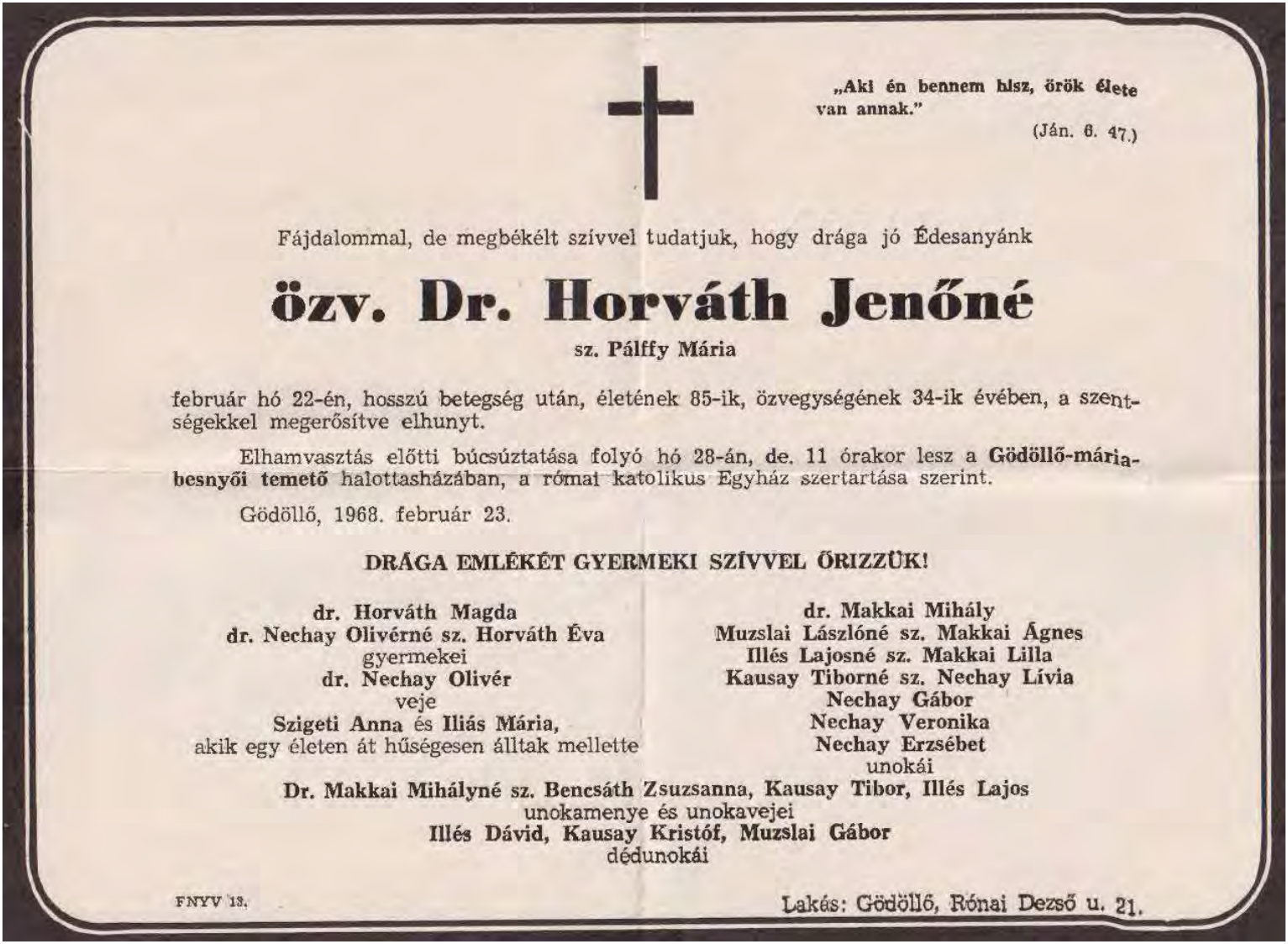

„Aki én bennem hisz, örök élete van annak."

(Ján. 6. 47.)

Fájdalommal, de megbékélt szívvel tudatjuk, hogy drága jó Édesanyánk

özv. Dr. Horváth Jenőné

sz. Pálffy Mária

február hó 22-én, hosszú betegség után, életének 85-ik, özvegységének 34-ik évében, a szentségekkel megerősítve elhunyt.

Elhamvasztás előtti búcsúztatása folyó hó 28-án, de. 11 órakor lesz a **Gödöllő-máriabesnyői temető** halottasházában, a római katolikus Egyház szertartása szerint.

Gödöllő, 1968. február 23.

DRÁGA EMLÉKÉT GYERMEKI SZÍVVEL ŐRIZZÜK!

dr. Horváth Magda
dr. Nechay Olivérné sz. Horváth Éva
gyermekei
dr. Nechay Olivér
veje
Szigeti Anna és **Iliás Mária,**
akik egy életen át hűségesen álltak mellette

dr. Makkai Mihály
Muzslai Lászlóné sz. Makkai Ágnes
Illés Lajosné sz. Makkai Lilla
Kausay Tiborné sz. Nechay Lívia
Nechay Gábor
Nechay Veronika
Nechay Erzsébet
unokái

Dr. Makkai Mihályné sz. Bencsáth Zsuzsanna, Kausay Tibor, Illés Lajos
unokamenye és unokavejei
Illés Dávid, Kausay Kristóf, Muzslai Gábor
dédunokái

FNYV 13.

Lakás: Gödöllő, Rónai Dezső u. 21.

Mária Pálffy Dr. Horváth Jenőné

(webmester) Második unokatestvére 3 generációval távolabbi

✳ Született: 1883 • Gödöllő, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Hungary

Meghalt: 1968 február 22 (85 évesen) • Gödöllő, Pest, Hungary

Tények

1883 Születés
1883
Gödöllő, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Hungary

Házasság a következővel:
Jenő Horváth

1914 Lánygyermek születése:
Mária Magdolna Makkai (née Horváth)
1914 augusztus 7

1916 Lánygyermek születése:
Éva Nechay de Felseis (née Horváth de Bikol)
1916

1934 férje halála:
Jenő Horváth
1934

1968 Elhalálozás
1968 február 22
Gödöllő, Pest, Hungary

Vissza a keresési eredményhez >

Mária Pálffy Dr. Horváth Jenőné (Pálffy)

MyHeritage családfák kategóriában

Mentse el ezt a rekordot a családfájába

Név	Mária Pálffy Dr. Horváth Jenőné (Pálffy)
Születés	1883 Gödöllő, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Hungary
Elhalálozás	1968 február 22 Gödöllő, Pest, Hungary

Családtagok

Szülők	Ismeretlen	Mária Pálffy Mária (née Pálffy De Erdőd) 1863 - 1945
Férj	Jenő Horváth 1875 - 1934	
Gyermekek	Mária Magdolna Makkai (née Horváth) 1914 - 2005	Éva Nechay De Felseis (née Horváth De Bikol) 1916 - 1992

Horváth Magdolna, dr. Makkai Lászlóné (Magdi néni) (Munkács, 1914. augusztus 7. - Budapest, 2005. november 16.) emléke

MyHeritage Kezdőlap Családfa Felfedezések Fényképek

Mária Magdolna Makkai (Horváth)

MyHeritage családfák kategóriában

Mentse el ezt a rekordot a családfájába Adatmentés

Név	Mária Magdolna Makkai (Horváth)
Születés	1914 augusztus 7 Munkács
Foglalkozás	bölcsész, könyvtáros
Elhalálozás	2005 november 16 Budapest, Ungarn
Temetés	Máribesnyői Kapucinus temető

Családtagok

Szülők	Dr. Jenő Horváth 1875 - 1934	Mária Stefánia Pálffy 1883 - 1968
Férj	Iv. László Makkai 1914 - 1989	
Lánytestvér	Éva Horváth Nechay Olivérné 1916 - 1992	
Leánygyermek	Ágnes Muzslai Lászlóné (Makkai) 1941 - 2010	Lilla, Illés Lajosné Született: 1944.

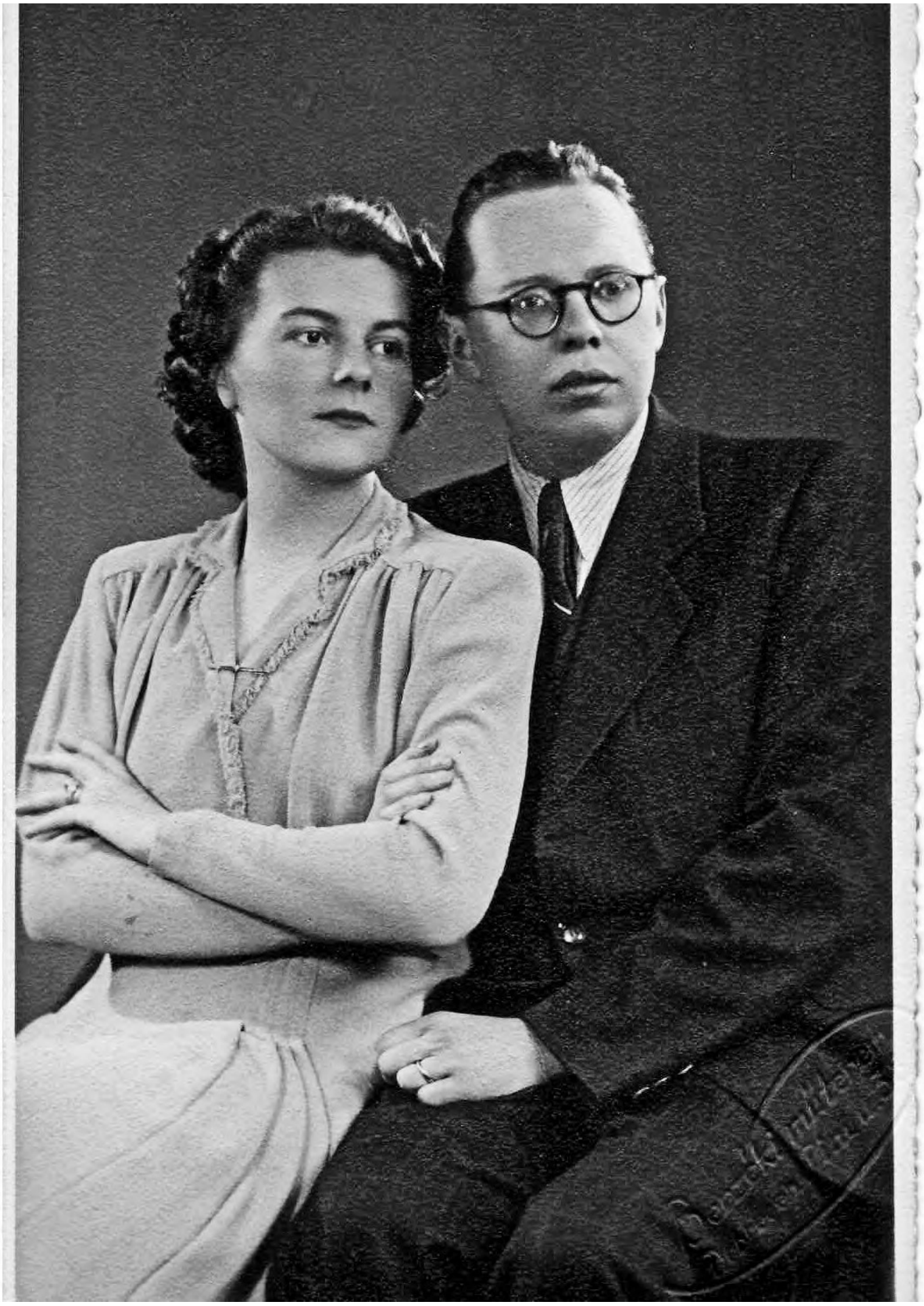

AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR KIADVÁNYAI:

V. **Hubay Ilona:** Missalia Hungarica. Régi magyar misekönyvek.
1938. 105 l. 8°. **50·— forint.**

VIII. **Kniezsa István:** Cirillbetűs szláv szövegek nemzetközi tudományos átírása.
1939. 14 l. 8°.

IX. **Makkai László—M. Horváth Magda:** A magyar könyvgyűjtő kézikönyve. Magyar könyvritkaságok és kézikönyvek 1888—1938 közt elért árainak jegyzéke.
1939. 231 l. 8°. **50·— forint.**

X. **Zolnai Klára:** Bibliographia bibliothecae regis Mathiae Corvini. Mátyás király könyvtárának irodalma.
1942. 159 l. 8°. **30·— forint.**

XXI. **Radó Polycarpe** O. S. B.: Répertiore hymnologique des manuscrits liturgiques dans les bibliothèques publiques de Hongrie.
1945. 59 l. 8°. **20·— forint.**

XXII. **Berg Pál:** Angol hatások tizenhetedik századi irodalmunkban.
1946. 248 l. 8°. **30·— forint.**

XXVI. **Radó Polycarpus** O.S.B.: Libri liturgici manuscripti biblithecarum Hungariae I. Libri liturgici manuscripti ad missam pertinentes.
1947. 223. l 8°. **50·— forint.**

NAPI gazdaság
ÜZLETI ÉS PÉNZÜGYI HÍRLAP
X. ÉVFOLYAM 96. (2581.) SZÁM
2000. ÁPRILIS 25., HÉTFŐ
WWW.NAPI.HU
ÁRA: 128 Ft

A Makkai László–M. Horváth Magda által 1939-ben szerkesztett, a magyar könyvritkaságokat és az 1888–1938 közötti áraikat tartalmazó kézikönyv tipikusan az a kötet, amelyet az igazi gyűjtőknek muszáj megvenni. Ezen az árverésen 42 ezer forintért jutott hozzá az, akinek még nem volt meg.

2000.

Magyar Könyvgyűjtő

2. évfolyam 8.szám 2002. október

2002.

9 771586 621088

GYŰJTEMÉNY • EX LIBRIS • ANTIKVÁRIA • BIBLIOFILIA
• PRAXIS • ANTIKVITÁS • HABENT SUA FATA LIBELLI • ÁRJEGYZÉK

Sokkal terjedelmesebb anyagot közöl szakszerűbben és pontosabban a Makkai László – M. Horváth Magda szerzőpáros összeállításában megjelent A magyar könyvgyűjtő kézikönyve. Alcíme szerint: Magyar könyvritkaságok és kézikönyvek 1888–1938 közt elért árainak jegyzéke. Az 1939-ben napvilágot látó kötet 3500 mű leírását tartalmazza, az egyes tételeknél pedig megadja a különféle antikváriumok katalógusaiban szereplő összegeket, illetve 1934 után az Árverési Csarnok aukcióin elért eladási árakat. Az összeállítók formai kritériumok alapján szelektáltak: azoknak a műveknek az adatait vették fel, amelyeknek az ára legalább tíz pengő volt. Az áralakulás tendenciájának elemzéséhez nyújthat segítséget még ma is Makkai László külön megje-

lent tanulmánya a Magyar Könyvszemle 1938-as évfolyamában: Könyvek, gyűjtők, könyvárak.

Langer Mór és a Makkai – M. Horváth páros összeállításai válogató jellegű, kumulált jegyzékek voltak, így használatuk kényelmesebb volt, mintha a sok-sok antikvár katalógust egyenként kellett volna átlapozni. Mindenesetre 1945 után hoszú ideig ilyenfajta kumulációkra nem volt szükség, hiszen sem antikvár katalógusok, sem aukciós jegyzékek nem jelentek meg, hacsak nem tekintjük annak a bolti belső használatra szánt, az ÁKV Antikvár osztálya által készített és több alkalommal is frissített Irányárjegyzéket.

2004.

Magyar Könyvgyűjtő

4. évfolyam 1. szám 2004. március • Ára: 680 Ft

Szerencsére nem vagyunk teljesen források nélkül a két világháború közötti időszak bibliofiljei felől, egy-két kisebb cikk azért megjelent az akkori szaklapokban egyes magánkönyvtárakról és fennmaradt pár árverési katalógus is a korábban említett Szalay József-féle gyűjtemény aukcionálásán kívül. (Ezeknek hiánytalan összegyűjtése azonban nagyon nehéz feladat. Az 1939-ben megjelent fontos segédlet, A magyar könyvgyűjtő kézikönyve című kiadvány – az 1888-1938 közötti hazai antikvárpiac ármozgását tükröző jegyzék – két összeállítója, Makkai László és M. Horváth Magda is panaszkodik: „Antikváriumaink árjegyzékei számunkra hozzáférhető helyen nincsenek hiánytalanul összegyűjtve (...) és többszöri megkeresésünk ellenére sem tudtunk hozzájutni Lantos Adolf antikváriuma árveréseinek eredményeihez, ezek nélkül pedig nem lehet teljes háborúutáni könyvpiacunk áralakulásainak képe.")

Könyvtári Figyelő.
52. évfolyam, 2006. 1. szám

Horváth Magda (1914–2005)

Rendhagyó emlékezés következik most Horváth Magdáról, olyan, amelynek minden sorát Magda írta egy szerkesztői felkérésre még 1988-ban. A történet úgy kezdődött, hogy Gerő Gyula, a Könyvtáros, majd később a Könyvtári Levelező/lap főszerkesztője (akkor már nyugdíjasként), a Könyvtártudományi és Módszertani Központban egy leendő könyvtáros Ki kicsoda?, ill. életrajzi lexikon reményében kérdéseket tett fel a hazai könyvtári élet ismert, meghatározó, személyiségeinek, főként már nyugalomba vonultaknak. A kérdőpontokra Horváth Magda szépen, tárgyilagosan (csak néha-néha téve szubjektív megjegyzéseket), a szerkesztő kérésének megfelelően egyes szám harmadik személyben megírta a választ, azaz úgy rajzolta meg saját pályaképét, mint ha lexikoncikként egy másik emberről szólt volna. Mivel a tervezett kiadványok megvalósítására a szakmai akarat hiányában nem került sor, ez a három gépelt oldalnyi önéletrajz, a többivel együtt megmaradt valamiféle kis életrajzi adattárnak, amely az érdeklődők – főhatóságok, kutatók – alkalmi tájékoztatását segítette. Sajnos, legtöbbször immár – a mostanihoz hasonlóan – nekrológ megírásához. Horváth Magda halálának hírére így kerültek elő a következő sorok – ennek a nagyon szép asszonynak a fényképével együtt – Gerő Gyula egyik dossziéjából, s így ismerhetik meg olvasóink is.

(A szerk.)

Dr. Horváth Mária Magdolna (írói név: Horváth Magda) született Munkácson, Bereg Vármegyében, 1914. augusztus 7-én, Horváth Mihály[1] unokájaként. A középiskolát a Gö-döllői Premontrei Gimnáziumban végezte, utána a Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán német-francia, művészettörténet szakot hallgat. Egyetemi tanulmányait 1937-ben doktorátussal fejezte be. A doktori disszertáció címe: A török veszedelem a német közvéleményben(tárgya: Magyarország a kereszténység védőbástyája a XVI. századi német röplapok stb. jórészt az OSZK Apponyi gyűjteménye alapján). 1936. szeptember 1-jén kezdett el dolgozni, Fitz József igazgatósága alatt az Országos Széchényi Könyvtárban, ahová Halász Gábor vezette be. Nagy idők voltak ezek, mert ekkor kezdődött meg Fitz József és Goriupp Alisz vezetésével (ez utóbbi minden nap este 8-ig bent dolgozott; nem lévén családja, a könyvtárat fogadta családjául) a nagy alakú müncheni katalóguscédula-rendszerről az áttérés a nemzetközi szabványos méretű katalóguscédulákra és az Egyetemes Tizedes Osztályozásra. Napi 90 db volt a futószalag [norma], egy-egy katalogizálóra 30–30 feldolgozás jutott, részben rekatalogizálás, részben az új anyag feldolgozása. Megjegyzendő, hogy a könyvtár dolgozóinak létszáma 60 fő volt. Maga Halász Gábor mászkált az olvasóterem galériáin az olvasótermi szabadpolcos anyagot rendezve, s Kniezsa István[2] adott a nyelvész olvasóknak „szakszerű" referenciákat. 1936-tól egy évig díjtalan gyakornokként dolgozott, de boldog volt, hogy ott lehetett, majd 1937–38-ban részt vett az Országos Széchényi Könyvtárban a Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok tanfolyamán. 1937-ben elnyerte az 50 pengős Horthy-ösz-töndíjat, mivel akkorra már az ÁDOB(Állástalan Diplomások Országos Bizottsága) által nyújtott 80 pengő is elfogyott. 1937-ben férj-hez ment kollégájához, Makkai Lászlóhoz[3], s ezért (mivel azidőtájt összeférhetetlennek tartották, hogy férj-feleség egy munkahelyen dolgozzék) átkerült a Pasteiner Iván vezette Országos Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központ Központi Címjegyzékéhez. Pasteiner Iván rögtön fel is emelte a fizetését havi 100 pengőre a saját keresetéből, mondván, hogy ő havi 50 pengőért nem dolgoztat embert. Rövid ideig dolgozott még ugyanabban az épületben, az Egyetemi Könyvtárban mint címleíró. 1940 őszén elköltözött Kolozsvárra, ahol nem vállalt állást, mert két gyermekét nevelte. 1946–1950-ig a Református Egyetemes Konvent munkatársa (mindenese) volt a Konventi Misszió Munkaközösségénél, apósa Makkai

Sándor[4] vezetése alatt. A „mindenes" kifejezés azért illik ide, mert a gépírástól a folyóiratok, könyvek csomagolásától egészen a jeles külföldi egyházi személyiségek, mint pl. Eduard Thurneysen, Walther Lüthi, Hans Hookendijk, Karl Barth mellett segédkezett a tolmácsolásban, az idegenvezetésben. 1951–52-ig ideiglenes könyvtárosi megbízást kapott a Levéltárak Országos Központjában, majd az Országos Levéltár Könyvtárában Bogdán István mellett. 1952 szeptemberétől 1958 decemberéig a Kondor Imre vezette és az általa újjászervezett Budapesti Műszaki Egyetem Könyvtárában dolgozott katalógusszerkesztőként. Ezek is nagy idők voltak! 1959. január 1-jétől 1972. december 31-ig a Könyvtártudományi és Módszertani Központban dolgozott, először a Tudományos és Szakkönyvtárak Módszertani Csoportja vezetőjeként (1 beosztottal), majd, amikor a csoport önálló osztállyá alakult Szentmihályi János osz-tályvezetősége idejében. mint tudományos főmunkatárs A csoport 1959 decemberében megrendezte a Szegedi Egyetemi Könyvtári Konferenciát, ami Sebestyén Géza, a KMK akkori vezetője óriási erőfeszítésével országos jelentőségű volt, ill. lehetett volna, de mint annyi más színvonalas szakmai kezdeményezés, ez is visszhang és folytatás, eredmény nélkül maradt. A másik fontos rendezvény, amiben részt vett, a Gödöllői Országos Bibliográfiai munkaértekezlet volt 1961 szeptemberében. 1962–68 között a Könyvtártudományi Szakkönyvtár vezetője volt, majd 1969–1972 végéig (nyugdíjba meneteléig) a Könyvtári és Dokumentációs Szakirodalom. [KDSZ] Referáló lap c. negyedéves periodikumot szerkesztette. Nyugdíjba vonulása korántsem volt „nyugdíjas" állapot. Igen sok szakmai megbízást kapott: referátumokat készített a KDSZ-be, fordításokat és tömörítvényeket a Könyvtári Figyelőbe. Igen jól segítették a szakmai továbbtanulását a fontos fordítani valók is(így pl. az Országos Pedagógiai Könyvtárnak készített, igen egzakt ERIC-féle tézaurusz leírása, magyarázata, ill. útmutatójának fordítása). 1975-ben lefordította az 1974-ben megjelent nemzetközi jelentőségű ISBD/M International Standard Bibliographic Description for Monographic Publications c. IFLA-kiad-ványt. Elkészítette az Új Könyvek 1965–76. évi 12 éves kumulált tárgyszójegyzékét. Kövendi Dénessel társszerzőként elkészítette a Könyvtári és tájékoztatási tárgyszójegyzék c. tézau-rusz-tervezetet. 1975-től a mai napig [1988-ig] ideiglenes nyugdíjas megbízással szerkeszti az OSZK Könyvek Központi Katalógusa osztályán a Külföldi Társadalomtudományi Kézikönyvek, Országos gyarapodási jegyzék c., évente kétszer megjelenő periodikus kiadványt és két-két ötéves összesített mutatóját. Kb. tíz éven át tanította a katalogizálást a KMK középfokú tanfolyamain és az OOKDK levelező képzésén. Az OKDT katalogizálási bizottságának titkára volt 1959–1962 között, előbb Sebestyén Géza, majd Domanovszky Ákos elnöklete alatt. Az 1961 októberében tartott Párizsi Nemzetközi Katalogizálási Konferencia után kialakult új helyzetben az akkori hazai szabványbizottság titkáraként vett részt. (A bizottság tagjai: Goriupp Alisz, Sebestyén Géza, Moravek Endre, Szász Károly, Domanovszky Ákos, az elnök Lázár Péter). A párizsi ajánlásokat lefordította a Könyvtári Figyelő számára (KF, 1962. 2. sz. 2-8. p.) Meghívott tagja volt az MSZ 3242/1-78 Bibliográfiai leírás. Könyvek c. szabvány előkészítő bizottságnak.

Publikációk:

A török veszedelem a német közvéleményben / Horváth Magda. – Budapest : Egyetemi Nyomda, 1937. – 108 p. – (Minerva könyvtár ; 112.) Dissz.

A magyar könyvgyűjtő kézikönyve : magyar könyvritkaságok és kézikönyvek 1888-1938 közt elért árainak jegyzéke / Makkai László, M. Horváth Mag-da. – Budapest: Magyar Nemzeti Múzeum, 1939. – 232 p.– (Az Országos Széchényi Könyvtár kiadványai ; 9.)

A címleírás alapjai / Horváth Magda. – Budapest : OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központ, 1961. – 303 p. – (A könyv-tárosképzés füzetei. Középfok). (Új könyvtári füzetek ; 2.)

A könyvtári feldolgozó munka a tanítóképző intézetek számára, 1., A katalogizálás alapjai /Horváth Magda. – Budapest, Tankönyvkiadó, 1963. – 316 p. – Az előbbinek a párizsi alapelvek alapján történt átdolgozása

Együttműködés, központosítás vagy hálózat az egyetemi könyvtárak szervezetében : szakirodalmi szemle / összeáll. Horváth Magda.–Budapest : OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központ, 1959. – 92 p. (Külföldi könyvtári szakirodalom ; 3.)

Tárgyszójegyzék és tárgymutató az Új Könyvek 1965–1976. évfolyamaihoz / összeáll. Horváth Mag-da. – Budapest : OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központ, 1980. – 770 p.

ISBD/M : a könyvek nemzetközi szabványos bibliográfiai leírása / IFLA ; ford. Horváth Magda. – Budapest : OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központ, 1977. – 62 p.

Könyvtári és tájékoztatási tárgyszójegyzék:tézaurusz-tervezet / Horváth Magda, Kövendi Dénes. – Budapest : OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központ, 1976. – XVIII, 187 p.

A címleírási szabvány módosításának irányelvei / Horváth Magda IN: Könyvtári Figyelő 1964. 3-4. Sz. 176-182. P.

Megjegyzés: Horváth Magda unokahüga, Nechay Lívia (dr. Kausay Tiborné) általa helyezkedett el az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központjában (osztályvezető: Bánlaky Éva), amely akkoriban a Budapest, V., Múzeum utcában, majd a Budai Királyi Várban volt.

Horváth Éva, dr. Nechay Olivérné
(Gödöllő, 1916. február 28. -
- Budapest, 1992. április 25.)
emléke

lásd feljebb

Illés Lajos
(Budapest, 1942. március 18. -
- Budapest, 2007. január 20.) emléke

(Az összehasonlító kép Mező István munkája)

WIKIPÉDIA
A szabad enciklopédia

A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából

Illés Lajos (zenész)

Illés Lajos (Budapest, 1942. március 18. – Budapest, 2007. január 29.) Kossuth-díjas magyar zenész, zeneszerző, énekes, az Illés-együttes alapítója, református kántor.[3]

Pályafutása

Illés Lajos és Toldy Irén gyermekeként született.
A VIII. kerületi tisztviselőtelepi Széchenyi István Gimnáziumban érettségizett.
Két évet tanult a BME-n.

1960–1965 az első Illés együttessel

Testvérével, Illés Károllyal alapították az Illés-együttest 1960-ban, amely az új zenei stílussal, az 1960-as évek közepére óriási népszerűségre tett szert.

Az Illés-nek három korszaka volt, amikor az összetétel és a zene is változott (1960–1965, 1965–1973 és 1973–1982). Mindhárom korszakban az alapító Illés Lajos vezette a zenekart. „Családi zenekarként" az együttes már 1957-ben létezett (az Illés fivérek mellett ekkor Zsiga István játszott benne gitárosként).

1965 és 1973 között a Szörényi testvérekkel és Bródy Jánossal

Illés Lajos (1970)

1963-ban Aczél György és az MSZMP Központi Bizottságának Agitációs és Propaganda Bizottsága is azon a véleményen volt, hogy az Illés-együttesnek meg kell szűnnie, mivel a *„beatzene alvilági, erotikus eltévelyedés"*.[4] A középső, „nagy" korszakban az együttes felállása: Illés Lajos – zongora, ének; Szörényi Levente – gitár, ének; Szörényi Szabolcs – basszusgitár, ének; Bródy János – akkordgitár, ének; Pásztory Zoltán – dobok. Néhány népszerű daluk: *Az utcán*, *Kéglidal*, *Ne gondold*, *Little Richard*, *Amikor én még kissrác voltam*, *Sárika*. Ő volt Koncz Zsuzsa számos sikerdalának a szerzője (*Miért hagytuk, hogy így legyen*; *Jelbeszéd*; *Valahol egy lány* stb.).

1973–1982 a harmadik Illés együttessel

Illés Lajos együttese 1977-ben: elöl Papp Tamás, Serfőző Anikó, Illés Lajos, mögöttük Jenei Szilveszter, Kiss Ernő Pál, Selmeczi László[5]

1974 őszén újjáalakult az Illés-együttes, amelynek tagja lett Serfőző Anikó énekesnő, aki a *Boldog város* című lemezen megjelent *Egy fiú és a tündér* musical betétszámait énekelte és amelynek szövegkönyvét Görgey Gábor írta.[6]

1983-tól haláláig

1988-ban jelent meg *Kicsit keserű* című szerzői albuma,[7] amelyen az akkori pop és rockzene számos kiválósága közreműködött, mások mellett Demjén Ferenc,[8] Márta István, Bontovics Kati, Bencsik Sándor, Somló Tamás és Zalatnay Sarolta és szövegíróként Zelki János. 1992-től a kisoroszi református gyülekezet kántora lett, ahol felesége lelkészként szolgált. 2000-ben az Illés-együttessel együtt (a második korszakbeli, „nagy" Illéssel) Kossuth-díjat kapott. *„Zenéjében és szövegében egyaránt magyar beatzenét végül is mi írtunk és játszottunk először"* – mondta Illés Lajos a díj átvétele után.[3] 2007-ig élete utolsó két évtizedében a református egyház kántoraként szolgált Kisorosziban, a református templomban. Kisoroszi díszpolgára.[9]

Az általa irányított Illés-együttes művei, Illés Lajos dalai a kommunista rendszer idején ritka, a dalszövegek mögé bújtatott ellenállást fejeztek ki. Késői műveivel a magyar nemzeti és keresztény értékeket kívánta ápolni: *„Én egy nemzeti és keresztény Magyarország mellett politizálok: a magam módján és eszközeivel"* – nyilatkozta az Új Ember hetilapnak 2000-ben.[3]

2003-ban megjelent a *Magyar Te Deum*,[10] 2005-ben pedig a *Karácsonyi Te Deum* című műve.[11]. Tervezte Arany János *Toldi*jának megzenésítését is.

Illés Lajos középen (2000)

Magánélete

Első felesége ***Makkai Lilla***, Makkai Sándor író, református püspök unokája volt.[12]. Három gyermeke: Dávid (1964), Áron (1969, keresztszülei:
Szörényi Levente és Koncz Zsuzsa),[13] és Bence (1981).

Második felesége Kovács-Sebestyén Ilona volt.[14]

Illés Lajos sírja Budapesten.
Kerepesi temető 41-2-18.
A szobor Velkei József Lajos,
a kőhalom Tóth Dávid alkotása.

Művei

- Egy fiú és a tündér (1974, musical Vörösmarty Mihály *Csongor és Tündéje* alapján, együtt Görgey Gáborral)
- Liliomfi (1987) (zenés játék Szigligeti Ede: Liliomfi című népszínművére)
- Kicsit keserű (1988, szerzői album)
- Velünk az Isten (1991, oratorikus rock-istentisztelet. Szövegét – a református istentisztelet liturgiájának felhasználásával – ***Makkai Lilla*** és ***Makkai László*** írta.)
- Cantus Hungaricus (1994)
- Magyar Ének I–II–III. – Cantus Hungaricus (1996) (énekelt magyar versek albuma 3 részből, magába foglalja középső részként az 1994-ben írt *Cantus Hungaricus*t, kifejtve olyan zenei vázlatokat, amelyeket 1994-ben az időkorlátok miatt nem adtak ki) 1997-ben mutatták be a Petőfi Csarnokban és a TV1 műsorában.
- Válaszúton – népdalátiratok (1997) (Szvorák Katival)
- Álomföldön – megzenésített versek (1997) (Szvorák Katival)
- Betlehem csillaga (2000, rockopera, Utassy Józseffel (József Attila-díjas) verses szövegével a millenniumi évben Jézus Krisztus születéstörténetével, Vidnyánszky Attila rendezésében)
- Tánc-lánc – Majla Sándor erdélyi költő gyerekverseire írt dalok (2001) (Szabó Borókával)
- Magyar Te Deum – Istendicsérő, ünnepi alkalomra szánt kórusmű, zsoltár- és egyházi költészetből válogatott szövegek összeállításával (2003)
- Karácsonyi Te Deum – Istendicsérő, ünnepi alkalomra szánt kórusmű, zsoltár- és egyházi költészetből válogatott szövegek összeállításával (2005)

Díjai

- A Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztje (1994)
- Kossuth-díj (2000). Megosztott Kossuth-díjat kapott az 1965 és 1973 között együtt zenélő Illés együttes tagjaival: Szörényi Leventével, Szörényi Szabolccsal, Bródy Jánossal és Pásztory Zoltánnal együtt.

Illés Lajos Zeneiskola és Zeneház

Illés Lajos dombormű, Kisoroszi, Magyarország

Cegléden, a Batthyány u. 15. szám alatt található. Ez az első zeneiskola, amit Illés Lajosról neveztek el. 2007 októberével nyitotta meg kapuit a könnyűzenei oktatásra vágyó diákok előtt.[15]

Jegyzetek

1. ↑ Freebase-adatdump
2. ↑ *PIM-névtér-azonosító*. (Hozzáférés: 2020. július 6.)
3. ↑ Ugrás ehhez:[a] [b] [c] *Kossuth-díjas kántor: Illés Lajos (Új Ember interjú)*. [2017. február 2-i dátummal az eredetiből archiválva]. (Hozzáférés: 2017. január 29.)
4. ↑ Bródy rabosítása miatt oszlott fel az Illés?, index.hu
5. ↑ Serfőző Anikó & Illés Lajos – Hogyha egyszer (1977), youtube.com

6. ↑ Az Illés Lajos legenda él és üzen, lafemme.hu
7. ↑ Illés Lajos – Kicsit keserű (1987) Archiválva 2017. február 11-i dátummal a Wayback Machine-ben, passzio.hu
8. ↑ Illés Lajos: Nehéz arra menni – Kicsit Keserü, 1988 ének: Demjén Ferenc, youtube.com
9. ↑ Illés Lajos 70 éves lenne – Özvegye, Makkai Lilla emlékezik Archiválva 2017. február 2-i dátummal a Wayback Machine-ben, jokortv.hu
10. ↑ Magyar zenei örökségünk része – Illés Lajos életműve: Magyar Te Deum (2003), illeslajos.blogspot.hu
11. ↑ Magyar zenei örökségünk része – Illés Lajos életműve: Karácsonyi Te Deum (2005), illeslajos.blogspot.hu
12. ↑ Kocsis L. Mihály: Illés – Énekelt történelem. Budapest, 1999. 360. old.
13. ↑ Kocsis L. Mihály: Illés – Énekelt történelem. Budapest, 1999. 346. old.
14. ↑ Kocsis L. Mihály: Illés – Énekelt történelem. Budapest, 1999. 345. old.
15. ↑ Ceglédi Kék Újság, cegled.hu

További információk

- Meghalt Illés Lajos, Index.hu
- Meghalt Illés Lajos, a legendás zenekar névadója, hvg.hu
- Elhunyt Illés Lajos zenész
- 70 éves lenne Illés Lajos, szvorakkatalin.hu
- Illés Lajos – emlékkoncert, passzio.hu
- Szörényi szerint ámokfutást rendez Illés Lajos özvegye

  Archiválva 2017. február 11-i dátummal a Wayback Machine-ben, origo.hu

Illés-együttes

Szörényi Levente, Pásztory Zoltán, Illés Lajos, Bródy János, Szörényi Szabolcs

Az **Illés-együttes** az 1960-as és 1970-es évek legnépszerűbb magyar beatzenekara. Nevükben hivatalosan is szerepel az „együttes" szó, nem pusztán csak „Illés" önmagában: elnevezésüket 1971-ben változtatták meg *Illés-zenekar*ról *Illés-együttes*re. (A kötőjeles írásmódot az teszi lehetővé, hogy az alapítóról kapta a nevét.)

Története

A kezdetek (1957–1964)

Az Illés-zenekar családi zenekarként alakult 1957-ben, a zongorán Illés Lajos, szaxofonon pedig testvére, Illés Károly[1] játszott. A családi zenekarban további tagként Zsiga István gitározott. Az együttes – ahogy a korszakban szokásos volt – a családi nevet választotta nevének (Tabányi Mihály és zenekara, Holéczy zenekar, Balassa zenekar, Benkó együttes). Illés Károly a budapesti Vörösmarty Mihály Gimnázium zenekarában is játszott. Az együttes a korszak ismertebb külföldi dalait játszotta: dixielandet, olasz slágereket, örökzöldeket, Shadows- és Hurricanes-dalokat. Fellépéseiket klubokban, az Alkotmány utcai technikumban, középiskolai bulikban, egyetemi rendezvényeken tartották. A következő változás akkor következett be, amikor a Budapesti Műszaki Egyetem zenekarává léptek elő. Az Illés testvérekhez ekkor csatlakozott Nényei Tass (basszusgitár, hawaii gitár), Farkas Ádám és Halász Gyula (gitár), Rozinszky Csaba, majd Körmendi János (dob). (Az együttesből egyedül Illés Károly nem volt egyetemi hallgató).

Illés Lajos (1970)

1962 és 1963 között a repertoárjuk a Beatles, a Szabad Európa Rádió és a luxemburgi rádió hatására kibővült, a Bercsényi Klubban tartottak előadásokat, emellett a Petőfi Sándor utcai Építők klubjában is rendszeresen felléptek. Ezeknek a fellépéseknek köszönhetően a fővárosban egyre népszerűbbek lettek, telt házas koncerteket adtak. Az 1963-as Sportcsarnokbeli amatőr fesztiválon aranyérmet nyertek. A másik aranyérmes a Metro együttes volt. A rendezvényen felléptek még a kor jelentősebb amatőr zenekarai, énekesei, mint a Scampolo, a Benkó Dixieland Band, az Omega, aki egy gimnazista lányt (Koncz Zsuzsát) kísért, valamint Zalatnay Sarolta. Koncz Zsuzsa 1963-ban csatlakozott a zenekarhoz, akinek révén tovább bővült a zenekar repertoárja. Sportcsarnokbeli szereplésük miatt (a közönség őrjöngött) az MSZMP Központi Bizottságának Agitációs és Propaganda Osztálya (APO) 1963-as egyik ülése foglalkozott az Illés-együttes feloszlatásának lehetőségével is.[2]

1964-ben Farkas Ádám gitáros egyik napról a másikra bejelentette, hogy kilép az együttesből, mert a diplomamunkáját kellett elkészítenie. A megüresedett helyre Koncz Zsuzsa Bródy Jánost ajánlotta, akivel 1963 nyarán, Balatongyörökön ismerkedett meg.[3] Érdekesség, hogy Bródy első bemutatkozása a próbán balul ütött ki, a zongora ráesett a lábára, így a további próbákon törött lábbal játszott.[4] Ugyanebben az évben megszületett első lemezfelvételük is, a *Long Tall Sally* (Koncz Zsuzsa énekével), és a *Little Richard/Chapel of Love* (Koncz Zsuzsa és Ács Ildikó énekével), valamint két instrumentális Illés Lajos-alkotás, a *64*, és az *Ostinato*. Ekkor már a dobos Körmendi János volt. Körmendi csatlakozásával az együttes Fats Domino dalait is felvette műsorába. A koncerteken néha fellépett vendégművészként, kisegítőként Szörényi Levente is, aki Gergely Ági révén ismerkedett meg a zenekarral: a szünetekben Adriano Celentano-nótákat adott elő.[5]

1964-ben komoly válság következett be az együttes életében. Többen befejezték egyetemi tanulmányaikat (köztük Illés Lajos is), a zenekar választ elé került: profi vagy amatőr? Az Illés testvérek Körmendi Jánossal együtt profiként zenéltek tovább, ugyanakkor a többi tag megalapította a Strings együttest, és továbbiakban a klubot, a kollégium

felszerelésit is megtartották maguknak. Illések felszerelés, helyiség és zenészek nélkül maradtak. Tetézte a bajt, hogy ebben a helyzetben Koncz Zsuzsa is elpártolt tőlük.[6]

A későbbi fellépéseken Szörényi Levente – akit akkoriban „a kis Buddy Holly"-nak hívtak – már állandó vendég volt. Bródy így emlékezett vissza erre az időre: „Eleinte nem nagyon szerettem, mert ha lejött, elkérte a gitáromat, óriási showt csinált, eltépte a húrjaimat, levetette magát a földre, aztán visszaadta a gitárt, és azt mondta, ne haragudj! És a gitáron nem volt húr. Amikor aztán az első próbán Szabolccsal elénekelte az *It's All Over Now*t, akkor éreztem, hogy alapvetően jó srác és érdemes vele együtt zenélni."

A legendás Illés (1965–1973)

1965 elejére az Illés-együttes lépéshátrányba került megfelelő felszerelés és klub, valamint állandó zenészek nélkül a többi beatzenekarhoz képest. Illés Lajos úgy döntött, hogy meghívja Szörényi Leventét az együttesbe állandó tagként, aki azonban csak úgy vállalta a tagságot, ha testvérét is felveszi az együttes. Illés ebbe beleegyezett, így 1965 januárjában a két Szörényi csatlakozott az együtteshez (a zenekar ekkori felállása még mindig nem végleges: Illés Lajos, Illés Károly, Szörényi Levente, Szörényi Szabolcs, Bródy János és Körmendi János), a repertoárt jelentősen felfrissítették, Beatles, Kinks, The Animals, Pretty Things számokat játszottak.

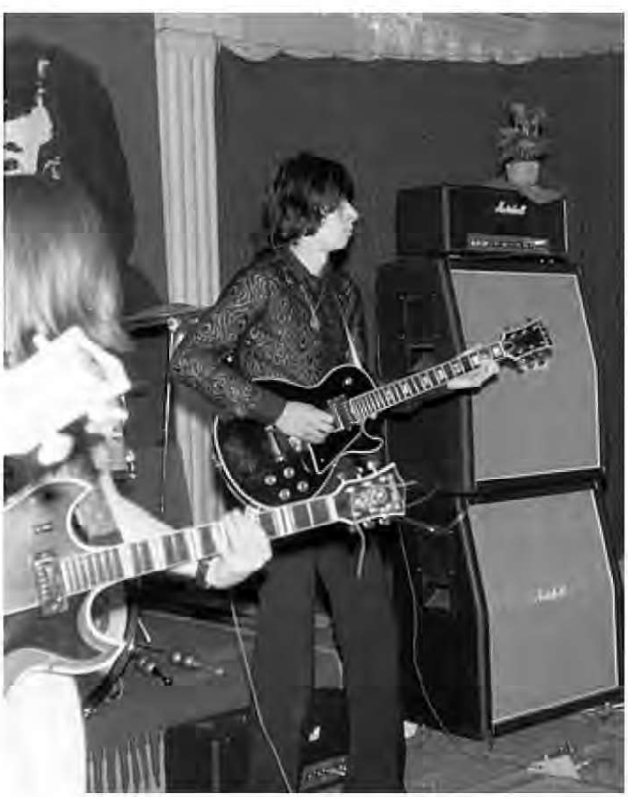

Bródy János (1970)

Sikerült egy állandó klubot is szerezniük, a kőbányai Törekvés Klubban, majd az Eötvös utcai Vasas klubban léptek fel rendszeresen, valamint sikerült az akkor híres Syconor helyére bekerülniük a Boschba vasárnaponként, szombati naponként pedig már újra a Várban zenélhettek. Újra felkerültek a popzene élvonalához.

Szörényi Levente (1970)

Szörényi Levente Bródy Jánossal azon gondolkodott, hogy saját számokat írnak, bár még Szörényi Levente első számát, az „Alvajáró”-t (szövegírója: Hajnal István) a Sanzonbizottság[7] többszöri átalakítás után sem engedélyezte, de a Hungarotonnál elkészíthettek több kislemezt is, köztük saját – ekkor még csak instrumentális – számokkal (A Protonok tánca (Illés L.) – Séta az arany húrokon (Szörényi L.) – Little baby (Shannon–Bennet) – Bucket seats (Routers) kislemezt, a Summertime (Gershwin) – A magányos (Szörényi L.), valamint a Johnny guitar (Young–Lee) – Üzenet Eddynek (Szörényi L.) számokat tartalmazó kislemezeket).

1965 nyarán három hónapos szerződéssel esténként a nógrádverőcei Expressz ifjúsági táborban léptek fel, (ekkor már Pásztory Zoltán dobolt, akit Szörényi Levente csalt el az Operettszínháztól), itt született meg a hazai beat-zene: Bródy és Szörényi felköltözött a diákszálló lapos tetejére, és megírták az első közös dalaikat. (Óh mondd, Légy jó kicsit hozzám, Az utcán). Az „Óh mondd” számot először a „Bosch”-ban énekelték el, a közönség nem reagált rájuk, a dallam, a ritmus alig különbözött az angol zeneszámoktól, a szövegek pedig a korabeli technika recsegése, torzítása, a nagy zaj, és főleg a tánc miatt nem volt feltűnő.

Ebben az évben megnyerték a salgótarjáni amatőr zenei fesztivált, felvették az első magyar nyelvű beat-kislemezt, a Bacsó Péter rendezte „Szerelmes biciklisták” című film egyik dalát (Táskarádió (Fényes Sz.–Bacsó P.)). A filmben az Illés-együttes is látható volt. 1965-ben, bár a Sanzonbizottság többször visszautasította, a Magyar Televízió egyik műsorában ennek ellenére leadták a „Rohan az idő” című dalukat Koncz Zsuzsa előadásában.[8][9] A dalnak olyan sikere lett, hogy meg kellett ismételni, ezért a Hungaroton 1966–ban ki is adta (Rohan az idő (Szörényi L.–S. Nagy I.) – I who have nothing (Leiber–Stoller), Koncz Zsuzsa énekével, az elsőt az Illés, a másodikat a Metro együttes kíséretében)

Szörényi Szabolcs (1970)

A Magyar Rádióban lehetőséget kaptak arra, hogy stúdióban négy számukat rögzítsék.[8] Egy lejátszás után a dalok olyan népszerűek lettek, hogy a Hungaroton is kiadta a számokat egy EP-n, (Légy jó kicsit hozzám (Szörényi L.–Bródy J.) – Ó, mondd (Szörényi L.–Bródy J.) – Az utcán (Szörényi L.–Bródy J.) – Mindig veled (Szörényi L.–Bródy J.)), ez volt az Illés-együttes első olyan lemeze, melyet kizárólag az Illés-együttes írt és énekelt. A csata eldőlt, a magyar nyelvű beat-zene tért hódított.

Pásztory Zoltán (1970)

Az Illés-együttes életében még két jelentősebb rendezvény következett be: az első a nyári Kisstadionbeli „Gitárpárbaj", ahol a régi hagyományos tánczenét éneklő előadókat kifütyülték, a beatzenekarokat viszont éltették. Az Illés-együttes volt az egyetlen, aki az angol számok mellett magyar nyelvű számot is elénekelt (Légy jó kicsit hozzám). A másik esemény az I. Táncdalfesztivál volt, ahol Szörényi Levente énekével egy országot osztott meg, a „fáj–fáj–fáj" „Még fáj minden csók" című számával. Ezen a fesztiválon Koncz Zsuzsa által énekelt dalokat is kísérték. (Négy év után (Szörényi L.–Bródy J.) – Nincsen olyan ember (Payer–S. Nagy I.)) Még ebben az évben kiadták kislemezen a „Különös lány" (Szörényi L.– Bródy J.), az „Itt állok egymagam" (Szörényi L.– Bródy J.), valamint az „Igen" (Szörényi L.–Bródy) és a „Nyári mese" (Szörényi L.–Bródy J.) című számokat. 1966 decemberében hat dallal szerepeltek az Ifjúsági Magazin Top 10 listáján.

Az együttes hihetetlen népszerűségre tett szert, 1967-ben sorban adták ki slágereiket. A vásznon az Ezek a fiatalok című Banovich Tamás rendezte filmben debütáltak. (A filmből LP készült, azóta ezt tekintik az Illés első nagylemezének.)

A II. Táncdalfesztiválon azonban nem vehettek részt, mert egy tévéműsorban (Show-hivatal) Szörényi Levente az Illés zenéjét elhatárolta a tánczene világától, és ezek után Vitray Tamással komolyabban összeszólalkoztak. A pletykák szerint neki írta később az Illés-együttes a „Ne gondold" című dalt.[10][11] Ez a dal hihetetlen népszerűségre tett szert, 11 hónapig szerepelt a slágerlistán. Megszülettek az olyan számaik, mint a Nézz rám, Keresem a szót, Nem érdekel, amit mondsz; Eljöttél, az „Ezek a fiatalok" filmben felhangzó Láss, láss, ne csak nézz, a Sárga rózsa, a Bolond lány, a Fáradt vagyok, a Néma szerelem és a Miszter Alkohol. Az együttes és Koncz Zsuzsa egymást erősítette. Ebben az évben még elkészítették Petrovics Emillel a „Szevasz, Vera!" című Herskó János-film zenéjét is. 1967. október 10-én a zenekar a grazi magyar napokon, utána pedig a bécsi Collegium Hungaricumban adott koncertet, elsöprő sikerrel. Zenéjük megkülönböztetésére ebben az évben használták először a semmitmondó „ex–music" megjelölést is. Az év végi Ifjúsági Magazin és Magyar Ifjúság szavazatán az olvasók a legjobb zenekarnak választották meg őket.

Bár ebben az időszakban az Illés-együttes zenéjében, és főleg szövegében még nem található meg az a tudatosság, mint a későbbi számaikban, dalaik inkább életérzésekről, vágyakról szólnak, ennek ellenére dalaik mozgósító erővel bírnak korosztályukban. Létrejött az Illés jelenség.

Az 1968–as év még sikeresebben alakult. A Kádár-korszak kultúrpolitikai vezetése elhalmozta őket díjakkal, felfedezte a őket a filmipar is. (Az oroszlán ugrani készül – „Miért hagytuk, hogy így legyen?"; Bűbájosok – „Történet M-ről", „Eltávozott nap", „Kis virág", Holdudvar – „Holdfény '69"), Tolcsvayékkal és a Bajtala együttessel a könnyűzenei akadémián koncerteztek, a Táncdalfesztiválon fődíjat kaptak az „Amikor én még kissrác voltam" című számukért (11 díjból ötöt zsebeltek be). Újságok szereplői, már nemcsak az ifjúságé, hanem a Népszabadság is terjedelmes cikkben méltatja őket és zenéjüket. Jó időben jó helyen vannak, a megújulási és reformtörekvések, amelyek a politikai életet is jellemzik, rájuk is hatottak. Zenéjük is tudatosabban fordult a népzene irányába, a kelet-közép-európai, a balkáni népzenét emelték be a saját zenéjükbe, ezzel

egy sajátos magyar ifjúsági zenét hoztak létre, amelyet a korabeli közbeszédben néha "hungarobeat"-nek neveztek. 1960-as évek végén Koncz Zsuzsa mellett több turnén és egy kislemezen *(Többé ne telefonálj)* Kovács Katit is kísérték, majd 1978-ban ebből a kapcsolatból a zenekar zeneszerzőjével egy közös album is lett.

Koncz Zsuzsa (1975)

1968 szeptemberében megnyitották a Fővárosi Művelődési Házban az Illés–klubot Bródy János vezetésével. Az értelmiség, köztük Jancsó Miklós, Hernádi Gyula, Vitányi Iván, Pernye András, Gyurkó László is támogatták az együttes politikai és népzenét felkaroló ambícióit. A közművelődés szakemberei pedig az Illésen keresztül próbálták a fiatalokat más művészetekhez is eljuttatni. 1968-ban az Illés mítosz lett. Ugyanazt a szerepet töltötték be Magyarországon, mint a Beatles Angliában. Zenei törekvéseikben végleg elkanyarodtak a hagyományos szórakoztató beat-zenétől a népi hangzás felé, szövegeik pedig jobban kifejezték a kor érzéseit. Nem véletlenül nevezték őket a„Nemzet hangjának".

Az 1968-as év végül a reformok, a fényes szellők világmegváltó tettvágyának blokkolását hozta az ifjúság számára. Az 1968–as prágai tavasz leverése egyértelműen kijelölte, hogy melyek azok a határok, amiket a rendszer nem enged átlépni. A politika körülmények bekeményítettek.

Ez a változás természetesen érintette az Illés-együttes zenei tevékenységét is. A beat-jelenséget is megpróbálta háttérbe szorítani a hatalom, ennek következtében az Illés-zenekart is elérték a mondvacsinált vádak, a botrányokká felmagasztosított szimpla történetek (pécsi kukaügy, melynek során az Illés-együttest rendbontással, huligánkodással vádolták meg). A kultúrpolitikai irányváltáshoz az együttes is alkalmazkodott, Bródy gyakran nyíltan lázadó szövegei, vagy csak burkolt célzásai tökéletesen hatottak a rajongókra.

1969-ben két nagylemezük is megjelent, az első gyakorlatilag a korábbi kis és nagylemezen megjelent dalok válogatásgyűjteménye, csak 4 új szám szerepel rajta. (Átkozott féltékenység (Szörényi L.–Bródy J.) – Szerelem (Szörényi L.–Bródy J.) – Az ész a fontos, nem a haj (Szörényi Sz.–Bródy J.) – Mondd, hogy nem hiszed el (Szörényi L.–Bródy J.))

A második nagylemezük talán a legjobb lemezük, a címe (Illések és pofonok) alapján a keserű tapasztalatok lemeze, a kor lenyomata zenében és szövegben, a hitehagyás, hogy lehet változtatni. (1968–as cseh beavatkozás) A mindennapok helyzetértékelése szinte minden szám: a változás megrekedéséről (Lehetett volna), a mindennapi kugliemberekről (A kugli), a boldogtalanságról (Történet M.-ről), a butaságról (Sárika), a reményről (A beérkezett levelekre válaszolva), a változni akarásról (Keresem a szót), az utakról (Téged vár), A reklámokról (Reklám úr), a katonaságról (Két év nem sok), a tenni akarásról, a változásba vetett hitről (Nem akarok állni, ha futnak a percek). A lemezen olyan kiváló zeneszámok is helyet kaptak, mint az Óh, kisleány, az Újra itt van, vagy a Pásztory Zoltán dobtudását bemutató Meleghengersor. A lemez igazi stílus-kavalkáddá sikeredett. Még ugyan ebben az évben szerepelnek Kovács András Extázis 7-től 10-ig című filmjében.

1970 februárjában és márciusában a Marquele–Martin menedzseriroda szervezésében 10 napot a beat őshazájában koncerteztek, (Londonban, Cambridge-ben és Cardiffban). Londonban a kritika elismerően szólt a magyar zenekarról, kiemelték a sajátos nemzeti stílust, valamint a politikus hangvételű dalaikat („A zene mellett a fiatal magyar közönségnek Bródy János ad politikai tartalmú szövegeket. A magyar művészetben napjainkban a társadalomkritika dominál. Egy dal, amely a látszólag egyszerű Amikor én még kissrác voltam címet viseli, valójában az ötvenes évek politikai hibáinak éles reflexiója. Más dalok a békéért szólnak, vagy a bürokráciát támadják".)

Londonban interjút adtak a BBC–nek (az interjúra a Small Facesszel közös koncert után került sor). Hazaúton Münchenben koncerteztek, március 14–én érkeztek haza fellelkesülve, feltöltődve az angliai utazástól. 1970. április 26–án kezdték volna el forgatni filmjüket Mészáros Mártával, ennek zenei anyagát tervezték nagylemezen kiadni.

A forgatásból azonban semmi sem lett, váratlanul leállították, az ORI eltiltotta őket, megtiltották, hogy Budapesten 8 hónapig fellépjenek, a Hanglemezgyár elzárkózott lemezeik kiadásától, bár Koncz Zsuzsa nem tartozott az eltiltás hatálya alá, a „Szerelem" című lemezét a Magyar Rádió bojkottálta, mert a Szörényi–Bródy szerzőpáros szerepelt rajta. Hivatalosan semmiféle elmarasztalást nem kaptak, mindenki értetlenül állt az események előtt.

Látszólag egy cikk magyarázta meg (Magyar Ifjúság 1970. június 5-ei száma Takács István „Sértett szentek vagy Illések és pofonok"), melyben a kultúrpolitika közölte álláspontját: Illések a BBC egyik műsorában meggondolatlanul, szabadszájúan fecsegtek, és ezzel az ellenséges propaganda számára szolgáltattak anyagot. A kultúrpolitika által magasra emelt sztárokat a kultúrpolitika próbálta meg letaszítani az általa emelt trónról. Az Illés így az 1970–es esztendőt gyakorlatilag karanténba zárva töltötte, bár annak ellenére, hogy teljes elszigeteltségben voltak, a Mészáros Márta rendezte „Szép lányok,

ne sírjatok" című filmben felhangzó Illés dalok az IM-listára kerültek. Vidéken léptek fel, ők voltak a „vidék legjobb zenekara".

1971. március 11–én térhettek vissza a fővárosba, az Egyetemi Színpadon mutatták be Human Rights című, az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának tiszteletére írt „beatoratóriumukat" (Angela Davisnek, a kommunista filozófusnak ajánlva). A lemezen közreműködik Mensáros László. Ez a lemez az első a magyar beat-oratóriumi kísérletekben.

Bár a szakma megkülönböztetett figyelemmel fogadta mind formai, tartalmi kísérletei miatt (szakítás a rövid, 2–3 perces dalokkal, nagyobb lélegzetű oratóriumkísérlet), a közönségük nem fogadta elsöprő lelkesedéssel. A lemez akkor született, amikor a politika megkeményedett, erre utalnak a dalok szövegei is: Mondd Te kit választanál, A Kati jött). A közönség a régi, populárisabb Illést várta vissza. Felléptek a Táncdalfesztiválon is az „Elvonult a vihar" című számukkal, második helyezést érve el. Bár még tartott a siker (Pepita Oroszlán, Magyar Ifjúság sikerlisták, filmzenék), a zenekar felett gyülekeztek a viharfelhők. A kultúrpolitika is szorosabban fogta a gyeplőt, bevezetik az úgynevezett giccsadót, a kultúrpolitika így próbálta szűkíteni a kibontakozó progresszív zenét, egyre több előadó tűnt el hosszabb-rövidebb időre a kortársak közül a nyilvános szerepléstől. Piacosodott a beat-zene is, Levente az együttesen belül a kevésbé rebellis "eladható" zenét favorizálta a régi Illés szellemiségének megtartása mellett, Lajos viszont a régi stílus továbbvitelét szorgalmazta.

1972-ben már láthatóak az Illés-együttesben a kifáradás jelei, kislemezük nem jelent meg, a megjelenő nagylemez is búcsúra utal: Nehéz várni, A szó veszélyes fegyver, Jelbeszéd. Szörényi Levente is energiái nagy részét a filmzenék komponálására fordította. Az együttesen belül feszültek az ellentétek: Szörényi Levente a zenei korlátait akarta kiterjeszteni, szólólemezével kezdett foglalkozni, Bródy az alkotói közösséget akarta megmenteni. (így született meg a KITT Egylet (Koncz–Illés–Tolcsvay és a Trió) 1973 elején). Még 1972-ben Sándor Pál egy rövidfilmet is készített róluk, Add a kezed címmel.

1973-ban „Ne sírjatok, lányok" címmel megjelent még egy lemez, amelyre régi dalaikat játszották fel újra. Nem az Illés, hanem a KITT Egylet (Koncz & Illés & Tolcsvayék és a Trió) közreműködésével készült. A lemezen szereplő 12 dalt újrahangszerelték és újrajátszották a stúdióban. Ekkor már szintetizátort is használtak. Kizárólag LP–n jelent meg (nem szerepel az 1986–os fehér boxban és a '90-es évek CD–kiadásaiban sem), valamint műsoros kazettán, kis példányszámban. Később CD-n is megjelent.

1973. június 10-én a diósgyőri sportpályán jótékonysági koncertet tartottak „Magyar Popkoncert" névvel (Tolcsvay Béla és Kuruc Attila kezdeményezésére, a bevételt a tervbe vett Miskolci Ifjúsági Park felépítésére fordították volna), ahol a nyilvánosan először szereplő KITT Egylet tagjaként Illésék mellett gyakorlatilag fellépett a teljes magyar beat-élmezőny (a nyugat-európai koncertturnén részt vevő Omega, az ORI rendezvényen részt vevő LGT és az akkor még nem koncertező Skorpió kivételével). Az Illés-együttes fellépése alatt a lelátókról a pályára többen beugráltak, ilyen esetben az együttes leállt, és megkérte őket a rendes viselkedésre. Amikor elbúcsúztak a közönségtől, az együttes nevében Bródy János megköszönte a koncert szervezésében résztvevőknek

a lebonyolítást, valamint megköszönte a rendőrség munkáját is az alábbi szavakkal: „Köszönöm a rendfenntartó erők segítségét is. Igen komolyan gondolom ezt, mert voltak, akik már tegnap lejöttek Miskolcra, és nem volt hol aludniuk, a padokon, az Avas oldalában akarták tölteni az éjszakát, a rendőrség részükre szállást biztosított – igaz, hogy ez a fekhely nem volt olyan, mint az otthoni ágy, de reggel megkérdezték, hogy jól aludtak-e, és jó szórakozást kívánva kiengedték őket". Ezek után többen füttyögtek és üveget dobáltak. Bródyt ezen mondatai miatt 1 hónapos lakhelyelhagyási tilalommal sújtották, elindítottak egy büntető eljárást ellene, a vád: „több mint 10 ezer fős hallgatóság előtt mint műsorközlő, hangerősítő berendezésen keresztül, valótlan tények állításával a rendőrséggel szembeni gyűlöletkeltésre alkalmas kijelentéseket tett". Bár első fokon a Miskolci Járásbíróság felmentette őt, a másodfokú Miskolci Megyei Bíróság az ítéletet megváltoztatva 5000 Ft pénzbüntetésre ítélte.

Ez a történet a mai korban humorosnak tűnik, akkor ez azt jelentette, hogy Bródy nem turnézhatott az Illés-együttessel. Ez alatt az idő alatt megkezdődött az Illés-együttes felbomlása: Levente elhatározta, hogy önálló lemezt készít, új zenekart alapít, az együttesben már nem volt meg az egymás iránti tisztelet, őszinteség sem, a zenekar talán belefáradt az állandó hatósági mondvacsinált zaklatásokba is, a zenekar akkor már menthetetlen volt a személyi ellentétek miatt, ezért Illés Lajos 1973. november 2-án bejelentette a nyilvánosságnak a zenekar feloszlását. („Útjaink elválnak... tudomásul kellett vennem, hogy az együttes munkában elfáradtunk.")

Szörényi Levente bejelentette a Fonográf megalakulását, melyben nem kapott helyet se Pásztory Zoltán, (aki Szörényi szerint is a legnagyobb Illés-rajongó volt), se Illés Lajos. Koncz Zsuzsa a Fonográf mellett maradt, ennek kizárólag az volt az oka, hogy Illés Lajos nem vállalta, hogy dalokat ír a zenekart korábban élő előadás közben cserbenhagyó énekesnő számára, Szörényi Levente azonban igen. Igaz, Szörényi későbbi visszaemlékezései szerint ez nem az ő személyes döntése volt, hanem a Hanglemezkiadó Vállalat nevű monopolhelyzetű lemezgyár de facto főnöke, Erdős Péter zsarolta meg: ha Koncz Zsuzsát nem kísérik, akkor a Fonográfnak egy lemezét sem fogják kiadni.[12]

Illés Lajos újjáalakította zenekarát. Az új zenekar későbbiekben a koncertjein egyetlenegy régi Illés-számot sem játszott el, kivéve az Illések és pofonok lemezen egykor megjelent "Lehetett volna" címűt, amelynek zeneszerzője Illés Lajos volt. Pásztory Zoltán a nyugati vendéglátóiparban kezdett el dolgozni Az Illés-történet utolsó akkordjaként 1973 végén megjelentek az év közben készült lemezek (Halász Judit: Kép a tükörben, Koncz Zsuzsa: Jelbeszéd és Szörényi Levente: Utazás című albuma). Szörényi lemeze az Illés-stílustól való elfordulás, a magyar népzenére építő stílus helyett a countryzene beemelése a dalaiba.

Az új Illés (1974–1982)

Illés Lajos (1942–2007)
Jenei Szilveszter
Pálmai Zoltán
Papp Tamás
Selmeczi László
Kiss Ernő Pál
Serfőző Anikó

Illés Lajos teljesen új csapatot szervezett: az együttesbe került Jenei Szilveszter (gitár, ének), Papp Tamás (dob, ütők), Selmeczi László (basszusgitár, ének), Serfőző Anikó (ének), és Kiss Ernő Pál (ének).

A korábbi sikereket nem sikerült megismételniük, bár az 1977-es Metronóm '77 fesztivált a „Hogyha egyszer" című dalukkal megnyerték. Ezután jelenhetett meg ennek a felállásnak az első és egyetlen nagylemeze, a Boldog város (1978). 1979-ben újjáalakultak: Illés Lajos mellett maradt Jenei Szilveszter (gitár, ének) és Selmeczi László (basszusgitár, ének); Pálmai Zoltán dobolt, a szövegíró Galla Miklós, a későbbi GM49 együttes, majd a Holló Színház alapítója lett. Ismét csak egyetlen lemezre tellett, az sem Magyarországon, hanem Csehszlovákiában jelent meg (Express Image) angol nyelven. 1982-ben ez az együttes is felbomlott. 1988-ban még megjelent Illés Lajos szerzői lemeze (Kicsit keserű), melyet Illés Lajos adott ki, mert a Hungaroton elzárkózott a kiadás elől. A lemezen Illés Lajos számai szerepelnek Illés Lajos, Demjén Ferenc „Rózsi", Bontovics Kati, Somló Tamás és Zalatnay Sarolta előadásában. A lemez záró száma Illés Lajos zongoraszólója, melynek címe talán az Illés-együttes lezárását is jelenthette: „Ennyi ....." A lemezt az egykori P. Box legénysége játszotta fel, Bencsik Sándor, Pálmai Zoltán, Zselencz László. A lemez megjelenésekor Bencsik már nem élt, neve fekete kerettel került a borítóra.

Illés Lajos ezek után már csak Kisoroszban az egyházával, valamint színpadi művek megzenésítésével foglalkozott. (Színpadi művei: a Vörösmarty Mihály Csongor és Tündéje alapján készült Egy fiú és a tündér (musical 1975, Görgey Gáborral), Énekes madár, A pillangók szabadok (betétdalok), Liliomfi (zenés játék), Velünk az Isten (oratórikus istentisztelet), Magyar Ének (Cantus Hungaricus), Bethlehem csillaga (opera, 2000))

Búcsúkoncertek

1980-ban jelent meg a „Szörényi–Bródy Az első 15 év" című 360 oldalas könyv a Zeneműkiadó gondozásában (ISBN 963-330-411-3), Koltay Gábor szerzeménye, amely a zenekar történetét foglalja össze.

A legenda újraéledésére 1981-ben került sor, amikor a Nemzeti Sportcsarnokban, az első magyar (és egyébként botrányba fulladt) beatkoncert helyszínén újra összeállt a KITT-egylet egy koncert erejéig *A koncert* címmel. Az érdeklődés hatalmas volt. Az eseményről Koltay Gábor készített egy filmet és könyvet is, és zenei anyagát lemezen is kiadták (az első kiadású lemez borítóján Bródy János neve szerepelt Petőfi Sándor helyett a Nemzeti dal alkotójaként).

1983-ban részt vettek Szörényi Levente és Bródy János István, a király című rockoperájának elkészítésében, illetve ősbemutatóján a Városligeti Királydombon. A műbe egy Illés dal is bekerült, a Te kit választanál. 1984-ben Koltay Gábor szerkesztésében egy könyv is megjelenik az eseményről.

1990 márciusában az együttes 25. születésnapjára az Erkel Színházban zenészbarátok megemlékezést tartottak, elénekelve sok régi dallamot. A születésnapi műsor konferálója Ekecs Géza, népszerűbb nevén Cseke László, a Szabad Európa Rádió „Teenager–party"–jának egykori vezetője volt. Az együttes a nézőtéren az első sorban foglalt helyet, de a közönség a színpadra követelte őket, így a zenészbarátokkal közösen énekelték el a „Miért hagytuk, hogy így legyen" című dalt. Ekkor merült fel először egy búcsúkoncert lehetősége is. (Szörényi Levente: „Ha minden körülmény úgy alakul, lehet, hogy ismét csinálunk egy koncertet.")

1990. szeptember 15-én a Népstadionba invitálták a rajongókat egy búcsúkoncertre. A 14-ei főpróbán (melyet a nagy érdeklődés miatt egy héttel korábban nyilvánossá tettek) 40 ezer, a végleges előadáson 80 ezren (azaz telt ház!) hallgatták meg az együttes legsikeresebb dalait, a koncert valóságos népünnepéllyé vált. Erre a koncertre két vadonatúj Illés számot is írtak Szörényiék, „Új világ", és „Kenyér és vér" címmel.

A koncertről CD került kiadásra, melynek érdekessége, hogy a kiadója eredetileg a Som Lajos és Zalatnay Sarolta kiadója lett volna, a Strigon, de csak egy lemez jelent meg, a másodikat már nem jelentették meg. Két évvel később az együttes igényes kiadásban adta ki a koncert anyagát (Tympanon), 1992). Karácsonykor jelent meg a dupla album, minden példány számozva, LP–n, CD–n és kazettán is. Érdekessége ezeknek a kiadásoknak, hogy a három hanghordozó műsora és műsorideje is különbözik egymástól. A koncert után a rajongók azt hitték, hogy álom zeneszerző-páros újra egymásra talál, de csalódniuk kellett: a politika megint beleszólt az emberi kapcsolatokba, Bródy az SZDSZ, Levente pedig az MDF rendezvényein kampányolt.

1992. december 24–én az együttes a Magyar Televízió nyilvánossága előtt lépett fel újra, az Fővárosi Művelődési Házban, ahol a zsúfolásig megtelt helyiségben a rajongókkal találkoztak, beszélgettek a „hősi múltról".

A – mint később látható, nem végleges – búcsút 1996 májusában tervezték, a Budapest Sportcsarnokban. Eredetileg egy előadáson szerettek volna elbúcsúzni közönségüktől, de a hatalmas érdeklődés miatt végül három telt házas előadást tartottak május

10–én, május 11–én, és május 17–én. Ezen a koncerten a vezető slágereik mellett a ritkábban előadott számokat is eljátszották. A koncerten előadott számok megjelentek CD-n és kazettán is (Illés'96), valamint a Magyar Televízió is filmet készített róla és levetítette. Szebeni András Illés jelentés '96 címmel egy könyvet is szerkesztett az eseményről.

1999-ben Illés-sztori címmel 13 részes dokumentumsorozatot forgatnak az együttesről. Még ugyanebben az évben Énekelt történelem címmel Kocsis L. Mihály könyvet ír az együttes történetéről.

2001-ben léptek fel legközelebb a legendás összeállításban, a Metro együttes és az Omega együttes társaságban.

2005-ben a legendás Illés 40 éves jubileumára két előadást terveztek, augusztus 5-én Csíkszeredában (korábban sosem játszhattak Erdélyben) és a Sziget Fesztivál nulladik napján. Nem sokkal a bejelentés után Pásztory Zoltán váratlanul elhunyt, a koncerteket nem mondták le, de immár valóban végleges búcsúkoncertté nyilvánították. Az Illés-együttesben ekkor Szörényi Örs (Levente fia) foglalta el Pásztory helyét. Ebben az évben Amikor én még kissrác voltam – Tisztelgés az Illés zenekar előtt címmel egy feldolgozás lemez jelent meg, amelyen 13 mai előadó dolgozta fel az Illés együttes dalait.

2007-ben az Illés-együttes alapító tagja, Illés Lajos hosszan tartó súlyos betegségben elhunyt.

2010 végén Szörényi Levente „Hattyúdal" című koncertjével búcsúzott el végleg közönségétől, többek között Illés-dalokat is eljátszva. Eredetileg az együttes még élő tagjai, valamint „különleges képi és hangtechnikával" Illés Lajos és Pásztory Zoltán is részt vett volna a koncerten, tehát ezt tekinthettük volna az Illés utolsó fellépésének, de ezt Illés Lajos házastársa személyiségi jogokra hivatkozva nem engedte, így Szörényi az óbudai Danubia zenekar kíséretével énekelte el a dalokat.[13][14]

2014 decemberében a „klasszikus" Illés létrejöttének 50 éves jubileuma alkalmából *Beat ünnep* címmel adtak koncertet a Szörényi testvérek és Bródy János a Papp László Budapest Sportarénában. A dalok egy része fiatal előadók feldolgozásában hangzott el. A ráadásban megvalósult a négy évvel korábbi terv, a technika segítségével Illés Lajos és Pásztory Zoltán játéka is hallható volt a Miért hagytuk, hogy így legyen című dalban. Az Aréna előtt tartottak három vidéki bejátszókoncertet is (Debrecen, Veszprém, Győr), amelyeken a vendégelőadóknak csak egy része lépett fel.

A 2015. augusztus 22-én tartott mosonmagyaróvári koncertje után végleg feloszlott az Illés-együttes, miután Szörényi Szabolcs bejelentette, hogy nem vállal több koncertet.[15][16]

2024. szeptember 11-én, Szörényi Levente és Bródy János a Remíz étteremben egy sajtótájékoztató keretén belül jelentette be, hogy az együttes létrejöttének 60. évfordulójának alkalmából egy Illés tisztelgő koncertet tartanak, a *Tisztelgés - Illés 60* címmel. A koncert 2025. január 11-én kerül megrendezésre a Papp László Budapest Sportarénában, ahol 9 mai magyar zenekar (az Aurevoir., a Blahalouisiana, a Carson Coma, az Esti Kornél, a Honeybeast, az Irie Maffia, a Leander Kills, a Margaret

Island és a Street Sixteen) valamint 3 fiatal színművész közreműködésével adják elő az együttes ismert dalait.[17][18]

2024. november 2-án elhunyt Szörényi Szabolcs, az együttes basszusgitárosa.[19]

Jelentősége

Három évvel a beatzene legnagyobb együttese, a The Beatles előtt alakultak és ezzel az egész világon az elsők között csatlakoztak ahhoz a progresszív zenei irányzathoz, amely végül átformálta az egyetemes zenekultúrát. Magyarországon az Illés-együttes korában virágzott a kultúra: ekkor születtek meg Jancsó és Kósa filmjei, a *Fényes szelek* és a *Tízezer nap*, a társadalom átalakulóban volt, általános lelkesültség és tenni-akarás volt jellemző a rá. Ebben a korban jelentős megújulási reformtörekvések indultak el a szellemi, a kulturális és a gazdasági életben egyaránt a kisembertől az államapparátusig. Az Illés, mint ahogy Angliában a The Beatles, Magyarországon adta át a fiatalságnak a hitet, az őszinteséget, a változtatni akarást, a zenekar nemcsak a zenét jelentette, hanem egyfajta életfelfogást, ízlésvilágot, egy szabadabb magatartás-változtatásra való törekvést. Egy új világnak a lehetőségét, ahol az emberek szabadabban mondhattak véleményt, önszerveződések jöhettek létre, megindulhatott a klubélet. Az Illés lázadó zenekar, az élvonalból az egyetlen talán abban a Kádár-korszak ellentmondásokkal teli sajátos közhangulatában, akik nyíltan, vagy „virágnyelven", de először kritizálták a rendszert és feszegették annak homályosan determinált társadalmi kereteit. Zenéjük, dalaik mondanivalója összekötött, nem szétszakított. Az olyan dalszövegek, mint a *Ha én rózsa volnék* szövege, vagy a „Nem akarok állni, ha futnak a percek, nem akarok állni, ha fordul a föld" (*Nem akarok állni*), „El ne hidd azt, bárki mondja, hogy ez jó így, el ne hidd, hogy minden rendben, bárki szédít, el ne hidd, hogy megváltoztunk vezényszóra…" (*Miért hagytuk, hogy így legyen?*), „Hódító, rabló katonának én nem állok, testvérem gyilkosává én sohasem válok", „Valakinek holnap meg kell váltani ezt a világot, valakinek holnap le kell tépni magáról a láncot", „Európa csendes, újra csendes, elzúgtak forradalmai., Szégyen reá…" teljesen egyértelműen fejezték ki gondolataikat a korral és a fennálló rendszerrel kapcsolatban, és többségük az ifjúság himnusza lett.

Az Illés-együttes nemcsak szórakoztatni akart, ők a rockzenét a magyar kulturális élet szerves részéve kívánták tenni. A *Fényes szelek* hitével forgatták meg a világot, de vihart is kavartak. Mindaz, ami az Illés körül történt, egyúttal részben az 1960-as évek könnyűzenei és társadalomtörténete is, a berobbanásukkal, a hitükkel, a kor szellemétől eltérő gondolataikkal, majd a kifáradásukkal és kényszerű kompromisszumaikkal. Ők voltak azok, akik felismerték, hogy az igazi kultúra része lehet egy sajátosan magyar népzenei hagyományokra épülő, de mégis korszerű zene, és ezt dalaikban is megjelenítették. Munkájukkal hozzájárultak a közízlés modernizációjához, a határainak fokozatos és tudatos feszegetésével a puha diktatúra élhetőbbé alakításához, illetve a nagy generáció kulturális szocializációja nekik is köszönhető, amelynek ma már természetes részét képezik a könnyűzenei irányzatok között a rock- és popzene is.

Díjak, elismerések

- A rádió amatőr vetélkedőjének első díja (1965)
- A Táncdalfesztivál második helyezettje (1966)
- Az év beategyüttese (1967)
- A Táncdalfesztivál győztese (ezen kívül még további 5 díj) (1968)
- A Táncdalfesztivál második helyezettje (Koncz Zsuzsa Színes Ceruzák című dalával) (1968)
- Az év beategyüttese (1968)
- Arany gitár-díj (Az Ifjúsági magazin díja, a "Gitáros Imi") (1967)
- Az év beategyüttese (1969)
- A Táncdalfesztivál második helyezettje (1971)
- Pepita oroszlán (1971)
- Az év beategyüttese (1971)
- Pop-Meccs: Az év koncertje – Illés: A koncert (1981)
- EMeRTon-díj (1990)
- Kossuth-díj (2000)

Diszkográfia

Az Illés-együttes lemezei

Stúdióalbumok

- *Ezek a fiatalok* – 1967. (LPX 17370), 1986. (SLPX 17991) (Illés-box), 1990 (HCD 37445-446), 1993 (HCD 37705 CD1)
- *Nehéz az út* – 1969. (LPX 17391), 1986. (SLPX 17992) (Illés-box), 1990 (HCD 37445-446), 1993 (HCD 37705 CD2)
- *Illések és pofonok* – 1969. (LPX 17398), 1986. (SLPX 17993) (Illés-box), 1990 (HCD 37445-446), 1993 (HCD 37705 CD3)
- *Human Rights* – 1971. (LPX 17410), 1986. (SLPX 17994) (Illés-box), 1990 (HCD 37355), 1993 (HCD 37705 CD4)
- *Add a kezed* – 1972. (LPX 17437), 1986. (SLPX 17995) (Illés-box), 1990 (HCD 37403), 1993 (HCD 37705 CD5)
- *Ne sírjatok, lányok* – 1973. (LPX 17455)
- Egy Fiú és a Tündér - 1975. (Vinyl, 7", 45 RPM, EP)
- *Boldog város* – 1978. (SPLX 17559), 2005 (HCD 17559) Új Illés-együttes
- *Express Image* – 1980. (Opus 9116–0979) Új Illés-együttes
- *Ne sírjatok, lányok (CD kiadás)* – 2000. (HCD 17455)

Koncertlemezek

- *A Koncert* 1981 (SLPX 17686–87, HCD 37843)
- *Illés Népstadion I.* 1990 (Strigon, NZ–001)
- *Illés Népstadion '90* 1992 (Tympanon (2 LP))
- *Illés '96* 1996 (HCD 37870–71)
- *Szuperkoncert Illés-Metro-Omega* 2001 (DV-O2001)
  3 DVD-lemez
- *Best of Illés Koncert* 2005 (HCD 71196)

Válogatáslemezek

- *Gruppe ILLÉS* (német nyelven) 1972 (AMIGA Stereo 8 55 308)
- *Legendás Illés-kislemezek* 1983 (SLPX 17757)
- *Az Illés együttes összes kislemeze* 1993 (HCD 37706–7)
- *Best of Illés Miért hagytuk, hogy így legyen* 1996 (HCD 37844)
- *Best of Illés Balladák és lírák* 1996 (HCD 37845)
- *Az Illés másik oldalán* (kiadatlan dalokkal...) 1996 (HCD 37846)
- *A magyar beat aranykora* 1997 (RM–CD–970201–05)
  (Reader's Digest)
- *Időutazás Illés szekerén* (A rajongók körében forgó dupla-lemez, amelyen ritka és kiadatlan Illés-felvételek szerepelnek) 2000

Kislemezek

- 1964: EP 7297: Long Tall Sally (Little Richard)/Chapel of Love (P. Spector–E. Greenwich–J. Barry) – "64" (Illés L.) – Ostinato (Illés L)
- 1965
  - EP 7315: Protonok tánca (Illés L.) – Séta az arany húrokon (Szörényi L.) – Little baby (Shannon–Bennet) – Bucket seats (Routers)
  - SP 251: Summertime (Gershwin) – A magányos (Szörényi L.)
  - SP 260: Johnny guitar (Young–Lee) – Üzenet Eddynek (Szörényi L.)
- 1966
  - EP 7358: Légy jó kicsit hozzám (Szörényi L.–Bródy J.) – Ó, mondd (Szörényi L.–Bródy J.) – Az utcán (Szörényi L.–Bródy J.) – Mindig veled (Szörényi L.–Bródy J.)
  - SP 331: Különös lány (Szörényi L.–Bródy J.) – Itt állok egymagam (Szörényi L.–Bródy J.)
  - SP 344: Igen (Szörényi L.–Bródy) – Nyári mese (Szörényi L.–Bródy J.)

- 1967
  - SP 350: Nézz rám (Szörényi Levente-Bródy János) - Keresem a szót (Szörényi Levente-Bródy János)
  - SP 362: Nem volt soha senkim (Illés L.–S. Nagy I.) – Ne gondold (Szörényi L.–Bródy J.)
  - SP 432: Nem érdekel, amit mondsz (Szörényi L.–Bródy J.) – Eljöttél (Szörényi L.–Bródy J.)
  - EP 27380: Török induló (W.A. Mozart) / Badinerie (J. S. Bach) / Pacsirta (Dinicu) – Talán egy nap (Szörényi Levente-Bródy János)
- 1968
  - SP 455: Nehéz az út (Szörényi L.–Bródy J.) – Nem érti más, csak én (Szörényi L.–Bródy J.)
  - SP 465: Kis virág (Szörényi L.–Bródy J.) – Eltávozott nap (Szörényi L.–Bródy J.) Az Eltávozott nap (Mészáros Márta) című film zenéjéből
  - SP 472: Little Richard (Szörényi L.–Bródy J.) – Régi, szép napok (Szörényi L.)
  - SP 534: Téli álom (Szörényi L.–Bródy J.) – Régi dal (Szörényi Sz.–Bródy J.)
- 1969
  - SP 542: Holdfény '69 (Szörényi L.–Bródy J.) – Alig volt zöld (Szörényi L.–Bródy J.) (Az első szám a Holdudvar (Mészáros Márta) című film zenéje).
  - SP 575: Miért hagytuk, hogy így legyen (Illés L.–Bródy J.) – Március, 1848 (Szörényi L.–Bródy J.) Az első szám Az oroszlán ugrani készül (Révész György) című film zenéje.
  - SP 592: Rockandroll Rézi (Szörényi L.–Bródy J.) – Mákosrétes (Szörényi Sz.–Bródy J.)
  - SP 599: Történet M.–ről (Szörényi L.–Bródy J.) – Bűbájosok (Szörényi L.–Bródy J.) Mindkét szám a Bűbájosok (Rózsa János) című film zenéje.
  - SP 681: Sárika (Szörényi Sz.–Bródy J.) – Lehetett volna (Illés L.–Bródy J.)
- 1970
  - SP 683: Menekülés (Szörényi L.–Bródy J.) – Nem hiszem (Szörényi L.–Bródy J.)
  - SP 738: Kéglidal (Szörényi L.–Bródy J.) – Élünk és meghalunk (Illés L.–Bródy J.) Mindkét szám a Szép lányok, ne sírjatok (Mészáros Márta) című film zenéje.
  - SP 769: Ó, kisleány (Illés L.–Bródy J.) – Lusta vagyok (Szörényi L.–Bródy J.)

- SP 789: Ne sírjatok lányok (Szörényi L.–Bródy J.) – Júliára várunk (Szörényi L.–Bródy J.) Mindkét szám a Szép lányok, ne sírjatok (Mészáros Márta) című film zenéje.

- 1971
  - SP 825: A lány és a csavargó (Szörényi Sz.–Bródy J.) – Szoríts erősen (Szörényi Sz.–Bródy J.)
  - SP 899: Tudod–e te kislány? (Illés L.–Bródy J.) – Gondolj néha rám (Szörényi L.–Bródy J.) (Az első szám a Sípoló macskakő (Gazdag Gyula) című film zenéje.)
- 1977
  - SPS 70243: Amikor én még kissrác voltam (Szörényi L.–Bródy J.) – Az utcán (Szörényi L.–Bródy J.)
  - SPS 70269: Kéglidal (Szörényi L.–Bródy J.) – Légy egy napra kedvesem (Szörényi L.–Bródy J.)
- 1990: SPS 70821: Új világ (Szörényi L.–Bródy J.) – Kenyér és vér (Illés L.–Bródy J.)

Az Új Illés kislemezei

- 1974: SPS 70157 A tűzből támadt lány (Illés L.–Monostori M.) – Sose légy hitetlen (Illés L.–Monostori M.)
- 1975
  - SPS 70175 A tündér (Illés L.–Tolcsvay B.)
  - SEP 27493 Egy fiú és a tündér (Illés L.–Görgey Gábor) (Gyere velünk Csongor – Ilma dala – Miattad – Csongor búcsúdala) Vörösmarty Mihály Csongor és Tündéjének musicalváltozata
- 1977
  - SPS 70275 Hogyha egyszer (Illés L.–Görgey G.) A Metronom'77 fesztivál első díjas dala.
  - SPS 70294 Szélvész ez a lány (Illés L.–Miklós T.) – Száz év múlva (Illés L.–Nemény i T.)
- 1978
  - SPS 70310 Olyan jó ez (Illés L.–Neményi T.)
  - SPS 70345 Tedd fel a két kezed (Kiss Ernő Pál–S. Nagy I.)
- 1979: SPS 70402 Egy régi jó barát vagyok (Illés L.–Demjén F.) – Visz az út hazafelé (Jenei Sz.–Miklós T.)

Az Illés-együttes közreműködésével kiadott lemezek

Nagylemezek

- 1969 LPX 17393: ***Volt egyszer egy lány*** Koncz Zsuzsa nagylemeze
- 1970 LPX 17407: ***Szerelem*** Koncz Zsuzsa nagylemeze
- 1971 LPX 17429: ***Kis Virág*** Koncz Zsuzsa nagylemeze, Amiga–855271: ***Zsuzsa Koncz*** NDK–Berlin (német nyelvű) Koncz Zsuzsa válogatáslemeze
- 1972 LPX 17452: ***Élünk és meghalunk*** Koncz Zsuzsa nagylemeze
- 1973 SLPX 17462: ***Jelbeszéd*** Koncz Zsuzsa nagylemeze
- 1974 SLPX 17459 ***Utazás*** Szörényi Levente nagylemeze
- 1995 HCD 37803: ***Levi's Best–50*** Szörényi Levente válogatáslemeze

Kislemezek

- 1965: SP 265: Táskarádió (Fényes Sz.–Bacsó P.) – Te szeress legalább (Fényes Sz.–Bacsó P.) Mindkét szám a Szerelmes biciklisták (Bacsó Péter) című film zenéje. Az elsőt Szörényi Levente, a másodikat Mary Zsuzsa énekli.
- 1966
  - SP 277: Rohan az idő (Szörényi L.–S. Nagy I.) – I who have nothing (Leiber–Stoller) Mindkét számot Koncz Zsuzsa énekli, az elsőt az Illés, a másodikat a Metro együttes kíséri.
  - SP 301: Oh no, he don't (Chris Andrews) – I don't need that kind of Loving (Chris Andrews) Az első szám Koncz Zsuzsa és Szörényi Levente duettje, a másodikat Koncz Zsuzsa énekli, mindkettőt az Illés-együttes kíséri.
  - SP 316: Négy év után (Szörényi L.–Bródy J.) Koncz Zsuzsa énekli.
  - SP 322: Még fáj minden csók (Szörényi L.–Bródy J.) – Nincsen olyan ember (Payer–S. Nagy I.)
- 1967
  - SP 350: Nézz rám (Szörényi L.–Bródy J.) – Keresem a szót (Szörényi L.–Bródy J.) A második számot Koncz Zsuzsa énekli.
  - EP 27380: Talán egy nap (Szörényi L.–Bródy J.) Hacki Tamás lemeze, kísér Rahói Ernő zenekara.
  - SP 439: Miszter Alkohol (Szörényi Sz.–Bródy J.) – Szőke Anni balladája (Illés L.–Bródy J.) Mindkét számot Koncz Zsuzsa énekli.
- 1968
  - SP 468: Hajnali lány (Szörényi Sz.–Bródy J.) Koncz Zsuzsa énekli.
  - SP 487: Eretnek vágy (Illés L.–Barna É.) Koncz Zsuzsa énekli.
  - SP 525: Színes ceruzák (Szörényi L.–Bródy J.) (Koncz Zsuzsa énekli)
  - SP 530: Amikor én még kissrác voltam (Szörényi L.–Bródy J.)

- 1969
  - SP 654: Ma végre jó a kedvem (Illés L.–Bródy J.) – Azt hitted, kis bolond (Szörényi Sz.–Bródy J.) Mindkét számot Koncz Zsuzsa énekli.
  - SP 566 Jaj, Józsikám (Szörényi Sz.–Bródy J.) – És most itt vagy velem (Szörényi Sz.–Bródy J.) Mindkét számot Koncz Zsuzsa énekli.
- 1970
  - SP 765: Én nem tudtam azt kérem (Szörényi Sz.–Bródy J.) – Korai még (Bródy J.–R. Burns–Kormos I.) Mindkét számot Koncz Zsuzsa énekli.
- 1971
  - SP 799: Barbara (Bródy J.) – André (je t'aime) (Szörényi L.–Bródy J.) Mindkét számot Koncz Zsuzsa énekli.
  - SP 819: Ne sírj kedvesem (Tolcsvay L.–Tolcsvay Béla) – Akire nézek (Illés L.–Bródy J.) Mindkét szám az MTV Tapsifüles című műsorában hangzott el Koncz Zsuzsa előadásában, a második számot az Illés-együttes kíséri.
  - SP 854: Rég volt, szép volt (Szörényi L.–Bródy J.) – Elvonult a vihar (Szörényi L.–Bródy J.) V. Táncdalfesztivál dalai, az elsőt Koncz Zsuzsa énekli az Illés-zenekarral.
- 1972: SP 70006: Mondd el, ha kell (Illés L.–Bródy J.) Koncz Zsuzsa fesztiváldala 1972-ben. A Fesztiválzenekarban Pásztory Zoltán dobol.
- 1973
  - SP 70041: Karolj át (Szörényi L.–Bródy J.) – Rakd fel a szemüveget (Szörényi L.–Bródy J.) Az első számot a Tessék választani! című műsorban mutatták be. Mindkét számot Koncz Zsuzsa énekli. Ez az utolsó Illés és Koncz közös kislemez. A Jelbeszéd című LP–vel együtt tiltották be, és bojkottálta a Magyar Rádió.
  - SP 70058: Dal az ártatlanságról (Szörényi L.–Bródy J.) – Bánatvirág (Szörényi L.–Bródy J.) Mindkét szám Szörényi Levente Utazás című első szólólemezéről való.
- 1977: SPS 70244: Miszter Alkohol (Szörényi Sz.–Bródy J.) – Szőke Anni balladája (Illés L.–Bródy J.)
- 1979: SLPX 17585 Tessék választani válogatás (Két hosszú év (Illés L.–Serfőző A.)) Az Új Illés-együttes száma

Az Illés-együttes dalai válogatáslemezeken

- 1965: LPX 7336: Ritmus '65 (Nem híres jazz énekes km., Se piangi se ridi km., Bucket Seats, Protonok tánca)
- 1968: LPX 17395: Táncdalfesztivál 1968 (Amikor én még kissrác voltam, Színes ceruzák)

- 1972: AMIGA Stereo 4 55 885 Gruppe ILLÉS Wo ist Julia-Júliára várunk (Szörényi L.–Bródy J.–I. Branoner) – Komm, geh mit mir – Szerelem (Szörényi L.–Bródy J.–D. Schneider)
- 1975: AMIGA Stereo 8 55 399: 20 x Beat slágerválogatás (Szörényi L.–Bródy J.–I. Branoner: Wo ist Julia)
- 1977: SLPX 17536: Fényes Szabolcs dalai (Táskarádió)
- 1978: SLPX 17557: Láss, ne csak nézz Az 1978-as VIT-re készült válogatás (Láss, ne csak nézz, Életrajz, Álmodunk és ébredünk, Nem akarok állni)
- 1982: LPX 17740: Rocklegendák I. (Táskarádió, Rohan az idő). A Rohan az idő nem azonos a kislemezfelvétellel.
- 1982: SLPX 17707: „Sztárok 33-on" a Verkli együttes lemeze. A lemez A oldalán húsz Illés-sláger hallható diszkó-feldolgozásban
- 1983: SPLX 17768: Rocklegendák II. (Elvonult a vihar, Rég volt, szép volt)
- 1990: SLPM 37394: „Calypso–873" (Ne gondold)
- 1990: C&C 29513: „MUKI" Muck Ferenc jazzlemezén két Illés-szám feldolgozása (Még fáj minden csók, Az utcán)
- 1991: SLPM 37549: Táncdalfesztivál 1966 (Még fáj minden csók)

Az Illés-együttes mint kísérőzenekar

- 1964: LP 7325: Bodrogi Gyula A Patyolat akció című első magyar zenés film hanganyaga.(Vonatzene)
- 1965
  - SP 246: Mátray Zsuzsa (E L'umo per me, Miért nem vagy nálam)
  - SP 248: Németh József (California Sun; Ugye nem igaz)
  - SP 259: Korda György (Hippy, Hippy Shake)
  - SP 265: Mary Zsuzsa (Te szeress legalább)
  - EP 7324: Korda György (Se piangi, se ridi; Dzsingisz kán, Quando vedrai la mia ragazza; Nem kell nékem nagyhercegnő)
  - SP 266: Ambrus Kyri (Oh, Henry)
  - EP 7328: Ambrus Kyri (Kiss Me Sailor; Annyi baj legyen, Call On Me; Nem híres jazzénekes)
  - EP 7346: Koncz Zsuzsa (Long Live Love; Go To See My Babe) (I've Fallen In Love; All Over the World)
  - SP 283: Korda György (I Saw Linda Yesterday)
- 1966
  - SP 292: Ambrus Kyri (Ne szóljon meg senki)
  - SP 293: Bende Zsolt (Úgy fáj a szív)

    - EP 7361: Koncz Zsuzsa (Ébredj fel; Rosszul szerettél; Beléptél az életembe)
    - SP 323: Koncz Zsuzsa (Most az egyszer táncoljunk egy tangót)
    - SP 332: Koncz Zsuzsa (Itt élsz valahol)
    - SP 343: Voith Ági (Nem szoktam hazudni)
- 1967
    - SP 353: Kovács Kati (Illés L.–S. Nagy I.: Többé ne telefonálj)
    - SP 357: Aradszky László (Pókháló az ablakon)
    - SP 363: Dobos Attila (Albérlet az emeleten)
    - SP 367: Ambrus Kyri (Nem értem a fiúkat)
    - Rádiófelvétel: Máté Péter (Úgy várom, jössz-e már)
- 1968: LPX 17388: Dobos Attila táncdalai 1978 (Albérlet az emeleten)
- 1970: LPX 17409: Lovas Róbert: A tettes én vagyok szerzői nagylemez (Pókháló az ablakon)
- 1971: SP 838: Zalatnay Sarolta (Tolcsvay L.–Tolcsvay B.: Ne sírj kedvesem) Párhuzamosan létezett ez a kislemez a Koncz Zsuzsa & Tolcsvayék és a Trió kislemezzel
- 1984: SLPM 17896 Máté Péter: Elmegyek válogatáslemez (Úgy várom, jössz-e már)

Az Illés-együttes filmzenéi

- 1967 Ezek a fiatalok (Zene)
- 1967 Fiúk a térről (Zene)
- 1967 Szevasz, Vera! (Zene)
- 1968 Holdudvar (Zene), Kovács Kati (ének)
- 1968 Eltávozott nap (Zene), Kovács Kati (ének)
- 1969 Az oroszlán ugrani készül (Zene, ének)
- 1969 Bűbájosok (Zene)
- 1970 Szép leányok, ne sírjatok (Zene)
- 1971 A sípoló macskakő (Zene)
- 1972 Petőfi '73 (Zene)
- 1973 Álljon meg a menet (Zene)
- 1973 Szabad lélegzet (Zene)

Az Illés-együttes filmjei

- Ezek a fiatalok (1967)
- Extázis 7-től 10-ig (1969)
- Add a kezed (Illés Show) (1972)

- A koncert (1981)
- István, a király (1983)
- Népstadion '90 (1990)
- Karácsony FMH (1992)
- Illés koncert '96 (1996)
- Antológia "Illés-sztori" (1999) (13 részes sorozat)
- Szuperkoncert – Népstadion (2001)
- Csíkszereda (2005)
- Hattyúdal (2011) (Szörényi Levente szólókoncertje, amelynek a végén több Illés dal is elhangzik szimfonikus hangszerelésben.)

Könyvek, amelyekben az Illés-együttes szerepel

- Újévi táncalbum 1968 (1967)
- Várhelyi Antal: Az Illés, Metro, Omega, Atlasz, Pannonia együttesek műsorából (1968)
- Az Illés együttes legsikeresebb dalai (1971)
- Miklós Tibor – Takács Ágnes: Keresem a szót, keresem a hangot (1977)
- Koltay Gábor: Szörényi-Bródy (1980)
- Koltay Gábor: A koncert – dosszié (1981)
- Koltay Gábor: István, a király (1984)
- Enyedi Zoltán – Fáth Péter – Kende Tamás – Kresz Albert: István, a király – Illés – Népstadion, 1990. szeptember 15. (1990)
- Szebeni András: Illés jelentés '96 (1996)
- Muszty Bea – Dobay András: Illés daloskönyv (1996)
- Kocsis L. Mihály: Illés – Énekelt történelem. Vocal history (1999)
- Szörényi Levente: De ki adja vissza a hitünket?! (2005)
- Koltay Gábor: István, a király emlékkönyv 1983–2008 (2008)
- Stumpf András: Szörényi – Rohan az idő (2015)
- Majnik László: Barázdák között – Tanulmány az Illés Zenekar 1964–1973 között megjelent hanglemezeiről (2017)

Jegyzetek

1. ↑ Elhunyt az Illés zenekar alapítója
2. ↑ Szőnyei Tamás: Titkosszolgák a magyar rock körül
3. ↑ Kocsis L. Mihály 78. o.
4. ↑ *Bródy János Szatmárnémetiben*. [2007. május 24-i dátummal az eredetiből archiválva]. (Hozzáférés: 2007. február 1.)

5. ↑ Kocsis L. Mihály 155. o.
6. ↑ Kocsis L. Mihály 80. o.
7. ↑ A Művelődésügyi Minisztérium fennhatósága alá tartozó Színházi és Zenei Főigazgatóság 1959-ben alapította meg a hírhedt *Táncdal- és Sanzonbizottságot*, amely a korabeli könnyűzenei szakma számára meghatározó cenzúra szerepét töltötte be: *Herczeg Márk - A Szellemvasút című számot először elkaszálták, mondván, a szöveg szerint a szellemvasút nem is olyan rossz, mint a mindennapi szocialista Magyarország]* (444.hu, 2019.01.20.)
8. ↑ Ugrás ehhez:[a] [b] Kocsis L. Mihály 83. o.
9. ↑ Koncz Zsuzsa visszaemlékezése szerint, a televízióba úgy került a dal, hogy őt kereste meg az Magyar Televízió szerkesztője egy dal eléneklésére a szilveszteri műsorba, de miután ezt nem vállalta, lehetősége nyílt egy másik dal választására, így kereste meg az általa akkor már jól ismert Szörényi Leventét, és énekelte el végül a *Rohan az idő*t. Koncz Zsuzsa: Ha engedünk a cenzúrának, akkor már nem vagyunk önmagunk (Index.hu, 2020. július 21.)
10. ↑ Az Illés zenekar beszólt Vitraynak
11. ↑ Szarszagban születtek a legszebb Szörényi-slágerek
12. ↑ „Szörényi: hisztirohamot kapott Koncz Zsuzsa az Illésben.” Blikk.hu.
13. ↑ [1] budapestarena.hu
14. ↑ [2] hetivalasz.hu: Szörényi hattyúdala
15. ↑ VS.hu - Végleg feloszlott az Illés Archiválva 2015. szeptember 28-i dátummal a Wayback Machine-ben (Hozzáférés: 2015. augusztus 28.)
16. ↑ Blikk.hu - Ötven év után végleg búcsúzik az Illés Archiválva 2015. augusztus 28-i dátummal a Wayback Machine-ben (Hozzáférés: 2015. augusztus 28.)
17. ↑ *A 60 éves Illés együttes előtt tisztelgő koncert lesz a Sportarénában* (angol nyelven). *mti.hu*, 2024. szeptember 11. (Hozzáférés: 2024. december 8.)
18. ↑ *A Carson Comától a Honeybeast-ig: a 60 éves Illés együttes előtt tiszteleg 9 magyar zenekar a Sportarénában*. *www.koncert.hu*. (Hozzáférés: 2024. december 8.)
19. ↑ Pál Tamás: *Meghalt Szörényi Szabolcs*. (Hozzáférés: 2024. december 18.)

Források

- ↑ **Kocsis L. Mihály:** Kocsis L. Mihály: *Illés, énekelt történelem (vocal history)*. Budapest: Zikkurat. 1999. ISBN 963-03-8689-5

További információk

- Az Illés-együttes hivatalos honlapja
- Illés Klub
- Illés-együttes: Illés.lap.hu
- Az Illés-együttes dalszövegei
- Illés-dalszövegek
- Szuperkoncert
- Szörényi Levente rajongói oldala – teljes Illés-diszkográfia
- Rocklexikon (Budapest, Zeneműkiadó, 1980)

2000. április 2.
LVI. évf. 14. (2697)
Új Ember
KATOLIKUS HETILAP

Kossuth-díjas kántor: Illés Lajos

Az Illés együttes a hatvanas évek közepétől meghatározója volt a hazai könnyűzenei életnek, kifejezője a mára középgenerációvá lett akkori fiatalság életérzésének, dalaikat örömmel hallgatják és éneklik a mai gyerekek is. Az Illés együttes 2000 márciusában Kossuth-díjat kapott. A zenekar névadójával és vezetőjével beszélgettünk.

Különleges érzés lehet, ha közel harminc évvel korábbi teljesítményéért tüntetik ki az embert... Hiszen a díjat a zenekar kapta, amely 1973-ban feloszlott, s azóta csak néhány alkalommal állt össze újra a közönség nagy örömére egy kis közös muzsikálásra...

- Ez igaz... Én mégis úgy érzem, hogy ez a kitüntetés a *Miért hagytuk, hogy így legyen* című dalunktól az *István, a király*ig és a *Magyar énekig*, a legutóbbi időkig terjedő munkásságunknak szólt, amely harminc éve már nem közös munka ugyan, én mégis közös tőkéről ágazott szőlőveszszőknek látom őket. Ha az Illés zenekar nem lett volna, ezek nem születnek meg.

Tiszteletreméltó, komoly emberek szoktak Kossuth-díjat kapni. Amig a zenekar működött, állandóan a tűrés és a tiltás határán billegett, gyakran renitensnek ítéltetett. Ennyit változtak az idők? Vagy "csak" komoly művésszé öregedtetek?

- Zenéjében és szövegében egyaránt magyar beatzenét végül is mi írtunk és játszottunk először. A díj azt is kifejezheti, hogy ebben a műfajban is lehet elismerésre méltó műveket alkotni, hogy az értékes és az értéktelen nem a műfajok és nem a nyelvek határán válik el egymástól.

Mondanivalótok politikus hangvételű volt: jól érthető szimbólumokban, képekben megfogalmazva. Nem érzed, hogy akkor könnyebb volt politikusan fogalmazni, mint ma? Valami ellen voltatok, és ehhez az emberek többségét meg lehetett nyerni...

- Ma sem nehezebb politizálni. Magyar ének című munkámban irodalmunk hazafias verseiből válogattam, és azokhoz komponáltam zenét. Ez politizálás - valami mellett. Azelőtt se mi voltunk valami ellen, hanem a hatalom volt ellene annak, amit a nemzet akart.

Én egy nemzeti és keresztény Magyarország mellett politizálok: a magam módján és eszközeivel. A Magyar éneket bemutatták sokfelé az országban, két éve, a 150. évfordulón, március 15-én, *Tőkés László* püspök úr kérésére a nagyváradi színházban. A millenniumra pedig *Utassy József* költővel írunk egy operát *Betlehem csillaga* címmel: a magyar reformátusok júliusi világtalálkozóján mutatják be. Remélem, olyan művet sikerül alkotnunk, amelyről hallgatója számára hamar kiderül, hogy a Kárpát-medencében született, 2000-ben.

A református paplakban beszélgetünk a Szentendrei-sziget egy kis falujában, Kisorosziban, ahol Makkai Lilla lelkészként, férje, Illés Lajos pedig kántorként szolgálja a gyülekezetet. Hogyan fogadják szolgálatodat és kitüntetésed hírét?

- Elfogadtak és megszerettek minket. Most meg büszkén gratuláltak. Az egyik presbiter megjegyezte: nem sok gyülekezetnek van Kossuth-díjas kántora...

Egyszerre vagy komponista, kissé legendás alakja a félmúltnak, és egy hívő közösség szolgálattevője...

- Ez mind megfér egy emberben.

(kipke)

2012. március 16. 08:52

Illés Lajos 70 éves lenne

Vasárnap lenne 70 éves Illés Lajos, a legendás Illés-együttes egykori alapítója, névadója; az öt évvel ezelőtt elhunyt zongorista, zeneszerző emlékét özvegye, Makkai Lilla idézte fel.

A magyar rockzene történetének egyik legfontosabb együttese, az Illés 1957-ben alakult, legsikeresebb korszakát 1965 és 1973 között a Szörényi testvérekkel és Bródy Jánossal élte.

"Ő írta például a Lehetett volna, az Ó, kisleány, a Szemétdomb, a Miért hagytuk, hogy így legyen című dalt, Koncz Zsuzsának a Szőke Anni balladáját, a Jelbeszédet vagy a Valahol egy lányt" - mondta Makkai Lilla nyugalmazott református lelkész az MTI-nek. A klasszikus Illés-együttes 1981-ben emlékezetes koncerten tért vissza a Kisstadionban, majd legközelebb 1990-ben lépett fel a

Népstadionban, 2001-ben a Metróval és az Omegával közösen, végül 2005-ben a Sziget fesztiválon és Csíkszeredán.

"Ezek a koncertek amellett, hogy a közönségnek és a zenészeknek óriási élményt jelentettek, megélhetése szempontjából is fontosak voltak Lajos számára. 1990-ben sem volt állandó jövedelme, Egerlövőn anyabirkákat tartott, ami bár szinte 24 órás elfoglaltságot jelentett, nem hozott sok pénzt. Abban az időben három-négy gyülekezetbe is eljártunk istentiszteletet tartani, sokszor autóstoppal, aztán 1992-ben kerültünk Kisorosziba, ahol már valamivel könnyebb volt az életünk" - idézte fel Makkai Lilla.

Kicsit háttérbe szorult, de megtalálta új helyét

Illés Lajos 1988-ban megjelent Kicsit keserű című szerzői albumára kevesen emlékeznek, holott azon az akkori rockzenei szakma számos kiválósága közreműködött, mások mellett Demjén Ferenc, Márta István, Bontovics Kati, Bencsik Sándor, Somló Tamás és Zalatnay Sarolta és szövegíróként Zelki János.
"A Kicsit keserű című dal egész pályafutását, életét jól jellemzi. Háttérbe szorult Szörényi és Bródy mögött, majd a más társakkal működő Illés-együttes sem kapta meg azt a támogatást, amelyet például a Fonográf. Ezzel azonban később nem foglalkozott, és amikor elkészült a Velünk az Istennel, a Magyar Énekkel vagy az Utassy József szövegeire írt rockoperával, a Betlehem csillagával, eltűnt belőle minden rossz érzés, boldog volt kántorként is a kisoroszi parókián" - idézte fel Makkai Lilla.

Mint kiemelte, Illés Lajos életműve 1988-tól szorosan összekapcsolódott a határainkon túl élő magyarsággal, az erdélyi, felvidéki és kárpátaljai fiatalsággal és művészekkel, a velük és értük végzett művészeti, kulturális és karitatív tevékenységgel.
"Élete utolsó két évtizedében a református egyház kántoraként szolgált mellettem, amikor én lelkész voltam Egerlövőn, Tiszavalkon, Mezőkövesden, végül Kisorosziban. A kilencvenes évek elején maga

vitt élelmiszert és használt ruhaneműt Kárpátaljára egy kamionnal a huszti református egyház megsegítésére. Később aktívan közreműködött abban, hogy az általunk közösen működtetett Protestáns Ifjúsági Művészeti Misszió a Magyar Kultúráért Alapítvány több mint hatmillió forintot adományozott a szintén kárpátaljai, aknaszlatinai Bolyai János magyar nyelvű általános és középiskolának tornaterem építésére, villany- és vízvezeték, fűtési rendszer felújítására" - sorolta Makkai Lilla.

Kitért arra, hogy sokan jártak együtt Erdélybe; Illés Lajos 1994 és 1996 között a Magyar Éneket, az énekelt magyar versekre írt háromrészes album több darabját is ott írta; a Magyar Éneket aztán több mint kétszáz előadáson is bemutatták közönség előtt. "Ezekben a zenékben ősi magyar dallamok és a protestáns egyházi zene ötvözete szólal meg. A Szvorák Kati énekével 1997-ben kiadott népdalátiratai, a Válaszúton című album is mutatja, milyen fontos volt számára a magyar népzenei örökség" - jegyezte meg özvegye. Hozzátette: férje nagyszerű pedagógus is volt, zongorázni tanította a gyülekezet fiataljait és dallamokat írt a gyerekimádságokhoz.

Illés Lajos készült a Te Deum kórusmű-trilógia harmadik részére - a Magyar Te Deum 2003-ban, a Karácsonyi Te Deum 2005-ben jelent meg -, és tervezte a Arany Toldijának megzenésítését is. Özvegye tervezi, hogy kiadja Illés 1997 óta fiókban lévő, Álomföldön címmel elkészített, megzenésített verseket tartalmazó anyagát (szintén Szvorák Kati énekével), valamint a Majla Sándor erdélyi költő gyerekverseire 2001-ben írt dalok gyűjteményét, a Tánc-láncot Szabó Boróka énekével."A hagyományos módszertől eltérően zenét mindig szövegre írt, ennek technikáját a Magyar Ének idején dolgozta ki" - mondta özvegye.

Makkai Lilla beszámolt az MTI-nek arról, hogy Illés Lajos 70. születésnapja, március 18. alkalmából a Képzőművészeti Egyetem festő tanszakán a zenész öt szerzeményére tehetséges festőnövendékek egy-egy alkotást hoznak létre.
Az 1957-ben alakult első Illés-zenekar

élő tagjai (Illés Károly, Nényei Tass, Körmendy János, Halász Gyula, Farkas Ádám, Rozinszky Csaba, Zsiga István) pedig egy televíziós beszélgetésen idézik majd fel a régi időket. Illés Lajos emlékére 2012 szeptemberében a tervek szerint nagyszabású koncertet rendeznek.

Forrás: MTI

Megjelenés éve: 1969.

Megjelenés éve: 1969.

Megjelenés éve: 1973.

Megjelenés éve: 1978.

István, A Király (Rockopera)

Budapesti Filharmonikusok, Fonograf Ensemble, Illés Ensemble, Oberfrank Géza, Maklary László

Megjelenés dátuma: 1983. december 1.
Katalógusszám: HCD14133-34
Kiadó: Hungaroton
Hossz: 1 óra 41 perc

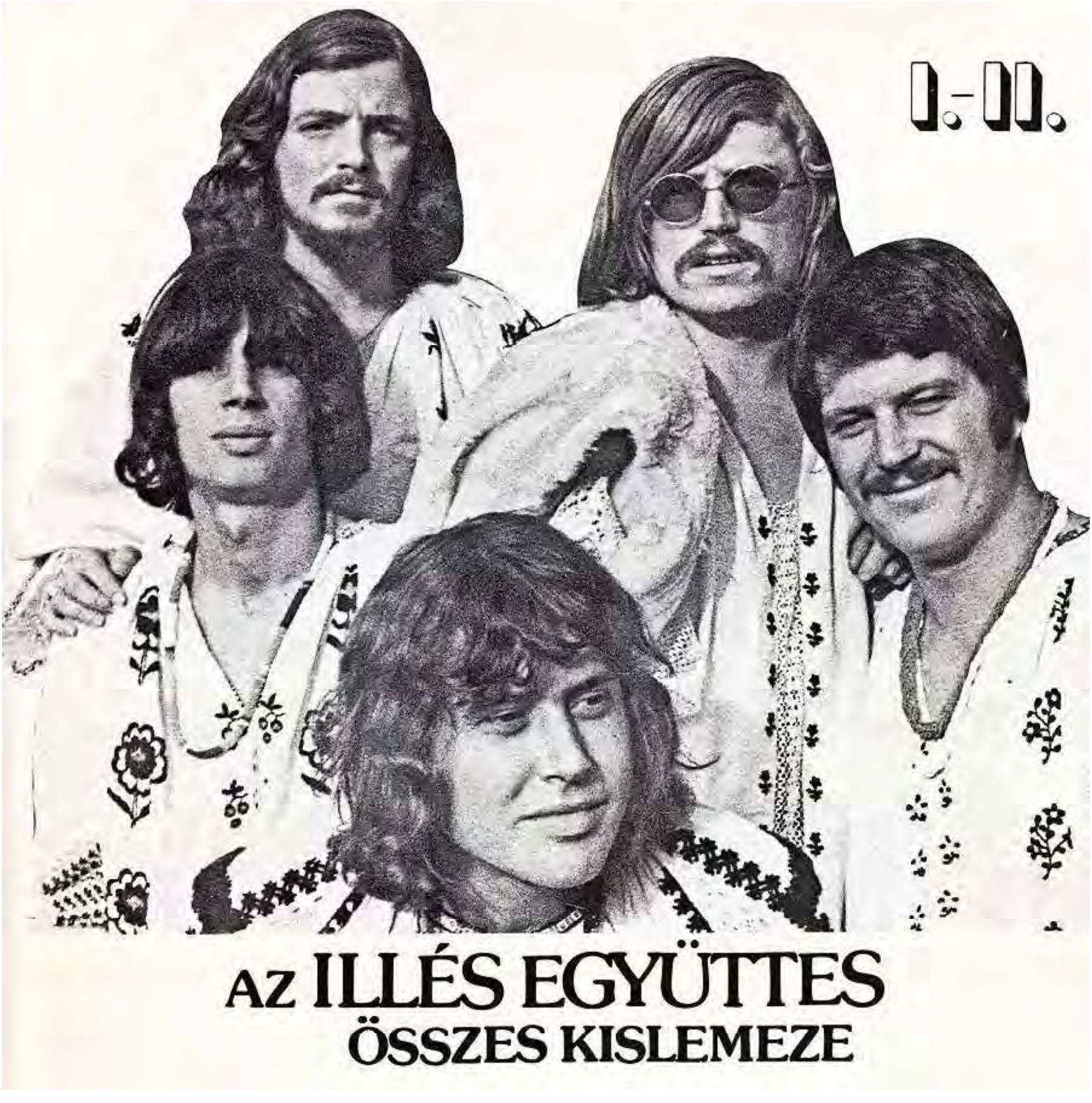

Megjelenés éve: 1993.

Megjelenés éve: 1993.

Megjelenés éve: 1996.

Megjelenés éve: 1996.

Megjelenés éve: 1996.

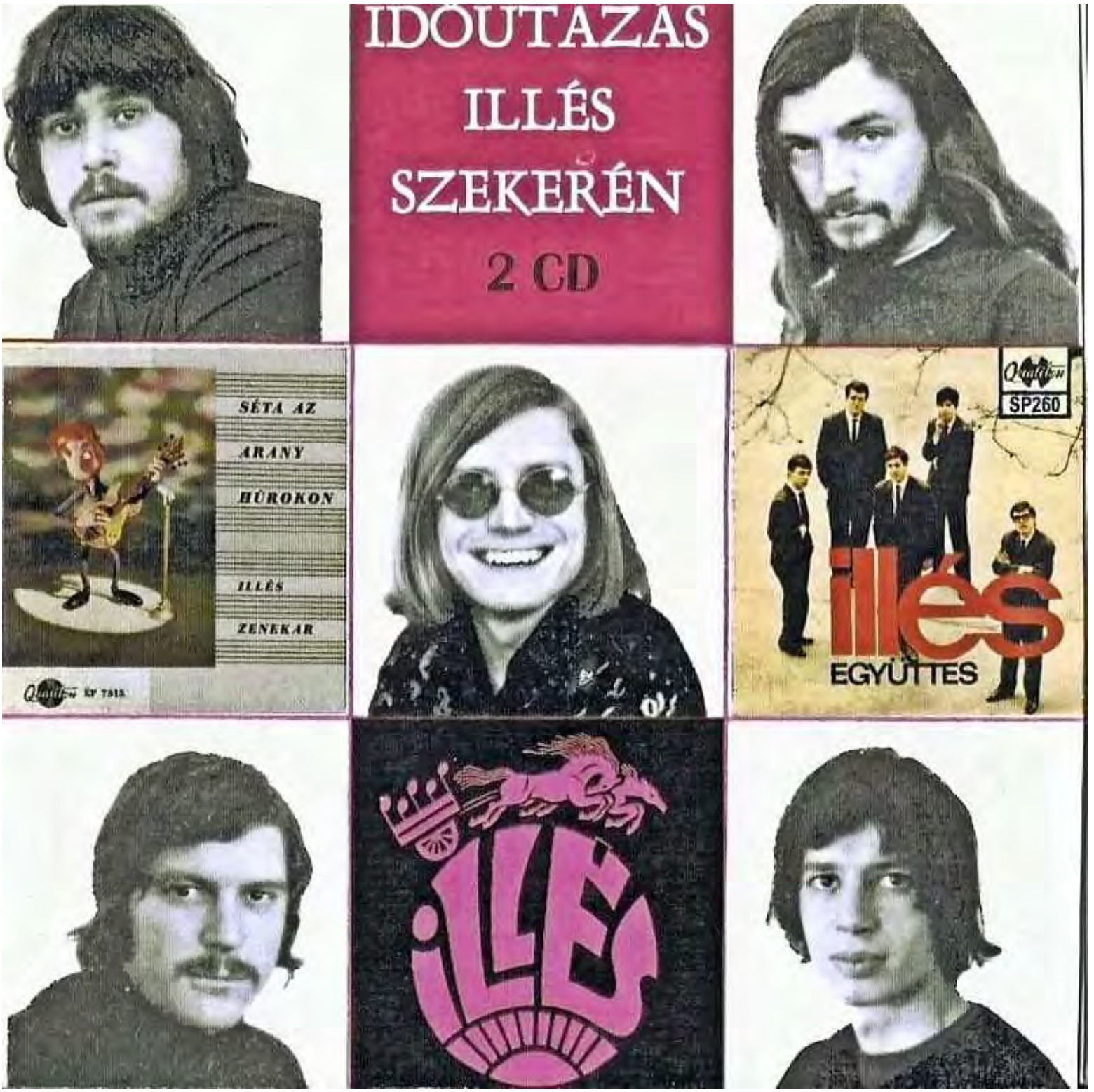

Megjelenés éve: 2000.

Megjelenés éve: 2005.

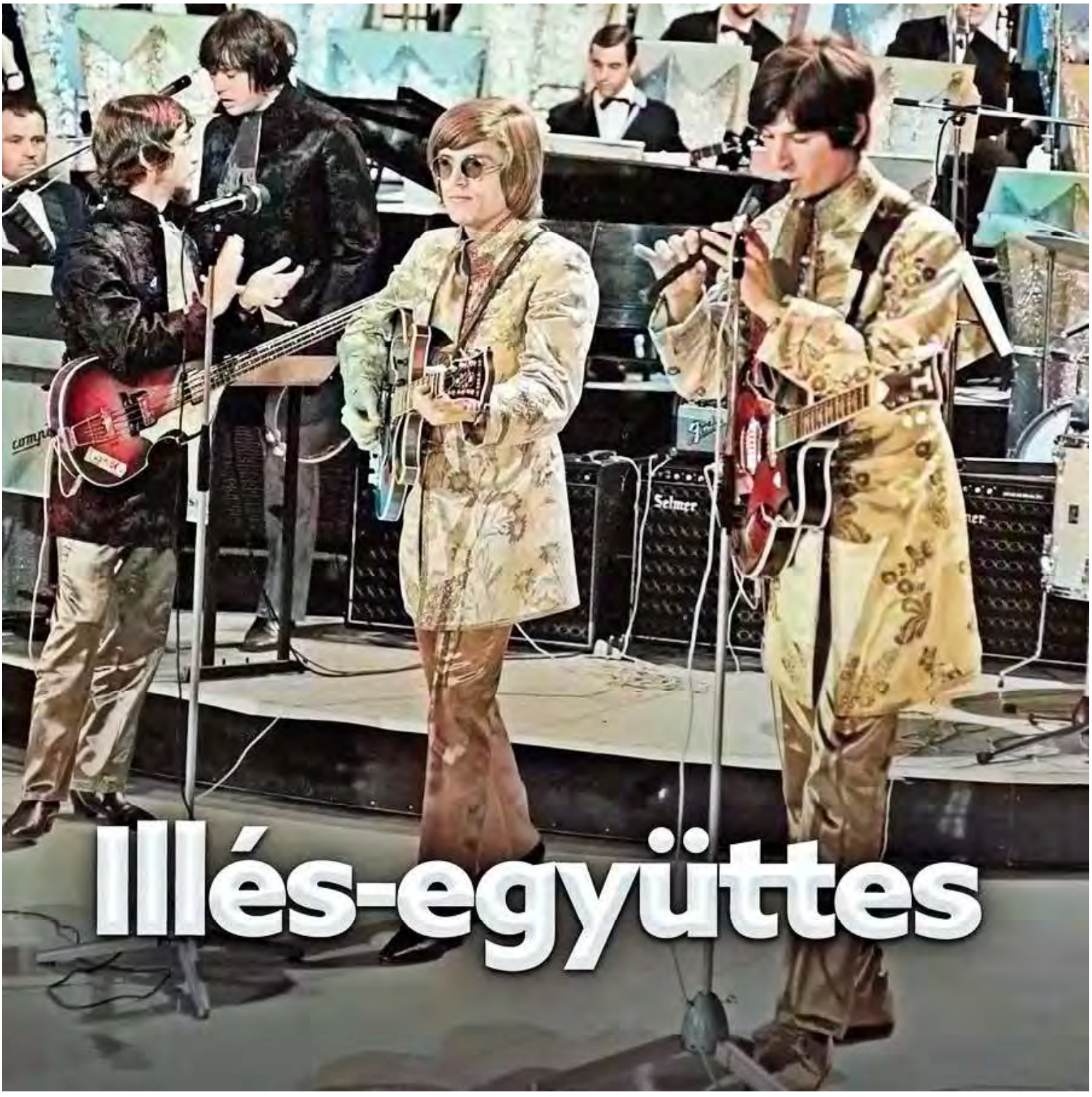

Megjelenés éve: 2023.

Tavaszi slágerek

Zalatnay Sarolta, Szecsi Pál, Korda György, Szűcs Judith, Kovács Kati, Cserhati Zsuzsa, Tolcsvay Nagy László, Tolcsvay Béla, Harangozo Teri, Máté Péter, BanDJ Locomotiv GT, Syrius, Generál, R-GO, Dolly Roll, Korál, Bergendy, Takáts Tamás Dirty Blues Band, Help, Bikini, Illés Együttes, 100 Folk...

Megjelenés dátuma: 2024. március 22.
Katalógusszám: HCD 34417
Kiadó: Hungaroton
Hossz: 81 perc

Magyarországi Református Egyház

https://reformatus.hu/

„Lassan érett meg benne az Isten felé fordulás”

Ma lenne nyolcvanéves Illés Lajos, a „Kossuth-díjas kántor”

Ulicza Tamás 2022. március 18.

Illés Lajos, az Illés együttes alapítója később Kisorosziban volt kántor, felesége, Makkai Lilla lelkész mellett. Ezzel a néhány sorral emlékezünk a híres zenészre, aki a színpadon és a templomban is megtalálta, hogyan segíthet zenéjével másoknak. A művész ma lenne nyolcvanéves.

Fotó: Facebook / Illés Lajos emlékére

Illés Lajos 1942. március 18-án született Budapesten. Édesapja szintén a Lajos nevet viselte, édesanyja Toldy Irén volt. Testvérével, Illés Károllyal már 1957-től zenéltek együtt, végül 1960-ban alapították meg az Illés együttest. A zenekar aranykorának az 1965 és 1973 közötti időszakát szokás tekinteni, amikor Bródy János, Szörényi Levente és Szörényi Szabolcs mellett Pásztory Zoltán voltak Illés Lajos társai a zenélésben.

1973 és 1982 között a zenekar még új módon összeállt, de ezek után Illés Lajos egyre inkább a zeneszerzés felé fordult. 1988-ban jelent meg *Kicsit keserű* című szerzői albuma, ezen a dalait a rockzene olyan kiválóságai énekelték, mint Demjén Ferenc vagy Somló Tamás. Az album utolsó dalát *„Ennyi?"* címmel maga Illés Lajos játszotta el, a dal talán szimbolikusan jelzi is egy korszak végét. Sokan csak eddig ismerik a zenész életútját, pedig tovább is van. Mondjam még?

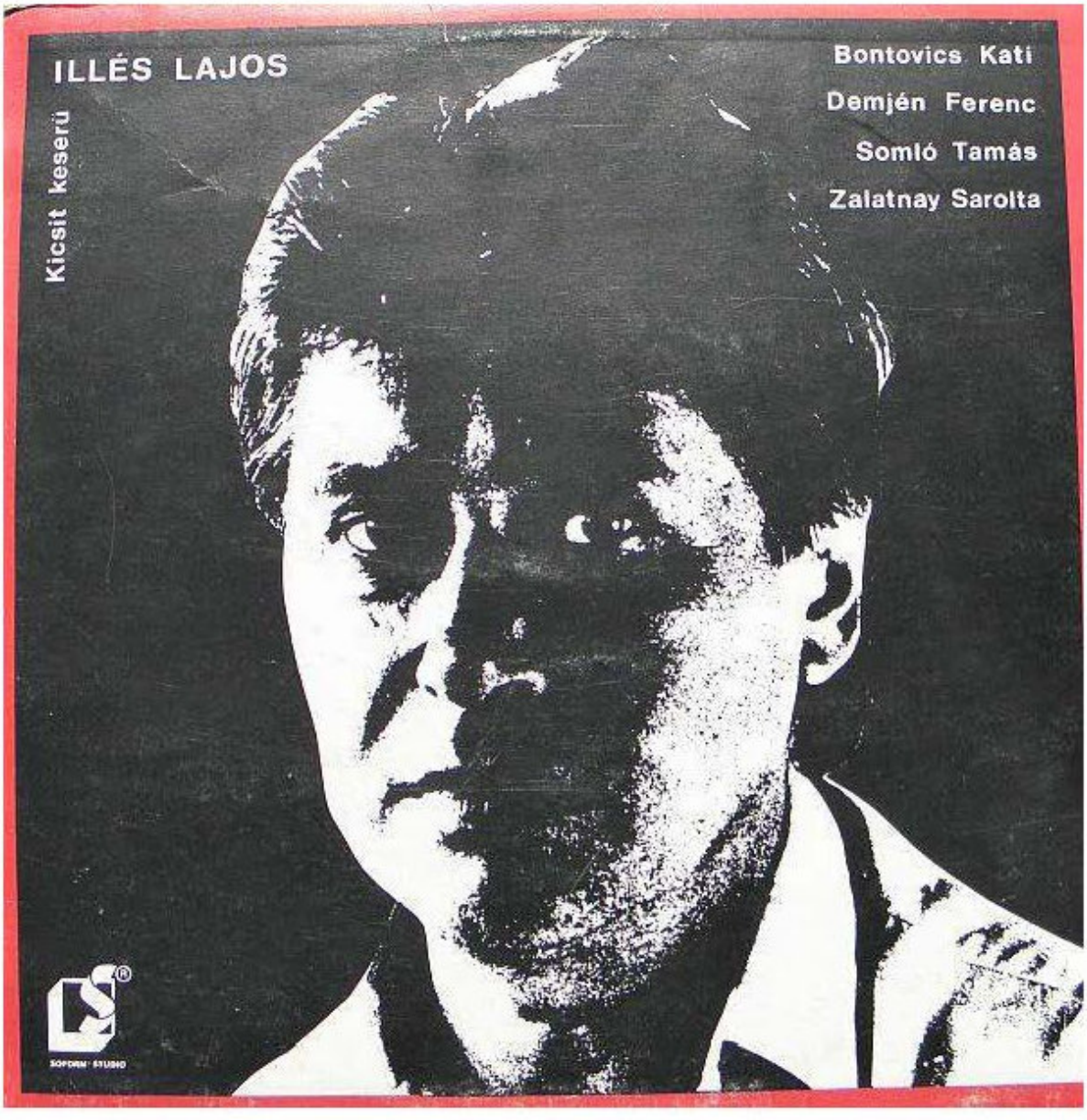

A Kicsi Keserű című album borítója

A református kántor

Első felesége, Makkai Lilla közben lelkész lett, aki mellé visszatérve hűségesen kísérte, akárhova vitte őket a szolgálat: Egerlövő, Tiszavalk, Mezőkövesd. Ahol nem volt kántor, ott ebben a minőségben segítette felesége szolgálatát.

Ezt időszakot Illés Lajos özvegye, Makkai Lilla úgy idézte fel az MTI-nek 2012-ben, hogy nem vetette fel őket a pénz, és abban az időben három-négy gyülekezetbe is eljártak istentiszteletet tartani, sokszor autóstoppal, mert nem volt saját kocsijuk.

Egerlövőn Illés Lajos birkákat tartott, de ez nem volt annyira jövedelmező, viszont egy 2003-as interjúban a Vas Népének azt mondta, „kicserélődött minden sejtje", amíg a birkákkal foglalkozott, nagyon élvezte, bár az elején „nem nagyon tudta megkülönböztetni az állatok elejét és a végét". A gyülekezetekben vállalt szolgálat közben őt ért lelki élmények ihlették egy református istentisztelet megzenésítésére. Ezt 1990-ben Egerlövőn írta, és 1991-ben mutattak be, *Velünk az Isten* címmel.

Kisoroszi és a 90-es évek

1992 pünkösdjén került a házaspár Kisorosziba: Makkai Lilla lelkész, Illés Lajos pedig kántor lett, mellette pedig a gyülekezet fiataljait tanította zongorázni. Sorsuk jobbra fordult, Illés Lajos pedig foglalkozhatott a zeneszerzéssel nemzete és hite, egyháza szolgálatában.

Egy 1994-es interjúban Illés Lajos úgy fogalmazott: az elmúlt évtizedek a legnagyobb kárt az emberek lelkében okozták, amit nagyon hosszú ideig tart majd helyrehozni. Ő mindenesetre igyekezett kivenni részét ebből a munkából.

Illés Lajos Egerlövőn

Fotó: Facebook / Illés Lajos emlékére

Illés Lajos életműve 1988-tól szorosan összekapcsolódott a határainkon túl élő magyarsággal is. A zenész a kilencvenes évek elején maga vitt élelmiszert és használt ruhaneműt Kárpátaljára egy kamionnal a huszti református egyház megsegítésére. Később aktívan közreműködött abban, hogy a Protestáns Ifjúsági Művészeti Misszió a Magyar Kultúráért Alapítvány több mint hatmillió forintot adományozott a szintén kárpátaljai, aknaszlatinai Bolyai János magyar nyelvű általános és középiskolának tornaterem építésére, a villany- és vízvezeték-, illetve a fűtési rendszer felújítására.

A házaspár sokat járt Erdélybe, Énlakán kis házuk volt. Illés Lajos 1994 és 1996 között a *Magyar Ének*, az énekelt magyar versekre írt háromrészes album több darabját is ott írta.

Pár évvel később az *Új ember* katolikus magazinnak azt mondta, a Magyar énekben irodalmunk hazafias verseiből válogatott, és ez politizálás valami mellett. „Azelőtt se mi voltunk valami ellen, hanem a hatalom volt ellene annak, amit a nemzet akart."

1997-ben Szvorák Katalinnal még *Válaszúton* címmel egy népdalátiratokat tartalmazó albumot is készített, és ugyanebben az évben *Álomföldön* címmel gyerekeknek szóló verseket is feldolgoztak. Erdélyben készült a *Tánclánc* című lemez is, Majla Sándor verseiből.

Kossuth-díj és egyházi témák

Illés Lajos 2000-ben az Illés-együttessel Kossuth-díjat kapott. Az egyik kisoroszi presbiter állítólag megjegyezte neki, hogy nem sok gyülekezetnek van Kossuth-díjas kántora.

Ebben az évben mutatták be a Magyar reformátusok IV. világtalálkozóján a *Betlehem csillaga* című művét, amelyet Utassy József költővel írtak. Illés Lajos erről az alkotásáról azt mondta egy interjúban: „mind jobban kezdett foglalkoztatni az ezredforduló és Jézus születésének 2000. évfordulója, annál is inkább, mivel amióta a Kisoroszi Református Egyházközség kántora vagyok, azóta egyetlen út létezik a számomra: a jézusi út, és ezt az élményemet akartam megosztani az ezredvégi közönséggel is." Úgy gondolta, ez kimeríthetetlen téma, amiről kétezer év után is lehet újat mondani.

2003-ban a kisoroszi református templom építésének 200. évfordulójára írta a *Te Deum*ot, amelyet az ottani gyülekezeti kórus adott elő a stúdiófelvételen. Ezt követte 2005-ben a *Karácsonyi Te Deum*, ám betegsége miatt a sorozat befejezetlen maradt, sosem készült el a *Pünkösdi Te Deum*.

Illés Lajost 2007. január 29-én érte a halál Budapesten. A betegségében otthon ápolt zenészt életének utolsó reggelén vitték vissza a kórházba, abban a reményben, hogy még tudnak segíteni rajta. Felesége zárta le a szemét, de utolsó pillanatig mellette volt három fia, Dávid, Áron és Bence is.

Makkai Lilla: Nem volt ő Pál apostol

Illés Lajos özvegyét, Makkai Lilla nyugalmazott lelkészt éppen akkor értük el telefonon, amikor egy festés után a könyveket és Illés Lajos hagyatékát pakolgatta. „Most pakolom ki a Kossuth-díjat meg a tisztikeresztet, a kézírásos kottáit, CD-jeit".

A kezébe került újságcikkek éppen aznap, amikben Illés Lajos már '94-95-ben egyszerűen, hitelesen mondta, hogy „én nemzeti keresztény világnézetű vagyok", amit akkoriban azért még nem feltétlenül hirdettek az emberek. „Nem véletlen, hogy a magyar éneket a magyar nemzeti költészet gyöngyszemeiből hogyan válogatta össze, és micsoda sodrása van. Ha az ember egyben hallgatja az egészet, úgy érzi, csodálatos íve van, ami bemutatja a magyar hívő sorsot."

Makkai Lilla elmondása szerint férje rendkívül népszerű volt a falubeliek között Kisorosziban. Megvallotta, hogy talán népszerűbb volt a gyülekezetben, mint ő maga. Megjegyezték róla a presbiterek: soha nem várta meg, hogy valaki köszönjön

neki, hanem mindig mindenkinek előre köszönt. És ezt egy ilyen viszonylag zárt közösségben, mint egy falu, rendkívül tisztelik, főleg egy „gyüttmenttől". Azóta is ott van az orgonánál a koszorúja, amit a halálakor a gyülekezet készíttetett, és a hívek adományaiból emlékplakettet készítettek a parókia falára. Illés Lajos egyébként Kisoroszi díszpolgára.

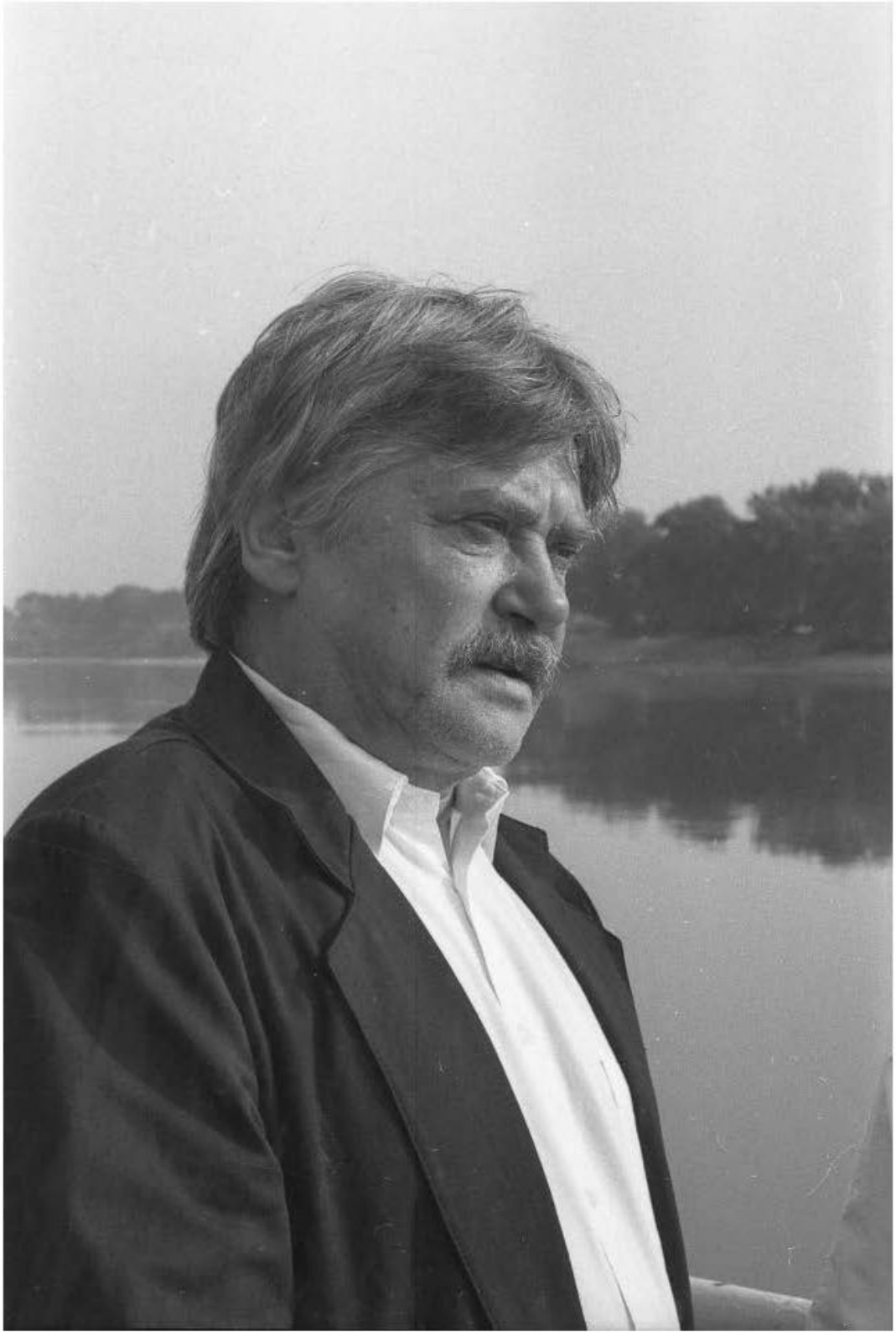

Fotó: Facebook / Illés Lajos zenei öröksége

A nyugalmazott lelkész elmondta nekünk, hogy férje nem volt mindig hívő, de rátalált a hitre. „Vagy az Úristen talált őrá." A 80-as évek végétől kezdődően Illés Lajos érezte, hogy változott az élete, változott a világlátása. „A maga módján komoly keresztyén ember volt. Vagy lett, mert amúgy eredetileg katolikusnak keresztelték."

Amikor Illés Lajosról beszélnek, mindig az Illés zenekar kerül szóba, meg hogy Koncz Zsuzsa Illés Lajos szerzeményeit énekelte – mondta Makkai Lilla, és gyorsan hozzátette: ezek is nagyon jó slágerek és szép dalok, de össze sem lehet hasonlítani az 1988 utáni művekkel. A zenész életében nagy irányváltás történt, de ez nem hirtelen következett be. „Nem volt ő Pál apostol, akire az Úr Jézus rászólt a damaszkuszi úton, hogy ejnye-ejnye, Saul, mit csinálsz? Lassan érett meg benne ez a váltás."

„Amikor a rossz döntéseknek olyan következményeik vannak, amelyek nagyon befolyásolják az életét, az egzisztenciáját, az alkotókedvét, a barátait, a családi életet, akkor az ember, akinek van egy kis önismerete, ráébred, hogy most váltani kell. Az Isten pedig mindig keresi az embert, csak az ember nem mindig veszi észre, sőt néha kikerüli az Istent. Illés Lajos egy idő után észrevette, hogy hoppá, keresnek" – mondta Makkai Lilla, a zenész özvegye.

Illés Lajos (65) mellett az utolsó pillanatig ott állt a felesége, Makkai Lilla (63), valamint a három fia, Dávid (43), Áron (38) és Bence (26). A zenészt életének utolsó reggelén vitték vissza a kórházba, abban a reményben, hogy még tudnak segíteni a szenvedőn. A felesége - akivel több évtizedig éltek nagy boldogságban - zárta le a szemét... 2009. 01. 21. 13:54 (https://www.blikk.hu/felesege-zarta-le-illes-lajos-szemet/5hk6xkd)

A kapcsolati ember

- **2017. április 06., csütörtök**

Csapatban gondolkodik, mindig megkérdezi a munkatársait, hogy miben segíthet, folyamatosan képzi magát, hogy fejlessze képességeit. Illés Dávid esperessel, a budai gyülekezet lelkipásztorával, a dunamelléki egyházkerület egyik főjegyzőjelöltjével beszélgetett Fekete Zsuzsa:

https://www.parokia.hu/v/a-kapcsolati-ember/

Mindhárom főjegyzőjelölt elküldte bemutatkozását a gyülekezeteknek. Az ön életrajzát olvasva úgy éreztem, hogy különösen büszke a szüleire.

Édesapám, Illés Lajos zenész, zeneszerző valóban fontos ember volt a magyar társadalomban. Egy idő után úgy emlegették őt, hogy a Kossuth-díjas kántor. Sosem kérkedem a szüleimmel, de valóban büszke vagyok rájuk. Édesanyám, Makkai Lilla akkor lett lelkész, amikor ötödéves teológus voltam. Huszonöt évet szolgált. A két család ötvözete vagyok, ráadásul ötödik generációs lelkipásztor. A dédnagyapám református püspök volt Kolozsváron, az ő apja pedig hitoktató lelkész Nagyenyeden. Természetesen fontos, hogy honnan jövök.

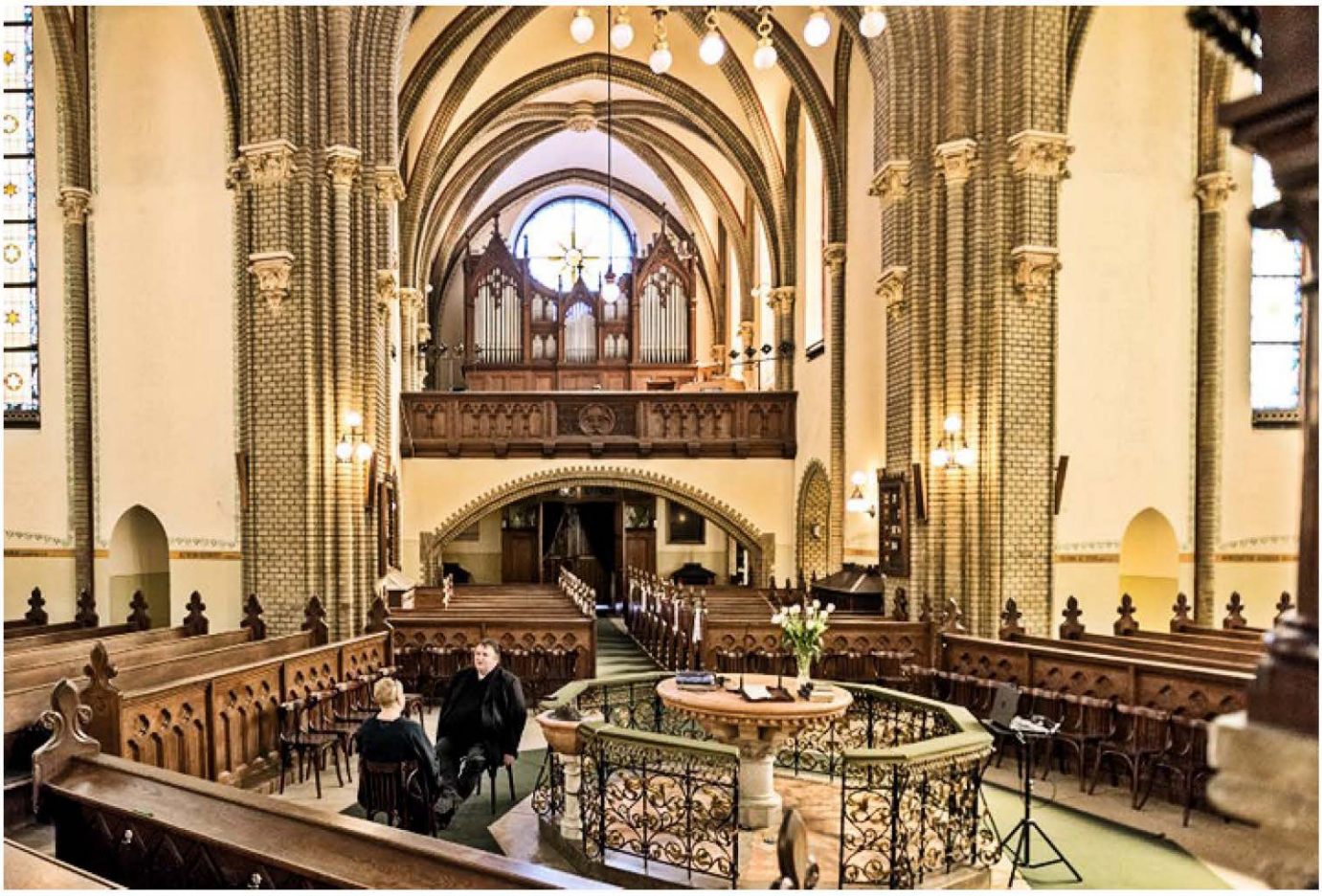

Stb…

1. Dr. Kausay Tiborné, Nechay Lívia 2. Dr. Tunyoginé Nechay Veronika	3. Ligetiné Nechay Erzsébet 4. Nechay Gábor

1.	13. Dr. Tunyoginé Nechay Veronika
2.	14. Ligeti Ádám
3.	15. Dr. Tunyogi András
4.	16. Ligetiné Nechay Erzsébet
5.	17. Kausay Klára
6.	18. Tunyogi Mihály
7. Ferenczy Olivér	19.
8. Ferenczy Márk	20. Szabó Klára
9. Ferenczy Ottó	21. Dr. Ligeti Dávid
10. Ferenczyné Kausay Kinga	22. Dr. Nechay Tamás
11. Dr. Kausay Tiborné, Nechay Lívia	23. Kausay Kristóf
12. Dr. Tunyogi András	24. Mályi Gábor

A Nechay család összejövetele 2019. augusztus 3-án

3. fénykép

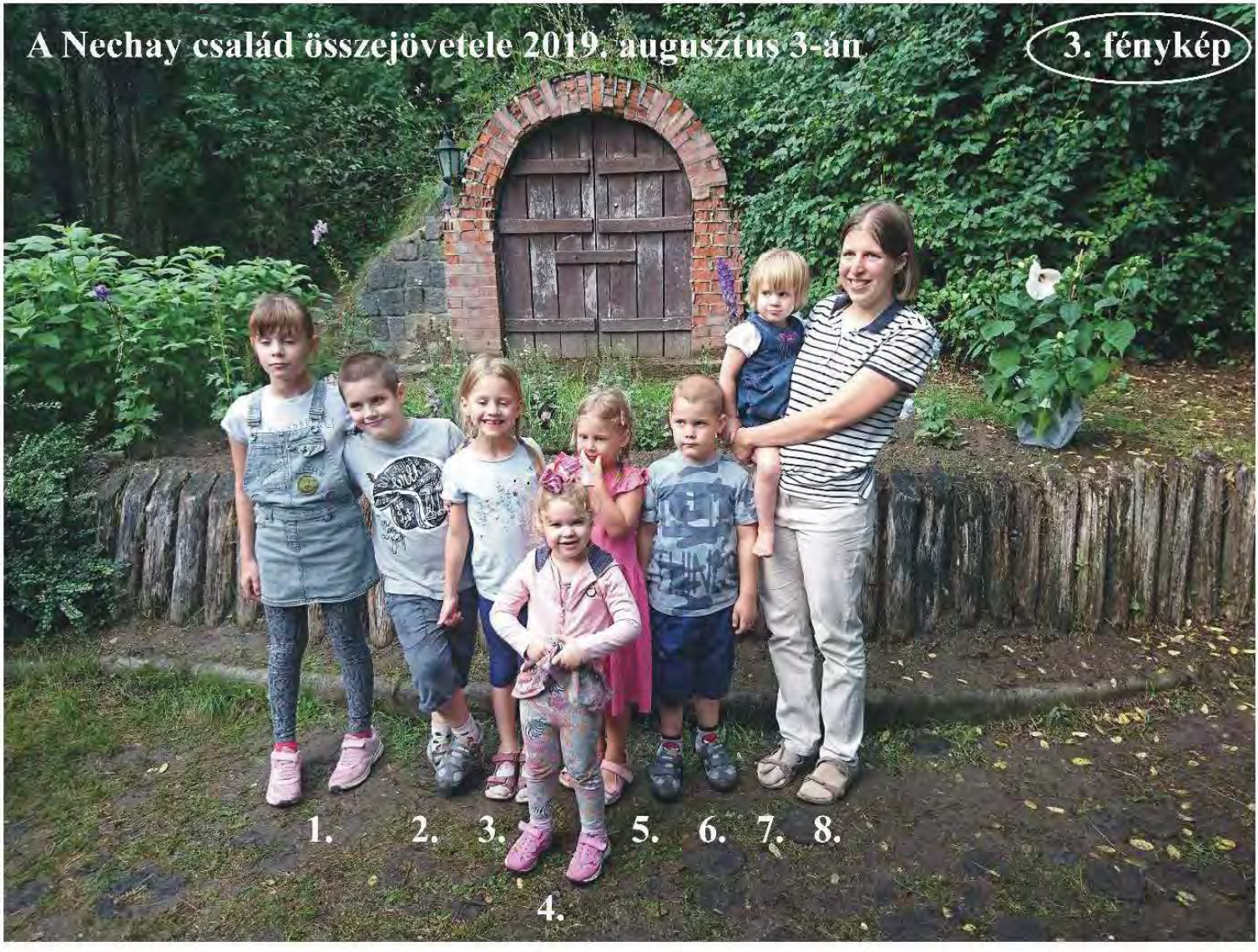

1.	5.
2.	6.
3.	7.
4.	8. Szabó Klára

1. Dr. Ligeti Dávid	5. Dr. Nechay Tamás
2. Kausay Klára	6. Tunyogi Mihály
3. Ferenczyné Kausay Kinga	7. Dr. Tunyogi András
4. Kausay Kristóf	8.

Karácsony a Közraktár utcában, 2023. december 25.

Ferenczyné Kausay Kinga
Kausay Kristóf
Kausay Klára
Dr. Kausay Tiborné, Nechay Lívia
Dr. Kausay Tibor

Ferenczyné Kausay Kinga
Kausay Kristóf
Kausay Klára
Dr. Kausay Tiborné, Nechay Lívia
Dr. Kausay Tibor
Mályi Gábor
Ferenczy Ottó
Varga Lívia